

UNIWERSYTEŃ ŁÓDŹKI

ACTA UNIVERSITATIS ŁODZIENSIS

FOLIA LINGUISTICA

10

Sławomir Gala

POLSKIE NAZWY OSOBOWE
Z PODSTAWOWYM -l-/-ł-
W CZĘŚCI SUFIKSALNEJ

ŁÓDŹ 1985

ACTA
UNIVERSITATIS ŁODZIENSIS

FOLIA LINGUISTICA

10

Sławomir Gala

POLSKIE NAZWY OSOBOWE
Z PODSTAWOWYM -i/-t-
W CZĘŚCI SUFIKSALNEJ

ŁÓDŹ 1985

Num. 134867

KOMITET REDAKCYJNY
WYDAWNICTW UNIWERSYTETU ŁÓDZKIEGO
Andrzej Banasiak, Bohdan Baranowski (przewodniczący)
Tadeusz Jaskuła, Wacław Piotrowski, Krystyna Urbanowicz

REDAKCJA WYDAWNICTW
„FOLIA LINGUISTICA”
Witold Śmiech, Sławomira Tomaszewska

RECENZENT
Edward Breza

REDAKTOR WYDAWNICTWA
Teresa Majdzińska

REDAKTOR TECHNICZNY
Maria Wojciechowska

OKŁADKĘ PROJEKTOWAŁ
Wiesław Czapski

ISSN 0208-6077

Podr. P. 23421 / 10.1985

A 305 / A

Uniwersytet Łódzki
1985

Wydanie I. Nakład 225+85 egz. Ark. wyd. 28,6. Ark. druk. 29,0. Papier drukowy kl. III, 70 g, 70X100.
Zamówienie 36/85. E-10. Cena zł 286,-

Zakład Poligraficzny Politechniki Łódzkiej
Łódź, ul. Wólczańska 223

I. WSTĘP

1. ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE

Rozwój badań antroponimicznych w Polsce ilustrują trzy podstawowe kierunki badawcze: prace leksykograficzne na materiale historycznym o zasięgu ogólnopolskim (SSNO) i regionalnym (BrezP, BSN, BubN, GórN, MączN, RospSNS), obejmujące materiał współczesny określony terytorialnie (GalNP, GołA) z analizą nazw w słownikach, opracowania teoretyczne, podejmujące zagadnienie systematyzacji nazw własnych osobowych (BorD, KarN, RospK, TaszP) oraz rozawy poświęcone wybranym kategoriom leksykalnoetymologicznym nazw (Kats, MalB, MalS).

Onomastyka jako dyscyplina językoznawcza stawia przed onomastami nowe zadanie przedstawienia zasobu leksykalnego antroponimicznego na tle zasobu leksykalnego apelatywnego, opisu funkcjonowania nazw własnych jako kategorii znaków językowych i określenia ich miejsca w systemie języka. Podejmowana przez językoznawców dyskusja w artykułach o charakterze teoretycznym (GalD, GrodZ, KucN, LubO, SupZ, ZarO) nie wyczerpuje problemu, dlatego wydaje się słuszne i uzasadnione podejmowanie prac nad poszczególnymi typami bądź rodzinami typów słowotwórczych antroponimicznych. Ten rodzaj badań zapoczątkowany na gruncie apelatywnym przez W. Doroszewskiego cyklem monografii typów z podstawowym *-k-*, *-l-* (DorM I, DorM) podjęto także w toponomastyce i opracowano m.in.: zachodniosłowiańskie nazwy toponimiczne z formantem *-bn-* (BorZ), nazwy miejscowe z sufiksami *-ov-*, *-in-* na obszarze Wielkopolski i Małopolski (NiecN), polskie nazwy miejscowe z sufiksem *-j* (NiecM) i polskie patronimiczne nazwy miejscowe z przyrostkiem *-(ov)itjo-* (RymP). Brak - poza publikacjami w postaci artykułów (BrezJ, BrezN, BrezO, BrezT, GalG, GalP, RospO, SiudN, WarS) - większych prac poświęconych typom słowotwórczym antroponimicznym uzasadnia potrzebę zainteresowania się tą problematyką.

Przedmiotem rozważań są polskie nazwy własne osób jako derywaty antroponiczne z morfemami słowotwórczymi z podstawowym -l-, -ź-, będące rezultatem rozwoju historycznego praindoeuropejskiego -lo- (DorM, 34-36). Praca dotyczy słowotwórstwa historycznego (por. BorD, 448, CyrH). Na podstawie analizy onomastyczno-językowej materiału historycznego, pochodzącego z przedziału od XII do XIX w. i zlokalizowanego geograficznie w XVIII i XIX w.:

1) wyodrębnia typy słowotwórcze (z pominięciem przeniesień), które tworzą omawianą kategorię antroponiczną;

2) ustala zakres ich produktywności na tle odpowiednich typów apelatywnych;

3) ustala warunki, w jakich wyodrębnione sufiksy stają się formantami antroponicznymi, pełnią funkcję kategorii antroponicznych;

4) określa cezurę chronologiczną, w której typy nazewnicze funkcjonują w języku;

5) lokalizuje geograficznie typy, czyli określa zasięgi ich występowania i frekwencję.

Ze względu na rozpiętość chronologiczną badanego materiału i związane z tym trudności przy jego ocenie słowotwórczej, spowodowane również brakiem źródeł z pełnym zasobem leksykalnym apelatywów, w pracy posłużono się terminem *s u f i k s*, rozumianym jako morfem słowotwórczy zawarty w nazwie jako jednostce leksykalnej, i terminem *f o r m a n t - w ó w c z a s*, gdy sufiks staje się właściwością słowotwórstwa onomastycznego, odchodzi od zasad słowotwórstwa apelatywnego, występuje w funkcji tworzenia kategorii antroponicznej. Takim wyznacznikiem onomastycznej właściwości i funkcji jest antroponiczny typ bazy derywacyjnej.

Nie weszły do pracy przeniesienia antroponiczne (GalA), tzn. nazwy osobowe równe wyrazom pospolitym, w których sufiksy z podstawowym -l-, -ź- są wynikiem derywacji apelatywnej. Do przeniesień zakwalifikowano takie nazwy osobowe, jak: *Dzięcioł*, *Grażdział*, *Kowal*, *Motyl*, *Suseź*, *Wróbel*. Do tej kategorii nazw zaliczono niewątpliwie derywaty apelatywne częściowo lub całkowicie zleksykalizowane, niektóre odziedziczone z prasłowiańszczyzny. Szczególne miejsce zajmują nazwy osobowe tożsame z apelatywami, ale przejrzyste pod względem budowy słowotwórczej, zachowujące więź z wyrazami podstawowymi. Przy ocenie tej grupy nazw zastosowano kryterium aktywności derywacyjnej podstaw oraz produktywności ty-

pów antroponimicznych (zob. s. 12) i w przypadku czynników pozytywnych zakwalifikowano je do derywatów antroponimicznych. Pomiędzy również nazwy osobowe obce takie, jak np. *Cyryl, Gała, Michał, Paul, Renkiel*, które nie mogą być świadectwem rodzimych procesów derywacyjnych.

Zagadnieniem pierwszoplanowym w pracy jest analiza struktur słowotwórczych, która prowadzi do określenia zasobu wykładników i podstaw derywacyjnych. Na podstawie materiału współczesnego czy historycznego o wąskiej cezurze chronologicznej, materiału o niewielkim zasięgu terytorialnym lub wydobytego z jednego źródła ocena zasobu leksykalnego - chociaż niełatwa - nie nabiera takiej wagi, jak w zbiorach o materiale bardzo zróżnicowanym chronologicznie i terytorialnie. Z jakości zebranego do pracy materiału wynika, że jego analizę słowotwórczą należy przeprowadzić uwzględniając - poza metodami typowymi dla słowotwórstwa - trzy właściwe onomastyczne kryteria: leksykalnoetymologiczne, chronologiczne i geograficzne. Takie spojrzenie na zbiór antroponimów pozwoli na pełniejsze i względnie obiektywne ustalenie jakości i zakresu wyrazów podstawowych, wyodrębnienie typów słowotwórczych, ustalenie postaci tytułów hasłowych i przez to także ocenę ilościową analizowanego materiału.

Uwzględnienie kryterium leksykalnoetymologicznego przy ustalaniu zasobu wyrazów podstawowych prowadzi do wyodrębnienia dwóch typów baz derywacyjnych: nazw osobowych i wyrazów pospolitych. Taki układ podstaw pozostaje w związku z odrębnością zasad słowotwórstwa onomastycznego w stosunku do zasad słowotwórstwa apelatywnego oraz odmienną funkcją językową i społeczną derywatu antroponimicznego jako znaku mowy (GalD, 49-50) względem derywatu wyrazu pospolitego jako znaku językowego. Właściwość wyrażania znaczenia leksykalnego oraz kategoriałnego powoduje, że w słowotwórstwie apelatywnym, chociaż stanowi ono sumę jednostkowych aktów leksykalnych, dostrzegamy regularności derywacyjne - tworzenie kategorii semantycznych za pomocą formantów od odpowiednich podstaw słowotwórczych. Motywacja derywacyjna apelatywów pozostaje zatem w sferze semantyki.

Wychodząc z przyjętego przez językoznawców stanowiska wtórności *nomen proprium* wobec *nomen appellativum*, w nazwach osobowych należy wyodrębnić dwie warstwy leksykalne - złożone nazw pierwotnych etymologicznie i nazwy wtórne - pochodne onomastycznie.

Tylko pierwsza warstwa nazw jako kategoria in statu nascendi nawiązuje do właściwości wyrazów pospolitych. W następstwie petryfikacji dochodzi do zerwania więzi etymologicznych z podstawami apelatywnymi, odstępowania od zasad słowotwórstwa apelatywnego i wytwarzania się nowych, właściwych onomastyce zasad derywacji słowotwórczej. Nazwy własne nie mają znaczenia leksykalnego ani zróżnicowanego znaczenia kategoriałnego. Jako puste semantycznie spełniają ekspresywno-impresywną funkcję mowy. Wyrażają jedną, utworzoną za pomocą formantów antroponimicznych kategorię antroponimiczną, która występuje w opozycji do apelatywnych kategorii semantycznych i pozostałych onomastycznych. Taką funkcję pełnią antroponimiczne formanty słowotwórcze. O ustaleniu się postaci morfologicznej nazwy decyduje bardzo często intencja, kontekst i konsytuacja.

Te istotne i różniące od apelatywów cechy sprawiły, że w następstwie przyjęcia kryterium leksykalnoetymologicznego przy wielu możliwych podstawach w ramach bazy pierwszeństwo dano rodzimym podstawom antroponimicznym, nie eliminując podstaw apelatywnych. Dotyczy to szczególnie staropolskiego i średniopolskiego złoża antroponimów rejestrowanych w SSNO, RospSNS, Koz I, II, które - dość powszechnie stosowane - mogły być podstawami słowotwórczymi dla ówczesnych i późniejszych derywatów. Notowana od XVI do XIX w. n.o. *Machała* jest derywatem antroponimicznym od n.o. *Mach*, *Macho* SSNO, SychS: *Małomir*, *Małostryj* TaszN, *Maciej*, *Mateusz*, *Marcin* oraz czasownika *machać* SStp, L, SW jak również od rzeczownika *mach* SW. Przedział chronologiczny, w którym występuje nazwa, sprawił, że uwzględniono oba rodzaje podstaw, zamieszczając w słowniku na pierwszym miejscu podstawy onomastyczne. Podobnie występująca od XIV do XIX w. na znacznej części obszaru Polski n.o. *Pękała* może być derywatem od n.o. *Pękośław* SSNO, TaszN, 87 oraz od czasownika *pękać się* SStp, *pękać* L, SW.

Przyjęcie kryterium leksykalnoetymologicznego wydaje się uzasadnione w odniesieniu do antroponimii, ponieważ ustalenie zasobu wyrazów podstawowych odbywa się poprzez rekonstrukcję prawdopodobnych aktów nazewniczych, co przy braku regularności derywacyjnej jest zabiegiem niezmiernie trudnym. Derywacja antroponimiczna dokonuje się w dwóch płaszczyznach, w pierwotnej płaszczyźnie apelatywno-onomastycznej, kiedy od podstaw apelatywnych ustalał się zasób nazw osobowych, np.: *Mordał* : *morda*, *Rękał* : *ręka*,

Piętal//Pintal : *pięta*, *Biadała* : *biadać*, *Cierpiała* : *cierpieć*, *Szczekała* : *szczekać*, i wtórnej płaszczyźnie - onomastycznej, kiedy od nazw już ustalonych tworzono nowe nazwy, por.: *Gos(z)al* : *Gosz*, *Goszo* : *Gościmiar*, *Gościmir*, *Gościrad*, *Gościstał*, *Gościwid*, *Gościwuj*; *Mirkal* : *Mirek*, *Mirko* : *Mir*, *Miro* : *-mir*: *Będomir*, *Będzimir*, *Bolemir*, *Borzymir*, *Bratomir*, *Chociemir*, *Chwalimir...*, *Mirosłał*; *Stachnal* : *Stachno*, *Stachna* : *Stach*, *Stacho* : *Stanibor*, *Stanimir*, *Stanisłał*; *Warszał* : *Warsz* : *Warscistał*, *Wrocistał*; *Bachała* : *Bach* : *Bartłomiej*, *Bazyli*, *Barnaba*, *Sebastian*; *Pieczkała* : *Pieczka*, *Pieczko* : *Piotr*; *Raszała//Rasała* : *Rasz* : *Racobor*, *Recibor*, *Racimiar*, *Racimir*, *Racistał?*, *Radomił*, *Radomir*, *Rodostał*. W obu płaszczyznach ustaliły się nazwy z sufiksami stopnia podstawowego - antroponimicznie prostymi, natomiast w płaszczyźnie onomastycznej derywowano formacje z sufiksami rozszerzonymi, powstałymi w rezultacie nawarstwiania się na sufiksy proste innych wykładników formalnych.

Sufiksy rozszerzone wyodrębniono w takich nazwach, jak: *Machałewski*, *Machalica*, *Machaliński*, *Machalski*, *Machałek*, *Machałka*, derywowanych od formacji podstawowych: *Machal*, *Machala*, *Machał*, *Machała*. W wyniku tego rodzaju derywacji wyodrębniła się także kategoria formantów złożonych jako wynik aglutynacji modelowego, wygłosowego sufiksu *-ski* z sufiksami prostymi. O powstaniu formantów złożonych świadczą rekonstruowane tematy podstaw antroponimicznych w klasie formacji z sufiksami rozszerzonymi wykładnikiem *-ski*, np. *Brzechtalski* : **Brzechtal*, *-ł-* : ap. *brzechtalć*, *Chichalski* : **Chichal*, *-ł-* : ap. *chichalć*, *Opierszalski* : **Opierschal*, *-ł-* : ap. *opierzchnalć*.

Nazwy miejscowe, dość powszechnie i nie zawsze słusznie uznawane za podstawy nazw z sufiksem *-ski*, w omawianych antroponimach nie występują w tej funkcji. Uznanie nazw miejscowych za podstawy dla nazw osobowych oznaczałoby, że sufiksy proste występują w toponimach, a omawianym nazwom osobowym właściwy jest sufiks *-ski*, wskazujący na ich odmiejscowe pochodzenie. Przyjęcie takiego stanowiska eliminowałoby znaczną część faktycznych derywatów antroponimicznych.

Odrębnym zagadnieniem jest występowanie w toponimach nazw osobowych z morfemami zawierającymi *-ł-*, *-ł-*. Wydobyte z postaci nazw miejscowości rekonstruowanych tematów nazw osobowych w niewielkim tylko stopniu może być uzupełnieniem ilościowym i tak szerokiego zakresem materiału. Ponieważ w indywidualnych wypadkach nazwa miejscowa może współuczestniczyć w derywacji nazwy o-

sobowej, podano ją w słowniku obok pierwszoplanowych nazw osobowych.

Zastosowanie w pełni bardzo ważnego kryterium chronologicznego dla materiału obejmującego osiem wieków polszczyzny zależy od stanu badań nad leksyką polską w zakresie apelatywów i antroponimów. Słowniki apelatywne: SStp, SPol XVI, Cn, L, SW pomagają w ustalaniu odpowiedniej bądź przybliżonej chronologicznie podstawy apelatywnej. Idzie tu o najstarsze zapisy nazw, jak również o odpowiedniości chronologiczne zapisów późniejszych, gdyż dana nazwa jako formacja słowotwórcza mogła być poprzez dziedziczenie kontynuowana w następnych wiekach, mogła też powstać niezależnie. Nie zawsze jednak dotarcie do najstarszego zapisu, zależne od zawartości źródeł i możliwości ich ekscerpcji, jest równoznaczne z wiekiem powstania nazwy. Przy badaniach źródłowych jest to jedyna możliwość oceny chronologicznej. Zbiory leksyki apelatywnej nie spełniają oczekiwań badaczy antroponimii, ponieważ nie notują całego zasobu leksykalnego - warstwy ekspresywizmów, które ze względu na swój charakter stanowią duży procent podstaw, jak również pełnego słownictwa potocznego używanego w środowiskach, w których ustalały się omawiane nazwy osobowe. Przy ustalaniu postaci morfologicznych podstaw antroponimicznych w aspekcie chronologicznym pomocą były głównie materiały z SSNO, SSNOK, RospSNS, RospSNSK, występujące w pracach monograficznych: BSN, BrezP, MączN, BubN, jak również w pozostałych pracach onomastycznych: Koz I, II, KozR, UG, historycznych i tekstach archiwalnych. Pełnym zasobem leksykalnym antroponimicznym - sumą podstawowych imion i postaci pochodnych dysponujemy tylko w odniesieniu do staropolszczyzny. Nie posiadamy natomiast pełnych materiałów, szczególnie derywatów od podstawowego zasobu imion i derywatów pochodzenia apelatywnego dla wieków średnich, a szczególnie nowszych - drugiej połowy XVIII i XIX, w których wystąpiło około połowy wszystkich nazw osobowych omawianych typów. Dlatego również i z tego powodu zrodziła się pilna potrzeba zgromadzenia - z wyjątkiem Śląska - pełnych materiałów dla wieków XVI-XIX i opracowania ich w postaci słownika bądź słowników. Nazwy osobowe wieku XX jako zbiór zamknięty leksykalnie, z wyjątkiem przezwisk, można by opracować odrębnie według innych, stosownych materiałom współczesnym zasad.

Właściwością antroponimów jest ich regionalny charakter, u-

stalanie się według regionalnych kryteriów językowych, w mniejszym stopniu podleganie normom polszczyzny ogólnej. Te istotne cechy nazw osobowych sprawiają, że analizując ich strukturę - zasób podstaw słowotwórczych i typów - uwzględniono, jak dalece to było możliwe, kryterium geograficzne. Uwzględnienie zróżnicowania geograficznego wyrazów podstawowych i zależnych od nich postaci typów nazw zależy zarówno od stanu prac nad antroponimią, jak i leksyką gwarową.

Podstawę źródłową onomastyczną i apelatywną stanowią tu przede wszystkim: wydane w postaci słownika (RospSNS) i zgromadzone w postaci kartoteki (RospSNSK) materiały śląskie S. Rosponda; nazwy osobowe z Bytomia (BSN) H. Borka i U. Szumskiej, uwzględniające właściwości językowe Śląska, w tym wpływy apelatywne i antroponimiczne niemieckie oraz czeskie; nazwiska nowotarskie (BubN) J. Bubaka, antroponimia orawska (GołA) T. Gołębiowskiej, uwzględniające odrębności językowe zawarte w nazwach omawianego obszaru, a także wpływy słowackie oraz zbiór ponad pięćdziesięciu prac magisterskich i jednej pracy doktorskiej z zakresu antroponimii z terenu Kaszub, Powiśla, Mazowsza i Podlasia powstałych w gdańskim naukowym ośrodku językoznawczym (UG). Ustalanie pozostałych podstaw apelatywnych oparto przede wszystkim na materiałach zawartych w SG, SW, rejestrujących dużą część słownictwa gwarowego, oraz na zbiorach regionalnych słownictwa ludowego i gwarowego, takich jak np. K. Dejnny zbiory słownictwa ludowego byłych województw kieleckiego i łódzkiego (DejS, DejSK), H. Górnowicza zbiór malborskiego słownictwa gwarowego (GórnrD) oraz M. Szymczaka zbiór słownictwa gwarowego Domaniewka (SzymS). Uwzględnione w pracy zasoby źródłowe określają warstwę chronologiczną i zakres materiału, do którego można odnosić kryterium geograficzne. Powyższe założenia metodologiczne odnoszą się przede wszystkim do materiału z XVIII i XIX w.

Dokonana za pomocą przedstawionych metod interpretacja pozwoliła na wyodrębnienie dwóch grup derywatów - formacji z sufiksami prostymi oraz formacji z sufiksami rozszerzonymi i formantami złożonymi. Wprowadzenie terminu "formacje z sufiksami rozszerzonymi" było podyktowane dążnością do wydobycia ukrytych w tych formacjach tematów z sufiksami prostymi.

Podstawową i najważniejszą z naszego punktu widzenia grupę nazw tworzą formacje z sufiksami prostymi, dlatego poświęcono im

w pracy największej uwagi. Derywowane zostały przez sufiksy pokrewne, tworzące rodzinę typów słowotwórczych pochodnych od podstawowego sufiksu *-lo-* (DorM, 34-36), który na gruncie praindoeuropejskim występował w szeroko pojętej funkcji imionotwórczej od podstaw werbalnych. Specjalizacja derywacyjna sufiksu musiała nastąpić później, kiedy w języku wytworzyły się kryteria formalne, w następstwie których wyodrębniły się części mowy. Wówczas to, prawdopodobnie jeszcze w epoce praindoeuropejskiej, poszerzył się zakres łączliwości sufiksu z tematami innych części mowy i w wyniku łączenia się z innymi sufiksami oraz w następstwie absorpcji morfologicznej końcowej części tematu podstawy słowotwórczej wytworzyły się nowe sufiksy o wyspecjalizowanej funkcji językowej. W wyniku powyższych innowacji w języku prasłowiańskim ustalił się podstawowy dla całej Słowiańszczyzny zasób sufiksów (SPS I, 103-14), który na gruncie poszczególnych języków mógł być realizowany indywidualnie zarówno pod względem ilościowym, jak i jakościowym. Rodzina typów słowotwórczych o wspólnej podstawie tworzy rodzinę słowotwórczą antroponimiczną. W skład rodziny słowotwórczej wejdą np. takie nazwy osobowe, jak: *Musiał, Musiał, Musiała, Musiela, Musieł, Musił, Musiol, Musioł, Musiuł, Musiuła*.

Formacje z sufiksami prostymi usystematyzowano ze względu na typy baz derywacyjnych, rozumiane jako rodzaje podstaw słowotwórczych. Typ I wyrażają bazy antroponimiczne, typ II - bazy apelatywne, typ III - bazy antroponimiczne lub apelatywne, w typie IV mieszczą się derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych przy zachowanych odpowiednikach apelatywnych bądź antroponimicznych obcych.

Typ I różnicuje się na cztery grupy wyodrębnione ze względu na jakość etymologiczną nazw osobowych. Pierwszą grupę (1) tworzą nazwy osobowe pochodzenia imiennego, np. *Jędrała : Jędrzej, Andrzej, Jędra; Kubała : Kuba*, drugą grupę (2) wyrażają nazwy osobowe pochodzenia imiennego lub apelatywnego, np. *Bratała : Brat : -brat : Miłobrat, Sulibrat, Zabrat, Żelibrat; Bratomił, Bratumił, Braturad, ap. brat, bratać; Łukała : Łuka, Łukasz, ap. Łukać*, w skład trzeciej (3) wchodzi nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego, np. *Dąbała : Dąb : ap. dąb, Grzybała : Grzyb : ap. grzyb*, w skład czwartej (4) - nazwy osobowe obce, np. *Burgała : niem. Burg, Burg-, Jiszala : niem. lub czes. Jisz-*. W wyniku przyjęcia kryterium leksykalnoetymologicznego w grupie drugiej i trzeciej za pierwszoplanowe uznano

nazwy osobowe, ale poprzez zapis: n.o. \leq im. lub: ap. i n.o. \leq ap. zaznaczono, że interesujące nas derywaty mogą pochodzić nie tylko od postaci pierwotnie imiennych, lecz również od wtórnie antroponimicznych lub od podstaw apelatywnych. Poprzez wskazywanie wielostopniowości podstaw przywracano pierwotnie apelatywno-onomastyczny charakter derywacji. Ze względu na niemożliwość jednostkowych rozstrzygnięć pochodzenia uznano tę grupę podstaw za antroponimiczny typ bazy (por. KarA, 22).

W typie II wyodrębniono apelatywy rodzime w składzie: 1) rzeczowniki, np. *Brzuchała* : *brzuch*, *brzucho*, *Sękała* : *sęk*; 2) przymiotniki: *Nowała* : *nowy*, *Suchała* : *suchy*; 3) czasowniki: *Białała* : *biadać*, *Kwiczala* : *kwiczeć*; 4) apelatywy obce, np. *Chupała* : *czes. chup* 'kopa', *Dorożala* : *rosyj. dorożat* 'drożeć'.

Do typu III weszły podstawy, które mogłyby znaleźć się w typie I lub II, gdyby można było zastosować do nich zasadę gradacji ich ważności, por. n.o. *Brotel* : n.o. niem. *Brot* Got, ap. *brot* SW, *Sasela* : n.o. biał. *Sasza* ZarP, 406, ap. *sas* SW, *Rapala* : n.o. *Rap* . niem. *Rapp* UG BanN, ap. *rapa* SW, *Prochała* : n.o. *czes. Proch* SvobS, 146, BenČ, 70, ap. *proch*, *procha* SW, *Sipała* : n.o. ukr. *Osip* HrinS, ap. *sipieć* SW, *sipnąć* L. Osobliwością powyższej grupy podstaw jest to, że najczęściej różnią się one pochodzeniem językowym. Obcym z pochodzenia nazwom osobowym przeciwstawiają się rodzime apelatywy bądź apelatywy obce innojęzykowe. Nie możemy zatem w tym typie bazy mówić o apelatywnej pochodności nazw osobowych w zestawieniu z występującymi tu wyrazami pospolitymi.

Typ IV wyrażają podstawy wchodzące w skład typów I, II i III, łącznie z zachowanymi odpowiednikami leksykalnymi w postaci nazw osobowych obcych lub apelatywów rodzimych. Odpowiedniość strukturalna nakazywałaby zaliczenie tych nazw do przeniesień antroponimicznych. Ze względu jednak na wchodzenie w skład rodzin słowotwórczych zaliczono je do derywatów antroponimicznych, zaznaczając w układzie klasyfikacyjnym ich odrębność względem pozostałych. I tak np. n.o. *Gibała*, notowaną od XVI do XIX w., oceniono jako derywat od ap. *gibać* Cn, L, SW, *gibać się* SW, nie przeniesienie ap. *gibała* SW, ze względu na wchodzenie w skład rodziny słowotwórczej z typami: *Gibał*, *Gibala*, *Gibał*, *Gibała*, *Gibel*, *Gibola*, *Gituła* oraz derywatami z sufiksami rozszerzonymi: *Gibałski*, *Gibałowicz*, *Gibałowski*, *Gibulski*, co wskazuje na aktywność derywa-

cyjną czasownika *gibać, gibać się*, oraz ze względu na produktywność antroponimicznego formantu - *oła*. Podobnie n.o. *Grygiel* występującą od XVI do XIX w. włączono do derywatów od podstawy n.o. *Gryga* : łc. *Gregorius* RospSNS, nie do zapożyczeń niemieckich, por. niem. *Grügel* Got, z dwóch powodów: ze względu na aktywność derywacyjną polskiej postaci imienia w funkcji podstawy dla innych formacji: *Grygul, Gryguł i Grygałowicz, Grygielski, Gryglewicz, Gryglewski, Gryglowski, Gryglicki, Grygoliński* oraz dlatego, że nazwa *Grygiel* występuje poza Śląskiem na dużej części obszaru, gdzie wpływy niemieckie były znacznie mniejsze.

Zaproponowana systematyka, wynikająca z materiału, jest odbiciem dużych trudności interpretacyjnych w ustalaniu zakresu i jakości podstaw słowotwórczych. Jej istotą jest właściwość odtwarzania typów baz i płaszczyzn derywacyjnych, co ma zasadnicze znaczenie przy określaniu antroponimicznej regularności derywacyjnej i produktywności słowotwórczej. Podstawy typu III i IV są wariantami podstaw I, II typu i pod względem ilościowym nie odgrywają też znaczącej roli.

Wyodrębnione typy słowotwórcze z sufiksami prostymi tworzą dwa typy leksykalnoetymologiczne - derywaty od baz apelatywnych oraz derywaty od baz antroponimicznych. Relacje ilościowe między bazami, ich układ chronologiczny oraz relacje ilościowe między podstawami werbalnymi i imiennymi w apelatywnym typie bazy są podstawą do określenia stopnia regularności derywacyjnej i zakresu produktywności antroponimicznej. Regularne i produktywne antroponimicznie są typy, które ustalają się jako derywaty w onomastycznej płaszczyźnie derywacyjnej. Bazy apelatywne wyznaczają pochodzenie typów, np. przewaga czasowników w funkcji podstaw derywacyjnych sprawia, że formacje z *-oła* określa się jako pierwotne deverbativa. Bazy antroponimiczne są wyznacznikami onomastycznej regularności derywacyjnej typów, ich kategoriałnej - antroponimicznej funkcji, np. o niewątpliwie antroponimicznym charakterze typu *-oła*, jego występowaniu w funkcji formantu antroponimicznego przekonuje 50% podstaw antroponimicznych, aktywnych derywacyjnie od XIV do XIX w. Ze względu na odapelatywne pochodzenie typów antroponimicznych celowe jest ich przedstawienie na tle odpowiednich typów w wyrazach pospolitych opracowanych w *Słowniku prasłowiańskim* (SPS I), *Monografiach słowotwórczych* traktujących o podstawowym *-l-* w części sufiksальной W. Doroszewskiego (DorM),

uwzględnionych w gramatykach języka polskiego J. Łosia (ŁośG) i H. Gaertnera (GaerG), w *Słownotwórstwie współczesnego języka polskiego* R. Grzegorzczkovej i J. Puzyniny (GrzegS) oraz w wybranych opracowaniach gwarowych (CyrT). Takie ujęcie zagadnienia uzupełnia i poszerza wiedzę na temat genezy typów antroponimicznych, motywów ich występowania i zasad funkcjonowania w antroponimii.

Uwzględnienie materiału o szerokim przedziale czasowym, obejmującym wieki od XII do XIX, pochodzącego z obszernych źródeł, pozwala na formułowanie wniosków w zakresie chronologii typów. W ujęciu monograficznym rodziny typów słownotwórczych będzie to rejestrowanie najstarszych zapisów danego typu i śledzenie ich kontynuacji w czasie. Ze względu na dużą i nie zawsze równomierną liczbę zapisów, która może świadczyć o liczbie nosicieli danej nazwy, przyjęto zasadę cytowania jednego, z reguły najstarszego zapisu dla jednego wieku. Ograniczono w ten sposób materiał do rozmiarów niezbędnych i uczyniono porównywalnym na tyle, że na jego podstawie można powiedzieć, kiedy w języku polskim pojawiają się nazwy danego typu, jaka jest ich kontynuacja w całym przekroju chronologicznym, od kiedy występują struktury z sufiksami rozszerzonymi i jaka jest ich odpowiedniość ilościowa względem formacji z sufiksami prostymi. Nie wydaje się celowe omawianie frekwencji typów w poszczególnych wiekach, ponieważ uzyskane informacje mogłyby być odbiciem stanu źródeł, ich zawartości, a nie rzeczywistego stanu języka. Ujęcie nazw w ramy chronologii stwarza podstawy nie tylko do śledzenia funkcjonowania nazw, ale przede wszystkim do uchwycenia ewolucji struktur.

Istotnym zagadnieniem w pracy poświęconej typom słownotwórczym jest geografia typów. Nazwy osobowe ze względu na indywidualny, intencjonalny charakter zachowują lokalne właściwości językowe. W związku z tym uzasadnione jest rejestrowanie rozmieszczenia i natężenia typów antroponimicznych. Takie prace stanowiłyby w przyszłości podstawę do syntetycznego opracowania kartograficznego w postaci polskiego atlasu antroponimicznego, który mógłby stanowić część słowiańskiego atlasu onomastycznego i byłby uzupełnieniem odnoszącej się do obszaru polskiego *Stratygrafii słowiańskich nazw miejscowych* S. Rosponda (RospN). Atlas antroponimiczny mógłby być w przyszłości pomocny przy badaniach z zakresu słownotwórstwa gwarowego i wraz z nim tworzyłby pełny obraz geografii słownotwórstwa polskiego. Podstawę do omówienia geografii

nazw w obecnych granicach państwa stanowią materiały z drugiej połowy XVIII, z XIX w. i tylko dla kilku punktów z wieku XX. Posłużenie się takim - pod względem chronologii - materiałem uwarunkowane jest zawartością źródeł i możliwością dotarcia do nich. Niewielka liczba nazw cytowana w SSNO, lokalizowana terytorialnie w pracy M. Malec, *Staropolskie skrócone nazwy osobowe od imion dwuczłonowych* (MalS, 125-32), a przede wszystkim brak obszernych, reprezentatywnych i porównywalnych źródeł dla doby średniopolskiej sprawiają, że mówienie o geografii w przekroju ośmiu wieków staje się niemożliwe. Posłużono się zatem materiałem XVIII- i XIX-wiecznym z następujących powodów. Uznano, że znaczna część notowanych w tym czasie nazw jest kontynuacją stanu wcześniejszego. W drugiej połowie wieku XVIII, a w szczególności w wieku XIX ustalają się w środowisku wiejskim prawie obowiązujące nazwiska (GrzybN, 508-509). W następstwie obowiązującego prawa nieoficjalne, a od tej pory usankcjonowane nazwy osobowe zapisane w księgach stanu cywilnego, a następnie odpisywane w innych dokumentach, szczególnie dotyczących zagadnień prawnokościąńskich, tworzą w miarę pełny i wiarygodny obraz nazewnictwa osobowego. Podstawę źródłową stanowią tu w zasadzie trzy rodzaje dokumentów: 1) wykazy nazw osobowych ludności wiejskiej sporządzone do celów fiskalnych (TP, TPD, WPP) i wykazy ludności w księgach stanu cywilnego (AM); 2) teksty wydane przez historyków dotyczące ludności wiejskiej (MChW); 3) zbiory onomastyczne sporządzone w oparciu o pierwszą grupę dokumentów (RospSNS, UG). I tak pochodzące z XIX w. *Tabele prestacyjne* (TP) i *Tabele dodatkowe do Tabel prestacyjnych* (TPD) dotyczą zaboru rosyjskiego, XIX-wieczne *Wykazy powinności poddańczych...* (WPP) obejmują Galicję, XVIII-wieczne *Materiały do dziejów chłopów wielkopolskiego* (MChW) pochodzą w ówczesnych województw Wielkopolski: kaliskiego, poznańskiego i gnieźnieńskiego, XIX-wieczne nazwy w słowniku S. Rosponda (RospSNS, RospSNSK) obejmują Śląsk, XVIII- i XIX-wieczne materiały pochodzące z gdańskiego naukowego ośrodka językoznawczego (UG) dotyczą Kaszub, Powiśla, wybranych punktów Mazowsza i Podlasia oraz XIX-wieczne *Akta metrykalne* (AM) pochodzą z północno-wschodniej Wielkopolski, Kujaw, zachodniego Mazowsza oraz pojedynczych punktów pozostałych obszarów. Wykorzystany do tego celu materiał pochodzi w przeważającej części z XIX w. Jedynie nazwy zdecydowanej części Wielkopolski pochodzą z drugiej połowy wieku XVIII z wydanych

pod redakcją S. Arnolda *Materiałów do dziejów wsi polskiej*. Uznano, że te źródła, bliskie chronologicznie XIX-wiecznym, uzupełnione o materiały S. D. Kozierowskiego (Koz I, II, KozR) i o *Akta metrykalne* pozostające w WAP w Bydgoszczy, będą reprezentatywne dla Wielkopolski. Geografię Kaszub i Powiśla uzupełniono o zapisy XVIII-wieczne, by węższy terytorialnie materiał, dotyczący pojedynczych parafii lub części powiatów, uczynić pod względem ilościowym porównywalnym z materiałem pozostałych obszarów. Zapisy XX-wieczne odnoszą się tylko do pięciu powiatów: Ciechanowa, Markowa Mazowieckiego, Ostrowi Mazowieckiej, Moniek i Olecka. Szczątkowo zachowane dotyczące tego obszaru *Tabele prestacyjne* uzupełniono wyjątkowo nowszymi zapisami, uznając je za kontynuację stanu XIX-wiecznego. Zgromadzone materiały zostały zlokalizowane według XIX-wiecznych cyrkułów (WPP), powiatów (TP, TPD, AM, UG) oraz powiatów z drugiej połowy XVIII w. (MChW). Jedynie pięć powiatów mieści się w ramach podziału administracyjnego z XX w. Schematyczne zasięgi cyrkułów i powiatów tworzą mapę obszaru, z którego pochodzą nazwy lokalizowane geograficznie (mapa podziałów administracyjnych)¹. Wyodrębniony materiał uporządkowano, stosując zasadę cytowania jednego hasła dla jednego powiatu, cyrkułu. Dzięki temu ograniczono obszerny materiał do niezbędnych rozmiarów i w ramach przyjętej zasady uczyniono go porównywalnym. W pracy idzie bowiem o lokalizację i natężenie typów antroponimicznych reprezentowanych w odrębnych leksemach, nie o ilość zapisów danej nazwy. Odrębnie potraktowano materiał śląski częściowo już opracowany i usystematyzowany przez autora *Słownika nazwisk śląskich*. Zastosowanie lokalizacji według powiatów byłoby tu bardzo utrudnione i niekiedy wręcz niemożliwe. Dlatego nazwy śląskie potraktowano całościowo; stosując przelicznik cztery, który otrzymano w wyniku porównania obszaru Śląska z obszarem południowej Małopolski. Uzyskane dane o poszczególnych typach przedstawiono na mapach za pomocą metody znakowo-statystycznej przy skrótach nazw miejscowości będących ośrodkami powiatów, cyrkułów. Informacje ze Śląska podano łącznie (mapy 1-12).

Zebrane i opracowane według powyższych założeń nazwy przed-

¹ Podstawą do sporządzenia takiej mapy były podziały: 1) Wielkopolski z drugiej połowy XVIII w., zamieszczony w MChW I, II, III; 2) zaboru austriackiego, przedstawiony w HP; 3) Królestwa Polskiego, zawarty w DG; 4) zaboru pruskiego, przedstawiony w HP i DG I; 5) stan administracyjny z 9 grudnia 1973 r.

stawiono w pracy w postaci słownika i komentarza językowego. Za takim rozwiązaniem formalnym przemawiają: założenia i cele rozprawy, obszerny materiał, jak również względy techniczne dotyczące jego zapisu.

Podstawową częścią pracy jest słownik, który zawiera sumę informacji wyrażoną w postaci artykułów hasłowych o poszczególnych nazwach jako odrębnych morfologicznie jednostkach leksykalnych. Ze względu na bardzo zróżnicowane jakościowo źródła tytułami hasieł są: 1) postaci ustalone w tej funkcji w opracowaniach onomastycznych i opublikowanych tekstach historycznych; 2) postaci zgodne z normą ogólnopolską bądź jako odmianki fonetyczne zapisów pochodzących ze źródeł archiwalnych w większości XVIII- i XIX-wiecznych. Dzięki takiemu zapisowi, który nawiązuje do zasad przyjętych w słownikach onomastycznych (SSNO, BSN), zachowany został indywidualny, nie podlegający apelatywnej normie ogólnej charakter nazw. W słowniku zawarta jest informacja chronologiczna, geograficzna i etymologiczna. Znalazły się w nim w porządku alfabetycznym w bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie nazwy różnych typów, należące do rodzin słowotwórczych oraz formacje z sufiksami rozszerzonymi i formantami złożonymi. Ich sąsiedztwo ułatwia odczytanie struktur, jak również posługiwanie się odsyłaczami. Przedstawienie słownika jako całości stwarza lepsze warunki do korzystania z niego, do uzupełniania materiału, a także do porównywania z materiałami innych rodzin typów słowotwórczych. Słownik zatem wyraża wszystkie informacje, które rozczłonkowane w poszczególnych rozdziałach poświęconych odrębnym typom nie byłyby tak zwarte, czytelne i porównywalne.

W części opisowej omówiono formacje z sufiksami prostymi i z sufiksami rozszerzonymi, które były podstawą do wyodrębnienia derywatów z formantami złożonymi.

2. PODSTAWA MATERIAŁOWA PRACY

Podstawę materiałową tworzą trzy typy źródeł: 1) opracowania onomastyczne - słowniki, kartoteki do słowników, monografie regionalne, historyczne i współczesne, publikowane i w postaci maszynopisów; 2) teksty historyczne zawierające materiały antropimiczne; 3) testy archiwalne - manuskrypty skatalogowane ar-

chiwalnie oraz manuskrypty nie opracowane przez archiwistów, niekiedy pozostające poza zasięgiem informacji archiwistycznej.

Zasadnicza część materiałów staropolskich pochodzi ze *Słownika staropolskich nazw osobowych* (SSNO) i kartoteki do tego słownika (SSNOK). Uzupełnieniem są S. D. Kozierowskiego *Nazwiska, przerwiska, przydomki, imiona polskie niektórych typów słowotwórczych* (Koz I, II) i wersja brulionowa tej pracy (KozR). Materiały S. Kozierowskiego wykraczają poza wieki średnie i obejmują nazwy osobowe polskie do XX w. włącznie. Podstawowym źródłem do antroponimii Śląska jest S. Rosponda *Słownik nazwisk śląskich* (RospSNS) i kartoteka do słownika (RospSNSK). Praca obejmuje nazwy osobowe Śląska od XVI do XX w. i wraz z monografią poświęconą nazwiskom Bytomia od końca XVI w. do roku 1740 H. Borka i U. Szumskiej (BSN) stanowi bogate źródło materiałowe. Antroponimia średniopolska i nowopolska Pomorza Gdańskiego pochodzi z kilkunastu prac magisterskich i jednej pracy doktorskiej wykonanych w gdańskim naukowym ośrodku językoznawczym (UG), zbiorów antroponimicznych prof. H. Górnicza z Powiśla Gdańskiego (GórnM, GórnN) oraz pracy E. Brezy *Pochodzenie przydomków szlachty Pomorza Gdańskiego* (BrezP). Do tej grupy źródeł należą także monografie regionalne: J. Mączyńskiego *Nazwiska łodzian (XV-XIX wiek)* (MączN), J. Bubaka *Nazwiska ludności dawnego starostwa nowotaraskiego* (BubN), T. Gołębiowskiej *Antroponimia Orawy* (GołA) i autora niniejszej rozprawy *Słownik nazwisk i przerwisk ludności byłego powiatu piotrkowskiego* (GalNP).

Teksty historyczne dostarczają materiału okresu średniopolskiego. Najobszerniejsze pod względem chronologicznym i terytorialnym są *Lustracje dóbr królewskich XVI-XVIII wieku*, obejmujące Małopolskę, Wielkopolskę, Mazowsze, Podlasie, Prusy Królewskie i Ziemie Ruskie. Osiemnastowieczne nazwy wielkopolskie pochodzą z *Materiałów do dziejów chłopca wielkopolskiego* (MchW I-III) i *Spisu ludności parafii Szubin z 1766 roku* (MatS). Uzupełniają wymienione źródła *Lustracje i opisy miasta Poznania z XVI-XVIII wieku* (LMP). Sporą ilość materiałów wnoszą *Księgi sądowe wiejskie z XV-XVIII w.* (KSW I-II), *Supliki chłopskie XVIII wieku* (Sch), teksty z terenu guberni radomskiej dotyczące historii chłopów z czasów powstania styczniowego - *Chłop i sprawa chłopska w powstaniu styczniowym* (ChPS), a także W. N. Trepki z lat 1624-1640 *Liber generationis plebanorum (Liber chamorum)* - LCh.

Najobszerniejsza ilościowo i najmłodsza chronologicznie war-

stwa antropimów pochodzi ze źródeł archiwalnych. Są to *Tabele wykazujące uposażenie, obowiązki i powinności rolników po wsiach i miastach osiadłych - Tabele prestacyjne* (TP) z roku 1846. Powstały w następstwie spisów przeprowadzonych we wszystkich guberniach zaboru rosyjskiego. Rezultatem drugiego etapu inwentaryzacji stanu posiadania ludności wiejskiej z tego zaboru są *Tabele dodatkowe do Tabel prestacyjnych* (TPD) z lat 1861-1868 oraz *Spisy osad rolnych i budowli bezrolnych położonych we wsi [...] z mocy Najwyższego Ukazu z dnia 19 lutego (2 marca) 1864 roku [...]* (SOR) sporządzone w następstwie uwłaszczenia. Dla onomasty przedstawiają one niewątpliwą wartość dokumentalną, ponieważ

- 1) zawierają kompletne wykazy nazw osobowych włościan;
- 2) swym zakresem obejmują Królestwo Polskie;
- 3) są "żywym" materiałem ustalania się zasobu nazewniczego, ponieważ pochodzą z czasów, kiedy w środowisku wiejskim zaczęło obowiązywać prawnie administracyjne nazwisko;
- 4) są przejrzyste, czytelne i tylko niektóre - z winy pisarza - sprawiają kłopoty w ich odczytaniu;
- 5) są dokładnie zlokalizowane w czasie i w miejscu.

Pozostają w Archiwum Głównym Akt Dawnych (AGAD) w Warszawie, w archiwach wojewódzkich (WAP) w Białymstoku, w Kielcach, w Lublinie, w Płocku, w Radomiu, w Archiwum Państwowym w Łodzi (APŁ). *Tabele dodatkowe do Tabel prestacyjnych* znajdują się w AGAD w Warszawie, WAP w Białymstoku, w Kielcach, w Lublinie, APŁ w Łodzi, a *Spisy osad rolnych i budowli bezrolnych położonych we wsi [...] (SOR)* w Radomiu. Podobną pod względem zawartości grupę archiwaliów tworzą *tabele z połowy XIX w. w zaborze austriackim - Wykazy powinności poddańczych w ziemiopłodach (naturaliach), robociźnie, w daninach pieniężnych obowiązującej gminy [...] za służbnym wynagrodzeniem zniesionych (WPP)*. Sporządzone według podobnej zasady jak w Królestwie, stanowią bardzo ważne, porównywalne, a do tej pory nie wykorzystane źródło z południowej Małopolski. Znajdują się w APK i WK w Krakowie. Najtrudniejszy do wydobycia, ale kompletny zasób antropimów zawierają *Akta metrykalne* (AM). Uzupełniają one luki materiałowe brakujących TP i TPD. Tworzą podstawę źródłową dla części Wielkopolski i Mazowsza. Do pracy wykorzystano *Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickich [...] Akta urodzin, małżeństw, zgonów* z WAP w Bydgoszczy, w Płocku oraz ze zbiorów parafialnych nie objętych rejestracją archiwistyczną. Inną wartość, ze względu na

lokalny charakter, mają rejestry stowarzyszeń rzemieślniczych i religijnych, jak np. znaleziony w Bolesławcu nad Prosną *Rejestr bractwa kowalskiego* z lat 1582-1836 (RBK) i znaleziony w zbiorach kapituły łowickiej *Album candidissime confraternitatis Sacratissimi scapularis* z lat 1686-1845 (ACC). Pełny i szczegółowy wykaz źródeł, omówiony z różnych punktów widzenia w poprzednim rozdziale, a przedstawiony schematycznie w tym, znajdzie czytelnik w wykazie skrótów.

Dobór źródeł i sposób ich wyzyskania został podporządkowany słowotwórczemu charakterowi pracy. Reprezentatywność typów w przekroju chronologicznym od XII do XIX w. sprawiła, że korzystano w pierwszej kolejności ze słowników, kartotek onomastycznych, indeksów i wykazów nazw osobowych, sporządzonych w oparciu o wyczerpującą ilość reprezentatywnych tekstów źródłowych. W celu przedstawienia rozmieszczenia geograficznego i frekwencji typów posłużono się dostępnymi i w miarę możliwości porównywalnymi źródłami z drugiej połowy XVIII i z XIX w., by obraz struktur antroponimicznych na mapach w stopniu możliwie największym uniezależnić od zawartości ekscerpowanych dokumentów.

II. SŁOWNIK

Zasady redakcyjne

Słownik zawiera w porządku alfabetycznym materiał dokumentacyjny przedstawiony w postaci artykułów hasłowych, składających się z trzech elementów: tytułu hasła, materiału cytowanego i komentarza etymologicznego.

Tytuł hasła wyróżniono wiersalikami i podano w postaci męskiej. Formy żeńskie występują wówczas, gdy brak form męskich i dotyczy nazw z wygóśowym *-ski*. Przy tytule w postaci żeńskiej podano wówczas kwalifikator "f." - femininum. Formy żeńskie pochodne od męskich postaci nazw osobowych podano w tytule w postaci męskiej z gwiazdką (*), jako formy rekonstruowane. Stojący po tytule pytajnik (?) oznacza hasło wątpliwie odczytane (por. SSNO, I, XXI).

Materiał dowodowy obejmuje: cytaty nazw, ich lokalizację chronologiczną, opis bibliograficzny źródeł, z których zapisy pochodzą, oraz lokalizację geograficzną.

Przyjęto zasadę cytowania postaci przypadku niezależnego. Formy przypadków zależnych występują wówczas, gdy brakuje formy niezależnej lub gdy względy chronologiczne nakazują ich użycie (zob. DOMZAŁ, DOMZAŁ, DOMRZAŁ). Przy formach wieloznacznych, sugerujących inny niż w tytule hasła typ słowotwórczy, zastosowano kwalifikator "fl." - fleksyjny. Zrezygnowano z zapisów, gdy są one powtórzeniem poprzednich.

Lokalizację chronologiczną wyraża data w postaci roku lub wieku. Jedynie przy niektórych cytatach z Koz I, II brak lokalizacji, ponieważ nie podaje ich autor, a dochodzenie do nich poprzez odsyłacze jest bardzo utrudnione, a niekiedy wręcz niemożliwe.

Opis bibliograficzny jest zróżnicowany w zależności od rodzaju źródła. Słowniki, kartoteki, publikacje z indeksami i al-

fabetyczne wykazy przedstawiono za pomocą skrótów. Teksty publikowane o innym układzie niż alfabetyczny przedstawiono za pomocą skrótu i strony, z której cytat pochodzi. Źródła archiwalne skatalogowane, takie jak *Akta metrykalne*, przytoczono podając skrót tytułu źródła, nazwy parafii oraz sygnaturę. Źródła w postaci mikrofilmów zawierają w składzie sygnatury literę D. Akta metrykalne nie skatalogowane opisano za pomocą skrótu nazwy źródła i skrótu nazwy parafii, w której dokument się znajduje. Takie źródła, jak *Tabele prestacyjne*, *Tabele dodatkowe do Tabel prestacyjnych*, *Spisy osad rolnych*, *Wykazy powinności poddańczych* przytoczono podając skróty ich tytułów i sygnatury. Informacja o lokalizacji geograficznej wyrażona została skrótem nazwy powiatu, cyrkułu, z którego cytat pochodzi, np. ARGALSKI: *Argalski* 1854 AM (*Akta metrykalne*) Bąd (parafia Bądków) 29 (sygnatura) Płc (powiat Płock)... 1853 AM Osk (parafia) D4285 (sygnatura mikrofilmu) Brd (powiat).

Komentarz etymologiczny podano w nawiasie. Ze względów technicznych i merytorycznych zastosowano tu przy części haseł uproszczony zapis w postaci odsyłaczy. Zapis "jak po" odnosi się do baz takich samych i odsyła do jednego hasła rodziny słowotwórczej. Zapis "cf." - confer odsyła do nazw jako podstaw słowotwórczych. Skrót "zob." - zobacz po nawiasie odsyła do hasła lub haseł, które w indywidualnych odczytaniach mogą być interpretowane jako odmiany fonetyczne lub graficzne. Odsyłacz "też" wiąże nazwy interpretowane w źródłach antroponimicznych jako dwuznaczne morfologicznie bądź otrzymane w wyniku rekonstrukcji pochodnych postaci żeńskich. Skrót "por." ma charakter ogólniejszy - odsyła do literatury i materiału egzemplifikującego zjawiska językowe, które znalazły odbicie w wyodrębnionych bazach.

ADAL: *Adal* 1795 AM Lip; (n.o. Adam SI).

ANASEL: *Anasel* 1846 TP Hrb; (n.o. Janas Koz I, 9 : Jan).

ANDRAL, JĘDRAL: *Andral* 1392 SSNO; *Jendral* 1417 SSNO; *Gendral* 1566 RospSNS; *Jendral* 1640 BubN; *Jędrał* 1763 BubN; 1849 BubN NTrg; 1854 WPP 134 NSąc; 1852 WPP 125 Res; 1846 TPD 3i50 Srd; (n.o. *Andr(z)ej*, łc. *Andreas* SSNO, *Jędra* ZarP, 376).

ANDRELEWSKI: *Andrelewski* 1851 AM Dul D2440 Ryp; (n.o. **Andrel-* : łc. *Andreas* SSNO, cf. *Andryl*).

ANDRYL: *Andryl* 1842 ACC Łow; (n.o. *Andr(z)ej*, łc. *Andreas* SSNO).

- ANTAŁ, JANTAŁ: *Jantał* 1789 LWKrkI; *Antał* 1835 BubN NTrg; (n.o. *Antoni, Jantoni* ZarP, 377, ap. *antał* BubN), zob. JANTOŁ.
- ANTELA: *Antela* 1846 TP 3146 Wln; (n.o. *Antoni* SSNO).
- ANTLEWSKI: *Antlewski* XX w. UG IckN Kwd; (cf. *Antela, Antlo*).
- ANTLO: *Antlo* XX w. GalNP; (jak po *Antela*).
- ANTOL: *Antol* 1445 KozR 31, 3482; 1846 TP 218 Lub; (jak po *Antela*).
- ANTOLAK: *Antolak* 1855 WPP 89 Wad; 1846 TP 238 Łuk; (cf. *Antol*).
- ARĘDAŁ: *Arędał* 1846 TP 3431 Mch; (ap. *aręda, arenda, arędować, arendować* SW).
- ARGALSKI: *Argalski* 1854 AM Bąd 29 Płc; 1831 AM Sał D5165 Ryp; 1853 AM Osk D4285 Brd; (n.o. **Argal*, -ż- : ap. *argować się, jargać się* SW).
- ARGULSKI: *Argulska* 1827 AM Sał D5161 Ryp; *Argulski* 1849 AM Bob 14 Brd; (n.o. **Argul*, -ż- : ap. *argować się, jargać się* SW).
- BABEL, BABIEL: *Babel* 1577 KSW II, 108; 1855 WPP 123 NSąc; 1855 WPP 145 Jas; *Babiel* 1838 UG MazN Szt; (ap. *baba* SPol XVI, SW, *babel, babol* Cn).
- BABELSKI: *Babelski* 1864 SOR Rad; (cf. *Babel, Babiel*).
- BABLIŃSKI: *Babliński* 1839 AM Doń D2249 Ryp; (jak po *Babelski*).
- BABOLSKI: *Babolski* 1834 AM Bąd 9 Płc; (n.o. **Babol*, -ż- : ap. *baba, babol* SW).
- BABRAL: *Babral* 1855 WPP 26 Bch; (ap. *babrać* SW).
- BABULA: *Babula* 1855 WPP 67 Res; 1826 TP 720 Rad; XX w. UG OIA BlsP; (ap. *baba, babula* SW).
- BABULEWICZ: *Babulewicz* XX w. UG OIA BlsP; 1855 AM Byd 32; (cf. *Babula*).
- BABULSKI: *Babulski* 1830 AM Maz D3891 Lin; (jak po *Babulewicz*).
- BACHAŁA: *Bachale* XIX w. RospSNS; (n.o. *Bach* SSNO, RospSNS, *SmoczS*, 67 : *Bartłomiej, Bazyli, Barnaba, Sebastian*).
- BACHELSKI: *Bachelsky* XIX w. RospSNS; (n.o. **Bachel*- : *Bach* SSNO, RospSNS, *SmoczS*, 67 : *Bartłomiej, Bazyli, Barnaba, Sebastian*).
- BACHŁA: *Bachła* 1852 WPP 119 Res; (n.o. *Bach* SSNO, RospSNS, *SmoczS*, 67 : *Bartłomiej, Bazyli, Barnaba, Sebastian*, ap. *bachnąć* SW).
- BACHUL: *Bachul* 1855 WPP 127 Wad; (jak po *Bachała*).
- BACHULA: *Bachula* 1774 BubN; 1855 WPP 109 Bch; 1846 TPD 3147 Kal; (jak po *Bachała*).
- BACKIEL: *Backiel* 1861 TPD 134 Łom; (ap. *backa* Sw).

- BACULA: *Bacula* XX w. GołA; (n.o. *Baca* : ap. *bacha* GołA), zob. BACUŁA.
- BACUŁA: *Baczula* 1785 RospSNS; *Bazulla* XIX w. RospSNS; (n.o. *Bac* : niem. *Batze*, *Batz*; *Batt* : *Beatus*, ap. *bacha* RospSNS), zob. BACUŁA.
- BACZEL: *Batschel* 1728 RospSNS; (n.o. *Bacz*, *Bacza* SSNO : *Bartłomiej*, *Barnard*, *Bernard*, ap. *baorza* SW, *baczyć* L, SW).
- BACZYŁA: *Bacila* XX w. RospSNS; (jak po *Baczel*).
- BADALEWSKI: *Badalewska* XIX w. AM Bob 14 Brd; *Badalewski* XX w. UG IckN Szt; (n.o. **Badal*, -ż- : ap. *badad* SW).
- BADEŁA: *Badeła* 1787 MChW I, 210 Koś; (ap. *badad* SPol XVI, L).
- BADULSKI: *Badulski* 1830 AM Lun D3455 Nsz; (cf. *Baduła*).
- BADUŁA: *Badula* 1679 RospSNS; (jak po *Badeła*).
- BADZAŁA?: *Badzala* 1421 SSNO; (ap. *badziad*, *badziad się* BSE s.v. *baży*, SW, n.o. *Bqdzieciech* TazsN, 64).
- BADZYŁO: *Badzyło* 1846 TP 226 Lub; (jak po *Badzała*).
- BAGULSKA f.: *Bagulska* 1861 AM Pac 35 Gon; (n.o. **Bagul*, -ż- : ap. *bag* L, SW, *baga* SW).
- BAJDALSKI: *Bajdalski* 1838 AM Lun D3463 Nsz; (cf. *Bajdała*).
- BAJDAŁA: *Bajdała* XX w. GalNP; (ap. *bajdad*, *bajda*, *bajdała* SW).
- BAJDEL: *Bajdel* 1855 WPP 36 NSąc; (ap. *bajdad*, *bajda* SW).
- BAJDULSKA f.: *Bajdulska* 1853 AM Kok D3056 Nsz; (cf. *Bajduła*).
- BAJDUŁA: *Bajduła* Koz I, 78; (jak po *Bajdel*).
- BAKAŁ: *Bakał* XX w. Koz I, 78; (jak po *Bakał*), zob. BAKAŁ.
- BAKAŁ: *Bakal* 1748 RospSNS; (ap. *bakad* SPol XVI, L. *bak* SStp, SW), zob. BAKAŁ.
- BAKAŁA: *Bakala* 1614 UG KlanN; *Bakalla* XIX w. RospSNS; (jak po *Bakał*).
- BAKAŁOWICZ: *Bakałowicz* 1789 LWR 2; (cf. *Bakał*, *Bakała*).
- BAKIEL: *Backell* XVI w. KozR 4, 411; *Bakiel* 1846 TP 3125 Kal; (jak po *Bakał*).
- BAKULA: *Bakula* XX w. Koz I, 78; (jak po *Bakał*), zob. BAKUŁA.
- BAKUŁA: *Bakulonka* 1780 ACC, *Bakuła* XX w. UG ZderA MakM; XX w. UG Klec A Can; (ap. *bak*, *baki*, *bakad* SW, *bakuła* L), zob. BAKULA.
- BAŁKULA: *Bałkula* XX w. GołA; (n.o. *Bałek* : *Baltazar* GołA).
- BANAL: *Banal* XX w. Koz I, 72; (n.o. *Ban* SSNO, *Bana* RospSNS : *Benedykt*, ap. *ban* SPol XVI, L, *bana* SW).
- BANALAK: *Banalak* 1846 TPD 3149 Łęc; (cf. *Banal*).

- BANDOLA: *Bandola* 1855 WPP 126 Wad; (n.o. *Będa RospSNS* : *Będomir SSNO*, *Będzieciech*, *Bądzieciech* *TaszN*, 64, ap. *banda* SW).
- BANDZELA: *Bandzela* 1846 TP 3146 Wln; (ap. *bandz* SW, n.o. *Będa RospSNS* : *Będomir SSNO*, *Będzieciech*, *Bądzieciech* *TaszN*, 64).
- BANDZIUL: *Bandziul* XX w. Koz I, 78; (jak po *Bandzela*).
- BANKIEL, BENKIEL: *Banclonis* 1392 SSNO; *Bankel* 1463 (1443) SSNO, *Benkiel* 1564 Koz I, 73; (n.o. *Banek*, *Bank* SSNO : *Benedykt*, łc. *Benedictus*, też niem. *Bank*, *Bang* Got : łc. *Benedictus*).
- BANBUŁA: *Banbuła* 1846 TP 3349 Mch; (n.o. **Banba* : *Benedykt*, *Bana RospSNS* : ap. *bana* SW, typ jak: *Boł-ba*, *Goł-ba* Koz I, 99).
- BARCHAŁA: *Barchała* XX w. Koz I, 81; (ap. *barch* BSE, SW).
- BARCHEL: *Barchil* 1319 KozR 4, 411; (jak po *Barchała*).
- BARDELA: *Bardella* XIX w. RospSNS; (n.o. *Barda*, *Bardo* : ap. *barda RospSNS*, *bard* SW).
- BARDOŁ: *Bardoł* 1846 TP 220 Lub; (jak po *Bardela*).
- BARDOŁA: *Bardolla* XX w. RospSNS; (jak po *Bardela*).
- BARDULEK: *Bardulek* XIX w. RospSNS; (n.o. **Bardul*, -ż- : *Barda*, *Bardo* : ap. *barda RospSNS*, *bard* SW).
- BARDZAŁ: *Bardzał* 1846 TP 220 Lub; (jak po *Bardela*).
- BARELA: *Bardela* 1827 AM PtkT; (n.o. *Bar*, *Baro* : *Barciałw*, *Barabaszw*, *Bartłomiej* SSNO, ap. *bara* ASStp), zob. BARYŁA.
- BARGOL: *BARGOL* 1445 Koz I, 76: (ap. *barg* SStp, też *bargieł* SStp).
- BARGUL: *Bargul* 1679 Koz I, 78; (jak po *Bargol*).
- BARKALSKI: *Barkalski* 1634 UG Górn; (cf. *Barkała*, n.m. *Barki*, *Bar-kowo* SG).
- BARKAŁA: *Barkała* 1385 SSNO; 1449 SSNO; (ap. *bark* SStp, SPol XVI, *barceś*, *barczyś* SStp, por. czes. *brkati* BSE s.v. *bura*, *barkotać* SPol XVI, *barkać* SW).
- BARNAL: *Barnal* 1855 WPP 1 Res; (n.o. *Barna*, *Brona* SSNO, *Barnaba*, *Bernard* SSNO, ap. *barna* SW).
- BARNALSKA f.: *Barnalska* 1850 AM Jat D2662 Lin; (cf. *Barnal*).
- BARTAL: *Barthal* 1476 SSNO; (n.o. *Bart*, *Barta*, *Barto* SSNO : łc. *Bartholomeus*), zob. BARTOL.
- BARTEL: *Bartel* 1428 SSNO; *Barttel* 1532 RospSNS; *Barthel* 1668 RospSNS; *Bartel* 1855 WPP 41 Wad; 1846 TP 3131 Kon; 1845 AM Czm 20 Gon; 1828 AM Gój 3 Srp; XX w. UG Ptaka OstM; 1843 AM RakD D4823 Ryp; 1832 AM Osk D4272 Brd; 1842 AM CzsChj D2061 Chj; 1878 UG LeszN Ksr; 1827 UG FranN Krt; 1747 UG IwcN Puc; (n.o. *Bart*, *Barta*, *Barto* SSNO : łc. *Bartholomeus*, niem. *Bartel* Got).

- BARTELA: *Bartela* 1704 KSW II, 25; *Bartelionka* 1789 BM; *Bartela* 1846 TP 3145 Wln; (jak po *Bartal*), zob. BARTYLA.
- BARTELAK: *Bartelak* 1700 KSW II, 16; 1811 AM Ras; (cf. *Bartel*, *Bartela*).
- BARTELEWSKA f.: *Bartelewska* 1849 AM D3341 Lin; (jak po *Bartelak*).
- BARTELUCH: *Barteluch* XX w. GalNP; (jak po *Bartelak*).
- BARTKULA: *Bartkula* XX w. GołA; (n.o. *Bartek* GołA : *Bartłomiej*).
- BARTLEWSKA f.: *Bartlewska* 1830 AM Sał D5164 Ryp; (cf. *Bartel*, *Bartela*, n.m. *Bartlewo* SG).
- BARTLIŃSKI: *Bartliński* 1636 UG NowN; (cf. *Bartel*, *Bartela* n.m. *Bartlin* SG).
- BARTOL: *Bartol* 1309 SSNO; *Barthol* 1392 SSNO; *Bartol* 1439 SSNO; *Bartolowna* 1741 ACC; *Bartol* 1842 AM Kcn D2727 SzB; 1832 AM Osk D4272 Brd; (jak po *Bartal*), zob. BARTAL, BARTOŁ.
- BARTOLEWSKA f.: *Bartolewska* 1834 AM Dul D2402 Ryp; (cf. *Bartol*, *Bartoł*).
- BARTOLIK: *Bartolik* 1827 AM PtkT; (jak po *Bartolewska*).
- BARTOLIŃSKI: *Bartoliński* 1849 AM Lin D3341; *Bartolińska* 1837 AM Dul D2405 Ryp; (jak po *Bartolewska*).
- BARTOŁ: *Barthol* XIX w. RospSNS; (jak po *Bartal*), zob. BARTOL.
- BARTULA: *Bartula* 1743 RospSNS; *Bartulia* 1855 WPP 161 NSac; *Bartula* 1855 WPP 110 Jas; 1855 WPP 47 Wad; (jak po *Bartal*).
- BARTUZEL: *Barthusel* 1777 RospSNS; *Bartuzel* XIX w. RospSNS; (n.o. *Bartusz*, *Bartus* : łc. *Bartholomeus* RospSNS, *Baltazar*, *Balthasarus* SSNO), zob. BARTYZEL.
- BARTYLA: *Bartilla* 1743 RospSNS; *Bartijlla* XIX w. RospSNS; (jak po *Bartal*), zob. BARTELA, BARTYLA.
- BARTYŁA: *Bartila* 1448 SSNO; *Bartyła* 1855 WPP 106 Wad; 1846 TP 3809 Stn; (jak po *Bartal*), zob. BARTYLA.
- BARTYZEL: *Bartyzel* 1789 LWKrkI; 1855 WPP 60 Wad; 1846 TP 3723 Olk; 1846 TP 3406 Mch; 1846 TPD 3341 KlC; 1846 TPD 1622 PtkT; 1811 AM BłAR RawM; (n.o. *Bartysz* : *Bart* : *Bartłomiej* RospSNS, *Baltazar*, *Bathasarus* SSNO), zob. BARTUZEL.
- BARUL: *Barul* XX w. GalNP; (n.o. *Bara* : *Bartłomiej* GalNP, ap. *bara* SStp, *barac* SW).
- BARWIOŁEK: *Barwiołek* 1855 WPP 31 Bch; (n.o. **Barwioł-* : ap. *barwić*, *barwa* L, SW).
- BARWULSKA f.: *Barwulska* 1775 Koz I, 78; (n.o. **Barwul*, *-ł-* : ap. *barwić*, *barwa* L, SW).

- BARYGAL: *Barygal* XX w. Koz I, 128, (n.o. **Baryga* : *Bar*, *Baro* SSNO : *Barabasz*, *Bartłomiej*, *Barbara*, ap. *bara* SStp, *barać* SW, typ jak: *Kar-yga*, *Wujt-yga* Koz I, 68, 69).
- BARYLAK: *Barylak* 1850 AM Pac 24 Gon; (cf. *Baryła*, *Baryło*).
- BARYLSKI: *Barylski* 1861 TPD 3149 Łęc; (jak po *Barylak*).
- BARYŁA: *Baryła* 1534 KozR 1, 180; 1855 WPP 174 NSąc; 1852 WPP 125 Res; 1846 TP 3697 Olk; 1846 TP 116 Hrb; 1846 TP 211 Krs; 1846 TP 218 Lub; 1846 TP 3138 Łęc; (n.o. *Bar*, *Baro* SSNO : *Barabasz*, *Bartłomiej*, *Barbara* ap. *bara* SStp, *baryła* SStp, SPol XVI, L, SW), zob. BARELA.
- BARYŁO: *Barilo* 1442 SSNO; (jak po *Baryła*), zob. BERYŁO.
- BASAŁA: *Basala* 1846 TP 3528 Mch; 1846 TP 3809 Stn; (ap. *bas*, *bas* SW, n.o. *Basz*, *Basza* SSNO, RospSNS : *Barabasz*, *Bartłomiej*, *Barbara*).
- BASELA: *Basela* 1483 KozR 4, 411; (ap. *bas* SPol XVI, Cn, n.o. *Basz*, *Basza* SSNO, RospSNS : *Barabasz*, *Bartłomiej*, *Barbara*).
- BASSULA: *Bassula* 1500 KSW I, 83; (jak po *Basela*).
- BASZEL: *Baschel* XX w. RospSNS; (n.o. *Basz*, *Basza* SSNO, RospSNS : *Barabasz*, *Bartłomiej*, *Barbara*).
- BATALIŃSKI: *Bataliński* 1840 AM Dob 14 Gon; 1832 AM Kłb D2924 Włc; (n.o. **Batal*, -ł- : *Bat* RospSNS : łc. *Beatus*, gw. *Bata* : *Beata*, ap. *bat* SW).
- BATEL: *Batel* XX w. RospSNS; (n.o. *Bat* RospSNS : łc. *Beatus*, niem. *Batt* RospSNS, ap. *bat* SW).
- BATELSKI: *Batelski* 1831 AM Kar D2684 Lin; (cf. *Batel*).
- BATOLIK: *Batolik* 1846 TP 3137 Łęc; (cf. *Batoł*).
- BATOŁ: *Batoł* 1629 MączN; 1734 MączN; (n.o. *Bat* RospSNS : łc. *Beatus*, ap. *bat*, *bata* SPol XVI).
- BATUL: *Batul* 1855 WPP 13 Jas; (n.o. *Bat* RospSNS : łc. *Beatus*, gw. *Bata* : *Beata*, ap. *bat* SW).
- BATULA: *Batulla* XX w. RospSNS; (jak po *Batel*, *Batul*).
- BATYŁKA: *Batyłka* XX w. Koz I, 86; (n.o. **Batył-* : *Bat* RospSNS : łc. *Beatus*, gw. *Bata* : *Beata*, ap. *bat* SW).
- BAZALEK: **Bazalek* 1491 SSNO, 1564 Koz I, 72; (n.o. **Bazal*, -ł- : *Bazyli* SSNO).
- BAZIAŁEK: *Baziołek* XX w. RospSNS; (n.o. *Bazia* : ap. *bazia* RospSNS).
- BAZOŁEK: *Bazołek* 1624-40 LCh; (n.o. **Bazoł-* : *Bazyli* SSNO).
- BAZUŁKA: *Bazułka* XX w. Koz I, 78; (n.o. **Bazuł-* : *Bazyli* SSNO, SI).

- BĄBAL:** *Bomball* 1564 KozR 31, 3344; (ap. *bqbać* SW, *bomba* L).
- BĄBALA:** *Bambala* 1564 KozR 31, 3344; (jak po *Bqbal*), zob. **BĄBAŁA**, **BOMBAŁA**.
- BĄBALICKI:** *Bqbalicki* 1829 AM Lig 4 Srp; (cf. *Bqbal*, *Bqbala*, *Bq-bala*, *Bombała*).
- BĄBAŁA, BOMBAŁA:** *Bombała* 1559 Koz I, 81; *Bombała* 1855 WPP 259 Bch; *Bqbała* 1826 AM Zak 1 Płc; (jak po *Bqbal*), zob. **BĄBALA**.
- BĄCAŁA:** *Bqcała* 1846 TPD 3147 Kai; (ap. *bqczyć*, *bqkać* SW), zob. **BĄKAŁA**.
- BĄCELA:** *Bqcela* 1831 AM Prd D4615 Włc; (ap. *bqk*, *bqczyć*, *bqkać* SW).
- BĄCZAL, BĄCAL:** *Bqczal* 1855 WPP 19 Bch; *Bqcal* 1855 WPP 59 Res; 1836 AM Raz D4757 Nsz; 1851 AM Sam D5281 Byd; (ap. *bqk*, *bę-czeć*, *bqczal*, *bqczale* SW), zob. **BĄCZAŁ**, **BĄKAŁ**.
- BĄCZALSKI:** *Bqczalski* 1624-40 LCh; (cf. *Bqczal*, *Bqczal*).
- BĄCZAŁ:** *Banczal* 1462 SSNO; *Bqczal* 1536 KozR 1, 170; (ap. *bęczed* SPol XVI, Cn, L, *bqk* SStp, SPol XVI), zob. **BĄCZAL**, **BĄKAŁ**.
- BĄCZAŁKA:** *Baczalka* 1457 SSNO; (cf. *Bqczal*).
- BĄCZAŁKO:** *Banczalko* 1420 SSNO; (jak po *Bqczalka*).
- BĄCZAŁOWICZ:** *Bqczalowicz* 1536 KozR 5, 447; (jak po *Bqczalka*).
- BĄDAL, BĘDAL:** *Bqdal* 1405 SSNO; (n.o. *Bqdzieciech* TazsN, 64, *-bqd* : *Nieprzebqd*, *Wszebqd*, *Zbqd*, *Zdziebqd* SSNO).
- BĄDEL:** *Bandel* 1295 Koz I, 73; (jak po *Bqdal*, *Będal*).
- BĄDŁO:** *Bandlo* 1399 Koz I, 85; (jak po *Bqdal*, *Będal*).
- BĄKAŁ:** *Bunkal* XX w. RospSNS; *Bqkal* XX w. GalNP; (jak po *Bqkał*), zob. **BĄKAŁ**, **BĄCZAL**, **BĄCAL**, **BĄKOL**.
- BĄKAŁ:** *Bqkał* 1305 KozR 5, 447; (n.o. *Bqk* : ap. *bqk* SStp, SPol XVI, L, SW, *bqkać* Cn, L, *bękać* SPol XVI), zob. **BĄKAŁ**, **BĄCZAŁ**.
- BĄKAŁA:** *Bancoala* 1421 SSNO; *Bqkala* 1520 Koz I, 81; *Bunkahle* XIX w. RospSNS; *Bqkała* 1829 AM LgtW Ras; 1852 AM Bod 27 Płc; (jak po *Bqkał*), zob. **BĄCAŁA**, **BOKAŁA**.
- BĄKIEL:** *Bqkiel* XV w. KozR 4, 411; (jak po *Bqkał*).
- BĄKOL:** *Bqkol* 1853 AM PtkK D4504; (jak po *Bqkał*), zob. **BĄKAŁ**.
- BĄKOLSKI:** *Bqkolski* 1846 TP 3142 Srd; (cf. *Bqkol*).
- BĄNCELAK:** *Bqnoelak* 1840 AM Prd D4624 Włc; (cf. *Bqcela*).
- BDZIOŁ:** *Bdzioł* XX w. GołA; (ap. gw. *bździć* GołA).
- BEBELA:** *Bebela* 1507 RospSNS; (n.o. *Bebo* SSNO, *Beb(e)*, *Babo* RospSNS s.v. *Bebek* : *Babirad* RospSNS, ap. *bebo* BubN s.v. *Bebula*).

- BEBIOŁKA:** *Bebiołka* XX w. Koz I, 76; (n.o. **Bebioł-* : ap. *beblić*, *bebiać* RospSNS s.v. *Bebiołka*).
- BEBULA:** *Bebula* 1618 BubN; (n.o. *Bebo* SSNO : ap. *bebo* BubN).
- BECELA:** *Becela* XX w. RospSNS; (n.o. niem. *Betz* : *Berthold*, *Berhnard* RospSNS).
- BECHAL:** *Bechal* 1855 WPP 44 Jas; (n.o. *Bech*, *Becho* Koz I, 35, *Biech* SSNO : *Benedykt*, *Beniamin*, ap. *bech*, *becha* SW).
- BECHELSKI:** *Bechelski* 1846 TP 3809 Stn; (cf. *Bechla*).
- BECHLA, BICHLA:** *Bechla* 1852 WPP 117 Res; *Bichla* 1846 TP 236 Łuk; (jak po *Bechal*).
- BECHŁO:** *Bechło* XX w. Koz I, 85; (jak po *Bechal*).
- BECZAŁA:** *Beczala* 1617 BubN; 1855 WPP 3 Wad; (jak po *Beczyło*).
- BECZKULAK:** *Beczkulak* 1786 BubN; (n.o. **Beczkul-* : *Beczka* : ap. *beczka* BubN).
- BECZYŁO?:** *Beczyło* 1446 SSNO; (ap. *beczeć* SPol XVI, Cn, L).
- BEKAŁA:** *Bekała* 1680 BubN; 1861 TPD 3148 Kon; (n.o. *Bek* SSNO : ap. *bekać* SPol XVI, Cn, L, SW).
- BEKAŁO:** *Bekało* 1846 TP 256 Zam; (jak po *Bekała*).
- BEKIEL:** *Bekel* 1436 SSNO; *Bekiel* 1846 TP 251 Zam; (jak po *Bekała*).
- BEŁKAŁA:** *Bełcala* 1342 Koz I, 81; (ap. *bełknąć*, *wzbełknąć*, *bełk* SStp *bełkać* L).
- BEMAL:** *Bemal* 1846 TP 256 Zam; (n.o. *Bem* SSNO, RospSNS : łc. *Boemus*, *Bohemus*).
- BENCAL:** *Bencal* 1846 TP 256 Zam; (n.o. *Benek* RospSNS, **Benecz* : *Benedykt*).
- BENCEL:** *Bencel* 1846 TP 226 Lub; (jak po *Bencal*).
- BENDEL:** *Bendel* 1356 SSNO; (n.o. *Będa*, *Będomir*, *Będziemir* SSNO, *Będzieciech* Taszn, 64).
- BENDZULA:** *Bendzula* XX w. Koz I, 78; (jak po *Bendel*).
- BENELSKA f.:** *Benelska* 1831 AM Bls 6 Płc; (n.o. *Bena* RospSNS : *Benedykt*, *Beniamin*).
- BERCHULA:** *Berchula* 1837 AM Ryp D5060; (n.o. **Berch* : *Bernard*, *Berchta*, *Berta* SSNO, niem. *Berchold*, *Berch(t)old* Got).
- BERDAŁA:** *Berdała* 1855 WPP 190 Bch; (n.o. *Berda* SSNO, RospSNS, ap. *berda* SW), zob. **BERDOŁA**.
- BERDOŁA:** *Berdoła* 1679 BSN; 1729 BSN; (jak po *Berdała*), zob. **BERDAŁA**.
- BERDUŁA:** *Berduła* 1855 WPP 190 Bch; (jak po *Berdała*).
- BERELA:** *Berela* 1855 WPP 111 Bch; (n.o. *Bernard*, *Bertold* SI).

- BERLAK: *Berlak* 1846 TP 3143 Srd; (cf. *Berela*).
- BERNAL, BIERNAL: *Bernal* 1855 WPP 123 Jas; *Biernal* 1846 TP 253 Zam; 1846 TPD 3341 Klc; (n.o. *Bernard*, *Bernardyn* SSNO).
- BERNULA: *Bernula* XX w. GołA; (jak po *Bernal*, *Biernal*).
- BERTKIEL: *Bertkiel* 1846 TP 3136 Łęc; (n.o. *Bertek*, *Bertko* SSNO : *Bartłomiej*).
- BERYŁO: *Berilo* 1428 SSNO; 1489 SSNO; (n.o. *Ber* SSNO : *Bernard*, *Bernardyn* SSNO, *Bertold*, *Bertram* SI), zob. BARYŁO.
- *BESZEL: *Bezel* 1413 SSNO; (n.o. **Besz*, *Biesz* Koz I, 11 : *Benedykt*, *Beniamin*, *Benon*, *Bernard*, *Bernardyn*, *Bertold*, *Bertram* SI).
- BETULSKI: *Betulski* 1844 AM Lin D3336; (n.o. **Betul*, -i- : *Bet* SSNO : *Beata*, *Elżbieta* ap. *bet* SW).
- BEZEŁA: *Bezeła* 1846 TP 243 RdzP; (n.o. *B(i)ezdar*, *Biezdziad*, *B(i)ezgrosz*, *B(i)eznos*, *B(i)ezopasz*, *Biezpraw*, *B(i)earząd*, *Biezstryj*, *Biezwu* SSNO).
- BEZULA: **Bezula* 1583 Koz I, 78; 1725 RBK; (jak po *Bezeła*).
- BĘCAŁA: *Bęcała* 1846 TP 251 Zam; 1861 TPD 121 Hrb; (ap. *bęcać*, *bęczać* SW).
- BĘDALA: *Bendala* Koz I, 72; (n.o. *Będa*, *Będzieciech*, *Bęziemir* SSNO).
- BĘDZIŁOWICZ: *Będziłowicz* Koz I, 86; (n.o. **Będził-* : *Będa*, *Będzieciech*, *Bęziemir* SSNO).
- BIADAŁA: *Biadała* 1677 KozR 5, 447; 1846 TPD 3147 Kal; (ap. *biadać* L, SW).
- BIBAL: *Bieboll* XX w. RospSNS; (n.o. *Biba* RospSNS : ap. *biba* SW).
- BIBALSKI: *Bibalski* 1852 AM Brw 27 Płc; (cf. *Bibal*, *Bibała*).
- BIBAŁA: *Bibała* 1846 TP 3497 Mch; (jak po *Bibal*).
- BIBEL: *Bibel* 1846 TP 3248 Klc; (jak po *Bibal*).
- BIDUL: *Bidul* 1534 Koz I, 78; (ap. *biedny*, *bidny* SPol XVI, *bieda* L, SW).
- BIEBIELA: *Biebiela* 1789 LWKrkI; 1846 TP 3780 Olk; (jak po *Bibal*).
- BIEDAL: *Biedal* 1846 TP 3145 Wln; (jak po *Bidul*).
- BIEDZIELOWICZ: *Byedzyełowycz* 1468 SSNO; (n.o. **Biedziel-* : *biedzić się* SStp, SPol XVI).
- BIEGALIK: *Biegalik* 1889 AM Lid Brd; (cf. *Biegał*, *Biegała*).
- BIEGALSKI: *Biegalski* 1766 MatS; 1855 WPP 55 NSąc; *Biegalska* 1828 AM Pac 3 Gon; *Biegalski* 1842 AM Brw 17 Płc; 1837 AM Dąb D2102 Włc; 1844 AM Krz D3292 Nsz; 1854 AM Goz 29 Srp; XX w. UG Kleca Can; *Biegalska* 1841 AM Płn D4541 Ryp; *Biegalski* 1881 AM Lid Brd; 1825 AM Gos D2532 Tch; (jak po *Biegalik*), zob. BIGALSKA.

- BIEGAŁ; *Biegał* XX w. Koz I, 81; (jak po *Biegała*).
 BIEGAŁA: *Biegała* XVII w. Koz I, 81; XIX w. RospSNS; 1827 AM PtkT;
 1834 AM Dąb D2099 Włc; *Bigall* 1891 UG IckN Kwd; (ap. *biegać*
 Cn, L, SW), zob. BIGAŁA.
 BIEGAŁEK: *Biegalek* 1838 UG MazN Szt; (jak po *Biegalik*).
 BIEGAŁKA: *Biegalka* 1851 AM Wtł 2 Byd; (jak po *Biegalik*).
 BIEGŁO: *Biegło* XX w. Koz I, 85; (ap. *biegnąć, bieć, biegly* SW).
 BIEGULSKI: *Biegulski* 1860 AM Drb 36 Płc; (cf. *Bieguła*).
 BIEGUŁA: *Bieguła* 1791 BubN; (jak po *Biegała*).
 BIENCEL: *Biencel* 1846 TPD 3147 Kal; (n.o. *Bieniec* RospSNS, *Bie-*
niek, Bienko, Bienk SSNO : *Benedykt, Bienieśław* SSNO).
 BIENOLA: *Binola* XX w. RospSNS; (n.o. *Bień* : *Benedykt* RospSNS).
 BIERTULAK: *Biertulok* 1743 RospSNS; XIX w. RospSNS; (n.o. **Bier-*
tul, -t- : *Bertold, Bertram* SI).
 BIERULA: *Berulla* XX w. RospSNS; (n.o. *Biernat, Bernard* SSNO, *Bie-*
r(a) BSN s.v. *Bieruła*) zob. BIERUŁA.
 BIERUŁA: *Berula* 1671 BSN; *Beruła* 1707 BSN; (jak po *Bierula*). zob.
 BIERULA.
 BIERZAŁ: *Bierzał* XX w. Koz I, 81; (ap. *brać* stp. *bierzę* 'biorę'
 SW, *bierać* SPol XVI, Cn, *bieżeć* SW).
 BIERZAŁA: *Bierzała* XX w. Koz I, 81; (jak po *Bierzał*).
 BIERZGŁO: *Bierzgło* Koz I, 85; (ap. gw. *bierzgać, bierzgnąć* tyle
 samo co *pierschać, pierzchnąć* SW).
 BIESIALSKI: *Biesialski* 1833 AM Ryp D5056; (n.o. **Biesial, -t-* : ap.
biesieć, biesić SW, n.o. *Biesz* Koz II, 39, *Biech* SSNO : *Bene-*
dykt, Bernard).
 BIESIELA: *Bisela* XX w. RospSNS; (n.o. *Bies* : ap. *bies* RospSNS,
Biesz Koz II, 39, *Biech* SSNO : *Benedykt, Bernard*).
 BIESIELSKA f.: *Biesielska* 1826 AM Boł 1 Płc; (cf. *Biesiela*),
 BIEŻAŁO: *Bieżało* 1787 KSW II, 354; (ap. *bieżać* L, SW).
 BIGAŁSKA f.: *Bigalska* 1850 AM Wtł 2 Byd; 1768 MChW II, 358 Nak
 (cf. *Bigała*), zob. BIEGAŁSKI.
 BIGAŁA: *Bigała* 1756 NChW I, 86, Pzn; (ap. *biga* SW), zob. BIEGAŁA.
 BIGOŁ: *Bigoł* 1852 WPP 138 Res; (jak po *Bigała*).
 BIGULSKI: *Bigulski* 1851 AM Drb 27 Płc; (n.o. **Biegul, -t-* : ap. *bi-*
ga, biegać SW).
 BIJAŁA: *Bijała* 1846 TP 209 Krs; 1846 TP 220 Lub; *Biiała* 1846 TP
 238 Łuk; (ap. *bijać* SW).
 BIKIELSKI: *Bikielski* 1699 ACC; (n.o. **Bikiel-* : ap. *bik* L, *bikać* SW).

- BIŁO: *Biło* 1855 WPP 15 Jas; (ap. *bić* SW).
- BIMBAŁ: *Bimbał* XX w. GalNP; (ap. *bimbać* SJP, gw. *bimbać się* 'korysać się' GalNP).
- BIRGOLA: *Birgola* Koz I, 76; (n.o. **Birga* : *Biera* SSNO : *Biernat*, *Bernard* SSNO, typ jak: *Jur-ga*, *Wir-ga* Koz I, 70).
- *BIRLA: *Birla* 1438 SSNO; (n.o. *Biera* SSNO : *Biernat*, *Birnat*, *Bernard* SSNO).
- BISTULSKI: *Bistulski* 1803 AM Ras; (n.o. **Bistul*, -i- : ap. *bisty* pl.t. SW).
- BISZŁO: *Biszło* 1855 WPP 50 Res; (n.o. *Biesz* Koz I, 11 : *Benedykt* SSNO).
- BŁAŻŁAK: *Błażlak* 1846 TPD 3151 Srd; (cf. *Błażel*).
- BLIZOLA: *Blizola* XII-XIII w. Koz I, 76; (n.o. *Blizbor*, *Blizborz* SSNO, ap. *bliz*, *blizi* SStp).
- *BŁACHULA: *Błachulka* 1800 BubN NTrg; (n.o. *Błach* BubN : *Błażej*), też *BŁACHUŁA.
- *BŁACHUŁA też *BŁACHULA.
- BŁAŻEL: *Blaszel* 1446 SSNO; *Blassel* 1786 RospSNS; *Blasel* XIX w. RospSNS; (n.o. *Błażej*, łc. *Blasius* SSNO).
- BŁAKAŁA: *Błakała* 1855 WPP 105 Bch; 1846 TPD 1621 RawM; (ap. *błakać* SW).
- BŁYSKAL: *Błyskal* 1855 WPP 15 Jas; (ap. *błysk*, *błyskać* SW).
- BNIAŁA: *Bniała* XX w. Koz I, 81; (n.o. *Bienia* SSNO, Koz I, 19 : *Benedykt*, ap. *bnąć* SW).
- BOBAL: *Bobal* 1855 WPP 104 NSąc; (jak po *Bobola*).
- BOBALA: *Bobala* 1363 Koz I, 72; (jak po *Bobola*).
- BOBALIŃSKA f.: *Bobalińska* 1578 KozR 5, 447; (cf. *Bobal*, *Bobala*).
- BOBEL: *Bobel* 1676 RospSNS; 1855 WPP 28 Wad; 1852 WPP 127 Res; 1846 TP 211 Krs; XX w. UG OLA BlsP; (jak po *Bobola*).
- BOBOLA: *Bobola* 1223 TaszN; *Bobale* 1363 SSNO; *Bobolya* 1413 SSNO; *Bobola* 1474 SSNO; 1628-32 LWWK III, 142; 1661-65 LWRus I, 262; 1789 LWKrkI; 1855 WPP 84 Jas; (ap. *bob*, *bób* SStp, SPol XVI, Cn, L, SW).
- BOBOLESKI: *Boboleski* 1848 AM Dul D2416 Ryp; (cf. *Bobola*, n.m. *Bobolice* SG).
- BOBOLIN: *Bobolin* 1631 UG KłaN; (cf. *Bobola*).
- BOBOLIŃSKI: *Boboliński* XX w. UG KotN; (cf. *Bobolin*, n.m. *Bobolice* SG).
- BOBOLKA: *Bobolka* 1466 SSNO; (jak po *Bobolin*).

- BOBULA: *Bobula* 1854 WPP 114 NSąc; 1855 WPP 104 Jas; (jak po *Bobal*).
- BOBULKA: *Bobulca* 1575 (1315) SSNO; (cf. *Bobula*).
- BOCHAL: *Bochall* XIX w. RospSNS; (n.o. *Boch RospSNS*, SSNO : *Boguchwał, Bogumił, Bogusław, Bolebor, Bolesław, Borzystaw TaszN*, 65, 66, ap. *boch SW*).
- BOCHALKA: *Bochalka* 1846 TPD 3150 Srđ; (cf. *Bochal*).
- BOCHEL: *Bochel* XX w. RospSNS; (jak po *Bochal*).
- BOCHUL: *Bochul* 1789 BubN; (jak po *Bochal*).
- BOCHULA: *Bochula* 1676 BubN; 1787 BubN; 1852 WPP 120 NSąc; (jak po *Bochal*).
- BOCYŁA: *Bocyła* XX w. Koz I, 86; (ap. *boczyć SW*).
- BOCZUŁA: *Boczula* XX w. Koz I, 78; (jak po *Bocyła*).
- BOCZYŁO: *Boczyło* 1846 TP 120 .Hrb; (jak po *Bocyła*).
- BODAL: *Bodal* 1785 AM Słp 16; 1860 AM Zak 35 Płc; (n.o. *Bodan, Bogdan SSNO*; -bod : *Ostrobod SSNO*).
- BODALSKI: *Bodalski* 1832 AM Bod 7 Płc; 1834 AM Gójj 10 Srp; (cf. *Bodal*).
- BODEL: *Bodel* XX w. RospSNS; (n.o. *Bodan, Bogdan SSNO*; -bod : *Ostrobod SSNO*, *Boda* : ap. *bodę, bodnąć RospSNS*, niem. *Bodel Got*).
- BODLAK: *Bodlak* 1846 TPD 3147 Klc; 1846 TP 3129 Kal; (cf. *Bodel*).
- BODUŁA: *Boduła* 1809 AM Lid Brd; (n.o. *Bodan, Bogdan SSNO*, -bod : *Ostrobod SSNO*, *Boda* : ap. *bodę, bodnąć RospSNS*).
- BODZELSKI: *Bodselsky* 1724 UG NowN Szt; (n.o. * *Bodzel-* : *Bodz, Bodzo SSNO* : *Bodzepon SSNO*, cf. *Bodel*).
- BOGAL: *Bogal* XIII w. TaszN; 1846 TP 3570 Mch; (n.o. *Bogdał, Bogdan, Boguchwał, Bogumił, Bogusław TaszN*, 65, 66, -bog : *Chwalibog, Dadzbog, Modlibog, Przedabog SSNO*).
- BOGALA: *Bogala* 1846 TP 226 Lub; 1787 MChW I, 199 Pzn; (jak po *Bogal*), zob. *BOGAŁA, BUGAŁA*.
- BOGALEWICZ: *Bogalewicz* 1777 BM; (cf. *Bogal, Bogala, Bogata*).
- BOGALSKI: *Bogalski* 1846 TP 3131 Kon; (jak po *Bogalewicz*), zob. *BUGALSKI*.
- BOGAŁA: *Bogalle* 1587 UG WierN, 193; (jak po *Bogal*), zob. *BOGAŁA*.
- BOGIEL: *Boglonis* 1237 TaszN; *Bogel* 1358 SSNO; 1403 SSNO; *Bogiel* 1846 TP 3133 Kon; 1848 AM Bod 23 Płc; (jak po *Bogal*), zob. *BOGLO*.
- BOGLEWIC: *Boglewic* 1239 SSNO; *Boglewicz* 1391 SSNO; (cf. *Bogiel, Boglo*).

- BOGLO: *Boglonis* 1237 SSNO; *Bogla* fl. 1391 SSNO; *Boglo* 1408 (1290) SSNO; (jak po *Bogal*), zob. BOGIEL.
- BOGOLKA: *Bogolka* 1537 Koz I, 76; (n.o. **Bogol*, -i- : *Bogdał*, *Bogdan*, *Boguchwał*, *Bogumił*, *Bogusław TaszN*, 65, 66, -*bog* : *Chwalibog*, *Dadabog*, *Modlibog*, *Przedabog* SSNO), zob. BOGUŁKA.
- BOGUL: *Bogul* 1538 KozR 5, 437; 1830 AM Trp 5 Płc; (jak po *Bogal*).
- BOGULA: *Bogula* 1810 AM Lip Koc; (jak po *Bogal*).
- BOGULEWSKI: *Bogulewski* 1750 LIC; 1846 TPD 1621 RawM; (cf. *Bogul*, *Bogula*).
- BOGULSKI: *Bogulska* 1846 ACC Łow; *Bogulski* 1840 AM Dob 14 Gon; 1860 AM Gór 35 Płc; (jak po *Bogulewski*).
- BOGUŁKA: *Bogułka* XX w. Koz I, 78; (jak po *Bogulewski*), zob. BOGOLKA.
- BOGURAL: *Bogural* 1846 TP 3142 Srd; (n.o. *Bogurad* SSNO).
- BOJALSKI: *Bojalski* 1833 AM Kar D2686 Lin; *Bojalski* 1837 AM Krz D3285 Nsz; (n.o. **Bojal*, -i- : ap. *bojać się* L, n.o. -*boj* : *Budziboj*, *Rozboj*, *Wołoboj* SSNO).
- BOJDOŁ: *Bojdoł* XX w. Koz I, 76; (n.o. *Bojda* Koz I, 52, -*boj* : *Budziboj*, *Rozboj*, *Wołoboj* SSNO).
- BOJDYŁA: *Bojdyła* XX w. RospSNS; (jak po *Bojdoł*).
- BOJUŁKA: *Bojułka* XX w. Koz I, 78; (n.o. **Bojuł*- : ap. *bojać się* L, -*boj* : *Budziboj*, *Rozboj*, *Wołoboj* SSNO).
- BOKAŁA: *Bokała* XX w. Koz I, 81; (jak po *Bokiel*), zob. BAKAŁA.
- BOKIEL: *Bokliowa* XVI w. UG Skaln; (ap. *bok* Spol XVI. SW).
- BOKUL: *Bokul* 1855 WPP 80 Bch; (jak po *Bokiel*).
- BOLECHAŁA: *Bolechała* 1855 Wpp 9 Bch; (n.o. *Bolech TaszN*, 66 SSNO : *Bolebor*, *Boleczeńst*, *Bolemir*, *Bolemysł*, *Bolestaw* SSNO).
- BOLEL: *Bolelius* 1218 Koz I, 73; (n.o. *Bolebor*, *Boleczeńst*, *Bolemir*, *Bolemysł*, *Bolestaw* SSNO).
- BOLELUT: *Boleluth* 1398 SSNO; (cf. *Bolel*).
- BOŁA: *Boła* 1843 AM Kcn D2728 SzB; (ap. gw. *boć się* = *bać się*).
- BOMBALSKI: *Bombalski* 1839 AM Śwn 14 Płc; *Bombalska* 1828 AM MąK D3934 Nsz; *Bombalski* XX w. UG KlecA Can; (ap. *bomba* SW, cf. *Bąbal*, *Bąbala*, *Bąbała* n.m. *Bombalice* UG KlecA).
- BOMBELA: *Bombela* 1855 WPP 187 Bch; (ap. *bomba* SW).
- BONAL, BUNAL: *Bunal* 1855 WPP 141 Jas; *Bonal* 1846 AM Kcn D2728 SzB; (n.o. *Bonifacy*, *Bonifilius* SSNO, *Bonawentura* SI).
- BONCEL, BUNCCEL: *Bonczels* 1373 SSNO; *Bonczel* 1440 SSNO; *Boncel*

- 1796 ACC; *Buntzel* XIX w. RospSNS; *Boncel* 1842 AM Kcn D2728 Szb; (n.o. *Boniek*, *Bońk*, *Bońko* SSNO : *Bonifacy*, *Bonifilius* SSNO).
- BONCELA: *Bontzela* 1846 TP 3146 Wln; (jak po *Boncel*, *Buncel*).
- BONCZAL: *Bończal* XX w. Koz I, 72; (jak po *Boncel*, *Buncel*).
- BONCZAŁA: *Bonczala* 1695 RospSNS; (n.o. *Bończa* RospSNS, oraz jak po *Boncel*, *Buncel*).
- BORAL: *Boral* 1846 TP 3145 Wln; 1852 AM Skr D5265 Ryp; (n.o. *Boro*, *-bor* : *Blizbor*, *Bolebor*, *Bożebor*, *Chociebor*, *Cieszybor*, *Częstobor*, *Czścibor*, *Dalebora*, *Domabor*; *Borzymir*, *Borzystaw*, *Borzywoj* SSNO, ap. *bor* L).
- BORALA: *Borala* 1846 TP 252 Zam; 1826 AM Sam D5280 Byd; (jak po *Boral*).
- BORGIAŁ: *Borgial* 1748 RospSNS; (n.o. *Borg* SSNO : *Handzelborg*, *Borgharaus* SSNO, *Borg-* : *Borghard* Got, ap. *borg* SStp, L, SW, *borgować* L, SW).
- BORGIEL: *Borgiel* XX w. RospSNS; (jak po *Borgiał*).
- BORGIŁO: *Borgiło* 1419 KozR 5, 459; (jak po *Borgiał*).
- BORGUL: *Borgul* 1789 LWKrkI; 1846 TP 3145 Wln; (jak po *Borgiał*).
- BORGULA: *Borgula* 1584 Koz I, 78; (jak po *Borgiał*).
- BORLA: *Borla* 1846 TP 3620 Mch; (jak po *Boral*).
- BORULA: *Borula* 1855 WPP 259 Bch; (jak po *Boral*).
- BORULSKI: *Borulski* 1846 TP 3708 Olk; (cf. *Borula*).
- BORUŁKA: *Borułka* 1855 WPP 14 Wad; (jak po *Borulski* oraz n.o. **Boruł-*).
- BORYŁA: *Boryła* XX w. GalNP; (jak po *Boral*).
- *BORZIUL: *Borziul* 1432 SSNO; (n.o. *Borzymir*, *Borzystaw*, *Borzywoj* SSNO, *-bor* : *Blizbor*, *Bożebor*, *Chociebor*, *Cieszybor*, *Częstobor*, *Czścibor*, *Dalebora*, *Domabor* SSNO).
- BORZYŁO: *Borzyło* 1476 SSNO; (jak po *Borziul*).
- BOSEL: *Bosel* XX w. RospSNS; (n.o. *Bos* : ap. *bosy* RospSNS, *Bosz* Koz I, 4, SSNO : *Boguchwał*, *Bogumił*, *Bugostaw*, *Bolebor*, *Bolemysł*, *Bolesław*, *Borzystaw*, *Borzywoj* TaszN, 65-67, niem. *Bosel* Got).
- BOTEL: *Botel* XIX w. (1316) SSNO; (n.o. *Bota*, *Boto*, *Bodo* : *Bodan*, *Bogdan* SSNO, niem. *Bötel* Got).
- BOZIEŁ: *Bozieł* 1843 AM Sam D5281 Byd; (n.o. *Bożydar*, *Bożystaw* TaszN, 67, *Bożdar* SSNO, ap. *bozia*, *bożyć* SW).
- BOŻELA: *Bożela* 1808 UG MazN Szt; (n.o. *Bożydar*, *Bożystaw* TaszN, 67, *Bożdar* SSNO).

- BOŻUL: *Bożul* 1839 AM Sam D5281 Byd; (jak po *Bożela*).
- BRACHAL: *Brachal* 1846 TP 236 Lub; (n.o. *Brach* SSNO, *Koz I*, 38, *Bracha* *Koz I*, 38 : *Bratomiż*, *Bratumiż*, *Bratomir* SSNO, *Miżobrat*, *Sulibrat* *TaszN*, 67, ap. *brach*, *bracha* SW), zob. BRACHOL.
- BRACHEL: *Brachel* *Koz I*, 74; (jak po *Brachal*).
- BRACHOL: *Brachol* *Koz I*, 76; (jak po *Brachal*), zob. BRACHAL.
- BRADEL: *Bradel* 1398 *KozR* 31, 3387; (n.o. *Brada*, *Broda* : ap. *broda* *RospSNS*).
- BRAGUŁA: *Braguła* 1564/5 *KozR* 5, 437; *Bragulla* XIX w. *RospSNS*; (n.o. niem. *Bräg* : ap. *brägen*, *bräugen* 'płakać w gniewie' *RospSNS*).
- BRAKAŁA: *Brakalla* 1564 *Koz I*, 81; (ap. *brakować*, *brak* *SPol XVI*).
- BRAL: *Bral* 1459 SSNO; 1720 AM *Stw*; 1846 TP 255 *Zam*; 1863 *ChPS*, 246 *Klc*; (n.o. *Bratomiż*, *Bratumiż*, *Bratomir* SSNO, *Miżobrat*, *Sulibrat* *TaszN*, 67, *Zebrat*, *Żelibrat* SSNO).
- BRALCZYK: *Bralczyk* XX w. *UG LesA Can*; (cf. *Bral*, *Brela*).
- BRALIN: *Bralin* 1324 SSNO; (jak po *Bralczyk*).
- BRALIŃSKI, BRELIŃSKI: *Breliński* 1614 *LCh*; *Bralińska* 1834 AM *Ksz D3240 Włc*; (cf. *Bral*, *Brela*, *Bralin* n.m. *Bralin* *SG*).
- BRALSKI, BRELSKI: *Brełski* 1839 AM *Błs* 14 *Płc*; *Bralski* XX w. *UG ZderA MakM*; XX w. *UG LesA Can*; (cf. *Bral*, *Brela* n.m. *Brele* *SG*).
- BRALA: *Brała* 1846 *TPD* 1622 *PtkT*; (ap. *brać* SW).
- BRATAŁA: *Bratała* XX w. *Koz I*, 128; (n.o. *Brat* : -*brat* : *Miżobrat*, *Sulibrat*, *Zabrat*, *Żelibrat*; *Bratomiż*, *Bratumiż*, *Braturad* SSNO, ap. *brat*, *bratać* SW).
- BRAZGAŁA: *Brazgała* *Koz I*, 81; (ap. *brazg*, *brazgać* SW).
- BRAŹDZIEL: *Brażdział* XX w. *Koz I*, 74; (ap. *brazgać*, *braznqć* SW).
- BRĄGIEL: *Brągiel* 1855 *WPP* 59 *Jas*; (ap. *brega* SW).
- BRDEL: *Brdel* XX w. *Koz I*, 74; (ap. *brdać* *BSE*, *ubrdać* *sobie* *co* SW, *psł*. **brėdnąti* *SPS*).
- BRDELA: *Brdela* 1739 *BSN*; (jak po *Brdel*).
- BRDYŁA: *Brdyła* 1846 TP 87 *Puż*; (jak po *Brdel*).
- BRECHTEL: *Brechtel* 1870 *UG BorzN Ksr*; (ap. *brechtad* SW, n.o. *Brecht* *UG BorzN*).
- BREDEL: *Bredel* 1846 TP 3143 *Srd*; (ap. *breda* SW).
- BRELA: *Brela* 1534 *KozR* 1, 157; (n.o. *Bratomiż*, *Bratumiż*, SSNO, *Miżobrat*, *Sulibrat* *TaszN*, 67, *Zabrat*, *Żelibrat* SSNO, ap. *bryła*, *breża* *SPol XVI*).

- BRICHEL: *Brichel* 1894 UG MocN Wej; (ap. *brez, brix* SychS, n.o. *Ambroży* UG MocN).
- BRICHLA: *Brichła* 1832 AM CzsCh D2061 Chj; (jak po *Brichel*).
- *BROCHALA: *Brochalanka* 1676 RospSNS; (n.o. *Broch* : *Bronisław* RospSNS *Brochosław, Brodzisław, Bronisqd, Ambroży* SSNO, ap. *brochać się* SW), też * BROCHAŁA.
- *BROCHAŁA też * BROCHALA.
- BROCHEL, BRUCHEL: *Brochel* 1233 KozR 4, 413; *Bruchel* 1593 UG BanA; 1638 UG BanA; *Bruchłowa* 1835 UG Iwcn Puc; (jak po **Brochala*).
- BRODAL: *Brothal* 1574 UG WierN, 193; *Brodal* XX w. Koz I, 72; (ap. *broda, brodal* SW).
- BRODALA: *Brodala* XIX w. RospSNS; 1825 AM PtkT; (jak po *Brodal*).
- BRODALKA: *Brodalka* 1825 AM PtkT; (cf. *Brodal, Brodala*).
- BRODALSKI, BORDALSKI: *Brodalski* 1899 UG MazN Szt; *Brodalski* XX w. UG SierA; (jak po *Brodalka*).
- BRODEL: *Bradel* XIX w. RospSNS; *Brodal* 1846 TP 3140 Łęc; (ap. *broda* SW).
- BROL: *Brol* 1846 TP 3498 Mch; 1846 TP 3290 Klč; (n.o. *Brodziszław, Bronisł TazsN, 67, Bronisqd, Bronisław* SSNO, niem. *Brohl* Got).
- BROLEWICZ: *Brolewicz* XX w. UG Kleca Can; (cf. *Brol*).
- BROLIŃSKI: *Brolński* 1868 UG MazN Szt; (cf. *Brol*, n.m. *Brolino* SSNO s.v. *Brolński*).
- BRONALA: *Bronala* XX w. GalNP; (n.o. *Bronisław*).
- BROTEL: *Brotel* 1848 AM Róż D4988 Ryp; (ap. *brot* SW, n.o. niem. *Brot* Got).
- BRUCHALSKI: *Bruchalski* 1835 AM Łum D3862 Ryp; (cf. *Brochała*).
- *BRUCHELSKI: *Bruchilsaka* 1608 UG BanA; (cf. *Brochel, Bruchel*).
- BRUCHNAL: *Bruchnal* 1486 SSNO; (n.o. *Brochna* f. SSNO : *Broch* Koz I, 33 : *Brochosław, Bronisław, Bronisqd* SSNO, *Brodziszław, Bronisł TazsN, 67*).
- BRUKALIC: *Brucaliz* 1269-73 SSNO; (cf. *Brukał*).
- BRUKALSKA f.: *Brukalska* 1846 AM Łum D3855 Ryp; (cf. *Brukał, Brukała*).
- BRUKAŁ: *Brucal* 1269-73 SSNO; (ap. *brukać* SPol XVI, Cn, L).
- BRUKAŁA: *Brukała* 1846 TP 3651 Mch; (jak po *Brukał*).
- BRULA: *Brula* 1664 Koz I, 78; (n.o. *Brodziszław, Bronisł TazsN, 67, Bronisqd, Bronisław* SSNO).
- BRUSKAŁA: *Bruskała* XX w. Koz I, 81; (ap. *brusek* SW).

- BRYCHELK: *Brychelk* 1782 UG SierA Wej; (cf. *Brichel*).
- BRYCHLIK: *Brichlik* XX w. RospSNS; (n.o. **Brych(e)l*- : *Brych*, *Brycha* : *Brychcay*, *Brychcy*, łc. *Briccius*; *Olbrych* RospSNS).
- BRYCZAŁA: *Bryczała* 1680 BubN; 1787 BubN; (ap. *brykać* BubN, L, SW).
- BRYDALSKI: *Brydalski* 1835 AM Rot 10, Płc; 1801 AM RdzCh D4847 (cf. *Brydała*).
- BRYDAŁA: *Brydała* 1836 AM Śwn 11 Płc; (n.o. *Bryda*, *Brygida* SSNO).
- BRYGOŁA: *Brygoła* 1846 TP 3714 Olk; 1846 TP 243 RdzP; (n.o. *Brygida*, *Brygand*, *Brygar* SSNO), zob. BRYGUŁA.
- BRYGUŁA: *Bryguła* 1846 TP 220 Lub; (jak po *Brygoła*), zob. BRYGOŁA.
- BRYKALSKI: *Brykalski* 1837 AM Śwn 12 Płc; 1838 AM Ksz D3244 Włc; 1842 AM Bąd 22 Nsz; XX w. UG ZderA MakM; (cf. *Brykała*).
- BRYKAŁA: *Bricala* 1395 SSNO; *Bricale* 1400 SSNO; *Brykała* 1765 KSW II, 658; 1860 AM Stb 35 Płc; (ap. *brykać* SPol XVI, Cn, L, SW, *brykała* SW).
- BRYNDAL: *Bryndal* XX w. Koz I, 72; (ap. *brynda* SW).
- BRYZGALSKI: *Bryzgalski* 1842 AM Kłb D2851 Włc; *Bryzgalska* 1853 AM Bąd 33 Nsz; (n.o. **Bryzgal*, -ż- : ap. *bryzgać* SW).
- BRYZGIEL: *Brizgel* 1636 UG NowN; (ap. *bryzgać* L).
- BRZĄKALSKI: *Brząkalski* 1858 AM Rok 33 Płc; 1852 AM Kłt D3013 Włc; (cf. *Brząkała*, *Brzękała*).
- BRZĄKAŁA, BRZĘKAŁA: *Brząkała* 1543 Koz I, 81; 1603 MączN; 1789 LWKrkI; 1846 TPD 1622 PtkT; 1846 TP 3143 Srd; *Brzękała* 1829 AM Gój 4 Srp; (ap. *brząkać*, *brzękać* L, SW).
- BRZECHOŁ: *Brechoł* 1645 UG KlanN; (ap. *brzech*, *brzuch* UG KlanN).
- BRZECHTALSKI: *Brzechtałski* 1829 AM Węc 1 SępK; (n.o. **Brzechtal*, -ż- : ap. *brzechtać* SW).
- BRZEGUŁA: *Brzeguła* XX w. Koz I, 128; (ap. *brzeg* SW).
- BRZESZAŁ: *Brieschal* XX w. RospSNS; (n.o. *Brzesz* : ap. *brzeszczęć*, niem. *Bresche*, czes. *břeš* RospSNS).
- BRZESZAŁA: *Brischalla* XIX w. RospSNS; (jak po *Brzeszał*).
- BRZUCHAŁ: *Brzuchal* 1846 TP 211 Krs; (ap. *brzuch*, *brzuch*, *brzuchal* SW), zob. BRZUCHAŁ.
- BRZUCHAŁA: *Brzuchala* 1555 RospSNS; 1608 Koz I, 72; *Brauchalina* 1797 AM Ras; 1861 TPD 121 Hrb; (jak po *Brzuchal*), zob. BRZUCHAŁA.
- BRZUCHALIK: *Brzuchalyk* 1560 RospSNS; (cf. *Brzuchal*, *Brzuchala*, *Brzuchał*, *Brzuchała*, *Brzuchało*).

- BRZUCHALSKI: *Brzuchalski* 1838 AM Kcn D2727 Szb; 1868 UG MazN Szt; (jak po *Brzuchalik*).
- BRZUCHAŁ: *Brzuchał* 1846 TP 208 Krs; (ap. *brzuch, brzuch* SW), zob. BRZUCHAŁ.
- BRZUCHAŁA: *Brzuchała* 1846 TP 208 Krs; (jak po *Brzuchał*), zob. BRZUCHAŁA.
- BRZUCHAŁO: *Brzuchało* XX w. Koz I, 81; (jak po *Brzuchał*).
- BUBAŁA: *Bubała* XX w. RospSNS; (ap. *buba* L, SW).
- BUBEL: *Bubel* 1797 AM Lip; 1846 TP 3768 Olk; 1822 AM Lip Koc; (jak po *Bubała*).
- BUBEŁA: *Bubeła* 1861 TPD 121 Hrb; 1846 TP 243 RdzP; (jak po *Bubała*), zob. BUBIEŁA.
- BUBIEŁA: *Bubela* XX w. RospSNS; (jak po *Bubała*), zob. BUBEŁA.
- BUBIŁEK: *Bubiłek* 1846 TP 250 Zam; (cf. *Bubiło*).
- BUBIŁO: *Bubiło* 1846 TP 256 Zam; (jak po *Bubała*).
- BUBOŁA: *Buboła* 1846 TP 116 Hrb; (jak po *Bubała*).
- BUBULA: *Bubulei* 1624 RospSNS; *Bubula* 1854 WPP 27 NSąc; (jak po *Bubała*).
- BUCHAŁ: *Buchał* 1846 TP 3145 Wln; 1846 TP 1621 RawM; (ap. *buch, buchał* SW), zob. BUCHAŁ.
- BUCHALSKI: *Buchalski* 1839 AM Dob 13 Gon; 1847 AM Słń D4693 Nsz; 1844 AM Jat D2661 Lin; 1829 AM Gój 4 Srp; 1849 AM Łum D3858 Ryp; (cf. *Buchał, Buchał, Buchała*), zob. BUCHOLSKI.
- BUCHAŁ: *Buchał* XIX w. RospSNS; (jak po *Buchał*), zob. BUCHAŁ.
- BUCHAŁA: *Buchała* XIX w. RospSNS; *Buchała* 1855 WPP 88 Bch; 1856 WPP 18 Res; 1809 ACC Łow; (jak po *Buchał*).
- BUCHEL?: *Buchel* 1369 SSNO; *Buchel* 1518 KSW I, 271; (ap. *bucha* SPol XVI).
- BUCHOLSKI: *Bucholski* 1846 AM Drb 22 Płc; (n.o. **Buchol, -i-* : ap. *buchać, buch* SW), zob. BUCHALSKI.
- BUCIEL: *Buciel* 1440 KozR 31, 3388; (ap. *bucić się, buta* SStp).
- BUCIELSKA f.: *Bucielska* 1834 AM Bob 14 Brd; (cf. *Buciel*).
- BU CZALSKI: *Buczalski* 1787 MChW I, 201 Pzn; (cf. *Buczala*).
- BU CZAŁA, BU CAŁA: *Buczala* 1696 Górnm; *Buczalina* 1706 KSW II, 32; *Buczala* 1855 WPP 105 Wad; *Buczala* 1833 AM Dan 8 Płc; (ap. *buczeć* L, SW).
- BU CZKULCZYK: *Buczkułczyk* XX w. GołA; (n.o. **Buczkuła* : ap. *buczek* GołA).
- BU CZNAŁ: *Bucznał* XX w. Koz I, 81; (ap. *bucznieć, buczny* L, SW).

- BUCZYŁO: *Buczyło* 1846 TP 120 Hrg; (ap. *buczyć* SW).
- BUDALA: *Budala* XX w. Koz I, 72; (n.o. *Buda* SSNO : *Budziśław*, *Budziwoj* TaszN, 68).
- BUDOŁ: *Budoł* 1255 KozR 5, 433; (jak po *Budala*).
- BUDYŁA: *Budyła* 1846 TP 237 Łuk; 1847 AM Gon 22; (jak po *Budala*).
- BUDZĄLEK: *Budzalek* 1832 ACC Łow; (n.o. **Budzał* : *Budz* Tasz V, 39-45, *Budza* SSNO : *Budziśław*, *Budziwoj* TaszN, 68).
- BUDZEL: *Budzel* XX w. Goła (n.o. *Budz* Tasz V, 39-45, *Budza* SSNO : *Budziśław*, *Budziwoj* TaszN, 68, ap. *budzić* SStp, SPol XVI, L).
- BUDZELEWSKI: *Budzelewski* 1836 AM Rog D4883 Ryp; (cf. *Budzel*).
- BUDZIŁ?: *Budził* 1470-80 SSNO; (jak po *Budzel*).
- BUDZIŁO, BUDZIŁŁO: *Budziłto* 1757 LWKrkI; *Budziło* 1852 WPP 125 Res; 1846 TP 256 Zam; 1809 UŁ UrbN PtkT; (jak po *Budzel*).
- BUGAŁA: *Bugala* XX w. Koz I, 72; (n.o. *Buga* RospSNS, ap. *bugi* pl. t. L, SW, *buga* BSE, *rosyj. buga* SSE s.v. *bugaj* n.o. *Bogdał*, *Bogdan*, *Boguchwał*, *Bogumił*, *Bogusław* TaszN, 65, 66, -*bog* : *Chwalibog*, *Dadzobog*, *Modlibog*, *Przedabog* SSNO), zob. BOGAŁA, BUGAŁA.
- BUGALSKI: *Bugalski* 1855 WPP 39 Bch; 1863 ChPS, 246 Klc; *Bugalska* 1833 AM Bls 8 Płc; *Bugalski* 1851 AM Słż D5317 Nsz; 1847 AM Lin D3339; XX w. UG LesA Can; (cf. *Bugala*, *Bugała*), zob. BOGALSKI.
- BUGAŁA: *Bugała* 1690 RospSNS; 1730 RospSNS; 1798 AM Lip; 1855 WPP 175 Jas; 1846 TP 251 Zam; 1846 AM Kłm Czt; 1846 TP 209 Krs; (jak po *Bugala*), zob. BUGAŁA.
- BUJALCZYK: *Bujalczyk* 1751 MChW I, 243 Koś; (cf. *Bujała*, *Bujało*).
- BUJALSKI: *Buialski* XVI w. UG SkalN; *Bujalski* 1622 LWK III; 1765 AM Błar; *Bujalska* 1837 ACC Łow; *Bujalski* 1779 LMP Pzn; 1854 AM Dob 27 Gon; 1861 AM Blw 37 Płc; *Bujalska* 1854 AM PtkK D4505; *Bujalski* 1836 AM Kow D3142 Włc; 1846 AM Osc D4233 Nsz; XX w. UG PtakA OstM; 1842 AM Maz D3903 Lin; 1725 UG OkN Gdn; (jak po *Bujalczyk*).
- BUJAŁA: *Bujała* 1444 KozR 5, 447; *Buyala* 1566 RospSNS; *Bujała* 1691 RospSNS; *Bujała* 1861 TPD 3149 Łęc; 1853 AM Dob 26 Gon; (ap. *bujać* SStp, SPol XVI, L, SW).
- BUJAŁKOWSKI: *Bujałkowski* 1840 AM Kar D2693 Lin; (n.o. **Bujał(e)k* : cf. *Bujała*, *Bujało*).
- BUJAŁO: *Buiało* XVI w. UG SkalN; (jak po *Bujała*).
- BUJAŁOWSKI: *Bujałowski* 1829 AM Rok 4 Płc; (jak po *Bujalczyk*).

- BUJELSKI: *Bujelski* 1586 LCh; 1619 LCh; (n.o. **Bujel-* : ap. *bujac* SPol XVI, Cn, L).
- BUKALAK: *Bukalak* 1846 TP 3145 Wln; (cf. *Bukał, Bukata*).
- BUKAŁ: *Bukał* 1748 RospSNS; *Buckall* XIX w. RospSNS; (n.o. *Buk* : ap. *buk* RospSNS, *bukać* SStp, SPol XVI, Cn, *bukał, bokal* SPol XVI, Cn, L, SW).
- BUKAŁA: *Bukata* 1789 LWKrkI; 1855 WPP 68 Jas; 1852 WPP 163 Res; 1864 SOR Opt; (jak po *Bukał*).
- BURAL: *Bural* XV w. (1362) SSNO; (ap. *bury* SStp, SPol XVI).
- BURALIK: *Buralik* 1759 MChW I, 99 Pzn; (cf. *Bural*).
- BURALSKI: *Buralski* 1833 AM Czn D2024 Lin; (jak po *Buralik*).
- BURDAL: *Burdal* 1846 TP 243 RdzP; 1848 KozR 31, 3346 ŚrdW; (ap. *burda* SPol XVI, *burdać się* L, SW).
- BURDALSKI: *Burdalska* 1836 AM Czn D2027 Lin; *Burdalski* XX w. UG IWA Can; (cf. *Burdal*).
- BURDEL: *Burdel* 1728 KSW I; 1854 WPP 7 NSąc; 1855 WPP 58 Wad; 1855 WPP 35 Bch; 1846 TP 218 Lub; (ap. *burda* SPol XVI, *burdać się* L, SW, *burdel* SW).
- BURGALIC: *Burgalic* 1679 KozR, 31, 3346; (cf. *Burgata*).
- *BURGAŁA: *Burgalin* 1716 RospSNS; (n.o. niem. *Burg, Burghardt* RospSNS).
- BURGIEL: *Burgiel* 1846 TP 3614 Mch; (n.o. niem. *Burg, Burghard*, RospSNS, ap. *burgiel* SW).
- BURGLIN: *Burglin* 1826 UG LeszN Ksr; (cf. *Burgiel*).
- BURGUŁA: *Burgulla* XX w. RospSNS; (jak po **Burgata*).
- BURLA: *Burla* 1604 UG BanA; (n.o. *Borzygniew, Borzymir, Borzysław, Borzywoj* SSNO, por. UG BanA, ap. *bury* SStp, SPol XVI, L).
- BURLAK: *Burlak* 1855 WPP 39 Bch; (cf. *Burla, Burło*).
- BURLIN: *Burlin* 1849 UG StaśN Ksr; (cf. *Burla, Burło*).
- BURŁO: *Burło* 1391 SSNO; (jak po *Burla*).
- BURSZAL: *Burszal* XX w. Koz I, 72; (ap. *bursz* SW).
- BURYKAŁO: *Burykało* 1846 TP 118 Hrb; (n.o. **Buryk* : ap. *bury* L, SW, n.o. *Borzygniew, Borzymir, Borzysław, Borzywoj* SSNO).
- BURYŁA: *Buryła* XX w. Koz I, 86; (jak po *Burla*).
- BURYŁO: *Buryło* 1852 WPP 70 Res; 1846 TP 255 Zam; XX w. UG OIA BlsP; (jak po *Burla*).
- BURZALSKI: *Burzalski* 1787 MChW I, 201 Pzn; *Burzalska* 1833 AM Cch D1917 Lin; (cf. *Burzata*).

- BURZAŁA: *Burzała* XX w. Koz I, 81; (ap. *burzyć* SW, n.o. *Borzygniew*, *Borzymir*, *Borzysław*, *Borzywoj* SSNO).
- BURZELEWSKI: *Burzelewski* 1860 AM Drb 36 Płc; (n.o. **Burzel-* : ap. *burzyć*, *burza* SW, n.o. *Borzygniew*, *Borzymir*, *Borzysław*, *Borzywoj* SSNO, cf. *Burzył*).
- BURZELSKA: *Burzelska* 1848 AM Bob 14 Brd; (jak po *Burzelewski*).
- BURZYŁ: *Buril* XX w. RospSNS; (jak po *Burzała*).
- BUSALA: *Busała* 1673 UG MagE; (n.o. *Busz* SSNO : *Budzisław*, *Budziwoj* TaszN, 68), zob. BUSZAŁA.
- BUSALSKA f.: *Busalska* 1845 AM Solk 2 Byd; (cf. *Busala*, *Buszała*).
- BUSKAŁA: *Buskalla* XX w. RospSNS; (n.o. *Busk*, *Busko*, *Buszek*, *Buszko* SSNO, *Busek* RospSNS : *Budzisław*, *Budziwoj* TaszN, 68).
- BUSZAŁA: *Buszała* 1673 UG MagE; *Busalla* 1743 RospSNS; *Buschalla* XIX w. RospSNS; (jak po *Busala*), zob. BUSALA.
- BUTALA: *Butolla* 1743 RospSNS; (n.o. *But*, *Buta* SSNO, ap. *but*, *buta* L).
- BUZALSKI: *Buzalski* 1854 AM Lun D3479 Nsz; 1831 AM Bow 26 Lin; 1845 AM Kcn D2727 SzB; 1853 AM Solk 2 Byd; (cf. *Buzala*).
- BUZAŁA: *Buzala* 1855 WPP 147 Bch; 1843 AM Kcn D2727 SzB; (n.o. *Buza*, *Budza* : *Budzisław*, *Budziwoj* TaszN, 68, ap. *buza* SW).
- BUZEL: *Buzel* 1809 AM Błar RawM; 1847 AM Słń D4693 Nsz; (jak po *Buzala*).
- BUZELA: *Busela* XX w. Koz I, 74; (jak po *Buzala*).
- BUZYŁA: *Buzyła* 1855 WPP 6 Jas; (jak po *Buzala*).
- BYCHEL: *Bichel* 1436 KozR 4, 413; (n.o. *Bych* : -by- : *Przybycaśść*, *Przybygniew*, *Przybimir*, *Przybyrad*, *Przybysław*, *Przybywoj*, *Zbygniew* itd. SSNO).
- BYCHLICKI: *Bychlicki* 1850 AM Prb 25 Płc; (cf. *Bychlik*).
- BYCHLIK: *Bychlik* 1846 TP 3144 Srd; (cf. *Bychel*).
- BYCHŁOWSKI: *Bychłowski* 1861 AM Seń 37 Płc; (jak po *Bychlik*).
- BYDAŁEK: *Bydałek* XX w. Koz I, 81; (n.o. **Bydał-* : *Bydgost* TaszN, 68).
- BYKAL: *Bikal* 1554 Koz I, 72; (ap. *byk* SPol XVI, *bykaś* SSStp, *bik* SPol XVI, L), zob. BYKOL.
- BYKOL?: *Bykoln* 1369 SSNO; (jak po *Bykal*), zob. BYKAL.
- BYLA?: *Byla* 1379 SSNO; (jak po *Był*).
- BYLIŃSKI: *Byliński* 1859 AM Rok 34 Płc; (cf. *Byla*, *Był*).
- BYŁ: *Bil* 1454-1508 Koz I, 86; (ap. *być* SSStp, SPol XVI).
- BYRNYLA: *Byrnyla* 1810 UG OstN Wej; (ap. *byrna* SGP, por. UG OstN).

- BYWALSKI: *Bywalski* 1828 AM Mąk D3934 Nsz; (cf. *Bywała*).
- BYWAŁA: *Bywała* 1364 Koz I, 81; (ap. *bywać* SStp).
- BZDAL, BŹDZIAL: *Bzdal* 1851 WPP Res; *Bździał* 1849 AM Kcn D2728 Szb;
(ap. *bada*, *bądziś*, *bądzieć* SW).
- BZDYL: *Bzdyl* 1855 WPP 125 Bch; (jak po *Bzdal*, *Bździał*).
- BZDYLAK: *Bzdylak* 1699 KSW I, 382; (cf *Bzdyl*).
- BZOGAŁA: *Bzogalla* XX w. RospSNS; (ap. gw. *bziuknąć*, *bziugnąć*, *bziognąć* 'szybko przebiec, smagnąć').
- BŹDZIAŁEK: *Bdziołek* 1635 BSN; *Bdźziałek* 1683 BSN; (n.o. **Bądźział-* :
ap. *bądzieć* BSN, *bądziś* L).
- BŹDZIEL: *Bądziel* 1497 SSNO; 1653 MączN; (ap. *bądziś* SPol XVI, L,
bądziel L, SW).
- BŹDZIUŁA: *Bądziuła* 1846 TP 3573 Mch; (ap. *bądziś*, *bada* SW).
- CABALA, CZABALA: *Czabala* 1541 Koz I, 72; *Cabala* 1855 WPP 176 Bch;
1846 TP 3520 Mch; 1812 AM Lip Koc; (ap. *cabaniś kogo*, *caban*
L, SW, *czaban* BSE, SPol XVI), zob. CABAŁA, C(Z)ABAŁA.
- CABAŁA, C(Z)ABAŁA?: *Czabala* 1387 SSNO; *Cabała* 1789 LWKrkI; 1855
WPP 83 NSąc; 1854 WPP 76 Wad; 1855 WPP 81 Bch; 1846 TP 3778
Olk; 1846 TP 1621 RawM; (jak po *Cabala*, *Czabala*), zob. CABA-
LA, CZABALA.
- CABEL?, CZABIEL: *Czabel* 1398 SSNO; 1519 RospSNS; *Cabel* 1794 AM
RdzCh D4847; 1853 AM Gon 28; 1834 AM Osc D4341 Lin; (jak
po *Cabala*, *Czabala*).
- CABOL: *Cabol* 1845 AM Osc D4243 Nsz; (jak po *Cabala*, *Czabala*).
- CACAŁOWSKI: *Cacałowski* 1838 UG MazN Szt; (n.o. **Cacał-* : ap. *cacać*
SW).
- CAFALA: *Cafała* 1715 BSN; (ap. *cafać* BSN).
- CAPAŁA: *Capała* 1746 KSW I, 456; 1678 Koz I, 81; 1853 WPP 8 Bch;
(ap. *capaś*, *czapaś* SW, *capieć*, *czapieć* L).
- CAPKULA: *Capkula* XX w. Goła; (n.o. *Capek* : *Cap* : ap. *cap* Goła).
- CAPUŁA: *Capuła* 1687 Koz I, 78; 1855 WPP 82 Wad; (ap. *capaś* SW,
capieć L).
- CECHULA: *Cechula* 1846 TPD 3152 Wln; (n.o. *Czech* : *Czesław* RospS,
46, *Ciech*, *Czech*, *Ciecho*, *Czecho* : -*ciech* : *Będzieciech*, *Bożeciech*,
Dobrociech, *Radociech*, *Świeciech*, *Uciech*, *Wojciech* SSNO, ap. *cech*
SW).
- CECULSKI: *Ceculski* 1831 AM Skr D5246 Ryp; (cf. *Cecuła*).
- CECUŁA: *Cecuła* 1846 TPD 3341 Klc; (ap. *ceckaś*, *cacaś*, *ceca* SW).
- CEFAL: *Cefal* 1855 WPP 53 Bch; (ap. *cefa*, *cecha* SW).

- CEGULA: *Czihula* 1536 RospSNS; *Czegula* 1757 RospSNS; (n.o. niem. *Ziege Got*, por. RospSNS).
- CEJNIEL: *Cejniel* 1846 TP 3816 Stp; (n.o. *Cejn* SSNO, niem. *Zein Got*).
- CELIBAŁA: *Celibala* 1846 TP 3809 Stn; 1846 TPD 3341 Klc (n.o. **Celibala* : ap. *cielę* SW, typ jak: *Koc-iba*, *Kos-iba*, *Tol-iba* Koz I, 98).
- CENKIEL: *Cenkiel* 1846 TP 219 Lub; (ap. *cenkać*, *cynkać* SW).
- CENTALA: *Centala* 1854 AM Dób D2374 Byd; (ap. *cent*, *cęta* SW).
- CEPIEL: *Cepiel* 1789 LWKrkI; 1855 WPP 117 Wad; 1846 TP 3834 Stn; (ap. *cepieć* SW), zob. CIEPIEL, CZEPIEL.
- CERNAL: *Cernal* 1855 WPP 104 Wad; (ap. *czerny*, *szczerzny* SW).
- CEÐLEWSKI: *Cędlewski* 1864 AM Gol 39 Srp; (ap. *czędzic* SW, niem. *Zendel Got*).
- CEPAŁA: *Cępała* XX w. Koz I, 81; (ap. *cepieć* SW).
- CHABAŁA, HABAŁA: *Chabała* 1544-51 Koz I, 81; *Haaballes* 1743 RospSNS; (ap. *chaba*, *haba* BSE, *chaba* SW, *haba* L, (n.o. *Haba* : niem. *Habe*, gw. śl. *habic* RospSNS s.v. *Habała*).
- CHABEL: *Chabel* 1564 Koz I, 74; 1846 TP 255 Zam; (ap. *chaba*, *haba* BSE, *chaba* SW, *haba* L, *habel* SW).
- CHABIELA: *Chabiela* 1405 Koz I, 74; 1532-63 Koz I, 74; (jak po *Chabała*, *Habała*).
- CHABŁO: *Chabło* XX w. Koz I, 85; (jak po *Chabała*, *Habała*).
- CHACIOŁKA: *Chaciołka* 1846 TP 244 RdzP; (n.o. **Chacioł-* : ap. *chać* SW).
- CHADAŁA, HADAŁA: *Hadala* 1265 SSNO; *Chadale* 1407 SSNO; *Chadala* 1491 SSNO; *Chadała* 1855 WPP 118 Nsąc; 1855 WPP 124 Jas; 1852 WPP 126 Res; 1829 TP 504 Opt; *Hadała* 1861 TPD 212 Krs; (ap. *chadać*, tylko w rozkazniku *chadaj* - o człowieku ułomnym SW, *chadzac* SPol XVI, Cn, L).
- CHADAŁKA: *Chadalka* XVI w. UG NiedN; (cf. *Chadała*, *Hadała*).
- CHADELKA: *Chadelka* 1679 KozR 10, 365; (n.o. **Chadel-* : ap. *chadzac* L, *chadać*, tylko w rozkazniku *chadaj* - o człowieku ułomnym SW).
- CHADYŁA: *Chadyła* 1846 TPD 3147 Kal; (jak po *Chadała*, *Hadała*).
- CHADZUŁA: *Chadzula* XX w. Koz I, 78; (ap. *chadzac* L).
- CHAŁAL: *Chałal* 1836 AM Kow D3142 Włc; (ap. *chała* SW).
- CHAMAŁA, HAMALA: *Chamala* 1381, 1400 KozR 31, 3347; *Hamala* 1495 SSNO; *Chamala* XX w. UG Ptaka OstM; (n.o. *Cham* SSNO, hebr.

- Cham*, niem. *Ham-*, *Hamm-*, ap. *cham* i *han*, *ham!*, *hamać*, *hamować*
RospSNS s.v. *Ham-*), zob. CHAMAŁA.
- CHAMAŁA: *Chamała* 1381, 1400 SSNO; (jak po *Chamała*, *Hamala*), zob.
CHAMAŁA, HAMALA.
- CHAMEŁA, HAMIĘŁA: *Hamięła* 1855 WPP 37 Bch; *Chameła* 1813 AM PtkT;
(jak po *Chamała*, *Hamala*).
- CHAMOŁA: *Chamola* 1404 SSNO; (jak po *Chamała*, *Hamala*).
- CHAMUŁA: *Chamuła* XX w. Koz I, 78; (jak po *Chamała*, *Hamala*), zob.
CHAMUŁA.
- CHAMUŁA: *Chamuła* XX w. Koz I, 78; (jak po *Chamała*, *Hamala*), zob.
CHAMUŁA.
- CHANELSKA f.: *Chanelska* 1859 AM Sik 34 Płc; (cf. *Hanel*, ap. *ohan*
SW).
- CHAPAŁA: *Hapala* XX w. RospSNS; (ap. *chapać* L, SW, *chap* SW).
- CHAPUŁA: *Chapula* 1534 Koz I, 78; (jak po *Chapała*), zob. CHAPUŁA.
- CHAPUŁA: *Chapuła* 1846 TP 209 Krs; (jak po *Chapała*), zob. CHAPUŁA.
- CHARCHAŁA: *Charchała* 1606 Koz I, 81; (ap. *charchać* L, *charchała*
SPol XVI, L, SW).
- CHARCHUŁA: *Charchuła* 1455 Koz I, 78; (ap. *charchać* SPol XVI, L).
- CHARWAŁ: *Charwał* 1534 KozR 31, 3347; (ap. *charwaniec* 'snop, w któ-
rym więcej trawy niż zboża' KozR 31, 3347).
- CHAWUŁA: *Chawuła* XX w. Koz I, 78; (ap. *chawa* SW).
- CHĄDZEL: *Chądzel* 1846 TP 3146 Wln; (ap. *chądźba*, *chądziebnie* SW).
- CHCIAŁ: *Chciał* 1601 Koz I, 81; 1846 TP 3597 Mch; (ap. *choić* L,
SW).
- CHICHALSKI: *Chichalski* XX w. GalNP; (n.o. **Chichal*, -i- : ap. *chi-*
chać GalNP).
- CHIRKIEL: *Chirkiel* 1846 TP 208 Krs; (ap. *chyrek*, *chyрка* SW).
- CHIROŁA: *Chiroła* XX w. Koz I, 76; (ap. *chirus* SW).
- CHLASTAŁA: *Chlastala* 1748 RospSNS; (ap. *chlastać* SW).
- CHLIPAŁA: *Chlipała* 1718 BubN; 1778 BubN; 1855 WPP 52 NSac; 1855
WPP 82 Bch; (ap. *chlipać* L, SW, SGP).
- CHLIPAŁKA: *Chlipałka* XX w. GalNP; (cf. *Chlipała*).
- CHLISTAŁA: *Chlistalla* XIX w. RospSNS; (ap. *chlistać* SW).
- CHŁYSTAŁA: *Chłystala* 1497 SSNO; (ap. *chłystać*, SPol XVI).
- CHMIECAŁA: *Chmieczala* 1598 Koz I, 81; (ap. *kmieć* SPol XVI, por.
n.o. *Chochla*, *Kochla* SSNO, ap. *chochać*, *kochać* SStp).
- CHOBOLA: *Chobola* 1537 Koz I, 76; (ap. *chobot* SStp, SPol XVI).

- CHOCAŁA: *Chocala* 1233 KozR 5, 448; (n.o. *Chociebor, Chociemir, Chociestaw* SSNO).
- CHOCIEL: *Chociel* 1846 TPD 1621 RawM; (jak po *Chocąła*).
- *CHOCIUŁA: *Chociuła* 1207 Koz I, 78; (jak po *Chocąła*).
- CHODALIC?: *Chodalicz* 1395 SSNO; (cf. *Chodała*).
- CHODAŁA: *Hodala* 1534 Koz I, 81; 1864 SOR Opt; 1864 TP 3292 Klc; (n.o. *Chod, Choda, Chodo* SSNO, ap. *chod* SStp, SPol XVI, L, *choda* SW).
- CHODEL?: *Chodel* 1754 Koz I, 74; (jak po *Chodała*), zob. CHODEŁA.
- CHODEŁA?: *Chodeła* 1754 Koz I, 74; (jak po *Chodała*), zob. CHODEL.
- CHODUŁA: *Chodula* 1474 SSNO; 1514-23 Koz I, 78; (jak po *Chodała*).
- CHODYŁA: *Chodyła* XVIII w. Koz I, 86; 1846 TP 3129 Kal; (jak po *Chodała*).
- CHODZIŁO: *Chodziło* XX w. Koz I, 86; (ap. *chodzić* SW).
- CHOJAŁ: *Hoyoll* XIX w. RospSNS; (jak po *Chojało*).
- CHOJAŁO: *Choiąlo* 1576 RospSNS; (n.o. *Choja* RospSNS, ap. *choja* SPol XVI, SW).
- CHOJŁO: *Choyło* 1852 WPP 116 Res; (jak po *Chojało*).
- CHOJTAŁA: *Koytała* 1677 BrezP; *Koytala* 1749 BrezP; (ap. *chojtać, chojdać* BrezP).
- CHOJTALEK: *Choytalek* 1570 BrezP; (cf. *Chojtała*).
- CHOMEL: *Chomel* 1476 SSNO; (n.o. *Choma* SSNO, ukr. *Choma*, pol. *Tomasz* SI).
- CHOMELA, CHOMIELA: *Chomela* 1310 Koz I, 74; *Chomiela* 1569 Koz I, 74; (jak po *Chomel*).
- CHOMELEK: *Chomelek* 1454 SSNO; (cf. *Chomel, Chomela, Chomiela*).
- CHOMIAŁ: *Chomiał* 1855 WPP 109 Jas; (jak po *Chomel*).
- CHOMLA: *Chomla* XX w. Koz I, 80; (jak po *Chomel*).
- CHOMOLA: *Chomola* 1855 WPP 5 Jas; (jak po *Chomel*).
- CHORAŁA: *Chorała* XX w. Koz I, 81; (ap. *chorzeć, chorzać* SW).
- CHORĄBALIC: *Chorąbalicz* 1487 SSNO; (cf. *Chorąbała*).
- CHORĄBAŁA: *Chorąbala* 1400 SSNO; *Chorąbala* 1463 SSNO; *Chorąbala* XVI w. Koz I, 81; *Chorąbala* 1846 TP 258 Zam; (n.o. **Chorąba, *Choręba* : ap. *chorzeć, chory* SStp, SPol XVI, L, SW; typ jak: *Dolęba, Jaręba* Koz I, 98).
- CHORUŁA: *Chorula* 1526 RospSNS; *Chorulla* 1679 Koz I, 78; (ap. *chorzeć, chory* SStp, SPol XVI, L).
- CHORZELA: *Chorela* XIII w. TaszN; *Chorzela* 1395 SSNO; 1632 BSN; 1728 BSN; 1846 TP 3725 Olk; (jak po *Choruła*).

- CHORZELSKI: *Chorzelski* 1698 ACC; 1846 TP 120 Aug; (cf. *Chorzela*).
- CHOŚCIEL: *Chościel* Koz I, 74; (ap. *chościć* SW).
- CHOWAŁA: *Chowalla* XX w. RospSNS; (ap. *chować* SW).
- CHRACHOŁ: *Chrachoł* 1564 Koz I, 76; (ap. *chrachać* SPol XVI, L).
- CHRACZEL: *Chraczel* 1522 KSW I, 96; (ap. *chraczeć* SW).
- CHRAPAŁA: *Chrapalowie* XVI w. UG Skaln; (ap. *chrapać*, *chrapała* SPol XVI, L).
- CHRAPIELAK: *Chrapielak* Koz I, 74; (cf. *Chrapla*, n.o. **Chrapiel-* : ap. *chrapieć* SW).
- CHRAPLA: *Chrapla* 1855 WPP 44 Wad; (ap. *chrap* SW, *chrapnąć* L, SW).
- CHRAPLAK: *Chraplak* 1790 MChW I, 387 Koś; (cf. *Chrapla*).
- CHRAPLEWSKI: *Chraplewsky* 1500 SSNO; *Chraplewska* 1688 LIC; (cf. *Chrapla*, n.m. *Chraplewo* SG).
- CHRAPOL: *Chrapol* Koz I, 76; (jak po *Chrapla*).
- CHREBELSKI: *Chrebelski* 1846 TPD 3151 Srd; (n.o. **Chrebel-* : ap. *chrebotać* SW).
- CHROBAL: *Chrobal* 1867 AM Zag 67 Płc; (ap. *chrob-* : *chrobak*, *chrobotać* BSE, SW).
- CHROBLEWSKI: *Chroblewski* 1842 AM Wyd 17 Płc; (n.o. **Chrobel-* : ap. *chrob-* : *chrobak*, *chrobotać* BSE, SW).
- CHROBRAŁ: *Chobrał* 1864 AM Zag 36 Płc; (ap. *chrobry* SW).
- CHRUPAŁA: *Chrupalla* XIX w. RospSNS; *Chrupała* 1861 TPD 121 Hrb; (ap. *chrupać* SW), zob. CHRUPCAŁA.
- CHRUPCAŁA: *Chrupcała* 1852 WPP 120 Res; (ap. *chrupcić* SW), zob. CHRUPAŁA.
- CHRUSTAŁA: *Christalle* XIX w. RospSNS; (n.o. *Chryst* RospSNS : *Chrystianus* SI).
- CHRYPEL: *Chrystel* 1855 WPP 67 Res; (jak po *Chrystała*).
- CHRYPEL: *Christul* 1743 RospSNS; (jak po *Chrystała*).
- CHRZAŚTAŁA: *Chrasthala* 1534 Koz I, 81; (ap. *chrząstać*, *chrząstać* L).
- CHRZESZCZEL: *Chrzyszczel* 1533 KSW I, 105; (n.o. *Krzieszek*, *Krzieszko* : *Krziesz* : *Krzieszaw*, *Krzyszaw*, *Krzec(s)ław*, *Krzyszaw* SSNO, por. *Krzczon*, *Chrzczon*, *Krzybski*, *Chrzybski* SSNO).
- CHUCHAŁA: *Chuchala* 1400 SSNO; *Chuchała* 1846 TPD 258 Zam; (ap. *chuchać* SPol XVI, SW).
- CHUCHŁA: *Chuchla* 1855 WPP 68 Jas; 1855 WPP 67 Bch; 1852 WPP 153 Res; 1828 AM PtkT; (ap. *chuchać*, *chuchnąć* SW).
- CHUCHOŁ: *Chuchoł* 1846 TP 3776 Olk; (ap. *chuchać* SW), zob. CHUCHUŁ.

- CHUCHULSKI: *Chuchulski* 1789 LWSI; (cf. *Chuchul*).
- CHUCHUŁ: *Chuchul* XIX w. RospSNS; (ap. *chuchać*, *chochół* RospSNS),
zob. CHUCHOŁ.
- CHUDAŁA: *Chudalla* 1743 RospSNS; XIX w. RospSNS; (n.o. *Chudy* : ap.
chudy RospSNS; *chudnąć* SW).
- CHUDELA: *Hudella* XX w. RospSNS; (jak po *Chudała*).
- CHUDELSKI: *Chudelski* 1793 ACC; (cf. *Chudela*).
- CHUDUŁA: *Chudulla* XX w. RospSNS; (jak po *Chudała*).
- CHUDZIŁKA: *Chudziłka* XVI w. Koz I, 86; *Chudilka* 1743 RospSNS (n.o.
**Chudził-* : *Chudy* : ap. *chudy* RospSNS).
- CHUPAŁA: *Chupalla* XX w. RospSNS; (ap. czes. *chup* 'kopa' RospSNS).
- CHWIRAŁA, CHWIERAŁA: *Chwirala* 1421 SSNO; *Chwierala* 1534 Koz I, 81;
Chwirala 1666-67 RospSNS; (ap. *chwirać*, *chwierać*, *chwierutać*
RospSNS, *chwir*, *chwier* SW).
- CHWISTUŁA: *Chwistula* 1693 RospSNS; (ap. *chwist* RospSNS s.v. *Chwi-*
stula).
- CHWOŚCIEŁO: *Chwościo* XX w. UG Sula Moń; (ap. *chwostać*, *chwost*,
chwosta SW).
- CHWYTAŁA: *Chwitata* 1682 RospSNS; (ap. *chwytac* L).
- CHWYTUŁA: *Chwitula* 1683 RospSNS; (jak po *Chwytała*).
- CHYBAŁA: *Chybała* 1811 AM Ras; 1816 AM Wit PtkT; 1867 AM Dun 65
Gon; (ap. *chybać* SW).
- CHYTŁOWICZ: *Chytlowicz* XVIII w. KozR 1, 177; (n.o. **Chyt(e)l*, *-ł-*
: ap. *chytac* X *chytnąć* SW).
- CHYTRALA: *Chytrala* XX w. UG KanA Olc; (ap. *chytry* UG KanA).
- CHYTRULA: *Chytrula* XX w. GalNP; (jak po *Chytrala*).
- CIABŁO: *Ciabło* 1497 Koz I, 85; (ap. *ciapnąć* SW, *ciapać* L).
- CIAPAŁA: *Ciapala* 1855 WPP 84 Wad; (ap. *ciapać* L, SW), zob. CIA-
PAŁA.
- CIAPAŁA: *Cziapala* 1548 RospSNS; 1615 BSN; *Ciapala* 1855 WPP 112
NSac; 1855 WPP 127 Wad; 1846 TP 3701 Olk; (jak po *Ciapala*),
zob. CIAPAŁA, CIOPAŁA.
- CIAPUŁA: *Ciapuła* XX w. Koz I, 78; (jak po *Ciapala*).
- CIASTUŁA: *Ciastuła* 1846 TP 211 Krs; (ap. *ciasto* SW).
- CIĄGALAK: *Ciągalak* 1854 AM Bod 29 Płc; (cf. *Ciągała*).
- CIĄGAŁA: *Ciągalonka* 1715 ACC; *Ciągała* 1789 LWKrkI; *Ciongala* XIX w.
RospSNS; *Ciągała* 1824 ACC Łow; (ap. *ciągać* SW, *ciągnąć* L.),
zob. CIAKAŁA, CAKAŁA.

- CIĄGŁO: *Czagło* 1478 SSNO; *Czagło* 1500 SSNO; *Ciągło* 1547 Koz I, 85; 1856 WPP 33 Res; (ap. *ciągnąć* SStp, SPol XVI, SW).
- CIAKAŁA, CAKAŁA: *Cakata* 1846 TP 218 Lub; *Ciąkata* 1846 TP 233 Łuk; (ap. *święka* Dejs), zob. CIAGAŁA.
- CIAPAŁA: *Ciapale* 1712 KSW II, 202; *Ciopała* 1796 ACC; 1853 WPP 17 Res; *Ciapała* 1831 ACC Łow; (ap. *ciapać* L, SW).
- CIAŻELA: *Czyanzelia* 1519 Koz I, 74; *Ciążela* 1871 AM Daw Kut; (ap. *ciąza*, *ciązać* SPol XVI, L).
- CIBELSKI: *Cibelski* 1844 AM Leś D3304 Chj; (n.o. **Cibel-* : ap. *ci-ba*, *cibić się* SW).
- CICHAL: *Cichal* 1888 AM Łow; (n.o. *Cichy* SSNO : ap. *cichy* SStp, SW), zob. CICHOL.
- CICHALEWSKI: *Cichalewski* 1844 AM Dob 18 Gon; 1865 AM Kob 40 Płc; (cf. *Cichal*, *Cichała*).
- CICHALSKI: *Cichalski* 1827 AM Wyd 2 Płc; (jak po *Cichalewski*), zob. CICHOLSKI.
- CICHAŁA: *Cichała* 1846 TPD 3147 Kal; (ap. *cichać* SW, n.o. *Cichy* SSNO : ap. *cichy* SStp, SW).
- CICHEŁ: *Cichelowna* 1725 ACC; *Cichel* 1840 ACC Łow; (jak po *Cichal*), zob. CZECHEL, CZACHEŁ, CAHEŁ?
- CICHŁA: *Cichła* 1846 TP 3145 Wln; 1829 AM Trp 4 Płc; (jak po *Cichal*).
- CICHOL: *Cichol* 1842 ACC Łow; (jak po *Cichal*), zob. CICHAL, CZECHOL.
- CICHOLSKI: *Cicholski* XX w. UG Kleca Can; (cf. *Cichal*) zob. CICHALSKI.
- CICHULIŃSKA f.: *Cichulinska* 1810 AM Ras; 1834 AM Bąd 9 Płc; (n.o. **Cichul*, -ł- : *Cichy* SSNO : ap. *cichy* SStp, SW; cf. *Ciechula*).
- CIECHALAK: *Ciechalak* 1833 AM Prd D4617 Włc; (cf. *Ciechał*).
- CIECHALSKI, CZECHALSKI: *Ciechalski* 1697 KozR 31, 3348; *Czechalski* 1754 LMP; *Ciechalski* 1840 AM Wyd 15 Płc; 1841 AM Ksz D3247 Włc; 1841 UG MazN Szt; (jak po *Ciechalak*).
- *CIECHAŁ: *Ciechałowna* 1799 ACC; (n.o. *Ciech*, *Ciecho* : -*ciech* : *Bądzieciech*, *Bożeciech*, *Dobrociech*, *Radociech*, *Świeciech*, *Uciech*, *Wojciech*, *Ciechostaw* SSNO).
- CIECHOLEC: *Cycholz* 1817 UG WesN Tcz; (n.o. **Ciechol*, -ł- : *Ciech*, *Ciecho* : -*ciech* : *Bądzieciech*, *Bożeciech*, *Dobrociech*, *Radociech*, *Świeciech*, *Uciech*, *Wojciech*; *Ciechostaw* SSNO, cf. *Cichol*).
- CIECHULA: *Ciechula* XX w. GalNP; (jak po **Ciechał*).

- CIECHULSKI, CZECHULSKI: *Czechulski* 1846 TP 219 Lub; *Ciechulski* 1829 AM Tum Łęc; *Czechulska* 1831 AM Bon 38 Włc; (cf. *Ciechula*).
- CIECIELA? *Ceczyelya* 1470-80 SSNO; *Cieciela* XVII-XVIII w. Koz I, 74; (n.o. *Ciecierad*, *Ciecirad*, *Cieciorad* SSNO).
- CIECIUŁ?: *Czczul* 1400 SSNO; *Czczula* fl. 1469 SSNO; (jak po *Cieciela*).
- CIECIUŁEK: *Cieciulek* XX w. Koz I, 78; (cf. *Cieciul*).
- CIEKALSKA f.: *Ciekalska* 1836 ACC Łow; 1830 AM Bon 36 Włc; (cf. *Ciekata*).
- CIEKAŁA: *Ciekata* 1846 TP 3380 Mch; 1846 TP 3128 Kal; (ap. *ciekad* SW).
- CIELEPAŁA: *Czelepali* 1412 SSNO; *Czelyepala* 1534 Koz I, 81; (ap. *cielepać się* BSE, SW).
- CIENCIAŁ: *Ciencał* XX w. Koz I, 81; (ap. *cienczał* SW).
- CIENCIAŁA: *Ciencała* XX w. Koz I, 81; (jak po *Ciencał*).
- CIEPAŁ: *Ciepał* 1789 LWKrkI; 1825 AM PtkT; (ap. *ciepać* SW), zob. CIEPIAŁ.
- CIEPAŁA: *Ciepala* 1788 RospSNS; (jak po *Ciepał*).
- CIEPAŁKA: *Ciepałka* 1789 LWKrkI; (cf. *Ciepał*, *Ciepała*).
- CIEPCIELIŃSKI: *Ciepcieliniski* 1848 AM RakD D4828 Ryp; (n.o. **Ciepciel-* : ap. *ciepić*, *ciepcio* SW).
- CIEPIAŁ: *Ciepiol* XX w. RospSNS; (ap. *ciepić* SW, RospSNS), zob. CIEPAŁ.
- CIEPICHAŁ: *Ciepiczał* 1846 TP 3520 Mch; (n.o. **Ciepicha* : ap. *ciepić* SW, typ jak: *Cierp-icha*, *Karm-icha*, *Mśc-icha* Koz I, 36, 37).
- CIEPIEL: *Ciepiel* 1852 WPP 120 NSąc; 1855 WPP 83 Wad; 1854 WPP 13 Res; 1846 TPD 3865 Stn; 1846 TP 211 Krs; (jak po *Ciepiat*), zob. CEPIEL, CZEPIEL.
- CIEPIELA: *Ciepiela* 1789 LWKrkI; 1855 WPP 124 Jas; 1852 WPP 180 Res; 1846 TP 3778 Olk; 1864 SOR Opt; (jak po *Ciepiat*), zob. CZEPIELA.
- CIEPIELAK: *Ciepielak* 1864 SOR Opt; (cf. *Ciepiel*, *Ciepiela*).
- CIEPIEŁOWSKI: *Ciepielowski* 1792 LWKrkI; 1846 TP 3747 Olk; (jak po *Ciepielak*), zob. CZEPIEŁOWSKI.
- CIEPIELSKI: *Ciepielski* 1835 AM Sik 10 Płc; (jak po *Ciepielak*).
- CIERAŁ: *Cierol* XX w. RospSNS; (n.o. *Ciera* : ap. *cierać* RospSNS).
- CIERPIAŁ: *Cierpiał* 1789 LWKrkI; 1855 WPP 11 Jas; 1846 TP 3447 Mch; 1844 AM LgtW Ras; (ap. *cierpieć* L, SW).
- CIERPIAŁA: *Cierpiała* 1846 TP 3809 Stn; (jak po *Cierpiał*).

- CIERPIALEK: *Cierpiełek* 1855 WPP 26 Wad; (cf. *Cierpień, Cierpiąta*),
- CIERPIAŁKA: *Cierpiećka* 1846 TP 3126 Kal; (jak po *Cierpiećka*).
- CIERPIEL: *Zirpel* XIX w. RospSNS; (jak po *Cierpieć*).
- CIERPIELEWSKA f.: *Cierpielewska* 1839 AM Żoń 1 Byd; (cf. *Cierpiel*).
- CIERPIELIŃSKI: *Cierpielński* 1833 AM RakD D4813 Ryp; (jak po *Cierpielewska*).
- CIERZKAŁO: *Tscirschkole* XX w. RospSNS; (n.o. *Cierzek, Cierzka* ; *Cierz* : ap. *cierz(ń)* RospSNS).
- CIESIOŁA: *Ciesioła* XX w. Koz I, 76; (ap. *ciesad, ciosad*, por. *ciesiołka* SW, *ciesia - cieś, ciesiu - cieś* Dejs).
- CIESIUŁA: *Ciesiuła* XX w. Koz I, 78; (jak po *Ciesioła*).
- *CIESKAL: *Cieskalowa* 1833 AM Dan 8 Płc; (n.o. *Cieszek, Cieszk, Cieszako* : *Cieszymyś, Cieszyszaw* SSNO, *Ciechostaw* TaszN, 69, ap. *cieszyc* SStp, SPol XVI, I, SW).
- CIESZELSKI: *Cieszelski* 1798 AM RdzCh D4847; 1828 AM Kzb 3 Srp; 1838 Kcn D2728 Szb; (cf. *Czeszel*).
- CIESZLAK: *Cieszlak* 1796 ACC; (jak po *Cieszelski*).
- CIESZYLSKI: *Cieszylska* 1844 AM Doń D2253 Ryp; *Cieszylski* 1853 AM Solk 2 Byd; (n.o. **Cieszyl, -i* : *Ciesz* : *Cieszymir, Cieszymyś, Cieszyszaw* SSNO, *Ciechostaw* TaszN, 63, ap. *cieszyc* SW).
- CIEĆCIAŁA: *Cięciąta* XX w. RospSNS; (jak po *Cięćciel*).
- CIEĆCIEL: *Czintzel* 1726 RospSNS; *Cięćciel* 1854 WPP 63 NSac; (ap. *cięćcieś* RospSNS).
- CIEĆCIELAK: *Cięćcielak* 1835 TP 659 Opt; (cf. *Cięćciel*).
- CIEŃKUŁA: *Ciękuła* XX w. Koz I, 78; (ap. *cienci* SW).
- CIEŹKAL: *Cięśkal* 1846 TP 225 Lub; (ap. *ciężki* SW).
- CIGUŁA: *Ciguła* 1513 Koz I, 78; (ap. *cięga* SPol XVI).
- CIKAŁA: *Cikała* 1846 TP 3445 Mch; (ap. *ciekać* SW, por. *cikawy, ciekawy* SGP).
- CIKULSKI: *Cikulski* 1866 AM Łęg 56 Płc; (n.o. **Cikul, -i* : ap. *ciekać* SW, por. *cikawy, ciekawy* SGP).
- CIMAŁA: *Cimała* XX w. RospSNS; (ap. *cima* RospSNS).
- CIOKAŁA, CZUKAŁA: *Czukała* 1564 Koz I, 81; *Ciokała* 1824 ACC Łow; (ap. *ciokać, czokać* L, SW).
- CIOPAŁA: *Ciopała* 1791 BubN; (ap. *ciopać* SGP), zob. CIAPAŁA.
- CIOPEL: *Ziopel* XX w. RospSNS; (jak po *Ciopała*).
- CIORAŁA: *Ciorała* 1827 AM Czm 2 Gon; (ap. *cioraś* SW).
- CIPAŁA: *Zipaly* XIX w. RospSNS; (n.o. *Cipa* : ap. *cipa* RospSNS, *cipać* SW).

- CISKAŁA: *Tschiskale* XIX w. RospSNS; (ap. *ciskać* SW), zob. CISZKAŁA.
- CISŁAK: *Cisłak* 1828 AM PtkK; (cf. *Cisło*).
- CISŁO: *Cisło* 1854 WPP 76 Wad; 1855 WPP 81 Bch; 1855 WPP 52 Res; 1864 SOR Opt; 1861 TPD 121 Hrb; 1813 AM PtkT; (ap. *cisnąć* SW).
- CISZKAŁA: *Tschischkale* XIX w. RospSNS; (n.o. *Ciszek, Ciszka, Ciszko* : ap. *cisz, cisza* RospSNS, n.o. *Cieszek, Cieszko* : *Ciesz* : *Cieszbor, Ciechosław* SSNO), zob. CISKAŁA.
- CIUPALSKI: *Ciupalski* 1850 AM Nog D4173 Lin; *Ciupalska* 1842 AM Chr D1865 Ryp; (cf. *Ciupała, Cupiał, Czupał*).
- CIUPAŁA: *Ciupała* XX w. GalNP; (ap. *ciupał, ciupieć* SW).
- CNELUCH: *Cneluch* 1826 TP 686 Opt; (n.o. **Cnel-* : ap. *cnę* SW).
- CNOTALSKI: *Cnotalski* XX w. RospSNS; (n.o. **Cnotal, -i-* : ap. *cnota* RospSNS).
- COFAL: *Cofal* 1856 WPP 63 Bch; (ap. *cofać, cofać się* SW).
- COFAŁA: *Cofalla* XIX w. RospSNS; (jak po *Cofal*).
- COFAŁKA: *Cofałka* XX w. Koz I, 81; (cf. *Cofała*).
- CUCHALSKI: *Cuchalski* 1845 AM Kłk D2937 Włc; (n.o. **Cuchal, -i-* : ap. *cuch, cucha* SW).
- CUDAŁA: *Cudalla* XIX w. RospSNS; (n.o. *Cud, Cuda* : ap. *cud* RospSNS).
- CUDZIŁ: *Cudził* 1855 WPP 80 Res; (ap. *cudziś* SW).
- CUDZIŁO, CZUDZIŁO: *Cudzilo* 1853 WPP 15 Res; *Czudzilo* 1846 TP 252 Zam; (jak po *Cudził*).
- CUPIAŁ, CZUPAŁ: *Czupał* 1855 WPP 16 Bch; *Cupiał* 1846 TP 3708 Olk; 1846 TP 3451 Mch; (ap. *cupieć, cupieć, czupieć* SW).
- CURAL: *Cural* 1840 AM Nog D4163 Lin; (ap. *cur, curać się* SW).
- CUREL: *Curel* 1833 AM Cch D1917 Lin; (jak po *Cural*).
- CUWEL: *Cuwel* 1837 AM Nog D4160 Lin; (ap. *czuwać* SW).
- CWIKAŁA: *Cwikała* 1793 Koz I, 81; (ap. *chwikać* SW).
- CYGAL: *Cygal* 1624 KSW I, 316; 1759 KSW I, 544; 1854 WPP 35 Nsąc; 1855 WPP 119 Bch (n.o. *Cyga, C(z)yga* SSNO : ap. *cyga* SPol XVI, L, SW).
- CYGALKA: *Cygalka* 1479 Koz I, 81; (cf. *Cygał, Cygała*).
- CYGAŁA?: *Czigala* 1455-80 SSNO; (jak po *Cygal*).
- CYGIEL: *Cygiel* 1751 MChW II, 136 Ken; (n.o. *Cyga, C(z)yga* SSNO : ap. *cyga* SPol XVI, L, SW, n.o. niem. *Ziegel* Got), zob. CYGIL.
- CYGIL: *Czigil* 1483 SSNO; (jak po *Cygiel*), zob. CYGIEL.

- CYKALSKI: *Cykalski* 1891 AM Tum Łęc; 1846 AM Pac 20 Gon; (cf. *Cykał*, *C(s)ykała*).
- CYKIEL?: *Cykel* 1471 SSNO; (n.o. *Cyk* SSNO, ap. *cykać* SStp, SW).
- CYKAŁ: *Cykał* 1855 WPP 138 Jas; (jak po *Cykiel*).
- CYKULSKA f.: *Cykulska* 1862 AM Goz 37 Srp; (n.o. **Cykul*, -t- : ap. *cykać* SW).
- CYMALA: *Cymala* XX w. RospSNS; (n.o. niem. *Ziem-* : *Ziemann*, *Ziemer(t)* Got, por. RospSNS).
- CYMALSKI: *Cymalski* XX w. RospSNS; (cf. *Cymala*).
- CYMUŁKA: *Cymułka* XX w. Koz I, 78; (n.o. **Cymuł-* : niem. *Ziem-* : *Ziemann*, *Ziemer(t)* Got, por. RospSNS s.v. *Cymala*).
- CYNEL: *Cynel* 1432 SSNO; (ap. *cyna* SStp).
- CYNKIEL: *Cynkiel* 1782 UG SzupN; 1883 UG SzupN Puc; (ap. *cynkać* SW, *cynek* L, SW).
- CYPUŁA: *Cypuła* 1885 WPP 4 Jas; (ap. *csypa*, *cipa* SW).
- CYRAL: *Cyrol* XX w. RospSNS; (n.o. *Cyra* RospSNS : *Cyryl*, *Cyrus* SSNO).
- CYRKAL: *Cyrkal* 1855 WPP 92 Jas; (ap. *cyrka*, *cyrkać* SW), zob. CYRKOL.
- CYRKIEL: *Cyrkiel* 1855 WPP 31 Jas; (ap. *cyrka*, *cyrkać*, *cyrkiel* SW).
- CYRKOL: *Cyrkol* 1855 WPP 103 Jas; (jak po *Cyrkal*) zob. CYRKAL.
- CYRUL: *Cirulus* 1487 SSNO; *Cyrul* 1855 WPP 47 Res; (n.o. *Cyrus*, *Cyryl* SSNO, por. *Cyra* RospSNS).
- C(Z)ABAŁO?: *Csabalo* 1465 SSNO; (ap. *csaban* BSE, SPol XVI, *caban* L, *cabanić* kogo SW, SGP).
- CZACHŁA: *Czachła* XX w. Koz I, 80; (n.o. *Czach*, *Ciech*, *Czech*, *Ciecho*, *Czechó* : -*ciech* : *Będzieciech*, *Bożeciech*, *Dobrociech*, *Świeciech*, *Uoiech*, *Wojciech*; *Ciechosław* SSNO, ap. *czach*, *czacha* SW).
- CZACHLIK: *Czachlig* 1365 SSNO; (cf. *Czachel*, *Cahel*, *Czachła*).
- CZAJAŁA: *Czajalla* XIX w. RospSNS; (n.o. *Czaja*, *Czaj* : ap. *czaić* się RospSNS).
- CZAPALEWICZ: *Czapalewicz* Koz I, 72; (cf. *Capała*).
- CZAPALSKI: *Czapaleki* 1804 AM Ras; (jak po *Czapalewicz*).
- CZAPEL: *Czapel* 1747 UG GęBA Wej; (ap. *czap*, *cap* L, *czapa*, *ciapa* SW, n.m. *Czaple* UG GęBA).
- CZAPIOŁ: *Czapioł* 1846 TP 3453 Mch; (ap. *czapić* SW).
- CZAPUŁA: *Czapuła* Koz I, 78; (ap. *czapa* SW).
- CZAPULAK: *Czapulak* XX w. Koz I, 78; (cf. *Czapuła*).

- CZARNAL: *Czarnal* 1543 Koz I, 72; (n.o. *Czarny* SSNO, *RospSNS* : ap. *czarny* SPol XVI, L).
- CZARNIEL: *Scharniel* XIX w. *RospSNS*; (jak po *Czarnal*).
- CZARNOLA: *Czarnola* 1846 TP 3602 Mch; 1846 TP 226 Lub; (jak po *Czarnal*).
- CZARNUL, CARNUL: *Carnul* 1789 LWKrKI; *Czarnul* 1846 TP 3770 Olk; (jak po *Czarnal*).
- CZARNUŁA: *Czarnulla* XX w. *RospSNS*; (n.o. *Czarny* SSNO, *RospSNS* : ap. *czarny*, *czernieć* SW).
- CZASTAŁA: *Castala* 1534 Koz I, 81; (n.o. *Częstobor*, *Częstomir*, *Częstowoj* *TaszN*, *Czastaw* *TaszN*, 69).
- CZASZEL: *Tschaschell* XX w. *RospSNS*; (n.o. *Czasza* SSNO, *RospSNS* : *Czastaw* *TaszN*, 69, ap. *czasza* SStp, L).
- CZĄTAŁA: *Czątała* 1572, 1615 Koz I, 81; (ap. *cząty* SW, SGP).
- CZECHALIŃSKI: *Czechaliński* 1693 UG Górn; (cf. *Ciechał*).
- CZEHEL, CZACHEL, CAHEL?: *Czahel* 1497 SSNO; *Czechel* 1591 KSW I, 138; *Czachel* 1855 WPP 146 Bch; (n.o. *Czach*, *Ciech*, *Czech*, *Ciecho*, *Czecho* : -*ciech* : *Będzieciech*, *Bożeociech*, *Dobrociech*, *Radociech*, *Świeciech*, *Uciech*, *Wojciech*; *Ciechostaw* SSNO), zob. CZEHEL, CICHEL.
- CZEHEŁ: *Czycheł* 1430 SSNO; (n.o. *Ciech*, *Czech*, *Ciecho*, *Czecho* : -*ciech* : *Będzieciech*, *Bożeociech*, *Dobrociech*, *Radociech*, *Świeciech*, *Uciech*, *Wojciech*; *Ciechostaw* SSNO), zob. CZEHEL, CZACHEL, CAHEL?.
- CZECHLIŃSKI: *Czechliński* 1843 UG Leszn Ksr; (cf. *Czechel*, *Czecheł* n.m. *Czechel* SG).
- CZECHOL: *Czechol* Koz I, 76; w KozP, s. 281 danych brak; (jak po *Czecheł*), zob. CICHOL.
- CZECHOLEWSKI: *Czecholewski* 1673 UG RurN; 1828 UG WesN Tcz; (cf. *Czechol*, n.m. *Ciecholewy* UG RurN).
- CZECHOLIŃSKI: *Czecholiński* 1792 UG RurN Ksr; (jak po *Czecholewski*).
- CZECZAŁKA: *Czeczka* XX w. *RospSNS*; (n.o. **Czeczkał* : ap. *czyczyć* SStp, *czeczę* SW, n.o. *Ciecierad*, *Ciecirad*, *Cieciorad* SSNO), zob. CZECZOŁKA.
- CZECZEL: *Czczel* XVI w. KozR 4, 415; *Tschetschel* XIX w. *RospSNS*; (ap. *czyczyć* SStp, SPol XVI, *czeczę* *RospSNS*, n.o. *Ciecierad*, *Ciecirad*, *Cieciorad* SSNO).
- CZECZOŁKA: *Czczotka* 1514-18 Koz I, 76; (n.o. **Czczot* : ap.

- czczyć* SStp, SPol XVI, *czeczę* RospSNS s.v. *Czeczka*, n.o. *Cie-*
cierad, *Ciecirad*, *Cieciurad* SSNO), zob. CZECZAŁKA, CZEGZOŁKA.
 CZEGZOŁKA?: *Czhegołka* 1458 Koz I, 76; zob. CZECZOŁKA.
 CZEKALAK: *Czekalak* 1761 BM; 1846 TP 3128 Kal; (cf. *Czekał*, *Cekał*,
Czekała).
 CZEKALIK: *Czekalik* 1846 TP 3151 Srd; (jak po *Czekalak*).
 CZEKALSKI: *Czekalski* 1724 RBK; 1827 AM PtkT; 1846 TP 3144 Srd;
 1846 TP 3139 Łęc; 1829 AM Łow; 1846 TP 3133 Kon; 1876 AM
 Daw Kut; 1864 AM Pac 37 Gon; *Czekalska* 1779 LMP Pzn; 1850
 AM Krz D3298 Nsz; 1845 AM Bon 66 Włc; (jak po *Czekalak*).
 CZEKAL, CEKAŁ: *Czekal* XIX w. RospSNS; 1814 AM Lip Koc; *Cekał* 1830
 AM Ryp D5053; (n.o. *Czeka* RospSNS : ap. *czekać* L, SW).
 CZEKALA: *Czekala* 1679 RospSNS; *Czekała* 1721 RBK; 1817 AM Lip Koc;
 1844 AM PtkK D4495; (jak po *Czekał*, *Cekał*).
 CZEKIEL: *Tschekel* XIX w. RospSNS; (jak po *Czekał*, *Cekał*).
 CZEKULSKI: *Czekulska* 1859 AM Tum Łęc; *Czekulski* 1845 AM Prd D4629
 Włc; (n.o. **Czekul*, -ł- : ap. *czekać* SW).
 CZELADŁO: *Czeladło* 1677 Koz I, 87; (ap. *czelada* L).
 CZEPIEL: *Czepyel* 1441 SSNO; *Czepel* 1497 SSNO; 1536 RospSNS; *Cze-*
piel XVII w. LCh; *Tschepel* XIX w. RospSNS; *Czepiel* 1854 WPP
 28 Nsąc; 1852 WPP 172 Res; 1846 TP 3441 Mch; (n.o. *Czep* SSNO
 : ap. *czep*, *czop* SStp, *czepać* L, *czepiad*, *czepić* SW), zob.
 CEPIEL, CIEPIEL, CZEPIŁ.
 CZEPIELA: *Tschepella* XIX w. RospSNS; (jak po *Czepiel*), zob. CIE-
 PIELA.
 CZEPIEŁOWSKI: *Czepielowski* 1622 LCh; (cf. *Czepiel*, *Czepiela*), zob.
 CIEPIEŁOWSKI.
 CZEPIŁ: *Czepił* 1458 SSNO; (jak po *Czepiel*), zob. CZEPIEL.
 CZEPUŁ: *Czepuł* XIX w. RospSNS; (jak po *Czepiel*).
 CZEPUŁA: *Czepulla* XX w. RospSNS; (jak po *Czepiel*).
 CZEPUŁKOWSKI: *Czepułkowski* XX w. Koz I, 78; (cf. **Czepuł(e)k* :
 cf. *Czepuł*, *Czepuła*).
 *CZERMAŁ: *Czermałówna* XX w. Koz I, 81; (ap. *czerm* BSE, RospSNS
 s.v. *Czermak*).
 CZERMIELA: *Czermella* XX w. RospSNS; (jak po *Czermal*).
 CZERNAŁA: *Zernahle* XX w. RospSNS; (n.o. *Czerny* : ap. *czes.* *černy*
 RospSNS, pol. *czerny*, *szczerny* SW).
 CZERNIELA, CZYRZNIELA: *Cyrnela* 1136 SSNO; *Czerniela* 1265 KozR 4,
 415; (n.o. *Czerny*, *Czyrznia* SSNO : ap. *czarny* SStp, *czernić się*,
czyrznić się SStp).

- CZERNIELEWSKI, CZERNELEWSKI: *Czernieleski* 1713 ACC; *Czernielewski* 1843 AM Ksz D3249 Włc; (cf. *Czerniela*, *Czyrzniała*).
- CZERNIŁA: *Czerniła* 1846 TP 3674 Olk; (ap. *czernięd*, *czernieęd* SW).
- CZERTAL: *Czertal* XIX w. RospSNS; (ap. *czert* SW, *czes.* *čert* 'czart' RospSNS).
- CZERWIEL: *Tzerwel* 1233 KozR 4, 415; (n.o. *Czerw* SSNO, RospSNS : ap. *czew* SStp).
- CZESTAŁO: *Czestało* 1535 Koz I, 81; (n.o. *Czestobor*, *Czestomir*, *Czestowoj* TazsN, 70, ap. *czesta*, *cesta* SW).
- CZESZEL: *Czeszel* 1570 LWMCh 1; (n.o. *Ciesz*, *Czesz* : *Cieszymir*, *Cieszymyśl*, *Cieszystaw* SSNO, *Ciechośław* TazsN, 69).
- *CZESZULA: *Czeszulina* 1578 KozR 1, 164; (jak po *Czeszel*), też *CZESZULA.
- CZESZULSKI: *Czeszulski* 1852 AM Doń D2261 Ryp; (cf. *Czeszula*).
- *CZESZULA też *CZESZULA.
- CZĘPIEL, CIĘPIEL: *Zempel* 1693 BSN; *Czempiel* 1707 BSN; *Ciępiel* 1855 WPP 83 Wad; (ap. *czępieć*, *ciępieć* SW).
- CZĘPULIK: *Cempulik* XX w. RospSNS; (n.o. **Czępul*, -ż- : ap. *czępieć*, *ciępieć* SW).
- CZKAŁA: *Czkała* 1846 TP 252 Zam; (ap. *czkać* SW).
- CZOCHAŁ?: *Czochaloni* 1394 SSNO; (n.o. *Czoch* SSNO : ap. *czochać się* SPol XVI, Cn, L).
- CZOKALSKA f.: *Czokalska* 1833 AM Prd D4617 Włc; (n.o. **Czokal*, -ż- : ap. *czokać* SW).
- CZOPAŁA: *Czopała* 1853 WPP 17 Res; (ap. *czępieć*, *ciępieć* SW).
- *CZOPALA: *Czopalanka* 1796 ACC; (n.o. *Czop* : ap. *czop* RospSNS), też **Czopała*.
- *CZOPAŁA też *CZOPALA.
- CZOPIEL: *Tzschopel* XX w. RospSNS; (jak po *Czopala*).
- CZOPIELA: *Tschopella* XIX w. RospSNS; (jak po *Czopala*).
- CZORTULA: *Czortula* XX w. Goła; (n.o. *Czort* : ap. *czort* Goła).
- CZOSALA: *Czosala* 1564 LWKrk II; (ap. *czosać* SPol XVI).
- CZUBALA, CUBALA: *Cubalya* 1534 KSW I, 106; *Czubala* 1854 WPP 76 Wad; 1846 TP 3590 Mch; 1864 SOR Opt; (ap. *czub* SPol XVI, L, SW), zob. CZUBAŁA.
- CZUBALIŃSKA f.: *Czubalińska* XVI w. UG Skaln; (cf. *Czubala*, *Cubala*, *Czubała*).
- CZUBAŁA: *Cziubała* XVI w. UG Skaln; *Czubała* 1696 BSN; 1846 TP 3283 Klc; (ap. *czub* SPol XVI, L, SW), zob. CZUBAŁA, CUBALA.

- CZUBIEL, CUBEL: *Cubel* 1721 ACC; *Czubiel* 1846 TP 208 Krs; (ap. *czub* SPol XVI, L, SW, *czubić* SW).
- CZUBIŁA: *Czubilla* XIX w. RospSNS; (ap. *czubić* SW).
- CZUBINKULA: *Czubinkula* XX w. GołA; (n.o. *Czubinek* : ap. *czub* GołA).
- CZUCHALEWSKI: *Czuchalewski* 1873 UG LeszN Ksr; (n.o. **Czuchal*, -ł- : ap. *czuchać się* SW).
- CZUCHALSKI: *Czuchalski* 1837 AM Kik D2929 Włc; (jak po *Czuchalewski*).
- CZUCHRYŁA: *Czuchryła* 1846 TP 224 Lub; (ap. *czuchrać* SW).
- CZUCHYŁO: *Czuchyło* 1846 TP 252 Zam; (ap. *czuchać się* SW).
- *CZUCZKAŁA: *Czuczkalanka* 1544 Koz I, 81; (ap. *czuczka* SW).
- CZUGAŁA, CZOGAŁA: *Tschogala* 1567 RospSNS; *Schogalla* 1777-78 RospSNS; *Czogala* XIX w. RospSNS; *Czugała* 1846 TP 256 Zam; (ap. *czugać się* SW, *czuhać*, *czyhać* SPol XVI).
- CZUŁA: *Czuła* XVII w. (1379) SSNO; *Czuła* 1427 SSNO; *Czuła* 1508 Koz I, 78; (ap. *czuć* SSStp, SPol XVI, L).
- CZUŁEK: *Czułek* 1683-85 Koz I, 78; (cf. *Czuła*).
- CZUPIEL: *Czupiel* 1569 KozR, 1, 157; (ap. *czupić* L, *cupić* SW).
- CZUREL: *Czurel* 1652 KozR 31, 3396; (ap. *cur* 'diabeł' KozR 31, 3396, n.o. *Cyryl*, *Czuryło* L).
- CZUSOŁOWICZ: *Czusolowicz* Koz I, 76; (ap. *czusz* L, SW).
- CZUTAŁA: *Czutala* XX w. Koz I, 81; (ap. *czutny*, *czutki* SW).
- CZUWAŁA: *Czawała* XX w. Koz I, 81; (ap. *czawać* SW).
- CZYCZŁA: *Czyczła* 1855 WPP 92 Jas; (ap. *czyść*, *czeczę* SW).
- C(Z)YKAŁA: *Czikala* 1403 SSNO; (ap. *cykać* SSStp).
- *CZYNCIEL: *Czyncielowa* XX w. Koz I, 74; (ap. *czynek*, *czędzid* SW).
- CZYPULA: *Czypula* XX w. Koz I, 128; (ap. *czypa* SW).
- CZYRAŁA: *Czyrała* 1596 Koz I, 81; (ap. *czyr*, *czەر* SW).
- CZYŚCIEL: *Zistel* XIX w. RospSNS; (n.o. *Czysty* : ap. *czysty* RospSNS; *czyścić* SW).
- ĆMALA: *Ćmala* 1846 TPD 1622 PtkT; (ap. *ćma* SW).
- ĆWIAKAŁA: *Ćwiakała* 1633 LCh; (ap. *ćwiachać* SW), zob. *ĆWIEKAŁA*.
- ĆWIENTAŁKA: *Ćwientała* Koz I, 81; (cf. *Ćwiętał*, *Ćwintala*).
- ĆWIEKAŁA: *Czvyakala*, *Czvyakala* 1487 SSNO; *Ćwiekała* 1855 WPP 105 Wad; (ap. *ćwiek* SW, *ćwiek* SSStp, SPol XVI, L), zob. *ĆWIAKAŁA*.
- ĆWIĘTAŁ: *Ćwiętał* XX w. Koz I, 72; (jak po *Ćwiekała*).
- ĆWIKAŁA: *Ćwikała* XX w. Koz I, 81; (ap. *ćwikać* SW).
- ĆWIKAŁOWSKI: *Ćwikałowski* 1890 UG GinA Krt; (cf. *Ćwikała*).
- ĆWINTALA: *Ćwintala* 1826 AM PtkT; (jak po *Ćwiekała*).

- DACHAŁA: *Dachale* XIX w. RospSNS; (n.o. *Dach* SSNO, RospSNS : *Daleb-
bor, Dastaw, Damian, Daniel* RospSNS, ap. *dach, dacha* SW).
- DACHULEC: *Dachulec* 1855 WPP 52 Wad; (n.o. **Dachul, -ż-* : *Dach* SSNO,
RospSNS : *Daleb-
bor, Dastaw, Damian, Daniel* RospSNS s.v. *Dach,
ap. dach, dacha* SW).
- DACZEL: *Datzell* KozR 4, 415; (n.o. **Dacz* : *Daleb-
bor, Dastaw, Damian,
Daniel* RospSNS s.v. *Dach, typ jak: Dar-cz, Jur-cz* Koz I,
61).
- DADAŁ: *Dadał* 1668 KSW I, 493; 1745 KSW I, 534; 1852 WPP 74 NSąc;
(n.o. *Dadz* : *Dadzbog* SSNO), zob. DADOŁ.
- DADAŁA: *Dadała* 1848 AM Tum Łęc; (jak po *Dadał*).
- DADOŁ: *Dadoł* 1744 KSW I, 525; 1855 WPP 74 NSąc; (jak po *Dadał*),
zob. DADAŁ.
- DADUŁ?: *Daduł* 1477 SSNO; (jak po *Dadał*).
- DALMAŁA: *Dalmała* 1846 TP 224 Lub; (n.o. **Dalma* : *Dal* : *Daleb-
bor, Da-
lemir, Dalestryj* SSNO, typ jak: *Cel-ma, Kosz-ma* Koz I, 97).
- DAŁA: *Dała* 1855 WPP 79 Bch; (ap. *dać* SW, n.o. *-dał* : *Bogdał, Bo-
godał, Niedał* SSNO).
- DAŁKA: *Dałka* 1846 TP 1621 RawM; (cf. *Dała*).
- DAMALEWICZ: *Damalewicz* XVII w. Koz I, 72; (n.o. **Damal, -ż-* : *Dam
: Damian, Damazy* RospSNS).
- DAMALSKI: *Damalski* XX w. RospSNS; (jak po *Damalewicz*).
- DAMAZAŁSKI: *Damazalski* 1846 TP 78 Puż; *Damazalska* AM Kik D2795
Lin; (n.o. **Damazal, -ż-* : *Damazay* SI).
- DAMEL: *Damel* 1847 AM Ksz D3253 Włc; (n.o. *Dam* : *Damian, Damazy
RospSNS*).
- DAMIAŁAWSKI: *Damialawski* 1836 AM Kar D2689 Lin; (n.o. **Damial, -ż-*
: *Damian* SI).
- DAMIŁO: *Damiło* 1855 WPP 46 Bch; (jak po *Damel*).
- DAMLEWICZ: *Damlewicz* 1846 TP 250 Zam; 1834 AM Łas D3698 Grz; (cf.
Damel).
- DAMLIK: *Damlick* XX w. RospSNS; (jak po *Damlewicz*).
- DANCEL: *Dancel* 1820 AM For D2487 Byd; (n.o. *Danek, Danko* : *Dan* : *Bog-
dan, Bogodan, Bogudan, Niedan; Daniel* SSNO).
- DANDUŁA: *Dandula* 1498 Koz I, 78; (n.o. **Danda, -o* : *Dan* : *Bogdan,
Bogodan, Bogudan, Niedan; Daniel* SSNO; typ jak: *Daj-da, Juraj-
-da, Daj-do* Koz I, 52).
- DANEL: *Danel* 1846 TP 3133 Kon; (n.o. *Dan* : *Bogdan, Bogodan, Bogu-
dan, Niedan* SSNO, niem. *Danel* Got).

- DANELSKA f.: *Danelska* 1821 AM Węc 1 SępK; (cf. *Danel*).
- DARMEŁ: *Darmel* 1868 UG MazN Szt; (ap. *darmo* UG MazN).
- DARUL: *Darul* 1846 TP 3134 Kon; (n.o. -*dar* : B(i)ezdar, Bogodar, Bogudar, Bożydar, Myslidar, Nadar, Niedar, Uniedar, Zadar; *Daroch-wiej*, *Darofiej* SSNO).
- DARULSKI: *Darulski* 1846 AM Byd 31; (cf. *Darul*).
- DAWAŁA: *Dawoła* XX w. RospSNS; (ap. *dawać* RospSNS).
- DĄBAL: *Dąbal* 1556 Koz I, 72; 1852 WPP 7 Res; (n.o. *Dąb* SSNO, RospSNS : ap. *dąb* SStp, SPol XVI, L).
- DĄBAŁA: *Dobała* 1479 SSNO; *Dąbała* 1556 Koz I, 72; (jak po *Dąbal*), zob. DĄBAŁA.
- DĄBAŁA: *Dąbala* 1396 SSNO; *Dąbała* 1476 SSNO; XVI w. UG Skaln; (jak po *Dąbal*), zob. DĄBAŁA.
- DĄBLEWSKI: *Dąblewski* 1839 AM Dan 14 Płc; (n.o. **Dąb(e)l-* : ap. *dąb* SW).
- DĄBRZALSKI: *Dąbrzański* 1846 AM Kow D3152 Włc; (n.o. **Dąbrzał*, -*ż* : ap. *dąbrza* SW).
- DĄCHAŁA: *Dąchała* Koz I, 81, w KozP na s. 283 danych brak; (ap. *dąsać się* SW, gw. *dąsy*, *dąchy* 'fochy').
- DĄDEŁA: *Dądeła* XX w. Koz I, 74; (ap. *dądo*, *dyndać*, *deńdać* SW), zob. DONDELA.
- DĄDELSKA f.: *Dądelska* 1849 AM Chr D1871 Ryp; (cf. *Dądeła*).
- DĄDZIŁA: *Dądziła* XX w. Koz I, 86; (jak po *Dądeła*).
- DĄSIEL: *Dąsiel* XX w. GalNP; (ap. *dąsać się* GalNP).
- DĄŻEL: *Dążeł* 1864 AM BrzP 1 Brd; (ap. *dążać*, *dążyć* SW).
- DECHŁA: *Dechła* 1525 Koz I, 80; (ap. *dech* SPol XVI).
- DEDŁO: *Dedło* 1855 WPP 138 Jas; (ap. *deda* SW, n.o. *Dziad* : -*dziad* : *Biezdziad*, *Mitodziad*, *Przedziad*, *Sulidziad* SSNO).
- DEDYŁO: *Dedilo* 1484 SSNO; (jak po *Dedło*).
- DEFIL: *Defil* 1846 TPD 1621 RawM; (ap. *def* SW).
- DEHETULA: *Dehetula* XX w. GołA; (ap. czes. *dehet* 'dziegieć' GołA).
- DEKULA: *Dekula* 1572 LWPłc; (ap. *deka* SPol XVI).
- DELEGALSKA f.: *Delegalska* 1831 AM Koc D3033 Nsz; (n.o. **Delegal*, -*ż* : ap. *delegować* SW).
- DEMAL: *Demal* 1846 TPD 3152 Wln; (n.o. *Demetriusz* : łc. *Demetrius* SI).
- DEMEL: *Demel* 1677 KozR 4, 415; (jak po *Demal*), zob. DYMEL.
- DENEL: *Denel* 1810 AM Ras; (n.o. ukr. *Denys* : łc. *Dionysius* SI), zob. DYNEL.

- DENOŁ: *Denoł* 1856 AM Jem 31 Płc; (jak po *Denel*).
- DEPTAŁA: *Deptalla* XIX w. RospSNS; (ap. *deptać*, *depta* SW).
- DEPTUŁA: *Deptuła* 1855 WPP 89 Bch; (jak po *Deptała*), zob. DEPTUŁA.
- DEPTULSKI: *Deptulska* 1840 AM Ksz D3246 Włc; *Deptulski* 1856 UG MazN Szt; (cf. *Deptuła*, *Deptuła*).
- DEPTUŁA: *Deptuła* 1730 Koz 1, 78; 1846 TP 211 Krs; 1846 TPD 1621 RawM; XX w. UG PtakA OstM; XX w. UG ZderA MakM; XX w. UG Kleca Can; 1868 UG MazN Szt; (jak po *Deptała*), zob. DEPTUŁA.
- DERDOL: *Derdol* 1572 LWPłc; (ap. *derdać* L, *derdolić* SW), zob. DERDOŁ.
- DERDOŁ: *Derdoł* XVI w. UG NiedN; *Derdolowy* 1605 BubN; (jak po *Derdol*), zob. DERDOL.
- DERENDAL: *Derendal* 1851 WPP 3 Bch; (ap. czes. *derenda* 'komenda policji, policja' PSJČ).
- DERŁO?: *Derło* 1438 SSNO; (n.º. -dar : *B(i)ezdar*, *Bogodar*, *Bogudar*, *Bożydar*, *Myślidar*, *Nadar*, *Uniedar*, *Zadar*; *Dorochwiej*, *Darofiej*, *Dorofiej*, SSNO, ap. *drzeć*, *drać* SStp).
- DERTALA: *Dertala* XX w. Koz I, 72; (ap. *dert* SW).
- DERTALKA: *Dertolka* XX w. Koz I, 72; (cf. *Dertala*).
- DERYLAK: *Derylak* 1846 TP 254 Zam; (cf. *Deryło*).
- DERYŁO: *Deryło* 1846 TP 254 Zam; (ap. *dera* SW, n.º. -dar : *B(i)ezdar*, *Bogodar*, *Bogudar*, *Bożydar*, *Myślidar*, *Nadar*, *Niedar*, *Uniedar*, *Zadar*, *Darochwiej*, *Darofiej*, *Dorofiej* SSNO).
- DESZOŁOWIC(Z)?: *Deszołowicz* (1493) SSNO; (n.º. *Desz*, *Dziesz*: *Dzierżystaw*, *Dzirżystaw*, *Dziesław*, *Dziszław*, *Zdziszław* SSNO).
- DĘBUŁA: *Dębuła* 1846 TP 211 Krs; (ap. *dqb*, *dębieć* SW).
- DĘDALSKI, DAŁDALSKI: *Dędalski* 1854 AM Drb 30 Płc; *Dądalski* 1846 AM RakD D4826 Ryp; (cf. *Dyndał*).
- DŁOTLA: *Dłotla* 1136 SSNO; (ap. *dłoto*, *dłuto* SStp).
- DŁUBAŁA: *Dłubała* 1699 LMP; *Dłubala* 1748 RospSNS; *Dłubała* 1846 TP 3778 Olk; 1846 TP 3146 Wln; (ap. *dłubać* L, SW, *dłubała* SW).
- DOBIAŁA: *Dobiała* 1827 AM PtkT; (n.º. *Dobiegnew*, *Dobiemiast*, *Dobiesław* TazsN, 71, *Dobiemir* SSNO).
- DOBIEGALICZ: *Dobiegalicz* XVI w. UG Skaln; (cf. *Dobiegał*, *Dobiegała*).
- DOBIEGAŁ: *Dobiegał* XX w. Koz I, 81; (ap. *dobiegać* SW).
- DOBIEGLEWSKI: *Dobieglewski* 1838 UG MazN Szt; (n.º. **Dobiegi(e)l*, -i- : ap. *dobiegać* SW).
- DOBIEL: *Dobel* 1748 UG KamN Mab; (jak po *Dobiała*).
- DOBIELEWSKI: *Dobielewski* 1830 AM For D2487 Byd; (cf. *Dobiel*).

- DOBIŁ: *Dobił* 1652 KozR 5, 459; (ap. *dobić* L).
- DOBLUNIN: *Doblunin* 1771 UG KamN Mab; (cf. *Dobiel*).
- DOBRAL: *Dobral* 1443-47, 1481 SSNO; (n.o. *Dobry* SSNO : ap. *dobry* SStp, n.o. *Dobrociech, Dobrogost, Dobromir, Dobromysł, Dobrosław* SSNO).
- DOBROLOWICZ: *Dobrolowicz* 1868 UG MazN Szt; (n.o. **Dobrol-* : *Dobrociech, Dobrogost, Dobromir, Dobromysł, Dobrosław* SSNO, *Dobry* SSNO : ap. *dobry* SStp, cf. *Dobral*).
- DOBROSZELSKA f.: *Dobroszelska* 1864 AM Goz 39 Srp; (n.o. **Dobroszel-* : *Dobrosz, Dobroch* : *Dobrociech, Dobrogost, Dobromir, Dobromysł, Dobrosław* SSNO, *Dobry* SSNO : ap. *dobry* SStp).
- DOBRUL: *Dobrul* 1470-80 SSNO; (jak po *Dobral*).
- DOBRYŁEK też DOBRYŁKO.
- DOBRYŁKO: *Dobrilko* 1445 SSNO; (n.o. **Dobrył-* : *Dobry* SSNO : ap. *dobry* SStp, *Dobrociech, Dobrogost, Dobromir, Dobromysł, Dobrosław* SSNO), też DOBRYŁEK.
- DOBRZALSKI: *Dobrzalski* 1848 AM Byd 31; (cf. *Dobral*).
- DOBSZAŁ: *Dobbschall* XIX w. RospSNS; (n.o. *Dobsz(a)* RospSNS : *Dobiegniew, Dobiemiast, Dobiesław; Brzezdob TazsN, 71*).
- DOCHEL: *Dachlowi* 1424 SSNO; (n.o. *Dach* : *Dobiegniew, Dobiemiast, Dobiemir, Dobiesław, Dobromir, Dobrosław* SSNO).
- DOCHNAL: *Dohnahl* XX w. RospSNS; (n.o. **Dochna, -o* : *Doch* : *Dobiegniew, Dobiemiast, Dobiemir, Dobiesław, Dobromir, Dobrosław* SSNO, typ jak : *Czech-no, Droch-na* Koz I, 21).
- *DOCIEKAŁA: *Dociekalino* 1731 UG BanN Wej; (ap. *dociekać* UG BanN), też *DOCIEKAŁA.
- *DOCIEKAŁA też *DOCIEKAŁA.
- *DOCIERPIAŁ: *Doczirpialowa* 1534 Koz I, 81; (ap. *docierpieć* SPol XVI).
- DOCZEKAŁ: *Doczekał* 1560 MączN; *Doczekał* 1642 MączN; *Dockal* XIX w. RospSNS; (ap. *doczekać* SPol XVI, L, SW).
- DOCZEKAŁA: *Docekały* 1726 MączN; (jak po *Doczekał*).
- DODALSKA f.: *Dodalska* 1838 ACC Łow; (n.o. **Dodal, -t-* : ap. *dodać* SW).
- DOKAZAŁA: *Dokazała* XVI-XVII w. Koz I, 81, (ap. *dokazać* SPol XVI, L).
- DOKUCZAŁ: *Dokuczał* 1855 WPP 116 Bch; (ap. *dokuczać* SW).
- DOKUPIŁ: *Dokupi(!)* XIX w. RospSNS; *Dokupił* XX w. RospSNS; (ap. *dokupić* RospSNS).

DOLEŻAŁ też DELEŻAŁ.

DOLEŻAŁSKI, DOLIGAŁSKI: *Doligalska* 1840 AM Kok D3043 Nsz; *Doleżałski* 1842 AM Róż D4982 Ryp; (cf. *Doleżał*, *Doleżała*).

DOLEŻAŁ: *Dolezał* XIX w. RospSNS; (ap. *doleżeć* L, SW), też. DOLEŻAŁ.

DOLEŻAŁA: *Doleżała* 1667 Koz I, 81; (jak po *Doleżał*).

DOMACHAŁSKA f.: *Domachalska* 1729 ACC; (n.o. **Domachal*, -i- : *Domach* : -*doma* : *Brzezdoma*, *Niedoma*, *Przezdoma*; *Domaborz*, *Domamir*, *Domarad*, *Domasław*, *Domastryj*, *Domasuł*... SSNO, ap. *domacha* SW).

DOMACHEL: *Domachel* 1204 SSNO; (n.o. *Domach* : -*doma* : *Brzezdoma*, *Niedoma*, *Przezdoma*; *Domaborz*, *Domamir*, *Domarad*, *Domasław*, *Domastryj*, *Domasuł*... SSNO).

DOMAGALICZ: *Domagalicz* 1640 UG GaźN; 1737 LMP Pzn; (cf. *Domagała*).

DOMAGALIK: *Domagalik* 1809 AM Ras; (jak po *Domagalicz*).

DOMAGAŁSKI: *Domagalska* 1790 UŁ UrbN; XIX w. RospSNS; *Domagalski* 1846 TP 116 Hrb; 1846 TP 3146 Wln; 1821 AM PtkT; 1846 TP 3142 Srd; 1846 TP 3128 Kal; 1840 AM Dun 13 Gon; 1854 AM Bod 29, Płc; *Domagalska* 1852 AM PtkK D4503; 1851 AM Leń D3540 Włc; *Domagalski* 1847 AM Krz D3295 Nsz; 1835 AM Lin D3327; *Domagalska* 1831 AM Lig 6 Srp; *Domagalski* 1830 AM Sał D5164 Ryp; 1849 AM Kcn D2728 SzB; 1848 Byd 31; *Domagalska* 1852 AM Brd 24; *Domagalski* 1829 AM Grc D2658 Śwc; 1819 AM Węc 1 SępK; 1840 AM Łas D3698 Grz; 1884 UG KotN Kwd; 1867 UG MazN Szt; 1787 UG WesN Tcz; (jak po *Domagalicz*).

DOMAGAŁA: *Domagała* 1539 Koz I, 81; 1609 MączN; *Domagała* 1787 BubN; *Domagalla* XIX w. RospSNS; *Domagała* 1855 WPP 32 NSąc; 1855 WPP 77 Wad; 1855 WPP 256 Bch; 1846 TP 3777 Olk; 1846 TP 3525 Mch; 1846 TPD 3854 Stn; 1846 TP 3792 Opt; 1846 TPD 3341 Klc; 1808 AM Ras; 1846 TP 3146 Wln; 1864 SOR Rad; 1846 TP 3143 Srd; 1846 TPD 1621 RawM; 1846 TP 3127 Kal; 1846 TP 3136 Łęc; 1751 MChW I, 243 Koś; 1861 TPD 3148 Kon; 1833 AM Dan 8 Płc; 1852 AM Bąd 32 Nsz; 1842 AM Kcn D2728 SzB; (ap. *domagać się* SPol XVI, L, SW).

DOMAŁ: *Domal* 1477 KozR 31, 3349; (n.o. *Dom* RospSNS : -*doma* : *Brzezdoma*, *Niedoma*, *Niegodoma*, *Przezdoma*; *Domamir*, *Domarad*, *Domasław*, *Domastryj*, *Domasuł*, *Domawuj*, *Domazyr* SSNO, ap. *dom* SStp, L).

DOMAŁAK: *Domalak* 1651 BubN; (cf. *Domal*, *Domala*).

DOMALEWSKI: *Domaleski* XX w. UG KonA Olc; (jak po *Domalak*).

DOMALIŃSKA f.: *Domalińska* 1726 ACC; (jak po *Domalak*).

- DOMALSKI: *Domalski* 1862 AM BrzP 1 Brd; (jak po *Domalak*), zob. DUMALSKI.
- DOMAŁ, DOMIAŁ: *Domał* 1855 WPP 117 Wad; *Domiał* 1844 AM Krz D3292 Nsz; (jak po *Domal*).
- DOMAŁA: *Domali* 1339 SSNO; *Domała* 1815 RBK Wln; 1846 AM Dob 19 Gon; (jak po *Domal*), zob. DUMAŁA.
- DOMCZALSKI: *Domczalska* 1846 AM Blw 22 Płc; *Domczalski* 1851 AM Leń D3140 Włc; (n.o. **Domczal*, -ż- : *Domek*, *Domko*, *Domk* : -*doma* : *Brzezdoma*, *Niedoma*, *Niegodoma*, *Przezdoma*; *Domamir*, *Domarad*, *Domastaw*, *Domastryj*, *Domasuł*, *Domawuj*, *Domazyr* SSNO, ap. *domek* SW).
- DOMELA: *Domella* 1743 RospSNS; (jak po *Domal*).
- DOMERALSKI: *Domeralski* 1837 AM Rac D4690 Tch; (n.o. **Domeral*, -ż- **Domera* : *Dom* RospSNS : -*doma* : *Brzezdoma*, *Niedoma*, *Niegodoma*, *Przezdoma*; *Domamir*, *Domarad*, *Domastaw*, *Domastryj*, *Domasuł*, *Domawuj*, *Domazyr* SSNO, ap. *dom* SW, por. typ: *Klim-era*; *Koz-era*, *Mad-era* *Koz* I, 88).
- DOMIGAŁA: *Domigalla* XX w. RospSNS; (n.o. **Domiga* : *Dom* RospSNS : -*doma* : *Brzezdoma*, *Niedoma*, *Niegodoma*, *Przezdoma*; *Domamir*, *Domarad*, *Domastaw*, *Domastryj*, *Domasuł*, *Domawuj*, *Domazyr* SSNO; ap. *dom* SW, por. typ: *Bal-iga*, *Jan-iga*, *Jurcz-yga* *Koz* I, 68).
- DOMINIKAL: *Dominical* 1854 WPP 8 NSąc; 1855 WPP 119 Wad; 1852 WPP 7 Res; (n.o. łc. *Dominicus* SI).
- DOMLA: *Domla* 1664 KozR 1, 168; (jak po *Domal*).
- DOMLEK: *Domlek* XX w. RospSNS; (cf. *Domela*, *Domla*).
- DOMLEWSKI: *Domlewski* 1671 LIC; (jak po *Domlek*).
- DOMSZAŁ: *Domszał* 1858 AM Błt 29 Gon; (ap. *domszył* SW), zob. DOMŻAŁ, DOMZAŁ, DOMRZAŁ.
- DOMUCHEL: *Domuchel* 1204 KozR 31, 3398; (n.o. **Domuch* : *Dom* RospSNS : -*doma* : *Brzezdoma*, *Niedoma*, *Niegodoma*, *Przezdoma*; *Domamir*, *Domarad*, *Domastaw*, *Domastryj*, *Domasuł*, *Domawuj*, *Domazyr* SSNO, ap. *dom* SStp, por. typ: *Będ-uch*, *Jan-uch*, *Jędr-uch* *Koz* I, 40).
- DOMŻALAK, DOMZALAK: *Domzałak* 1827 AM Pac 2 Gon; *Domżalak* 1833 AM Wyd 8 Płc; *Domzałak* 1830 AM Leń Włc; (cf. *Domżał*, *Domszał*, *Domrzał*, *Domżała*).
- DOMŻALSKI, DOMZALSKI: *Domzalski* 1794 AM RdzCh D4847; *Domżalski* 1828 AM Gon 3; *Domzalski* 1831 AM Bis 6 Płc; *Domżalski* 1848 AM Kłk D2940 Włc; *Domzalski* 1832 AM Maz D3893 Lip; *Domżalski* 1830 AM Lig 5 Srp; *Domzalski* 1844 AM Skr D5259 Ryp; *Domżalski* 1843 AM NDąb D4121 Byd; 1852 AM Brd 23; (jak po *Domżalak*, *Domzałak*).

- DOMŻAŁ, DOMZAŁ, DOMRZAŁ: *Domżała* fl. 1642 MączN; *Domżał* 1855 WPP 41 Wad; *Domżał* 1846 TP 3132 Kon; 1871 AM Dąw Kut; 1827 AM Błt 2 Gon; *Domrzał* 1852 AM Kłt D3013 Włc; (ap. do + mąd, mąd L, domrzed SW), zob. DOMSZAŁ.
- DOMŻAŁA: *Domżała* 1855 AM Pac 29 Gon; (ap. do + mąd, mąd L).
- DOMŻAŁOWSKA f.: *Domżałowska* 1848 AM Błt 20 Gon; (jak po *Domżałak*, *Domżałak*).
- DONALSKI: *Donalski* 1830 AM Rog D4877 Ryp; *Donalska* 1819 AM RdzCh D4847; (n.o. **Donal*, -i- : *Don(a)* RospSNS : *Donat*, łc. *Donatus* SI).
- DONDALSKI: *Dondalska* 1857 AM Bul 32 Płc; 1833 AM Łaż D3764 Lip; 1849 AM RakD D4829 Ryp; *Dondalski* 1849 AM Byd 31; (n.o. **Dondal* -i- : *Donda* : *Don(a)* RospSNS : *Donat*, łc. *Donatus* SI).
- DONDELA: *Dondela* XX w. RospSNS; (n.o. *Donda* : *Don(a)* RospSNS : *Donat*, łc. *Donatus* SI), zob. DADELA.
- DONDELEWSKI: *Dondelewski* 1821 AM RdzCh D4847; (cf. *Dondela*).
- DONDZIŁO: *Dondziło* XX w. Koz I, 86; (jak po *Dondela*).
- DONEL: *Donel* 1453 SSNO; (n.o. *Don(a)* RospSNS : *Donat* SSNO, łc. *Donatus* SI).
- DOPIERALSKI: *Dopieralska* 1855 AM Dąw Kut; *Dopieralski* 1864 AM Bąd 39 Płc; 1847 AM Leń D3536 Włc; *Dopieralska* 1852 AM Dul D2420 Ryp; (cf. *Dopierał*, *Dopierała*).
- DOPIERAŁ: *Dopierał* XX w. RospSNS; (ap. *dopierał* L, SW).
- DOPIERAŁA: *Dopierała* 1674 Koz I, 81; 1792 SCH; 1846 TPD 3147 Kal; 1751 MChW I, 237 Koś; 1776 MChW III, 228 Pyz; 1848 TP 3134 Kon; 1887 AM Dąw Kut; (jak po *Dopierał*).
- DORABIAŁA: *Dorabiąta* 1846 TP 3126 Kal; 1846 TP 3137 Łęc; 1887 AM Dąw Kut; 1843 AM Prd D4627 Włc; (ap. *dorabiał* SW).
- DORADZAŁA: *Doradzala* XX w. RospSNS; (ap. *doradzał* SW).
- DORASZELSKI: *Dorascełski* XIX w. RospSNS; (n.o. **Doraszeł* - : **Dorasz* : gw. *Dor*, *Dorek* : *Izydor*, *Teodor*; *Dorofiej* SSNO : grec. *Dorotheos* TaszD, 189-91, por. typ: *Dom-asz*, *Jan-asz*, *Kub-asz* Koz I, 8, 9, n.m. *Dorachy* SG).
- DORAŻAŁA: *Dorażała* 1541 Koz I, 81; (ap. *dorażał* SPol XVI), zob. DOROŻAŁA.
- DORAŻAŁKA: *Dorażałka* 1681 Koz I, 81; (cf. *Dorażała*).
- DORCZAŁA: *Dorcezala* 1598 Koz I, 81; (n.o. *Dorek*, *Dorko* : *Dorofiej* SSNO, grec. *Dorotheos* TaszD, 189-91).
- DORDEL: *Dordel* 1852 UG StasN Ksr; (ap. *derdał* UG StasN).

- DORELA: *Dorela* 1855 WPP 79 Bch; 1846 TP 3479 Mch; (n.o. *Dor, Dora* : *Dorofiej* SSNO : grec. *Dorotheos* TaszD, 189-91, *Dorota, Izydor, Teodor* SI).
- DORODZIAŁA: *Dorodziąta* XX w. Koz I, 81; (ap. *dorodzić* SW).
- DOROSZAŁA: *Dorosala* XX w. RospSNS; (n.o. *Dorosz* SSNO, Koz I, 5 : *Dorofiej* SSNO : grec. *Dorotheos* TaszD, 189-91, *Dorota, Izydor, Teodor* SI).
- DOROŻAŁSKI, DORAŻAŁSKI: *Dorosalski* XX w. RospSNS; (cf. *Dorożata, Dorażata*).
- DOROŻAŁA: *Dorożata* Koz I, 81; (ap. rosyj. *dorożat' 'drożeć'* SPR 1 RP), zob. DORAŻAŁA.
- DORUGAŁSKI: *Dorugałski* 1772 Koz I, 81; (n.o. **Dorugał, -ż* : **Doruga* : *Dor, Dora* : *Dorofiej* SSNO : grec. *Dorotheos* TaszD, 189-91, *Dorota, Izydor, Teodor* SI, por. typ: *Jacz-uga, Jan-uga* Koz I, 70, ap. *do + rugać kogo 'łajać kogo, wymyślać komu'*).
- DORUL: *Dorul* XX w. Koz I, 78; (jak po *Dorela*).
- DORULA: *Dorula* 1686, 1788 BubN; 1855 WPP 162 NSąc; (jak po *Dorela*).
- DORYWAŁSKI: *Dorywałski* 1827 AM PtkT; 1846 TP 3133 Kon; (n.o. **Dorywał, -ż*, ap. *dorywać* SW).
- DOSDAŁ: *Dosdał* 1564 Koz I, 81; (n.o. **Dos(z)da* . *Dosz* : *Dobiesław* SSNO, por. typ: *Bej-da, Michej-da* Koz I, 52).
- DOSPIAŁ: *Dospiał* 1846 TP 3137 Łęc; (ap. *dospiać* SW).
- DOSTAŁ: *Dostał* 1846 TP 3143 Srd; (ap. *dostać* SW), zob. DOSTAŁ.
- DOSTAŁSKI: *Dostalska* 1878 UG Oln Mab; (cf. *Dostał, Dostał*).
- DOSTAŁ: *Dostał* XIX w. RospSNS; *Dostał* 1814 AM RdzCh D4847; (jak po *Dostał*), zob. DOSTAŁ.
- DOSTARCZYŁ: *Dosterschill* XIX w. RospSNS; (ap. *dostarczyć* SW, RospSNS).
- DOWAŁA: *Dowała* 1433 SSNO; (n.o. niem. *Dow, Dowe* : *Dowaldus* Got, por. n.o. *Dov* RospSNS; ap. *dowalić* z konwersją, kasz. *dwax 'gołab'*, informacja pochodzi od doc. E. Brezy).
- DOZDAŁSKI: *Dozdalski* 1746 LIC; (cf. *Dozdala*).
- DOZDAŁA: *Dozdała* 1518 Koz I, 81; (ap. *dozdrzeć, doźrzed, dojrzed* SPol XVI).
- DRACHNAŁ: *Drachnał* XX w. Koz I, 81; (n.o. *Drachna* Koz I, 20 : *Dragomir* GołA s.v. *Drachuła, SvobS*, 74, ap. *drach, dracha* SW).
- DRACHUŁA: *Drachuła* XX w. GołA; (n.o. *Drach* RospSNS : *Dragomir* GołA, SvobS, 74, ap. *drach, dracha* SW).

- DRAKUŁA: *Dracula* 1502 Koz I, 78; (n.o. *Drako* SSNO : ap. *drakowy* SStp).
- DRAL: *Dral* 1425 (1420) SSNO; 1855 WPP 64 Jas; (n.o. *Dragomir Goła* s.v. *Drachuła*, SvobS, 75; ap. *dreń*, *drzeń* SW).
- DRALEK: *Dralek* 1670 UG NowN; (cf. *Dral*, *Drała*).
- DRAŁA: *Drała* XX w. RospSNS; (ap. *dreń*, *drzeń* SW, *drała* RospSNS).
- DRAPALIK: *Drapalik* XVII w. KSW II, 593; (cf. *Drapań*, *Drapała*, *Drapało*).
- DRAPAL: *Drapal* XIX w. RospSNS; (jak po *Drapała*).
- DRAPAŁA: *Drapala* 1467 (1465) SSNO; 1528 RospSNS; *Drapała* 1603 Koz I, 81; 1707 BSN; 1789 LWKrkI; 1855 WPP 81 Res; 1846 TPD 3791 Olk; 1839 TP 678 Rad; 1826 AM PtkT; (ap. *drapać* SStp, SPol XVI, L, SW).
- DRAPAŁO: *Drapało* XX w. Koz I, 81; (jak po *Drapała*).
- DRAŻAŁA: *Drążala* XX w. Koz I, 81; (ap. *drążyć* SW).
- DRAĞIEL: *Drągiel* 1422 SSNO; (n.o. *Drąg* SSNO : ap. *drąg* SStp).
- DRAŻELA: *Dronżela* 1841 UG MazN Szt; (n.o. *Drąg* SSNO : ap. *drąg* SStp, *drążyć* SW).
- *DRBULA: *Drbula* 1437 SSNO; (ap. czes. *drbati* 'szturchać', *drbati někoho* 'plotkować o kim', psł.**drzbati* MachE).
- DREBAŁA: *Drebale* XIX w. RospSNS; (ap. *drebotać*, *drobotać* SW, Rosp SNS).
- DREPTUŁA: *Dreptullen* 1629 UG GórN; (ap. *dreptać* L).
- DRESZEL: *Dresel* XIX w. RospSNS; *Dreszel* 1883 AM Osk D4273 Brd; *Dressel* 1798 UG WesN Tcz; (ap. *draszować* GórND II 2, niem. *dreschen* RospSNS, n.o. niem. *Dreschel*, *Dressel* Got).
- DREWEL: *Drewel* 1414 SSNO; (n.o. *-drew* : *Biezdrew*, *Brzezdrew*, *Przezdrew*; *Andreas* SSNO).
- DREWNIAŁA: *Drewniola* XX w. RospSNS; (ap. *drewnieć* SW).
- DRGAŁA: *Drgalia* 1605 BSN; *Drgala* 1671, 1705 BSN; (ap. *drgać* BSN, RospSNS s.v. *Drgała*), zob. DRGAŁA.
- DRGAŁA: *Drgala* 1504 RospSNS; *Drgała* 1655 BSN; (jak po *Drgala*), zob. DRGAŁA, DRYGAŁA.
- DROBIAŁKA: *Drobiałka* 1829 AM Grd 3 Srp; (n.o. **Drobiał-* : ap. *drobić* SW).
- DROBOL: *Drobołka* 1726 ACC; *Droboł* 1855 WPP 41 Bch; (ap. *drob*, *drab* SW).
- DROBULIK: *Drobulik* 1593 KozR 1, 164; (n.o. **Drobul-* : *Drob* SSNO ap. *drobić* SStp, SPol XVI).

- DROCZYŁOWSKI: *Droczyłowski* XVII w. KozR 1, 180; (n.o. **Droczył-* : ap. *droczyć* SW).
- DROGIEL, DARGEL: *Drogel* XII w. SSNO; *Dargel* 1868 UG ManN Szt; (n.o. *Drogmir, Drogmir, Dargomier, Drogostaw, Dargostaw, Drogoradz?, Dargorad* SSNO).
- DROGOŁEK: *Drogolek* 1446 SSNO; (n.o. **Drogoł-* : *Drogodziej, Drogomił, Drogomir, Drogostaw* SSNO).
- DROGOŁOWIC(Z): *Drogolowicz* 1461 SSNO; (jak po *Drogotek*).
- DROL: *Drol* 1485 SSNO; (n.o. *Drogodziej, Drogomił, Drogomir, Drogostaw* SSNO, niem. *Droll* Got).
- DROLA: *Drolla* 1487 SSNO; (jak po *Drol*), zob. DRULA.
- DROSZEL: *Drossel* XX w. RospSNS; (n.o. *Drosz* SSNO, RospSNS : *Drogodziej, Drogomił, Drogomir, Drogomysł* SSNO, niem. *Droschel* Got).
- DROSZELA: *Droszela* 1841 UG MazN Szt; (jak po *Droszel*).
- DROSZGAŁA: *Droszgala* 1855 WPP 130 Wad; (n.o. **Droszga* : *Drosz* SSNO, RospSNS : *Drogodziej, Drogomił, Drogomir, Drogomysł* SSNO, typ jak: *Jur-ga, Zuz-ga* Koz I, 70).
- DROSZLA: *Drosła* 1401 SSNO; (n.o. *Drosz* SSNO, RospSNS : *Drogodziej, Drogomił, Drogomir, Drogomysł* SSNO).
- DROZDZAŁ, DROŹDŹAŁ?: *Drozdziół* 1417 SSNO; *Drozdziół* 1555 Koz I, 72; *Drozdziół* 1846 TP 1621 RawM; (n.o. *Drozd* SSNO, *Drozda* RospSNS : ap. *drozd* SStp, SPol XVI, L, SW), zob. DROZDZAŁ, DROŹDZIAŁ.
- DROZDZAŁ, DROŹDZIAŁ: *Drozdziół* 1748, XIX w. RospSNS; *Drozdziół* 1846 TP 1621 RawM; (jak po *Drozdziół, Drozdziół*), zob. DROZDZAŁ, DROŹDZIAŁ?
- DROZDZIEL, DRUZDZEL: *Drozdziel* 1846 TP 258 Zam; *Druzdzel* 1864 SOR Rad; (jak po *Drozdziół, Drozdziół*).
- DROŹAŁA: *Droźała* 1596 Koz I, 81; (ap. *drożyć* L, SW).
- DROŹDŹULA: *Droździuła* XX w. GołA; (n.o. *Droździ* : ap. *droździ*, *drozd* GołA).
- *DRUGAŁA też *DRUGAŁA.
- *DRUGAŁA: *Drugalonka* 1726 ACC; (ap. *drugac* SW), też *DRUGAŁA.
- DRUKAŁA: *Drukała* 1846 TP 3399 Mch; (ap. *druk*, *druka* SW).
- DRULA: *Drula* 1564 Koz I, 78; (n.o. *Drogodziej, Drogomił, Drogomir, Drogostaw* SSNO), zob. DROLA.
- DRUZEL: *Druzel* 1852 WPP 123 Res; (ap. *drożyć, drążyć* SW).
- DRUZGAŁA: *Druzgala* 1732 RospSNS; *Druzgala* 1855 WPP 131 Wad; (ap. *druzgac* SW).
- DRUŹDŹAŁ: *Druzdziół* 1693 BSN; (ap. *druzgac* L, SW).

- DRYBAŁ: *Drybał* XX w. Koz I, 81, (ap. gw. *drybać* 'drybić, dreptać').
- DRYBULSKI: *Drybulski* 1844 AM Łaż D3775 Lin; (n.o. **Drybul*, -ż- : ap. *drybić* SW).
- DRYGALAK: *Drygalak* 1855 AM Stb 30 Płc; (cf. *Drygała*).
- DRYGALSKI: *Drygalski* 1846 AM Zag 18 Płc; *Drygalska* 1842 AM Koc D3045 Nsz; *Drygalski* 1847 AM Krj 22 Srp; 1834 AM Doń D2244 Ryp; *Drygalska* 1839 AM For D2487 Byd; (jak po *Drygalak*).
- DRYGAŁA: *Drigala* 1339, 1487, 1500 SSNO; *Drygała* 1525 Koz I, 81; 1688 RospSNS; *Drigala* 1733 RospSNS; *Drygala* XIX w. RospSNS; *Drygała* 1846 TP 3775 Olk; 1846 TP 209 Krs; (ap. *drygać* SStp, SPol XVI, L, SW). zob. DRGAŁA.
- DRYGAŁEK: *Drygałek* XX w. Koz I, 81; (jak po *Drygalak*).
- DRYGIEL: *Drygiel* 1846 TP 221 Lub; (jak po *Drygała*).
- DRYGLAK: *Dryglak* 1846 TP 209 Krs; (cf. *Drygiel*, *Drygła*).
- DRYGŁA: *Drygła* 1861 TPD 212 Krs; (ap. *drygnąć* SW).
- DRYGULEC: *Drigulecz* 1450 SSNO; (cf. *Dryguła*).
- DRYGUŁA: *Dryguła* 1789 LWKrkI; 1846 TP 210 Krs; (jak po *Drygała*).
- DRZAŁ: *Drzał* 1855 WPP 21 Res; 1846 TP 225 Lub; (ap. *drzeć*, *drzeć* SW).
- DRZAŁA: *Drzialla* XX w. RospSNS; (jak po *Drzał*).
- DRZAŁKA: *Drzałka* 1789 LWKrkI; (cf. *Drzał*, *Drzała*).
- DRZEGAŁA: *Drzegala?* 1679 Koz I, 81; (ap. *drgać* & *drzeć* BSE).
- DRZELSKA f.: *Drzelska* 1860 AM Błt 31 Gon; (jak po *Drzałka*).
- DRZEMUŁA: *Drzemula* 1428 SSNO; (ap. *drzemać* SStp).
- DRZEWIĄŁKIEWICZ: *Drzewiałkiewicz* Koz I, 81; (n.o. **Drzewiał(e)k* : **Drzewiał-* : ap. *drzewieć* SW).
- DRZĘŻŁA: *Drzeńża* XIX w. RospSNS; (ap. *drzęzgać* RospSNS).
- DRZYMALSKI: *Drzymalski* 1794 AM RdzCh D4847; 1861 AM Prb 36 Płc; 1855 AM Mok D4061 Lin; 1854 AM Sał D5172 Ryp; *Drzymalska* 1875 AM Lid Brd; (cf. *Drzymała*, *Drzemała*).
- DRZYMAŁA, DRZEMAŁA: *Drzemala* 1560 RospSNS; *Drzymala* 1669 RospSNS; *Drzimala* 1789 RospSNS; *Drzymała* 1855 WPP 94 NSąc; 1855 WPP 142 Jas; 1852 WPP 3 Res; *Drzemała* 1785 MChW I, 193 Pzn; (ap. *drzymać*, *drzemać* SPol XVI, L, SW, *drzymała*, *drzemała* L, SW).
- DRZYMAŁOWSKI: *Drzymałowski* XX w. UG ZderA MakM; *Drzymałowska* 1832 AM Ryp D5055; (cf. *Drzymała*, *Drzemała*, n.m. *Drzymałów* SG).
- *DRZYZDULA: *Drizdulanka* 1689 RospSNS; (ap. *drzyzdać* BSN s.v. *Drzy-żdział*), też *DRZYZDUŁA.
- *DRZYZDUŁA też *DRZYZDULA.

- DRZYŹDŹAŁ: *Drziszozł* 1632 BSN; (ap. *drzyżdżyć* SW, *drzyzdać* BSN).
- DUBAŁ: *Dubał* 1855 WPP 103 Jas; (n.o. *Dub(a)* RospSNS : ap. *dub* SW), zob. DUBOŁ.
- DUBALSKI: *Dubalski* 1849 AM Kar D2701 Lin; (cf. *Dubał, Dubała*).
- DUBAŁA: *Dubała* XX w. GalNP; (jak po *Dubał*).
- DUBIEL: *Dubiel* 1564-65 LWS; 1785, XIX w. RospSNS; 1855 WPP 111 Jas; 1855 WPP 239 Bch; 1852 WPP 61 Res; 1846 TP 3780 Olk; 1846 TP 3360 Mch; 1846 TP 3809 Stn; 1846 TP 256 Zam; 1846 TP 211 Krs; 1811 AM Lip Koc; 1846 TP 224 Lub; 1863 AM Brk Srd; 1842 ACC Łow; (n.o. *Dub(a)* RospSNS : ap. *dub* SPol XVI, L, SW, *dubiel* SW), zob. DUBIL.
- DUBIELA: *Dubiela* 1846 TP 3127 Kal, 1841 UG MazN Szt; (jak po *Dubiel*).
- DUBIELAK: *Dubielak* 1848 AM Czm 22 Gon; (cf. *Dubiel, Dubiela*), zob. DUBILAK.
- DUBIL: *Dubil* 1855 WPP 123 Jas; 1855 WPP 80 Res; 1810 ACC Łow; (jak po *Dubiel*), zob. DUBIEL, DUBIŁ.
- DUBILAK: *Dubilak* 1835 AM Pac 9 Gon; (cf. *Dubil, Dubił, Dubiło*), zob. DUBIELAK.
- DUBIŁ: *Dubił* 1786 MChW II, 90 Gnz; (jak po *Dubiel*), zob. DUBIL.
- DUBIŁO: *Dubiło* 1846 TP 251 Zam; (jak po *Dubiel*).
- DUBIŁEK: *Dubiłek* 1855 AM Beń 30 Srp; (cf. *Dubił, Dubiło*).
- DUBLA: *Dubla* 1842 AM Śwn 17 Płc; (n.o. *Dub(a)* RospSNS : ap. *dub* SW, *dubla* SW).
- DUBLASZEWICZ: *Dublaszewicz* 1862 AM Bls 37 Płc; (n.o. **Dublasz*, typ jak: *Ban-asz, Dom-asz, Gier-asz* Koz I, 8 : cf. *Dubiel, Dubiela, Dubla*).
- DUBLIŃSKI: *Dubliński* 1856 UG MazN Szt; (cf. *Dubiel, Dubiela, Dubla, n.m. Dubliny* SG).
- DUBOŁ: *Duboł* XX w. Koz I, 76; (jak po *Dubiel*), zob. DUBAŁ.
- DUBRYŁO: *Dubryłto* 1539 Koz I, 86; (ap. bkr. *dubrówka* SPB).
- DUCAŁ: *Ducał* 1855 WPP 128 Jas; (ap. *duca, ducza, duczal* SW), zob. DUCZAŁ.
- DUCHAŁSKI: *Duchalszazonka* 1725 ACC; *Duchalski* 1827 AM PtkT; 1840 AM Kcn D2727 Szb; (cf. *Duchała*).
- DUCHAŁA: *Duchale* XIX w. RospSNS; (n.o. *Duch* : ap. *duch* RospSNS, *duchać* SW).
- DUCHELEWIEC: *Duchelewicz* 1403-71 Koz I, 74; (n.o. **Duchel-* : *Duch* SSNO : ap. *duch, duchnąć* SStp).

- DUCZAŁ: *Duczał* 1850 AM Leń D3539 Włc; (ap. *ducza* BSE, SW), zob. DUCAL.
- DUDALSKA f.: *Dudalska* 1840 AM Tum Łęc; 1844 AM Bob 14 Brd; (cf. *Dudała, Dudato*).
- DUDAŁA: *Dudala* 1484 SSNO; 1567 RospSNS; *Dudalina* 1764 BM; *Dudała* 1846 TP 3808 Stn; 1846 TPD 3305 Klc; 1835 AM Tum Łęc; (n.o. *Duda* SSNO, RospSNS : ap. *duda, dudy* SPol XVI, L, *dudać* SW).
- DUDAŁO: *Dudato* XX w. Koz I, 81; (jak po *Dudała*).
- DUDEL: *Dudel* XV w. (1294) SSNO; XIX w. RospSNS; (jak po *Dudała*).
- DUDELA: *Dudella* XX w. RospSNS; (jak po *Dudała*).
- *DUDRALA: *Dudralina* 1801 BubN NTrg; (ap. *dudrać* BubN), też *DUDRAŁA.
- *DUDRAŁA też *DUDRALA.
- DUDULAK: *Dudulak* 1855 WPP 82 Wad; (n.o. **Duduł*, -ł- : *Duda* SSNO, RospSNS : ap. *duda, dudy* SPol XVI, L, *dudać* SW).
- DUGIEL: *Dugyelo* fl. 1494 SSNO; (ap. *dugać* SW, *dugować* L), zob. DUGIEL.
- DUGIEŁ: *Dugieł* 1846 TP 211 Krs; (jak po *Dugiel*), zob. DUGIEL.
- DUKALSKI: *Dukalski* 1799 UŁ UrbN; (cf. *Dukała*).
- DUKAŁA: *Dukalonka* 1726 ACC; *Dukała* 1846 TP 3808 Stn; (n.o. *Duk* SSNO, RospSNS, *Duka* RospSNS : ap. *duk, dukać* SW).
- DUKAŁKA: *Ducalka* 1450 SSNO; *Dukałka* XX w. Koz I, 81; (jak po *Dukalski*).
- DUMALSKI: *Dumalski* 1863 AM BrzP 1 Brd; 1856 UG MazN Szt; 1888 UG OLN Mab; 1825 UG Wej; (cf. *Dumał, Dumata*), zob. DOMALSKI.
- DUMAŁ: *Dumałowna* 1823 ACC Łow; *Dumał* 1846 TP 3145 Wln; (ap. *dumać* *duma* SW), zob. DUMIAŁ.
- DUMAŁA: *Dumqła* 1471 SSNO; *Dumata* 1846 TP 211 Krs; 1846 TP 90 Puł; (ap. *dumać* SStp, L, SW), zob. DOMAŁA.
- DUMIAŁ: *Dumiał* 1842 AM Lun D3467 Nsz; (ap. *dumieć* SW), zob. DUMAŁ.
- DUMIL: *Dunil* 1390 SSNO; (jak po *Dumata*).
- DUMSZALSKA f.: *Dumszalska* 1849 AM Bob 14 Brd; (n.o. **Du(o)mszał*, -ł- : ap. *domszyć* SW).
- DUNAGAŁA: *Dunagała* XX w. Koz I, 81; (n.o. **Dunaga* : ap. *dunqć* SW, typ jak: *Mał-aga, Tom-aga* Koz I, 68, por. ap. *duna, dunuga* SW).
- DURAL: *Durał* 1673 UG MagE; (ap. *dur, dura, durny* L, SW, *durować* SW), zob. DURAŁ.

- DURALEK: *Duralek* 1416 SSNO; 1855 WPP 54 NSąc; (cf. *Dural*, *Durał*),
zob. DURALEK.
- DURALSKI: *Duralski* XX w. Koz I, 72; (jak po *Duralek*).
- DURAŁ: *Durał* 1855 WPP 110 Jas; (jak po *Dural*), zob. DURAL.
- DURALEK: *Durałek* 1853 WPP 140 NSąc; (cf. *Durał*), zob. DURALEK.
- DURDAŁA: *Durdała* XX w. GołA; (n.o. *Durda* RospSNS : ap. *durdać*, *du-
drać* GołA).
- DURDEL: *Durdel* XX w. RospSNS; (jak po *Durdała*).
- DURKOŁ: *Durkoł* 1855 WPP 138 Jas; (ap. *durkać* SW).
- DURLA: *Durla* 1418 SSNO; (ap. *dura* SStp, *durla* SW), zob. DZIURLA.
- DURLAK: *Durlak* 1855 WPP 111 NSąc; (cf. *Durla*, *Durło*).
- DURLAKIEWICZ: *Durlakiewicz* 1750-57 LWKrk 1; (cf. *Durlak*).
- DURLIK: *Durlik* 1564 Koz I, 80; 1846 TP 3241 Klc; (jak po
Durlak).
- DURŁO: *Durło* 1863 ChPS, 249 Klc; (ap. *dura* L, SW).
- DURNAŁA: *Durnała* 1846 TP 3366 Mch; (ap. *durny*, *durnieć* SW).
- DURNIAŁ: *Durniał* 1846 AM Bow 41 Lin; (ap. *durnieć*, *durniać* SW).
- DUSAŁOWSKA f.: *Duszałowska* XVI w. UG Skaln; (n.o. **Dus(z)ać*- : *Dusz*,
Dusza SSNO : ap. *dusza*, *duścić* SStp, SPol XVI).
- DUSIAL: *Duszyal* XV w. Koz I, 72; (ap. *duścić* SStp, SPol XVI, SW).
- DUSIEL: *Dusiel* XX w. Koz I, 74; (jak po *Dusial*).
- DUSILEK: *Dusilek* XX w. RospSNS; (cf. *Dusiłto*).
- DUSIŁŁO: *Dusiłto* 1632 Koz I, 86; (ap. *duścić* Cn, L).
- DUZDAŁ: *Duszał* 1846 TP 3128 Kal; (ap. *duzdać*, *duśdać* SzymS).
- DUŻAŁ?: *Duszyal* 1449 SSNO; (ap. *duży*, *duszny* SStp).
- DUŻYŁA: *Duziła* XVI w. UG Skaln; (ap. *duży*, *duszny*, SStp, *dużeć* SPol
XVI).
- DYBAŁ: *Dybał* 1854 WPP 115 Wad; 1855 WPP 151 Bch; (jak po *Dybała*)
zob. DYBAŁ, DYBIAŁ.
- DYBALSKI: *Dybalski* 1789 LWS I 2; 1855 WPP 105 Wad; *Dybalska* 1863
AM Pac 37 Gon; (cf. *Dybał*, *Dybał*, *Dybała*).
- DYBAŁ, DYBIAŁ: *Dybiał* 1787 BubN; *Dybał* 1855 WPP 24 Wad; 1855 WPP
159 Bch; 1846 TP 3629 Mch; (jak po *Dybała*), zob. DYBAŁ.
- DYBAŁA: *Dybała* 1407 SSNO; *Dibala* 1487 SSNO; 1597 RospSNS; *Diebala*
1666-67 RospSNS; *Dybała* 1764 BubN; *Diballa* XIX w. RospSNS;
Dybała 1852 WPP 120 NSąc; 1846 TP 3620 Mch; 1862 AM LgtW I
Ras; 1846 TP 219 Lub; 1846 TPD 1622 PtkT; 1852 UG StaśN Ksr;
(ap. *dybać* SPol XVI, L, SW, *dyba* SStp, SPol XVI, *dyba*, *dyby*
SW).

- DYBAŁO: *Dybało* 1832 AM Krz D3280 Nsz; (jak po *Dybała*).
- DYBEL: *Dybel* 1855 WPP 119 Bch; 1846 TP 258 Zam; (jak po *Dybała*).
- DYBUL: *Dybul* XX w. Koz I, 78; (jak po *Dybała*).
- DYBULA: *Dybula* 1856 WPP 63 Wad; (jak po *Dybała*), zob. DYBUŁA.
- DYBUŁA: *Dibula* 1436 SSNO; *Dybuła* 1855 WPP 149 Jas; 1846 TPD 1622 PtkT; (jak po *Dybała*), zob. DYBULA.
- DYDAL: *Dydał* 1846 TPD 3147 Kal; (ap. *dydać* SW, *dydo* L), zob. *DY-
DAŁ.
- *DYDAŁ: *Dydałówna* 1802 ACC Łow; (jak po *Dydał*), zob. DYDAL.
- DYDUŁA: *Dyduła* 1855 WPP 62 NSąc; 1854 WPP 97 Wad; 1855 WPP 61 Bch; (jak po *Dydał*).
- DYDZIUL: *Dydział* XX w. Koz I, 78; (jak po *Dydał*).
- DYGALSKI: *Dygalska* 1859 AM Zag 31 Płc; *Dygalski* 1835 AM CzsChj D2061 Chj; (cf. *Dygała*).
- DYGAŁA: *Dygalla* XX w. RospSNS; *Dygała* XX w. UG KnypA; (n.o. *Dyga* :
ap. *dygać* RospSNS, *dyg* SW).
- DYGDALA: *Dygdała* XX w. Koz I, 81; (ap. *dygdać*, *dygotać* DeJS).
- DYGLA: *Dygła* 1855 WPP 130 Jas; (jak po *Dygała*).
- DYGUL: *Dygul* 1846 TP 3296 Klc; (jak po *Dygała*).
- DYGULSKI: *Dygulski* 1844 AM Bls 19 Płc; *Dygulska* 1831 AM Gol 6 Srp;
Dygulski 1835 AM CzsChj D2061 Chj; (cf. *Dygul*, *Dyguła*).
- DYGUŁA: *Dyguła* 1826 AM Prb 1 Płc; (jak po *Dygała*).
- DYKAŁ: *Dykał* 1831 AM Ram D4710 Ryp; *Dykałówna* 1827 AM Sał D5160 Ryp; *Dykał* 1837 AM Osk D4277 Brd; (n.o. *Dyko* : *Benedykt*, *Benedyk* SSNO, ap. *dyki* SW, gw. *dykać* 'iść kołyszac się' GalNP s.v. *Dykała*).
- DYKAŁA: *Dykała* XX w. GalNP; (jak po *Dykał*).
- DYKIEL?: *Diclonis* 1348 SSNO; *Dykiel* 1852 WPP 176 Res; (n.o. *Dyko* :
Benedykt, *Benedyk* SSNO; ap. *dyki* SW, gw. *dykać* 'iść kołyszac się' GalNP s.v. *Dykała* n.o. niem. *Dickel* Got).
- DYKŁO: *Dykło* XX w. Koz I, 85; (jak po *Dykał*).
- DYMALSKI: *Dymalski* 1642 KozR 1, 173; (cf. *Dymała*).
- DYMAŁA: *Demale* 1705 RospSNS; (ap. *dymać* L, SW, *dym*, *dyma* SW).
- DYMEL: *Dymel* 1846 TP 3144 Srd; 1871 AM Dąw Kut; (jak po *Dymała*),
zob. DEMEL.
- DYMIŁAŁA: *Dimidalla* 1497 SSNO; *Dymydała* 1500 SSNO; (n.o. **Dymida* :
ap. *dymić* SStp, SPol XVI, typ jak: *Dun-ida*, *Płak-ida* Koz I,
51).

- DYMIOŁEK: *Dymiołek* 1855 WPP 79 Bch; (n.o. **Dymioł-* : ap. *dymioł* SW).
- DYNDAL: *Dyndał* 1846 TP 3809 Stn; (n.o. *Dynda* GalNP : ap. *dyndać*, *dyndał* SW).
- DYNDULA: *Dyndula* XX w. GalNP; (n.o. *Dynda* : ap. *dyndać* GalNP).
- DYNEL: *Dinel* 1479 SSNO; (n.o. *Dyn*, *Dynko*, *Denko* : *Dynis(z)*, *De-nis(z)* SSNO : ukr. *Denys*, pol. *Dionizy* SI), zob. DENEL.
- DYNGIEL: *Dyngiel* 1846 TP 3133 Kon; (ap. *dyngować*, *dyng* SW, n.o. niem. *Dingel* Got).
- DYNGULIŃSKI: *Dynguliński* 1578 KozR 5, 438; (cf. *Dyngula*).
- DYNGUŁA: *Dyngula* 1474 SSNO; (ap. *dyngować* SStp).
- DYRBALSKI: *Dyrbalski* 1864 AM Kob 39 Płc; (cf. *Dyrbala*).
- DYRBAŁA: *Dyrbala* XX w. RospSNS; (ap. *dyrbać* RospSNS).
- DYRDAŁ: *Dyrdał* 1855 WPP 22 Bch; 1846 TP 3809 Stn; (n.o. *Dyrda* SSNO : ap. *dyrdać*, *dyrda* L), zob. DYRDOŁ.
- DYRDAŁA: *Dyrdała* 1564-65 LWS; (jak po *Dyrdał*).
- DYRDOŁ: *Dyrdoł* 1455 SSNO; *Dyrdoł* 1855 WPP 9 Bch; 1846 TP 3824 Stn; (jak po *Dyrdał*), zob. DYRDAŁ.
- DYRGAŁA: *Dyrgała* XIV w. Koz I, 81-82; (ap. *dyrgać*, *dyrgać* RospSNS s.v. *Dyrgała*).
- DYTOŁA: *Ditola* 1547 Koz I, 76; (n.o. niem. *Di(e)lt-*, *Ditt-* : *Theudobald*, *Theudobert*, *Dietlieb*, *Teutman...* Got).
- DZIABEL: *Dziabel* 1564 Koz I, 74; (ap. *dziabać*, *dziaba* SW).
- DZIADAL: *Dzadal* 1721 BubN; (n.o. *Dziad* : ap. *dziad* BubN).
- DZIADULA: *Dziadula* 1855 WPP 37 Bch; (n.o. *Dziad* SSNO, RospSNS : ap. *dziad* SStp, SPol XVI, SW, *dziadula* SW), zob. DZIADUŁA.
- DZIADUŁA: *Dziadula* 1855 WPP 199 Bch; (jak po *Dziadula*), zob. DZIA-DULA.
- DZIADZIOLINA: *Dziadziolina* Koz I, 76; (n.o. **Dziadziol-*, *-ź-* : ap. *dziadzio*, *dziadzia*, *dziad* SW).
- DZIARŁOWSKI: *Dziarłowski* XX w. Koz I, 85; (n.o. **Dziarł-* : ap. *dzierać* SW).
- DZIDZIULA: *Dzydzuła* 1485 SSNO; (n.o. *Dziad* SSNO : ap. *dziad* SStp), zob. DZIDZIUŁA.
- DZIDZIUŁA: *Dzidziula* XVIII w. KozR 5, 438; (jak po *Dzidziula*), zob. DZIDZIULA.
- DZIEBDZIELA: *Dziebdziela* 1846 TP 3738 Olk; (ap. gw. *dziebdzio*, *dziebdzio* 'trochę, niewiele').

- DZIEBULKA: *Dzyebulka* 1488 Koz I, 78; (n.o. **Dziebul-* : ap. gw. *dziebdzio, ździebdzio* 'trochę, niewiele').
- DZIECHEL, DZIEGIEL: *Dziechel* XX w. RospSNS; (n.o. *Dziech* : *Dzierzykraj, Dzierzysław, Dzieszław* SSNO).
- DZIECIELSKA f.: *Dziecielska* 1699 ACC; (n.o. **Dzieciel-* : ap. *dziecię* L).
- DZIEDZIAŁ: *Dziedzioł* 1781 RospSNS; (n.o. *Dziad* SSNO, RospSNS : ap. *dziad* SStp, L).
- DZIEDZIAŁEK: *Dziedziałkowie* 1553 Koz I, 82; (cf. *Dziedział*), też DZIEDZIAŁKA, DZIEDZIAŁKO.
- DZIEDZIAŁKA też DZIEDZIAŁEK.
- DZIEDZIAŁKO też DZIEDZIAŁEK.
- DZIEDZIELA: *Dziedzuela* 1602 Koz I, 74; (jak po *Dziedział*).
- DZIEDZIUL: *Dziedziul* XX w. Koz I, 78; (jak po *Dziedział*).
- DZIEGLIŃSKI: *Dziegliński* 1838 AM Kłk D2930 Włc; (cf. *Dziegiel, Dziengel, Dziegiel*).
- DZIEŁAŁSKI: *Delalski* 1876 UG IckN Kwd; (n.o. **Dzielał-*, *-ź-* : ap. *dzielać, dziatać* SW).
- DZIEMLA: *Dziemla* XX w. Koz I, 80; (ap. *dziemać, dziamać* SW).
- DZIEPELA: *Dziepela* XX w. Koz I, 74; (ap. *dziepiero, dopiero* SW).
- DZIERLIK: *Dzierlik* 1831 AM Gol 6 Srp; (cf. *Dzirla, Dzirto*).
- DZIESZUŁA: *Dzieszula* 1621 Koz I, 78; (n.o. *Dziesz, Desz* : *Dzieszław, Dzierzysław, Dzierzykraj* SSNO).
- *DZIEWAŁA: *Dziewalanka* 1700 ACC; (ap. *dziewa* SW, też *DZIEWAŁA.
- DZIEWAŁSKA f.: *Dziewalska* 1739 BM; (cf. *Dziewala, Dziewała*).
- *DZIEWAŁA też *DZIEWAŁA.
- DZIEWIĘTLIC: *Deuentliz* 1136 SSNO; (n.o. **Dziewięt[e]l-* : ap. *dziewięć, dziewiąty* SStp, SPol XVI).
- DZIEWKULSKI: *Dziewkulski* 1846 TP 3381 Mch; (n.o. **Dziewkul*, *-ź-* : ap. *dziewka* SW).
- DZIĘBAŁA: *Dziemballa* XX w. RospSNS; (n.o. *Dzięba* : ap. gw. *dzięba* RospSNS).
- DZIĘDZIAŁ: *Dziendziol* 1781 RospSNS; *Dziendziol* XIX w. RospSNS; (n.o. *Dzięda* : ap. *dziędzieć* RospSNS).
- DZIĘDZIEL: *Dziędziel* XX w. RospSNS; (jak po *Dziędziół*).
- DZIĘDZIELA: *Dziędziela* XX w. GórnM; (jak po *Dziędziół*).
- DZIĘGAŁA: *Dzięgała* XX w. Koz I, 82; (ap. *dzięgać* SW; *dzięga* DejS), zob. DZIGAŁA.
- DZIĘGIEL, DZIENGIEL, DZIEGIEL: *Dziegielowa* 1570-76 LWPod; *Dziegiel*

- 1855 WPP 82 Jas; 1855 WPP 233 Bch; 1846 TP 3754 Olk; 1852 AM Lut 27 Srp; 1837 AM CzsChj D2061 Chj; *Dziengel* 1752 UG Iwcn Puc; (ap. *dzięga* SPol XVI, DejS, *dzięgać* SW, *dzięgiel* SPol XVI, SW), zob. DZIGIEL.
- DZIĘGIELEWSKI: *Dzięgielewski* 1826 AM Gon 1; 1849 AM Śwn 24 Płc; 1849 AM Krj 24 Srp; 1845 AM Dul D2413 Ryp; 1846 TPD 122 Aug; (cf. *Dzięgiel*, *Dziengiel*, *Dziegiel*, n.m. *Dzięgiel*, *Dzięgiele*, *Dzięgielewo*, *Dzięgielów* SG).
- DZIĘGŁO: *Dzięgłto* 1852 WPP 168 Res; (ap. *dzięga* DejS, *dzięgać*, *dzięgła*, *dziangłto* SW).
- DZIĘGUL: *Dzięgul* 1855 WPP 50 Bch; (jak po *Dzięgała*).
- DZIGAŁA?: *Dzigalla* XX w. RospSNS; (ap. *dziga*, *dżgać* L, SW), zob. DZIĘGAŁA.
- DZIGIEL: *Dzigiel* 1534 Koz I, 74; (jak po *Dzigała*), zob. DZIĘGIEL, DZIENGIEL, DZIEGIEL.
- DZIGIELSKI: *Dzigielski* 1842 AM Gój 18 Srp; (cf. *Dzigiel*).
- DZIRLA: *Dzirla* 1441 SSNO; (n.o. *Dzirstaw*, *Dzirystaw* SSNO).
- DZIRŁO: *Dirlo* 1399 SSNO; (jak po *Dzirla*).
- DZIRŻEL, DZIERŻEL: *Dzersszel* 1394 SSNO; *Dzirszel* 1401 SSNO; (n.o. *Dzirystaw*, *Dzierystaw*, *Dzirżykij*, *Dzierżykij* SSNO, ap. *dziżęd*, *dzierżęd* SStp).
- DZIUBAL: *Dziubal* Koz I, 72; (n.o. *Dziuba* RospSNS : ap. *dziób*, *dziub*, *dzioba*, *dziubać* SW).
- DZIUBAŁA: *Dziuballa* XIX w. RospSNS; (jak po *Dziubal*).
- DZIUBAŁEK: *Dziubałek* 1623 Koz I, 82; (cf. *Dziubała*).
- DZIUBAŁKA: *Dziubałka* XX w. Koz I, 82; (jak po *Dziubałek*).
- DZIUBDZIELA: *Dziubdziela* 1846 TP 3424 Mch; (ap. gw. *dziubdzia*, *dziubdziu* 'pieszczotliwie o człowieku - dzióbku', gw. *dziubdziać* 'pracować opieszale').
- DZIUBEL: *Dzyubel* 1497 SSNO; *Dziubel* XVI w. UG Skaln; 1846 TP 3808 Stn; 1766 Mats; (n.o. *Dziuba* SSNO, RospSNS : ap. *dziubać* SStp, *dziubać* SPol XVI, Cn, L, SW, *dziuba*, *dzioba*, *dziób* SW), zob. DZIUBEL.
- DZIUBEŁ: *Dziubeł* 1725 LWPłc; 1839 AM Bła 14 Płc; (jak po *Dziubel*), zob. DZIUBEL.
- DZIUBEŁŁO: *Dziubełło* 1846 TP 86 Puł; (jak po *Dziubel*).
- DZIUBIELA: *Dziubiela* 1789 LWKrkI; (jak po *Dziubel*).
- DZIUBLA: *Dziubla* 1846 TP 3532 Mch; (jak po *Dziubel*).

- DZIUBLAK: *Dziublak* 1832 AM Prb 7 Płc; (cf. *Dziubel*, *Dziubeł*, *Dziubetto*, *Dziubiela*, *Dziubla*, *Dziubło*).
- DZIUBLEWSKI, DZIUBLOWSKI: *Dziubłowski* 1630 LCh; *Dziublewski* 1861 TPD 3148 Kon; (cf. *Dziubel*, *Dziubeł*, *Dziubetto*, *Dziubiela*, *Dziubla*, *Dziubło*, n.m. *Dziubiele* SG).
- DZIUBLIŃSKI: *Dziubliński* 1848 AM Bła 23 Płc; (jak po *Dziublewski*, *Dziubłowski*).
- DZIUBŁO: *Dziubło* 1579 Koz I, 85; (jak po *Dziubel*).
- DZIUGALIŃSKA f.: *Dziugalińska* XVI w. UG Skaln; (cf. *Dziugała*).
- DZIUGAŁA: *Dzugała* 1477 SSNO; *Dziugała* 1579 Koz I, 82; 1727 Rospr 31, 3349; (ap. *dziugać*, *dziug* SW).
- DZIUGIEŁ: *Dziugieł* XX w. Koz I, 74; (jak po *Dziugała*).
- DZIURDZIAŁ: *Dziurdziol* 1743, XIX w. RospsNS; (n.o. *Dziurdzia* : ap. *dziurdzić* RospsNS), zob. DZIURDZIOŁ.
- DZIURDZIEL: *Dziurdziel* 1584 Koz I, 74; 1861 TPD 3148 Kon; (jak po *Dziurdział*).
- DZIURDZIOŁ: *Dziurdziol* 1506-46 Koz I, 76; (jak po *Dziurdział*), zob. DZIURDZIAŁ.
- DZIURLA: *Dziurla* 1766-67 Koz I, 80; (n.o. słow. *Đuro*, pol. *Jerzy Goła* s.v. *Dziurula*, ap. *dziurla*, *dzierlatka* SW), zob. DURLA.
- DZIURULA: *Dziurula* XX w. Goła; (n.o. słow. *Đuro*, pol. *Jerzy Goła*).
- DZIURYŁO: *Dzuriło* 1464 SSNO; (n.o. *Strzeżydziura* SSNO, ap. *dziura* SStp, por. też n.o. słow. *Đuro*, pol. *Jerzy Goła* s.v. *Dziurula*).
- DZIWALSKI: *Dziwalski* 1841 AM Bod 16 Płc; (cf. *Dziwała*).
- DZIWAŁA: *Dziwała* XX w. Koz I, 82; (ap. *dziwać się* SW).
- DZIWIŁŁA: *Dziwiłła* 1855 WPP 41 Bch; (ap. *dziwić* SW).
- DZIWULSKI: *Dziwuleka* 1812 AM BłaR RawM; *Dziwulski* 1851 Płn D4551 Ryp; 1841 AM Bob 14 Brd; (n.o. **Dziwul*, -ż- : ap. *dziwić*, *dziwać się*, *dziwa*, *dziwula* SW).
- DZWNIALSKI: *Dzwonialski* XX w. UG ZderA MakM; (n.o. **Dzwonial*, -ż- : ap. *dzwonić*, *dzwon* SW).
- DZYGALO: *Dzygało* 1846 TP 119 Hrb; (ap. *dzygać* SW).
- DZYRZYLSKI: *Dziŕzylski* 1894 UG MocN Wej; (n.o. **Dzierzył-* : *Dzierzysław*, *Dziŕzysław*, *Dzierzykij*, *Dziŕzykij* SSNO, UG MocN).
- DŻBAŁA: *Daballa* XX w. RospsNS; (ap. *dąbać* SW).
- DŻWIGALSKI: *Dzwigalski* 1691 BubN; (cf. *Dźwigał*, *Dźwigała*).
- DŻWIGAŁ: *Dźwigoł* XX w. RospsNS; (jak po *Dźwigała*).

- DŹWIGAŁA: *Dźwigala* 1453 SSNO; *Dźwigala* 1855 WPP 79 Jas; 1846 TP 3143 Srd; 1846 TP 236 Żuk; (ap. *dźwigać* SStp, L, SW).
- EDAL: *Edal* XX w. GalNP; (n.o. *Eda* : *Edward* GalNP).
- EDLA: *Edla* XX w. GalNP; (jak po *Edal*).
- EDULA: *Edula* XX w. GołA; (jak po *Edal*).
- FALALSKI: *Falalski* 1854 AM Kow D3161 Włc; (n.o. **Falał-* : ap. *falić*, *chwalić* SW).
- FANELSKI: *Fanelski* 1837 AM Nog D4160 Lin; *Fanelka* 1832 AM Jab D2660 Brd; (n.o. **Fanel-* : *Fan*, *Fanisław?* SSNO, *Teofan* SI, *Fan-* : *Stephanus* RospSNS s.v. *Fanak*).
- FANTYŁA: *Fantila* 1586 RospSNS; (n.o. *Fanta* : niem. *Fant-* : *Fanto* RospSNS, ap. *fant* SPol XVI, włos. *fant* : łc. *infans* RospSNS s.v. *Fanta*).
- FARALEWSKI: *Faralewski* XIX w. RospSNS; (n.o. **Faral*, *-ł-* : *Far*, *Fara* RospSNS : ap. *fara* SW).
- FARNULA: *Farnula* XX w. Koz I, 78; (ap. *farny* SW).
- FARULEWSKI: *Farulewski* XX w. RospSNS; (n.o. **Farul*, *-ł-* : *Far*, *Fara* RospSNS : ap. *fara* SW).
- FASIULEK, FASZULEK: *Fasiulek* XIX w. RospSNS; (n.o. **Fasiul*, *-ł-* : *Fasz* : ap. *fasz* RospSNS, cf. *Fassula*).
- FASSULA: *Fassula* 1855 WPP 39 Bch; (ap. *fassować* SW).
- FATALSKI: *Fatalski* 1866 AM Błt 37 Gon; (n.o. **Fatal*, *-ł-* : ap. *fatać* SW).
- FATUŁA: *Fatuła* 1854 WPP 174 NSąc; (ap. *fatać* SW).
- FATYŁAK: *Fatylak* 1855 WPP 159 Jas; (n.o. **Fatyl*, *-ł-* : ap. *fatać* SW).
- FELKULIN: *Felkulin* XX w. GołA; (n.o. **Felkula* : *Felek* GołA).
- FERENCULA: *Ferencula* XX w. GołA; (n.o. *Ferenc* : węg. *Ferenc*, pol. *Franciszek* GołA).
- FERGOLSKI: *Fergolski* 1831 AM Rog D4878 Ryp; (n.o. **Fergol*, *-ł-* : ap. *fergać* SW).
- FERNUL: *Fernul* 1601 KSW II, 266; (n.o. niem. *Fern-*, *Fern[i]* Got, por. ap. *fernal*, *fornal* SW).
- FIALSKI, FIJALSKI: *Fijalski* 1859 AM Boł 33 Płc; *Fialski* 1828 AM Lig 3 Srp; (cf. *Fijał*, *Fioł*).
- FICZULSKI: *Fitschulsky* XIX w. RospSNS; (n.o. **Ficzul*, *-ł-* : ap. *fikać*, n.o. czes. *Ficz* RospSNS; ap. *ficać* SW).
- FICZUŁKA: *Fitszulke* 1706 RospSNS; (n.o. **Ficzul-* : czes. *Ficz* RospSNS, ap. *ficać* SW).

- FIFAŁA: *Fifała* 1842 AM Kcn D2728 Szb; (ap. *fif*, *fifak* SW).
- FIFELSKI: *Fifelski* 1850 AM Wtl 2 Byd; (n.o. **Fifel-*: ap. *fif* SW).
- FIGALSKI: *Figalska* 1855 AM PtkK D4506; *Figalski* 1867 UG MazN Szt, (n.o. **Figal*, -i- : ap. *figa* SW).
- FIGULA: *Figula* 1564 Koz I, 78; 1631 BubN; 1722 RospSNS; 1821 BubN; (ap. *figa* SW, łc. *figulus* 'garncarz' s.v. *figulowy* SW), zob. FIGUŁA.
- FIGULSKI: *Figulski* 1851 AM Łaż D3782 Lin; (cf. *Figula*, *Figuła*).
- FIGUŁA: *Figuła* 1864 SOR San; 1864 SOR Opt; (jak po *Figula*), zob. FIGULA.
- FIJAŁ: *Fijał* XX w. UG ZderA MakM; (ap. *fiad*, *chwiad*, *fijatek*, *fijołek* SW).
- FIKSAŁ: *Fikeał* 1846 TP 3145 Wln; (ap. *fiksować* SW).
- FINKAŁA: *Finkalla* XX w. RospSNS; (n.o. niem. *Fink*, *Finke* RospSNS, ap. *finka* SW).
- FIRGOLSKI: *Firgolski* 1847 AM Kar D2699 Lin; *Firgolska* 1850 AM Lig 25 Srp; 1845 Ryp D5065; (n.o. **Firgol*, -i- : ap. *firgać* SW), zob. FIRGULSKI.
- FIRGULSKI: *Firgulski* 1858 AM Łaż D3789 Lin; 1830 AM Gój 5 Srp; (n.o. **Firgul*, -i- : ap. *firgać* SW), zob. FIRGOLSKI.
- FIRKULIN: *irkulin* XX w. GołA; (n.o. **Firkul*, -i- : *Firek* : ap. słow. gw. *firka* 'strojnisia' GołA).
- FIRTEL: *Firtel* 1855 WPP 80 Bch; (ap. *firtać się* SW).
- *FISUŁ: *Fisułowa* XX w. Koz I, 78; (ap. *fisz*, w wyrażeniu *gruby fisz* 'dygnitarz' SW).
- FITULSKA f.: *Fitulska* 1841 AM Bob 14 Brd; (cf. *Fituła*).
- FITUŁA: *Fituła* 1846 TP 250 Zam; (ap. *fitać* DejS).
- FIUGALSKI: *Fiugalski* 1841 AM Raz D4762 Nsz; (n.o. **Fiugal*, -i- : ap. *fiugać* SW).
- FIZGAŁ: *Fiagał* XX w. Koz I, 82; (ap. *fiagać* DejS).
- FIŻMIANULA: *Fiżmianula* XX w. GołA; (n.o. *Fiżmian?* GołA).
- FLORKULA: *Florkula* XX w. GołA; (n.o. *Florek* : *Florian* GołA).
- FOCHEL: *Fochel* 1572 LWPłc; (ap. *fochować*, *fochy* SW, *fochy* SPol XVI).
- FORTALKA: *Fortalka* 1554 Koz I, 72; (n.o. **Fortal*, -i- : ap. *forta*, *furta* SPol XVI).
- FRALA: *Frala* XX w. Koz I, 72; (n.o. *Franciszek* SI).
- FRANC(Z)EL, FRENC(Z)EL, FRECEL: *Frenczel* 1375 SSNO; *Franzel* 1414 SSNO; *Frencel* 1465 SSNO; 1637 KSW I, 58; 1846 TP 3144 Srd;

- Fręcel* 1775. MChW I, 454 Pzn; *Frenzel* 1897 UG MocN Wej; (n.o. *Franc(z)*, *Franek*, *Frank*, *Franko* : *Franciszek* SSNO), zob. *Frenc(z)yl*.
- FRANIEL: *Franiel* XX w. Koz I, 74; (n.o. *Franio* ZarP, 382 : *Franciszek* SI, niem. *Franiel* Got).
- FRANIOL: *Franiol* XX w. Koz I, 76; (n.o. *Franio* ZarP, 382 : *Franciszek* SI).
- FRANKULA: *Frankula* XX w. GołA; (n.o. *Franek* : *Franciszek* GołA).
- FRĄCALEK: *Frącalek* 1770 MChW I, 327 Pzn; (cf. *Froncala*).
- FRĄCKIEL: *Frunckiel* XX w. UG Sula Moń; (n.o. *Frącek* Sula : *Franciszek* SI).
- FRENCZLA: *Frenczla* 1585 KSW II, 187; (jak po *Franc(z)el*, *Frenc(z)el*, *Fręcel*).
- FRENC(Z)YL: *Frenczil* 1393 SSNO; 1452 KSW II, 63; (jak po *Franc(z)el*, *Frenc(z)el*, *Fręcel*), zob. FRANC(Z)EL, FRENC(Z)EL, FRĘCEL.
- FRONCALA: *Froncala* 1846 TPD 3147 Kal; (jak po *Franc(z)el*, *Frenc(z)el*, *Fręcel*).
- FRYCHEL: *Frychel* 1854 AM Chr D1856 Ryp; (n.o. *Frych* : *Fryderyk* RospSNS s.v. *Frychacz*).
- FRYGALA?: *Frigola* XIX w. RospSNS; (ap. *frygać* RospSNS), też FRYGOLA.
- FRYGCLA też FRYGAŁA.
- FRYL: *Fryl* 1846 TP 118 Hrb; (n.o. *Fryderyk* SI).
- FRYSZCZYŁO: *Fryszczyłto* XX w. Koz I, 86; (n.o. **Fryszek*, *Fryszka*, *Fryszko* RospSNS : *Frysz* SSNO, RospSNS : *Fryderyk* RospSNS).
- FUCZYŁA: *Fuczyla* 1855 WPP 6 Jas; (ap. *fuczeć*, *fukać* SW).
- FUGIEL: *Fugiel* 1855 WPP 20 Jas; 1855 WPP 87 Res; 1861 TPD 121 Hrb; (ap. *fugać*, *fuga* SW).
- FUJDALSKA f.: *Fujdalska* 1843 AM Bąd 18 Płc; (n.o. **Fujdal*, -ł- : *Fujda* : ap. *fujać* SW, typ jak: *Kupen-da*, *Kusaj-da* Koz I, 52).
- FUKAŁA: *Fukala* 1687-88 RospSNS; (ap. *fukać* L).
- FURDAL: *Furdal* XX w. Koz I, 72; (ap. *furda* SW).
- FURDEL: *Furdel* 1846 TPD 257 Zam; (jak po *Furdal*).
- FURGAL: *Furgal* 1846 TP 3808 Stn; (ap. *furgać* SW), zob. FURGAŁ.
- FURGALSKI: *Furgalski* 1846 TP 3366 Mch; (cf. *Furgal*, *Furgał*, *Furgała*).
- FURGAŁ: *Furgoll* 1743 RospSNS; XIX w. RospSNS; *Furgał* 1855 WPP 24 Wad; 1846 TP 3366 Mch; (jak po *Furgal*), zob. FURGAL, FURGOŁ.

- FURGAŁA: *Furgalanka* 1782 BM; *Furgała* 1846 TP 212 Krs; (jak po *Furgal*).
- FURGIEL: *Furgiel* XX w. Koz I, 74; (jak po *Furgal*).
- FURGOŁ: *Furgoł* 1855 WPP 210 Bch; (jak po *Furgal*), zob. FURGAŁ.
- FUTAŁ: *Futał* 1855 WPP 85 Wad; (ap. gw. *futać*, *putać* RospSNS, s.v. *Futała*).
- FUTAŁA: *Futała* XX w. RospSNS; (jak po *Futał*).
- FUTERULA: *Futerula* XX w. Goła; (n.o. *Futera* Goła).
- GABAL: *Gabal* 1854 WPP 133 Res; 1846 TPD 3086 Mch; (jak po *Gabała*), zob. GABOL.
- GABALA: *Gabala* 1489 KSW I, 75; (jak po *Gabała*), zob. GABAŁA.
- GABAŁA: *Gabała* 1545 Koz I, 82; 1846 TP 3734 Olk; 1846 TP 3809 Stn; 1846 TP 3306 Klc; 1846 TPD 3152 Wln; 1861 TPD 3148 Kon; (n.o. *Gabriel*, czes. *Gaba* Goła s.v. *Gabała* SSNO, ap. *gabać* SPol XVI, SW), zob. GABALA.
- GABEL: *Gabel* 1812 AM PtkT; (jak po *Gabała*).
- GABLEWSKI: *Gablewski* 1794 BM; (cf. *Gabel*, *Gabła*).
- GABLIŃSKI: *Gabliński* 1854 AM Zak 29 Płc; (jak po *Gablewski*).
- GABŁA: *Gabła* 1855 WPP 6 Jas; (n.o. *Gabriel*, czes. *Gaba* Goła, s.v. *Gabała* SSNO, ap. *gabnąć* SW).
- GABOL: *Gabol* XIX w. RospSNS; (jak po *Gabała*), zob. GABAL.
- GABOLA: *Gabolin* 1696 RospSNS; (jak po *Gabała*).
- *GABRULA: *Gabrułka* 1725 BubN; (n.o. *Gaber*, *Gabriel* BubN), też *GABRUŁA.
- *GABRUŁA też *GABRULA.
- GACAL: *Gacal* 1855 WPP 80 Bch; (ap. *gacać* SW, *gac* BubN za MG s.v. *Gacula*), zob. GACOŁ.
- GACHOLSKA f.: *Gacholska* 1842 AM Kcn D2728 Szb; (n.o. *Gach* : *Gabryjel* SSNO, ap. *gach* SW).
- GACOŁ: *Gacoł* 1855 WPP 47 Bch; (jak po *Gacal*), zob. GACAL.
- GACULA: *Gacula* 1796 BubN; (jak po *Gacal*).
- GADALIŃSKI: *Gadalińska* 1844 AM Dob 18 Gon; *Gadaliński* 1855 AM Raz D4775 Nsz; (cf. *Gadał*, *Gadała*, *Gadało*).
- GADAŁ: *Godau* XX w. RospSNS; (n.o. *Gado?* SSNO, *Gad*, *Gada* : *Gadimir*, *Godzimir* RospSNS, ap. *gadać*, *gad*, *gada* SW).
- GADAŁA: *Gadqlina* 1722 KSW II, 145; *Gadalla* XIX w. RospSNS; (n.o. *Gado?* SSNO, *Gad*, *Gada* : *Gadimir*, *Godzimir* RospSNS, ap. *gadać*, *gad*, *gada*, *gadała* SW), zob. GODAŁA, GODZAŁA, GADZAŁA.
- GADAŁO: *Gadało* 1855 WPP 148 Jas; (jak po *Gadał*).

- GADULA: *Gadula* 1855 WPP 53 Bch; 1846 TPD 1622 PtkT; (jak po *Gadał*), zob. GADUŁA, HADULA.
- GADULIŃSKA f.: *Gadulińska* 1851 AM Gon 26; (cf. *Gadula, Gaduła*).
- GADULSKI: *Gadulski* 1846 TP 3136 Łęc; (jak po *Gadalińska*).
- GADUŁA: *Gaduła* 1855 WPP 145 Bch; (n.o. *Gado?* SSNO, *Gad, Gada : Gademir, Godzimir* RospSNS, ap. *gadać, gad, gada, gaduła* SW), zob. GADULA, HADUŁA.
- GADZIELIŃSKI: *Gadzieliński* 1508-13 Koz I, 86; (cf. *Godziela, Godzień, Godzieta*).
- GADZIŁA: *Gadziła* 1467 Koz I, 86; 1797 AM Lip; (n.o. *Gademir, Godzimir* RospSNS, *Godzistał* SSNO), zob. GODZIEŁA.
- GADZIOŁKA: *Gadziołka* 1629 Koz I, 76; (n.o. **Gadzioł-* : *Gademir, Godzimir* RospSNS, *Godzistał* SSNO).
- GADZIULIŃSKA f.: *Gadziulińska* 1849 AM Krz D3297 Nsz; (cf. *Godula, Gadzula*).
- GAGAŁA: *Gagała* 1580 KSW II, 218; (ap. *gęgać, gągać* SPol XVI, I, *gęgać, gągać* SW, *gaga* psł. **gag-*, **geg-*, **gagati* > pol. *gagać, gęgać* RospSNS s.v. *Gag-*), zob. GAGAŁA.
- GAGAŁ: *Gagał* 1855 WPP 56 Res; (jak po *Gagała*).
- GAGAŁA: *Gagała* 1569 Koz I, 82; 1787 Sch; 1855 WPP 186 Jas; 1851 WPP 115 Res; (jak po *Gagała*), zob. GAGAŁA.
- GAGŁA: *Gagła* XX w. Koz I, 80; (jak po *Gagała*).
- GAGOLA: *Gagola* XX w. Koz I, 76; (jak po *Gagała*).
- GAGULA: *Gagula* 1852 WPP 7 Res; (jak po *Gagała*), zob. GAGUŁA.
- GAGUŁA: *Gaguła* 1855 WPP 162 NSąc; (jak po *Gagała*), zob. GAGULA.
- GAJCAŁA: *Gajcała* 1802 Koz I, 82; (ap. *gajek* SW).
- GAJDAŁ: *Gajdał* 1846 TP 3597 Mch; (n.o. *Gajda* : ap. *gajdy* RospSNS s.v. *Gajda*).
- GAJOLEK: *Gajolek* XX w. RospSNS; (n.o. **Gajol-* : ap. *gaj, gaid* SW).
- GAŁATAŁA: *Gałatała* 1855 WPP 109 Bch; (n.o. **Gałata* : ap. *gała* SW, typ jak: *Goł-ata, Kul-ata, Pol-ata* Koz I, 46).
- GAMAŁA: *Gamała* 1667-72 KozR 31, 3352; (ap. *gamać się* SSE, SW, psł. **gamz* RospSNS s.v. *Gam-*), zob. GAMAŁA.
- GAMALSKI: *Gamalski* 1772 KozR 4, 410; (cf. *Gamała, Gamała*).
- GAMAŁA: *Gamała* Koz I, 82; (jak po *Gamała*), zob. GAMAŁA.
- GAMEŁA: *Gameła* 1846 TP 217 Lub; (ap. *gamać się* SSE, SW, psł. **gamz* RospSNS s.v. *Gam-*, n.o. niem. *Gammel, Gemme* Got).
- GAMIEL: *Gamyel* 1609 RospSNS; (jak po *Gameła*).

- GAMLA: *Gamla* 1789 RospSNS; (ap. psł. **gamz* RospSNS s.v. *Gan-*, *ga-*
mać się SSE, SW, *gamlac* SW).
- GAMLAS: *Gamlas* 1777-78 RospSNS; (cf. *Gamiel*, *Gamla*).
- GAMLIK: *Gamlik* 1419 SSNO; (jak po *Gamlas*).
- GAMLIN: *Gamlin* XIX w. RospSNS; (jak po *Gamlas*).
- GAMULEC: *Gamulec* 1855 WPP 243 Bch; (cf. *Gamuła*).
- GAMULSKI: *Gamulski* 1855 WPP 122 Bch; (jak po *Gamulec*).
- GAMUŁA: *Gamuła* 1855 WPP 12 Bch; (ap. *gamać się* SSE, SW, psł.
**gamz* RospSNS s.v. *Gan-*, *gamuła* SW).
- GANDELAK: *Gandelak* XX w. Koz I, 74; (n.o. **Gandel-* : ap. *gadać*
SW).
- GANELSKI: *Ganelski* 1830 AM Prd D4614 Włc; (cf. *Ganięta*).
- GANIEŁA: *Ganięta* XX w. Koz I, 86; (jak po *Ganięta*), zob. GANIĘA.
- GANIĘA: *Ganięta* 1846 TP 211 Krs; (n.o. *Gan* SSNO : ap. *ganięć* SStp,
SW), zob. GANIEŁA.
- GANIOŁA?: *Ganięta* XX w. RospSNS; (jak po *Ganięta*).
- GANIOŁKA: *Ganięta* XX w. RospSNS; (cf. *Ganięta*).
- GAPULSKI: *Gapulsky* XIX w. RospSNS; (n.o. **Gapul-*, *-i-* : *Gapa* : ap.
gapa RospSNS).
- GARALA: *Garala* 1805 AM Lip Koc; (ap. *gar*, *gara* SW).
- GARBAL: *Garbal* 1792 AM Lip; 1846 TP 208 Krs; 1841 AM Lip Koc;
(n.o. *Garb* SSNO, RospSNS : ap. *garb*, *garbaty*, *garbić*, *garbić się*
SStp, SPol XVI, L, *garbal* SW).
- GARBALA: *Garbala* 1826 TP 686 Opt; 1810 AM Lip Koc; 1846 TP 217
Lub; 1846 TP 3144 Srd; 1846 TP 3133 Kon; (jak po *Garbała*),
zob. GARBAŁA.
- GARBALSKA f.: *Garbalska* 1804 AM Lip Koc; (cf. *Garbal*, *Garbala*, *Gar-*
bała).
- GARBAŁA: *Garbala* 1498 SSNO; 1566 RospSNS; *Garballa* 1748 RospSNS;
Garbała 1846 TP 3784 Olk; (n.o. *Garb* SSNO, RospSNS : ap. *garb*,
garbaty, *garbić*, *garbić się* SStp, SPol XVI, L), zob. GARBALA.
- GARBEL, GARBIEL: *Garbel* XIX w. RospSNS; (jak po *Garbała*).
- GARBELA, GARBIELA: *Garbella* XIX w. RospSNS; (jak po *Garbała*).
- GARBOL, *CHARBYOL: *Charbyol* 1420 SSNO; *Garbol* Koz I, 76; (jak
po *Garbała*).
- GARBOLIŃSKA f.: *Garbolińska* 1832 AM Prd D4616 Włc; (cf. *Garbol*).
- GARBULA: *Garbula* 1855 WPP 253 Bch; (n.o. *Garb* SSNO, RospSNS : ap.
garb SStp, SPol XVI, L, *garbula* SW).
- GARBULEŃSKI: *Garbuleński* 1855 WPP 45 Jas; (cf. *Garbula*).

- GARDAŁA: *Gardalla* XX w. RospSNS; (n.o. *Gardomir* SSNO, ap. *gardaś* RospSNS, *gardy* L, *garda* SW).
- GARDEL: *Gardel* 1796 AM Ras; (jak po *Gardała*).
- GARDELIK: *Gardelik* 1796, 1803 AM Ras; (cf. *Gardel*).
- GARDUL: *Gardul* 1534 Koz I, 78; (jak po *Gardała*).
- GARDUŁA: *Garduła* 1855 WPP 152 Jas; (jak po *Gardała*).
- GARDYŁA: *Gardyła* 1638 BSN; (jak po *Gardała*).
- GARGAL: *Gargal* 1846 TP 3521 Mch; (n.o. *Gargo?* SSNO, *Garg-*, niem. *Gärg-*, *Gerg-*, *Gorg-*, *Gurg-* : łc. *Georgius* RospSNS, ap. *gargotaś* SJP, *garguleś* RospSNS s.v. *Garg-*, *gorgoliś*, *gorgoliś się* SPol XVI, SW, *gorga*, *gorgi* L, SW), zob. GARGOL, GORGOL, GURGOL.
- GARGAŁA: *Gargała* XVII w. LCh; 1852 WPP 131 Res; (jak po *Gargal*), zob. GURGAŁA.
- GARGOL, GORGOL, GURGOL: *Gurgol* 1415-16 SSNO; *Gargol* 1508 KSW II, 208; *Gorgol* 1855 WPP 160 Bch; 1846 TP 3784 Olk; *Gargol* 1846 TP 258 Zam; 1846 TP 211 Krs; *Gorgol* 1846 TP 224 Lub; (jak po *Gargal*), zob. GARGAL, GARGOŁ, GARGUL, GORGUL.
- GARGOŁ: *Gargol* 1419, 1488 SSNO; (jak po *Gargal*), zob. GARGOL, GORGOL, GURGOL, GARGUŁ.
- GARGOŁA, *GORGÓŁA: *Gorgoła* 1534 Koz I, 76; *Gargoła* 1846 TP 256 Zam; (jak po *Gargal*).
- GARGUL, GORGUL: *Gargul* 1855 WPP 70 NSąc; 1855 WPP 144 Bch; *Gorgol* 1846 TP 3726 Olk; 1846 TP 208 Krs; *Gorgul* 1875 AN PtkT; (jak po *Gargal*), zob. GARGOL, GORGOL, GURGOL.
- GARGULA: *Gargula* XIX w. RospSNS; 1855 WPP 68 NSąc; 1846 TP 258 Zam; 1846 TP 3144 Srd; (jak po *Gargal*), zob. GORGUŁA.
- GARGULEWSKI: *Gargulewski* 1850 AM Brw 25 Płc; (cf. *Gargul*, *Gargula*, *Garguł*, *Gorguła*).
- GARGUŁ: *Gargul* XV w. SSNO; (jak po *Gargal*), zob. GARGOŁ.
- GARŚCIELA: *Gorstella* XIX w. RospSNS; (ap. *garśc* RospSNS).
- GARTAŁA: *Gartała* 1774 MChW III, 184 Pyz; (ap. *ogartaś*, od XV w. wtórne *ogarniaś* ≡ psł. **gr-nąti* ≡ **gr-tnąti*, **gr-t-at* SSE s.v. *garnąś*).
- GARUŁA: *Garula* 1846 TP 3808 Stn; (ap. *gar*, *gara* SW).
- GARWOL: *Garwol* 1853 WPP NSąc 93; (n.o. *Garwartus*, *Garwart*, *Gierwart* SSNO, *Gerwazy* SI), zob. GARWOŁ.
- GARWOŁ: *Garwol* 1487 SSNO; (jak po *Garwol*), zob. GARWOL.
- GASALA: *Gasala* 1798 ACC; (n.o. *Gasz* SSNO, RospSNS : *Gaweł* RospSNS)
- GASIŁA: *Gazilla* 1743 RospSNS; ap. *gasiś* RospSNS).

- GAZEŁ: *Gazeł* 1854 WPP 122 Wad; (ap. *gas* z węg. *gaz* 'łotr' BSE, *gasa*, *gaś* stp. *gęsić się* SW).
- GAZIŁO: *Gazyło* 1471 Koz I, 86; (jak po *Gazeł*).
- GAŻLEWICZ: *Gażlewicz* 1856 AM Brk Srd; (cf. *Gazeł*).
- GĄDAL: *Gandal* XIX w. RospSNS; *Gondal* 1845 AM Byd 31; (ap. *gądać* SW, *gąść* L).
- GĄDAŁKA: *Gądałka* 1622 Koz I, 82; (n.o. **Gądał-*: ap. *gądać* SW, *gąść* L).
- GĄDYŁA: *Gandęta* XX w. RospSNS; (jak po *Gądal*).
- GĄGAŁA: *Gągała* 1846 TP 3778 Olk; 1863 AM Kłm Czt; 1858 MDU, 487 PtkT; 1846 TP 233 Łuk; (ap. *gągać*, *gągała*, *gęgała* SW), zob. GĄGOŁA.
- GĄGOŁA: *Gągoła* 1855 WPP 112 Res; (ap. *gągać* SW), zob. GĄGAŁA.
- GAŚIELECKA f.: *Gąsieleoka* 1835 AM Łas D3698 Grz; (cf. *Gęsiel*).
- GAŠKAL: *Gąskal* 1846 TP 3651 Olk; (ap. *gąska* SW).
- GAŠTAŁ: *Gąstał* 1855 WPP 88 Bch; (ap. *gąstać*, *gąsty*, *gęsty* RospSNS), zob. GAŠTOŁ.
- GAŠTAŁA: *Goštalla* XIX w. RospSNS; *Gąstała* 1855 WPP 30 NSąc; (jak po *Gąstał*).
- GAŠTOŁ: *Gąstoł* 1855 WPP 147 Bch; (jak po *Gąstał*), zob. GAŠTAŁ.
- GDAKAŁA: *Gdakała* 1464 SSNO; *Gdakała* 1536 Koz I, 82; (ap. *gdakać* SStp, SPol XVI).
- GDALA: *Gdala* XX w. Koz I, 72; (n.o. *Gda* SSNO, ap. dial. *gda*, *gd-*: psł. **kǫd-* jak w *gdakać* ≡ **kdakać* ≡ psł. **kǫdakati* SSE s.v. *gdakać*).
- GDAL: *Gdal* 1409 SSNO; (jak po *Gdala*).
- GDELA: *Gdela* 1846 TP 225 Lub; (jak po *Gdala*).
- GDULA: *Gdula* 1391 SSNO; 1427 Koz I, 78; 1852 WPP 38 Res; 1846 TP 220 Lub; (n.o. *Gda* SSNO; ap. dial. *gda*, *gd-*: psł. **kǫd-* jak w *gdakać* ≡ **kdakać* psł. **kǫdakati* SSE s.v. *gdakać*, *gdula* BSE), zob. GDULA.
- GDULA: *Gduła* 1846 TP 220 Lub; (jak po *Gdula*), zob. GDULA.
- GGLIŃSKA f.: *Geglińska* 1829 AM Ran 4 Płc; (cf. *Gęto*).
- GEGŁO: *Gęto* 1564 Koz I, 85; (ap. *gęgnąć* L, *gęgać*, *gęga* SPol XVI).
- GERMUŁA: *Germuła* 1853 WPP 7 Bch; (n.o. **Germa*: *Gerald*, *Gerard*, *Gerwazy*, *Gertruda* SI, typ jak: *Cel-ma*, *Koss-ma* Koz I, 97, ap. *gera*, *giera* SPol XVI).
- GEROLA: *Gerola* 1855 WPP 118 NSąc; (n.o. *Gerald*, *Gerard*, *Gerwazy*, *Gertruda* SI, ap. *gera*, *giera* SPol XVI).

GERUŁA: *Gerulla* 1838, 1899 UG MazN Szt; (jak po *Gerola*), zob. GIERUŁA.

GERWALSKA f.: *Gerwalska* 1831 AM Rog D4878 Ryp; (n.o. *Gerwazy* SI).

GĘBAL, GEMBAL, GĄBAL: *Gembal* 1854 WPP 173 NSąc; *Gębal* 1846 TP 212 Krs; *Gąbal* 1777 UG WojN Gdn; (n.o. *Gęba* SSNO, RospSNS : ap. *gęba* SStp, L, SW, *gębal* Cn, L, SW).

GĘBALA, GEMBALA: *Gambala* 1393, 1420, 1482 SSNO; 1566 RospSNS; *Gębala* 1635 BubN; *Gębala* 1855 WPP 111 NSąc; *Gembala* 1855 WPP 32 Wad; *Gębala* 1852 WPP 135 Res; 1846 TP 3462 Mch; 1846 TP 219 Lub; 1828 AM PtkT; (jak po *Gębal*, *Gembal*, *Gąbal*), zob. GĘBAŁA.

GĘBALSKI, GEMBALSKI: *Gębalski* 1751 BM; 1846 TPD 1622 PtkT; *Gembalski* 1846 TP 3127 Kal; *Gębalski* 1849 AM Woź 24 Płc; *Gębalska* 1834 AM Kłk D2926 Włc; (cf. *Gębal*, *Gembal*, *Gąbal*, *Gębala*, *Gembala*, *Gębała*).

GĘBAŁA: *Gębała* 1540 KozR 5, 449; 1741 KSW I, 455; 1855 WPP 46 Bch; 1857 AM Woź 32 Płc; (jak po *Gębal*, *Gembal*, *Gąbal*), zob. GĘBALA, GEMBALA.

GĘBLA: *Gampla* 1682 RospSNS; *Gambła* 1781, XIX w. RospSNS; (jak po *Gębal*, *Gembal*, *Gębal*).

GĘBULA: *Gebula* 1666-67 RospSNS; *Gambulla* 1743 RospSNS; *Gębula* 1855 WPP 12 Wad; (n.o. *Gęba* SSNO, RospSNS : ap. *gęba* SStp, L, SW, *gębula* SW).

GĘSIEL: *Gintzelin* 1581 RospSNS; (ap. *gęś* SPol XVI, *gęsić się* SW, *gęsnąć*, *gęstnąć* L).

GĘSOŁ: *Gęsoł* 1855 WPP 58 NSąc; (jak po *Gęsiel*).

GIBAL: *Gibal* 1808 AM Zgr Łęc; (ap. *gibać*, *gibać się* SW), zob. GIBAŁ.

GIBALA: *Gibala* 1855 WPP 36 NSąc; (jak po *Gibal*), zob. GIBAŁA.

GIBALSKI: *Gibalski* 1633 LCh; 1864 SOR Opt; 1821 AM PtkT; 1832 AM Bod 7 Płc; (cf. *Gibal*, *Gibala*, *Gibał*, *Gibała*, *Gibało*).

GIBAŁ: *Gibał* 1855 WPP 105 Wad; 1855 WPP 122 Bch; (jak po *Gibal*), zob. GIBAL.

GIBAŁA: *Gibała* 1537 Koz I, 82; 1633 LCh; 1730 KSW I, 452; 1855 WPP 67 Jas; 1855 WPP 169 Bch; 1846 TPD 3790 Olk; 1864 SOR Opt; 1864 TP 222 Lub; 1864 SOR Rad; 1826 AM PtkT; 1861 TPD 3148 Kon; 1856 AM Śwn 31 Płc; (ap. *gibać* Cn, L, *gibać*, *gibać się*, *gibała* SW), zob. GIBALA.

GIBAŁO: *Gibało* 1855 WPP 15 Jas; (jak po *Gibal*).

- GIBAŁOWICZ: *Gibałowicz* 1744 BM; (cf. *Gibał, Gibała, Gibało*).
- GIBAŁOWSKI: *Gibałowski* 1899 UG IckN Kwd; (jak po *Gibałowicz*).
- GIBEL: *Gibel* Koz I, 74; (jak po *Gibal*).
- GIBOLA: *Gibola* 1537 Koz I, 76; (jak po *Gibal*).
- GIBULSKI: *Gibulski* 1846 TP 3609 Mch; (cf. *Gibuła*).
- GIBUŁA: *Gibuła* 1855 WPP 56 Bch; 1846 TP 3532 Mch; 1846 TP 3808 Stn; 1846 TP 222 Lub; (jak po *Gibal*).
- GICAL: *Gical* XX w. Koz I, 128; (ap. *gicz, gie* RospSNS).
- GICAŁA: *Gicała* XX w. RospSNS; (jak po *Giczala*), zob. GICZALA.
- GICHEL: *Gichel* XX w. RospSNS; (ap. gw. śl. *gichad* RospSNS).
- GICZALA: *Giczala* 1855 WPP 109 Bch; (ap. *gicza* SW, gw. *gicz, gie* RospSNS s.v. *Gicała*), zob. GICAŁA.
- GICZEL: *Gitschel* XIX w. RospSNS; (ap. *gicza* SW, gw. *gicz, gie* s.v. *Gicała* gw. śl. *giczel* RospSNS).
- GICZELA: *Giczela* 1830 AM PtkK D4481; (jak po *Giczel*).
- GIDAŁA: *Gidała* 1846 TP 3241 Klc; (jak po *Gidel*).
- GIDEL: **Gidel* 1204 Koz I, 74; *Gidel* 1846 TPD 3863 Stn; (ap. *gid* SStp, SW).
- GIDZIELA: *Gidziela* 1789 LWKrkI; 1846 TP 3148 Wln; (jak po *Gidel*).
- GIEDŁO: *Giedło* 1552 Koz I, 85; (n.o. *Gda* SSNO, ap. *gied-*, *gd-* : psł. **gd-* por. *Gdańsk, Gdów*, n.o. *Gedon* RospSNS s.v. *Gid-*, *Gied-*).
- GIENIOL: *Gienioli* XX w. UG KotN; (n.o. *Gień* : *Eugeniusz* KotN).
- GIENULIN: *Gienulin* XX w. GołA; (n.o. **Gienuła* : *Gieno* : *Eugeniusz* GołA).
- GIERAL: *Gieral* 1855 WPP 58 Wad; (n.o. *Giera* : *Gertruda* GołA, ap. *giera* SW, gw. śl. *gierać* RospSNS s.v. *Gier-*), zob. GIERAŁ.
- GIERALA: *Gierala* 1564 Koz I, 72; (jak po *Gieral*).
- GIERAŁ: *Gierał* 1855 WPP 28 Wad; (jak po *Gieral*), zob. GIERAL.
- GIERAŁEK: *Gierałek* 1803 ACC Łow; (cf. *Gierał*).
- GIERAŁOWSKI: *Gierałowski* 1867 UG MazN Szt; (jak po *Gierałek*).
- GIERDAL: *Gierdal* XX w. Koz I, 72; (n.o. *Gerard* SI).
- GIEREŁO: *Giereło* 1846 TP 114a Błap; (jak po *Gieral*).
- GIERGIEL: *Giergiel* Koz I, 74; (n.o. łc. *Georgius* SI).
- GIERGIELEWICZ: *Giergielewicz* 1766 MatS; 1830 AM Kow D3136 Włc; 1846 AM Lip D3338; (cf. *Giergiel*).
- GIERŁA: *Gierła* 1544 Koz I, 80; (jak po *Gieral*).
- GIERŁOWSKI: *Gierłowski* 1861 TPD 3148 Kon; (cf. *Gierła*).
- GIERMOŁA: *Giermoła* 1861 TPD 134 Łom; (n.o. **Gierma* : *Giera* : *Ger-*

- truda GołA, typ jak: *Kucz-ma*, *Szur-ma* Koz I, 97, *G(i)ermin* SSNO).
- GIERNAŁ: *Giernał* XX w. Koz I, 82; (ap. *gierny* SW, n.o. niem. *Giern* : *Gernhard(t)*, *Gernhöfer* Got).
- GIERSZAL: *Gierszal* 1756 MChW III, 17 Kon; 1825 Koz I, 72 SrdW; (n.o. *Gierz* : *Gerard*, *Jerzy* BrezN, 22-24, ap. *gierz* SW).
- GIERSZOŁ: *Gierszoł* Koz I, 76; (jak po *Gierszal*).
- GIERULA: *Gierula* XX w. Koz I, 78; (jak po *Gieral*), zob. GERUŁA.
- GIERULSKI: *Gierulski* 1855 WPP 63 Jas; (cf. *Gierula*).
- GIERWIELOWICZ: *Gierwielowicz* 1570-76 LWPod; (n.o. **Gierwiel*- : *Gerwazy* SI, *G(i)erwart* : *Gerwaldus*, *G(i)erwart* : *Gerwardus* SSNO).
- GIESIELKA: *Giesielka* 1855 WPP 26 NSąc; (n.o. **Gieszel*- : *Giesz*- : niem. *Gerhard* RospSNS).
- GIEZLA: *Giesla* XVI w. UG NiedN; (n.o. *Giez* SSNO : ap. *giez* NiedN), zob. GIZLA?
- GINAL: *Ginal* 1789 LWKrkI; 1839 AM Róż D4979 Ryp; (n.o. *Gina?* : *Eugeniusz* RospSNS, gw. *Ginek* ZarP, 381, ap. *ginąc* SW, *ginal*, *ginał* SW), zob. GINAŁ.
- GINALSKI: *Ginalski* 1855 WPP 33 Jas; 1846 TP 3265 Klc; 1846 TP 237 Łuk; (cf. *Ginal*, *ginał*).
- GINAŁ: *Ginał* 1789 LWKrkI; 1864 SOR Opt; (jak po *Ginal*), zob. GINAL.
- GINCZEL: *Ginczel* 1598 KSW I, 677; n.o. *Gi(e)nek*, *Gi(e)nko* SSNO, gw. *Ginek* ZarP, 381).
- GINCZELEWSKI: *Ginczelewski* 1830 AM Kow D3145 Włc; (cf. *Ginczel*).
- GINELA: *Ginela* XX w. Koz I, 74; (n.o. *Gina?* : *Eugeniusz* RospSNS, gw. *Ginek* ZarP, 381, ap. *ginąc* SW).
- GIZAL: *Gizal* XX w. Koz I, 72; (n.o. *Giza*, *Giża* SSNO, RospSNS : ap. *giża* SStp, *giza*, *giża* SW, *gizać* SW), zob. GIZOL.
- GIZEL: *Gisele* 1310 SSNO; *Giesel* XIX w. RospSNS; *Gizel* 1748 LMP Pzn; (jak po *Gizal*).
- GIZLA?: *Gisla* 1302 SSNO; *Gyszla* 1472 SSNO; (jak po *Gizal*), zob. GIEZLA.
- GIZOL: *Gizol* 1846 TP 244 RdzP; (jak po *Gizal*), zob. GIZAL.
- GIŻELA: *Giżela* 1822 ACC Łow; (n.o. *Giza*, *Giża* SSNO, RospSNS : ap. *giża* SStp, *giza*, *giża* SW, n.o. łc. *Gisella* SI).
- GLĄDALSKA f.: *Glądalska* 1846 TP 3145 Wln; (cf. *Glądata*, *Głędąta*).
- GLĄDAŁA, GŁĘDAŁA: *Glandelin* 1265 KozR 5, 449; *Glądata* 1846 TPD 3152 Wln; *Głędąta* 1828 AM Wit PtkT; (ap. *glądac* SW).

- GLEGOŁA: *Glegoła* 1864 SOR Rad; (ap. *gleg* SW).
- GLINDULA: *Glindula* XX w. GołA; (ap. gw. *glinda* GołA).
- GLASKAŁA: *Głaskała* 1609 KozR 5, 449; (ap. *głaskał* L).
- GLEBOŁ: *Głambol* 1444 SSNO; (ap. *głqb, głęb, głqb* SStp).
- GŁOWAŁA: *Głowała* 1552 KozR 31, 3353; 1740 AM Stw; 1852 WPP 182 Res; 1846 TP 256 Zam; 1846 TPD 3341 Klc; 1841 TP 385 Opn; 1864 ChPS Rad; 1846 TP 3128 Kal; 1846 TP 233 Łuk; 1846 TP 3130 Kon; (ap. *głowa* SPol XVI, L, SW), zob. GŁOWAŁA.
- GŁOWAŁA: *Głowała* 1670 AM Lin; 1743 AM Stw; (jak po *Głowała*), zob. GŁOWAŁA.
- GNIDULA: *Gnidula* XX w. GołA; (n.o. *Gnida* : ap. *gnida* GołA).
- GNIŁ, GNYŁ: *Gnił* XIX w. RospSNS; *Gnył* 1851 WPP 137 NSąc; (ap. *gnił* SW, por. *gnyk, gnik* BSE).
- GNIŁA, GNYŁA: *Gnyła* 1855 WPP 233 Bch; *Gniła* 1846 TPD 3151 Srd; (jak po *Gnił, Gnył*).
- GNIŁKA: *Gniłka* 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 3143 Srd; (cf. *Gnił, Gnył, Gniła, Gnyła*).
- GOCALAK: *Gocalak* 1835 AM Stb 10 Płc; (cf. *Goczal, Goczal, Gocał, Goczala, Gocata*).
- GOCALIŃSKI: *Gocaliński* 1859 AM Krj 34 Srp, (jak po *Gocalak*).
- GICELA: *Gocela* 1846 TPD 3790 Olk; (n.o. *Goc* WPP 222 Bch, *Goc(z)a* SSNO, *Gocz* : niem. *Gotz-, Gotsch-* RospSNS, pol. *Gocław, Gosław, Godzistał* BSE, *Godostał* TaszN, 74, ap. *goca* SW), zob. GOCEŁA.
- GOCELIŃSKI: *Goceliński* XX w. UG LesA Can; (cf. *Goczal, Gocel, Gocela, Goceta*).
- GOCEŁA: *Goceta* XX w. Koz I, 86; (jak po *Gocela*), zob. GOCEŁA.
- GOCHOŁA?: *Gochola* 1399 SSNO; (n.o. *Goch* SSNO : *Gościrał, Gościstał, Gościwuj* TaszN, 75, *Godzistał, Godostał* SSNO).
- GOCOLA też GOCZOŁA.
- GOCYL: *Gocyl* 1855 WPP 110 Jas; (jak po *Gocela*).
- GOCYŁA: *Gocyła* 1846 TPD 3790 Olk; 1846 TP 208 Krs; (jak po *Gocela*).
- GOCZAŁ: *Goczal* 1687 KozR 31, 3353; (jak po *Gocela*), zob. GOCZAŁ, GOCAL.
- GOCZAŁ, GOCAL: *Goczal* 1411 SSNO; *Gitzal* 1536 RospSNS; *Goczal* 1646 KSW I, 346; 1855 WPP 62 NSąc; 1855 WPP 17 Wad; 1855 WPP 195 Bch; 1846 TP 3299 Klc; 1824 TP 698 Opn; (jak po *Gocela*), zob. GOCZAŁ, GOCZOŁ, GOCOŁ.
- GOCZAŁA, GOCALA: *Goczala* 1649 Górnm; *Gocata* 1854 WPP 100 Wad; Go-

- czata* 1846 TPD 3866 Stn; *Gocata* 1846 AM Stb 32 Płc; (jak po *Goela*).
- GOCZAŁEK, GOCAŁEK, GOCZAŁK: *Gotsalco* 1256 SSNO; *Gotschalk* 1349-60 SSNO; *Goczalek* 1400, 1498 SSNO; *Goczalek* 1631 KSW II, 616; *Goczałek* 1777 BM; 1846 TPD 3150 Srd; 1827 AM Stb 2 Płc; (cf. *Goczał*, *Goczał*, *Goczata*, *Gocata*), też GOCZAŁKO.
- GOCZAŁKO też GOCZAŁEK, GOCAŁEK, GOCZAŁK.
- GOCZAŁOWSKI: *Goczalowski* 1616 UG RogN; (cf. *Goczał*, *Goczał*, *Goczata*, *Gocata*).
- GOCZEL, GOCEL: *Goczlonis* 1392 SSNO; *Goczal* 1520 KozR 31, 3407; *Gocel* 1848 AM Krj 23 Srp; (jak po *Goela*).
- GOCZOŁ?, GOCOŁ: *Goczol* 1491 SSNO; *Gocoł* 1846 TP 3809 Stn; (jak po *Goela*), zob. GOCZAŁ, GOCAŁ.
- GOCZOŁA: *Gotsolla* XX w. RospSNS; (jak po *Goela*), też GOCOLA.
- GOC(Z)UŁ?: *Goczul* 1423 SSNO; (jak po *Goela*).
- GODAL: *Godal* 1445 SSNO; (n.o. *God TaszN*, 47, 74, SSNO : *Godostaw*, *Godzistaw TaszN*, 74, *Godzimir* SSNO, -god : *Nagod*, *Zdzigod TaszN*, 74), zob. GODOL.
- GODALA, GODZALA: *Godala* 1659 KozR 31, 3354; *Godzalanka* 1726 ACC; (jak po *Godal*), zob. GODAŁA, GODZAŁA, GADZAŁA.
- GODALSKI, GODZIALSKI, GADZALSKI: *Gadzalska* 1846 TP 218 Lub; *Godzialski* 1854 AM Kłt D3015 Włc; *Godalski* 1838 UG MazN Szt; (cf. *Godal*, *Godala*, *Godzala*, *Godata*, *Godzata*, *Gadzata*).
- GODAŁA, GODZAŁA, GADZAŁA: *Godzala* XV w. SSNO; *Gadzala* 1440 SSNO; 1531 Koz I, 82; *Godata* XVII w. Koz I, 82; *Gadzata* 1855 WPP 81 Jas; *Godzata* 1846 TP 218 Lub; *Gadzata* 1846 TP 3145 Wln; (n.o. *God TaszN*, 47, 74, SSNO; *Godostaw*, *Godzistaw TaszN*, 74, *Godzimir* SSNO, *Gadimir*, *Godzimir* RospSNS, -god : *Nagod*, *Zdzigod TaszN*, 74, ap. *gadzać*, *godzić* BSE), zob. GADAŁA, GODAŁA, GODZALA.
- GODEL, GADEL, HODEL: *Godel* 1204 SSNO; *Hodel* XIX w. RospSNS; *Gadel*, *Gudel* 1852 AM Brd 23; (n.o. *God TaszN*, 47, 74, SSNO : *Godostaw*, *Godzistaw TaszN*, 74, *Godzimir* SSNO, *Gadimir*, *Godzimir* RospSNS, -god : *Nagod*, *Zdzigod TaszN*, 74).
- GODLA?: *Godla* 1265 SSNO; (jak po *Godal*).
- GODLEST: *Godlest* 1277 MałS, 129; (cf. *Godel*, *Gadel*, *Hodel*, *Godla*).
- GODLEWSKI: *Godlewski* 1861 TPD 3148 Kon; 1858 AM Seń 34 Płc; (cf. *Godel*, *Godla*, n.m. *Godlewo* SG).
- GODLIŃSKI: *Godliński* 1639 LCh; (jak po *Godlest*).

- GODOL: *Godol* 1846 TP 3809 Stn; (jak po *Godal*), zob. GODAL.
- GODOLA: *Godolin* XX w. RospSNS; (jak po *Godal*).
- GODULA: *Godula* 1250, 1386, 1401, 1498 SSNO; 1698 RospSNS; 1738 BSN; 1852 WPP 6 Bch; 1846 TP 211 Krs; (jak po *Godal*).
- GODYL: *Godil* 1475 SSNO; (jak po *Godal*).
- GODYLA: *Godyla* XX w. Koz I, 80; (jak po *Godal*), zob. GODYŁA.
- GODYŁA: *Godyła* 1846 TP 3125 Kal; (jak po *Godal*), zob. GODYŁA.
- GODZIALIŃSKI, GADZALIŃSKI: *Gadzaliński* 1865 AM Jem 40 Płc; *Godzia-
liński* 1847 AM Ptkk D4498; *Gadzaliński* 1830 AM Raz D4751 Nsz;
(cf. *Godział*).
- GODZIAŁ: *Godział* 1846 TPD 1622 PtkT; (jak po *Godal*).
- *GODZIEBEL: *Godziebel* 1490 Koz I, 74; (n.o. *Godzieba* SSNO - *Godze-
ba* 1434 : *God TaszN*, 47, 74, SSNO : *Godostaw*, *Godzistaw* *TaszN*,
74, *Godzimir* SSNO, -god : *Nagod*, *Zdzigod* *TaszN*, 74, ap. *go-
dzisz się* SStp).
- GODZIELA: *Godziela* 1846 TPD 3790 Olk; (n.o. *God TaszN*, 47, 74,
SSNO : *Godostaw*, *Godzistaw* *TaszN*, 74, *Godzimir* SSNO, *Gadomir*,
Godzimir RospSNS, -god : *Nagod*, *Zdzigod* *TaszN*, 74, ap. *godzisz
się* SStp, Spół XVI, L), zob. GODZIEŁA.
- GODZIELSKI: *Godzielski* 1616 LWRus I, 228; (cf. *Godziela*, *Godzieł*,
Godzieta).
- GODZIEL: *Godziell* XIX w. RospSNS; (jak po *Godziela*).
- GODZIEŁA: *Godzieta* XX w. Koz I, 86; (jak po *Godziela*), zob. GA-
DZIŁA, GODZIELA.
- GOGIL: *Gogill* 1568 GórnM; (ap. *gogotać* ≙ psł. **gogotati*, **gogot*,
**gogotjq* ≙ **gog-otz* SSE).
- GOLULA: *Golula* 1855 WPP 93 Wad; (ap. *goły* SW).
- GOMBAŁA: *Gombała* XX w. GołA; (ap. słow. *gomba* 'duży guzik' GołA).
- GOMIŁA: *Gomilla* XIX w. RospSNS; (ap. psł. **goms*, **game*, stp. gw.
gomoły, *gomola*, *gomon*, *gomonisz się* RospSNS s.v. *Gom-*).
- GONDELA: *Gondela* 1855 WPP 143 Jas; (ap. *gądać* SW, *gąść* L).
- GONEL: *Gonel* XX w. Koz I, 74; (ap. *gon*, *gonisz* SW).
- GONELEK: *Gonelek* 1846 TP 3533 Mch; (cf. *Gonel*).
- GENERALSKI: *Generalski* 1832 AM Ogl D4189 Chj; (n.o. **General*, -i-
Genera RospSNS s.v. *Gon-* : ap. *gon*, *gonisz* SStp, SW).
- GONIOŁ: *Gonoll* XX w. UG IckN; Koz I, 76; (jak po *Gonel*).
- GONTAŁA: *Gontała* 1807 BubN NTrg; (ap. *gont* BubN).
- GOREL, GORZEL: *Gorel* 1489 SSNO; 1601 KSW II, 175; XVII w. LCh;
1789 LWKrkI; *Gorzela* XIX w. RospSNS; *Gorzela* 1855 WPP 1 Wad;

Gorel 1825 AM PtkT; (n.o. -gor : *Cieszogor*, *Dalegor*, *Dąwigor*, *Nagor* SSNO, *TaszN*, 75, ap. *goreć*, *gorzeć* SStp, L, SW), zob. GORYL.

GORÉLÓWSKI: *Gorelowski* XVII w. LCh; (cf. *Gorel*, *Gorzé*).

GORÉLSKI: *Gorelski* 1810 AM Ras; (jak po *Gorelowski*).

GORGALIŃSKI: *Gorgaliński* 1846 TP 3132 Kon; (cf. *Gargal*, *Gargata*).

GORGUŁA: *Gorguła* 1846 TP 3812 Stn; (n.o. *Gargo?* SSNO, *Garg-*, niem. *Gärg-*, *Gerg-* RospSNS, *Gorg-*, niem. *Gorg-* : łc. *Georgius* Got, ap. *gorgolić*, *gorgolić się* SPol XVI, SW, *gorga*, *gorgi* L, SW), zob. GARGULA.

GORSZAŁKA: *Gorszałka* 1846 TP 3809 Stn; (n.o. **Gorszał-* : ap. *gor-szeć* SW).

GORTALÓWSKI: *Gortalowski* 1853 AM Jat D2661 Lin; (n.o. **Gortal*, -ż : ap. *gort* SW, n.o. niem. *Gart-*, *Gort* RospSNS s.v. *Gortol*).

GORTEL: *Gortel* 1846 TP 3744 Olk; (ap. *gort* SW, n.o. niem. *Gart-*, *Gort* RospSNS s.v. *Gort*).

GORTOL: *Gortoll* XX w. RospSNS; (jak po *Gortel*).

GORYL: *Goril* 1367 SSNO; *Goryl* 1455 SSNO; 1591 KSW II, 174; 1855 WPP 180 Bch; (jak po *Gorel*, *Gorzé*), zob. GOREL, GORZÉ.

GORYLA też GORYŁA.

GORYŁA: *Gorylla* 1760 RospSNS; *Gorille* XIX w. RospSNS; (jak po *Gorel*, *Gorzé*), też GORYLA.

GORZAL: *Gorzal* 1864 SOR Opt; 1846 TP 217 Lub; 1846 TP 3141 Srd; (n.o. *Gorzysław* SSNO, ap. *gorzać*, *gorzeć* SW), zob. GORZAŁ.

GORZALIŃSKI: *Gorzaliński* 1853 AM Chr D1875 Ryp; (cf. *Gorzal*, *Gorzał*, *Gorzata*, n.m. *Gorzałów* SG).

GORZALSKA f.: *Gorzalska* 1832 AM Skr D5246 Ryp; (jak po *Gorzaliński*).

GORZAŁ: *Gorzał* 1789 LWKrkI; (jak po *Gorzal*), zob. GORZAL.

GORZAŁA: *Gorzała* 1799 Koz I, 82; *Gorzolla* XIX w. RospSNS; *Gorzała* 1846 TP 3808 Stn; 1846 TP 258 Zam; XX w. UG KlecA Can; 1868 UG MazN Szt; (n.o. *Gorzysław* SSNO, ap. *gorzać*, *gorzeć* SW, *gorzała* SJP).

GORZAŁEK: *Gorzałek* 1846 TP 3809 Stn; (cf. *Gorzał*, *Gorzała*).

GORZÉLA: *Gorella* XIX w. RospSNS; *Gorzéla* 1855 WPP 159 Bch; 1876 AN PtkT; 1807 AM BłaR RawM; (n.o. *Gorzysław* SSNO, ap. *gorzać*, *gorzeć* SW).

GORZÉLAK: *Gorzélak* 1789 LWKrkI; 1859 AM Woź 34 Płc; (cf. *Gorel*, *Gorzé*, *Gorzéla*).

- GORZELIK: *Gorzellik* XX w. RospSNS; (jak po *Gorzelak*).
- GORZELSKI: *Gorzelski* 1838 AM Stb 13 Płc; 1832 AM Kzb 7 Srp; (jak po *Gorzelak*).
- GORZESIEKAŁA?: *Goreszekala* 1476 SSNO; (n.o. **Gorzesz(e)k-* : *Gorzesz* : *Gorzysław* SSNO, ap. *gorze* SStp + *siekać* BSE, L).
- GORZKULA: *Gorskule* 1713 RospSNS; (n.o. *Gorzek*, *Gorzko* RospSNS : *Gorzysław* SSNO, ap. *gorzki* L, SW).
- GORZULA: *Gorzula* 1753 KSW II, 163; 1855 WPP 25 Bch; 1854 WPP 13 Res; (jak po *Goreł*, *Gorzel*).
- GORZUŁOWSKI: *Gorsulowski* XIX w. RospSNS; (n.o. **Gorzuł-* : *Gorzysław* SSNO, ap. *goreł*, *gorzeł* SStp, L, SW, cf. *Gorzula*).
- GOSIEŁOWSKI: *Goselowski* 1754 UC KamN Mab; (n.o. **Gosiel-* : *Gosz* TaszN, 48, 75, *Goś-*, *Gosz-* RospSNS : *Gościrad*, *Gościstał*, *Gościwuj* TaszN, 75, *Gościmiar*, *Gościmir*, *Gościrad*, *Gościstał*, *Gościwid*, *Gościwit*, *Gościwuj* SSNO).
- GOSLIN: *Goslini* 1395 SSNO; (n.o. **Goszła*, **Gośła* : *Gosz*, *Gosz* : *Gościmiar*, *Gościmir*, *Gościrad*, *Gościstał*, *Gościwid*, *Gościwit*, *Gościwuj* SSNO).
- GOSOŁA: *Gosoła* XX w. UG IckN; (n.o. *Gosz*, *Gosz* : *Gościmiar*, *Gościmir*, *Gościrad*, *Gościstał*, *Gościwid*, *Gościwit*, *Gościwuj* SSNO).
- GOSTAL: *Gostal* 1218 SSNO; (n.o. *Gost* : *Gościstał* RospSNS, *Gościmiar*, *Gościmir*, *Gościrad*, *Gościwid*, *Gościwit*, *Gościwuj* SSNO, -*gost* : *Bdzigost*, *Dobrogost*, *Lubgost*, *Miłogost*, *Niegost?*, *Uniegost* SSNO).
- GOSTAŁA: *Gostalla* XX w. RospSNS; (jak po *Gostal*).
- GOSTUŁA: *Gostula* XX w. Koz I, 78; (jak po *Gostal*).
- GOSTYŁO: *Gostyło* XX w. Koz I, 86; (jak po *Gostal*).
- GOSYL: *Gosil* 1371, 1401 SSNO; (jak po *Gosoła*).
- GOS(Z)AL: *Gosalum* 1335 (1334) SSNO; (jak po *Gosoła*).
- GOSZEL: *Goschel* 1448 SSNO; (jak po *Gosoła*).
- GOSZKUŁA, GOSKUŁA: *Goschkuła* XIX w. RospSNS; (n.o. *Goszka*, *Gosz*, *Goszko* : *Gosz* RospSNS, TaszN, 48, 75 : *Gościmiar*, *Gościmir*, *Gościrad*, *Gościstał*, *Gościwid*, *Gościwit*, *Gościwuj* SSNO).
- GOSZTYŁA: *Gosztyła* 1628 KSW I, 439; (n.o. **Goszta* : *Gosz* RospSNS, TaszN, 48, 75 : *Gościmiar*, *Gościmir*, *Gościrad*, *Gościstał*, *Gościwid*, *Gościwit*, *Gościwuj* SSNO, *Gost* RospSNS : -*gost* : *Bdzigost*, *Dobrogost*, *Lubgost*, *Miłogost*, *Niegost?*, *Uniegost* SSNO, typ jak: *Januch-ta*, *Mach-ta*, *Piech-ta* Koz I, 48).
- GOSZUL: *Goschul* XIX w. RospSNS; (jak po *Gosoła*), zob. GOSZUŁ.
- GOSZUŁ: *Goszul* 1855 WPP 182 NSąc; (jak po *Gosoła*), zob. GOSZUL.

- GOŚCIELSKI: *Gościelski* 1846 AM Słż D5313 Nsz; (n.o. **Gościel-* : *Gościmiar, Gościmir, Gościrad, Gościstał, Gościwid, Gościwit, Gościwuj, Gost RospSNS* : -*gost* : *Bdzigost, Dobrogost, Lubgost, Miłogost, Niegost?, Uniegost SSNO*).
- GOŚCIŁA: *Gościła* XX w. Koz I, 86; (n.o. *Gościmiar, Gościmir, Gościrad, Gościstał, Gościwid, Gościwit, Gościwuj SSNO, ap. gośoid SW*).
- GOŚCIUŁ, GOSZCZUŁ: *Goschozul* XVI w. RospSNS; (n.o. *Goszek, Gosiek RospSNS* : *Gościmiar, Gościmir, Gościrad, Gościstał, Gościwid, Gościwit, Gościwuj SSNO*).
- GOŚLEWICZ: *Goślewicz* 1534 KozR 1, 168; (cf. *Goszal, n.o. *Go-* *si(e)l-* : *Gościmiar, Gościmir, Gościrad, Gościstał, Gościwid, Gościwit, Gościwuj SSNO*).
- GOŚLICKI: *Goślicki* 1639 LCh; *Goślicka* 1849 AM Wyd 24 Płc; *Goślicki* 1843 AM Kow D3149 Włc; 1849 AM Byd 31; (n.o. **Goślik* : cf. *Goszal, *Gosi(e)l-* : *Gościmiar, Gościmir, Gościrad, Gościstał, Gościwid, Gościwit, Gościwuj SSNO, n.m. Goślice SG*).
- GOŚLIKOWSKI: *Goślikowski* 1579 KozR 2, 395; (n.o. **Goślik* : cf. *Goszal, *Gosi(e)l-* : *Gościmiar, Gościmir, Gościrad, Gościstał, Gościwid, Gościwit, Gościwuj SSNO*).
- GOTOWAŁA: *Gotował* XX w. Koz I, 82; (ap. *gotował SW*).
- GOZDAL: *Gozdal* 1645 MączN; 1846 TP 220 Lub; 1846 TPD 3147 Kal; (n.o. *Gozd SSNO* : ap. *gozd, goźdź SStp, gozd SW*).
- GOZDALA: *Gozdala* XX w. Koz I, 72; (jak po *Gozdal*).
- GOZDALIK: *Gozdalik* 1846 TPD 3147 Kal; (cf. *Gozdal, Gozdala*).
- GOZDALSKI, GOZDZIAŁSKI: *Gozdzialski* 1835 AM Grb D2572 Włc; *Gozdalski* XX w. UG ZderA MakM; (jak po *Gozdalik*).
- GOZDZIELA: *Gozdziela* 1864 SOR Opt; (jak po *Gozdal*).
- GOŹDZIAŁ: *Gozdziol* 1748 RospSNS; (jak po *Gozdal*) zob. GUZDZIOŁ.
- GOŹDZIELSKI: *Goździelski* 1632 LCh; (cf. *Gozdziela, n.m. Goździelin SG*).
- GÓRNOLA: *Górnolla* 1846 UG Leszn Ksr; (n.o. *Górny* : ap. *górný Rosp SNS*).
- GRABAŁA: *Grabala* 1846 TPD 3888 Stn; 1846 TP 3325 Klc; (n.o. *Grab RospSNS* : ap. *grab, grabać, grabać się SW*), zob. GRABAŁA.
- GRABALAK: *Grabalak* XX w. GołA; (cf. *Grabala, Grabała*).
- GRABALIN: *Grabalin* XX w. GołA; (jak po *Grabalak*).
- GRABALSKI: *Grabalski* 1754 LP Pzn; (cf. *Grabala, Grabała, n.m. Grabal SG*).

- GRABAŁA: *Grabalin* XVIII w. RospSNS; *Grabala* 1846 TP 3784 Olk; (jak po *Grabala*), zob. GRABALA.
- GRABEL, GRABIEL: *Grabel, Grabiell* XX w. RospSNS; (n.o. *Grab* RospSNS : ap. *grab, grabać, grabać się, grabel* SW).
- GRABELA: *Grabela* 1846 TPD 1621 RawM; (jak po *Grabel, Grabiell*).
- GRABELAK: *Grabelak* 1863 AM Bła 38 Płc; (cf. *Grabel, Grabiell, Grabela*).
- GRABLA: *Grabla* 1508-13 Koz I, 80; (n.o. *Grab* RospSNS, ap. *grab* SPol XVI, *grabie, gw. grable* BrezP s.v. *Grabla, grabla* SW).
- GRABLOWSKI: *Grablowski* XX w. UG DubN; (cf. *Grabel, Grabiell, Grabela, Grabla, n.m. Grable* SG).
- GRABOLA: *Grabolla* XIX w. RospSNS; (jak po *Grabala*).
- GRABOLAK: *Grabolak* 1836 AM Dob 11 Gon; (cf. *Grabola*).
- GRADOLEWSKI: *Gradolewski* XX w. Koz I, 76; (n.o. **Gradol, -i* : ap. *grada, gierada, grad* SW, n.m. *Gradolewo* SG).
- GRADULA: *Gradula* XIX w. UG MocN Wej; (ap. kasz. *grędi* SychS).
- GRADULEWSKI: *Gradulewski* 1896 UG MocN Wej; (cf. *Gradula*).
- GRAJEL: *Grajel* 1846 TPD 3147 Kal; (ap. *graj, grajek, graja* SW, niem. *Grauel* Got).
- GRAJEŁA: *Grajeła* 1846 TP 3126 Kal; (jak po *Grajel*).
- GRAL: *Gral* 1500 Koz I, 72; 1846 TPD 3790 Olk; 1846 TPD 3151 Srd; 1846 TPD 1621 RawM; 1846 TP 233 Łuk; *Grall* 1830 AM KolW D3069 Nsz; 1847 AM Bob 14 Brd; *Grahl* 1852 UG StaśN Ksr; (jak po *Grala*), zob. GRAŁ, GRYL, GRZEL, GREL.
- GRALA: *Grala* 1385, 1408 SSNO; 1566 RospSNS; 1787 Sch; 1846 TP 258 Zam; 1861 TPD 121 Hrb; 1830 TP 614 Opt; 1846 TPD 3151 Srd; 1846 TPD 1621 RawM; 1846 TP 3128 Kal; 1846 TP 236 Łuk; 1775 MchW III, 53 Kon; 1828 AM Stb 4 Płc; 1831 AM Bon 38 Włc; 1847 AM Sin D5223 Nsz; (ap. *grać* SStp, SPol XVI, SW, *gral* SW), zob. GRAŁA, GREŁA, GRYLA, GRZELA, GRELA.
- GRALAK: *Gralak* 1846 TP 3126 Kal; 1846 TP 235 Łuk; 1861 TPD 3149 Łęc; 1844 AM Pac 18 Gon; 1827 AM Słp 2 Płc; 1847 AM Ksz D3253 Włc; 1831 AM Bąd 11 Nsz; (cf. *Gral, Grala, Grał, Grała*), zob. GRAŁAK, GRYLAK, GRZELAK, GRELAK.
- GRALCZYK: *Gralczyk* 1846 TPD 3149 Łęc; 1832 AM Cac 7 Płc; (jak po *Gralak*), zob. GRZELCZYK.
- GRALEWICZ: *Gralewicz* 1843 AM Wyd 18 Płc; XX w. UG LesA Can; (jak po *Gralak*), zob. GRELEWICZ.
- GRALEWSKI: *Gralewski* 1846 TP 3139 Łęc; 1836 AM Pac 10 Płc; 1830

- AM Kłt D2991 Włc; 1844 AM Raz D4765 Nsz; 1833 AM Maz D3894 Lin; 1856 AM Lig 31 Srp; XX w. UG IwA Can; *Gralewska* 1874 AM Żoź 2 Byd; *Gralewski* 1814 AM RdzCh D4847; (cf. *Gral*, *Grala*, *Graź*, *Graża*, n.m. *Gralewo* SG), zob. GRYLEWSKI, GRZELEWSKI.
- GRALICKI: *Gralioki* 1842 AM Bła 17 Płc; 1855 AM Dob D2264 Ryp; (cf. *Gralik*).
- GRALIK: *Gralik* 1628-32 LWWK I; 1854 AM Słń D4695 Nsz; (jak po *Gralak*), zob. GRZELIK.
- GRALIŃSKI: *Graliński* 1846 TPD 3151 Srd; 1846 TP 3129 Kal; 1846 TP 3134 Kon; 1843 AM Pac 17 Gon; 1855 AM Kow D3162 Włc; 1858 AM Krj 33 Srp; (jak po *Gralak*), zob. GRZELIŃSKI, GRELIŃSKI.
- GRALKOWSKI: *Gralkowski* 1848 AM Jat D2662 Lin; (n.o. **Gral(e)k*- : *Gral*, *Grala*, *Graź*, *Graża*, cf. *Grzelka*).
- GRALSKI: *Gralski* 1864 AM Cac 39 Płc; 1833 AM Raz D4754 Nsz; *Gralska* 1845 AM Byd 31; (jak po *Gralewski*), zob. GRYLSKI, GRZELSKI.
- GRĄŁ: *Grall* 1699 RospSNS; *Gral* 1715 RospSNS; *Graź* 1846 TP 3278 Kłc; (ap. *grać* L, SW), zob. GRAL.
- GRĄŁA, GREŁA: *Graża* 1855 WPP 58 Res; *Greża* 1846' TP 3809 Stn; *Graża* 1809 AM Ras; *Greża* 1839 UG MazN Szt; (jak po *Graź*), zob. GRALA, GRZELA, GRELA.
- GRĄŁAK: *Grażak* 1828 AM PtkT; (cf. *Graź*, *Graża*), zob. GRALAK.
- GRAMAŁA: *Gramale* 1703 RospSNS; (ap. *gramać się* SW, gw. śl. *gramać* RospSNS).
- GRAMOLA: *Gramole* 1704 RospSNS; *Gramolle* XIX w. RospSNS; (ap. *gramać się*, *gramolić się* SW, gw. śl. *gramoła* RospSNS), też GRAMOŁA.
- GRAMOŁA też GRAMOLA.
- GRAMULA: *Gramula* XVII w. KozR 1, 165; (ap. *gramać się*, *gramolić się* SW), zob. GRAMUŁA.
- GRAMUŁA: *Gramula* 1666-67 RospSNS; *Gramule* 1706 RospSNS; (ap. *gramać się*, *gramolić się* SW, gw. śl. *gramuła* RospSNS), zob. GRAMUŁA.
- GRANIŁO: *Graniło* 1425 SSNO; (ap. *grań*, *grania* SStp).
- GRAPAŁA: *Grapała* XX w. Koz I, 82; (ap. *grapa*, *grap*, *grapa*, *grępa* SW).

- GRASAŁ: *Grasał* XX w. Koz I, 82; (ap. *grasować* SW, n.o. **Grasz*, **Gras* : *Gracian* : łc. *Gratianus*, pot. *Gracha*, *Grasiu* : *Grażyna*).
- GRASZELA, GRASELA: *Graszela*, *Grasela* 1855 WPP 5, 123 Jas; (n.o. **Grasz*, **Gras* : *Gracian* : łc. *Gratianus*, pot. *Gracha*, *Grasia* : *Grażyna*, ap. gw. śl. *graszka* RospSNS s.v. *Gras-*, *Grasz-*, *grasować* SW).
- GRĄŻAŁSKI: *Grążałski* 1864 AM Łum 9 Srp; (n.o. **Grążał*, -ł- : ap. *grążać się* SW).
- GRĄŻEL: *Grążeł* 1861 TPD Kon; (ap. *grążyć*, *grążać się*, *grążeł* SW).
- GRĄŻLEWSKI: *Grążelewski* 1864 AM BrzP 1 Brd; (cf. *Grążeł*).
- GRĄŻLIK: *Grążlik* 1864 AM Dor D2162 Lin; (jak po *Grążelewski*).
- *GRDZEL: *Grdział* 1458 SSNO; (ap. psł. **grdz*: 'dumny' RospSNS s.v. *Grd-*, psł. **grđiti* (sę) SSE).
- GRECHLA: *Grechła* 1861 TPD 121 Hrb; (n.o. *Grech* : łc. *Gregorius* RospSNS).
- GREGUŁA: *Greguła* 1846 TP 3146 Win; 1846 TP 220 Lub; (n.o. łc. *Gregorius* RospSNS).
- GREGUŁOWSKI: *Gregułowski* 1844 AM Daw Kut; (cf. *Greguła*).
- GRELEWICZ: *Grelewicz* 1843 AM Dób D2373 Byd; (cf. *Grała*, *Greta*, *Grył*, *Gryła*, *Grzel*, *Grel*, *Grzela*, *Grela*), zob. GRALEWICZ.
- GRELUK: *Greluk* 1846 TP 118 Hrb; (jak po *Grelewicz*).
- GREZAŁA: *Grezała* 1855 WPP 191 Bch; (ap. *grążać się*, *grężyć* SW).
- GRĘBAŁA: *Grębała* XX w. Koz I, 82; (ap. *gręba*, *gręby*, *grębnieć* SW), zob. GRĘBOŁA.
- *GRĘBEL, GREMBEL: *Grębel* 1510 Koz I, 74; *Grembel* 1675 KSW I, 562; (jak po *Grębała*).
- GRĘBLIŃSKI: *Grębliński* 1843 AM Grb D2580 Włc; (cf. *Grębel*, *Grembel*).
- GRĘBOŁA: *Grambolla* XIX w. RospSNS; (jak po *Grębała*), zob. GRĘBAŁA.
- GRĘDOŁ?: *Gründol* XX w. RospSNS; (n.o. *Gręda* RospSNS, ap. *grędać*, *gręda* SW, n.o. niem. *Grund-*, *Gründ-* RospSNS).
- GROBALAK: *Grobalak* 1856 AM Trp 30 Płc; (n.o. **Grobal*, -ł- : ap. *grob* SW).
- GROBEL: *Grobel* 1489 SSNO; 1852 WPP 167 Res; 1846 TP 219 Lub; (n.o. *Grob* SSNO, *Groba* RospSNS : ap. *grob* SStp, L, SW, *grobić*, *grobela* SW).
- GROBELA: *Grobela* 1846 TPD 3151 Srd; (jak po *Grobel*).

- GROBELAK: *Grobelak* 1840 AM Kłm Czt; (cf. *Grobel*, *Grobela*, n.m. *Grobła*, *Grobła* SG).
- GROBIL: *Grobil* 1846 TP 225 Lub; (n.o. *Grob* SSNO, *Groba* RospSNS : ap. *grob* SStp, L, SW, *grobic* SW).
- GROCHAL: *Grochal* 1423 SSNO; 1714 RospSNS; 1855 WPP 117 Bch; 1846 TP 3767 Olk; 1846 TPD 3647 Mch; 1846 TP 3286 Klc; 1846 TPD 1621 RawM; (n o. *Groch* SSNO, RospSNS : ap. *groch* SStp, L, SW, *grochal* SW), zob. GROCHOL.
- GROCHALA: *Grochala* 1422 SSNO; *Grochalanka* 1682 RospSNS; 1855 WPP 98 Res; 1828 AM Wit PtkT; 1755 UG Gęba Wej; (jak po *Grochal*), zob. GROCHALA.
- GROCHALCZYK: *Grochalczyk* 1794 BM; (cf. *Grochal*, *Grochala*, *Grochata*).
- GROCHALEWSKI też GROCHOLEWSKI.
- GROCHALSKI: *Grochalski* 1849 AM PtkK D4500; 1853 AM Kok D3056 Nsz; 1855 AM Nog D4178 Lin; XX w. UG Iwa Can; 1839 AM Kcn D2728 Szb; 1833 AM Róż D4973 Ryp; 1826 AM Byd 25; *Grochalska* 1844 AM RdzCh D4847; (cf. *Grochal*, *Grochala*, *Grochata*, n.m. *Grochal*, *Grochale* SG), zob. GROCHOLSKI.
- GROCHALA: *Grochala* XX w. Koz I, 82; (n.o. *Groch* SSNO, RospSNS : ap. *groch* SStp, L, SW), zob. GROCHALA.
- GROCHLA: *Grochla* XIX w. RospSNS; (jak po *Grochata*).
- GROCHOL: *Grochol* 1463 SSNO; 1743, XIX w. RospSNS; 1855 WPP 81 Bch; *Grocholówna* 1844 ACC Łow; *Grochol* 1770 UG DymN Gdn; (jak po *Grochata*). zob. GROCHAL, GROCHOŁ.
- GROCHOLA: *Grochola* 1389 SSNO; *Grocholya* 1415 SSNO; *Grocholi* fl. 1496 SSNO; *Grocholia* 1565 LWL; 1855 WPP 24 NSac; 1855 WPP 46 Bch; 1861 TPD 3148 Kon; (jak po *Grochata*), zob. GROCHOŁA.
- GROCHOLAK: *Grocholak* 1813 AM PtkT; (cf. *Grochol*, *Grochola*, *Grochoł*, *Grochoła*, n.m. *Grochol*, *Grocholice* SG).
- GROCHOLAŃSKA f.: *Grocholańska* 1796 ACC; (jak po *Grocholak*).
- GROCHOLEWIC: *Grocholewic* 1787 Sch; (cf. *Grochol*, *Grochola*, *Grochoł*, *Grochoła*).
- GROCHOLEWSKI: *Grocholewski* 1785 Sch; 1833 AM Ksz D3239 Włc; (jak po *Grocholak*), też GROCHALEWSKI.
- GROCHOLSKI: *Grocholski* 1564-65 LWS; 1630 LCh; 1789 LWKrkI; *Grocholska* 1863 AM Kłm Czt; *Grocholski* 1828 AM PtkT; 1846 TP 3833 Kon; *Grocholska* 1847 AM Prd D4631 Włc; *Grocholski* 1851 AM Słż D5317 Nsz; 1838 AM Kcn D2728 Szb; (jak po *Grocholak*), zob. GROCHALSKI.

- GROCHOŁ: *Grochoł* XIX w. RospSNS; 1855 WPP 80 Bch; (jak po *Grochała*), zob. GROCHOL.
- GROCHOŁA: *Grochoła* 1385 Koz I, 76; (jak po *Grochała*), zob. GROCHOLA.
- GROCHULA: *Grochula* 1399 SSNO; 1855 WPP 24 NSąc; (jak po *Grochała*), zob. GROCHUŁA.
- GROCHULAK: *Grochulak* XX w. GołA; (cf. *Grochula*, *Grochuta*).
- GROCHULKA: *Grochulka* XX w. GołA; (jak po *Grochulak*).
- GROCHULSKI: *Grochulski* 1846 TP 3146 Wln; 1823 TP 575 Rad; 1846 TPD 1622 PktT; 1834 AM Tum Łęc; 1846 TP 3132 Kon; 1833 AM Boł 8 Płc; *Grochulska* 1854 AM Prd D4638 Włc; 1854 AM Sęd D5206 Nsz; (jak po *Grochulak*).
- GROCHUŁA: *Grochuła* 1846 TP 3130 Kon; (jak po *Grochała*), zob. GROCHULA.
- *GROCHYLA też *GROCHYŁA.
- *GROCHYŁA: *Grochylina* 1778 MChW II, 54 Gnz; (jak po *Grochała*), też *GROCHYLA.
- GRODAŁA: *Grodalla* XX w. RospSNS; (n.o. *Grod* SSNO, *Groda* RospSNS : *Grodziśław*, *Grodziśław*, -*grod* : *Niegrad*, *Siegrad* TazsN, 76).
- GROMAŁA: *Gromala* 1856 WPP 51 NSąc; (n.o. *Grom*, *Groma* RospSNS : *Gromiśław* SSNO, ap. *grom*, *gromiś* SW), zob. GROMAŁA.
- GROMALSKI: *Gromalski* XVIII w. KozR 31, 3355; (cf. *Gromala*, *Gromała*).
- GROMAŁA: *Gromała* 1846 TP 3697 Olk; (jak po *Gromala*), zob. GROMAŁA.
- GROMEL: *Grommel* 1485 SSNO; (jak po *Gromala*).
- GROMELA: *Gromela* 1846 TP 3655 Olk; (jak po *Gromala*).
- GROMELSKI: *Gromelski* 1829 AM Lig 4 Srp; (cf. *Gromel*, *Gromela*).
- GROMUŁ: *Gromuł* 1846 TP 235 Łuk; (jak po *Gromala*).
- GRONALSKI: *Gronalski* 1745 LMP Pzn; (n.o. **Gronal*, -*ł*- : ap. *gron* SW).
- GRONCZALOWSKI: *Gronczalowski* 1667-72 KozR 31, 3355; (n.o. **Gronczal*, -*ł*- : *Gronek* RospSNS : ap. *gron* SW).
- GROSZEL: *Groschel* 1441 SSNO; (n.o. *Grosz* SSNO, RospSNS : *Grodziśław* SSNO, ap. *grosz* SStp, SPol XVI, L, n.o. niem. *Gröschel* : ap. *Gröschel* RospSNS s.v. *Groszel*), zob. GROSZYL.
- GROSZOL: *Groscholl* XX w. RospSNS; (n.o. *Grosz* SSNO, RospSNS : *Grodziśław* SSNO, ap. *grosz* SStp, SPol XVI, L).
- GROSZYL: *Groschil* 1441 SSNO; (jak po *Groszol*), zob. GROSZEL.

- GROTUŁA: *Grotuła* 1436, 1513 Koz I, 76; (n.o. *Grot*, *Grota* SSNO, RospSNS : ap. *grot* SPol XVI, L).
- GROTYL?: *Grotile* 1502 RospSNS; (jak po *Grotuła*).
- GROZDZIELIŃSKI: *Grodzieliński* 1867 UG MazN Szt; (n.o. **Grodziel-* : *Grodziśław*, *Grodziśław* SSNO, ap. *grodziś* SW, por. UG MazN).
- GROZEL: *Grozel* 1663 UG BanA; (ap. *groziś* UG BanA).
- GRUBAŁA: *Grubala* Koz I, 72; (jak po *Grubała*), zob. GRUBAŁA.
- GRUBALSKI: *Grubalski* 1759 AM Lis D3451 Wąb; 1850 AM Jat D2662 Lin; 1831 AM Sał D3165 Ryp; (cf. *Grubala*, *Grubała*).
- GRUBAŁA: *Grubała* 1731 Koz I, 82; (n.o. *Grub*, *Grubo* SSNO, *Gruby* RospSNS, ap. *gruby* SStp, SPol XVI, L, SW), zob. GRUBAŁA.
- GRUBEL, GRUBIEL: *Grubel* XX w. RospSNS; (jak po *Grubała*).
- GRUBELSKI: *Grubelski* 1846 TP 243 RdzP; *Grubelszozonka* 1799 UG WesN Tcz; (cf. *Grubel*, *Grubiel*).
- GRUCEL: *Grubel* 1854 WPP 28 NSąc; (ap. *gruca*, *grucza* SW).
- GRUCELA: *Grucela* XX w. Koz I, 74; (jak po *Grucel*).
- GRUCHAL: *Gruchal* 1789 LWKrkI; (jak po *Gruchała*).
- GRUCHALSKI: *Gruchalski* 1856 WPP 86 Wad; 1871 UG Borzn Ksr; (cf. *Gruchal*, *Gruchała*).
- GRUCHAŁA: *Gruchala* 1489 SSNO; *Gruchała* 1563 Koz I, 82; *Gruchala* 1616 BrezP; *Gruchata* 1682 UG GinA; 1766 BrezP; *Gruchalla* XIX w. RospSNS; 1855 WPP 159 Bch; 1846 TP 3532 Mch; 1846 TPD 1622 PtkT; 1849 BrezP Chj; 1849 UG Leszn Ksr; 1888 UG FranN Krt; (ap. *gruchać* SPol XVI, L, SW, *grucha* augm. od *gruszka* SW, gw. śl. *gruch* RospSNS).
- GRUCHAŁEK: *Gruchallek* 1570 BrezP; (cf. *Gruchała*).
- GRUCHEL: *Gruchel* 1699, 1711 RospSNS; (jak po *Gruchała*).
- GRUSZEL: *Gruszel* 1842 AM Rac D4690 Tch; *Gruschel* 1898 UG MocN Wej; (n.o. *Grosz* : *Grodziśław*, *Grodziśław* SSNO, ap. *gruszeć* SW).
- GRUSZLIK: *Gruszlik* 1855 WPP 15 Wad; (cf. *Gruszel*).
- GRYBEL: *Grybel* 1767 KSW I, 573; 1852 WPP 110 NSąc; 1846 TP 3129 Kał; (ap. *grzyb* L, SW, *grzybiel* SW, por. *Grybowski*, *Grzybowski* BubN).
- GRYCHTOŁ: *Grychtoł* XX w. RospSNS; (ap. *grycht* SW).
- GRYGAŁOWICZ: *Grygałowicz* 1785 Sch; (n.o. **Grygał-* : *Gryga* : łc. *Gregorius* RospSNS).
- GRYGIEL: *Grigiel* 1621 RBK; *Grygiel* 1708 KSW II, 199; 1789 LWKrkI; 1855 WPP 2 NSąc; 1855 WPP 110 Wad; 1846 TP 3543 Mch; 1848 TP 258 Zam; 1846 TPD 3341 Klc; 1822 AM LgtW Ras; 1846 TP 222

- Lub; 1837 AM Wit PtkT; 1846 TP 3141 Srd; (n.o. *Gryga* : łc. *Gregorius RospSNS*, niem. *Grügel* Got).
- GRYGIELSKI: *Grygielski* 1780 UŁ UrbN; (cf. *Grygiel*).
- GRYGLEWICZ: *Gryglewicz* 1789 LWSI; (jak po *Grygielski*).
- GRYGLEWSKI, GRYGLOWSKI: *Gryglowski* 1855 WPP 82 Bch; *Gryglewski* 1868 AM Prb 79 Płc; (cf. *Grygiel*, n.m. *Grygle*, *Grygtów* SG).
- GRYGLICKI: *Gryglicki* 1846 TP 217 Lub; (n.o. *Gryglik* GalNP : *Grygiel*, n.m. *Grygle*, *Grygtów* SG).
- GRYGOLIŃSKI: *Grygoliński* 1846 TP 3146 Wln; (n.o. **Grygol*, -ł- : *Gryga* : łc. *Gregorius RospSNS*).
- GRYGUL: *Grigull* XX w. RospSNS; (n.o. *Gryga*: łc. *Gregorius RospSNS*), też GRYGUŁ.
- GRYGUŁ też GRYGUL.
- GRYL: *Gryl* 1846 TP 3136 Łęc; (n.o. *Grzegorz*, łc. *Gregorius* SI), zob. GRAL, GRZEL, GREL.
- GRYLA: *Gryla* 1837 AM CzsChj D2061 Chj; (jak po *Gryl*), zob. GRALA, GRZELA, GRELA.
- GRYŁAK: *Gryłak* 1846 TP 238 Łuk; (cf. *Gryl*, *Gryla*), zob. GRALAK, GRZELAK, GRELAK.
- GRYLEWSKI: *Grylewski* 1613 LMP; (jak po *Gryłak*), zob. GRALEWSKI, GRZELEWSKI.
- GRYLSKI: *Grylski* 1709 UG KamN Mab; (jak po *Gryłak*), zob. GRALSKI, GRZELSKI.
- GRYNDAL: *Gryndal* 1846 TPD 1622 PtkT; (ap. *grenda*, *granda* SW).
- GRYWALSKI: *Grywalski* 1852 WPP 50 NSąc; (n.o. **Grywal*, -ł- : ap. *grywad* SW).
- GRYZEL: *Grisel* 1427 SSNO; *Gryzła* fl. 1647 KSW I, 63; (ap. *gryźd* SStp, L, *gryząd* SW).
- GRYZEŁKO: *Gryzełko* 1855 WPP 41 Wad; (cf. *Gryzel*, *Gryzto*).
- GRYZŁA: *Gryzła* XX w. RospSNS; (jak po *Gryzel*).
- GRYZŁO: *Gryzto* 1855 WPP 54 NSąc; (ap. *gryźd* SW).
- GRZĄBEL, GRZOMBEL: *Grzombel* 1852 WPP 150 NSąc; *Grzqbel* 1855 WPP 52 Bch; (ap. *grzqba* SW).
- GRZBIEL: *Grzbiel* XX w. Koz I, 74; (ap. *grzbiet* SW : psł. **chrób- -btz* RospSNS s.v. *Grzbiel*-).
- GRZBIELA: *Grzbiela* XX w. RospSNS; (jak po *Grzbiel*).
- GRZBIOŁ: *Grzbyol* 1514 Koz I, 76; (jak po *Grzbiel*).
- GRZEBAŁA: *Grzebała* 1843 AM Kcn D2728 Szb; (ap. *grzebać*, *grzebata* SW).

- GRZEBALEK: *Grzebellek* XX w. RospSNS; (cf. *Grzebala*).
- GRZEBEL: *Grzebel* 1850 AM Kcn D2727 SzB; (ap. *grzebać* SW).
- GRZEBELEK: *Grzebelek* 1501-15 Koz I, 74; (cf. *Grzebel*), zob. GRZEBELEK.
- GRZEBELEK: *Grzebelek* 1852 WPP 107 Res; (n.o. **Grzebeł-*, cf. *Grzebel*), zob. GRZEBELEK.
- GRZEBIELA: *Grzebiela* Koz I, 74; (jak po *Grzebel*).
- GRZEBIELASZ: *Grzebielasz* 1789 LWKrkI; (cf. *Grzebiela*).
- GRZEBIELUS: *Grzebellus* XX w. RospSNS; (cf. *Grzebiela*).
- GRZEBUŁA: *Grzebuła* 1846 TP 209 Krs; (jak po *Grzebel*).
- GRZEBYŁA: *Grzebyła* XX w. Koz I, 86; (jak po *Grzebel*).
- GRZECHOLA: *Grzechola* 1750 LIC; (n.o. *Grzech* : *Grzegorz* SmoczS, 67 ZarP, 383, ap. *grzech* L).
- GRZECHUŁA: *Grzechuła* XX w. GalNP; (jak po *Grzechola*).
- GRZEGDAŁA: *Grzegdała* XX w. GalNP; (n.o. *Grzegda* : *Grzegorz* GalNP).
- *GRZEGOŁEK: *Grzegołodna* 1782 ACC; (n.o. **Grzegoł-*, *Grzega* : *Grzegorz*, ap. *grzegotać* RospSNS).
- GRZEGOŁOWSKI: *Grzegołowski* 1846 TP 3142 Srd; (jak po **Grzegołek*).
- GRZEGUŁKA: *Grzegułka* XX w. Koz I, 78; (n.o. **Grzeguł-* : *Grzega* : *Grzegorz*, ap. *grzegotać* RospSNS).
- GRZEL, GREL: *Grel* 1405 SSNO; *Grehl* 1642 RospSNS; *Grzel* 1789 LWKrkI; *Grehl* XIX w. RospSNS; *Grel* 1846 TPD 1621 RawM; 1846 TP 3130 Kon; 1826 UG Leszn Ksr; (n.o. *Grzegorz*, łc. *Gregorius* SI, niem. *Grell* Got), zob. GRAL, GRYL.
- GRZELA, GRELA: *Grelle* 1329 SSNO; *Grella* 1407 SSNO; *Grelle* 1575 BrezP; *Grella* 1648 BrezP; *Grela* 1743, XIX w. RospSNS; 1855 WPP 173 Jas; *Grzela* 1855 WPP 1 Wad; *Grela* 1853 WPP 8 Bch; 1855 WPP 93 Res; *Grzela* 1846 TP 3697 Olk; 1846 TP 3345 Mch; *Grela* 1846 TP 3809 Stn; 1846 TP 250 Zam; 1846 TP 116 Hrb; *Grzela* 1846 TP 3287 Klc; *Grela* 1846 TP 211 Krs; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 3143 Srd; 1846 TPD 1621 RawM; *Grzela* 1846 TP 3129 Kal; 1808 AM Zgr Łęc; 1846 TP 233 Łuk; 1802 ACC Łow; 1775 MChW III, 53 Kon; 1848 AM Boż 23 Srp; 1840 AM Luw D3559 Śwc; 1792 UG WesN Tcz; *Greulla* 1808 UG Iwcn Puc; (n.o. *Grzegorz*, łc. *Gregorius* SI, niem. *Grella* Got), zob. GRALA, GRYLA.
- GRZELACHOWSKI: *Grzelachowski* XX w. RospSNS; (n.o. **Grzelach* : *Grzel*, *Grel*, *Grzela*, *Grela*, typ jak: *Bieni-ach*, *Mit-ach* Koz I, 38, 39).

- GRZELACZEK: *Grzelaczek* 1753 BM; (cf. *Grzelak, Grelak*).
- GRZELAK, GRELAK: *Grelak* 1855 WPP 79 Bch; 1846 TP 3398 Mch; 1846 TP 255 Zam, 1846 TP 119 Hrb; 1846 TP 212 Krs; *Grzelak* 1846 TPD 3341 Klc; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 217 Lub; 1846 TPD 3150 Srd; 1846 TPD 3147 Kal; 1846 TPD 1621 RawM; *Grelak* 1843 ACC Łow; 1762 MChW I, 298 Koś; 1846 TP 3130 Kon; *Grzelak* 1843 AM Pac 17 Gon; 1839 AM PtkK D4490; 1828 AM Bon 3 Płc; 1832 AM Prd D4616 Włc; 1827 AM Gol 2 Srp; 1849 AM Krz D3297 Nsz; XX w. UG KlecA Can; 1770 UG FymN Gdn; (cf. *Grzel, Grel, Grzela, Grela*), zob. GRALAK, GRYLAK.
- GRZELAKOWSKI: *Grzelakowski* 1846 TPD 3151 Srd; (cf. *Grzelak, Grelak*).
- GRZELCZAK: *Grzelczak* 1794 BM; 1846 TP 3137 Łęc; 1846 TP 3130 Kon; (cf. *Grzelec, Grzelka*).
- GRZELCZYK: *Grzelczyk* 1846 TP 3143 Srd; (jak po *Grzelczak*), zob. GRALCZYK.
- GRZELEC: *Grzelec* 1437 SSNO; 1830 TP 614 Opt; 1846 TP 3229 Klc; 1861 TPD 3148 Kon; (jak po *Grzelak, Grelak, Grylak*).
- GRZELECKI: *Grzelecki* 1863 AM Ran 36 Płc; *Grzelecka* 1838 AM Płn D4538 Ryp; (jak po *Grzelczak*).
- GRZELER?: *Grzelerus* 1308 SSNO; (jak po *Grzelak, Grelak*).
- GRZELEWSKI: *Grzelewska* 1826 AM Sik 1 Płc; *Grzelewski* 1839 AM Lin D3331; *Grzelewska* 1811 AM Lid Brd; *Grzelewski* 1868 UG MazN Szt; (jak po *Grzelak, Grelak*), zob. GRYLEWSKI.
- GRZELIK: *Grzelik* 1846 TP 3144 Srd; (jak po *Grzelak, Grelak*), zob. GRALIK.
- GRZELIŃSKI, GRELIŃSKI: *Grzeliński* 1661-65 LWRus I, 191; *Greliński* 1789 LWKrkI; *Grzeliński* 1846 TPD 3151 Srd; 1846 TP 3131 Kon; 1842 AM Osc D4229 Nsz; (jak po *Grzelak, Grelak*), zob. GRALIŃSKI.
- GRZELKA: *Grzelka* 1750 LIC; 1826 TP 686 Opt; 1846 TP 3257 Klc; 1823 TP 575 Rad; 1846 TP 3142 Srd; 1846 TP 3128 Kal; 1846 TPD 1621 RawM; 1846 TP 3136 Łęc; 1846 TP 3135 Kon; (jak po *Grzelak, Grelak*).
- GRZELKOWSKI: *Grzelkowski* XIX w. RospSNS; (cf. *Grzelka*).
- GRZELOWSKA f.: *Grzelowska* 1836 UG StepN Krt; (cf. *Grzel, Grel, Grzela, Grela*, n.m. *Grzelowo* SG).
- GRZELSKI: *Grzelski* 1858 AM Rok 33 Płc; 1851 AM Doń D2260 Ryp; (jak po *Grzelak, Grelak*), zob. GRALSKI, GRYLSKI.

- GRZEŁKO: *Grzełko* 1846 TPD 3149 Łęc; (n.o. **Grzeł-* : *Grzegorz* SI, cf. *Grzel, Grel, Grzela, Grela*).
- GRZESIOŁA: *Grzesioła* 1846 TP 3366 Mch; (n.o. *Grześ, Grzesio* ZarP, 383 : *Grzegorz*).
- GRZESŁA: *Grzesła* 1855 WPP 38 Wad; (n.o. *Grzesz, Grześ* : *Grzegorz* RospSNS), zob. GRZEŚLA.
- GRZESZAŁA, GRESZAŁA: *Grzeszała, Greszała* 1846 TP 120 Hrb; (n.o. *Grzech* SSNO, ZarP, 383, *Grzesz, Grześ* : *Grzegorz, ĩc. Gregorius* RospSNS).
- GRZEŚLA: *Greschla* XX w. RospSNS; (jak po *Grzesła*), zob. GRZESŁA.
- GRZEŚLAK: *Grześlak* 1789 LWKrkI; 1846 TP 3146 Wln; (cf. *Grześla*).
- GRZĘDAŁA: *Grzędała* XX w. Koz I, 82; (n.o. *Grzęda* RospSNS : ap. *grzęda, grzędzić* SW).
- GRZĘDZIELA, GRZĄDZIELA: *Grzędziela* 1856 WPP 121 Wad; *Grządziela* 1786 MChW II, 90 Gnz; *Grzędziela* 1838 UG MazN Szt; (n.o. *Grzęda* RospSNS : ap. *grzędzić, grzęda, grzęda, grzędziel* SW).
- GRZĘDZIELEWSKI: *Grzędziелеwski* 1849 AM Lub D3474 Nsz; (cf. *Grzędziel, Grzędziela, Grządziela*).
- GRZĘDZIOL: *Grzendziol* 1783 RospSNS; (jak po *Grzędziela, Grządziela*).
- GRZMIELA: *Grzmele* XIX w. RospSNS; (ap. *grzmieć* RospSNS).
- GRZMIELEWSKI: *Grzmielewski* 1842 AM Gon 17; (cf. *Grzmiela*).
- GRZMIL: *Grzmil* 1864 SOR Rad; (ap. *grzmić, grzmieć* SW).
- GRZOLIK: *Grzolik* 1863 AM Kłm Czt; (n.o. **Grzo(a)ł-* : ap. *grząd* SW).
- GRZYSBALIŃSKI: *Grzybaliński* 1861 AM Trp 73 Płc; (cf. *Grzybała*).
- GRZYBAŁA: *Grzybała* 1637 BSN; 1855 WPP 14 Jas; (n.o. *Grzyb* : ap. *grzyb* RospSNS).
- GRZYBEL: *Grzybel* 1855 WPP 25 NSąc; (jak po *Grzybała*).
- GRZYBYŁAK: *Grzybyłak* 1791 SCh; (n.o. **Grzybył-, -ł-* : n.o. *Grzyb* : ap. *grzyb* RospSNS).
- GRZYMALA: *Grzimala* 1565 LWL; *Grzymala* 1837 AM Rac D4690 Tch; 1837 AM CzsChj D2061 Chj; (n.o. *Grzym* : *Grzymistał* SSNO; ap. *grzymać* BSE, *pogrzymać* SSE s.v. *grzmieć; grzmieć, grzemieć* SStp, SPol XVI, L, *grzymieć, grzmieć* SW, ĩc. *peregrinus*), zob. GRZYMAŁA.
- GRZYMALSKI: *Grzymalski* 1565 LWMCh; 1669 LIC; 1727 BM; *Grzymalska* 1851 AM Cac 26 Płc; *Grzimalsky* 1880 UG KotN Kwd; *Grimalski* 1707 UG KamN Mab; *Grzymalski* 1838 UG MazN Szt; (cf. *Grzymala, Grzymała, n.m. Grzymała, Grzymałów, Grzymały* SG).

- GRZYMAŁA: *Grimala* 1328 SSNO; *Grzimala* 1399 SSNO; *Grzymala* 1413, 1483 SSNO; *Grzimala* 1513 UG MoJA; *Grzymala* 1602 LCh; *Grzymała* 1750 LWKrk 1; 1846 TP 255 Zam; 1830 AM Prb 5 Płc; XX w. UG Ptaka OstM; 1861 TPD 130 Łom; 1842 AM Rac D4690 Tch; 1856 UG MazN Szt; 1714 UG BanN Wej; (jak po *Grzymala*), zob. GRZYMAŁA.
- GRZYMEL?: *Grzimeł* 1437 SSNO; (jak po *Grzymala*).
- GRZYMLA: *Grzymła* 1564 Koz I, 80; (jak po *Grzymala*).
- *GRZYMOŁ: *Grzymołowa* 1833 ACC Łow; (jak po *Grzymala*).
- GRZYMULSKI: *Grzymulski* 1749 ACC; (n.o. **Grzymul*, -ł- : cf. *Grzymoł*).
- GUBAŁA: *Gubala* 1510 KSW II, 209; 1855 WPP 128 Wad; 1846 TPD 1622 PtkT; (ap. *gubać się* SPol XVI, L, SW), zob. GUBAŁA.
- GUBALSKI: *Gubalski* 1841 AM Śwn 16 Płc; (cf. *Gubala*, *Gubała*).
- GUBAŁA: *Gubała* 1617 BubN; 1852 WPP 120 NSąc; 1855 WPP 54 Jas; 1855 WPP 48 Wad; 1846 TPD 3790 Olk; 1846 TP 3820 Stn; 1846 TPD 3341 Klc; (jak po *Gubala*), zob. GUBAŁA.
- GUDAŁA: *Gudalla* 1743, XIX w. RospSNS; (n.o. *Guda* : ap. gw. śl. *gud* RospSNS s.v. *Guda*, *guda*, *gudza* SW, n.o. *God* TaszN, 47, 74, SSNO : *Nagod*, *Zdzigod* TaszN, 74; *Godostaw*, *Godzistaw* TaszN, 74), zob. GUDZAŁA.
- GUDLIK: *Gudlik* 1833 AM Rot 8 Płc; (n.o. **Gud(e)l*- : *Guda* : ap. gw. śl. *gud* RospSNS s.v. *Guda*, *guda*, *gudza* SW, cf. *Godel*).
- GUDUL: *Gudul* 1385 SSNO; (jak po *Gudala*).
- GUDZAŁA: *Gudzala* 1855 WPP 164 Jas; (jak po *Gudała*), zob. GUDAŁA.
- GUDZIEL: *Gudziel* XX w. RospSNS; (jak po *Gudała*).
- GUGAŁ: *Gugał* 1686 BSN; (n.o. *Guga* SSNO : ap. *guga* BSN, SSE, SW), zob. GUGAŁ.
- GUGAŁA: *Gugala* 1531 KSW II, 502; 1695, 1777 AM Stw; (jak po *Gugał*), zob. GUGAŁA.
- GUGAŁ: *Gugał* 1846 TP 223 Lub; (jak po *Gugał*), zob. GUGAŁ.
- GUGAŁA: *Gugala* XV w. 1445 SSNO; *Gugała* 1533 Koz I, 82; 1645, 1703 AM Stw; 1851 WPP 115 Res; 1846 TP 3366 Mch; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 3144 Srd; 1846 TP 238 Łuk; XX w. UG KlecA Can; (jak po *Gugał*), zob. GUGAŁA.
- GUGAŁKA: *Gugałka* 1693 AM Stw; (cf. *Gugał*, *Gugała*).
- GUGIEL: *Gugel* 1499 SSNO; (n.o. *Guga* SSNO : ap. *guga* SSE, SW, psł. **gugati* RospSNS s.v. *Gug-*, *gugiel* SW).
- GUGULSKI: *Gugulski* 1846 TP 3681 Olk; (cf. *Gugała*).

- GUGUŁA: *Gugula* 1485 SSNO; *Guguła* 1846 TP 236 Lub; (n.o. *Guga* SSNO : ap. *guga* SSE, SW, psł. **gugati* RospSNS s.v. *Gug-*, *guguła* SW).
- GUJAŁA: *Gujała* XX w. Koz I, 82; (ap. *goj*, *gojava*, *gujava* SW).
- GUMIELA: *Gumiela* 1855 WPP 16 Res; 1846 TP 258 Zam; 1846 TP 212 Krs; (ap. *guma*, *gomoń* SW).
- GURBAŁA: *Gurbata* 1846 TP 3704 Olk; (ap. *gurbieć* SW).
- GURBIEL: *Gurbiel* 1852 WPP 75 Res; 1846 TP 3451 Mch; 1846 TP 3146 Wln; (jak po *Gurbata*).
- GURBIŁO: *Gurbito* 1570-76 LWPod; (jak po *Gurbata*).
- GURDZIŁO: *Gurdiło* XVI w. UG Skaln; (ap. *gardzić*, na Mazowszu \approx ur pod wpływem litewskim UG Skaln).
- GURGAŁA: *Gurgała* 1846 TP 256 Zam; (ap. *gurgotać* SW, n.o. *Gurg*, niem. *Gürg* : łc. *Georgius* Got), zob. GARGAŁA.
- GUSTAL: *Gustal* 1576 Koz I, 72; 1855 WPP 79 Wad; (n.o. *Gust* : *August* RospSNS s.v. *Gust-*).
- GUSZAŁA: *Guszala* XVI w. Koz I, 82; (n.o. *Gusza*, *Głusza* : *Gustaw* RospSNS, *August* SI, ap. *głuszed* SPol XVI).
- GUSZTYŁA: *Guszyła* XX w. Koz I, 86; (n.o. **Gusza* : *Gusza* : *Gustaw* RospSNS, *August* SI, typ jak: *Mach-ta*, *Piech-ta*, *Sulech-ta* Koz I, 48, 49).
- GUTALA: *Gutala* XX w. Goła; (n.o. *Gut* : *August* Goła).
- GUTRAL: *Gutral* 1853 AM Raz D4773 Nsz; (n.o. *Gutra* : niem. *Guter* RospSNS, Got).
- GUZAŁA: *Guzala* 1786 BubN; *Guzala* 1802 BubN NTrg; (n.o. *Guz* : ap. *guz* RospSNS).
- GUZDRAL: *Guzdrał* XX w. GalNP; (np. *guzdrać się* GalNP).
- GUZIAL: *Guschal* XX w. RospSNS; (jak po *Guzala*).
- GUZIEL: *Guschel* XX w. RospSNS; (jak po *Guzala*).
- GUZIELIK: *Guzielik* 1841 AM Raz D4762 Nsz; (cf. *Guziel*).
- GUZIELSKI: *Guzielski* XIX w. RospSNS; (jak po *Guzielik*).
- GUZIOŁ: *Guzioł* 1687 RospSNS; (jak po *Guzala*).
- GUZŁA: *Guzła* 1852 WPP 159 Res; (n.o. *Guz* : ap. *guz* RospSNS, gw. *guzłać* RospSNS s.v. *Guzła*, *Guzła*, *Guźła*).
- GUŹDZIAŁKA: *Guździałka* 1440 Koz I, 82; (cf. *Goździał*, *Guździoł*).
- GUŹDZIOŁ: *Guździoł* 1510 Koz I, 77; (jak po *Gozdal*), zob. GOŹDZIAŁ.
- GWIZDAL: *Gwizdał* 1846 TP 251 Zam; (jak po *Gwizdała*), zob. GWIZDAŁ.

- GWIZDALA: *Gwizdala* 1855 WPP 13 Wad; 1853 WPP 17 Res; 1835 AM CzsChj D2061 Chj; (jak po *Gwizdała*), zob. GWIZDAŁA.
- GWIZDALSKI: *Gwizdalski* 1817 AM RdzCh D4847; (cf. *Gwizdal*, *Gwizdala*, *Gwizdał*, *Gwizdała*).
- GWIZDAŁ: *Gwizdał* 1759 MChW I, 117; (jak po *Gwizdała*), zob. GWIZDAL, GWIZDZIOŁ.
- GWIZDAŁA: *Gwizdała* 1489 Koz I, 82; 1855 WPP 100 Res; 1846 TPD 3791 Olk; 1846 TP 3143 Srd; 1846 TPD 3147 Kal; 1846 TP 3131 Kon; 1855 AM KolW D3088 Nsz; (ap. *gwizdać* SStp, L, SW, *gwizd SW*), zob. GWIZDALA.
- GWIZDOŁA: *Gwizdoła* XX w. Koz I, 77; (jak po *Gwizdała*).
- GWIZDOŁKA: *Gwizdołka* 1739 BM; (cf. *Gwizdoła*).
- GWIZDZIEL: *Gwizdziel* 1846 TP 3346 Mch; (jak po *Gwizdała*).
- GWIZDZIOŁ: *Gwizdzioł* 1510 KozR 1, 162; (jak po *Gwizdała*), zob. GWIZDAŁ.
- GWUSZEWIEL?: *Gwuszewiel* 1716 UG BanN; (n.o. **Głuszew-* : *Głusz*, *Głuch* SSNO : ap. *głuchy* SStp).
- GZAŁEK: *Gzałek* XVI w. Koz I, 82; (n.o. **Gzał-* : ap. *gzić się* SPol XVI, cf. *Gziała*).
- GZEL: *Gzel* 1789 LWKrkI; 1846 TPD 1622 PtkT; (jak po *Gziela*, *Gzela*), zob. GZYL.
- GZIAŁA: *Gziała* 1855 WPP 208 Bch; (jak po *Gziela*, *Gzela*).
- GZIELA, GZELA: *Gzella* 1498 SSNO; *Gzella* XV-XVI w. (1487) SSNO; *Geszlla* XIX w. RospSNS; (ap. *gzić się* SPol XVI, L, *gzić*, *giez SW*).
- GZIEŁO: *Gzieło* 1846 TP 3785 Olk; (jak po *Gziela*, *Gzela*), zob. GZYL.
- GZIŁ: *Gził* 1756 KSW II, 681; (jak po *Gziela*, *Gzela*).
- GZIOŁ: *Gzioł* 1846 TP 3142 Srd; (jak po *Gziela*, *Gzela*).
- GZIWAŁSKA f.: *Gziwańska* 1855 WPP 105 NSąc; (n.o. *Gziwał*, -ł- : ap. gw. *gziwać się* tyle samo co *gzijać się* SW).
- GZUL: *Gzul* 1856 WPP 55 Res; (ap. *giez*, *gzić* SW, *zgić się* L, gw. śl. *gzuć* RospSNS s.v. *Gzuł*, *Gzuł*), zob. GZUŁ, GZUŁ.
- GZULA: *Gzula* 1679 RospSNS; XX w. UG PtakA OstM; (jak po *Gzul*).
- GZUŁ, GZUŁ: *Gzul* : 1680, *Gzuł* 1682 RospSNS; (jak po *Gzul*), zob. GZUL.
- GZYL: *Gzyl* 1855 WPP 46 Bch; 1846 TP 3667 Olk; 1846 TP 3428 Mch; 1846 TP 3809 Stn; (jak po *Gzul*), zob. GZEL.
- GZYLEWSKA f.: *Gzylewska* 1856 AM Prb 31 Płc; (cf. *Gzyl*, *Gzyło*).

- GZYLIŃSKA f.: *Gzylińska* 1840 AM Goz 15 Srp; (jak po *Gzylewska*).
- GZYLSKI: *Gzylski* 1838 AM Bls 13 Płc; (jak po *Gzylewska*).
- GZYŁO: *Gzyło* 1861 TPD 21 Hrb; (jak po *Gzul*), zob. GZIEŁO.
- HABLA: *Habla* XX w. Koz I, 80; (ap. *haba* SW, n.o. *Haba* niem. *Habe* RospSNS s.v. *Habla*).
- HABRAL: *Habral* 1855 WPP 42 Jas; (n.o. *Haber* SSNO, niem. *Haber* Got. ap. *chaber* SW).
- HACIOŁEK: *Haciolek* XX w. RospSNS; (n.o. **Hacioł-* : *Hacia* : ap. gw, śl. *hacia* RospSNS, *haciś*, *haciad się* SW).
- HACZELA: *Haczela* 1855 WPP 102 Jas; 1855 WPP 14 Bch; (n.o. *Hacz* SSNO : ap. *hacz*, *haczka* SW, *haczki* pl.t. SStp).
- HADEŁAK: *Hadełak* 1846 TP 3128 Kal; (n.o. **Hadel-* : ap. czes. *had 'gad'* RospSNS s.v. *Hadlak*, ap. *had*, *hada* SW, cf. *Godel*, *Gadel*, *Hodel*).
- HADUŁA: *Hadulla* XX w. RospSNS; (n.o. *Had*, *Hada* SSNO, ap. *had*, *hada* SW, czes. *had 'gad'* RospSNS s.v. *Hadlak*), zob. GADUŁA, HADUŁA.
- HADUŁA: *Haduła* 1846 TP 3145 Wln; (jak po *Haduła*), zob. GADUŁA, HADUŁA.
- HAJDELA: *Haydela* 1705 KSW II, 29; (n.o. *Hajda* : ap. słow. *hajda 'gajda'* Goła, *hajdać* SGP, SW).
- HAJDUŁA: *Hajduła* XX w. Goła; (jak po *Hajdela*), zob. HAJDUŁA.
- HAJDUŁA: *Hajduła* 1846 TP 3770 Olk; (jak po *Hajdela*), zob. HAJDUŁA.
- HAJDYŁA: *Haydyła* 1706 KSW II, 31; 1855 WPP 105 Wad; (jak po *Hajdela*).
- HAJTAŁA: *Hajtała* XX w. Koz I, 82; (ap. *hajtać*, *hajdać* SW).
- HAKAL: *Hakal* 1846 AM Pac 20 Gon; (n.o. *Hak*, *Hako* SSNO, ap. *hak* SStp, *hak*, *hakać* SW).
- HAKUŁA: *Hakuła* 1855 WPP 126 Wad; (jak po *Hakal*).
- HALEŁO: *Haleło* 1846 TP 255 Zam; (n.o. *Hala*, *Halina* SI, bñr. *Hal'jaš*, pol. *Eliasz* SI, ap. *halać* SW).
- HAMAL: *Hamal* 1426 SSNO; (n.o. *Cham* SSNO, hebr. *Cham*, niem. *Ham-*, *Hamm-* RospSNS s.v. *Ham-*).
- HAMILEC: *Hamilec* 1855 WPP 46 Bch; (cf. *Hamito*).
- HAMIŁO: *Hamito* 1855 WPP 46 Bch; (jak po *Hamal*).
- HAMROL: *Hamrol* XX w. Koz I, 77; (ap. *hamra*, *hamrować* SW).
- HAMUL: *Hamul* 1414 SSNO; (jak po *Hamal*).
- HAMULSKI: *Hamulski* XX w. RospSNS; (cf. *Hamul*, *Chamula*, *Chamuła*).
- HANEL, HANIEL: *Hanel* 1408 SSNO; *Hanyel* 1465 (1440) SSNO; *Hanel*

- 1536, XIX w. RospSNS; (n.o. *Han, Hano* : *Jan SSNO, Han* : *Johan, Johannes*, gw. śl. *Hana* : *Anna, Hanka RospSNS*), zob. HANIL.
- HANELA: *Hanella* XX w. RospSNS; (jak po *Hanel, Haniel*).
- HANIBUŁA: *Hanibuła* 1846 TP 120 Hrb; (n.o. **Haniba* : *Hania* : *Anna SSNO*, typ jak: *Koc-iba, Tol-iba Koz I, 98*).
- HANIL: *Hanil* 1377 SSNO; (jak po *Hanel, Haniel*), zob. HANEL, HANIEL.
- HANIŁO: *Haniło* 1481 SSNO; (jak po *Hanel, Haniel*).
- HANGULA: *Hangula* XIX w. RospSNS; (n.o. niem. *Hang-* : ap. *hangen, Hanka k łg RospSNS*), zob. HANKULA?
- HANKULA?: *Hanokulle* XX w. RospSNS; (n.o. *Hanek, Hanka, Hanko* : *Hanka* : *Anna*, niem. *Hanke RospSNS*), zob. HANGULA.
- HANUL: *Hanul* 1392 SSNO; *Hanulonis* 1428 SSNO; (jak po *Hanel, Haniel*).
- HANULA: *Hanula* 1471 SSNO; 1855 WPP 35 NSac; 1846 TP 119 Hrb; (jak po *Hanel, Haniel*).
- HANULAK: *Hanulak* 1796, 1808 AM Ras; (cf. *Hanula*).
- HARDEL: *Hardel* XX w. Koz I, 74; (ap. *hardy, hardzieć SW*).
- HARKOL: *Harkol* 1846 TP 209 Krs; (ap. *harkać, charkać SW*).
- HAROLA: *Harola* XX w. RospSNS; (ap. gw. śl. *hara*, n.o. niem. *Har-Got, RospSNS*).
- HARPULA: *Harpula* 1855 WPP 89 Res; (ap. *harpa SW*).
- HARSZTAŁA: *Harształa* 1846 TP 3145 Wln; (ap. *hersztować, herszt SW*).
- HASAŁA: *Hasała* XX w. Koz I, 78; (ap. *hasać SW*).
- HATALA: *Hatala* 1593 KozR 10, 361; 1855 WPP 145 Jas; (ap. *hatlić, hatlać SW*), zob. HATAŁA.
- HATALAK: *Hatalak* 1846 TP 255 Zam; (cf. *Hatala, Hatała*).
- HATAŁA: *Hatała* 1855 WPP 53 Wad; 1846 TP 250 Zam; 1846 TP 222 Lub; (jak po *Hatala*), zob. HATAŁA.
- HAWALA: *Hawala* XX w. Koz I, 72; (n.o. czes. *Hava* : *Havel*, pol. *Gaweł por. RospSNS s.v. Haw-, Hawa*).
- HAWLA: *Hawła* XX w. RospSNS; (jak po *Hawala*).
- HENIULEK: *Heniulek* XX w. GalNP; (n.o. **Heniul, -i-* : *Heniek GalNP*).
- HESRAL?: *Hesral* XX w. RospSNS; (n.o. niem. *Hess-, Hesser RospSNS*).
- HIPULA: *Hipula* XX w. GołA; (n.o. *Hip* : *Hipolit GołA*).
- HNIZDEL: *Hnizdell* XIX w. RospSNS; (ap. czes. *hniздо* 'gniazdo' RospSNS).

- HOBIOŁKA: *Hobiołka* XX w. Koz I, 77; (n.o. **Hobioł-* : ap. *chobotac*, *haba* SW).
- HOJAŁ: *Hojał* 1854 WPP 118 Wad; (ap. *hoja*, *hoj* SW).
- HOJŁA: *Hoyła* 1738 KSW II, 135; (jak po *Hojał*).
- HOJŁO: *Hojło* 1855 WPP 30 Res; (jak po *Hojał*).
- HONDRELICZKULA: *Hondreliczakula* XX w. GołA; (n.o. *Hondreliczek* : gw. *Hondra* 'Andrzej' GołA).
- HORBAL: *Horbal* 1855 WPP 92 Jas; (ap. ukr. *hrob*, *gorb*, *xorbák* HrinS).
- HOREBAŁA: *Horebała* 1846 TP 251 Zam; (n.o. **Gorzęba-* Koz I, 98 : *Gorzysław* SSNO).
- HORNAL: *Hornal* 1788 UG SzupN Puc; (ap. niem. *Horn* 'róg' UG SzupN, czes. *horny* 'górný' RospSNS s.v. *Hornek*, n.o. niem. *Hornel* Got).
- HOSTIAŁEK: *Hostiałek* XX w. RospSNS; (n.o. czes. *Host-* : ap. *host-* 'gość' RospSNS).
- HOSZTAŁA: *Hoształa* 1846 TP 3145 Wln; (ap. *chosztek*, *host* SW).
- HREDEL?: *Hredel* 1440 SSNO; (ap. *hrad*, *gród* SPol XVI).
- HRUBCULA: *Hrubcula* XX w. GołA; (n.o. *Hrubiec* : *Hruby* : ap. gw. *gruby*, *hruby* GołA).
- HUBOLEK: *Hubolek* XX w. RospSNS; (n.o. **Hubol-*, *-i-* : ap. gw. śl. *hub*, czes. *huba* 'gęba' RospSNS).
- HUCAŁA: *Hucała* 1861 TPD 121 Hrb; (ap. *huczeć* SW).
- HULAŁKA: *Hulałka* XX w. RospSNS; (n.o. **Hulał-* : ap. *hulać* Rosp SNS).
- HUNEL: *Hunel* 1401 SSNO; (n.o. *Hun* : *Hungar*, *Hungarus*, *Hunold* SSNO, niem. *Höhnel*, *Hühnel* Got).
- *HUNIŁO: *Huniloni* 1270 SSNO; *Hunilonis* 1428 SSNO; (n.o. *Hun* : *Hungar*, *Hungarus*, *Hunold* SSNO).
- HURBOL: *Hurbol* 1855 WPP 60 Wad; (ap. *hurba* SW).
- HURDALEK: *Hurdaleck* XIX w. RospSNS; (n.o. **Hurdal*, *-i-* : ap. gw. śl. *hurdać* SW).
- HURKAŁA: *Hurkała* 1855 WPP 26 NSac; (ap. *hurkać* SW).
- HUSELA: *Husela* 1309 SSNO; (n.o. *Hus(z)* SSNO : ap. czes. dial. *hus* 'gęś' SSE s.v. *gęś*).
- HUSIAŁOWSKI: *Husiałowski* 1846 TPD 3147 Kal; (n.o. **Husiał-* : ap. *husiać* SW).
- HYBULA: *Hybulla* XX w. RospSNS; (n.o. *Hyba* : ap. *hybać* RospSNS).

- HYNOL: *Hynol* 1483 SSNO; (n.o. *Hyn* : *Hynoldus*, *Hynold* SSNO, *Henryk* SSNO).
- HYRYŁO: *Hyryło* 1855 WPP 6 Jas; (ap. *hyra*, ukr. *hyra* SW).
- HYTLA: *Hytla* 1855 WPP 67 Jas; (ap. *hytać* DejS, SW).
- IDZIELEWICZ: *Idzielewicz* 1746 KozR 4, 417; (n.o. **Idziel-* : *Idzi* SSNO).
- IDZIOŁ: *Idziół* XX w. Koz I, 78; (n.o. *Idzi* SSNO, SI).
- IDZIUŁA: *Idziuła* 1846 TP 3393 Mch; (jak po *Idziół*).
- IGNAL: *Ignal* XX w. Koz I, 128; (n.o. *Ignacy* GalNP).
- IGNALA: *Ignala* XX w. GalNP; (jak po *Ignal*).
- IGNALEWSKA f.: *Ignalewska* 1837 AM Kar D2690 Lin; (cf. *Ignala* n.m. *Ignalin* SG).
- IGNALSKI: *Ignalski* 1851 AM Krj 25 Srp; (jak po *Ignalewska*).
- IGNERULSKI: *Ignerulski* 1837 AM Ogl D4189 Chj; (n.o. **Ignerul*, -*ł* : *Igner* Gals, 62).
- IMIAŁEK: *Imiałek* XX w. Koz I, 82; (n.o. **Imiał-* : ap. *imać*, *mieć*, *mieć* SW).
- IMIELA: *Imiela* XIX w. RospSNS; (n.o. *Imiśław*, *Jimiśław* SSNO, ap. *imać*, gw. *imielnice* = *jemielnica* RospSNS).
- IMIELSKI: *Imielski* 1846 TP 3769 Olk; (cf. *Imiela*, n.m. *Imieliń* SG).
- IMIEŁKO: *Imiełko* 1789 LWKrkI; (n.o. **Imieł-* : cf. *Imiela*).
- IMRULA: *Imrula* XX w. Goła; (n.o. *Imer*, *Imryk*, niem. *Imrioh* Goła).
- INIELA: *Inyela* XIX w. RospSNS; (n.o. *Inac*, *Ignat*, *Inek*, *Inko* SSNO, ap. **inż* 'inny' RospSNS s.v. *In-*, *Inak*).
- ISKAŁA: *Iskała* XX w. RospSNS; (ap. *iskać* RospSNS).
- ISKULSKA f.: *Iskulska* 1847 AM Kar D2699 Lin; (n.o. **Iskul*, -*ł* : ap. *iskać* SW, n.o. **Is(z)ek* : *Ich* GalNP : *Idziśław*, *Imiśław* TaszN, 76).
- IWALSKI: *Iwalski* 1846 TPD 1622 PtkT; 1834 AM Wyd 9 Płc; (cf. *Iwał*).
- *IWAŁ: *Iwałówna* XX w. Koz I, 82; (n.o. *Iwa*, *Iwan*, *Iwo* SSNO, ap. *iwa* SW).
- IWANULA: *Iwanula* 1846 TP 120 Hrb; (n.o. *Iwan* BysN, 178, SWIL).
- IWULSKI: *Iwulski* 1855 WPP 89 Bch; (n.o. **Iwul*, -*ł* : *Iwa*, *Iwan*, *Iwo* SSNO, ap. *iwa* SW).
- IZDARZYŁO: *Izdarsyło* 1461 SSNO; (ap. *zdarzyć*, *zdarzyć się* ASStp, stp. *izdarzyć*).
- IZELSKA f.: *Izelska* 1864 AM Bls 39 Płc; (n.o. **Izel-* : *Iżyk*, *Jiżyk* SSNO : *Iżyśław*, *Jiżyśław* SI).

- JACAL: *Jacal* 1846 TP 121 Hrb; (n.o. *Jac(z)*, *Jac(z)o*, *Jac(z)a* : *Hyacinthus*, *Jakub* SSNO).
- JACALSKA f.: *Jacalska* 1849 AM PtkK D4500; (cf. *Jacal*).
- JACHALEŃSKI: *Jachaleński* 1860 AM Łęg 32 Płc; (n.o. **Jachal*, -ł- : *Jach* SSNO, BSN, ZarP, 386 : *Joachim*, *Jan*, *Jarosław*).
- JACHEL: *Jachla* fl. 1690 BSN; (n.o. *Jach* SSNO, BSN, ZarP, 386 : *Joachim*, *Jan*, *Jarosław*), zob. JAKIEL.
- JACHELSKI: *Jachelski* 1855 AM Osc D4365 Lin; (cf. *Jachel*).
- JACHOLSKI: *Jacholski* 1841 AM Nog D4164 Lin; *Jacholska* 1833 AM Rog D4880 Ryp; 1835 AM Bob 14 Brd; *Jacholsky* 1818 UG NowN Szt; (cf. *Jachoł*).
- JACHOŁ: *Jachoł* 1534 Koz I, 77; (jak po *Jachel*).
- *JACHUL: *Jachulowna* 1796 ACC; (jak po *Jachel*).
- JACHULA: *Jachula* 1815 AM Lip Koc; (jak po *Jachel*), zob. JACHUŁA.
- JACHULSKI: *Jachulski* 1799 AM Lip; (cf. *Jachul*, *Jachula*, *Jachuła*).
- JACHUŁA: *Jachuła* 1852 WPP 73 Res; 1846 TP 116 Hrb; 1834 AM Ras; 1808 AM Lip Koc; 1831 AM Pac 6 Gon; (jak po *Jachel*) zob. JACHULA.
- JACKALSKI: *Jackalski* 1831 AM Sam D5281 Byd; (n.o. **Jackal*-, -ł- : *Jacek* ZarP, 386), zob. JACKOLSKI.
- JACKOLSKI: *Jackolski* 1872 AM Dąw Kut; (n.o. **Jackol*- : *Jacek* ZarP, 386), zob. JACKALSKI.
- JAC(Z)AŁO: *Jaczalo* 1393 SSNO; (n.o. *Jac(z)*, *Jac(z)a*, *Jac(z)o* : *Hyacinthus*, *Jakub* SSNO).
- JAC(Z)EL: *Jacel* 1396 SSNO; 1424 KSW I, 157; (jak po *Jac(z)ało*).
- JAC(Z)ELA?: *Iacela* 1265 SSNO; (jak po *Jac(z)ało*).
- JAC(Z)LIN: *Jaczlin* 1388 SSNO; (cf. *Jac(z)el*, *Jac(z)ela*).
- JADALSKI: *Jadalski* 1847 AM Orł D4211 Nsz; (n.o. **Jadal*, -ł- : *Jad* : *Jadam*, *Adam* SSNO, ap. *jadać* SW).
- JAGALSKI: *Jagalski* XX w. UG WronA; (cf. *Jagała*).
- JAGAŁA: *Jagalla* XX w. RospSNS; (n.o. *Jaga* : *Jagata*, *Agata*, *Agnieszka*).
- JAGOLSKI: *Jagolski* 1844 AM Mok D4049 Lin; (cf. *Jagoła*, *Jagioła*).
- JAGOŁA, JAGIOŁA: *Jagiolla*, *Jagolla* XX w. RospSNS; (jak po *Jagała*).
- JAGORZELSKA f.: *Jagorzelska* XX w. RospSNS; (n.o. **Jagorzel*- : **Jagorz*, może tyle samo, co *Jagosz* RospSNS : *Jaga* SSNO : *Agata*, *Agnieszka* ZarP, 375, 376).
- JAGULA: *Jagulka* 1718 BubN; (n.o. *Jaga* SSNO : *Agata*, *Agnieszka* ZarP, 375, 376 RospSNS).

- JAGULSKI: *Jagulski* 1853 AM Czar D1985 Lin; 1831 AM RakD D4811 Ryp; (cf. *Jagula, Jaguła*).
- JAGUŁA: *Jagulincy* 1689 RospSNS; (jak po *Jagula*).
- JAKALUK: *Jakaluk* 1861 TPD 121 Hrb; (n.o. **Jakal, -ż- : Jakub SSNO*).
- JAKIEL: *Iakel* 1328 SSNO; *Jakel* 1396, 1408 SSNO; *Iakyeł* 1483 SSNO; *Jakiel* 1531 KozR 31, 3409; *Jaakiel* 1686 RospSNS; *Jakiel* 1726 BSN; *Jackel* XIX w. RospSNS; *Jakiel* 1846 TP 3136 Łęc; (n.o. *Jakub SSNO, niem. Jackel Got*), zob. JACHEL, JAKIL.
- JAKIELA: *Jakiela* XX w. Koz I, 74; (jak po *Jakiel*).
- JAKIELSKI: *Jakielski* 1844 AM Gój 20 Srp; (cf. *Jakiel, Jakiela, n.m. Jakiele SG*).
- JAKIL: *Jakil* 1372 SSNO; *Iakil* 1402 SSNO; (jak po *Jakiel*), zob. JAKIEL.
- JAKLEC: *Jaklec* 1492 SSNO; (cf. *Jakiel, Jakiela*).
- JAKLICA: *Jaclicza* 1387 SSNO; (jak po *Jaklec*).
- JAKLIK: *Iaclyk* 1479 SSNO; 1545 KozR 10, 270; (jak po *Jaklec*).
- JAKLIKOWICZ: *Yaklycowycz* 1478 SSNO; (cf. *Jaklik*).
- JAKLIŃSKI: *Jakliński* 1633 LCh; (cf. *Jakiel, Jakiela, n.m. Jakiele SG*).
- JAKOL: *Jakol* 1585 RospSNS; (n.o. *Jakub SSNO*), też JAKOŁ.
- JAKOLSKI: *Jakolski* 1868 UG MazN Szt; (cf. *Jakol, Jakoł, Jakoła*).
- JAKOŁ też JAKOL.
- JAKOŁA: *Yaoola* 1331 SSNO; (jak po *Jakol*).
- JAKTOŁ?: *Jäetol* 1679 RospSNS; (n.o. **Jakta : Jakub SSNO, typ jak : Bach-ta, Januch-ta, Mach-ta Koz I, 48*).
- JAKUL: *Jaculo* fl. 1428 SSNO; *Jakull* 1841 UG MazN Szt; (jak po *Jakol*).
- JAKULKA: *Jakulke* XX w. RospSNS; (cf. *Jakul, Jakuła*).
- JAKULSKI: *Jakulski* 1838 UG MazN Szt; (jak po *Jakulka*).
- JAKUŁA: *Jakuła* 1841 UG MazN Szt; (jak po *Jakol*).
- JAKUŁOWSKI: *Jakułowski* 1868 UG MazN Szt; (cf. *Jakuła*).
- JAKUSIEL: *Jakusiel* 1866 KozR 31, 3409; (n.o. *Jakusz : Jakub SSNO*).
- JAMIŁO: *Jamiło* 1846 TP 253 Zam; (n.o. *Jama SSNO, gw. Jamroży, Jambroży, Ambroży, ap. jama SW*).
- JAMNOŁ: *Jamnoł* 1846 TP 3127 Kal; (ap. *jammy, jemmy SW*).
- JAMUŁA: *Jamulla* XIX w. RospSNS; *Jamuła* 1852 WPP 122 Res; (jak po *Jamiło*).
- JAMUŁO: *Jamuło* 1846 TP 217 Lub; (jak po *Jamiło*).
- JANAL: *Janal* XX w. GalNP; (n.o. *Jan GalNP*).

- JANCZAŁA: *Janczała* 1855 WPP 29 Jas; (n.o. *Jancz, Janczo, Janek, Janko* SSNO).
- JANCZEL: *Janczel* 1386 SSNO; (jak po *Janczała*).
- JANCZUŁKOWIC: *Janczułkowiec* 1619 LCh; (n.o. **Janczuł(e)k-* : **Jan-czuł-* : *Jancz, Janczo* SSNO).
- JANDAL, JONDAL: *Jondal* XIX w. RospSNS; (n.o. *Jonda, Jofda* : *Jan RospSNS*).
- JANDAŁA: *Jandała* 1846 TP 3808 Stn; 1846 TPD 3305 Klc; (jak po *Jandal, Jondal*).
- JANDEL: *Jähndel* XIX w. RospSNS; *Jandel* 1855 WPP 111 Bch; (jak po *Jandal, Jondal*).
- JANDOŁOWICZ: *Jandołowicz* XVIII w. KozR 25, 1977; (n.o. **Jandoł-* : *Janda, Janđa* : *Jan RospSNS*).
- JANDUŁA?: *Jandula* 1487 SSNO; (jak po *Jandal, Jondal*), zob. JANDUŁA.
- JANDUŁA: *Jandula* 1846 TP 120 Hrb; 1846 TPD 3341 Klc; (jak po *Jandal, Jondal*), zob. JANDUŁA.
- JANDZIEŁ: *Jandzieł* XVII w. LCh; (jak po *Jandal, Jondal*).
- JANEL: *Janel* 1581, XIX w. RospSNS; 1846 TP 258 Zam; (n.o. *Jan* SSNO, RospSNS).
- JANELAK: *Janelak* 1836 AM Lun D3461 Nsz; (cf. *Janel*).
- JANIAŁ: *Janiał* 1846 TP 3561 Mch; (n.o. *Jan* SSNO, RospSNS, gw. *Jania, Janina*).
- JANIEŁO: *Janieło* 1846 TP 251 Zam; (jak po *Janel*), zob. JANIEŁO.
- JANIKUŁA: *Janikulla* 1748, XIX w. RospSNS; (n.o. *Janik* : *Jan* SSNO, RospSNS).
- JANIEŁO: *Janiło* 1846 TP 3361 Mch; 1861 TPD 121 Hrb; (jak po *Janel*), zob. JANIEŁO.
- JANIOŁA: *Janiola* 1510 GórnM; (jak po *Janel*).
- JANIULAK: *Janiulak* 1846 TP 117 Hrb; (n.o. **Janiul-* : *Jan* SSNO, RospSNS).
- JANKULA: *Jankula* XX w. GołA; (jak po *Jankuła*), zob. JANKUŁA.
- JANKULAK: *Jankulak* 1855 WPP 126 NSac; (cf. *Jankula, Jankuła*).
- *JANKUŁ: *Jankułowna* 1818 ACC Łow; (jak po *Jankuła*).
- JANKUŁA: *Iancula* 1467 SSNO; *Jankula* 1555 Koz I, 78; *Jankuła* 1846 TP 219 Lub; (n.o. *Janek, Janko* SSNO, RospSNS, *Janek ZarP, 386*), zob. JANKULA.
- JANOŁOWIC(Z): *Ianołowycz* 1459 SSNO; (cf. *Janoł*), zob. JANULO-WIC(Z).

- *JANOŁ: *Janołowa* XX w. Koz I, 77; (jak po *Janel*).
- JANTOŁ: *Jantoł* 1641, 1787, 1856 BubN NTrg; (n.o. *Jantoni*, SSNO, ZarP, 377), zob. ANTAL, JANTAŁ.
- JANTKULA: *Jantkula* XX w, GołA; (n.o. gw. *Jantek* : *Antoni* GołA).
- JANTULA: *Jantula* XX w. GołA; (n.o. gw. *Jantuni*, *Antoni* GołA).
- JANUL: *Janulum* XVIII w. (1496) SSNO; (jak po *Janel*).
- JANULA: *Janula* 1855 WPP 12 Wad; (jak po *Janel*).
- JANULEK: *Janulek* XX w. RospSNS; (cf. *Janul*, *Janula*, *Januła*).
- JANULOWIC(Z): *Janulowicz* 1430 SSNO; (jak po *Janulek*), zob. JANO-LOWIC(Z).
- JANUŁA: *Januła* XX w. Koz I, 78; (jak po *Janel*).
- JAŃCULA: *Jańcula* XX w. GołA; (n.o. *Janiec* : *Jan* SSNO).
- JARAL: *Jaral* 1846 TP 3691 Olk; (n.o. *Jarogniew*, *Jaromir*, *Jarostaw* SSNO, ap. *jary* SW).
- JARCZYŁO: *Jarczyło* 1846 TP 119 Hrb; (n.o. *Jarek*, *Jarko* : *Jarogniew*, *Jaromir*, *Jarostaw* SSNO, ap. *jary* SW).
- JARDEL: *Jardel* 1864 SOR Opt; (n.o. *Jardan*, *Jordan* SSNO).
- JARGALAK: *Jargalak* 1793 BM; (n.o. **Jargal*, -ł- : *Jorg*, gw. *Jarg* : *Jerzy* ZarP, 387, ap. *jargać się* SW).
- JARGALSKI: *Jargalski* 1835 AM Bąd 10 Płc; (jak po *Jargalak*).
- JARGIEŁO, JARGIEŁŁO: *Jargieło* 1846 TP 250 Zam; *Jargiełło* 1846 TP 211 Krs; (n.o. *Jorg*, gw. *Jarg* : *Jerzy* ZarP, 387, ap. *jargać się* SW).
- JARGOŁA: *Jargoła* XVI w. KozR, 1, 162; (jak po *Jargieło*, *Jargiełło*).
- JARKAŁKA: *Jarkałka* 1841 TP 88 Łom; (n.o. *Jarek*, *Jarko* : *Jarogniew*, *Jaromir*, *Jarostaw* SSNO, ap. *jarka* SW).
- JARKULISZ: *Jarkulisz* 1652 RospSNS; (n.o. **Jarkul*, -ł- : *Jarek*, *Jarko* : *Jarogniew*, *Jaromir*, *Jarostaw* SSNO, ap. *jarkul* SW).
- JARLAK: *Jarlak* 1842 AM Siż D5309 Nsz; (cf. *Jarło*, *Jerła*).
- JARLIK: *Jarlik* 1783 RospSNS; (jak po *Jarlak*).
- JARLOCH: *Jarloch* 1771 LMP Pzn; (jak po *Jarlak*).
- JARŁO: *Jarło* 1573 KozR 5, 455; (n.o. *Jarogniew*, *Jaromir*, *Jarostaw*, *Jeremiasz* SSNO).
- JARMIŁO: *Jarmiło* Koz I, 86; (n.o. *Jarema*, *Jeremiasz* SI).
- JARMOLUK: *Jarmoluk* 1861 TPD 121 Hrb; (cf. *Jarmoł*).
- JARMOŁ: *Jarmoł* 1846 TP 211 Krs; (jak po *Jarmiło*).
- JARMULEWSKI: *Jarmulewski* XX w. UG BrunA; (n.o. **Jarmul*, -ł- : *Jarema*, *Jeremiasz* SI, ap. *jarmuła* SW, SG).

- JARMULOWICZ: *Jarmulowicz* 1846 AM Dob D2235 Ryp; (jak po *Jarmulewski*).
- JAROLIM?: *Jarolim* XIX w. RospSNS; (n.o. **Jarol*, -i- : *Jarogniew, Jaromir, Jarosław*, SSNO, ap. *jary* SW).
- JAROLIN: *Jarolin* XIX w. RospSNS; (jak po *Jarolim?*).
- JAROŁOWICZ: *Jarołowicz* 1705 KozR 1, 162; (jak po *Jarolim?*).
- JARULSKA f.: *Jarulska* 1834 AM Bob 14 Br; (n.o. **Jarul*, -i- : *Jarogniew, Jaromir, Jarosław* SSNO, ap. *jary* SW).
- JARZYŁO: *Jarzyło* XX w. UG Moja Łom; (n.o. *Jarogniew, Jaromir, Jarosław* SSNO, ap. *jarzyć* SW), zob. JERZYŁO.
- JASIELA: *Jasiela* 1855 WPP 98 Res; (n.o. *Jaś, Jasio, Jasiu* ZarP, 386).
- JASIELSKI: *Jasielski* 1855 WPP 56 Bch; 1838 UG MazN Szt; (cf. *Jasiela*, n.m. *Jasło* SG).
- JASIŁA: *Jasiła* 1846 TP 3697 Olk; (jak po *Jasiela*).
- JASINKULA: *Jasinkula* XX w. GołA; (n.o. *Jasinek* : *Jaś* : *Jan* GołA).
- JASIOŁ: *Jasioł* Koz I, 77; (jak po *Jasiela*).
- JASIOŁEK: *Jasiołek* 1867 AM Dun 65 Gon; (n.o. **Jasioł*-, cf. *Jasioł*).
- JASIOŁOWSKI: *Jessyolowski* 1546 Koz I, 77; *Jasiołowska* 1843 AM Dul D2411 Ryp; (jak po *Jasiołek*).
- JASIULA: *Jasiula* 1691 RospSNS; *Jaschule* 1705 RospSNS; (jak po *Jasiela*).
- JASIULOWSKI: *Jasiulowski* 1888 UG MazN Szt; (cf. *Jasiula*).
- JASIULSKA f.: *Jasiulska* 1851 AM Lun D3476 Nsz; (jak po *Jasiulowski*).
- JASKALSKA f.: *Jaskalska* 1843 AM Słż D5310 Nsz; (cf. *Jaskała*).
- JASKAŁA: *Jaskała* 1846 TP 209 Krs; (n.o. *Jaszek, Jaszka, Jaszko* : *Jach* SSNO : *Joachim, Jan, Jarosław*, ap. psł. **jaskż* s.v. *Jask-RospSNS*).
- JASKIEL: *Jaskiel* 1846 TP 3378 Mch; (jak po *Jaskała*).
- *JASKIELA: *Jaskielanka* 1789 BM; (jak po *Jaskała*), też *JASKIELA.
- *JASKIELA też *JASKIELA.
- JASKIOŁA: *Jaskiola* XX w. RospSNS; (jak po *Jaskała*).
- JASKOTEL: *Iascotel* XII w. SSNO; *Jaskotel* 1202 SSNO; (n.o. *Jaskot* Koz I, 43, ap. *jaskot, jaskotać* RospSNS s.v. *Jask-*).
- JASZEL: *Jaszel* 1418 SSNO; (n.o. *Jasz* SSNO, RospSNS : *Joachim, Jan, Jarosław*).

- JASZKAL: *Jaszkał* 1732 UG BanN Wej; (n.o. *Jaszek, Jaszak, Jaszko : Jach, Jasz SSNO, RospSNS : Joachim, Jan, Jarostaw*).
- JASZTAL, JESTAL: *Jestal* 1856 WPP 55 Res; *Jasztal* 1826 TP 686 Opt; (n.o. *Jassta RospSNS : Jasz, Jess SSNO : Joachim, Jan, Jarostaw*).
- JASZUL: *Jaszul* 1837 UG BorzN Ksr; (jak po *Jaszul*).
- JASZUŁA: *Jaszuła* 1855 WPP 28 Wad; (jak po *Jaszul*).
- JASNIŁEK: *Jasnilek* XX w. RospSNS; (n.o. **Jaśnił-*: ap. *jasny Rosp SNS, ap. jaśnić, jaśnied SW*).
- JAZGUŁA: *Jazgula* 1462 Koz I, 78; (ap. *jazg-, jazgot ASStp, SSE, jazgars SSE*).
- JAZIŁO?: *Jazilo* 1420 SSNO; *Jazylo* 1507 Koz I, 86; (ap. *jaz SStp*).
- JĄKAŁSKI: *Jąkałska* 1855 AM Dąb D2120 Włc; *Jąkałski* 1836 AM Lun D3461 Nsz; (cf. *Jąkała*).
- JĄKAŁA: *Jonkalla* 1743 RospSNS; *Jąkała* 1855 WPP 103 Wad; 1846 TP 3133 Kon; 1848 AM Bąd 28 Nsz; (ap. *jąkał SW, jąkała SW, Dejs*).
- JĄKIEL: *Jąkiel* 1868 UG MazN Szt; (ap. *jąkał SW*).
- JECHALIK: *Jechalik* XX w. Koz I, 82; (n.o. **Jechal, -ż-* : ap. *jechac SW*).
- JECHALSKA f.: *Jechalska* 1840 AM Boż 15 Srp; (jak po *Jechalik*).
- JEDZIELA: *Giedziela* XX w. RospSNS; (n.o. *Jedza : ap. jedza Rosp SNS*).
- JEMOLSKA f.: *Jemolska* 1757 BM; (n.o. **Jemol, -ż-* : ap. *jemny : psł. *j̣ṃṇ RospSNS s.v. Jem-*).
- JEMULA?: *Gemula* XIX w. RospSNS; (ap. *jemny : psł. *j̣ṃṇ RospSNS s.v. Jem-*).
- JERLA: *Jerla* 1846 TP 3809 Stn; (n.o. *Jarogniew, Jerogniew, Jaromiar, Jeromiar, Jarostaw, Jerostaw SSNO*).
- JERUSEL: *Jerusel* 1869 AM Lis D3451 Wąb; (n.o. *Jarusz, Jerusz : Jarogniew, Jerogniew, Jaromiar, Jeromiar, Jarostaw, Jerostaw SSNO*).
- JERZYŁO?: *Gerzylo* 1471 SSNO; (n.o. *Jerzy : łc. Georgius SSNO*), zob. JARZYŁO.
- JESIOŁKIEWICZ: *Jesiołkiewicz* 1846 TP 3134 Kon; (n.o. **Jesioł(e)k- : *Jesioł-* : *Jasz, Jess SSNO : Joachim, Jan, Jarostaw*).
- JESIOŁOWSKI: *Jesiołowski* 1846 TP 3134 Kon; 1845 AM Kik D2793 Lin; 1851 AM Lis D3451 Wąb; (n.o. **Jesioł-* : *Jasz, Jess SSNO : Joachim, Jan, Jarostaw*).
- JESIELSKA f.: *Jesielska* 1843 AM Kcn D2727 Szb; (n.o. **Jesiel-* : *Jasz, Jess SSNO : Joachim, Jan, Jarostaw*).

- JESTALA: *Jestala* 1826 AM PtkT; (n.o. *Jaszta* RospSNS : *Jasz*, *Jesz* SSNO : *Joachim*, *Jan*, *Jarostaw*).
- JEWULA: *Jewula* 1851 WPP 1 Bch; (n.o. *Jewa*, *Ewa* ZarP, 381), zob. JEWULA.
- JEWUŁA: *Jewuła* 1855 WPP 21 Bch; (jak po *Jewula*), zob. JEWULA.
- JEŻAL: *Jeschal* XX w. RospSNS; (n.o. *Jeż* : ap. *jeż* RospSNS, *jeżyd* SW), zob. JEŻAŁ.
- JEŻAŁ: *Jeschall* XX w. RospSNS; (jak po *Jeżal*), zob. JEŻAL.
- JEŻAŁA: *Jezalla* 1748 RospSNS; (jak po *Jeżal*), zob. JEŻELA.
- JEŻELA: *Jezella* 1748 RospSNS; (jak po *Jeżal*), zob. JEŻAŁA.
- JĘDRALA: *Jadralla* 1487 SSNO; (n.o. *Jędrzej*, *Andrzej* SSNO, *Jędra* ZarP, 376), zob. JĘDRAŁA.
- JĘDRALCZYK: *Jędralczyk* 1846 TP 3725 Olk; (cf. *Andral*, *Jędrał*, *Jędrala*, *Jędrała*).
- JĘDRALSKI: *Jędralski* 1789 LWKrkI; 1849 AM Jel D2663 Tch; (jak po *Jędralczyk*).
- JĘDRAŁA: *Jendralla* XX w. RospSNS; (jak po *Jędrala*), zob. JĘDRAŁA.
- JĘDRNAL, JĘDERNAL: *Jędrnal* 1862 UG BorzN Ksr; *Jendernal* 1881 UG Leszn Ksr; (n.o. *Jędrzej*, *Jędrny*, *Jędrzni* SSNO, ap. *jędrny*, *jędrzny* SW, *jad(e)żni* UG BorzN).
- *JĘDRNALIK: *Jędrnalikowa* 1750 UG LinN Ksr; (cf. *Jędrnal*).
- JĘDRNALSKI: *Jędrnalski* 1801 UG RurN Ksr; (jak po *Jędrnalik*).
- JĘDROL: *Jędroł* 1825 AM PtkT; (jak po *Jędrala*).
- JĘDROLIK: *Jendrolik* XX w. RospSNS; (cf. *Jędroł*).
- *JĘDROLIWIK: *Jędroliwikowa* 1718 UG BorzN Ksr; (jak po *Jędrolik*).
- JĘDROŁEK: *Jendrolleck* XIX w. RospSNS; (n.o. **Jędroł-* : *Jędra* ZarP, 376).
- *JĘDRUL: *Jędrulka* 1781 BM; (jak po *Jędrala*).
- JĘDRULAK: *Jędrulak* 1846 TP 118 Hrb; (cf. *Jędrul*, *Ondrula*, *Ondruła*).
- JĘDRULEK: *Jendrulek* XX w. RospSNS; (jak po *Jędrulak*).
- JĘDRULSKI: *Jędrulski* 1789 LWKrkI; (jak po *Jędrulak*).
- JĘDRZEL?: *Jandrzel* 1430 SSNO; (n.o. *Jędrzej*, *Andrzej* SSNO), zob. JĘDRZYL?
- JĘDRZELCZAK: *Jędrzelczak* 1794 BM; (cf. *Jędrzel*).
- JĘDRZYL?: *Jyandrzil* 1430 SSNO; (jak po *Jędrzel?*), zob. JĘDRZEL?.
- JĘKOŁ: *Jękoł* XX w. Koz I, 77; (ap. *jękać*, *jęknąć*, *jęka* SW).
- JISZAŁA: *Ishalla* XX w. RospSNS; (n.o. niem. lub czes. *Jisz-*, niem. *Ische*, czes. *Jišek*, *Jiška* pol. *Jusz-* substytuowane jako *Jüsch* RospSNS).

- JOCHALSKI: *Jochalski* 1846 AM Słż D5313 Nsz; (n.o. **Jochal*, -ż- : *Joachim* SSNO).
- JOGRZYKULA: *Jogrzykula* XX w. GołA; (n.o. **Jogrzyk* : ap. słow. *járger* 'myśliwy' GołA).
- JOPEL: *Joppel* 1564 KozR 31, 3410; (n.o. *Jope* SSNO, niem. *Jopp*, *Hiob* Got).
- JORDYL: *Jordyl* 1855 WPP 51 Wad; (n.o. *Jorda* : *Jordan*, łc. *Jordanus* SI).
- JORGAL też JORGAŁ.
- JORGAŁ: *Jorgall* XX w. RospSNS; (n.o. niem. *Jorg-*, *Jorg-*, *Jorges* : łc. *Georgius* RospSNS, *Jerzy*), też JORGAL.
- JORGIEL: *Jorgel* XX w. RospSNS; (jak po *Jorgał*).
- JORGIELA: *Jorgella* XX w. RospSNS; (jak po *Jorgał*).
- JOSKALA: *Joskala* Koz I, 72; (n.o. *Joszek*, *Joszeko* SSNO, *Joszeko*, *Joško* : łc. *Josephus* RospSNS).
- JÓZAL: *Józal* 1864 SOR Opt; (n.o. *Józa* ZarP, 387).
- JÓZALA: *Józala* 1846 TP 3146 Win; 1846 TP 3141 Srd; (jak po *Józal*).
- JÓZEL: *Józel* 1846 TP 3229 Klc; (jak po *Józal*).
- JÓZIULA: *Józiula* XX w. GołA; (n.o. *Józio* GołA).
- JÓZLAK: *Józlak* 1846 TP 3144 Srd; (cf. *Józel*).
- JÓZULO: *Józulo* 1855 WPP 131 Wad; (jak po *Józal*).
- JUCHALSKI: *Juchalski* 1868 UG MazN Szt; (n.o. **Juchal*, -ż- : ap. *jucha* UG MazN, *juchać* SW).
- JUCHALEK: *Juchallek* XX w. RospSNS; (n.o. **Juchał-* : *Jucha* : ap. *jucha* RospSNS; *juchać* SW).
- JUCHELEK: *Juchellek* XX w. RospSNS; (n.o. **Juchel-* : *Jucha* : ap. *jucha* RospSNS, *juchać* SW).
- JUCHELSKI: *Juchelski* 1855 AM Osc D4341 Lin; (jak po *Juchelek*).
- JUDAL: *Judal* 1265 SSNO; (n.o. *Juda*, *Jude*, *żyd* SSNO).
- *JUNDZIŁ: *Jundyłowa* 1485 SSNO; (n.o. *Janda* : *Jan* RospSNS).
- JUNDZIŁOWIC(Z): *Jundzilowicz* 1499 SSNO; (cf. **Jundził*).
- JUNIELA: *Juniela* 1846 TPD 3791 Olk; (n.o. *Jan* SSNO, RospSNS, gw. *Jun*, *Junek*, ap. psł. **junż* 'młody' RospSNS s.v. *Jun-*).
- JUNTAŁA: *Juntała* 1846 TP 3141 Srd; (n.o. *Junta* SSNO, *Jan* SSNO, gw. *Jun*, ap. psł. **junż* 'młody' RospSNS s.v. *Jun-*).
- JURAL: *Jural* XX w. GalNP; (n.o. *Jura* SSNO, RospSNS : łc. *Georgius*), zob. JURAŁ.
- JURALSKI: *Juralski* 1835 AM Bob 14 Brd; (cf. *Jural*, *Jurał*).
- JURAŁ: *Jurał* 1757 BM; (jak po *Jural*), zob. JURAL.

- JURASKULA: *Juraskula* XX w. Goła; (n.o. *Jurasek* ; *Juras* : *Jerzy Goła*).
- JURDEL: *Jurdel* XX w. Koz I, 74; (n.o. **Jurda* por. *Jurdzyna* SSNO : *Jura* : łc. *Georgius* SSNO).
- JUREL: *Jurel* 1471 SSNO; (jak po *Jural*).
- JURGALSKI: *Jurgalski* 1785 BM; (cf. *Jurgata*).
- JURGAŁA: *Jurgata* XX w. Koz I, 82; (n.o. *Jurg*, *Jurga* : łc. *Georgius* SSNO, ap. *jurgać się* SW).
- JURGELEWICZ: *Jurgelewicz* 1840 AM Dób D2373 Byd; (cf. *Jurgiel*, *Jurgiel*).
- JURGIEL: *Jurgiel* Xx w. UG Sula Moń; (n.o. *Jurgo* UG Sula, ap. *jurgać się* SW).
- JURGIELSKI: *Jurgielski* 1850 AM Chr D1872 Ryp; (jak po *Jurgelewicz*).
- JURGIEŁO: *Jurgieło* 1846 TP 253 Zam; (jak po *Jurgata*).
- JURKEL: *Jurkel* 1846 TP 253 Zam; (n.o. *Jurek*, *Jurk*, *Jurko* SSNO, *Jurek* ZarP, 387).
- JURKULA: *Jurkula* XX w. Goła; (jak po *Jurkel*), zob. JURKUŁA.
- JURKUŁA: *Jurkuła* 1846 TP 3774 Olk; 1846 TP 3132 Kon; (jak po *Jurkel*), zob. JURKULA.
- JURLA: *Juhrła* 1698 RospSNS; (jak po *Jural*).
- JUSALA: *Jusala* XX w. Koz I, 72; (n.o. *Jusa* : *Just*, *Justus*, *Justinus* RospSNS).
- JUSZCZEL: *Juszczel* 1864 SOR Opt; (n.o. *Juszcz*, *Juszek*, *Juszko* SSNO, *Jus-*, *Jusz-* : łc. *Justus*, *Justinus* RospSNS, ap. *juszka*, *jucha* SW).
- JUSZELKA: *Juschelka* XX w. RospSNS; (n.o. **Juszel-* : *Jucha* : ap. *jucha*; n.o. *Jusz-*, *Jus-* : łc. *Justus*, *Justinus* RospSNS, ap. *juszyc* SW).
- JUTKULIN: *Jutkulin* XX w. Goła; (n.o. **Jutkula* : *Jutka* : *Judyta* Goła).
- JUWAŁEK: *Juwalke* XX w. RospSNS; (n.o. **Juwał-* : ap. *juwant* ASStp : łc. *iuvans*, *-antis*, n.o. niem. *Job-*, *Jov-* s.v. *Jovers*, *Jovien* Got).
- JUWEL: *Iuvel* 1795 (1336) SSNO; (ap. *juwant* ASStp : łc. *iuvenis*, *-is* SŁPP, n.o. niem. *Job-*, *Jov-* s.v. *Jovers*, *Jovien* Got).
- JUWOLSKI: *Juwolski* 1834 AM CzsChj D2061 Chj; (n.o. *Juwol*, *-ł-* : ap. *juwant* ASStp : łc. *iuvenis*, *-is* SŁPP, n.o. niem. *Job-*, *Jov-* s.v. *Jovers*, *Jovien* Got).

- KABAŁA: *Kabala* 1496 Koz I, 72; 1846 TP 3738 Olk; 1812 AM Lip Koc; 1846 TP 237 Łuk; (n.o. *Kaba* RospSNS, ap. czes. *kába* 'święty kamień i świątynia w Mekce' SSJC, *kabala*, *kabała* SPol XVI, L), zob. KABAŁA.
- KABAŁA: *Kabala* 1496 SSNO; *Kabelle* 1611 UG KlanN; *Kabała* 1789 LWKrkI; 1811 AM Lip Koc; (jak po *Kabala*), zob. KABAŁA.
- KABAŁKA: *Cabalca* 1401 SSNO; (cf. *Kabała*).
- *KABLA: *Kabla* 1376 SSNO; (jak po *Kabala*).
- KABUL: *Kabul* 1846 TPD 3149 Łęc; (jak po *Kabala*).
- KABULSKI: *Kabuleki* 1846 TP 235 Łuk; (cf. *Kabul*, *Kabuła*).
- KABUŁA: *Kabuła* 1846 TP 3139 Łęc; (jak po *Kabala*).
- KACHAŁ: *Kachał* 1846 TPD 3150 Srd; (n.o. *Kach* : *Kazimierz* RospSNS s.v. *Kach(a)*, *Kacha* : *Katarzyna* ZarP, 389).
- KACHEL: *Kachel* 1430 KozR 31, 3410; 1855 WPP 105 Wad; 1846 TP 244 RdzP; 1846 TP 3137*Łęc; (n.o. *Kach* : *Kazimierz* RospSNS s.v. *Kach(a)*, *Kacha* : *Katarzyna* ZarP, 389, ap. *kachel*, *kach-la* RospSNS s.v. *Kachel*, n.o. niem. *Kachel* Got).
- KACHELSKI: *Kachelski* 1861 TPD 3148 Kon; *Kachelska* 1842 AM Kcn D2727 Byd; (cf. *Kachel*).
- KACHŁAK: *Kachlak* 1704 KSW II, 25; 1854 AM Cac 29 Płc; (jak po *Kachelski*).
- KACUŁA: *Kacuła* 1846 TPD 3150 Srd; (n.o. *Kac* SSNO, *Kacz*, *Kacza* : ap. *kacza*, gw. śl. *kacz* RospSNS, może hypoc. od *Kazimierz*, *Katarzyna*, też ap. *kacac* SW, *kaczac* SSE), zob. KACZULA.
- KACZALAK: *Kaczalak* 1846 TPD 3150 Srd; (cf. *Kaczała*).
- KACZAŁA KACAŁA: *Kaczała* 1846 TP 120 Hrb; *Kacała* 1846 TP 3145 Wln; *Kaczała* 1846 TPD 3147 Kal; 1846 TP 3131 Kon; 1846 AM Gon 21; 1832 AM Brw 7 Płc; 1836 AM PtkK D4487; 1842 AM Dąb D2107 Włc; 1835 AM Orł D4199 Nsz; (n.o. *Kac* SSNO, *Kacz*, *Kacza* : ap. *kacza*, gw. śl. *kacz* RospSNS, może hypoc. od *Kazimierz*, *Katarzyna*, też ap. *kaczac* SSE, *kacac* SW, *kaczała*, *kacała* SW).
- KACZAŁEK: *Kaczalek* 1759 MChW I, 132 Pzn; (cf. *Kaczała*).
- KACZEL, KACEL: *Catzel* 1462 KozR 31, 3410; *Kaczel* 1699 KSW II, 4; (n.o. *Kac* SSNO, *Kacz*, *Kacza* : ap. *kacza*, gw. śl. *kacz* RospSNS; może hypoc. od *Kazimierz*, *Katarzyna*, też ap. *kaczac* SSE, *kacac* SW, n.o. niem. *Kätz(e)l* Got).
- KACZOŁ: *Kaczol* 1684 RospSNS; *Kaczoł* 1783 RospSNS; (jak po *Kacuła*).

- KACZULA: *Kaczula* 1679 RospSNS; (jak po *Kaczuła*), zob. KACUŁA.
- KACZULSKI: *Kaczulski* 1785 BM; (cf. *Kaczula*).
- KADAŁA: *Kadalla* XX w. RospSNS; (n.o. *Kada* : psł. **kad̥*, **kaditi* 'kadzić' RospSNS, ap. *kady*, *kędy* SSE).
- KADELA, KADZIELA: *Kadela* 1705 RospSNS; 1855 WPP 195 Wad; *Kadziela* 184 TP 3636 Mch; (jak po *Kadała*), zob. KADEŁA.
- KADELAK: *Kadelak* 1846 TPD 3147 Kal; (cf. *Kadela*, *Kadziela*, *Kadeła*).
- KADEŁA: *Kadeła* 1852 WPP 106 Wad; (n.o. *Kada* : psł. **kad̥*, **kaditi* 'kadzić' RospSNS, ap. *kady*, *kędy* SSE, *kadeła* SW), zob. KADELA, KADZIELA.
- KADOLSKI: *Kadolaska* 1836 AM Kik D2784 Lin; (n.o. **Kadol*, -ż- : *Kada* : psł. **kad̥*, **kaditi* 'kadzić' RospSNS, ap. *kady*, *kędy* SSE).
- KADUŁA: *Kaduła* 1789 LWKrkI; XIX w. RospSNS; 1846 TP 3435 Mch; 1854 AM Drb 30 Płc (jak po *Kadała*).
- KADULSKI: *Kadulski* 1799, 1802 AM RdzCh D4847; (cf. *Kaduła*).
- KADZIŁO: *Kadziło* 1539 Koz I, 86; (ap. *kadzić* L).
- KAKAL: *Kakal* 1389 KozR 31, 3357; (ap. *kakaś* SW, *kaki* SStp).
- KAKALEWSKI: *Kakalewski* 1882 AM Lis D3451 Wąb; (cf. *Kakal*, *Kakała*).
- KAKAŁA: *Kakała* 1827 AM Brk Srd; (jak po *Kakal*).
- KAKIELSKI: *Kakielski* 1861 AM Goz 36 Srp; (cf. *Kakla*).
- KAKLA: *Kakla* 1855 WPP 33 Wad; (jak po *Kakal*).
- KALBIL: *Kalbil* 1376 SSNO; (ap. **kalba* : *kalić* SStp, typ jak: *koś-ba* SW, n.o. *Goź-ba*, *Katar-ba* Koz I, 99).
- KAMALA: *Kamala* 1846 TP 3145 Wln; (n.o. gw. *Kama* : *Kamila* ZarP, 388, ap. *kamień*, stp. *kamieć*, *kamo* RospSNS s.v. *Kam-*, *Kamień-*).
- KAMELA: *Kamela* 1728 RospSNS; 1846 TP 221 Lub; 1846 TP 237 Łuk; 1855 AM Dob 28 Gon; (n.o. gw. *Kama* : *Kamila* ZarP, 388, ap. *kamień*, stp. *kamieć*, *kamo* RospSNS s.v. *Kam-*, *Kamień-*, gw. śl. *kamela* : niem. *Kamel* 'wielbłąd, dureń' RospSNS).
- KAMELAK: *Kamelak* 1832 AM Gon 7; (cf. *Kamela*).
- KAMELEWSKI: *Kamelewski* 1534 KozR 31, 34, 11; (cf. *Kamela*, n.m. *Kamela* SG).
- KAMELSKA:f.: *Kamelska* 1855 AM Dob 28 Gon; (jak po *Kamelewski*).
- KAMLA: *Kamla* 1743 RospSNS; 1846 TP 3576 Mch; (jak po *Kamala*).
- KAMOL: *Camol* 1740 BSN; (n.o. gw. *Kama* : *Kamila* ZarP, 388, ap. *kamień*, stp. *kamieć*, *kamo* RospSNS s.v. *Kam-*, *Kamień-*, śl. eksp. *kamol* BSN), zob. KAMOŁ.

- KAMOLA: *Kamola* 1531-39 Koz I, 77; 1611 RospSNS; 1846 TP 3141 Srd; (jak po *Kamol*).
- KAMOŁ: *Kamoł* XX w. Koz I, 77; (jak po *Kamala*), zob. KAMOL.
- KAMULA: *Kamula* 1754 Koz I, 78; (jak po *Kamala*).
- KANDULSKI: *Kandulski* 1832 AM For D2487 Byd; (cf. *Kędula, Kandula*).
- *KANIUŁEK: *Kaniułkówna* XX w. Koz I, 128; (n.o. **Kaniuł-*: ap. *kania* SW).
- KANTOLAK: *Kantolak* 1846 TPD 3149 Łęc; (n.o. **Kantol*, *-ł-*: ap. *kant* SW).
- KANTOLEK: *Kantolek* XX w. Koz I, 77; (jak po *Kantolak*).
- KĄNCZUŁA: *Kącuzuła* Koz I, 78; (ap. *kącęc, kącęzug* SW).
- KAPAL: *Kapal* XX w. RospSNS; (jak po *Kapała*), zob. KAPOL.
- KAPALA: *Kapala* 1855 WPP 105 Wad; 1855 WPP 80 Bch; 1846 TP 3808 Stn; (jak po *Kapała*), zob. KAPAŁA.
- KAPAŁA: *Capala* 1448 SSNO; *Kapała* 1506-46 Koz I, 82; *Kapalla* XIX w. RospSNS; 1855 WPP 5 Jas; 1855 WPP 105 Wad; 1855 WPP 80 Bch; 1852 WPP 174 Res; 1846 TP 3498 Mch; 1846 TP 3808 Stn; 1846 TP 218 Lub; (n.o. *Kap, Kapa* RospSNS : ap. *kapad* SStp, SPol XVI, SW, gw. *kap, kapa* RospSNS), zob. KAPALA.
- KAPAŁKA: *Kapalce* 1595 BSN; *Kapalka* 1620 BSN; *Kapałka* 1852 WPP 125 NSąc; (cf. *Kapała*, ap. śl. *kapałka* BSN).
- KAPOL: *Kappol* XX w. RospSNS; (jak po *Kapała*), zob. KAPAL.
- KAPOLA: *Kapola* XX w. RospSNS; (jak po *Kapała*).
- KAPUL: *Kapul* 1807 AM Błar RawM; (jak po *Kapała*).
- KAPULA: *Kapula* 1851 WPP 93 NSąc; 1832 AM Lut 7 Srp; (jak po *Kapała*), zob. KAPUŁA.
- KAPUŁA: *Kapulla* XIX w. RospSNS; (jak po *Kapała*), zob. KAPULA.
- KARBALSKI: *Karbalski* 1854 AM Byd 32; (n.o. *Karbal*, *-ł-*: *Karb* SSNO, RospSNS : ap. *karb* L, *karbać, karbić* SW).
- *KARBEL: *Karbelowna* 1802 ACC Łow; (n.o. *Karb* SSNO, RospSNS : ap. *karb* RospSNS; SStp, *karbać, karbić* SW).
- KARBIELA: *Carbela* 1275 (1123-25) SSNO; (jak po **Karbel*).
- KARBIŁOWSKI: *Karbiłowski* 1764 AM Braw, (n.o. **Karbił-*: *Karb* SSNO, RospSNS : ap. *karb* SStp, RospSNS, *karbić, karbać* SW).
- KARCHUŁ: *Karchuł* XX w. Koz I, 78-79; (n.o. *Karch* SSNO, ap. stp. **karch(y)* 'lewy', psł. **kꙗrchъ* RospSNS s.v. *Karch-*, *Karch*).
- KARCHUŁA: *Karchuła* 1566, 1743 RospSNS; *Harchulla* XIX w. RospSNS; (jak po *Karchuł*).
- KARDALEWSKI: *Kardalewski* 1851 AM Pac 25 Gon; (cf. *Kardała*).

- KARDAŁA: *Kardale* XIX w. RospSNS; (ap. *kard* L, *kard*, *karda* SW).
- KARDEL: *Kardel* 1616 KSW II, 178; *Kardell* XIX w. RospSNS; (jak po *Kardała*).
- KARDELA: *Kardela* XX w. Koz I, 74; (jak po *Kardała*).
- KARGIEL: *Kargiel* 1398 KozR 4, 418; (n.o. *Karga* : niem. *Karge*, ap. *karg* 'skąpy', n.o. łc. *Macarius* RospSNS, niem. *Kargel* Got).
- KARGLAK: *Karglak* 1832 AM Kow D3138 Włc; (cf. *Kargiel*).
- KARGOL: *Kargol* 1536 KSW I, 109; 1855 WPP 199 Bch; 1846 TP 258 Zam; 1864 SOR Opt; (n.o. *Karga* : niem. *Karge*, ap. *karg* 'skąpy' RospSNS, ap. *kargol* SW), zob. KORGAL.
- KARGUL: *Kargul* 1523 KSW I, 98; 1855 WPP 105 Bch; (n.o. *Karga* : niem. *Karge*, ap. *karg* 'skąpy' RospSNS, ap. *kargul* SSE).
- KARKAŁA: *Karkała* 1828 AM RdzCh D4847; (n.o. *Kark* RospSNS : ap. *karkaś*, *kark* SW).
- KARKOLA: *Karkola* 1846 TP 3141 Srd; (jak po *Karkała*), zob. KARKOŁA.
- KARKOŁA: *Karkolla* XX w. RospSNS; (jak po *Karkała*), zob. KARKOLA.
- KARKULA: *Karkula* 1855 WPP 42 Wad; (jak po *Karkała*).
- KARMIOŁ: *Karmioł* 1846 TP 3542 Mch; (ap. *karmiś*, *karmia* SW).
- KARNAL: *Carnahl* 1623, XIX w. RospSNS; (n.o. *Karna* : ap. psł. **kꙋnъ* : pol. **karn* 'okrągły, kaleki' RospSNS).
- KARNIOŁ: *Karnioł* 1873 AN PtkT; (n.o. *Karna* : ap. psł. **kꙋnъ* : pol. **karn* 'okrągły, kaleki' RospSNS, *karnieś* SW).
- KARPALSKI: *Karpalski* 1705 KSW I, 647; (cf. *Karpała*).
- KARPAŁA: *Karpała* 1855 WPP 253 Bch; 1846 TPD 3790 Olk; (n.o. *Karp*, *Karpa* SSNO, RospSNS : ap. *karp* SStp, L, SW, *karpaś* SW).
- KARPIEL: *Karpiel* 1748 AM Błar; *Karpeles* XIX w. RospSNS; *Karpiel* 1855 WPP 26 NSac; 1846 TP 3309 Klc; (n.o. *Karp*, *Karpa* SSNO, RospSNS : ap. *karp* SStp, L, *karpaś*, *karpiel* SW).
- KARPIELA: *Karpiela* XIX w. RospSNS; 1855 WPP 5 Wad; (jak po *Karpiel*).
- KARPLEWSKI: *Karplewski* 1848 AM Byd 31; (cf. *Karpiel*, *Karpiela*).
- KARPOLEWSKI: *Karpolewska* 1833 AM Solk 2 Byd; *Karpolewski* 1863 UG KutN Ksr; (n.o. **Karpol*, -i- : *Karp*, *Karpa* SSNO, RospSNS : ap. *karp* SStp, L, *karpaś* SW).
- KARPULSKI: *Karpulski* 1831 AM Sik 6 Płc; (n.o. **Karpul*, -i- : *Karp*, *Karpa* SSNO, RospSNS : ap. *karp* SStp, L, *karpaś* SW).
- KARSTALSKI: *Karstalski* XIX w. RospSNS; (n.o. **Karstal*, -i- : niem. ap. *Karst* 'motyka dwuzębna' RospSNS).

- KARTALA: *Kartala*, XX w. RospSNS; (ap. *kartać* SW).
- KARWAŁ: *Karwał* 1846 TP 212 Krs; 1852 AM Jat D2661 Lin; (ap. *karw* L, SW).
- KARWAŁA: *Karwała* 1789 LWKrkI; 1855 WPP 68 NSąc; 1855 WPP 233 Bch; (jak po *Karwał*), zob. KARWAŁA.
- KARWAŁA: *Karwała* 1520 Koz I, 82; (jak po *Karwał*), zob. KARWAŁA.
- KARWEL: *Karwel* XX w. Koz I, 74; (jak po *Karwał*).
- KARYŁA: *Karyła* 1846 TP 256 Zam; (n.o. *Kary* RospSNS : ap. *kary*, *karać* L, SW).
- KARZUL: *Karzul* 1567 RospSNS; (jak po *Karyła*).
- KASALSKI: *Kasalski* 1835 AM Mąk D3937 Nsz; (cf. *Kasała*).
- KASEŁÓW: *Kaselów* 1744 UG OkN Gdn; (cf. *Kaszel*, *Kasel*, *Kaszela*, *Kasela*).
- KASIELSKI: *Kasielski* 1825 ACC Łow; (jak po *Kaselów*).
- KASIOŁOWSKI: *Kasolowski* XX w. RospSNS; (n.o. **Kasioł-* : *Kasia* : *Katarzyna ZarP*, 389; *Kasz* : *Kazimierz RospS*, 46).
- KASKIEL: *Kazchel* 1204 SSNO; *Kaskel* 1398 SSNO; *Caskel* 1440 SSNO; (n.o. *Kaszka* : *Kasza* : *Katarzyna SSNO*, *Kasz* : *Kazimierz RospS*, 46).
- KASKULA: *Kaskula* XX w. UG DubN; (n.o. *Kaszka* : *Kasza* : *Katarzyna SSNO*, *Kasz* : *Kazimierz RospS*, 46, ap. *kaska* SW), zob. KASKULA.
- KASPERKULA: *Kasperkula* XX w. GołA; (n.o. *Kasperek* : *Kacper* GołA).
- KASPRAL: *Kaspral* 1846 TP 3808 Stn; (n.o. *Kasper* SI), zob. KASPROL.
- KASPROL: *Kasprol* 1846 TP 3699 Olk; (jak po *Kaspral*), zob. KASPROL.
- KASTYL, KOSTYL: *Kastil* 1376, *Kostil* 1368 SSNO; (n.o. *Kaszta*, *Kasta* : *Kasz* : *Kazimierz RospSNS*, *Kast* = *Christianus RospSNS s.v. Kaszta*, *Kasta*, *Kost*, *Kosta*, *Kosto* : *Konstantyn SSNO*).
- KASTRUBAŁA: *Kastrubała* 1846 TP 256 Zam; (ap. *kastrub* SW).
- KASUL: *Kasul* XX w. Koz I, 79; (n.o. *Kasz* : *Kazimierz RospS*, 46, ap. *kasza*, *kasa* SW).
- KASYL?: *Kasył* 1855 WPP 4 Jas; (jak po *Kasul*).
- KASZAŁ: *Kaschal* 1666 RospSNS; (n.o. *Kasza* : *stp. Kasz* : *Kazimierz RospSNS*, ap. *kasza* L).
- KASZAŁSKI, KASALSKI: *Kaszalska* 1794 BM; *Kasalski* 1835 AM Mąk D3937 Nsz; (cf. *Kaszal*, *Kaszała*, *Kasała*).
- KASZAŁA, KASAŁA: *Caschala* 1511 Koz I, 82; *Kasała* 1846 TPD 3147

- Kal; (n.o. *Kasz* : *Kazimierz* RospS, 46, ap. *kassa*, *kasa*, *ka-saś* SW).
- KASZEL, KASEL: *Kassel* 1420 Koz I, 74; *Kaschel* XIX w. RospSNS; *Cassel* 1852 UG StaśN Ksr; (n.o. *Kasza*, stp. *Kasz* : *Kazimierz* RospSNS, ap. *kasza*, *kasa*, *kaśaś* SW, *kaszel* SPol XVI, L, SW).
- KASZELA, KASELA: *Kasela* 1855 WPP 59 Wad; *Kaszela* 1846 TPD 3854 Stn; (jak po *Kaszel*, *Kasel*).
- KASZKUŁA: *Kaszkuła* 1743 RospSNS; (n.o. *Kaszek*, *Kaszka* : *Kasz* : *Kazimierz*, ap. *kaśka*, *kaśa* RospSNS), zob. KASKUŁA.
- KASZLEWICZ: *Kaszlewicz* 1837 AM Rog D4884 Ryp; (cf. *Kaszel*, *Kasel*, *Kaszela*, *Kasela*).
- KASZLIŃSKI: *Kaszliński* 1844 AM Byd 31; (jak po *Kaszlewicz*).
- KATALA: *Katala* XX w. UG ZderA; (n.o. *Kata* : *Katarzyna* SSNO, ap. *kat*, *kata* SW).
- KATAŁ: *Katał* 1846 TP 120 Hrb; (jak po *Katala*).
- KATERLA: *Katerla* 1775 MChW III, 190 Pyz; (n.o. *Kater*, niem. *Kater* : *Katharina*, niem. *Katterle* RospSNS s.v. *Katerla*, ap. pol. *kater*, *katera* SW).
- KATLIŃSKA f.: *Katlińska* 1831 AM Mąk D3935 Nsz; (n.o. **Katel-* : *Kata* : *Katarzyna* SSNO, ap. *kat*, *kata* SW, n.m. *Katele* SG).
- KATULA też KATUŁA.
- KATULSKI: *Katulski* 1849 AM Pac 23 Gon; (cf. *Katula*, *Katuła*).
- KATUŁA: *Katulla* XIX w. RospSNS; *Katuła* 1791 UG RurN Ksr; (n.o. *Kata* : *Katarzyna* SSNO, ap. *kat*, *kata* SW, *katowaś* UG RurN, *katulaś* RospSNS), też KATULA.
- KATYŁA: *Katyła* 1846 TP 255 Zam; (n.o. *Kata* : *Katarzyna* SSNO, ap. *kat*, *kata* SW, *katowaś* UG RurN s.v. *Katuła*).
- KAWALA: *Kawala* 1846 TP 3583 Mch; 1846 TP 3143 Srd; (n.o. *Kawa* : ap. *kawa* RospSNS s.v. *Kawała*), zob. KAWAŁA.
- KAWAŁ: *Kawall* XX w. RospSNS; (n.o. *Kawa* : ap. *kawa* RospSNS, *ka-waś* SW).
- KAWAŁA: *Kawała* 1695 RospSNS; *Kawała* 1726 RospSNS; *Kowalla* XIX w. RospSNS; *Kawała* 1846 TP 3497 Mch; 1846 TPD 3151 Srd; (jak po *Kawala*), zob. KAWALA.
- KAWELA: *Kawela* 1854 WPP 28 NSąc; *Kavela* 1859 AM Lis D3451 Wąb; (jak po *Kawala*).
- KAWOL: *Kawol* XX w. Koz I, 77; (jak po *Kawala*).
- KAWULA: *Kawula* 1788 BubN; 1855 WPP 27 NSąc; 1855 WPP 166 Jas; 1855 WPP 59 Wad; 1852 WPP 45 Res; 1846 TP 3502 Mch; 1846 TP

- 116 Hrb; 1846 TP 222 Lub; (n.o. *Kawa* : ap. *kawa* RospSNS s.v. *Kawała*, ap. *kawula* SW).
- KAWULAK: *Kawulak* 1855 WPP 60 Wad; (cf. *Kawula*).
- KAWULSKI: *Kawulski* 1748 LIC; 1846 TP 3611 Mch; 1837 AM Bon 50 Włc; (jak po *Kawulak*).
- KAZAL: *Kazal* 1829 AM Lig 4 Srp; (jak po *Kawała*).
- KAZAŁA: *Kazala* 1493 SSNO; (n.o. gw. *Kaza* : *Kazimierz*, *Kazimir*, *Kazimiar*, *Kazimier* SSNO, ap. *kazał* SStp, SW).
- KAZELIC?: *Kazelicz* 1446 SSNO; (n.o. **Kazel*- : gw. *Kaza* : *Kazimierz*, *Kazimir*, *Kazimiar*, *Kazimier* SSNO, ap. *kazał* SStp).
- KAZIAŁ: *Kaział* 1846 TP 3144 Srd; (n.o. gw. *Kazio*, *Kaziu* : *Kazimierz*, ap. *kaził* SW).
- KAZIROLA: *Caszirola* 1395 SSNO; *Kazirola* 1402 SSNO; (n.o. **Kazira* : *Kazimir*, *Kazimiar*, *Kazimier* SSNO, typ jak: *Jach-yra*, *Stach-ira*, *Stach-yra* oraz *Kaz-era* Koz I, 88, 89).
- KAZULA: *Kazulla* XX w. RospSNS; (n.o. gw. *Kaza* : *Kazimierz*, *Kazimir*, *Kazimiar*, *Kazimier* SSNO).
- KĄKIEL: *Kąkiel* 1846 TP 235 Łuk; (ap. *kąkał* SW).
- KĄPALSKI, KĘPALSKI: *Kępalska* 1694 ACC; *Kępalski* 1723, 1812 ACC Łow; *Kąpalski* 1829 AM Bła 4 Gon; (cf. *Kąpała*, *Kępała*).
- KĄPAŁA, KĘPAŁA: *Kompała* 1797, XIX w. RospSNS; *Kępała* XX w. Koz I, 82; (ap. *kąpał* L, *kąpać*, *kępać*, *kępa*, *kąpa* SW).
- KĄPIELA: *Kampella* XX w. RospSNS; (ap. *kąpał* L, *kępa*, *kąpa*, *kąpiela*, *kąpiel* SW).
- KĄPIELSKI: *Kąpielski* 1861 TPD 3148 Kon; (cf. *Kąpiela*).
- KĄSALIK: *Konsalik* 1759, XIX w. RospSNS; (n.o. **Kąsal*-, -i- : ap. *kąsał* SW).
- KĄSALSKI: *Kąsalski* 1851 AM Orł D4215 Nsz; (jak po *Kąsalik*).
- KĄSIEL: *Kąsiel* 1813 AM PtkT; (ap. *kąsał*, *kąsiel* SW).
- KĄSIELEWSKI: *Konsielewski* XX w. RospSNS; (cf. *Kąsiel*).
- KĄSUŁOWSKI: *Kąsułowski* 1675 KozR 1, 165; (n.o. **Kąsuł*- : ap. *kąsał* L).
- KĄTNIEL: *Kątniel* 1809 AM Łdz; (ap. *kątny* SW); zob. *KUTNIEL.
- *KEBAŁA: *Kebalonka* 1712 ACC; (ap. *kieba*, *keba* SW), też *KEBAŁA.
- *KEBAŁA też *KEBAŁA.
- KERPALSKA f.: *Kerpalska* 1837 AM Rog D4884 Ryp; (n.o. **Ke(a)rpal*, -i- : ap. *karpacł*, *karp* SW), zob. KIERPALSKI.
- KĘDRALA: *Kendrala* 1850 BubN NTrg; (n.o. *Kędra* : ap. *kędry* RospSNS s.v. *Kędra*).

- KĘDULA, KANDULA: *Kandulla* XX w. RospSNS; (ap. *kędy, kandy* SW).
- KĘKLA: *Kękla* 1846 TP 3144 Wln; (ap. *kękaś* SW).
- KĘPIEL: *Kempel* XX w. RospSNS; (n.o. *Kępa* : ap. *kępa* RospSNS; *kępaś, kępaś* SW).
- KĘPLEWSKI: *Kęplewski* 1841 AM Osc D4228 Nsz; (cf. *Kępiel*).
- KĘPULAK: *Kępulak* XX w. GołA; (n.o. **Kępul*, -ł- : ap. *kępa* GołA).
- KICAL: *Kical* XX w. Koz I, 72; (n.o. *Kica* RospSNS : *Kilian* SI, ap. *kicaś, kica* SW).
- KICALUK: *Kicoalak* 1846 TP 120 Hrb; (cf. *Kical, Kicała, Kicało*).
- KICALA: *Kicała* 1846 TP 3715 Olk; 1846 TP 119 Hrb; (jak po *Kicoal*).
- KICALO: *Kicało* 1846 TP 119 Hrb; (jak po *Kical*).
- KICUŁA: *Kicuła* XX w. GalNP; (jak po *Kical*), zob. KICZUŁA?
- KICEL, KICZEL: *Kitachel* XIX w. RospSNS; *Kioel* 1871 AM Daw Kut; (n.o. *Kicz* RospSNS : *Kilian* SI, ap. *kicaś, kica* SW, *kicz* SSStp, SW).
- KICZUŁA?: *Kyczula* 1477 SSNO; (n.o. *Kicz* RospSNS : *Kilian*, ap. *kicz* SSStp, SW), zob. KICUŁA.
- KIDALA: *Kidalya* 1534 Koz I, 72; (jak po *Kidata*), zob. KIDAŁA.
- KIDAŁA: *Kidała* 1534 Koz I, 82; 1855 WPP 6 Jas; (ap. *kidaś* SPol XVI, L, SW), zob. KIDALA.
- *KIDUŁA: *Kidulanka* 1693 RospSNS; (ap. *kidaś* L, gw. śl. *kiduła* RospSNS).
- KIEBUŁA: *Kiebuła* 1855 WPP 93 Wad; (ap. *kiebiś* SW).
- KIECEL: *Kiecel* XX w. Koz I, 74; (n.o. *Kica* RospSNS : *Kilian* SI, ap. *kiecaś, kicaś* SW).
- KIECYBAŁA: *Kiecybała* 1846 TP 3631 Mch; (n.o. **Kiecyba* : ap. *kiecaś, kicaś* SW, typ jak: *Koc-yba, Kud-yba* Koz I, 98).
- *KIEPAL: *Kiepalowa* XX w. Koz I, 72; (n.o. *Kiep* : ap. *kiep* RospSNS s.v. *Kiep*), zob. KIEPAŁ.
- KIEPAŁ: *Kiepał* 1861 TPD 3148 Kon; (jak po *Kiepal*), zob. KIEPAL.
- KIEPEL: *Kiepel* 1832 AM Kar D3138 Włc; 1855 AM Byd 32; (n.o. *Kiep* : ap. *kiep* RospSNS s.v. *Kiep*, ap. *kiepel* SW).
- KIEPELCZAK: *Kiepelczak* 1759 MChW I, 94 Pzn; (cf. *Kiepel*).
- KIEPIELA: *Kiepiela* 1864 SOR Rad; (jak po *Kiepal*).
- KIEPUL: *Kiepul* XX w. Koz I, 79; (jak po *Kiepal*).
- KIERAL: *Kieral* XX w. GalNP; (n.o. *Kier-* : *Kerman, Herman* SSNO, grec. *Kurillos*, pol. *Kiryło, Cyryl* Smocz, 407-13, ap. *kier, kir, kiera, kieraś* SW).

- KIERALSKI: *Keralski* XX w. RospSNS; (cf. *Kieral*).
- KIERŁO: *Kierło* 1631 LCh; (jak po *Kieral*).
- KIERNAL: *Kiernal* 1846 TP 3143 Srd; (ap. *kierny* SW).
- KIERPALSKI: *Kierpalski* 1849 AM Sik 24 Płc; (n.o. **Kierpal*, -ł- : ap. *kierp* SW), zob. KERPALSKA.
- KIERULA: *Kierula* 1846 TP 211 Krs; (jak po *Kieral*).
- KIERUTAL: *Kierutal* XX w. GalNP; (ap. *kierutać*, *chwierutać* SW).
- KIERZAL: *Kyersal* 1489 Koz I, 72; (n.o. *Kiersz* RospSNS, ap. *kiersz* SStp).
- KIERZEL: *Kierzłowna* 1782 BM; *Korzal?* XIX w. RospSNS; (jak po *Kierzal*).
- KIESIEL: *Kiesiel* 1564 Koz I, 74; (n.o. *Kies*, *Kieś(ia)* RospSNS, ap. *kiesza*, *kieś* SW, *kiesa* L).
- KIESUL: *Kiesul* 1840 AM Koc D3043 Nsz; (jak po *Kiesiel*).
- KIETUŁKA: *Kietułka* Koz I, 79; * (n.o. **Kietuł-* : ap. *kieta* SW).
- KIEŻAŁSKI: *Kieżański* 1855 WPP 62 Jas; (n.o. **Kieżał*, -ł- : ap. *kieżka* SW, cf. *Kierzal*).
- KIKIEL: *Kikiel* 1835 AM Chr D1857 Ryp; (n.o. *Kika* SSNO : ap. *kika* SStp, SW).
- KIKIELA: *Kikiela* 1846 TP 252 Zam; (jak po *Kikiel*).
- KIKOLA: *Kikola* 1560 Koz I, 77; (jak po *Kikiel*).
- KIKOLSKI: *Kikolski* 1844 AM Boł 17 Płc; 1760 UG WojN Gdn; (cf. *Kikola*, *Kikoł*).
- KIKOŁ: *Kikoł* 1408 Koz I, 77; (jak po *Kikiel*).
- KIKULSKI: *Kikulski* 1794 AM RdzCh D4847; (cf. *Kikuł*).
- KIKUŁ: *Kikull* 1577 RospSNS; (jak po *Kikiel*).
- KIMAŁA: *Kimala* 1743 RospSNS; (ap. *kimać* RospSNS).
- KINALIC: *Kynalicz* 1359 SSNO; (n.o. **Kinal*, -ł- : *Kin*, *Kina* SSNO; ap. *kinqć* SStp).
- KINEL: *Kinel* 1444 KSW I, 205; 1872 AN PtkT; (ap. *kinqć*, SStp, SW).
- KINKIELA: *Kinkiela* 1846 TP 208 Krs; (n.o. **Kin(e)k-* : ap. *kinqć* SW).
- KISAŁA, KISIAŁA: *Kisała* 1852 WPP 140 Res; *Kisiała* XX w. RospSNS; (ap. *kisać*, *kisied* SW).
- KISIEL, KISZEL: *Kissel* 1362 SSNO; *Kissel* 1425 SSNO; *Kyszyel* 1520 Koz I, 74; *Kisiel* 1789 LWKrkI; 1855 WPP 90 Res; 1864 SOR Opt; 1864 TP 244 RdzP; 1805 AM Błar RawM; 1846 TP 237 Łuk; 1830 AM Stb 5 Płc; (n.o. *Kisz* SSNO, *Kisza* : *Kilian* RospSNS

- s.v. *Kisza*, ap. *kisied* SStp, SPol XVI, SW, *kisad* SStp, SPol XVI, L, SW, *kisiel* SStp, SPol XVI, L, SW), zob. KISIL.
- KISIELA: *Kisela* 1748 RospSNS; *Kiszella* XIX w. RospSNS; *Kisiela* 1846 AM Kłm Czt; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 3138 Łęc; (jak po *Kisiel*, *Kiszel*).
- KISIELOWIC(Z): *Kyssyelowicz* 1437 SSNO; (cf. *Kisiel*, *Kiszel*, *Kisie-la*).
- KISIELEWSKI, KISZELEWSKI: *Kisielewski* 1836 AM Stb 11 Płc; *Kiszelewski* 1849 AM Mok D4054 Lin; *Kisielewka* 1857 AM Bor 32 Srp; (cf. *Kisiel*, *Kiszel*, *Kisiela*, n.m. *Kisiel*, *Kisiele*, *Kisielew*, *Kisielewo*, *Kiszlewo*, *Kisielice*, *Kisielec* SG).
- KISIL: *Kyssyl* 1374 SSNO; (jak po *Kisiel*, *Kiszel*), zob. KISIEL, KISZEL.
- KISTELA: *Kistela* 1789 LWKrkI; (n.o. niem. *Kist* : łc. *Christianus* RospSNS s.v. *Kistoszek*).
- KIŚCIEL: *Kiściel* XX w. Koz I, 74; (ap. *kiśc* SW, n.o. niem. *Kist* : łc. *Christianus* RospSNS s.v. *Kistoszek*).
- KIŚCIOŁEK: *Kiściołek* 1846 TPD 3341 Klc; (n.o. **Kiścioł-* : ap. *kiśc* SW, n.o. niem. *Kist* : łc. *Christianus* RospSNS s.v. *Kistoszek*).
- KITALA: *Kitala* 1846 TP 3715 Olk; (n.o. *Kita* SSNO, RospSNS : ap. *kita* RospSNS).
- KITAŁ: *Kitał* 1846 TP 3127 Kal; (jak po *Kitala*).
- KITEL: *Kitel* 1339 SSNO; *Kittel* 1444 SSNO; *Kitel* 1782 MChW I, 469; (jak po *Kitala*).
- KITLA: *Kitla* 1408 SSNO; 1846 TP 3435 Mch; (jak po *Kitala*).
- KITLEWIC: *Kitlewicz* 1423 SSNO; (cf. *Kitel*, *Kitla*).
- KITLIC(Z): *Kytlicz* 1347 SSNO; *Kitlicz* 1460 SSNO; (jak po *Kitlewic*).
- KITLIŃSKI: *Kitliński* 1846 TP 3435 Mch; 1849 AM Wyd 24 Płc; (jak po *Kitlewic*).
- KIWAŁ: *Kiwał* 1856 UG MazN Szt; (jak po *Kiwała*), zob. KIWAŁ.
- KIWAŁSKI: *Kiwańska* 1777 BM; 1863 AM Tum Łęc; *Kiwański* 1848 AM Nog D4171 Lin; *Kiwańska* 1836 AM Skr D5251 Ryp; (cf. *Kiwał*, *Kiwał*, *Kiwała*).
- KIWAŁ: *Kiwał* 1711 GórnM; (jak po *Kiwała*), zob. KIWAŁ.
- KIWAŁA: *Kywala* 1358 Koz I, 82; XV w. SSNO; *Kiwała* 1566 RospSNS; *Kiwała* 1856 WPP 19 Res; 1846 TP 3141 Srd; 1846 TP 3125 Kal; (n.o. *Kiwo* SSNO, *Kiwa* RospSNS : ap. *kiwad* SStp, SPol XVI, SW).
- *KIWAŁKA: *Kiwałozonka* 1748 ACC; (cf. *Kiwała*).

- KIWEL: *Kiewel* XX w. RospSNS; (jak po *Kiwała*).
- KIZIOŁ: *Kizioł* 1846 TP 3682 Olk; (ap. *kizia*, *kizić* SW).
- KIZIOŁEK: *Kiziołek* 1852 AM Leń D3541 Włc; (cf. *Kizioł*).
- KLĄSKAŁA: *Kląskała* 1440 Koz I, 82; (ap. *kląskad* SPol XVI).
- KLECEL: *Kletzel* XX w. RospSNS; (n.o. *Kleca* : niem. *Kletz* RospSNS, ap. *klecić* SW).
- KLEPAL: *Klepal* 1731 Koz I, 72; XX w. RospSNS; (jak po *Klepel*), też KLEPAŁ.
- KLEPAŁ też KLEPAL.
- KLEPAŁA: *Klepáta* 1689 RospSNS; (jak po *Klepel*).
- KLEPEL: *Cleppel* 1383 SSNO; *Clepel* 1434 SSNO; (n.o. *Klep*, *Klepa* : ap. *klep*, *klepać* RospSNS, *klepać* SStp), zob. KLEPIL.
- KLEPIL: *Cleppil* 1382, 1434 SSNO; (jak po *Klepel*), zob. KLEPEL.
- KLIMALA: *Klimala* 1855 WPP 30 Wad; (n.o. *Klima* : *Klementyna* GołA, *Klimek*, *Klimuś* : *Klemens* Zarp, 390).
- KŁADŁO: *Kładło* 1616 BSN; (ap. *kładź*, *kładać* L, SW).
- KŁAKULIŃSKI: *Klakulinskij* XIX w. RospSNS; (n.o. **kłakuł*, -i- : *kłak* : ap. *kłak* RospSNS).
- KŁOSIELA: *Kłosiela* XX w. Koz I, 74; (n.o. *kłos*, *kłosa* : ap. *kłos* RospSNS).
- KMACZAŁA: *Kmaczała* Koz I, 82; (n.o. **kmacz*, ap. psł. **ḳm-*, **ḳmetb*, pol. *knieć* RospSNS s.v. *Knieć-*, *Kmiot-*, typ jak: *Karw-acz*, *Krop-acz*, *Lub-acz* Koz I, 58).
- KMACZOLA: *Kmaczola* Koz I, 77; (jak po *Kmaczała*).
- KMIOŁA?, KMOŁA: *Kmoła* 1366 Koz I, 77; *Kmoła* 1408 SSNO; *Kmyola* 1563 Koz I, 77; (ap. psł. **ḳm-*, **ḳmetb*, pol. *knieć* RospSNS s.v. *Knieć-*, *Kmiot-*).
- KMITEL: *Kmitel* 1455 SSNO; (n.o. *Kmita* SSNO : ap. *knieć* SStp).
- KNUŁA: *Knuła* Koz I, 79; (ap. *knuś*, *knować* L).
- KNYCHALAK: *Knychalak* 1759 MChW I, 93 Pzn; (cf. *Knychala*).
- KNYCHAŁA: *Knychala* 1595 Koz I, 82; 1682 RospSNS; *Knychala* XIX w. RospSNS; *Knychala* 1759 MChW I, 91 Pzn; (ap. *knychać* SW).
- KNYSZAŁA: *Knyschala* 1522 KSW I, 96; (ap. *knysz* L), też KNYSZAŁA.
- KNYSZAŁA też KNYSZAŁA.
- KOBAL: *Kobal* XX w. GalNP; (n.o. *Kob*, *Koba*, niem. *Kob*, łc. *Jacobus*, ap. psł. **koḅ* 'wróżba z lotu ptaków' RospSNS, *kob*, *koba* SStp).
- KOBIAŁA: *Kobiała* (1434) SSNO; (n.o. *Kob*, *Koba*, niem. *Kob*, łc. *Jacobus*, ap. psł. *koḅ* 'wróżba z lotu ptaków' RospSNS, *kob*, *koba* SStp, *kobić* BSE, *kobiała*, *kobiałka* SW).

- KOBIEL, KOBEL: *Cobelone* 1291 SSNO; *Kobel* 1399, 1408 SSNO; *Koblowa* 1721 RospSNS; *Kobel* XIX w. RospSNS; (n.o. *Kob*, *Koba*, niem. *Kob*, łc. *Jacobus*, ap. psł. **kobъ* 'wróżba z lotu ptaków' RospSNS, *kob*, *koba* SStp, *kobić* BSE, gw. śl. *kobiel* RospSNS, n.o. niem. *Kobel*, *Köbel*, *Kübel* Got), zob. KOBIL.
- KOBIELA: *Kobiela* 1627 LCh; *Kabella* XIX w. RospSNS; *Kobiela* 1855 WPP 36 Wad; 1855 WPP 92 Bch; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 3142 Srd; 1846 TP 3130 Kon; 1808 UG MazN Szt; 1713 UG BanN Wej; (jak po *Kobiel*, *Kobel*).
- KOBIELAK: *Kobielak* 1855 WPP 109 Jas; 1861 TPD 3148 Kon; (cf. *Kobiel*, *Kobel*, *Kobiela*).
- KOBIELEK: *Kobelek* XX w. RospSNS; (jak po *Kobielak*).
- KOBIELIK: *Kobelik* XX w. RospSNS; (jak po *Kobielak*).
- KOBIELISZEK: *Kobelischke* XIX w. RospSNS; (n.o. **Kobielisz* : cf. *Kobiel*, *Kobiela*), zob. KOBELISZEK.
- KOBIELKA: *Kobielka* XIX w. RospSNS; (cf. *Kobiel*, *Kobel*, *Kobiela*, ap. *kobielka* RospSNS).
- KOBIELSKI: *Kobielski* 1661 LWL 1; *Kobelskin* 1785 RospSNS; *Kobielski* 1831 AM Stb 6 Płc; 1847 AM Goz 22 Srp; 1841 UG MazN Szt; (cf. *Kobiel*, *Kobel*, *Kobiela*, *Kobla*, n.m. *Kobiele* SG).
- KOBIL: *Kobil* 1399, 1426 SSNO; (jak po *Kobiel*, *Kobel*), zob. KOBIEL, KOBEL.
- KOBLA: *Koble* XIX w. RospSNS; (jak po *Kobiel*, *Kobel*).
- KOBLIC: *Koblicz* 1383 SSNO; (cf. *Kobiel*, *Kobel*, *Kobiela*, *Kobla*).
- KOBLIK: *Kobligk* XX w. RospSNS; (jak po *Koblic*).
- KOBLIŃSKI: *Kobliński* 1832 AM Wyd 7 Płc; (cf. *Kobiel*, *Kobel*, *Kobiele*, *Kobla*, n.m. *Kobiele*, *Koble*, *Koblin* SG).
- KOBLISZEK: *Koblischek* XX w. RospSNS; (n.o. **Koblisz* : cf. *Kobiel*, *Kobel*, *Kobiela*, *Kobla*), zob. KOBIELISZEK.
- KOBUŁA: *Kobuła* XX w. RospSNS; (jak po *Kobiel*, *Kobel*).
- KOBZAŁ: *Kobzał* 1846 TP 222 Lub; (n.o. *Kobza* RospSNS : ap. *kobza* SW).
- KOBZDYL: *Kobzdyla* fl. 1630 BSN; (n.o. *Kobzda* : *Kobza* RospSNS : ap. *kobza* L).
- KOCAŁEK: *Kocałek* 1846 TP 3313 Klc; (cf. *Kotał*, *Kocał*, *Kociał*, *Kotała*, *Kociała*).
- KOCHAŁA: *Kochale* XIX w. RospSNS; (n.o. *Koch* SSNO, RospSNS, GalNP : *Konstanty*, ap. *kochać*, *kochać się* SStp, SW).

- KOCHEL: *Cohel* 1204 SSNO; *Kochlone* 1399 SSNO; *Cochlaeus* 1529 Rosp SNS; *Kochel* 1737 BSN; 1838 AM LgtW Ras; (jak po *Kochała*).
- KOCHLA, CHOCHLA: *Chochla* 1407, *Chochlya* 1452 SSNO; *Coohlya* 1534 Koz I, 80; *Kochla* XIX w. RospSNS; (jak po *Kochała*).
- KOCHLICKA f.: *Kohlicka* 1741 RospSNS; (cf. *Kochel*, *Kochla*, *Chochla*, n.m. *Kochlice* SG).
- KOCHLIK: *Kochlik* XX w. RospSNS; (cf. *Kochel*, *Kochla*, *Chochla*).
- KOCHULSKA f.: *Kochulska* 1849 AM Leń D3538 Włc; (n.o. **Kochul*, -i- : *Koch* SSNO, RospSNS, GalNP : *Konstanty*, ap. *kochać* SW).
- KOCIALAK: *Kocialak* 1863 AM Stb 38 Płc; (cf. *Kotal*, *Kocal*, *Kocial*, *Kotał*, *Kocał*, *Kociał*, *Kotała*, *Kociąta*).
- KOCIELAK: *Kocielak* 1846 TP 3130 Kon; (cf. *Kotel*, *Kocel*, *Kociel*, *Kotela*, *Kocela*, *Kociela*).
- KOCIELSKI: *Koczielski* XX w. RospSNS; (cf. *Kotel*, *Kocel*, *Kociel*, *Kotela*, *Kocela*, *Kociela*, n.m. *Kociele* SG).
- KOCIŁ: *Kotił* 1566 RospSNS; (n.o. *Kot* SSNO, RospSNS : ap. *kot* SStp, SPol XVI, L, n.o. *Kocię* : ap. *kocię* SPol XVI, L, *kocić się* SPol XVI, SW).
- KOCIŁO: *Coezilo* 1450 SSNO; *Kocito* 1539 KozR 1, 179; (jak po *Kocit*).
- KOCOL: *Kocol* 1852 WPP 111 Res; (jak po *Kocił*), zob. KOCOL.
- KOCOŁ: *Kocoł* 1789 LWKrkI; (jak po *Kocił*), zob. KOCOL.
- KOCUŁ: *Kocuł* 1855 WPP 98 Res; (jak po *Kocił*).
- KOCYŁA: *Kocyła* 1846 TP 218 Lub; (jak po *Kocił*).
- KOC(Z)UŁA?: *Koczwała* 1465 SSNO; (n.o. **Kocz* : *Konstanty*, typ jak: *Pro-cz*, *Wo-cz-kowski* Koz I, 61, n.o. *Kot* SSNO, RospSNS : ap. *kot* SStp, SPol XVI, n.o. *Kocię* SSNO : ap. *kocię* SPol XVI).
- KODAŁA: *Kodalle* XIX w. RospSNS; (ap. gw. śl. *kod* RospSNS).
- KODELA: *Kodela* XX w. Koz I, 75; (jak po *Kodała*).
- KODLIŃSKI: *Kodlinski* XIX w. RospSNS; (cf. *Kodela*).
- KODRYŁ: *Kodryll* 1766 UG KamN Mab; (ap. *koder*, *kodra* SW).
- KOGUL: *Kogul* 1855 WPP 16 Bch; (ap. *koga* SW).
- KOGULSKI: *Kogulski* 1835 AM Bor 10 Srp; (cf. *Kogul*).
- KOJŁO: *Koyto* 1723 KSW II, 131; (ap. *koić* SW).
- KOJSZEL: *Koyszal* 1429 KSW I, 170; (ap. *kojsz* SW).
- KOJTAŁA: *Koitała* 1829 UG LeszN Ksr; (ap. *chojtać*, *kojdać* BSE, może adideacja do imienia *Kajetan* BrezP, 45, ap. *kojtała* SW).
- KOKAL: *Kokal* 1776, 1811 BubN NTrg; (jak po *Kokiel*).
- KOKALEWSKI: *Kokalewski* 1560 KSW I, 739; (cf. *Kokal*).

- KOKIEL: *Cokel* 1382 SSNO; (n.o. *Kok* SSNO, ap. *kokać* SPol XVI, SSE, *koka, kok* SW).
- KOKULAK: *Kokulak* 1855 WPP 6 Jas; (cf. *Kokula*).
- KOKUŁA: *Kokulla* XIX w. RospSNS; (jak po *Kokiel*).
- KOLALCZYK: *Kolalczyk* 1669 RBK; (n.o. **Kolal*, -i- : *Kola* SSNO, RospSNS : *Nicolaus, Mikołaj*).
- KOŁOTYŁO: *Kolotyło* 1855 WPP 97 Jas; (ap. *kolota, kalota, kaleta* SW, n.o. **Kolota* : *Kola* SSNO, RospSNS : *Nicolaus, Mikołaj*, typ jak: *Bliz-ota, Pach-ota* Koz I, 42, 43).
- KOŁATALUK: *Kołataluk* 1846 TP 117 Hrb; (n.o. **Kołatał-* : ap. *kołatać* SW).
- KOMAŁA: *Komała* 1633 LCh; *Komalla* 1855 WPP 140 Wad; *Komala* 1875 AN PtkT; (ap. *koma, kom* SW, psł. **kom* 'bryła, gruda', **komi-ti* 'ściskać' RospSNS s.v. *Kom-*), zob. KOMAŁA.
- KOMALCZYK: *Komalczyk* 1628-32 LWVK I, 101; (cf. *Komala, Komała*).
- KOMALSKI: *Komalski* 1633 LCh; (jak po *Komalczyk*).
- KOMAŁA: *Komała* XX w. Koz I, 82; (jak po *Komala*), zob. KOMAŁA.
- KOMEŁA: *Komela* 1846 TP 3790 Olk; (jak po *Komala*).
- KOMOŁA: *Comola, Komyola* 1463 Koz I, 77; (jak po *Komala*).
- KOMZALEK: *Komzalek* Koz I, 128; (n.o. **Komzal*, -i- : ap. *komża, kom-sać* SW).
- KONAL: *Konal* 1725 UG BanN Wej; (ap. *koń, konać* SW), zob. KONAŁ.
- KONALIK: *Konalik* 1846 TP 208 Krs; (cf. *Konal, Konał*).
- KONALSKI, KONIALSKI: *Konalska* 1705 LIC; *Konialski* 1846 TP 3133 Kon; *Konalska* 1826 AM RdzCh D4847; (jak po *Konalik*).
- KONAŁ: *Konał* 1846 TP 3146 Win; (jak po *Konal*), zob. KONAŁ.
- KONDALSKI: *Kondalski* 1862 AM Czm 35 Gon; (cf. *Kondała*).
- KONDAŁA: *Kondała* 1846 TP 3779 Olk; (n.o. gw. *Konda, Kunda* : *Kunegunda, Kondrad* : *Konrad*, ap. gw. śl. *konda* RospSNS s.v. *Kond-, kqdek, kondek* SW).
- KONDELA: *Kondela* XX w. Koz I, 75; (jak po *Kondała*).
- KONDERLA: *Konderla* XX w. RospSNS; (n.o. **Kondera* : gw. *Konda, Kunda* : *Kunegunda, Kondrad* : *Konrad*, ap. gw. śl. *konda* RospSNS s.v. *Kond-, kqdek, kondek* SW).
- KONDŁA: *Kondla* 1753, XIX w. RospSNS; (jak po *Kondała*).
- KONIELA: *Koniela* XX w. Koz I, 75; (n.o. *Konrad* SSNO, gw. *Konda* : *Kunegunda*, ap. *koń, konać* SW).
- KONIELSKI: *Konielski* 1843 AM Dzł D2473 Lin; (cf. *Koniela*).
- KONOSALA: *Konosala* XX w. Koz I, 72; (ap. *konus* SW).

- KONSAL: *Konsal* 1846 TP 219 Lub; (n.o. *Konstanty* SI, ap. *kąsad*, *kęs* SW).
- KOŃCZAŁ: *Kończal*, *Konczal* 1523, 1564 Koz I, 72; (ap. *kończyć*, *koniec*, *końc* SPol XVI).
- KOŃCZAŁSKI: *Kończalski* 1834 AM Nog D4157 Lin; 1846 AM Chr D1869 Ryp; *Konczalsky* 1820 UG NowN Szt; (cf. *Kończal*, *Kończala*).
- KOŃCZAŁA: *Konczalla* XIX w. RospSNS; (ap. *kończyć*, *koniec*, *końc* SPol XVI, *kończad* RospSNS).
- KOPAL: *Kopal* 1564 Koz I, 72; *Kopalowna* 1796 ACC; *Kopal* 1852 WPP 143 Res; *Kopalowna* 1841 AM Łok D3806 Nsz; (n.o. *Kop* RospSNS *Kopa* SSNO, RospSNS : *Prokop*, *Jakub*, ap. *kopa*, *kopać* SStp, SPol XVI, L), zob. KOPAL.
- KOPALA: *Kopala* 1789 BM; 1852 WPP 143 Res; 1846 TP 3809 Stn; 1846 TPD 1622 PtkT; (jak po *Kopal*), zob. KOPALA.
- KOPALAK: *Kopalak* 1843 AM Łęg 15 Płc; (cf. *Kopal*, *Kopala*, *Kopał*, *Kopała*).
- KOPALIŃSKA f.: *Kopalińska* 1831 AM Boł 6 Płc; (cf. *Kopal*, *Kopala*, *Kopał*, *Kopała*, n.m. *Kopalin*, *Kopaliny*, *Kopalina* SG).
- KOPALSKI: *Kopalski* 1830 AM Błt 5 Gon; 1829 AM Bor 4 Srp; (jak po *Kopalak*).
- KOPAL: *Kopol* XIX w. RospSNS; (jak po *Kopal*), zob. KOPAL, też KOPOL.
- KOPALA: *Kopała* 1761 BM; *Kopale* XIX w. RospSNS; *Kopała* 1852 WPP 143 Res; 1846 TP 3390 Mch; 1846 TPD 1622 PtkT; (jak po *Kopal*), zob. KOPALA.
- KOPALKA: *Kopałka* Koz I, 82; (cf. *Kopał*, *Kopała*).
- KOPCIEŁ: *Kopcieł* 1855 WPP 129 Jas; (ap. *kopcić* SW).
- KOPEL, KOPIEL: *Kopiel* 1852 WPP 119 NSąc; *Kopel* 1846 TP 3542 Mch; *Kopiel*, *Kopel* 1846 TP 258 Zam; *Kopel* 1846 TP 116 Hrb; 1737 UG BanN Wej; (n.o. *Kop* RospSNS, *Kopa* SSNO, RospSNS : *Prokop*, *Jakub*, ap. *kopa*, *kopać* SStp, SPol XVI, L, *kopel* SW, n.o. niem. *Koppel* Got), zob. KOPIL.
- KOPELAK: *Kopelak* 1735 BM; 1856 AM Gon 29; (cf. *Kopel*, *Kopiel*).
- KOPIŁ: *Koppil* 1372 SSNO; (jak po *Kopel*, *Kopiel*), zob. KOPEL, KOPIEL.
- KOPIŁA: *Kopilla* 1651 RospSNS; (n.o. *Kop* RospSNS, *Kopa* SSNO, RospSNS : *Prokop*, *Jakub*, ap. *kopa*, *kopać* SStp, SPol XVI, L, *kopieć* SPol XVI, L), zob. KOPYŁA.
- KOPLA: *Kopla* XX w. Koz I, 80; (jak po *Kopila*).

- KOPLIN: *Koplin* 1833 AM Łok D3798 Nsz; 1822 AM For D2487 Byd;
(cf. *Kopla*).
- KOPOL też KOPAŁ.
- KOPOŁA: *Kopolla* XIX w. RospSNS; (jak po *Kopiła*).
- KOPYCIEL: *Kopyciel* 1875 AN PtkT; (n.o. *Kopyto* SSNO, RospSNS : ap.
kopyto L, SW).
- KOPYŁA: *Kopilla* 1687 Koz I, 86; (jak po *Kopiła*), zob. KOPIŁA.
- KORBAL: *Korbal* 1778 MChW II, 53 Pzn; 1849 AM Kcn D2728 SzB; (n.o.
Korba RospSNS : ap. *korba* L, SW, *korbal* SPol XVI, SW).
- KORBALA: *Korbala* 1789 LWKrkI; (jak po *Korbal*).
- KORBALEWSKI: *Korbalewski* 1771 MChW II, 398; (cf. *Korbal*, *Korbala*).
- KORBEL, KORBIEL, KURBEL, KURBIEL: *Korbel* 1486 SSNO; *Corbel* 1500
SSNO; *Korbell* 1567 RospSNS; *Kurbel* 1697 RospSNS; *Korbel* XIXw.
RospSNS; *Korbiel* 1855 WPP 27 Wad; *Kurbiel* 1846 TP 3451 Mch;
Korbel 1846 TP 3145 Wln; 1843 ACC Łow; (n.o. *Korba* : ap. *kor-*
ba, *kurba* RospSNS s.v. *Korba*, *Kurb-*, *korbel* SW, n.o. niem. *Kör-*
bel Got).
- KORBELA: *Korbela* 1789 LWKrkI; *Korbella* XIX w. RospSNS; *Korbela*
1846 TP 3146 Wln; (jak po *Korbel*, *Korbiel*, *Kurbel*, *Kurbiel*).
- KORBUL: *Korbul* 1855 WPP 253 Bch; (n.o. *Korba* RospSNS : ap. *korba*
L, SW, *korbus* Dejs).
- KORBULA: *Korbula* 1665 BubN; (jak po *Korbul*).
- KORCELA: *Korcela* XX w. Koz I, 75; (n.o. *Korecz* : ap. *korecz*, gw. *kor-*
cić RospSNS s.v. *Korecz*, *korzec* SW).
- KORCZALA: *Korczała* 1854 WPP 96 Wad; (n.o. *Korecz* : ap. *korecz* Rosp
SNS s.v. *Korecz*, *korezeć* SW).
- KORCZEL, KORCEL: *Korczelova* 1499 SSNO; *Korczel* 1502 KSW I, 85;
Korcel 1855 WPP 80 Bch; 1846 TP 3530 Mch; (jak po *Korczała*).
- KORC(Z)ELOWIC: *Korczelowycz* 1496 SSNO; (cf. *Korczel*, *Korcel*).
- KORDAL: *Cordaul* 1697 RospSNS; *Kordal* 1776 LIC; (n.o. *Kord*, *Korda*
: ap. *kord*, *korda* RospSNS).
- KORDALA: *Kordala* XIX w. RospSNS; 1846 AM Zak 21 Płc; (jak po *Kor-*
dal).
- KORDALEWSKI: *Kordalewski* XX w. UG LesA Can; (cf. *Kordal*, *Kordala*).
- KORDALIŃSKI: *Kordaliński* 1849 AM Blw 20 Płc; (jak po *Kordalewski*).
- KORDALSKI: *Kordalska* 1862 AM Prb 37 Płc; *Kordalski* 1852 AM Kur 27
Srp; XX w. UG ZderA MakM; XX w. UG IwA Can; *Kordalska* 1882
AM Lid Brd; (jak po *Kordalewski*).
- KORDEL: *Kordel* 1520 Koz I, 75; 1855 WPP 130 Jas; 1855 WPP 59

- Wad; 1855 WPD 180 Bch; 1846 TP 3588 Mch; 1846 TP 3291 Klc;
1868 UG MazN Szt; (n.o. *Kord*, *Korda* : ap. *kord*, *korda* RospSNS
s.v. *Korda*, *Kord*, *kord* SStp, SPol XVI, Cn, L, *kordel* SW).
- KORDELA, KURDELA: *Kordela* 1632 MączN; *Kordella* XIX w. RospSNS;
Kordela 1846 TP 3137 Łęc; 1850 AM Kłt D3011 Włc; *Kurdela*
1766 MatS; (jak po *Kordel*).
- KORDELAK: *Kordelak* 1842 AM Krz D3290 Nsz; (cf. *Kordel*, *Kordela*,
Kurdela).
- KORDELEWICZ: *Kordelewicz* 1861 TPD 3148 Kon; 1834 AM Mąk D3934 Nsz;
(jak po *Kordelak*).
- KORDELSKI, KURDELSKI: *Kordelska* 1835 AM Kow D3141 Włc; *Kurdelski*
1766 MatS Szt; *Kordelski* 1846 AM Byd 31; *Kurdelska* 1839 AM
Bob 14 Brd; *Kordelski* 1811 AM RdzCh D4847; (jak po *Kordelak*).
- KORDULA: *Cordula* 1488 SSNO; 1521 RospSNS; *Kordula* 1789 LWSI; *Cor-*
dulla XIX w. RospSNS; *Kordula* 1835 TP 659 Opt; (n.o. *Kord*,
Korda : ap. *kord*, *korda* RospSNS s.v. *Korda*, *Kord*, *kord* SStp,
SPol XVI, L, n.o. *Kordula* : łc. *Cordula* SI).
- KORDULAK: *Kordulak* 1636 BubN; (cf. *Kordula*).
- KORDZIAŁEK: *Kordziałek* XX w. Koz I, 82; (n.o. **Kordział-* : *Kord*, *Kor-*
da : ap. *kord*, *korda* RospSNS s.v. *Korda*, *Kord*).
- KORGAL?: *Corgal* 1443 SSNO; (n.o. *Karga* : niem. *Karge*, ap. *karg*
'skąpy', n.o. łc. *Macarius* RospSNS), zob. KARGOL.
- KORLA: *Korlia* 1734 RospSNS; (n.o. *Kora* : ap. *kora* RospSNS).
- KORLEK: *Korleck* XIX w. RospSNS; (cf. *Korla*).
- KORLIN: *Corlin* XX w. RospSNS; (jak po *Korlek*).
- KORNAL: *Kornohl* 1748 RospSNS; *Kornal* XX w. RospSNS; (n.o. *Korne-*
liusz SI, ap. *korny* SW, gw. śl. *korn* RospSNS s.v. *Korn-*).
- KORPAL: *Korpāl* 1564 Koz I, 72; 1764 MChW II, 340 Nak; 1846 TP
258 Zam; 1846 TP 225 Lub; 1838 ACC Łow; 1838 AM Gon 13; 1852
AM Dąb D2117 Włc; (ap. *korpāđ*, *korpāl* SW).
- KORPALA: *Korpala* 1748 RospSNS; 1848 AM Dąb D2113 Włc; (jak po *Ko-*
rpāl), zob. KORPALA.
- KORPALAK: *Korpalak* 1844 AM Grb D2581 Włc; (cf. *Korpāl*, *Korpala*,
Korpāta).
- KORPALSKI: *Korpalski* 1841 AM Sik 16 Płc; *Korpalska* 1830 AM Grb
D2567 Włc; *Korpalski* 1831 AM Dzł D2461 Lin; 1854 AM Doń
D2263 Ryp; (jak po *Korpalak*).
- KORPAŁA: *Korpāta* 1854 WPP 122 Wad; 1846 TP 3655 Olk; (ap. *korpāđ*,
korpāł SW), zob. KORPALA.

- KORPIEL: *Korpiel* 1855 WPP 26 NSąc; (ap. *korpać, korpiel* SW).
- KORPIELA: *Korpiela* XIX w. RospSNS; (jak po *Korpiel*).
- KORPIŁA: *Korpiła* 1748 RospSNS; (ap. *korpać* SW).
- KORPOLEWSKI: *Korpolewski* 1845 AM Śls D4281 Byd; (n.o. **Korpol, -ź-*, cf. *Korpal, Korpala, Korpała*).
- KORPOLIŃSKI: *Korpoliński* 1850 AM Goz 25 Srp; (n.o. **Korpol, -ź-*, cf. *Korpal, Korpala, Korpała*).
- KORPUL: *Korpul* 1840 AM Błt 14 Gon; 1847 AM Seń 22 Płc; (jak po *Korpiła*).
- KORPULAK: *Korpulak* 1836 AM Kłk D2928 Włc; (cf. *Korpul*).
- KORPULIŃSKA f.: *Korpolińska* 1829 AM Sik 4 Płc; (jak po *Korpulak*).
- KORPULSKA f.: *Korpulska* 1832 AM Rog D4879 Ryp; (jak po *Korpulak*).
- KORSZŁA: *Korszła* 1846 TP 208 Krs; (n.o. *Korsz* : ap. *karsz* RospSNS s.v. *Korsz*).
- KORTULSKA f.: *Kortulska* 1833 AM Kow D3139 Włc; (cf. *Kortuła*).
- KORTUŁA: *Kortuła* 1846 TP 1622 PtkT; (ap. *kortać* SW).
- KORTYLAK: *Kortylak* XX w. RospSNS; (n.o. **Kortyl, -ź-* : ap. *kort, korta* RospSNS, *kortać* SW).
- KORULA: *Korula* 1567 RospSNS; (n.o. *Kora* : ap. *kora, kor* RospSNS).
- KORZEL: *Korschel* XIX w. RospSNS; (ap. *korzyć, korzyć się, korać* SW).
- KORZKUL: *Korzkuł* 1853 WPP 93 NSąc; (n.o. **Korz(e)k-* : ap. *korzyć, korzyć się, gorzki* SW).
- KORZYŁA: *Korzyła* 1520 Koz I, 86; (ap. *korzyć, korzyć się* SPol XVI).
- KOSCIAL: *Kosciał* 1855 WPP 56 Wad; (n.o. *Kost, Kosto* SSNO, *Kost, Kosta* RospSNS, *Kostia* : *Konstanty* ZarP, 390, ap. *kość* SW).
- KOSEŁA: *Koseła* 1864 SOR San; (n.o. *Kos, Kosz* SSNO : *Konstanty*, ap. *kob, kosa, kosić* SSStp, L, SW, *kosiad* SW).
- KOSIAŁ: *Koschiał* 1796 RospSNS; (jak po *Koseła*).
- KOSIAŁKA: *Kosiałka* 1846 TP 3668 Olk; (cf. *Kosiał*).
- KOSIELSKA f.: *Kosielska* 1861 AM Drb 37 Płc; (cf. *Korzwał, Koswał, Koswał, Koszwał, Kosiwał, Koszwał, Kosiwał*).
- KOSIL: *Kosil* 1399 SSNO; (jak po *Koseła*), zob. KOSIŁ.
- KOSIŁ: *Kosyjl* 1743 RospSNS; (jak po *Koseła*), zob. KOSIL.
- KOSIŁO: *Coszyło* 1471 SSNO; (jak po *Koseła*).
- KOSIOŁ, KOSOŁ: *Kosioł, Kosoł* XX w. Koz I, 77; (jak po *Koseła*).
- KOSIOŁEK: *Kosiołek* 1861 TPD 3148 Kon; (cf. *Kosioł, Kosoł*).
- KOSMAL: *Cosmal* 1395 SSNO; *Kosmal* XV w. Koz I, 72; XVI w. UG Skaln; *Kosmol* XIX w. RospSNS; *Kosmal* 1853 WPP 91 NSąc; 1846

- TP 222 Lub; 1858 AM Słp 33 Płc; (n.o. *Kosma, Koźma, Kuźma* SSNO : łc. *Cosmas* SI, ap. *kosmaty* SStp, SPol XVI, L, *kosmać, kosmal* SW).
- KOSMAŁA: *Cosmała* 1457 SSNO; *Kosmała* 1666/67 RospSNS; 1764 A4 Słp 16 Płc; XIX w. RospSNS; 1846 TP 3542 Mch; 1846 TP 258 Zam; 1864 ChPS 257 Klc; 1846 TP 208 Krs; *Kosmalanka* 1802 AM Ras; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 219 Lub; 1825 AM PtkT; 1846 TP 3143 Srd; 1846 TP 3140 Łęc; 1878 AM Łow; 1831 AM Słp 6 Płc; 1840 AM Kłk D2931 Włc; 1853 AM Byd 26; 1713 UG BanN Wej; (jak po *Kosmal*), zob. KOSMAŁA.
- KOSMALAK: *Kosmalak* 1855 AM Dob 28 Gon; (cf. *Kosmal, Kosmała, Kosma-ła*).
- KOSMALEWICZ: *Kosmalewicz* 1841 AM PtkK D4492; (jak po *Kosmalak*).
- KOSMAŁSKI: *Kosmałski* 1808 AM Ras; 1846 TP 3143 Srd; 1846 TP 3137 Łęc; 1831 AM Prd D4615 Włc; 1849 AM Orl D4213 Nsz; 1837 AM SolK 2 Byd; (jak po *Kosmalak*).
- KOSMAŁA: *Kosmała* Koz I, 82; (n.o. *Kosma, Koźma, Kuźma* SSNO : łc. *Cosmas* SI, ap. *kosmaty* SStp, SPol XVI, L, *kosmać* SW), zob. KOSMAŁA.
- KOSMEL: *Kosmel* 1846 TP 3135 Kon; (jak po *Kosmała*).
- KOSMELA: *Kosmela* 1838 AM Wtł 2 Byd; (jak po *Kosmała*).
- KOSMOLA: *Kosmola* 1846 TP 3129 Kal; (jak po *Kosmała*).
- KOSOLA: *Kosola* 1855 WPP 238 Bch; (n.o. *Kos, Kosz* SSNO, *Kosz, Koś* RospSNS : *Konstanty*, ap. *kosac* SW), zob. KOSOŁA.
- KOSOLSKI: *Kosolski* 1794 BM; (cf. *Kosola, Kosoła, Koszol, Kosol*).
- KOSOŁA: *Kosoła* 1855 WPP 136 Bch; (jak po *Kosola*), zob. KOSOŁA.
- KOSOŁKA: *Kosołka* 1846 TP 3624 Mch; (cf. *Kosoła*).
- KOSÓLAK: *Kosólak* 1834 AM Błt 8 Gon; (jak po *Kosolski*).
- KOSTAL: *Kostal* 1855 WPP 162 Bch; (n.o. *Kosta* BubN : *Konstanty, Konstantyn*, ap. *kost* SW).
- KOSTALECKI: *Kostaletzky* 1707 RospSNS; (n.o. **Kostal(e)k-* : cf. *Kostal*).
- KOSTELA: *Kostela* 1846 TP 3146 Wln; 1837 AM Bon 50 Włc; (jak po *Kostal*).
- KOSTRUBAŁA, KOSTRYBAŁA: *Kostrubala* 1543 KSW I, 489; *Kostrubała* 1846 TP 256 Zam; 1846 TP 212 Krs; (ap. *kostrubać* SW, *kostrubaty* L, SW, *kostruba* 'nierówność' KozR 31, 3559).
- KOSTRYBAL: *Kostrymbal* 1384 KozR 31, 3559; (jak po *Kostrubała, Kostrybała*), zob. KOSTRZYBIAŁ?

- KOSTRZYBIAŁ?: *Costribal* 1381 SSNO; *Kostribal* 1426 SSNO; (jak po *Kostrubała, Kostrybała*), zob. KOSTRYBAL.
- KOSTRYBALKĄ: *Kostrybalka* 1426 KozR 1, 155; (cf. *Kostrybał, Kostrzybiał*), zob. KOSTRZYBIAŁKA?.
- KOSTRZYBIAŁKA?: *Costrzybalka* 1481 SSNO; (jak po *Kostrybalka*), zob. KOSTRYBALKĄ.
- KOSTULSKI: *Kostulski* 1855 WPP 247 Bch; 1863 ChPS, 257 Klc; (cf. *Kosztul*).
- KOSTYŁO: *Costilo* 1467 SSNO; (n.o. *Kosta BubN : Konstanty*).
- KOSUŁ: *Kosuł* 1852 WPP 172 Res; (n.o. *Kos, Kosz SSNO : Konstanty, ap. kosać, kos SW*).
- KOSYŁAK: *Kosylak* 1846 TP 120 Hrb; 1813 TP 463 Opn; (cf. *Kosyła, Koszyl, Kosyl*).
- KOSYŁA: *Kosyła* 1855 WPP 51 Res; (jak po *Kosuł*).
- KOSZAŁ: *Koszal* 1690 AM Stw; 1846 TPD 3888 Stn; 1846 TP 3135 Kon; 1843 AM Łok D3807 Nsz; (n.o. *Kosz, Koś RospSNS, Kos, Kosz SSNO : Konstanty, ap. kosz SW*), zob. KOSZAŁ, KOSZOL, KOSOL.
- KOSZAŁA, KOSALA: *Kossalia* 1565 LWL; *Koszala* 1789 MChW III, 94 Kon; *Kosala* 1850 AM Mąk D3949 Nsz; (n.o. *Kosz, Koś RospSNS, Kos, Kosz SSNO : Konstanty, ap. kosz, kos, kosać SW*), zob. KOSZAŁA, KOSALA.
- KOSZAŁAK: *Koszalak* 1833 AM Łęg 5 Płc; (cf. *Koszal, Koszala, Kosala, Koszał, Koszała, Kosata*).
- KOSZALEWSKI: *Koszalewski* 1561-69 Koz I, 72; (jak po *Koszalak*).
- KOSZALIK: *Koszalik* 1846 TP 3134 Kon; (jak po *Koszalak*).
- KOSZALKA: *Koszalka* 1853 WPP 44 Res; (jak po *Koszalak*).
- KOSZALSKI, KOSALSKI: *Kosalski* 1838 AM Mąk D3937 Nsz; *Koszalski* 1830 AM NDąb D4121 Byd; (jak po *Koszalak*).
- KOSZAŁ: *Koszał* 1846 TP 211 Krs; (jak po *Koszal*), zob. KOSZAŁ.
- KOSZAŁA, KOSAŁA: *Koschala* 1593 RospSNS; *Kosata* 1749 LWKrk 1; *Cossalla* XIX w. RospSNS; *Koszała* 1855 WPP 39 Wad; 1846 TP 3128 Kal; 1861 TPD 3148 Kon; (jak po *Koszala, Kosala*), zob. KOSZAŁA, KOSALA.
- KOSZAŁKA, KOSAŁKA: *Koszałka* 1853 WPP 44 Res; *Kosałka* 1846 TP 3563 Mch; *Koszałka* 1846 TP 211 Krs; (cf. *Koszał, Koszała, Kosata, ap. koszałka SW*).
- KOSZAŁKOWSKA f.: *Koszałkowska* 1835 AM Kzb 10 Srp; (cf. *Koszałka, Kosałka*).
- KOSZAŁOWIC: *Kosschalowicz* 1460 SSNO; (cf. *Koszał, Koszała, Kosata*).

- KOSZCZAŁ: *Koszczał* 1564 Koz I, 82; (n.o. *Koszek, Koszak, Koszko* : *Kosz, Kos* SSNO : *Konstanty*), zob. KOŚCIAŁ.
- KOSZCZELA: *Koszczela* 1845 AM Lin D3337; (jak po *Koszczał*).
- KOSZEL, KOSEL, KOSIEL: *Koszyel* 1432 KSW I, 177; 1516 KSW I, 91; *Kosiel* 1655 UG BanA; *Koschel* XIX w. RospSNS; *Koszel* 1846 TP 258 Zam; 1846 TP 120 Hrb; *Kosel* 1809 AM Ras; *Koszel* 1846 TP 226 Lub; *Kosel* 1846 TPD 3151 Srd; *Koszel* 1849 AM Byd 31; *Koszel* 1861 TPD 134 Łom; (n.o. *Kosz, Koś* RospSNS, *Kos, Kosz* SSNO : *Konstanty*, ap. *kosz, kos, kosad, koszel* SW), zob. KOSZYL, KOSYL.
- KOSZELA, KOSELA: *Koszelanka* 1565 LWMI; *Koszela* XVII w. Koz I, 75; *Koschela* 1735 RospSNS; *Koszela* 1855 WPP 49 Res; 1867 AM Kłm Czt; 1833 AM LgtW Ras; *Kosela* 1846 TP 3145 Wln; *Koszela* 1846 TPD 1622 PtkT; 1846 TP 3131 Kon; (jak po *Koszel, Kosel, Kosiel*).
- KOSZELAK: *Koszelak* 1789 MChW III, 90 Kon; (cf. *Koszel, Kosel, Kosiel, Koszela, Kosela*).
- KOSZELAN: *Koszelan* 1846 TP 3145 Wln; (jak po *Koszelak*).
- KOSZLA, KOŚLA: *koszlya* 1553 MączN; *koslie* fl. 1602 MączN; *Koszla* 1864 SOR Rad; *Kośla* 1846 TP 3127 Kal; (n.o. *Kosz, Koś* RospSNS; *Kos, Kosz* SSNO : *Konstanty*, ap. *kosz, koszla, kośla* SW).
- KOSZLAK: *Koszlak* 1846 TP 224 Lub; (cf. *Koszla, Kośla*).
- KOSZLEWICZ: *Koszlewicz* 1834 AM Rog D4881 Ryp; (cf. *Koszla, Kośla, Koszel, Kosel, Kosiel, Koszela, Kosela*).
- KOSZOL, KOSOL: *Koszol* XVI w. UG Skaln; *Kosol* 1846 TP 118 Hrb; (jak po *Koszel, Kosel, Kosiel*), zob. KOSZAL.
- KOSZOŁEK, KOSZAŁEK: *Koscholke* XIX w. RospSNS; (n.o. **Koszoł-*, cf. *Koszał, Koszała*).
- KOSZTUL: *Kosztul* 1833 AM CzsChj D2061 Chj; (n.o. **Koszta* : *Kosz, Koś* RospSNS, *Kos, Kosz* SSNO : *Konstanty, Kosta* BubN, ap. *kosz, kos, kosad* SW, typ. jak: *Januch-ta, Mach-ta, Pech-ta* Koz I, 48).
- KOSZTYLA, KOSTYLA: *Kosztyla* 1855 WPP 41 Jas; *Kostyla* 1846 TP 3140 Łęc; (jak po *Kosztul*), zob. KOSZTYŁA, KOSTYŁA.
- KOSZTYŁA, KOSTYŁA: *Kosztyła* 1855 WPP 162 Jas; *Kostyła* 1855 WPP 42 Res; (jak po *Kosztul*), zob. KOSZTYŁA, KOSTYŁA.
- KOSZUBAL: *Kożubal* 1852 WPP 123 Res; (n.o. *Koszuba* Koz I, 98 : *Kosz, Koś* RospSNS, *Kos, Kosz* SSNO : *Konstanty*, ap. *kosz* SW).
- KOSZULA: *Kossula* 1566 RospSNS; *Koschulla* XIX w. RospSNS; (n.o.

- Kosz, Koś RospSNS, Kos, Kosz SSNO : Konstanty, ap. kozz SW, kozzula SPol XVI, L), zob. KOSZUŁA.*
- KOSZULAK:** *Koszulak* 1838 AM Łęg 10 Płc; (cf. *Koszula, Koszuła*).
- KOSZUŁA:** *Koszuła* 1861 TPD 121 Hrb; 1846 TP 212 Krs; 1846 TP 3131 Kon; (jak po *Koszal*), zob. KOSZUŁA.
- KOSZYL, KOSYL:** *Koszyl* 1846 TP 3523 Mch; *Kosyl* 1846 TPD 3151 Srd; (jak po *Koszala, Kosala*), zob. KOSZEL, KOSEL, KOSIEL.
- KOŚBIEL:** *Kośbiel* 1567 RospSNS; (ap. *kośba RospSNS, L*).
- KOŚCIAŁ:** *Kościał* 1566 RospSNS; (ap. *kościel RospSNS, L*), zob. KOSZCZAŁ.
- KOŚCIAŁKOWSKI:** *Kościółkowski* XX w. RospSNS; (n.o. **Kościół(e)k-* : cf. *Kościół*).
- KOŚCIAŁOWSKI, KOSZKAŁOWSKI?:** *Koskiałowski* XIX w. RospSNS; (cf. *Kościół, n.o. Koszek, Koszk, Koszko : Kosz, Kos SSNO : Konstanty*).
- KOŚLIŃSKI:** *Kośliński* 1841 AM Sin D5217 Nsz; (cf. *Koszła, Kośla*).
- KOŚMIDŁOWICZ:** *Kośmidłowicz* 1748 Koz I, 87; (cf. *Kosmydło*).
- KOTAL, KOCAL, KOCIAL:** *Kociał* 1564 Koz I, 72; *Kocal* 1852 AM Brd 23; *Kotal* XX w. RospSNS; (n.o. *Kot SSNO, RospSNS : ap. kot SStp, SPol XVI, L, n.o. Kocię SSNO : ap. kocię SPol XVI, L, kocię się SPol XVI, SW*), zob. KOTAŁ, KOCZAŁ, KOCIAŁ.
- KOTALA:** *Kotala* 1633 RBK; 1789 LWKrkI; 1846 TP 3145 Wln; 1846 TP 3129 Kal; (n.o. *Kot SSNO, RospSNS : ap. kot SStp, SPol XVI, L*), zob. KOTAŁA, KOCIAŁA.
- KOTALEWICZ:** *Kotalewicz* XVI w. UG NiedN; 1827 AM Dłt Srd; (cf. *Kotal, Kocal, Kociał, Kotala, Kotał, Kocał, Kociął, Kotała, Kociąta*).
- KOTALSKI:** *Kotalski* 1640 RBK; 1831 AM Dzł D2461 Lin; (jak po *Kotalewicz*).
- KOTAŁ, KOCZAŁ, KOCIAŁ:** *Kotziall* XIX w. RospSNS; *Kotał* 1846 TP 3127 Kal; *Kocał* XX w. Koz I, 82; (jak po *Kotal, Kocal, Kociał*), zob. KOTAL, KOCAL, KOCIAL.
- KOTAŁA, KOCIAŁA:** *Kothala* 1536, 1691 RospSNS; *Kociąta* XX w. Koz I, 82; (jak po *Kotal, Kocal, Kociał*), zob. KOTALA.
- KOTEL, KOCEL, KOCIEL:** *Cothel* 1496 SSNO; *Cocziel* 1535 KSW II, 494; *Kociel* 1730 AM Stw; 1846 TP 3772 Olk; *Kocel* 1846 TP 3533 Mch; XX w. UG PtakA OstM; (jak po *Kotal, Kocal, Kociał*), zob. KOTYL, KOCYL.
- KOTELA, KOCELA, KOCIELA:** *Koczela* 1383, 1458 SSNO; *Kotella* 1856 WPP 88 Wad; *Kocela* 1846 TP 3703 Olk; *Kotela* 1846 TPD 1621 RawM; (jak po *Kotal, Kocal, Kociał*).

- KOTICZALSKI: *Koticzalski* 1854 AM Czn D2045 Lin; (n.o. **Koticzal*,
-ł- : *Koticz* : *Kot* SSNO, RospSNS : ap. *kot* SStp, SPol XVI, L,
typ jak: *Kos-icz*, *Kub-icz* Koz I, 60).
- KOTLA: *Kotla* 1786 ACC; (jak po *Kotala*).
- KOTLEC: *Cotlech* 1224 TaszN; (cf. *Kotla*).
- KOTLEWSKI: *Kotlewski* 1842 AM Zag 14 Płc; 1844 AM Gójj 20 Srp; (cf.
Kotel, *Kocel*, *Kociel*, *Kotela*, *Kocela*, *Kociela*, *Kotla*, *Kotło*, n.m.
Kotlewo SG).
- KOTŁO: *Kothło* 1397 SSNO; *Kothlone* 1422 SSNO; (jak po *Kotala*).
- KOTUL: *Kotul* 1855 WPP 122 NSąc; (jak po *Kotala*), zob. KOCUŁ.
- KOTULA, KOCULA: *Kotula* 1566 RospSNS; 1670 RBK; 1739 BSN; *Kotzulla*
XIX w. RospSNS; *Kotula* 1855 WPP 52 Jas; 1852 WPP 153 Res;
(jak po *Kotal*, *Kocal*, *Kocial*).
- KOTULAK, KOCULAK: *Koculak* 1802 BubN NTrg; *Kotulak* 1855 WPP 52 Jas;
(cf. *Kocuł*, *Kotula*, *Kocula*, *Kotuła*).
- KOTULSKI: *Kotulski* 1846 TP 258 Zam; 1846 TP 3266 Klc; *Kotulska*
1859 AM Rot 34 Płc; *Kotulski* 1854 AM Czn D2045 Lin; (jak po
Kotulak, *Koculak*).
- KOTUŁA: *Kotuła* 1855 WPP 98 Wad; 1852 WPP 79 Res; 1846 TP 3767
Olk; 1846 TP 258 Zam; 1846 TP 211 Krs; (jak po *Kotalak*).
- KOTYL, KOCYL: *Kotyl* 1789 LWKrkI; *Kocyl* 1846 TP 3553 Mch; *Kotyl*
1846 TPD 3146a Wln; (jak po *Kotal*, *Kocal*, *Kocial*), zob. KOTEL
KOCEL, KOCIEL.
- KOTYLA: *Kotyła* 1789 LWKrkI; 1855 WPP 51 Res; (jak po *Kotalak*),
zob. KOTYŁA, KOCYŁA.
- KOTYLIŃSKA f.: *Kotylińska* 1831 AM Sik 6 Płc; (cf. *Kotyl*, *Kocyl*, *Ko-*
tyła, *Kotyła*, *Kocyła*).
- KOTYŁA, KOCYŁA: *Kotyła* 1856 WPP 88 Wad; *Kocyła* 1846 TP 218 Lub;
(jak po *Kotal*, *Kocal*, *Kocial*), zob. KOTYLA.
- KOWALIŁO: *Kowaliło* 1852 WPP 103 Res; (n.o. *Kowal* SSNO, RospSNS :
ap. *kowal* SStp, L, SW).
- KOWAŁA: *Kowała* 1854 WPP 9 Wad; (jak po *Kowel*).
- KOWEL: *Kowel* (1369) SSNO; (ap. *kował* SStp, SW), zob. KOWIL.
- KOWEŁA: *Koweła* 1846 TP 256 Zam; (jak po *Kowel*), zob. KOWYŁA.
- KOWIL: *Kowil* 1361, 1413 SSNO; (jak po *Kowel*), zob. KOWEL.
- KOWULSKI: *Kowulski* 1840 AM Łas D3698 Grz; (n.o. **Kowul*, -ł- : ap.
kował SW).
- KOWYŁA: *Kowyła* 1846 TP 256 Zam; (jak po *Kowel*), zob. KOWEŁA.

- KOZAL, KOSAL: *Kozal* 1249 SSNO; 1846 TP 3611 Mch; (n.o. *Koza*, *Ko-
sa* SSNO, *Koza* RospSNS : ap. *koza*, *kosa* SStp, L), zob. KOZIAŁ.
- KOZAŁA: *Kozala* 1556 Koz I, 72; 1789 LWKrkI; (n.o. *Koza* SSNO, Rosp
SNS : ap. *koza* SStp, L), zob. KOZAŁA.
- KOZALSKI: *Kozalski* 1719 ACC; 1846 TPD 3790 Olk; (cf. *Kozal*, *Kosal*,
Kozala, *Kozala*).
- KOZAŁA: *Kozala* 1850 AM Sam D5281 Byd; (n.o. *Koza* SSNO, RospSNS :
ap. *koza* SStp, L, *kazać* gw. *kazać* SW), zob. KOZAŁA.
- *KOZDROL: *Kozdrołowa* 1698 ACC; (ap. *kozdroj*, *kozdrój* SW), też
*KOZDROŁ.
- *KOZDROŁ też *KOZDROL.
- KOZIAŁ: *Koział* 1670 KozR 31, 3360; 1751 MChW III, 16 Kon; (n.o.
Koza SSNO, RospSNS : ap. *koza* SStp L, *kozia*, *koza* SW), zob.
KOZAL, KOSAL.
- KOZUBAL: *Kozubal* 1855 WPP 42 Jas; (n.o. *Kozub*, *Kazub* SSNO, *Kozub*
RospSNS : ap. *kozub*, *kazub* SStp, SPol XVI, L).
- KOZUBEL: *Kozubel* 1855 WPP 62 Jas; (jak po *Kozubal*).
- KOZULA: *kozula* 1672 MączN; *Kozuli* 1752 MączN; *Kozula* 1846 TP 3146
Wln; (n.o. *Koza* SSNO, RospSNS : ap. *koza* SStp, L, *kozula* L,
SW), zob. KOZUŁA.
- KOZUŁA: *Kozuła* 1734 MączN; (n.o. *Koza* SSNO, RospSNS : ap. *koza*
SStp, L, *kazać* gw. *kazać* SW), zob. KOZUŁA.
- KOŹBIAŁ: *Koźbiał* 1846 TPD 3893 Stn; 1864 SOR San; 1846 TPD 3341
Klc; (ap. *koźba*, *kośba* SW).
- KOŹGAL?: *Cozgal* 1443 SSNO; (n.o. **Koźga*, **Kośga*, ap. *kobić* SStp,
może n.o. *Kos*, *Kosz* SSNO, *Kosz*, *Koś* RospSNS : *Konstanty*, *Koza*,
Kosa SSNO : ap. *koza* SStp).
- KOŹULSKI: *Koźulski* XX w. RospSNS; (n.o. **Koźul*, -ł- : ap. *koża*
RospSNS).
- KRABEL, KRABIEL: *Krabel*, *Krabiell* XX w. RospSNS; (n.o. *Krab* : ap.
gw. śl. *krab* RospSNS).
- KRACHEL: *Krachel* 1846 TP 3136 Łęc; (ap. *krachać*, *krach* SW).
- KRACHUDEL: *Krachudel* XX w. RospSNS; (n.o. **Krachuda*, ap. *krach*,
krachać SW, typ jak: *Bog-uda*, *Łask-uda* Koz I, 51).
- KRACZAŁA: *Kraczała* 1564 Koz I, 82; (n.o. *Kracz*, *Krac* : *Pankracy*
RospSNS, ap. *kracz* SW, *kraczać* SPol XVI).
- KRACZEL: *Kratzel* XIX w. RospSNS; (jak po *Kraczała*).
- KRACZŁA: *Kraczła* XX w. Koz I, 80; (jak po *Kraczała*).

- KRADEL: *Kradilin* XVIII w. RospSNS; *Kradel* XX w. RospSNS; (ap. *kra-*
dać RospSNS, SW).
- KRAJAŁA: *Krajata* 1853 AM Slk 28 Płc; (ap. *krajad* SW).
- KRAKAŁA: *Krakata* XX w. GalNP; (ap. *krakać* SW).
- KRAŁ: *Krał* XX w. Koz I, 82; (ap. *kracć, krygać* SW).
- KRAMOŁA: *Kramoła* XX w. Koz I, 77; (ap. *kram* SW).
- KRASIŁOWSKA f.: *Krasitowska* 1867 AM Bls 66 Płc; (n.o. **Krasił-*
ap. *krasić* SW).
- KRASZEL, KRASEL: *Kraszeli* 1693 UG SitN; *Krasel* XIX w. RospSNS; 1846
TP 3726 Olk; (n.o. *Kras(z)*, *Kras(z)a* SSNO : ap. *kraszad, kra-*
sić, krasz, krasa, krasy SW).
- KRASZULA, KRASULA: *Kraszula* 1795 KSW II, 665; *Krasula* 1826 TP 720
Rad; (n.o. *Kras(z)*, *Kras(z)a* SSNO : ap. *kraszad, krasić, krasz,*
krasa, krasy, krasula SW).
- KRAWCULA: *Krawcula* XX w. GołA; * (n.o. *Krawiec* : ap. *krawiec* GołA).
- KRAWULSKI: *Krawulska* 1828 AM Łęg 1 Płc; *Krawulski* 1844 AM Skr
D5259 Ryp; (n.o. **Krawul, -ł-* : ap. *krawa, krawędź* SW).
- KRĄŻEL, KRĘŻEL, KRĘZEL: *Krazeyl* 1385 SSNO; *Krązel* 1481 SSNO; *Krę-*
zel 1631 BubN; 1782 RospSNS; *Krężel* 1855 WPP 32 NSąc; *Krę-*
zel 1855 WPP 19 Jas; *Krężel* 1855 WPP 42 Wad; *Kręzel* 1855 WPP
14 Bch; 1856 WPP 19 Res; *Krężel* 1846 TP 258 Zam; 1846 TP 3145
Win; 1813 AM PtKT; (ap. *krążyć, krążać* SStP, L, SW).
- KRĄŻELA, KRĘŻELA: *Cramsela* 1267 SSNO; (jak po *Krążel, Krężel, Krę-*
zel).
- KRĄŻOŁ, KRĘŻOŁ: *Craszol* 1493 SSNO, (jak po *Krążel, Krężel, Kręzel*).
- KRĄŻOLEK, KRĘŻOLEK: *Krazolek* 1494 SSNO; *Krężolek* 1855 WPP 38 Jas;
1855 WPP 179 Bch; 1846 TPD 3341 KlC; (cf. *Krążoź, Krężoź, ap.*
krężolek SW).
- KRECHLAK: *Krechlock* XX w. RospSNS; (n.o. **Krech(e)ł-* : ap. gw.
śl. stp. *krechki* RospSNS, *krechy* SW).
- KREJAŁ: *Krejał* 1832 TP 614 Opt; (ap. *krajad* SW).
- KRĘCIAŁA: *Kręciata* 1846 TP 3231 KlC; (ap. gw. *kręciad, kręcić* SW).
- KRĘCIOŁEK: *Kręciotek* XX w. Koz I, 77; (n.o. **Kręciot-* : ap. *krę-*
cić SW).
- KRĘPEL, KRĘPIEL: *Kröpfel* 1400 SSNO; *Krampel* 1468 SSNO; *Krępel* 1699
KSW II, 5; *Krempel* XIX w. RospSNS; *Krępiel* 1803 BubN NTrg;
1855 WPP 72 Wad; (n.o. *Krępy, Kręp* SSNO : ap. *krępy* SPol XVI,
L, *krępel, krepel* RospSNS s.v. *Krępel, krępiel* SW).

- KRĘPELSKA f.: *Krępełska* 1844 AM Osc D4231 Nsz; (cf. *Krępel*, *Krępiel*, *Krępla*).
- KRĘPLA: *Krępla* 1846 TP 119 Hrb; (ap. *krępy*, *krępla* SW).
- KRĘPLEWSKI: *Kręplewski* 1835 AM Orł D4199 Nsz; (jak po *Krępełska*).
- KRĘŻELSKI: *Krężelski* XX w. UG IWA Can; 1834 AM Byd 26; (cf. *Krążel*, *Krężel*, *Kręzel*, *Krążela*, *Krężela*, n.m. *Krężel*, *Krężelewice* SG).
- KRĘŻLEWSKI: *Krężlewski* 1847 AM Byd 31; (jak po *Krężelski*).
- KRĘŻOŁOWICZ: *Krężołowicz* 1564 Koz I, 77; (cf. *Krążoż*, *Krężoż*).
- KRĘŻULSKI: *Krężulski* 1844 AM Nog D4167 Lin; (n.o. **Krężul*, -ł- : ap. *krężad*, *krążad* SW, *krężyć*, *krążyć* L).
- KRĘŻYŁOWSKI: *Krężyłowski* 1605 KozR 1, 180; (n.o. **Krężył-* : ap. *krężyć*, *krążyć* L).
- KROBAŁA: *Krobała* Koz I, 82; (ap. *kroba* SW, *krobia* L).
- KROBEL, KROBIEL: *Krobel* XX w. RospSNS; (jak po *Krobała*).
- KROBOL: *Kroboł* XIX w. RospSNS; (jak po *Krobała*).
- KROCHŁA: *Krochła* 1855 WPP 103 Jas; (ap. *kroch* SW).
- KROCIEL: *Krocziel* XX w. Koz I, 75; (ap. *krocić*, *kroczyć* SW).
- KROCZYŁA: *Kroczyła* 1846 TP 3146 Wln; (ap. *kroczyć* SW).
- KROGAŁA: *Crogalla* XX w. RospSNS; (ap. *krogulec* SW), zob. KROJAŁA.
- KROJAŁA: *Crogalla* XX w. RospSNS; (ap. *kroić*, *krajać* SW), zob. KROGALA.
- KROKLA: *Krokla* XX w. RospSNS; (n.o. *Krok* : ap. *krok* RospSNS).
- KROMAŁA?: *Kromala* (1497) SSNO; (ap. *kroma* SStp).
- KROMEL: *Cromel* 1431 SSNO; (jak po *Kromala?*), zob. KROMIL.
- KROMIL: *Cromil* 1431 SSNO; (jak po *Kromala?*), zob. KROMEL.
- KROMOŁA: *Cromole* 1237, *Cromola* XIII w. SSNO; (jak po *Kromala?*).
- KROMUŁA: *Kromuła* Koz I, 79; (jak po *Kromala?*).
- KROPIEL, KROPEL: *Kropel* 1536 RospSNS; (ap. *kropić* SPol XVI).
- KROSZAŁ: *Kroschal* 1792 RospSNS; (n.o. *Krosz* SSNO, RospSNS : niem. *Krofch* Got, może *Krosz* oboczne do *Krzesz* : *Krzesisław*, *Krzesław* SSNO).
- KROSZAŁA też KROSZAŁA.
- KROSZAŁA: *Kroschalla* XIX w. RospSNS; (jak po *Kroszal*), też KROSZAŁA.
- KROSZEL: *Kroschel* XX w. RospSNS; (jak po *Kroszal*), zob. KROSZYL.
- KROSZYL: *Kroschil* XVII-XVIII w. (1303) SSNO; (jak po *Kroszal*), zob. KROSZEL.
- KROŚCIEL: *Krosziel* 1788 RospSNS; (n.o. *Krosta* : ap. *krosta* RospSNS).

- KROTLA: *Krotla* 1604 Koz I, 80; 1846 TP 3748 Olk; (n.o. *Krot SSNO* : ap. *krótki, krotek SStp, SPol XVI, L*).
- KROTLIŃSKI: *Krotliński* 1633 LCh; (cf. *Krotla*).
- KROTULSKI: *Krotulski* 1844 AM Osw D4453 Lin; (n.o. **Krotul, -ł-* : *Krot SSNO* : ap. *krótki, krotek SStp, SPol XVI, L*).
- KROTYL: *Krotıl* 1468 SSNO; (jak po *Krotla*).
- KRÓCIAKULA: *Króciakula* XX w. GołA; (n.o. **Króciak* : ap. *krótki GołA*).
- KRUBIELA?: *Crubela* 1433 SSNO; (ap. *gruby SStp, kłg jak w krusza, grusza BSE, kruszka, gruszka SStp*).
- KRUCHEL: *Kruhell* 1558 KozR 4, 419; (ap. *kruchy SPol XVI*).
- KRUCZALAK: *Kruczalak* 1855 WPP 16 Wad; (cf. *Kruczała*).
- KRUCZAŁA: *Kruczała* 1855 WPP 35 Wad; (ap. *kruczeć SW*).
- KRUCZYŁO: *Kruczyło* 1555 KozR 1, 180; (ap. *kruczeć, kruczę SPol XVI*).
- KRUGIOŁA: *Krugioła* XX w. Koz I, 77; (n.o. *Kruga SSNO*; ap. niem. *Krug 'dzban' KalP, pol. kruglik SStp*).
- KRUGIOŁKA: *Krugiołka* XX w. Koz I, 77; (cf. *Krugioła*).
- KRUKAŁA: *Krukała* 1489 Koz I, 82; (n.o. *Kruk SSNO, RospSNS* : ap. *kruk, krukac SStp*).
- KRUPULA: *Krupula* XX w. GołA; (n.o. *Krupa* : ap. *krupa GołA*).
- KRUSZAŁA: *Kruszała* XX w. Koz I, 82; (ap. *kruszeć SW*).
- KRUSZAŁEK: *Krusolke* XX w. RospSNS; (cf. *Kruszała*), też KRUSZOŁEK.
- KRUSZEL, KRUSEL: *Kruszem* 1546 RospSNS; *Krüsell* 1677 UG SitN; *Kruschel* XIX w. RospSNS; *Kruszel* 1846 TP 3136 Łęc; 1759 MChW I, 151 Pzn; *Krusel* 1722 UG SitN Puc; (n.o. *Krusz, Krusza* : ap. *krusz, krusza RospSNS s.v. Krusz, Krusza n.o. Kruse* : ap. d.-niem. *krūs 'kędzierzawy' BrezP, 129, pol. kruszeć SW*).
- KRUSZOŁEK też KRUSZAŁEK.
- KRUTEL: *Krutel* 1835 AM Łaż D3765 Lin; (ap. *kruty SW*).
- KRUTULSKA f.: *Krutulska* 1846 AM Osw D4455 Lin; (n.o. **Krutul, -ł-* : ap. *kruty SW*).
- KRUTYŁO: *Krutyło* 1855 WPP 129 Jas; (jak po *Krutel*).
- KRUZEL, KRUIEL: *Krusel* 1746 LWKrkI; *Kruziel* 1855 WPP 50; *Krusel* 1855 WPP 207 Bch; 1846 TPD 3894 Stn; (ap. *kruż SW*).
- KRUZELSKA f.: *Kruzelaska* 1846 AM Kcn D2728 SzB; (cf. *Krusel, Kruziel*).
- KRUŻAŁSKA f.: *Krużałaska* 1837 AM Słż D5305 Nsz; (n.o. **Krużał, -ł-* : ap. *kruż SW*).

- KRYCHALSKI: *Krychalsky* XIX w. RospSNS; (n o. **Krychal*, -ż- : *Krych* : *Krystian*, *Krystyna*, *Krzysztof* RospSNS, ap. *krycha* RospSNS).
- KRYSIEL: *Krischel* XX w. RospSNS; (n.o. *Kryś*, *Krysz* : *Krystian*, *Krystyna*, *Krzysztof* RospSNS).
- KRYWALSKI: *Kriwalski* XIX w. RospSNS, (cf. *Krzywa*).
- KRZAŁ: *Krzał* 1852 WPP 63 Res; (ap. *krzyć* SW), zob. KRZAŁ.
- KRZAŁ: *Krzał* 1855 WPP 64 Res; (jak po *Krzał*), zob. KRZAŁ.
- KRZASIŁOWSKI: *Krzasiłowski* 1847 AM Czn D2038 Lin; (n.o. **Krzasił*- : ap. *krzesić* SW, oboczność jak w *krzesio*, *krzasio* SW, *krzasad*, *krzasio* Dejs).
- KRZĄKAŁA: *Krzakala* 1684 RospSNS; *Krząkalia* 1711 RospSNS; *Krząkała* 1855 WPP 47 Wad; (ap. *krząkać* SW, RospSNS s.v. *Krząk*, *krząkała* SW).
- KRZĄKLEWSKI, KRZAKLEWSKI: *Krzaklewski* XX w. Koz I, 75, (n.o. **Krzą-* (*a*)*ki*(*e*)*l* : ap. *krząkać*, *chrażkać* SW).
- KRZĄTAŁA: *Krzątała* 1846 TP 3137 Łęc; (ap. *krzątać* SW).
- KRZECZULA: *Krzeczula* 1473 SSNO; (n.o. **Krzecz* : *Krzec*(*s*)*ław*, *Krzec-sław*, *Krzesisław* SSNO, *TaszN*, 78, 79, typ jak: *Dar-cz*, *Jur-cz* Koz I, 61).
- KRZELA: *Krzela* 1763 AM Słp 16 Płc; (n.o. *Krzec*(*s*)*ław*, *Krzestaw*, *Krzesisław* SSNO, *TaszN*, 78, 79).
- KRZEPAŁA: *Krepallin* XIX w. RospSNS; (jak po *Krzepel*).
- KRZEPEL: *Krzepel* 1534 KozR 31, 3421; (ap. *krzepa*, *krzepić* SW, *krzepić się* SPol XVI, *krep* = *krzep* SW).
- KRZEPEŁA: *Krzepela* 1565 LWPom; (jak po *Krzepel*).
- KRZEPLA: *Krepla* 1534 Koz I, 128; (jak po *Krzepel*).
- KRZESIELSKA f.: *Kziesielska* 1846 AM Ban 21 Płc; (n.o. **Kziesiel-* : *Kzrec*(*s*)*ław*, *Kzrestaw*, *Kzresisław* SSNO, *TaszN*, 78, 79, ap. *krzesić* SW).
- KRZEŚLA: *Crezla* XII-XIII w. Koz I, 80; (n.o. *Kzrec*(*s*)*ław*, *Kzrestaw*, *Kzresisław* SSNO, *TaszN* 78, 79, ap. *krześlic*, *kreślic*, *stp. krześlic się* SW).
- KRZEŚLAK: *Kzreślak* 1794 BM; (cf. *Kzreśla*).
- KRZEWIŁA: *Kzrewiła* 1552 Koz I, 86; (ap. *krzewić* Cn, L, *krzewić się* SPol XVI, Cn L).
- KRZTAŁ: *Krztał* 1863 ChPS, 258 Olk; (ap. *krzta* SW).
- KRZYCHULSKI: *Krzychulski* 1605 Koz I, 79; (n.o. **Krzychul*, -ż- : *Krzych* Koz I, 37 : *Krzysztof*).
- KRZYKALAK: *Krzykalak* 1855 WPP 36 Wad; (cf. *Krzykała*).

- KRZYKAŁSKI: *Krzykałski* 1845 AM Skr D5260 Ryp; (jak po *Krzykałak*).
 KRZYKAŁA: *Criokała* 1289 SSNO; *Krzykała* 1329 KozR 5, 451; *Krzykała*
 1713 RospSNS; *Krzykała* XIX w. RospSNS; *Krzykała* 1846 TP 217
 Lub; 1846 AM Grb D2883 Włc; (n.o. *Krzyk* SSNO, RospSNS : ap.
krzyk, krzykać SStp, L, SW, *krzykała* SW).
 KRZYKIEL: *Kriokel* XIX w. RospSNS; (n.o. *Krzyk* SSNO, RospSNS : ap.
krzyk, krzykać SStp, L, SW).
 KRZYPAŁA: *Krippahle* XIX w. RospSNS; (ap. gw. śl. *krzypała* RospSNS,
 SW).
 KRZYSZTAŁ, KRYSZTAŁ: *Krzesztal* 1852 WPP 125 Res; *Krzesztal* 1861 TPD
 121 Hrb; (n.o. *Krzesztof, Krystian* SI), zob. KRZYSZTAŁ.
 KRZYSZTAŁ: *Krzesztal* 1852 WPP 125 Res; (n.o. *Krzesztof* SSNO), zob.
 KRZYSZTAŁ, KRYSZTAŁ, KRZYSZTOŁ.
 KRZYS(Z)TEL, KRYSZTEL: *Cristel* 1382 SSNO; *Kristel* 1414 SSNO; *Cri-*
stel 1495 SSNO; *Krystel* 1832 AM Byd 26; (jak po *Krzesztal,*
Krzesztal), zob. KRZYS(Z)TYL, KRYSZTYL.
 KRZYSZTOŁ: *Krzesztal* 1855 WPP 198 Bch; (jak po *Krzesztal*), zob.
 KRZYSZTAŁ.
 KRZYS(Z)TYL, KRYSZTYL: *Kristil* 1385 SSNO; *Cristil* 1451 SSNO, (jak
 po *Krzesztal, Krzesztal*), zob. KRZYS(Z)TEL, KRYSZTEL.
 KRZYŚLA: *Krzyśła* 1567 Koz I, 80; (n.o. *Krzyś, Krzysz* : *Krzesztof*
 RospSNS).
 KRZYTAŁA: *Krzytała* XX w. Koz I, 82; (ap. *skrzytała* SW, por. *krzyp,*
skrzyp).
 KRZYWAŁA: *Krzywała* 1622 Koz I, 72; (n.o. *Krzywy* SSNO : ap. *krzywy*
 SStp, L, *krzywać* SW), zob. KRZYWAŁA.
 KRZYWAŁA: *Krzywała* 1855 WPP 59 Jas; (jak po *Krzywała*), zob. KRZY-
 WAŁA.
 KRZYWAŁKA: *Krzywałka* 1812 RBK Wln; (cf. *Krzywała*).
 KRZYWDZIEL: *Krzywdziel* XVI w. UG SkalN; (ap. *krzywdzić, krzywda*
 SPol XVI).
 KRZYWULA?: *Krzywula* 1469 SSNO; (jak po *Krzywała*).
 KRZYWULCZYK: *Krzywulczyk* XX w. GołA; (cf. *Krzywula*).
 KSEL: *Keel* 1863 ChPS, 258 KlC; 1841 TP 385 Opn; (n.o. gw. *Ksan-*
der : *Aleksander*, ap. *ksykać* RospSNS s.v. *Ksoł, kse, ksob*
Dejs), zob. KSYL.
 KSIĄBEL: *Ksiąbel* XX w. Koz I, 75; (ap. *kse, ksob* Dejs, *kse,*
kseb, ksobie SW).

- KSIĘDZULAK: *Księdzula* XX w. GołA; (n.o. **Księdzul*, -ż : *Księdz* : ap. *księdz* GołA).
- KSOŁ: *Ksoll* XIX w. RospSNS; (jak po *Ksel*).
- KSYL: *Ksyl* 1864 SOR Opt; (jak po *Ksel*), zob. KSEL.
- KUBACZKULA: *Kubaczkula* XX w. GołA; (n.o. *Kubaczka* : *Kuba* GołA).
- KUBAL: *Cubal* 1461 SSNO; *Kubalowna* 1706 ACC; *Kubal* 1855 WPP 42 Jas; 1830 TP 614 Opt; 1846 TP 120 Hrb; (n.o. *Kuba* SSNO, RospSNS, ZarP, 386), zob. KUBAŁ.
- KUBALA: *Kubala* 1387 SSNO; *Cubala* 1496 SSNO; *Kubala* 1574 KSW I, 128; 1771 UŁ UrbN; *Kubale* XIX w. RospSNS; *Kubala* 1855 WPP 11 Wad; 1851 WPP 3 Bch; 1855 WPP 22 Res; 1846 TPD 3790 Olk; 1846 TP 3349 Mch; 1846 TP 3808 Stn; 1846 TPD 3305 Klc; 1808 AM LgtW I Ras; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 226 Lub; 1846 TPD 1622 PtkT; 1846 TP 3136 Łęc; (jak po *Kubal*), zob. KUBAŁA.
- KUBALKA: *Kubalka* 1846 TP 3144 Wln; (cf. *Kubal*, *Kubala*, *Kubał*, *Kubala*), zob. KUBAŁKA.
- KUBALSKI: *Kubalska* 1757 AM Lis D3451; *Kubalski* 1855 WPP 120 Bch; 1836 ACC Łow; 1852 AM Trp 27 Płc; 1837 AM Siż D5305 Nsz; *Kubalska* 1837 AM Lin D3329; 1845 AM Byd 31; *Kubalski* 1838 UG MazN Szt; 1715 UG OkN Gdn; (jak po *Kubalka*).
- KUBAŁ: *Kubał* 1846 TP 3145 Wln; (jak po *Kubal*), zob. KUBAL.
- KUBAŁA: *Kubała* 1852 WPP 125 NSąc; 1855 WPP 199 Bch; 1809 AM Lip Koc; (jak po *Kubal*), zob. KUBALA.
- KUBAŁKA: *Kubałka* 1846 TPD 3152 Wln; (jak po *Kubalka*), zob. KUBALKA.
- KUBERLA: *Kuberla* 1748 RospSNS; (n.o. *Kuber*, *Kubera* : *Kuba* RospSNS).
- KUBICIEL: *Kubiciel* 1748, XIX w. RospSNS; (n.o. *Kubita* : *Kuba* RospSNS).
- KUBIEL, KUBEL: *Kubel* 1576 Koz I, 75; *Kubielonka* 1655 BubN; *Kubel* XIX w. RospSNS; 1855 WPP 189 Bch; (n.o. *Kuba* SSNO, RospSNS, ZarP, 386, ap. *kubel* SW).
- KUBIELA, KUBELA: *Kubela* 1534 Koz I, 75; *Kubella* XIX w. RospSNS; *Kubiela* 1846 TP 3146 Wln; (jak po *Kubiel*, *Kubel*).
- KUBIELAS: *Kubielas* 1855 WPP 105 Wad; (cf. *Kubiel*, *Kubel*, *Kubiela*, *Kubela*).
- KUBIELSKI: *Kubielski* 1820 AM PtkT; *Kubielska* 1847 AM Nog D4170 Lin; (jak po *Kubielas*).
- KUBLA: *Kubla* 1459 SSNO; 1564 Koz I, 80; *Kublia* 1704 RospSNS; *Kubla* XIX w. RospSNS; 1814 AM Lip Koc; (jak po *Kubal*).

- KUBLIK: *Kublik* 1829 AM PtkT; (cf. *Kubiel, Kubel, Kubiela, Kubela, Kubla*).
- KUBULA też KUBUŁA.
- KUBULKA: *Kubulka* XX w. GołA; (cf. *Kubula, Kubuła*).
- KUBULSKA f.: *Kubulska* 1833 AM Kzb 8 Srp; (jak po *Kubulka*).
- KUBUŁA: *Kubulla* XX w. RospSNS; (jak po *Kubal*), też KUBULA.
- KUBYŁAK: *Kubyłak* 1846 TP 117 Hrb; (n.o. **Kubył, -ł- : Kuba* SSNO, RospSNS, ZarP, 386).
- KUCEŁ: *Kuceł* 1846 TP 252 Zam; (ap. *kucad* SW), zob. KUC(Z)EL, KUCIEL.
- KUCHALSKI: *Kuchalski* 1784 RospSNS; (cf. *Kuchała, Chuchała*).
- KUCHAŁA, CHUCHAŁA: *Kuchala* 1395 SSNO; *Kuchała* 1846 TP 3145 Wln; (n.o. *Kuch* SSNO, RospSNS : *Jakub, ap. czes. kuchati 'nożem otwierać zabite zwierzęta i wyjmować z nich wnętrzności'* MachE, pol. *kuch, kucha* SW, *chuchać* SPol XVI, L).
- KUCHAŁKA: *Kuchałka* 1750 BM; (cf. *Kuchała, Chuchała*).
- KUCHEL, KICHEL: *Kichel* 1428 SSNO; *Kuchel* XX w. RospSNS; (n.o. *Kuch* SSNO, RospSNS : *Jakub, ap. kuch, kucha* SW), zob. KUCHIL.
- KUCHIL: *Kuchil* 1388 SSNO; (jak po *Kuchel, Kichel*), zob. KUCHEL, KICHEL.
- KUCHLA: *Kuchla* XX w. RospSNS; (jak po *Kuchel, Kichel*), zob. KUCH-ŁA.
- KUCHŁA: *Kuchła* XXw. Koz I, 85; (jak po *Kuchel, Kichel*), zob. KUCHLA.
- KUCHUŁA: *Kuchuła* 1846 TP 3812 Stn; (jak po *Kuchel, Kichel*).
- KUCFAL: *Kucfal* 1855 WPP 81 Bch; (ap. *koczwarować* SW).
- KUCIELSKA f.: *Kucielska* 1721 ACC; (cf. *Kuc(z)el, Kuciel*).
- KUCUBAŁA: *Kucubala* 1488 SSNO; (n.o. **Kuc(z)uba, por. Kuc(z)aba* SSNO : *Kuc(z), Kuc(z)a* SSNO, RospSNS : *Jakub, ap. kucz* SSStp, L, typ jak: *Iw-uba, Kaoh-uba* Koz I, 98).
- KUCZALA, KUCALA: *Kuczala* 1855 WPP 129 Wad; *Kucala* 1846 TP 3451 Mch; (n.o. *Kuc(z), Kuc(z)a* SSNO, RospSNS : *Jakub, ap. kucz* SSStp, L, *kuczeć, kuczyć, kucad* SW), zob. KUCZAŁA, KUCAŁA.
- KUCZAŁ: *Kuczal* 1855 WPP 109 Jas; (jak po *Kuczala, Kucala*), zob. KUCZOŁ.
- KUCZAŁA, KUCAŁA: *Kuczala* 1548 RospSNS; *Kuczala* 1855 WPP 109 Jas; *Kucała* 1864 SOR Opt; *Kuczala* 1846 TP 3126 Kal; (jak po *Kuczala, Kucala*), zob. KUCZALA, KUCAŁA.

- KUC(Z)EL, KUCIEL: *Cvcezel* XVI w. (1497) SSNO, *Kuciel* 1846 TP 3776 Olk; (jak po *Kuczala, Kucala*), zob. KUCEŁ.
- KUCZMAL: *Kuczmal* 1711 KSW I, 387; (n.o. *Kuczma* Koz I, 97 : *Kuc(z)*, *Kuc(z)a* SSNO, RospSNS : *Jakub* : ap. *kucza* SStp, L, *kuczeć, kuczyć* SW).
- KUCZOŁ: *Kuzoll* XIX w. RospSNS; (jak po *Kuczala, Kucala*), zob. KUCZAŁ.
- KUCZWAŁSKI, KUCZFALSKI: *Kuczfalski* 1831 AM Bąd 11 Nsz; *Kuczwałski* 1852 AM Brd 24; (cf. *Kuczfał*).
- KUCZYBAŁA, KUCYBAŁA: *Kucybała* 1852 WPP 102 Res; *Kuczybała* 1846 TP 3885 Mch; (n.o. *Kuczyba* Koz I, 99 : *Kuc(z)*, *Kuc(z)a* SSNO, RospSNS : *Jakub*, ap. *kucza* SStp, L, *kuczeć, kuczyć* SW, *kuczaba* SW).
- KUCZYŁO: *Cuczyllo* 1435 SSNO; *Kuczyłowie* XVI w. Koz I, 86; *Kuczyło* 1846 TP 117 Hrb; (jak po *Kuczala, Kucala*).
- KUDALA: *Kudala* 1405 SSNO; 1687 AM Lip Koc; (n.o. *Kuda* RospSNS, ap. psł. **kuditi*, scs. *kuditi*, pol. gw. *przekudzić, praykudzić* RospSNS s.v. *Kud-*, *Kudź-*), zob. KUDAŁA.
- KUDALIŃSKA f.: *Kudalińska* 1510 Koz I, 82; (cf. *Kudala, Kudata*).
- KUDALSKI: *Kudalski* 1894 AM Lid Brd; (jak po *Kudalińska*).
- KUDAŁA: *Kudalla* 1789 RospSNS; *Kudalle* XIX w. RospSNS; (jak po *Kudala*), zob. KUDALA.
- KUDEL: *Kudel* 1634 (1465) SSNO; 1855 WPP 88 Bch; 1846 TP 3731 Olk; (n.o. *Kuda* RospSNS, ap. psł. **kuditi*, scs. *kuditi*, pol. gw. *przekudzić, przykudzić* RospSNS s.v. *Kud-*, *Kudź-*, *kudlić, kudeł, kudła* SW), zob. KUDEŁ.
- KUDELA: *Kudela* 1703 RospSNS; *Kudella* XIX w. RospSNS; *Kudela* 1853 WPP 67 Res; 1846 TP 3790 Olk; (jak po *Kudel*), zob. KUDEŁA.
- KUDELKA: *Kudelka* 1855 WPP 31 Jas; 1846 TP 3731 Olk; (cf. *Kudel, Kudela, Kudeł, Kudeta, Kudła, Kudta, Kudto*).
- KUDELSKI: *Kudelski* 1846 TP 217 Lub; 1861 TPD 3149 Łęc; *Kudelska* 1847 AM Ksz D3253 Włc; (jak po *Kudelka*).
- KUDEŁ: *Kudels* 1598 RospSNS; *Kudel* XIX w. RospSNS; (jak po *Kudel*), zob. KUDEŁ.
- KUDEŁA: *Kudeta* 1855 WPP 146 Bch; (jak po *Kudel*), zob. KUDELA.
- KUDŁA: *Kudła* 1855 WPP 238 Bch; (jak po *Kudel*), zob. KUDEŁA.
- KUDLAK: *Kudlak* 1844 AM Lun D3469 Nsz; (jak po *Kudelka*).
- KUDŁA: *Kudła* 1566, 1781, XIX w. RospSNS; *Kudła* 1846 TP 3507 Mch; 1846 TP 3808 Stn; (jak po *Kudel*), zob. KUDŁA.

- KUDŁO: *Kudło* 1773 KSW I, 622; (jak po *Kudel*).
- KUDŹULA: *Kudźula* XX w. GołA; (cf. *Kudźa, Kudźo*).
- KUDOLSKI: *Kudolski* 1861 TPD 3148 Kon; (n.o. **Kudol*, -ł-, cf. *Kudzioł*).
- KUDZIOŁ: *Kudzioł* XX w. Koz I, 77; (jak po *Kudala*).
- KUFAL: *Kufal* 1841 AM Prd D4625 Włc; (ap. *kufa* SW).
- KUJAŁ: *Kujau* XX w. RospSNS; (n.o. *Kuja* : ap. ukr. *kuja* 'mruk, gdera', gw. *kujał* RospSNS).
- KUJAŁOWICZ: *Kujałowicz* XX w. Koz I, 82; (cf. *Kujał*).
- KUKALIC: *Kukalycz* XVI w. UG SkalN; (cf. *Kukał, Kukała*).
- KUKALSKI: *Kukaleki* 1565 LWMI; (cf. *Kukał, Kukała, n.m. Kukały* SG).
- KUKAŁ: *Kukoł* 1690 RospSNS; (n.o. *Kuka* RospSNS : ap. *kukał* L), też KUKOŁ.
- KUKAŁA, KUKIAŁA: *Kukiata* 1789 LWKrkI; *Kukała* 1846 TP 3725 Olk; 1833 AM Osk D4273 Brd; (jak po *Kukał*).
- KUKIEL: *Kukiel* Koz I, 75; (jak po *Kukał*).
- KUKIELSKA f.: *Kukielska* 1839 AM Wtł 2 Byd; (cf. *Kukiel, Kukieta*).
- KUKIEŁA: *Kukieta* 1849 AM Kłm Czt; 1846 TP 211 Krs; 1846 TPD 1622 PtkT; 1846 TPD 1621 RawM; 1813 AM RdzCh D4847; (n.o. *Kuka* RospSNS : ap. *kukał* L, SW, *kukieta, kukała* SW).
- KUKIOŁA: *Kukioła* 1725 ACC, (jak po *Kukał*).
- KUKOŁ też KUKAŁ.
- KUKUL: *Kukul* XX w. RospSNS; (jak po *Kukał*), zob. KUKUŁ.
- KUKULA też KUKUŁA.
- KUKULAK: *Kukulak* 1861 TPD 3149 Łęc; (cf. *Kukul, Kukula, Kukuł, Kukała*).
- KUKUŁ: *Kukuł* 1852 WPP 39 Res; 1846 TP 3146 Wln; (jak po *Kukał*), zob. KUKUL.
- KUKUŁA: *Kukulla* XIX w. RospSNS; 1855 WPP 53 Wad; 1846 TP 3623 Mch; 1846 TP 3820 Stn; (n.o. *Kuka* RospSNS : ap. *kukał* L, SW, *kukuła* SW), też KUKULA.
- KUKURUL?: *Cucurul* 1653 (1385) SSNO; (n.o. **Kukura* : *Kuka* RospSNS : ap. *kukał* SStp, L, typ jak: *Mach-ura, Pieoh-ura* Koz I, 94, 95).
- KULAŁ: *Kulall* 1539 KozR 5, 451; (n.o. *Kula* SSNO, RospSNS : ap. *kulał, kulał się* SPol XVI, *kula* SStp, SPol XVI).
- KULKULA: *Kulkula* XX w. GołA; (n.o. *Kulka* : ap. *kulka* GołA).
- KUMAL: *Kumal* 1581 RospSNS; (n.o. *Kuma* : ap. *kuma*; n.o. *Kum* : ap. *kum* RospSNS, *kumał się* SPol XVI, L).

- KUMALA: *Kumalya* 1499 SSNO; *Kumala* 1855 WPP 117 Wad; (jak po *Kumal*).
- KUMALAK: *Kumalak* 1847 AM Brw 22 Płc; (cf. *Kumal*, *Kumala*).
- KUMALSKI: *Kumalska* 1843 AM Kcn D2728 Sz; *Kumalski* 1846 TPD 122 Aug; jak po *Kumalak*.
- KUNDEL, KUNDZIEL: *Kundel* 1570 KozR 31, 3422; *Kundziel* 1846 TP 119 Hrb; (n.o. *Kundrat*, *Konrad* SSNO, *Kunda* : ap. gw. śl. *kunda* RospSNS, *Kunda* : *Kunegunda*, ap. *kądział* SW, *kundel* BrezP s.v. *Kundel*), zob. KUNDYL.
- KUNDYL: *Cundil* 1391 SSNO; (n.o. *Kundrat*, *Konrad* SSNO, *Kunda* : ap. gw. śl. *kunda* RospSNS, *Kunda* : *Kunegunda*), zob. KUNDEL, KUNDZIEL.
- KUPAŁA: *Kupale* XX w. RospSNS; (n.o. *Kupa* : ap. gw. śl. *kupa* RospSNS, *kupać*, *kupić*, *kupała* SW).
- KUPELA: *Kupela* 1832 AM Cch D1916 Lin; (n.o. *Kupa* : ap. gw. śl. *kupa* RospSNS, *kupać*, *kupić*, *kupela* SW).
- KUPIDAŁ: *Kupidał* 1668 KSW I, 727; (ap. łc. *ouvido*, *-inis* 'żądza, pragnienie' SLPK).
- KUPKAŁA: *Kupkała* 1846 TP 119 Hrb; (ap. *kupkować*, *kupka* SW).
- KURAL: *Kural* 1587 KSW I, 132; 1846 TP 3142 Srd; 1809 AM Zgr Łęc; (n.o. *Kur*, *Kura* SSNO, RospSNS : ap. *kur* SStp, SPol XVI, L), zob. KUROL.
- KURALAK: *Kuralak* 1858 AM Kob 33 Płc; (cf. *Kural*).
- KURDYŁAK: *Kurdyłak* 1839 AM KolW D3072 Nsz; (n.o. **Kurdył*, *-t-*, cf. *Kordela*, *Kurdela*).
- KURKAL: *Kurkał* 1846 TP 116 Hrb; (n.o. *Kurek*, *Kurka* : ap. *kurek*, *kurka* RospSNS).
- KURKULA: *Kurkula* XX w. GołA; (jak po *Kurkał*).
- KURNOL: *Kurnol* XX w. RospSNS; (n.o. *Kurny* : ap. *kurny* RospSNS).
- KUROL: *Kuroł* XIX w. RospSNS; (jak po *Kural*), zob. KURAL.
- KURPAŁ: *Kurpał* 1846 TPD 3791 Olk; (n.o. *Kurp* SSNO : ap. *kurp* SStp, SPol XVI, L).
- KURPIEL: *Curpel* 1408 SSNO; *Kurpiel* 1698, 1706 RospSNS; 1855 WPP 49 NSaç; 1855 WPP 68 Bch; (n.o. *Kurp* SSNO : ap. *kurp* SStp, SPol XVI, L, *kurpiel* SPol XVI, L).
- KURPIELA: *Kurpiela* 1789 LWKrkI; XIX w. RospSNS; (jak po *Kurpiel*).
- KURWELA: *Kurwela* 1856 WPP 51 NSaç; (ap. *kurwa* SW).
- KURZAŁ: *Kurzall* XIX w. RospSNS; (n.o. *Kurz*, *Kurza* : ap. *kurz* RospSNS, *kurzać* SW).

- KURZEL: *Kürzel* XX w. RospSNS; (n.o. *Kurz, Kurza* : ap. *kurz, gw. kurzel* RospSNS).
- KURZELA: *Kursella* XIX w. RospSNS; *Kurzelanka* 1866 AM Kłm Czt; (jak po *Kurzel*).
- KURZYŁOWIC: *Kurziłowic* XVI w. UG Skaln; (n.o. **Kurzył-* : ap. *kurzyć, kurzyć się* SPol XVI).
- KUSIL: *Cussylloni* 1399 SSNO; *Cussillo* 1446 SSNO; (n.o. *Kusz, Kus, Kuszę* : *Jakusz, Jakub* SSNO), zob. KUSZEL, KUSEL, KUSIEL.
- KUSIŁO: *Kusiło* 1460 Koz I, 86; (ap. *kusić* SStp).
- KUSIOŁ: *Kussol* 1381 SSNO; (jak po *Kusiło*).
- KUSIOŁEK: *Kusiołek* 1846 TP 3130 Kon; (cf. *Kusioł*).
- KUSUŁ: *Kusul* 1372, *Kusult* 1375 SSNO; (n.o. *Kus, Kusz* : *Jakusz, Jakub*, też *Kusołt, Kusułt, Kusoldus* SSNO).
- KUSZAL, KUSAL: *Kuszał* XVI w. Koz I, 72; *Kusal* 1864 SOR San; 1864 SOR Opt; 1846 TP 219 Lub; (n.o. *Kusz, Kus, Kuszę* : *Jakusz, Jakub* SSNO, ap. *kusy* SW).
- *KUSZAŁA: *Kuszałowa* 1731 UG BanN Wej; (ap. *kasz. kuszad* UG BanN).
- KUSZEL, KUSEL, KUSIEL: *Kussyel* 1398 SSNO; *Kuszyel* 1448 Koz I, 75; *Kuszel* 1589 KozR 31, 3423; *Kuschel* 1692 RospSNS; *Kusielowna* 1757 BM; *Kuszel* 1838 UG MazN Szt; *Kusel* 1895 UG SzupN Puc; (n.o. *Kusz, Kus, Kuszę* : *Jakusz, Jakub* SSNO, ap. *kasz. kuszad* UG BanN), zob. KUSIL.
- KUSZELA: *Kuszela* 1789 LWKrkI; (jak po *Kusil*).
- KUSZELEWSKI: *Kuszelewski* 1697 KozR 31, 3423; (cf. *Kuszel, Kusel, Kusiel, Kuszela*, n.m. *Kuszelewo* SG).
- KUSZLA: *Kuszla* XVI w. UG NiedN; (jak po *Kusil*).
- KUSZŁO: *Kuszło* 1849 AM Doń D2258 Ryp; (n.o. *Kusz, Kuszę* : *Jakusz, Jakub* SSNO, ap. *kusznąc, kuszad* SW).
- KUSZTAL, KUSTAL: *Kusztal* 1827 AM Kłm Czt; *Kustal* 1846 TP 3146 Wln; (n.o. **Kusztal* : *Kusz* : *Jakusz, Jakub*, ap. *kusz* L, SW, *kust* SW, SGP, typ jak: *Mach-ta, Piech-ta, Sulech-ta* Koz I, 48, 49).
- KUSZTAŁO: *Kusztalo* 1846 TP 120 Hrb; (jak po *Kusztal, Kustal*).
- KUTAL: *Kutal* 1846 TP 209 Krs; (n.o. *Kuta* RospSNS, UG KutN, ap. *kuta, kutać* SW).
- KUTAŁA: *Kutała* 1855 WPP 189 Jas; (jak po *Kutal*).
- KUTAŁEK: *Kutalek* XX w. RospSNS; (cf. *Kutała*).
- KUTELA: *Kutela* 1792 UG RurN; 1846 TPD 3341 Klc; 1878 UG KutN, Ksr; (jak po *Kutal*).
- KUTELSKI: *Kutelski* 1852 WPP 50 NSąc; (cf. *Kutela*).

- *KUTNIEL: *Kutnielowa* XX w. Koz I, 75; (ap. *kutny* SW), zob. KĄT-NIEL.
- KUTOŁOWSKI: *Kutołowski* 1619 LCh; 1853 AM Skr D5266 Ryp; (n.o. **Kutoł-* : ap. *kutać* SW, *kuta* SPol XVI, SW).
- KUTYŁA: *Kutyła* 1852 WPP 171 Res; 1846 TP 255 Zam; 1826 TP 720 Rad; (jak po *Kutał*).
- KUWAŁA: *Kuwała* XVI w. KozR 10, 361; (ap. *kuwać*, *kuć* RospSNS s.v. *Kuw-*).
- KUWALSKI: *Kuwalsky* XIX w. RospSNS; (cf. *Kuwała*).
- KUZAL: *Kuzal* 1834 AM RakD D4814 Ryp; (ap. *kuza* SW).
- KUZAŁA: *Kuzała* 1846 TP 3615 Mch; (jak po *Kuzal*).
- KUZDRZAŁ: *Kuzdrał* XX w. Koz I, 82; (ap. *kuźdrać*, *guźdrać* SW).
- KUZIALKOWSKA f.: *Kuzialkowska* 1852 AM Jat D2662 Lin; (n.o. **Ku-* *zial* (ż) *ek* : *Kuzia* RospSNS, GalNP : ap. gw. *kuzia* GalNP, cf. *Kuzal*, *Kuzał*).
- KUZIEL: *Kuziel* XX w. RospSNS; (n.o. *Kuzia* RospSNS, GalNP : ap. *kuzia* GalNP).
- KUZIOŁ: *Kuzioł* XX w. Koz I, 77; (jak po *Kuziel*).
- KUZIOŁA: *Kuzioła* 1846 TP 219 Lub; XX w. UG LesA Can; (jak po *Kuziel*).
- KUZYŁKO: *Kuzyłko* 1855 WPP 92 Jas; (n.o. **Kuzył-* : ap. *kuza* SW).
- KUŻŁA: *Kuźła* 1576 Koz I, 80; (jak po *Kuziel*).
- KUŻLAK: *Kuźlak* 1855 WPP 94 NSąc; (cf. *Kuziel*, *Kuźła*).
- KWACZAŁA, KWACAŁA: *Kwaczala* 1476 SSNO; *Kwoczala* 1680 RospSNS; *Kwaczała* 1855 WPP 47 Wad; *Kwacała* 1846 TP 3773 Olk; *Kwaczała* 1846 TP 3135 Win; (n.o. *Kwacz* : *Kwalisław*, *Chwalisław*, *Kwalimir*, *Chwalimir* SSNO, ap. *kwaczeć*, *kwakać* BSE).
- KWACZOŁA: *Kwaczola* 1424, 1481 SSNO; (jak po *Kwaczała*, *Kwacała*).
- KWACZUŁA: *Kwaczula* 1530-35 Koz I, 79; (jak po *Kwaczała*, *Kwacała*).
- KWAKULIŃSKI: *Quakuliński* XIX w. RospSNS; (n.o. **Kwakul*, *-ł-* : ap. *kwakać* L).
- KWAPIL: *Kwapil* 1855 WPP 96 Bch; (ap. *kwapić* SW), zob. KWAPIŁ.
- KWAPIŁ: *Quapil* XIX w. RospSNS; (jak po *Kwapil*), zob. KWAPIL.
- KWAPULIŃSKI: *Kwapuliński* 1534 KozR 1, 165; XIX w. RospSNS; (n.o. **Kwapul*, *-ł-* : ap. *kwapić* RospSNS s.v. *Kwapil*).
- KWASIL: *Kwasil* 1408 KSW I, 147; (ap. *kwasić*, *kwasić się* SPol XVI).
- KWASTEL: *Kwastel* 1846 TP 3353 Mch; (ap. *kwast* SGP).
- KWIATUŁA: *Kwiatuła* 1846 TP 3138 Łęc; (ap. *kwiat* SW).

- KWICZAŁA:** *Kwiczala* 1679 RospSNS; *Quitschalla* XIX w. RospSNS; *Kwiczala* 1855 WPP 94 NSąc (ap. *kwiczęd* L, SW).
- KWICZULSKI:** *Kwiczulski* 1846 AM Nog D4169 Lin; (n.o. **Kwiczul*, -ż : ap. *kwiczęd* L, SW).
- KWIESIELEWICZ:** *Kwiesielewicz* XX w. Koz I, 75; (n.o. **Kwiesiel-* : ap. *kwieśęd* SW).
- KWORCELA:** *Kworcela* 1846 TP 3520 Mch; (ap. gw. *kworta* = *kwarta* SW).
- KYZIOŁ:** *Kyzioł* 1846 TP 3738 Olk; (ap. *kyzia* SW).
- LACHELA:** *Lachela* 1855 WPP 63 Jas; (n.o. *Lach* : *Lenart*, *Leonard* SSNO, n.et. *Lach* L, ap. *lach* L, SW).
- LACHULA:** *Lachula* XX w. GoźA (jak po *Lachela*).
- LAL:** *Lal* 1789 LWKrkI; (n.o. *Laksander*, *Leksander*, *Aleksander* SSNO).
- LAMLA:** *Lamla* XX w. Koz I, 80; (n.o. *Lambert*, *Lambrecht* SSNO, ap. *Lama* SW).
- LAMLIN:** *Lamlyn* 1431 SSNO; (cf. *Lamla*).
- LAMUŁA:** *Lamuła* 1793 RospSNS; (jak po *Lamla*).
- LATAŁA:** *Latala* 1750 UG IckN; *Latalina* 1807 UG Iwn Puc; (jak po *Latała*), zob. **LATAŁA**.
- LATALSKI:** *Latałski* 1527 RospSNS; 1613 LMP; 1745 LWSI; 1816 MDU, 491; 1846 TP 3125 Kal; *Latałska* 1858 AM Śwn 33 Płc; (cf. *Latala*, *Latała*, n.m. *Latalice* SG).
- LATAŁA:** *Lathala* 1369 SSNO; *Latala* 1425 SSNO; *Lathala* 1485 SSNO; *Latalła* 1895 RospSNSK; *Latała* 1855 WPP 12 Bch; 1846 TP Krs; 1846 TP 224 Lub; 1829 AM PtkT; *Latalina* 1726 UG MocN Wej; *Latala* 1756 UG SitN Puc; (ap. *latać* SStp, L, SW), zob. **LATAŁA**.
- LAZŁA:** *Lazła* 1836 ACC Łow; (n.o. łc. *Lazarus* SI), zob. **LAZŁA**.
- LAZŁA:** *Lazła* 1754 BM; (ap. *leźęd*, *łazięd* SW, n.o. łc. *Lazarus* SI), zob. **LAZŁA**.
- LAZŁOWSKI:** *Lasłowski* 1841 RospSNS; (cf. *Lazła*).
- LEBIAŁA:** *Lebiała* 1687 Koz I, 82; (ap. *lubięd* SPol XVI, por. *Lub*, *leb* tamże).
- LECHEL:** *Lechel* 1809 AM Zgr Łęc; (n.o. *Lech* SSNO, BSN).
- LEDLIK:** *Ledlik* 1204 Koz I, 75; (n.o. **Led(e)l-* : *Led* SSNO, ap. *Leda* SPol XVI, L).
- LEGAL:** *Legal* XX w. RospSNS; (ap. *legać* SW).
- LEGLA:** *Legła* 1855 WPP 227 Bch; (ap. *legnąć*, *lec* SW).
- LEJNAL:** *Lejnal* 1791 ACC; (ap. *lejny* SW).
- LENCEL:** *Lenczel* 1405 SSNO; (n.o. *Lenc* : *Laurentius* SSNO, niem. *Lenz* : *Laurentius* Got).

- LEPEL: *Lepel* 1256, 1317 (1267) SSNO; (n.o. *Leopardus*, *Leopoldus* SSNO).
- LEPLIK: *Leplik* 1761 BM; (cf. *Lepel*).
- LEPUŁA: *Lepuła* 1838 ACC Łow; (n.o. *Leopardus*, *Leopoldus* SI, ap. *lepić*, *lep* L).
- LEWALSKI: *Lewalski* 1880 AM Lid Brd; (n.o. **Lewał*, -ł- : *Lew*, *Leon* : łc. *Leon* SSNO, ap. *lew* SStp, Spol XVI, L).
- LEWILA też LEWIŁA.
- LEWIŁA: *Lewiła* XX w. RospSNSK; (n.o. *Lew*, *Leon* łc. *Leon* SSNO, ap. *lew* SStp, Spol XVI, L), też LEWILA.
- LEŻAŁA: *Leżała* XX w. GalP, 49; (ap. *leżeć* SW).
- ŁĘKAŁA: *Łękała* 1855 WPP 130 Wad; (ap. *łękać* SW).
- ŁĘKULSKI: *Łękułski* 1835 AM Łaż D3765 Lin; (n.o. **Łękuł*, -ł- : ap. *łękać* SW).
- LIBAŁ: *Libał* 1846 TP 3144 Srd; (ap. *libać się* SW).
- LICHEL: *Lichel* XX w. RospSNS; (ap. *lichy* SW).
- LICHWAŁA: *Lichwała* 1846 TP 3809 Stn; (ap. *lichwić*, *lichwować* SW).
- LIMOŁKA: *Limolka* XX w. RospSNSK; (n.o. **Limol-* : ap. *lim* SW).
- LIPAŁ: *Lipał* 1777 BM; (ap. *lipa*; *lipa*, *lepa* SW).
- LISALA: *Lisala* 1664 RospSNSK; (n.o. *Lis* SSNO, BSN : ap. *lis* SStp, L), zob. LISAŁA.
- LISAŁA: *Lisała* 1867 AM Zag 67 Płc; (jak po *Lisala*), zob. LISALA.
- LISULA: *Lisula* 1855 WPP 47 Wad; (jak po *Lisala*).
- LIZAŁA: *Lizała* 1342 KozR 5, 451; (ap. *lizać* SStp).
- LIZAŁKA: *Lischalka* XVII w. KozR, 1, 172; (cf. *Lizała*).
- LONGAL: *Longal* 1578 KozR 31, 3362; (n.o. *Longinus*, *Longus* SSNO, ap. łc. *longus* SŁPK).
- LORCEL: *Lorczel* 1494 SSNO; (n.o. *Lorek*, *Lorko* : *Lorenc* : *Laurentius* SSNO).
- LUBALSKI?: *Lubalsky* 1426 SSNO; (n.o. **Lubał*, -ł- : *Luba* : *Lubomir*, *Luboradz* SSNO, ap. *lubić*, *luby* SStp).
- LUBIŁ: *Lubił* 1749 ACC; (ap. *lubić* L).
- LUBLIK: *Lublik* 1872 RospSNS; (n.o. **Lubel* Koz I, 75 : *Luba* : *Lubomir*, *Luboradz* SSNO, ap. *lubić* L).
- LUBOWŁA: *Lubowła* 1397, 1447 SSNO; (n.o. *Lubor* : *Luba* : *Lubomir*, *Luboradz* SSNO, ap. *lubić*, *luby* SStp).
- LUDOŁ: *Ludoł* XX w. Koz I, 77; (n.o. *Ludo* : *Ludomar*, *Ludomir* SSNO, ap. *luđ* SStp, Spol XVI, L, *ludołowny* SW).

- LUGEL: *Lugel* 1564 Koz I, 75; (n.o. *Lugerus*, *Lugierz* SSNO, ap. łc. *lugeo*, -ri 1. 'smucić się, nosić żałobę', 2. 'opłakiwać' SŁPK, pol. *lugaj* SW).
- LUNEL: *Lunel* 1435 SSNO; (n.o. *Linar*, *Lunar* SSNO : *Leonard* SI, ap. *luna* ASStp, SStp).
- LUTEL: *Lutel* 1398 Koz I, 75; (n.o. *Lutobor*, *Lutogniew*, *Lutm(i)ar*, *Lut(o)m(i)ar*, *Lutomir*, *Lutosław* SSNO, ap. *luty* ASStp, SStp).
- ŁABUDULA: *Łabudula* XX w. GołA; (n.o. *Łabuda* : ap. gw. *Łabudać* GołA).
- ŁAMLA: *Lampla* 1887 RospSNSK; (ap. *Łamać* SW).
- ŁAPALIN?: *Lapalinich* 1425 SSNO; (cf. *Łapała*, *Łapało*).
- ŁAPAŁA: *Łapała* 1817 AM Wit PtkT; (ap. *Łapać* SW).
- ŁAPAŁO: *Łapało* 1861 TPD 121 Hrb; (jak po *Łapała*).
- ŁAPELA, ŁAPIELA: *Łapela* 1846 TP 3146 Wln; *Łapiela* XX w. Koz I, 75; (ap. *Łapa*, *Łapać* SW).
- ŁASIULA: *Łasiula* XX w. GołA; (n.o. *Łaś* : *Łazarz* GołA).
- ŁATAŁSKI: *Łatałski* 1619 UG GałN; (cf. *Łatała*).
- ŁATAŁA: *Łatał* 1568 GórnM; *Łatała* 1820 AM PtkT; (ap. *Łatać* SPol XVI, SW).
- ŁĘGAL: *Łegal* 1867 UG MazN Szt; (ap. *Łęg*, *Łęgi* SW).
- ŁOPIOŁEK: *Łopiołek* XX w. Koz I, 77; (n.o. **Łopioł-* : ap. *Łopi* SW).
- ŁUCKULA: *Łuckula* XX w. GołA; (n.o. *Łucka* : *Łucja* GołA).
- ŁUKAŁA: *Łukalla* 1847 RospSNSK; (n.o. *Łuka* : *Łukasz* SSNO, ap. *Łukać* SW).
- ŁUKULA: *Łukula* XX w. GołA; (jak po *Łukała*).
- ŁYKAŁA: *Łykalła* XX w. RospSNSK; (ap. *Łykać* SW).
- ŁYSIEL: *Lissel* 1847-51 RospSNSK; (ap. *Łysy*, *Łysieć* SW).
- ŁYSIULA: *Łysiula* XX w. GołA; (jak po *Łysieł*).
- MACAL: *Macal* 1601 BSN; (n.o. *Mac*, *Macz* : *Maciej*, *Mateusz* SSNO, ap. *macać* L), zob. MACZAŁ, MACAŁ.
- MACEL: *Maczel* 1368 SSNO; (jak po *Macal*).
- MACHAL: *Machalowna* 1786 UG GęBA; *Machal* 1801 UG GęBA Wej; (n.o. *Mach*, *Macho* SSNO, *SychS* : *Małomir*, *Małostryj* *Taszn*, *Maciej*, *Mateusz*, *Marcin*, ap. *machać* SStp, L, SW, *mach* SW), zob. MACHAŁ.
- MACHALA: *Machala* 1855 WPP 83 Wad; (jak po *Machal*), zob. MACHAŁA.
- MACHALEWSKI: *Machalewski* XX w. RospSNSK; (cf. *Machal*, *Machala*, *Machał*, *Machała*).
- MACHALICA: *Machalica* XX w. RospSNSK; (jak po *Machalewski*).

- MACHALIŃSKI: *Machaliński* 1845 AM Dób D2373 Byd; 1828 UG Siera Wej; (cf. *Machal*, *Machala*, *Machał*, *Machata*, n.m. *Machalino* SG).
- MACHALSKI: *Machalska* 1717 ACC; *Machalski* 1846 TP 3750 Olk; 1814 RBK Wln; 1846 TP 3141 Srd; 1826 AM Bls 1 Płc; *Machalska* 1831 AM Raz D4752 Nsz; *Machalski* 1851 AM Dżł D2481 Lin; *Machalska* 1847 AM Byd 31; 1832 AM Bob 14 Brd; (jak po *Machalewski*).
- MACHAŁ: *Machal* 1415 SSNO; *Machał* 1784 UG Siera Wej; (jak po *Machal*), zob. MACHAL, MACHOL.
- MACHAŁA: *Machale* 1500 SSNO; *Machala* 1732 RospSNSK; *Machalla* 1895 RospSNSK; *Machata* 1855 WPP 84 Wad; 1855 WPP 89 Res; 1846 TP 3145 Wln; 1826 AM PtkT; 1846 TP 3141 Srd; 1828 AM Pac 3 Gon; (jak po *Machal*), zob. MACHALA.
- MACHAŁEK: *Machalek* 1895 RospSNSK; (cf. *Machał*, *Machata*).
- MACHAŁKA: *Machalka* 1744-1846 RospSNSK; (jak po *Machatek*).
- MACHAŁOWSKA f.: *Machałowska* 1831 ACC Łow; (jak po *Machatek*).
- MACHEL: *Machel* 1673 UG MagE; XVII-XVIII w. KozR 31, 3426; 1846 TP 3516 Mch; 1830 AM NDąb D4121 Byd; (jak po *Machal*).
- MACHELA: *Machela* 1855 WPP 120 Bch; 1846 TP 3145 Wln; 1846 TPD 3150 Srd; (jak po *Machal*).
- MACHELAK, MACHLAK: *Machelak* 1789 BM; *Machlak* XX w. UG PtakA OstM; (cf. *Machel*, *Machela*).
- MACHELSKI: *Machelski* 1846 TPD 3791 Olk; 1809 RBK Wln; (jak po *Machelak*, *Machlak*).
- MACHIŁ: *Machill* 1895 RospSNSK; (jak po *Machal*).
- MACHLECKA f.: *Machlecka* 1783 ACC; (n.o. **Mach(e)l(e)k* : *Machel*, *Machela*).
- MACHLIŃSKI: *Machliński* 1838 UG MazN Szt; (cf. *Machel*, *Machela*, n.m. *Machlin*, *Machliny* SG).
- MACHŁOWSKI: *Machłowski* 1899 UG MazN Szt; (jak po *Machelak*, *Machlak*).
- MACHOL: *Machol* 1692 UG RurN; 1713 UG BanN; *Macholl* 1830 UG Siera Wej; (jak po *Machal*), zob. MACHAŁ.
- MACHOLA: *Machola* 1846 TP 3558 Mch; *Macholla* 1855 UG Leszn Ksr; *Machola* 1825 UG Stępn Krt; 1742 UG BanN Wej; (jak po *Machal*).
- MACHOŁOWSKI: *Macholowski* 1742 UG BanN Wej; (cf. *Machol*, *Machola*).
- MACHOLSKI: *Macholski* 1812 RBK Wln; (jak po *Macholowski*).
- MACHTEL: *Machtel* 1836 AM PtkK D4487; 1845 AM Osc D4232 Nsz; (n.o. *Machta* Koz I, 48, SSNO : *Mach*, *Macho* SSNO, *SychS* : *Małomir*, *Małostryj* *TaszN*, *Maciej*, *Mateusz*, *Marcin*, ap. *machta* SGP), zob. MACHTYL.

- *MACHTELA: *Machtelanka* 1840 AM PtkK D4491; (jak po *Machtel*).
- MACHTYL: *Machtyl* 1841 AM PtkK D4492; 1831 AM Kłb D2840 Włc; 1834 AM Sęd D5186 Nsz; (jak po *Machtel*), zob. MACHTEL.
- MACHTYŁOWICZ: *Machtyłowicz* 1832 AM PtkK D4483; (n.o. **Machtył-*, cf. *Machtyl*).
- MACHUL: *Machul* 1846 TP 221 Lub; 1841 TP 385 Opn; 1813 AM PtkT; (jak po *Machal*).
- MACHULA: *Machula* 1825 AM PtkT; (jak po *Machal*).
- MACHULAK: *Machulak* 1797 BubN; (cf. *Machul Machula*, ap. słow. *machula* 'plamista owca' BubN).
- MACHULEC: *Machulec* 1874-80 RospSNSK; (cf. *Machul, Machula, Machuła*).
- MACHULEWSKI: *Machulewski* 1846 TP 243 RdzP; (jak po *Machulec*).
- MACHULIK: *Machulik* 1687-88 RospSNSK; *Machulick* 1743 RospSNSK; (jak po *Machulec*).
- MACHULSKI: *Machulski* 1863 ChPS, 260; 1846 TP 212 Krs; 1846 TP 3143 Srd; *Machulska* 1829 AM Dan 4 Płc; *Machulski* 1851 AM Raz D4771 Nsz; *Machulska* 1844 AM Gol 19 Srp; 1880 AM Lid Brd; *Machulski* 1868 UG MazN Szt; (jak po *Machulec*).
- MACHUŁA: *Machula* 1743, 1864 RospSNSK; *Machuła* 1845 AM Kow D3151 Włc; (jak po *Machal*).
- MACIOLIK: *Matziolik* 1739 RospSNSK; (cf. *Macioł, Macioła*).
- MACIOŁ: *Macol* 1395 SSNO; *Macioł* 1432 Koz I, 77; *Macziolin* 1781 RospSNSK; *Macioł* 1846 RospSNSK; 1855 WPP 42 Wad; *Matsoł* 1856 UG MazN Szt; (n.o. *Mac, Macz* SSNO, *Macia, Macio* ZarP, 393, 394, *Maci* GalNP : *Maciej, Marcin*).
- MACIOŁA: *Maciolla* 1781 RospSNSK; (jak po *Macioł*).
- MACIOŁEK: *Maczolek* 1432 SSNO; *Maciollek* 1781 RospSNSK; *Maciołek* 1855 WPP 69 Jas; 1855 WPP 133 Wad; 1853 WPP 113 Res; 1846 TP 3125 Kal; 1846 TPD 1621 RawM; 1841 UG MazN Szt; (cf. *Macioł, Macioła*).
- MACIOŁKOWSKI: *Maczialkowski* 1679 RospSNSK; (cf. *Maciołek, n.m. Maciołki* SG).
- MACIULAK: *Maciulak* XX w. GołA; (cf. *Maczuła, Maciuła*).
- MACIUŁKA: *Maczyulka* 1473 SSNO; (jak po *Maciulak*).
- MACIUŁKOWSKI: *Maciułkowski* 1534 KozR 5, 439; (cf. *Maciulka*).
- MACKAŁ: *Mackall* 1895 UG MocN Wej; (n.o. *Maciek, Mack* : *Maciej* SSNO, ap. *macka* SW).
- MACUL: *Macul* 1204 KozR 5, 439; (jak po *Macal*), zob. MACUŁ.

- MACULA: *Macula* 1595 KozR 5, 439; XX w. UG KlecA Can; (jak po *Macal*), zob. MACZUŁA, MACIUŁA.
- MACUŁ: *Macuł* 1630 KozR 5, 439; (jak po *Macal*), zob. MACUL.
- MACUSEL: *Macusel* XX w. Koz I, 75; (n.o. **Mac(z)us(z)* : *Mac, Macz* SSNO : *Maciej, Marcin*, typ jak: *Bach-usz, Drog-usz* Koz I, 12).
- MACZALSKI, MACALSKI: *Maczalski* XVI w. UG NiedN; *Macalski* 1703 LIC; (cf. *Macal, Maczał, Macał, Maczala, Maciała, Macała*).
- MACZAŁ, MACAŁ: *Macal* 1644 Koz I, 82; *Matschall* XX w. RospSNSK; (n.o. *Mac, Macz* SSNO : *Maciej, Marcin* ap. *maczał* SW, *macał* L, SW), zob. MACAL.
- MACZAŁA, MACAŁA, MACIAŁA: *Matschale* 1683 RospSNSK; *Macalina* 1720 LIC; *Maciała* 1855 WPP 161 NSąc; *Maczala* 1855 WPP 32 Res; *Macala* 1846 TP 3537 Mch; *Matscholl* 1881 UG IckN Kwd; (n.o. *Mac, Macz* SSNO : *Maciej, Marcin*, ap. *maczał* SW, *macał* L, SW, *macala* SW, SGP).
- MACZAŁEK, MACIAŁEK: *Maczalek* 1679 RospSNSK; *Maciatek* 1846 TPD 1621 RawM; (cf. *Maczał, Macał, Maczala, Macala, Maciała*).
- MACZAŁKA: *Matschalka* 1818 RospSNSK; (jak po *Maczatek, Maciatek*).
- MACZUŁA, MACIUŁA: *Maczyula* 1473 SSNO; *Maczulla* 1873 RospSNSK (n.o. *Mac, Macz* SSNO : *Maciej, Marcin*, ap. *maczał* SW), zob. MACULA.
- MACKULA: *Maćkula* XX w. GołA; (n.o. *Maciek* GołA : *Maciej*).
- MACKULAK: *Maćkulak* 1765 BubN; (cf. *Maćkula*).
- MADALIC: *Madalycz* 1497 SSNO; (cf. *Madał, Madała*).
- MADALIŃSKI: *Madaliński* 1670, 1895 RospSNSK; 1846 TPD 3150 Srd; 1861 TPD 3149 Łęc; 1846 TP 3133 Kon; 1832 AM Kłk D2924 Włc; 1838 AM Solk 2 Byd; (cf. *Madał, Madała*, n.m. *Madały* SG).
- MADAŁ: *Madol* 1851 RospSNSK; (n.o. *Madej* SSNO : *Amadeusz*, ap. *madał* SW, SGP).
- MADAŁA: *Madolla* 1895 RospSNSK; *Madała* 1846 TP 117 Hrb; (jak po *Madał*).
- MADELA: *Madela* 1775 Koz I, 75; 1846 TP 3145 Wln; (jak po *Madał*), zob. MADEŁA.
- MADELIC: *Madelitz* (1361) SSNO; (cf. *Madela, Madała*).
- MADELKA: *Madelka* 1566 RospSNSK; (jak po *Madelic*).
- MADEŁA: *Madała* 1846 TP 3145 Wln; (jak po *Madał*), zob. MADEŁA.
- MADLA: *Madla* 1833 RospSNSK; 1856 WPP 84 Wad; (n.o. *Madej* SSNO : *Amadeusz*, ap. *madał* SW, SGP, *madlać się, modlić się* SW).
- MADOLEŃSKI: *Madoleński* 1833 AM Zgr Łęc; (n.o. **Madol, -ł-* : *Madej* SSNO : *Amadeusz*, ap. *madał* SW, SGP).

- MADOLSKI: *Madolski* 1847 AM Dun 20 Gon; (jak po *Madoleński*).
- MADUŁA: *Madula* 1735 RospSNSK; (jak po *Madat*), zob. MADZULA.
- MADZULA: *Madsula* 1855 WPP 50 Jas; (n.o. gw. *Madza, Magdzia : Magdalena, Madej* SSNO : *Amadeusz, ap. madaś* SW, SGP), zob. MADUŁA.
- MAGALSKI: *Magalska* 1847 AM Jat D2661 Lin; *Magalski* 1833 AM Bor 8 Srp; 1832 AM Skr D5246 Ryp; *Magalska* 1852 AM Brd 23; (cf. *Magata*).
- MAGAŁA: *Magale* 1854 RospSNSK; 1846 TP 211 Krs; (n.o. *Maga : Magdalena* SSNO, ap. *magac* SW, SGP, *maga* SW).
- MAGDULIN: *Magdulin* XX w. GołA; (n.o. *Magdula : Magdalena* GołA).
- MAGIEL: *Magiel* 1730 UG BanN Wej; (n.o. *Maga : Magdalena* SSNO, ap. *magac, maga, magiel* SW).
- MAGIELA: *Magiela* XX w. Koz I, 75; (jak po *Magiel*).
- MAGLEWSKI: *Maglewski* 1846 AM Kob 21 Płc; (cf. *Magiel, Magiela*).
- MAGOL też MAGOŁ.
- MAGOŁ: *Magol* XX w. RospSNSK; (jak po *Magata*), też MAGOL.
- MAGULSKI: *Magulski* XX w. UG GlnA; (cf. *Maguł, Maguła, ap. nagula* SychS z eufemistycznym M-, informacja pochodzi od doc. E. Brezy).
- MAGUŁ: *Magull* XX w. UG SierA; (jak po *Magata*).
- MAGUŁA: *Maguła* 1724 UG OkN Gdn; (jak po *Magata*).
- MAIŁO: *Maiło* 1846 TP 253 Zam; (ap. *maid* SW).
- MAJDEL: *Majdel* 1793 BubN; (n.o. *Majda : ap. majdac* BubN).
- MAJDYŁO: *Majdyło* 1846 TP 251 Zam; (jak po *Majdel*).
- MAJEL: *Majel* XX w. GalNP; (n.o. *Maj : Marian, Marcin* KarS, 661, *Małomir* NiecP, 31, ap. *maj* SW, niem. *Meiel* Got).
- MAJOLIK: *Majolk* 1869 RospSNSK; (n.o. **Majol, -i- : Maj, Marian, Marcin* KarS, 661, *Małomir* NiecP, 31, ap. *maj* SW).
- MAKAL: *Makal* 1564 Koz I, 72; (n.o. *Makary, Makryn, Maksym, Maksymilian* SI, ap. *makaś* SGP, *mak* SW).
- MAKALSKI: *Makalski* 1661-65 LWRus I, 239; *Makalska* 1706 ACC; (cf. *Makal, Makata, Makiała*).
- MAKAŁA, MAKIAŁA: *Makiała* 1820 RBK; *Makata* 1846 TP 3145 Win; (jak po *Makal*).
- MAKAŁKA: *Makałka* 1763 MChW I, 311 Koś; (cf. *Makata, Makiała*).
- MAKAŁOWSKI: *Makałowski* XX w. RospSNSK; (jak po *Makałka*).
- MAKIEL: *Mackel* XIX w. RospSNSK; *Makiel* 1832 AM RakD D4812 Ryp; (jak po *Makal*).

- MAKIEŁA: *Makiela* 1564 Koz I, 75; 1743 RospSNSK; 1841 UG MazN Szt; (jak po *Makal*), zob. MAKIEŁA.
- MAKIELSKA f.: *Makielska* 1821 AM Węc 1 SępK; (cf. *Makiel*, *Makiela*, *Makieła*).
- MAKIEŁA: *Makieła* 1555 Koz I, 86; 1846 TP 3784 Olk; 1846 TP 3532 Mch; 1846 TP 3307 Klc; 1818 RBK Wln; (jak po *Makal*), zob. MAKIEŁA.
- MAKIOŁ: *Mackioł* 1839 RospSNSK; (jak po *Makal*).
- MAKIOŁA: *Makiola* 1753 RospSNSK; *Mackiolla* 1895 RospSNSK; (jak po MAKAL).
- MAKIOŁCZYK: *Makiołczik* 1895 RospSNSK; (cf. *Makiołka*).
- MAKIOŁKA: *Makiołka* 1786 RospSNSK; (cf. *Makioł*, *Makioła*, ap. *makiełka* RospSNSK).
- MAKOLIŃSKA f.: *Makolińska* 1855 AM Osc D4241 Nsz; 1849 AM Sał D5170 Ryp; (cf. *Makioł*, *Makioła*).
- MAKOLSKI: *Makolski* 1533 KSW II, 506; 1806 AM Lip Koc; (jak po *Makolińska*).
- MAKSAL: *Maksal* XX w. GalNP; (n.o. gw. *Maks* : *Maksym*, *Maksymilian* SI).
- MAKSELA: *Maxella* 1511 Koz I, 75; *Maksela* 1846 TP 3146 Wln; (jak po *Maksal*).
- MAKSILEWICZ: *Maxilewicz* 1861 RospSNSK; (cf. *Maksyl*).
- MAKSYL: *Maksyl* 1852 AM Bał 32 Nsz; (jak po *Maksal*).
- MAKULA: *Makula* 1864 SOR Opt; 1864 SOR Rad; (n.o. *Makary*, *Makaryn*, *Maksym*, *Maksymilian* SI, ap. *makula*, *makuła* SW), zob. MAKUŁA.
- MAKULEC: *Makulec* 1846 TP 234 Łuk; (cf. *Makula*, *Makuła*).
- MAKULIK: *Makulik* 1871-85 RospSNSK; (jak po *Makulec*).
- MAKULIŃSKI: *Makuliński* 1895 RospSNSK; 1842 AM Bał 17 Płc; *Makulińska* 1837 AM Mok D4042 Lin; *Makuliński* 1862 AM Boż 37 Srp; (jak po *Makulec*).
- MAKULSKI: *Makulski* 1785 LCh; *Makulska* 1866 AM Kłm Czt; *Makulski* 1863 ChPS, 261; 1851 AM Dob 24 Gon; 1834 AM Cac 9 Płc; *Makulska* 1852 AM Lin D3344; *Makulski* 1841 AM Lut 16 Srp; 1848 AM Doń D2257 Ryp; *Makulska* 1848 AM Bob 14 Brd; (jak po *Makulec*).
- MAKUŁA: *Macula* 1398 Koz I, 79; *Makule* 1607 BubN; *Makuła* 1789 LWSI Rad; 1846 TP 3702 Olk; 1846 TP 3546 Mch; 1829 RBK Wln; 1846 TP 225 Lub; 1823 TP 575 Rad; 1846 TP 233 Łuk; (jak po *Makula*), zob. MAKUŁA.

- MALULKA: *Malulke* XX w. RospSNSK; (n.o. **Malul*, -i- : *Mały, Mał, Mal* SSNO : *Małochwiej, Małofiej, Małomir, Małostryj* SSNO, ap. *mały* SStp, SW).
- MAMALA: *Mamala* 1855 WPP 41 NSąc; (n.o. *Mama* SSNO : ap. *mama* SStp, ap. *mamać* SW), zob. MAMAŁA.
- MAMAŁA: *Mamała* XX w. RospSNSK; (jak po *Mamala*), zob. MAMALA.
- MAMEL: *Mamel* 1497 SSNO; (jak po *Mamala*).
- MAMELA: *Mamela* 1863 ChPS, 261 Rad; (jak po *Mamala*).
- MAMELAK: *Mamelock* 1895 RospSNSK; (cf. *Mamel, Mamela*).
- MAMELKA: *Mamelka* 1513 Koz I, 75; (jak po *Mamelak*).
- MAMRAŁ: *Mamrał* 1855 WPP 106 Jas; (ap. *mamrać* SW).
- MAMULA: *Mamula* XVI w. Koz I, 79; (n.o. *Mama* SSNO : ap. *mama* SStp, *mamać, mamula* SW).
- MAMYŁA: *Mamyła* 1846 TP 258 Zam; (jak po *Mamala*).
- MANDRELA: *Mandrela* XX w. Koz I, (ap. *mandrować* SW, SGP).
- MANIŁO: *Manilo* 1462 SSNO; (n.o. *Mań, Man* : *Manomir, Marian, Marcin* SSNO).
- MANTUL: *Mantul* 1470-80 SSNO; (n.o. *Mant-, Męt-, Męto* : *Męcimir, Męcistał* SSNO).
- MANTUŁA: *Mantuła* XX w. Koz I, 128; (jak po *Mantul*).
- MANULIŃSKI: *Manuliński* 1561 Koz I, 79; (n.o. **Manul*, -i- : *Man, Mań* SSNO : *Marian, Marcin*).
- MAŃDAŁA: *Mandolla* XX w. RospSNSK; (n.o. **Man(n)da* : *Man, Mań* SSNO : *Marian, Marcin*, typ jak: *Bol-da, Szur-da* Koz I, 52, ap. *mańda* SW).
- MARAŁ: *Marał* XX w. Koz I, 81; (n.o. -*mar, -miar* : *Cieszymiar, Do-biemiar, Gniewomiar, Jaromiar, Kazimiar, Naczęmiar, Racimiar, Sławo-miar* SSNO, ap. *marać* SW).
- MARCALIK: *Marzalik* XX w. RospSNSK; (cf. *Marczał, Marcał, Marcała*).
- MARCAŁA: *Marzała* 1788 RospSNSK; *Marzelle* 1830-31 RospSNSK; (n.o. *Marc?, Marcin, Marta, Marcellinus, Marcellus, Marek, Marko* SSNO, ap. *marcować, marzec* SW, *marczyć się* SGP).
- MARCAŁEK: *Marcałek* 1797 ACC; (cf. *Marczał, Marcał, Marcała*).
- MARCHWAŁ: *Marchwał* 1837 AM Ran 12 Płc; (ap. *marchwić się* SW, SGP).
- MARCOLA: *Marcola* 1846 TP 119 Hrb; (jak po *Marcała*).
- MARCULA: *Marcula* XX w. GołA; (jak po *Marcała*).
- MARCZAŁ, MARCZAŁ: *Marcalowa* 1698 RospSNSK; *Marcal* 1707 RospSNSK; *Marzahl* 1895 RospSNSK; *Marczał* 1852 AM Leń D3541 Włc; (jak po *Marcała*).

- MARDAL: *Mardal* 1846 TP 212 Krs; (n.o. *Mardofiej* SSNO, ap. *mardać* Cn, SW).
- MARDELA: *Mardela* 1618 Koz I, 75; (jak po *Mardal*).
- MARDOŁA: *Mardoła* 1726 BubN; (jak po *Mardal*).
- MARDULA: *Mardula* 1461 SSNO; (jak po *Mardal*), zob. MARDUŁA.
- MARDUŁA: *Marduła* 1617, 1738 BubN; 1855 WPP 162 NSąc; (jak po *Mardal*), zob. MARDULA.
- MARDYŁA: *Mardyła* 1855 WPP 92 Wad; (jak po *Mardal*).
- MARDZIEL: *Mardziel* 1846 TP 3379 Mch; (jak po *Mardal*).
- MAREL: *Marel* 1400 SSNO; (n.o. -mar, miar : *Cieszymiar*, *Dobiemiar*, *Gniewomiar*, *Jaromiar*, *Kazimiar*, *Naczęmiar*, *Racimiar*, *Radomiar*..., *Marcin*, *Marcisław*, *Marcellinus*, *Marcellus*, *Marzena*, *Marena*, *Małgorzata* SSNO).
- MARELA: *Marela* 1524 KozR 10, 370; (jak po *Marel*).
- MARESOLSKI: *Maresolski* 1731 UG WojN; (n.o. **Mares(z)ol*, -ż : *Mares(z)* : -mar, miar- : *Cieszymiar*, *Dobiemiar*, *Gniewomiar*, *Jaromiar*, *Kazimiar*, *Naczęmiar*, *Racimiar*, *Radomiar*..., *Marcin*, *Marcisław*, *Marcellinus*, *Marcellus*, *Marzena*, *Marena*, *Małgorzata* SSNO, typ jak: *Gol-esz*, *Kol-esz* Koz I, 11).
- MARGALSKI: *Margalski* 1865 AM Bls 40 Płc; 1834 AM Grd 8 Srp; 1840 AM Skr D5255 Ryp; 1876 AM Lid Brd; (cf. *Margata*).
- MARGALUS: *Margalus* 1861 TPD 3148 Kon; (jak po *Margalski*).
- MARGAŁA: *Margata* Koz I, 82; *Margale* 1895 RospSNSK; (ap. *margać* SW), zob. MORGAŁA.
- MARGIEL: *Margiel* 1852 WPP 143 Res; (n.o. *Margaret*, *Małgorzata* SSNO, ap. *margać*, *margować*, *margiel* SW), zob. MARGIEŁ.
- MARGIELA: *Margiela* 1846 TP 3125 Kal; (jak po *Margiel*).
- MARGIELSKI: *Margielski* 1847 AM Brw 22 Płc; (cf. *Margiel*, *Margiela*, *Margieł*).
- MARGIEŁ: *Margieł* 1895 RospSNSK; (jak po *Margiel*), zob. MARGIEL.
- MARGOL: *Margol* 1846 TP 250 Zam; 1846 TP 212 Krs; (n.o. *Margaret*, *Małgorzata* SSNO, ap. *margać*, *margować* SW), zob. MARGOŁ.
- MARGOLAK: *Margolak* 1833 AM Rot 8 Płc; (cf. *Margol*, *Margoł*).
- MARGOŁ: *Margoł* XX w. RospSNSK; (jak po *Margol*), zob. MARGOL.
- MARGULSKI: *Margulski* 1854 AM Gon 29; 1851 AM Leń D3540 Włc; (n.o. **Margul*, -ż : *Margaret*, *Małgorzata* SSNO, ap. *margać*, *margować* SW).
- MARKAŁ: *Markał* 1846 TP 3128 Kal; (n.o. *Marek*, *Marko* SSNO, ap. *mark* SGP *markować* SW).
- MARKELSKI: *Markelski* 1855 WPP 110 Bch; (cf. *Markieł*).

MARKIEL: *Marklonis* 1398 SSNO; *Markel* 1417 SSNO; *Markiel* 1855 WPP 35 Wad; 1835 AM Płn D4535 Ryp; (n.o. *Marek, Marko, Merkelinus, Merklinus* SSNO, ap. *mark* SGP, *markować* SW), zob. MARKIL, MERKIL.

MARKIEŁA: *Markieła* 1846 TPD 3790 Olk; (jak po *Markiel*).

MARKIL, MERKIL: *Merkil* 1389 SSNO; *Markil* 1419 SSNO; (jak po *Markiel*), zob. MARKIEL.

MARKLAKIEWICZ: *Marklakiewicz* 1860 AM Boł 35 Płc; (n.o. **Marklak* : *Markiel, Markieła*).

MARKŁOWSKI: *Marekłowsky* 1663 RospSNS; *Markłofskij* 1838 RospSNSK; (cf. *Markiel, Markieła*).

MARKUL: *Markul* 1855 WPP 15 Res; (jak po *Markaź*), zob. MARKUŁ.

MARKULACZKA: *Markulaeska* XX w. Goła (n.o. **Markulak* : *Markul, Markuł, Markuła*).

MARKUŁ: *Markull* XX w. RospSNSK; (jak po *Markaź*), zob. MARKUL.

MARKUŁA: *Markuła* 1846 TPD 3790 Olk; (jak po *Markaź*).

MARKUSIEL: *Markusel* XX w. RospSNS; (n.o. *Markusz, Markusław, Marek, Marko* SSNO).

*MARTAL: *Martalowa* 1846 UG IwcN Puc; (n.o. *Marta, Marcin, Martinus* SSNO, SI).

MARTALA: *Martala* 1831 AM LgtW Ras; (jak po *Martal*), zob. MARTAŁA.

MARTAŁA: *Martala* XX w. RospSNSK; (jak po *Martal*), zob. MARTALA.

MARTEL: *Martel* 1883 LgtW Ras; (jak po *Martal*).

MARTELA: *Martela* 1870 AM LgtW Ras; 1846 TPD 3152 Wln; (jak po *Martal*).

MARTULA: *Martula* 1852 WPP 37 Res; (jak po *Martal*).

MARTULIK: *Martulik* XX w. RospSNSK; (cf. *Martula*).

MARTUZALSKI: *Martuzalski* XX w. Koz I, 72; (n.o. **Martuz(s)al, -ź* : **Martuz(s/z)* : *Marta, Marcin, Martinus* SSNO, SI typ jak: *Bod-us, Bod-usz, Kot-us, Kot-usz* Koz I, 12, 13).

MARTYŁA: *Martyła* XX w. Koz I, 86; (jak po *Martal*).

MARTYŁO?: *Martilo* 1480 SSNO; (jak po *Martal*).

MARTYNELA: *Martynela* 1827 AM PtkT; (n.o. *Martyn, Marcin* SSNO Goła).

MARTYNULA: *Martynula* XX w. Goła; (jak po *Martynela*).

MARUL: *Marulius* XII-XIII w., 1520 Koz I, 79; (n.o. *-mar, -miar* : *Cieszmiar, Dobiemiar, Gniewomiar, Jaromiar, Kazimiar, Naczęmiar, Racimiar, Radomiar...*, *Marcin, Marcisław, Marcellinus, Marcellus, Marena, Marena, Małgorzata* SSNO).

MARULOWIC: *Marulowicz* 1475 SSNO; (cf. *Marul*).

- MARULSKI: *Marulski* 1835 AM Skr D5250 Ryp; (jak po *Marulowie*).
- MARUSZEL: *Maruszel* 1526 Koz I, 75; (n.o. *Marusz?*, *Marusza* : *Maurycy*,
żc. *Maurus* SSNO, *Marusz* Koz I, 13, *Marusza* : *Maria* Zarp, 393).
- MARYL: *Maryl* 1827 AM PtkT; (jak po *Marul*).
- MARZĄTEK: *Marzątek* 1846 TP 3366 Mch; (n.o. **Marzał-* : ap. *marzęd*
SGP).
- MASIAŁA: *Masiała* 1846 TP 3145 Wln; (n.o. *Masz*, *Masso*, *Masza* : *Marian*,
Marcin, *Matyjasz*, *Małgorzata*, *Marusza*, *Maryja* SSNO), zob.
MASZALA.
- MASIAŁOWSKI: *Masiałowski* 1846 TP 3125 Kal; (cf. *Masiała*).
- MASIEL: *Masiel* XX w. Koz I, 75; (jak po *Masiała*), zob. MASIEŁ.
- MASIEŁ: *Maschel* 1849 RospSNSK; (jak po *Masiała*), zob. MASIEL.
- MASIOŁEK: *Maescholkin* 1781 RospSNSK; *Masiołek* 1846 TPD 3147 Kal;
(n.o. **Maś(z)ół-* : *Masz*, *Maszo*, *Massa* : *Marian*, *Marcin*, *Matyjasz*,
Małgorzata, *Marusza*, *Maryja* SSNO).
- MASKAŁA: *Maskala?* 1487 SSNO; 1728 RospSNSK; (n.o. *Maszek*, *Maszko*,
Masz : *Masz*, *Masso*, *Masza* : *Marian*, *Marcin*, *Matyjasz*, *Małgorzata*,
Marusza, *Maryja* SSNO, ap. *maskać* SW, SGP).
- MASKIELKA: *Maskielka* 1534 Koz I, 75; (n.o. **Maś(z)kiel-* : *Maszek*,
Maszko, *Masz* : *Masz*, *Maszo*, *Masza* : *Marian*, *Marcin*, *Matyjasz*, *Mał-*
gorzata, *Marusza*, *Maryja* SSNO).
- MASKOLA: *Maskola* 1341 KozR 1, 163; (jak po *Maskała*), zob. MASKO-
ŁA?
- MASKOŁA?: *Maskola* 1423 SSNO; (jak po *Maskała*), zob. MASKOLA.
- MASKULA: *Maskula* 1739 UG OstN Wej; (jak po *Maskała*), zob. MASKUŁA.
- MASKUŁ: *Maskuł* 1846 TP 255 Zam; (jak po *Maskała*).
- MASKUŁA: *Mascule* 1834 RospSNSK; (jak po *Maskała*), zob. MASKULA.
- MASSULIK: *Massulik* XX w. RospSNSK; (cf. *Maszula*).
- MASTALSKI: *Mastalski* 1789 LWKrkI; 1849 RospSNSK; 1855 WPP 26 NSąc;
Mastalska 1855 WPP 128 Wad; 1832 AM Kłm Czt; (cf. *Maszał*).
- MASZALA: *Maschyla* 1520 Koz I, 72; (jak po *Masiała*), zob. MASIA-
ŁA.
- MASZAŁSKI, MASALSKI: *Masalski* 1846 TP 3471 Mch; *Maszalski* XX w.
RospSNSK; (cf. *Maszala*).
- MASZĄTEK: *Maszątek* XX w. RospSNSK; (n.o. **Maszał-* : *Masz*, *Maszo*, *Ma-*
sza : *Marian*, *Marcin*, *Matyjasz*, *Małgorzata*, *Marusza*, *Maryja* SSNO).
- MASZCZAŁA: *Maszczala* 1846 TP 3777 Olk; (n.o. *Maszek*, *Maszko*, *Masz*
: *Masz*, *Maszo*, *Masza* : *Marian*, *Marcin*, *Matyjasz*, *Małgorzata*, *Maru-*
sza, *Maryja* SSNO).

- MASZLIŃSKA f.: *Maszlińska* 1829 AM Drb 4 Płc; (cf. *Maśla*).
- MASZLUCH: *Maszluh* 1846 TP 208 Krs; (jak po *Maszlińska*).
- MASZTAŁ: *Maszał* 1855 WPP 148 Jas; (n.o. *Maszt* : *Masz*, *Maszo*, *Masza* : *Marian*, *Marcin*, *Matyjasz*, *Małgorzata*, *Marusza*, *Maryja* SSNO, **Masza* typ jak: *Mach-ta*, *Piech-ta* Koz I, 48).
- MASZTELLA?, MASTELA: *Mastella* 1494 SSNO; *Mastela* 1855 WPP 129 Wad; (jak po *Maszał*).
- MASZUŁA: *Maschulla* XX w. RospSNSK; (jak po *Masiąta*).
- MASKIEL: *Maschkel* XX w. RospSNSK; (n.o. *Maśka* : *Masia*, *Maria* Rosp SNSK; *Maszek*, *Maszko*, *Masz* : *Marian*, *Marcin*, *Matyjasz*, *Małgorzata*, *Marusza*, *Maryja* SSNO).
- MASŁA: *Maśla* 1846 TP 3491 Mch; 1846 TP 3144 Srd; (jak po *Masiąta*).
- MATALEWSKI: *Matalewski* XX w. RospSNSK; (cf. *Matała*, n.m. *Matały* SG).
- MATALIŃSKI: *Mataliński* 1854 AM Bls 28 Płc; 1841 AM Kłk D2933 Włc; (jak po *Matalewski*).
- MATAŁA: *Mathala* 1566 RospSNSK; *Matała* 1608 BubN; *Matala* 1895 Rosp SNSK; *Matała* 1855 WPP 40 Jas; 1846 TPD 3790 Olk; (n.o. *Mata* : *Mateusz*, *Matyjasz* SSNO, ap. *matać się* SStp, *matać* SW).
- MATEL: *Matel* 1846 TP 3132 Kon; (jak po *Matała*).
- MATELÀ, MATELLA: *Matella* 1416 SSNO; *Matela* 1855 WPP 91 Jas; (jak po *Matała*).
- MATELEWICZ: *Matelewicz* 1862 AM Bls 37 Płc; (cf. *Matel*, *Matela*, *Mate*lla).
- MATELEWSKI, MATELOWSKI: *Matelowski* 1855 WPP 42 Jas; *Matelewska* 1821 AM RdzCh D4847; (jak po *Matelewicz*).
- MATELSKI: *Matelski* 1846 TPD 3855 Stn; 1827 AM PtkT; (jak po *Matelewicz*).
- MATERLA: *Materla* 1895 RospSNSK; 1855 WPP 36 NSąc; 1855 WPP 98 Res; (n.o. *Matera* : *Mateusz* Gals, 62, ap. łc. *mater*, -tris 'matka, sprawczyni' SŁPK).
- MATERLEWSKI: *Materleski* 1771 MChW II, 399 Nak; (cf. *Materla*).
- MATERLIK: *Materlick* 1743 RospSNSK; *Materlik* 1895 RospSNSK; (jak po *Materlewski*).
- MATKLA: *Matkla* 1679 Koz I, 80; (n.o. *Matko* : *Mateusz*, *Matyjasz* SSNO; ap. *matka* SStp, L).
- MATOLA: *Matola* 1528 KSW I, 544; 1855 WPP 229 Bch; (n.o. *Mata* : *Mateusz*, *Matyjasz* SSNO), zob. MATOŁA.
- MATOŁ: *Mathol* 1462 SSNO; 1538 Koz I, 77; (jak po *Matola*).

- MATOŁA: *Matola* XX w. Koz I, 77; (jak po *Matola*), zob. MATOŁA.
- MATOŁOWICZ: *matholovycz* 1526 MączN; (cf. *Matol*, *Matola*).
- MATUL: *Matul* XX w. Gals, 67; (jak po *Matola*), zob. MATUŁ.
- MATULA: *Matula* 1687-88 RospSNSK; 1786 BubN; *Matulla* 1897 RospSNSK;
Matula 1855 WPP 30 Wad; 1855 WPP 174 Bch; (n.o. *Mata* : *Mateusz*
Matyjasz SSNO, ap. *matula* SW), zob. MATUŁA.
- MATULEK: *Matuleck* 1833 RospSNSK; (cf. *Matul*, *Matula*, *Matu*, *Matu*).
- MATULEWICZ: *Matulewicz* 1866 AM Bls 78 Płc; 1853 AM Lig 28 Srp;
(jak po *Matulek*).
- MATULIK: *Matulik* XX w. RospSNSK; (jak po *Matulek*).
- MATULKA: *Matulka* XVIII, XIX w. RospSNSK; (cf. *Matul*, *Matula*, *Matu*,
Matu, ap. *matulka* SW).
- MATULSKA f.: *Matulska* 1841 AM Bob 14 Brd; (cf. *Matul*, *Matula*, *Ma-*
tu, *Matu*, n.m. *Matule* SG).
- MATUŁ: *Matul* 1204 SSNO; (jak po *Matola*), zob. MATUL.
- MATUŁA: *Matuła* 1855 WPP 117 Nsąc; 1855 WPP 95 Jas; 1855 WPP 103
Wad; 1855 WPP 81 Res; 1846 TP 119 Hrb; (jak po *Matała*), zob.
MATUŁA.
- MATYŁA: *Matyla* XX w. Koz I, 80; (jak po *Matola*), zob. MATYŁA.
- MATYLIŃSKA f.: *Matylińska* 1851 AM Sik 26 Płc; (cf. *Matyla*, *Matyła*).
- MATYŁA: *Matyła* XX w. Gals, 68; (jak po *Matola*), zob. MATYŁA.
- MATYREL: *Matyrel* 1846 TP 77 Puł; (n.o. *Matyra* : *Mata* : *Mateusz*, *Ma-*
tyjasz SSNO).
- MATYSEŁ: *Matyseł* XX w. RospSNSK; (n.o. *Matys(z)* : *Mateusz*, *Maty-*
jas(z) SSNO).
- MAZALA: *Mazala* 1826 AM PktT; (n.o. *Maz?*, *Mazan* SSNO, ap. *maza*,
mazad SW).
- MAZELA: *Mazela* 1846 TPD 3791 Olk; 1841 UG MazN Szt; (jak po *Ma-*
zala).
- MAZELSKI: *Maselski* 1856 UG MazN Szt; (cf. *Mazela*).
- MAZGAL: *Mazgal* XX w. Koz I, 72; (ap. *mazga* SW).
- MAZGALIK: *Mogalik* XX w. RospSNSK; (cf. *Mazgal*, *Mazgała*).
- MAZGALSKI: *Mazgalski* 1875 AM Lid Brd; (jak po *Mazgalik*).
- MAZGAŁA: *Mazgała* 1678, 1724 BSN; 1855 WPP 136 Wad; (ap. *mazgał* L,
mazgaić SW).
- MAZIOŁEK: *Maziołek* 1534 Koz I, 77; (n.o. **Mazioł*-, ap. *mazad* Cn,
SW, *mazia* SW).
- MAZULEWICZ: *Mazulewicz* XX w. Koz I, 79; (cf. *Mazuła*).
- MAZUŁA: *Mazuła* 1846 TP 210 Krs; (jak po *Mazala*).

- MAĆEL:** *Montzel* 1545 KozR 31, 3428; (n.o. *Męcimir, Męcistał* SSNO, ap. *mąciś* L, SW).
- MAĆIL:** *Martil* 1548 RospSNSK; (jak po *Mącel*).
- MAĆZELAK:** *Mączelak* 1797 ACC; (n.o. **Mączel-* : *Męc(z)* : *Męcimir, Męcistał* SSNO, ap. *mączed, mącznieś* SW).
- MAĐAL:** *Mądal* 1501 KozR 31, 3363; (n.o. *Mąda, Męda* : *Sobiemęda, Mąda Mędo* : *Odrzymądo, Wydrzymądo* SSNO, ap. *mąda, mądo* SW, *mędo, mądo* SStp).
- MAĐALA, MENDALA:** *Mandala* 1489 KozR 31, 3363; *Mendala* XX w. Koz I, 72, (jak po *Mądal*).
- MAĐALSKI:** *Mądalcki* 1830 AM Bon 36 Włc; (cf. *Mądal, Mądala, Mendala*).
- MAĐAŁKA:** *Mandalka* 1899 RospSNSK; (cf. *Mędała, Mądal, Mądala, Mendala*).
- MAĐEL, MAĐZIEL, MĘDEL:** *Mądel* 1704 AM Stw; *Mędel* 1846 TP 3145 Wln; *Mądel* 1839 AM Bąd 19 Nsz; *Mędel* 1839 AM KolW D3072 Nsz; *Mądział* XX w. Koz I, 75; (jak po *Mądal*), zob. **MIĄDZEL**.
- MAĐERLA:** *Manderla* XX w. RospSNSK; (ap. *mąder, mądry* SW), zob. **MAĐRELA**.
- MAĐRAL:** *Mądral* XX w. GalNP; (jak po *Mąderla*), zob. **MAĐRAL**.
- MAĐRALA, MĘDRALA:** *Mądrala* 1855 WPP 20 Wad; 1852 WPP 126 Res; *Mędrala* 1846 TP 3773 Olk; 1846 TP 3546 Mch; 1846 TPD 3341 Klc; *Mądrala, Mędrala* 1846 TP 3125 Kal; *Mądrala* 1851 AM Osc D4237 Nsz; (n.o. *Mądro, Mędro, Mądry* SSNO : ap. *mądro, mędro, mądr, mądry* SStp, *mądrala, mędrala* SW).
- MAĐRALSKI, MĘDRALSKI:** *Mędralski* 1664 LWPłc; 1854 AM Lun D3479 Nsz; (cf. *Mądral, Mądrala, Mędrala, Mędrała*).
- MAĐRELA:** *Mandrella* 1566 RospSNSK; *Mandrela* 1679 Koz I, 75; *Mandrella* 1743, 1887 RospSNSK; (n.o. *Mądro, Mędro, Mądry* SSNO, ap. *mądro, mędro, mądr, mądry* SStp, *mądrela* SW, *mędrela* L), zob. **MAĐERLA**.
- MAĐROGOLIŃSKI:** *Mondrogoliński* 1609 UG Górn; (n.o. **Mądrogol, -ż-* : *Mądroga* : *Mądro, Mędro, Mądry* : *Sobiemądr* SSNO, ap. *mądro, mędro, mądr, mądry* SStp, typ jak: *Mał-oga, Mat-oga, Sob-oga* Koz I, 69).
- MAĐZELEWSKI:** *Mądzelewski* 1847 AM Sał D5169 Ryp; *Mądzelewska* 1823 AM Brzp I Brd; (cf. *Mądel, Mądział, Mędel*).
- MAKIEL, MUNKIEL:** 1832 RospSNSK; (n.o. *Mąka, Męka* : *-mąka* : *Kazimąka, Piździmąka* SSNO, *Męcimir* TasZN, 81, SSNO, *Męcistał, Męcistał* SSNO, ap. *mąka* SStp, L, SW).

- MAKOL: *Mąkol* 1845 AM Czm 20 Gon; (jak po *Mąkiel*).
- MAKOLSKI, MĘKOLSKI: *Mąkolski* 1632 LCh; *Mękolska* 1801 ACC Łow; *Mąkolski* 1840 AM Czm 15 Srp; *Mąkolska* 1837 AM Jem 12 Płc; (cf. *Mąkol*, n.m. *Mąkolioe* SG).
- MAKULSKI: *Mąkulski* 1810 AM Lip Koc; (n.o. **Mąkul*, -ł- : *Mąka*, *Męka* : -*mąka* : *Kazimąka*, *Piżdzimąka* SSNO, *Męcimir* TazsN, 81, SSNO, *Męcistał*, *Męcistał* SSNO, *mąka* SStp, L, SW).
- MAŁTRAL: *Mątral* XVI w. Koz I, 72; (n.o. **Mątra* : *Męt*, *Męto* : -*męt*, -*mą* : *Kożomąt* SSNO), zob. MAŁDRAL.
- MECHEL: *Mechel* 1855 WPP 96 Bch; 1846 TP 3530 Mch; 1846 TP 244 RdzP; (n.o. *Mech*, *Miech* : -*miech* : *Śmierdzimiech* SSNO, ap. *mech*, *mecha* SW).
- MECHELA: *Mechela* 1846 TP 3542 Mch; (jak po *Mechel*).
- MECHELEK: *Mechelk* XX w. RospSNSK; (cf. *Mechel*, *Mechela*).
- MECHULSKI: *Mechulski* 1837 AM Łąż D3768 Lin; (cf. *Mechuła*).
- MECHUŁA: *Mechuła* 1850 AM Kłt D3011 Włc; (jak po *Mechel*).
- MEDEL: *Medel* 1817 AM Lip Koc; (n.o. *Medard* : łc. *Medardus*, *Amadej* : łc. *Amadeus* SSNO).
- MEDELA: *Medela* 1789 LWKrkI; (jak po *Medel*).
- *MEGIEL: *Megielowa* 1760 UG Lin Ksr; (ap. kasz. *męga* 'komar' UG LinN, n.o. niem. *Mäg(e)le* Got).
- MEMEL: *Memel* XX w. Koz I, 75; (ap. *mem*, *memłać* SW).
- MENDALKA: *Mendalka* 1886 AM Lid Brd; (cf. *Mądala*, *Mendala*).
- MENDELA: *Mendela* 1408 SSNO; (jak po *Mądal*), zob. MENDLA.
- MENDLA: *Mendla* XV w. 1292 SSNO; (jak po *Mądal*), zob. MENDELA.
- MENTAL: *Mental* XX w. Koz I, 72; (n.o. *Męt*, *Męto* : -*męt*, -*mą* : *Kożomąt*, *Męcimir*, *Męcistał*, *Męcistał* SSNO, ap. *mental* SW).
- MENTEL: *Mentel* 1846 TP 3666 Olk; (n.o. *Męt*, *Męto* : -*męt*, -*mą* : *Kożomąt*, *Męcimir*, *Męcistał*, *Męcistał* SSNO, niem. *Mantel*, *Mentel* Got), zob. MENTYL.
- MENTLEWICZ: *Mentlewicz* 1847 AM Dał D2112 Włc; (cf. *Mentel*).
- MENTULA: *Mentula* 1531 Koz I, 79; (n.o. *Męt*; *Męto* : -*męt*, -*mą* : *Kożomąt*, *Męcimir*, *Męcistał*, *Męcistał* SSNO).
- MENTYL: *Mentył* XX w. Koz I, 80; (jak po *Mentula*), zob. MENTEL.
- MERDEL: *Merdel* 1846 TP 3144 Srd; (ap. *merda*, *merdać* SW).
- MERKŁA?: *Merkła* 1732 RospSNSK; (n.o. *Marek*, *Marko* SSNO, *Merk* GalNP, niem. *Merk*, *Merklein* Got).
- MERMEL: *Mermel* 1846 TP 3771 Olk; (ap. *merma* SW, SGP).
- MESZAL: *Meszał* 1846 TP 3131 Kon; *Meszał* 1787 MChW I, 215 Pzn;

- Mesal* 1844 AM Rok 19 Płc; 1852 UG StaśN Ksr; (n.o. *Miesz*, *Miesz* : *Miecistał*, *Mieciał*, *Mietsłał* TazsN, 81, *Miesłał* SSNO, *Miech*, *Mech* SSNO), zob. MIESZAŁ.
- MESZEL?: *Meschel* 1421 SSNO; (jak po *Meszał*).
- METELA: *Metela* XX w. Koz I, 75; (n.o. *Mieta*, *Mietek* ZarP, 394, ap. *meta* SW).
- MĘCAŁA: *Męcała* 1846 TP 3145 Wln; (n.o. *Męcimir* TazsN, 81, *Męcistał*, *Męcistał* SSNO, ap. *męciś*, *męciś* L, SW).
- *MĘCIELA: *Męciela* 1324 Koz I, 75; (jak po *Męcała*).
- MĘCZEKALSKA f.: *Męczekalska* 1842 AM Prd D4626 Włc; (n.o. **Męczał*, -i- : *Męc(z)ek*, *Męczek*, *Męc(z)ko*, *Męc(z)ko*, *Męc(z)k*, *Męc(z)k*, *Męc(z)k* : *Męc(z)* SSNO : *Męcimir* TazsN, 81, *Męcistał*, *Męcistał* SSNO).
- MĘCZYŁ: *Mancził* 1841 UG MazN Szt; (n.o. *Męc(z)* SSNO : *Męcimir* TazsN, 81, *Męcistał*, *Męcistał* SSNO, ap. *męczyć* SW).
- MĘDALIC(Z): *Mandalicz* 1437 SSNO; (cf. *Mędała*).
- MĘDAŁA: *Mandala* 1445 SSNO; *Mundala* 1567 RospSNSK; (jak po *Mędal*).
- MĘDEŁAK: *Mędelak* 1832 AM Orl D4196 Nsz; (cf. *Mędel*, *Mędziel*, *Mędel*).
- MĘDELSKA f.: *Mędelska* 1832 AM Słż D5301 Nsz; 1849 AM Krj 24 Srp; (jak po *Mędelak*).
- MĘDLAK: *Mędlak* 1860 Stb 35 Płc; (jak po *Mędelak*).
- MĘDRALCZAK: *Mędralczak* 1701 KSW II, 20; (cf. *Mędral*, *Mędrala*, *Mędrala*, *Mędrała*).
- MĘDRAŁA: *Mędrała* 1835 WPP 61 Res; 1846 TP 210 Krs; (n.o. *Mędro*, *Mędro*, *Mędry* SSNO : ap. *mędro*, *mędro*, *mędr*, *mędry* SStp, *mędrzeć*, *mędrzeć* SW).
- MĘDRYGAL: *Mędrygal* XX w. Koz I, 72-73; (ap. *mędryga* SW).
- MĘDUŁA: *Mendula* XX w. RospSNSK; (jak po *Mędal*).
- MĘDZIBUŁA?: *Mandibula* 1483 SSNO; (n.o. **Mędziba* : *Męda*, *Męda* : *Sobiemęda*, *Mędo*, *Mędo* : *Odrzymędo*, *Wydrzymędo* SSNO, ap. *mędo*, *mędo* SStp, *męda*, *mędo*, *mędzie* SW, typ jak: *Koc-iba*, *Tol-iba* Koz I, 98).
- MĘDZIELA: *Mędziela* 1852 WPP 59 Res; (n.o. *Męda*, *Mędra* : *Sobiemęda*, *Mędo*, *Mędo* : *Odrzymędo*, *Wydrzymędo* SSNO, ap. *mędo*, *mędo* SStp, *męda*, *mędo*, *mędzie* SW).
- MĘDZIGAŁ: *Myndzigał* XX w. RospSNSK; (n.o. *Mędziga* Koz I, 69 : *Męda*, *Męda* : *Sobiemęda*, *Mędo*, *Mędo* : *Odrzymędo*, *Wydrzymędo* SSNO, ap. *mędo*, *mędo* SStp, *męda*, *mędo*, *mędzie* SW).
- MĘDZIŁA: *Mandzyła* Koz I, 86; (jak po *Mędziela*).
- MĘKAL: *Mękal* 1846 TP 258 Zam; 1846 TP 120 Hrb; (n.o. *Męka*, *Męka* :

- : -mąka : *Kazimąka, Piżdżimąka* SSNO, *Męcimir TaszN*, 81, SSNO, *Męciszaw, Męcstaw* SSNO, ap. *mękał* SW).
- MĘŻAŁKA: *Mężałka* 1852 AM Leń D3541 Wic; (n.o. **Mężał-* : ap. *mę-żyć* SW).
- MĘŻLA: *Mężła* XX w. Koz I, 80; (ap. *mąż, mężyć* SW).
- MIALSKI: *Mialski* 1765 LWKrkI; (cf. *Miał*).
- MIAŁ: *Miał* 1846 TP 243 RdzP; (ap. *mieć, miał* SW).
- MIAZGUL: *Miazgul* 1836 AM Łum D3846 Ryp; (ap. *miazga* SW).
- MIĄDZEL: *Miądzel* 1841 TP 385 Opn; (ap. *międza, miedza* SW), zob. MĄDEL, MĄDZIEL, MĘDEL.
- MIAĞAŁA: *Myğgala* XVI w. UG Skaln; (ap. *miączed* SW, gw. *miągać* 'pomiaukiwać').
- MICAŁ: *Micał* 1851 WPP 1 Bch; 1854 WPP 26 Res; (n.o. *Micz, Mika* : *Mikołaj* SSNO).
- MICAŁA: *Mitzale* 1668 RospSNSK; (*jak po *Micał*).
- MICHALA: *Michala* 1855 WPP 141 Jas; (n.o. *Mich, Micho* : *Michał* SSNO).
- MICHALCULA: *Michalcula* XX w. GołA; (n.o. *Michalec* : *Michał* GołA).
- MICHALCULIN: *Michalculin* XX w. GołA; (cf. *Michalcula*).
- MICHEL, MICHIEL: *Michiel* 1565 LWPom; *Michel* 1782 MchW I, 466 Pzn; (n.o. *Mich, Micho* : *Michał* SSNO, hebr. *Michael*).
- MICHLA: *Michla* 1846 TP 3344 Mch; 1846 TPD 3341 Klc; (jak po *Michala*).
- MICHLEWSKI: *Michlewski* 1855 AM NDąk D4121 Byd; (cf. *Michla*).
- MICHLEWICZ: *Michlewicz* 1830 AM Cch D1914 Lin; 1851 AM Doń D2260 Ryp; (jak po *Michlewski*).
- MICHNAL: *Michnal* 1855 WPP 60 Jas; (n.o. *Michno* : *Michał* SSNO).
- MICHOL: *Michol* 1459 SSNO; (jak po *Michala*), też MICHOL.
- MICHOŁA: *Michola* 1413 SSNO; (jak po *Michala*), też MICHOLA.
- MICHOŁ też MICHOL.
- MICHOŁA też MICHOLA.
- MICHTALEWICZ: *Michtalewicz* XVI w. UG NiedN; (n.o. **Michtal*, : *Michta* Koz I, 48, *Mich* : *Michał* SSNO).
- MICHTYL: *Michtyl* 1851 AM Bađ 31 Nsz; (n.o. *Michta* Koz I, 48 : *Mich, Micho* : *Michał* SSNO).
- MICHUL: *Michul* 1478 SSNO; (jak po *Michala*), też MICHUŁ.
- MICHULSKI: *Michulski* 1794 BM; 1830 AM Sik 5 Płc; 1836 AM Słż D5304 Nsz; (cf. *Michul, Michuł, Michuła*).
- MICHUŁ też MICHUL.
- MICHUŁA: *Michulla* 1743 RospSNSK; (jak po *Michala*).

- MICHUŁKA: *Michulka* XX w. RospSNSK; (cf. *Michuł, Michuła*).
- MICIELSKI, MYCIELSKI: z *Mycielskich Anna* 1729-71 LWKrkI; *Mieliński* 1846 TP 3136 Łęc; *Mycielski* 1771 LMP Pzn; *Mieliński* 1828 AM Goz 3 Srp; (cf. *Miczel, Myczel, Miciel, Mycel, Niczel, Nycel, Necel*).
- MICIGULSKI: *Micigulski* 1863 ChPS, 262 Rad; (n.o. **Micigul, -ł* : **Micig(a)* : *Micz, Mika* : *Mikołaj* SSNO, typ jak: *Gab-iga, Sul-iga* Koz I, 68, 69).
- MICIOŁEK: *Miciołek* 1855 WPP 11 NSąc; (n.o. **Micioł-* : *Micz, Mika* : *Mikołaj* SSNO).
- MICUŁA: *Micuła* 1789 LWKrkI; 1846 TP 3688 Olk; 1846 TP 211 Krs; (jak po *Miczal, Mical, Nical*), zob. MICZULA.
- MICZAL, MICAL, NICAL: *Miczol* 1628 BSN; *Mical* 1851 WPP 1 Bch; *Nical* 1852 WPP 7 Res; (n.o. *Micz, Mika, Nicz, Niczo* : *Mikołaj, łc. Nicolaus* SSNO).
- MICZALKA: *Miczalka* 1512 Koz I, 73; (cf. *Miczal, Mical, Nical*).
- MICZAŁEK, MICAŁEK, NICAŁEK: *Myczalek* 1486 SSNO; *Micałek* 1852 WPP 165; *Nicałek* 1855 WPP 63 Res; (cf. *Mical, Micała*).
- MICZEL, MYCZEL, MICIEL, MYCEL, NICZEL, NYCEL, NECEL: *Miczel* 1392 SSNO; *Niczel* 1407 1308 SSNO; *Mycel* 1634 UG BanA; *Miciel* 1714 LIC; *Myczel* 1855 WPP 136 Wad; *Nycel* 1846 TP 83 Puł; *Necel* 1836 AM Łok D3801 Nsz; *Nycel* 1835 AM Osk D4351 Lin; *Necel* 1833 AM Gol 8 Srp; 1848 AM Ryp D5068; 1863 AM BrzP 1 Brd; *Noetzel* 1846 UG StaśN Ksr; *Necel* 1837 UG StępN Krt; *Netzel* 1833 UG SierA Wej; (n.o. *Micz, Mika, Nicz, Niczo, Mikołaj* łc. *Nicolaus* SSNO, ap. *myciel* L, SW).
- MICZULA: *Miczula* 1566 RospSNSK; (jak po *Miczal, Mical, Nical*), zob. MICUŁA.
- MIECHRZAL: *Miechrzal* XX w. Koz I, 73; (ap. *miechrza* SW).
- MIECIELA: *Mietzella* XX w. RospSNSK; (n.o. *Miec(z), Miec(z)a* : *Miecistał* SSNO).
- MIECULA: *Miecula* XX w. GołA; (n.o. *Miecia* : *Mieczystawa* GołA).
- MIECZAL: *Miczal* 1680 KozR 10, 362; (n.o. *Miec(z), Miec(z)a* : *Miecistał* SSNO, ap. *miecz* L).
- MIECZLIK: *Mieczlik* 1755/56 RospSNSK; (n.o. **Miecz(e)ł-* oraz cf. *Mieciela*).
- MIECZUL: *Mieczul* 1520 Koz I, 79; (jak po *Miczal*).
- MIEDZIAŁ: *Miedziol* 1885 RospSNSK; (ap. *miedzić, miedź, miedza* SW).
- MIEDZIEL: *Medzel* 1743 RospSNSK; (jak po *Miedziat*).

- MIEKALSKA f.: *Miekalska* 1841 AM Bod 16 Płc; (n.o. **Miekal*, -i- : ap. *miekać* SW).
- MIERDEL: *Mierdel* XX w. RospSNSK; (jak po *Mierdziota*).
- MIERDZIOLA: *Merdzola* 1655 BubN; (ap. *mierdzić*, *mierzid* SW, SGP).
- *MIERZAŁ: *Miraalin* 1732 RospSNSK; *Mierel* 1866 RospSNSK; (n.o. *Mierza* RospSNSK : ap. *mierzad* SW).
- MIERZCHALSKA f.: *Mierzchalska* 1845 AM Słż D5312 Nsz; (cf. *Mierzchała*).
- MIERZCHAŁA: *Mierzchala* XX w. RospSNSK; (ap. *mierzchać* SW).
- MIESZAŁ: *Mieszal* 1664 Koz I, 82; (ap. *mieszad* L).
- MIESZAŁA, MIĘSZAŁA: *Myeszala* 1498 SSNO; *Mieszala* 1527 Koz I, 82; *Missalla* 1743 RospSNSK; *Mischalla* 1866 RospSNSK; *Mięszala* 1826 TP 686 Opt; *Mieszala* 1846 TPD 3152 Wln; 1846 TP 3129 Kal; (ap. *mieszad* SStp, L, SW, *mięszad* Dejs, *mieszala*, *mięszala* L, SW).
- MIESZAŁEK: *Missalek* 1895 RospSNSK; (cf. *Mieszal*, *Mieszala*, *Mięszala*).
- MIESZAŁKO: *Mischalke* XX w. RospSNS; (jak po *Mieszalek*).
- MIESZAŁOWSKI: *Mieszalowski* 1839 AM Osk D4355 Lin; (jak po *Mieszalek*).
- MIESZKALSKI: *Mieszkalski* 1853 AM Słż D5319 Nsz; (cf. *Mieszal*, *Mieszala*).
- MIESZKAŁ: *Metschkol* 1895 RospSNSK; (ap. *mieszkać* SW, SGP).
- MIESZKAŁA: *Mieszkała* 1846 TPD 3152 Wln; (jak po *Mieszkał*).
- MIETALAK: *Mietalak* 1777 BM; (n.o. **Mietal*, -i- : *Mietślaw*, *Mieciław*, *Mieciślaw* TaszN, 81, ap. *mietad* SW).
- MIETALSKI: *Mietalski* 1837 AM Kcn D2728 SzB; (jak po *Mietalak*).
- MIETEL: *Mietel* 1846 TP 3351 Mch; (n.o. *Mietślaw*, *Mieciław*, *Mieciślaw* TaszN, 81).
- MIETELSKI, METELSKI: *Mietelski* 1564-65 LWWKI; 1724 LIC; *Metelski* 1789 LMP Pzn; (cf. *Mietel*).
- MIĘCIEL: *Mienciel* XX w. RospSNSK; (n.o. *Mięcślaw*, *Męcisław*, *Męcślaw* Męśław SSNO).
- MIĘKALSKI: *Miękalski* 1846 TP 3585 Mch; (n.o. **Miękal*, -i- : ap. *miękki* SW).
- MIĘŻAŁ: *Mięzał* XX w. Koz I, 73; (ap. *mięż*, *mięsz* ASStp, SW, *mięż*, *mięszad* L), zob. MIĘŻAŁ.
- MIĘŻAŁ: *Mięzał* 1555 Koz I, 82; (jak po *Mięzał*), zob. MIĘŻAŁ.
- MIGAŁA: *Migala* 1623 KSW I, 319; (ap. *migad* SStp, L, SW), zob. MIGAŁA.

- MIGALIK: *Migalik* 1758 BM; (cf. *Migala*, *Migał*, *Migała*).
- MIGALSKI: *Migalski* 1846 TP 3778 Olk; (jak po *Migalik*).
- MIGAŁ: *Migał* 1846 TP 3389 Mch; (jak po *Migała*).
- MIGAŁA: *Migała* 1750 BM; *Migale* 1860-65 RospSNSK; *Migała* 1855 WPP 20 Bch; 1852 WPP 2 Res; 1846 TP 3450 Mch; 1827 AM PtkT; 1846 TPD 3150 Srd; (jak po *Migala*), zob. MIGALA, MIGOŁA.
- MIGIEL, MIGEL: *Migiel* 1630 KozR 4, 422; 1715, 1842 BubN NTrg; 1855 WPP 162 NSac; 1846 TP 252 Zam; *Migelka Marianna* 1851 UG Leszn Ksr; *Mygiel* 1891 UG GlnA Krt; (ap. *migał* L, SW, *migiel* SW).
- MIGIELSKI: *Migielska* 1774 UG Borzn; *Migielski* 1836 UG Leszn Ksr; (cf. *Migiel*, *Migel*), zob. MYGIELSKI.
- MIGIEŁEK: *Migietek* 1855 WPP 28 Bch; (n.o. **Migieł*- oraz cf. *Migiel*, *Migel*).
- MIGLIK: *Miglik* 1794 BM; (jak po *Migielski*).
- MIGOŁA: *Migoła* XX w. Koz I, 77; (jak po *Migala*), zob. MIGALA.
- MIGRALA: *Migrala* 1546 KSW I, 114; (ap. *migrować* SW, SGP), zob. MIGRALA.
- MIGRAŁA: *Migrała* 1855 WPP 199 Bch; (jak po *Migrala*), zob. MIGRALA.
- MIGULSKI: *Migulski* 1744 ACC; 1828 AM Lis D3451 Wąb; (cf. *Migul*, *Migula*).
- MIGUŁ?: *Mygulo* 1478 SSNO; (jak po *Migala*).
- MIGUŁA: *Migula* 1850 RospSNSK; *Migula* 1855 WPP 46 Bch; (jak po *Migala*).
- MIJAL: *Mijał* 1846 TPD 1621 RawM; 1762 MChW III, 29 Kon; (ap. *mijał* SW), zob. MIJAŁ.
- MIJALSKI: *Mijałski* 1855 WPP 252 Bch; 1863 ChPS, 262 Olk; 1846 TP 3134 Kon; (cf. *Mijał*, *Mijał*, *Mijała*).
- MIJAŁ: *Mijał* 1855 WPP 149 Jas; 1852 WPP 8 Res; (jak po *Mijał*), zob. MIJAŁ.
- MIJAŁA: *Mijała* 1846 TP 3131 Kon; (jak po *Mijał*).
- MIKAL, NIKAL: *Mikal* 1867 UG MazN Szt; *Nikal* 1800 UG WesN Tcz; (n.o. *Mika*, *Mik*, *Miko*, *Nik*, *Niko* : *Mikołaj*, *Nicolaus* SSNO, ap. *mikał* SW).
- MIKALSKI: *Mikalski* 1824 AM Lis D3451 Wąb; (cf. *Mikal*, *Nikal*).
- MIKIEL, NIKIEL, NYKIEL: *Nickel* 1372 SSNO; *Mikyel* 1408 SSNO; *mykyel* 1523 MączN; *Nykiel* 1682 RospSNSK; *Nikiel* 1748 RospSNSK; *Nickel* 1895 RospSNSK; *Nikiel* 1855 WPP 3 Wad; 1852 WPP 59 Res; *Nykiel* 1846 TPD 3790 Olk; *Mikiel* 1846 TP 222 Lub; *Ny-*

- kiel* 1846 TP 3144 Srd; *Nikiel* 1846 TP 3128 Kal; 1814 AM Błar RawM; *Nykiel* 1846 TP 3136 Łęc; *Niklowna* 1840 ACC Łow; *Nykiel* 1846 TP 3132 Kon; *Nikiel* 1779 LMP Pzn; *Nykiel* 1832 AM Kłk D2924 Włc; *Nikiel* 1846 TP 77 Puł; 1832 AM Grd 6 Srp; *Nykiel* 1834 AM Chr D1856 Ryp; *Nikiel* 1841 AM CzsChj D2061 Chj; *Nickel* 1849 UG StaśN Ksr; (n.o. *Mika, Mik, Miko, Nik, Niko* : *Mikołaj, Nicolaus* SSNO, ap. *mikać* SW, n.o. niem. *Nüchel* Got), zob. MIKLO, NIKIL, NYKIL.
- MIKLA: *Mikla* 1726 ACC; 1846 TP 3429 Mch; (n.o. *Mika, Mik, Miko* : *Mikołaj* SSNO), zob. MIKŁA.
- MIKLO: *Myclono* 1288 SSNO; *Micklonem* 1357 SSNO; *Miklonis* 1416 SSNO; (jak po *Mikla*), zob. MIKIEL, NIKIEL, NYKIEL, MIKŁO.
- MIKŁA: *Mikła* 1742 BM; 1846 TPD 3151 Srd; (jak po *Mikla*), zob. MIKLA.
- MIKŁO: *Mikło* XX w. Koz I, 85; * (jak po *Mikla*), zob. MIKLO.
- *MIKRUL: *Mikrulka* 1855 WPP 21 Jas; (ap. *mikry* SW).
- MIKUL: *Mikul* 1855 WPP 58 Wad; (jak po *Mikla*), zob. MIKUŁ.
- MIKULA: *Mikula* 1855 WPP 160 NSąc; 1851 WPP 6 Jas; 1855 WPP 183 Bch; (jak po *Mikla*), zob. MIKUŁA.
- MIKULAK: *Mikulak* 1814 AM Błar RawM; 1785-86 MChW II, 83 Gnz; XX w. UG Zdera MakM; XX w. UG Kleca Can; (cf. *Mikul, Mikula, Mikuł, Mikuła*).
- MIKULEC: *Miculecz* 1387, 1437 SSNO; (jak po *Mikulak*).
- MIKULIC[Z]: *Miculicz* 1438 SSNO; (jak po *Mikulak*).
- MIKULIK: *Mikulik* 1855 WPP 40 Bch; 1865 AM Rot 76 Płc; (jak po *Mikulak*).
- MIKULSKI: *Mikulski* 1855 WPP 110 Bch; 1846 TPD 3151 Srd; 1846 TP 235 Łuk; 1769 MChW III, 48 Kon; 1836 AM Bła 11 Płc; 1835 AM Grb D2572 Włc; 1833 AM Gój 8 Srp; *Mikulska* 1847 AM Łum D3856 Ryp; 1845 AM Byd 31; *Mikulski* 1840 AM CzsChj D2061 Chj; 1846 TP 118 Aug; (cf. *Mikul, Mikula, Mikuł, Mikuła, n.m. Mikułowice, Mikuły* SG).
- MIKUŁ: *Micul* 1231, 1388 SSNO; *Mikul* 1453 SSNO; *Mikuł* 1743 RospSNSK; *Mikul* 1895 RospSNSK; (jak po *Mikla*), zob. MIKUL.
- MIKUŁA: *Micula* 1392, 1459 SSNO; *Mikulla* 1501 RospSNSK; *Mikuła* XVI-XVII w. Koz I, 79; *Mickulla* 1787 RospSNSK; *Mikula* 1855-89 RospSNSK; *Mikuła* 1855 WPP 160 NSąc; 1855 WPP 53 Wad; 1853 WPP 7 Bch; 1852 WPP 129 Res; 1846 TPD 3790 Olk; 1846 TP 3384 Mch; 1846 TP 258 Zam; 1846 TP 211 Krs; 1846 TPD 3151

- Srd; 1861 TPD 3148 Kon; 1759 MChW I, 106 Pzn; XX w. UG Kleca Can; 1867 UG MazN Szt; (jak po *Mikla*), zob. MIKULA.
- MIKUŁOWSKI: *Mikułowski* 1789 LWSI; (cf. *Mikuż*, *Mikuła*, n.m. *Mikułowice*, *Mikułów*, *Mikuży* SG).
- MILEL: *Milel* 1512 (1193) SSNO; (n.o. *Mitobor*, *Mitobrat*, *Mitodziad*, *Mitogost*, *Miłosław*, *Miłowit*, *Miło(w)uj*; -mił : *Bogmił*, *Bogomił*, *Bogumił*, *Bratumił*, *Długomił*, *Drogomił*, *Gostmił*... SSNO, ap. *milić się*, *mił*, *miły* SStp).
- MILKAŁOWSKI: *Milkałowski* 1823 ACC Łow; (n.o. **Milkał* : *Milek* : *Emil* ZarP, 395, *Mitobor*, *Mitobrat*, *Mitodziad*, *Mitogost*, *Miłosław*, *Miłowit*, *Miło(w)uj*; -mił : *Bogmił*, *Bogomił*, *Bogumił*, *Bratumił*, *Długomił*, *Drogomił*, *Gostmił*... SSNO, ap. *milić się* SStp, *milić* SW, *mił*, *miły* SStp, SW).
- MILUŁA: *Miluła* 1846 TP 256 Zam; (n.o. *Mila* : *Emilia* ZarP, 381, *Mitobor*, *Mitobrat*, *Mitodziad*, *Mitogost*, *Miłosław*, *Miłowit*, *Miło(w)uj*; -mił : *Bogmił*, *Bogomił*, *Bogumił*, *Bratumił*, *Długomił*, *Drogomił*, *Gostmił*... SSNO, ap. *milić się* SStp, *milić* SW, *mił*, *miły* SStp, SW).
- MIMIKIEL: *Mimikiel* 1846 TP 3127 Kal; (ap. *mimik* SW).
- MINAŁA: *Minalla* XX w. RospSNSK; (n.o. *Min*, *Min*, *Michał* SSNO, ap. *minąc* SW).
- MINOLA: *Minola* 1832 RospSNSK; (jak po *Minala*).
- MINOŁ: *Minoł* Koz I, 77; (jak po *Minala*).
- MINULA: *Minulla* XX w. RospSNSK; (jak po *Minala*).
- MIRAŁ: *Mirał* XX w. Koz I, 82; (n.o. *Mir*, *Miro* : -mir : *Będomir*, *Będzimir*, *Bolemir*, *Borzymir*, *Bramir*, *Branimir*, *Bratomir*, *Chociemir*, *Chwalimir*, *Cieszymir*...; *Mirostaw* zob. SSNO III, 519-520, ap. *mira* SW).
- MIREL?: *Mirel* XX w. RospSNSK; (jak po *Mirał*).
- MIRKAL: *Mirkal* 1846 TP 218 Lub; (n.o. *Mirek*, *Mirko* : *Mir*, *Miro* : -mir : *Będomir*, *Będzimir*, *Bolemir*, *Borzymir*, *Bramir*, *Branimir*, *Bratomir*, *Chociemir*, *Chwalimir*, *Cieszymir*...; *Mirostaw* zob. SSNO III, 519-520).
- *MIRKALA: *Mirkalina* 1854 AM Solk 2 Byd; (jak po *Mirkal*), też *MIRKAŁA.
- *MIRKAŁA też *MIRKALA.
- MIROLSKI: *Mierolski* XX w. RospSNSK; (n.o. **Mirol*, -ł : *Mir*, *Miro* : -mir : *Będomir*, *Będzimir*, *Bolemir*, *Borzymir*, *Bramir*, *Branimir*,

- Bratomir, Chociemir, Chwalimir, Cieszymir...; Mirosław zob. SSNO III, 519-520, ap. mira SW, też cf. Mirał).
- MIRYŁOWICZ: *Miryłowicz* 1852 WPP 145 NSąc; (n.o. *Mirył- : Mir, Miro : -mir : Będomir, Będzimir, Bolemir, Borzymir, Bramir, Branimir, Bratomir, Chociemir, Chwalimir, Cieszymir...; Mirosław zob. SSNO III, 519-520, ap. mira SW).
- MISAJŁO: *Misajło* 1483 SSNO; (n.o. *Miszaj, Myszaj* : *Misza, Mysza, Misz, Mysz, Miszo, Myszo* : *Michał, Mikołaj* SSNO).
- MISAL: *Misal* 1846 TP 3133 Kon; (n.o. *Misz, Mysz, Misza, Mysza, Miszo, Myszo* : *Michał, Mikołaj* SSNO), zob. MISZAŁ.
- MISIAŁEK: *Misiałek* 1696 Koz I, 82; 1855 WPP 59 Jas; (cf. *Miszal, Miszała, Myszała*).
- MISIEL: *Misielka* 1734 RospSNSK; *Mischel* 1822 RospSNSK; (jak po *Misal*).
- MISIELSKI: *Misielski* 1853 AM Gol 28 Srp; (cf. *Misiel*).
- MISIŁO: *Misiło* 1852 WPP 116 Res; (n.o. *Misz, Mysz, Misza, Mysza, Miszo, Myszo* : *Michał, Mikołaj* SSNO, ap. *misił* SW).
- MISIOŁEK: *Misziółek* XVI w. UG SkalN; (n.o. **Misioł-* : *Misz, Mysz, Misza, Mysza, Miszo, Myszo* : *Michał, Mikołaj* SSNO).
- MISIULAK: *Misiulak* XX w. GołA; (n.o. **Misiula* : *Misio* : *Michał GołA*).
- MISKEL: *Miskl* 1156, 1336 Koz I, 75; (n.o. *Miszek, Myszek, Miszko, Myszko* : *Misz, Mysz, Misza, Mysza, Miszo, Myszo* : *Michał, Mikołaj* SSNO).
- MISKLEWICZ: *Miskiewicz* 1852 AM Brd 24; (cf. *Miskel*).
- MISKUŁA: *Miskulla* 1865-69 RospSNSK; (jak po *Miskel*).
- MISTALIK: *Mistalik* 1823 TP 643 Rad; (cf. *Misztal, Mistal, Misztala, Mistala*).
- MISTALSKA f.: *Mistalska* 1795 AM Lip; 1800 AM Lip Koc; (jak po *Mistalik*).
- MISTELSKI: *Mistelski* 1828 AM Jab D2660 Brd; 1829 AM Łas D3698 Grz; (cf. *Misztela, Mistela*).
- MISZAŁ: *Miszal* 1833 AM Błt 7 Gon; (jak po *Misal*), zob. MISAL.
- MISZAŁA, MYSZAŁA: *Miszała* 1564 Koz I, 82; *Mischalle* 1895 RospSNSK; (jak po *Misal*).
- MISZTAL, MISTAL: *Mystal* 1453 SSNO; *Mistal* 1565 LWPłc; *Misztal* 1695 KSW I, 485; *Misztal* 1779 ACC; *Mistol* 1895 RospSNSK; *Misztal* 1852 WPP 118 Res; *Mistal* 1846 TP 3782 Olk; *Misztal* 1846 TP 3492 Mch; 1846 TPD 3879 Stn; 1846 TP 258 Zam; 1864 SOR Opt; 1846 TP 119 Hrb; 1846 TP 3322 Kłc; 1846 TP 209 Krs;

- 1846 TP 218 Lub; *Mistał* 1840 TP 530 Opn; *Misztal* 1846 TPD
1621 RawM; *Mistał* 1894 UG MocN Wej; (n.o. *Miszta, Miszto* ;
Misz, Mysz, Misza, Mysza, Miszo, Myszo : *Michał, Mikołaj* SSNO).
- MISZTALA, MISTALA: *Mistalina* 1800 AM Ras; *Misztala* 1826 AM PtkT;
(jak po *Misztal, Mistal*).
- MISZTELA, MISTELA: *Mistela* 1846 TPD 3791 Olk; *Misztela* 1846 TPD
1622 PtkT; (jak po *Misztal, Mistal*).
- MISKAL: *Miskal* 1855 WPP 51 Jas; (n.o. *Miszek, Myszek, Miszko, My-
szko* : *Misz, Mysz, Misza, Mysza, Miszo, Myszo* : *Michał, Mikołaj*
SSNO, gw. *Misiek*).
- MIŚLA: *Miśla* 1846 TP 3744 Olk; (n.o. *Miś* : *Mikołaj* BubN, *Misz, Mysz*
Misza, Mysza, Miszo, Myszo : *Michał, Mikołaj* SSNO).
- MITAL: *Mital* 1424 SSNO; 1855 WPP 48 Res; 1846 TP 258 Zam; (n.o.
Mit, Mita : *Mikołaj* SSNO), zob. MITOL.
- MITALSKA f.: *Mitalska* 1848 AM Dob 21 Gon; (cf. *Mital*).
- MITELSKI: *Mitelski* 1848 AM Sied Łęc; (n.o. **Mitel-* : *Mit, Mita* ;
Mikołaj SSNO).
- MITIOLSKI: *Mitiolski* 1783 LWSI; (cf. *Mitol*).
- MITOL: *Mitol* 1789 LWSI; 1852 WPP 48 Res; (jak po *Mital*), zob. MI-
TAL.
- MITULA: *Mitula* 1846 TP 3429 Mch; (jak po *Mital*), zob. MITUŁA.
- MITULEK: *Mitulek* 1534 Koz I, 79; (cf. *Mitula, Mituła*).
- MITULEWICZ: *Mitulewicz* 1527 KozR 8, 431; (jak po *Mitulek*).
- MITULSKI: *Mitulski* 1796 UG WesN Tcz; (jak po *Mitulek*).
- MITUŁA: *Mittulla* 1743 RospSNSK; *Mitulla* 1861-63 RospSNSK; *Mituła*
1846 TP 217 Lub; 1846 TP 3148 Srd; (jak po *Mital*), zob. MITU-
LA.
- MIZDALSKI: *Mizdalski* 1841 UG MazN Szt; (cf. *Mizdral, Mizdal*).
- MIZDRAL, MIZDAL: *Mizdal* 1846 TP 256 Zam; 1846 TP 224 Lub; *Mizdral*
1844 AM Pac 18 Gon; (ap. *mizdrzyć się* SW), zob. MIŻDZIOŁ.
- MIZGALSKI: *Mizgalski* 1850 AM Ksz D3256 Włc; (cf. *Mizgała*).
- MIZGAŁA: *Mizgala* 1457 SSNO; *Mizgała* XVI w. UG NiedN; 1854 WPP 63
NSąc; 1846 TP 3778 Olk; 1846 TP 3135 Kon; 1766 MatS; (ap.
mizgać ASStp, SW).
- MIZIAŁA: *Miziała* 1846 TPD 3150 Srd; (jak po *Mizola*).
- MIZIELSKI: *Mizielki* 1859 RospSNSK; (n.o. **Miziel* - : ap. *mizać,*
nizać SGP).
- MIZIOŁ, NIZIOŁ: *Nyzyol* 1455 SSNO; 1501-13 Koz I, 77; *Nizioł* 1748
RospSNSK; *Nizioł* 1852 WPP 11 Bch; *Mizioł, Nizioł* 1855 WPP 84

- Res; *Nizioł* 1846 TP 3532 Mch; 1846 TP 3809 Stn; 1846 TP 258 Zam; *Mizioł* 1846 TP 210 Krs; (ap. *miza* SStp, *mizać*, *nizać* BSE, SGP, *niziołek* L, SW).
- MIZOLA: *Mizola* 1855 AM Byd 32; 1843 AM CzsChj D2061 Chj; (ap. *miza* SStp, *mizać*, *nizać* BSE, SGP), zob. NIZIOŁA.
- MIZIOŁEK, NIZIOŁEK: *Myzolek* 1399 SSNO; *Nyzolek* 1466 SSNO; *Miziołek* 1547 KozR 29, 2961; (cf. *Mizioł*, *Nizioł*, ap. *niziołek*, L, SW).
- MIZDZIOŁ: *Mischdziol* 1748 RospSNSK; *Mizdziol* 1865-69 RospSNSK; (ap. *mizdrzyć się* SW), zob. MIZDRAL, MIZDAL.
- MŁODOŁA: *Młodola* 1244 SSNO; (n.o. *Młod*, *Młody* SSNO : ap. *młody* SStp).
- MŁOSOŁA: *Młosola* XVI w. Koz I, 77; (n.o. *Młosz* SSNO, ap. *młost* ASStp, L).
- MOCELSKI: *Mocelski* 1592 KozR 31, 3431; (n.o. **Mocel-* : **Moc* SSNO : *Morzykoń*, *Morzypiówo*, *Morzyskot*, *Morzysław* SSNO, ap. *moc* SStp, L).
- MOCHALSKI: *Mochalski* 1798 ACC; (n.o. **Mochal*, -ż- : *Moch*, *Mocho* SSNO, *Morzykoń*, *Morzypiówo*, *Morzyskot*, *Morzysław* SSNO, n.m. *Mocha-ła* SG).
- MOCHEL: *Mochel* 1852 WPP 11 Bch; 1846 TP 209 Krs; (n.o. *Moch*, *Mocho* SSNO, *Morzykoń*, *Morzypiówo*, *Morzyskot*, *Morzysław* SSNO), zob. MOCHYL.
- MOCHELSKI: *Mochelski* 1781 ACC; (cf. *Mochel*, n.m. *Mochel*, *Mochelek* SG).
- MOCHOL: *Mochol* 1825 AM PtkT; (jak po *Mochel*).
- MOCHOLA: *Mochola* XX w. GalNP; (jak po *Mochel*).
- MOCHYL: *Mochyl* 1846 TP 209 Krs; (jak po *Mochel*), zob. MOCHEL.
- MOCZAL: *Moczal* 1751 UG LinN Ksr; (n.o. *Mocza* : ap. *moczyć* UG LinN).
- MOCZAŁA: *Moczała* 1747 UG LinN Ksr; (jak po *Moczal*).
- MOCZULAK, MOCULAK: *Moczulak* XX w. UG ZderA MakM; *Moculak* XX w. UG KlecA Can; (n.o. **Moczul*, -ż- : *Mocza* : ap. *moczyć* UG LinN, *moczula* 'człowiek mieszkający na mokradłach' UG KlecA).
- MOCZULSKI: *Moczulski* 1847 AM Gór 22 Płc; 1833 AM Rog D4880 Ryp; (jak po *Moczulak*, *Moculak*).
- MOGALSKI: *Mogalska* 1834 AM Bor 9 Srp; (cf. *Mogała*).
- MOGAŁA: *Mogała* 1411 SSNO; 1744 RospSNSK; *Mogalla* 1865-67 Rosp SNSK; (ap. *móc*, *mogę* SStp, SW).
- MOGLIC: *Moglicz* 1419 SSNO; (cf. *Mogło*).

- MOGŁO: *Mogło* 1446 SSNO; (jak po *Mogała*).
- MOGUŁA: *Mogulla* 1786 RospSNSK; (jak po *Mogała*).
- MOKAŁA: *Mokała* XX w. Koz I, 82; (n.o. *Mok* SSNO, ap. *moknąć* SStp, SW, *moka*, *mąka* SW).
- MOKULSKI: *Mokulski* 1806 AM Lip Koc; 1863 ChPS, 263 Rad; 1848 AM Bąd 23 Płc; (n.o. **Mokul*, -t- : *Mok* SSNO, ap. *moknąć* SStp, SW, *moka*, *mąka* SW).
- MONAŁA: *Monała* 1855 WPP 81 Bch; (ap. *mona* SW, n.o. *Monika* ZarP, 395).
- MONDELA: *Mondela* XX w. Koz I, 75; (n.o. *Mąda*, *Męda* : *Sobiemęda*, *Mądo*, *Mędo* : *Odrzymądo*, *Wydrzymądo* SSNO, ap. *mądo*, *mędo* SStp, *mąda*, *mądo*, *mądel*, *mendel* SW).
- MONIŁA: *Moniła* 1854 WPP 173 NSąc; (ap. *moniś się* SW, n.o. *Monika* ZarP, 395).
- MONIŁŁO: *Moniłło* 1854 WPP 173 NSąc; (jak po *Moniła*).
- MORAWKULA: *Morawkula* XX w. GołA; (n.o. *Morawka* : n.m. *Morawa* 'część terytorium CSR' GołA).
- MORAĞGULA: *Morağgula* XX w. GołA; (n.o. *Morağ* : ap. gw. *morağ* GołA).
- MORDAL: *Mordal* 1846 TP 3146 Wln; 1846 TPD 3150 Srd; (ap. *morda* SW), zob. MORDZIAŁ.
- MORDEL: *Mordel* 1831 AM Raz D4752 Nsz; (jak po *Mordal*).
- MORDELAK: *Mordelak* 1785 UŁ UrbN; (cf. *Mordel*).
- MORDELSKA f.: *Mordelska* 1840 AM Raz D4761 Nsz; (jak po *Mordelak*).
- MORDZIAŁ: *Mordziol* XX w. RospSNSK; (ap. *morda*, *mordaś* SW, gw. *mordzia* hypoc. od *morda*), zob. MORDAL.
- MOREL: *Morel* 1496 SSNO; 1846 TP 3651 Mch; 1846 TP 258 Zam; (n.o. *Morzysław* TaszN, 83, ap. *mora* SStp, L, *morel*, *morela* SW), zob. MORYL.
- MORELA: *Morela* 1727 KozR 31, 3431; (jak po *Morel*).
- MORGALEWICZ: *Morgalewicz* 1832 AM Łęg 4 Płc; (cf. *Morgała*).
- MORGALSKA f.: *Morgalska* 1838 AM Kłt D2999 Włc; (jak po *Morgalewicz*).
- MORGAŁA: *Morgalla* 1895 RospSNSK; (ap. *morg*, *morga* SW), zob. MARGAŁA.
- MORGOLAK: *Morgolak* 1854 AM Łęg 26 Płc; (n.o. **Morgol*, -t- oraz cf. *Morgała*).
- MORGULAK: *Morgulak* 1789 LWKrkI; 1833 AM Łęg 5 Płc; (n.o. **Morgul*, -t- : ap. *morg*, *morga* SW).

- MORGULSKI: *Morgulski* 1865 AM Łęg 37 Płc; 1845 AM Ksz D3251 Włc; (jak po *Morgulak*).
- MOROL: *Morol* 1852 WPP 97 Res; (n.o. *Morzysław* TaszN, 83, ap. *mora* SStp, L).
- MORSZAŁ: *Morszał* XX w. Koz I, 82; (ap. *morsz*, *mursz*, *murszeć* SW).
- MORUSGAŁA: *Morusgała* XVI w. Koz I, 82; (n.o. **Morusga* : ap. *morus*, *morus* SW, typ jak: *Kosiar-ga*, *Wydz-ga* Koz I, 70).
- MORUZGAŁAK: *Moruzgalak* 1846 TP 3139 Łęc; (cf. *Morusgała*).
- MORYL: *Moryl* 1406 SSNO; 1855 WPP 159 Bch; 1846 TP 217 Lub; (jak po *Morol*), zob. MOREL.
- MORYLAK: *Morylak* 1852 WPP 145 NSąc; (cf. *Moryl*).
- MORZELSKA f.: *Morzelska* 1846 TP 3133 Kon; (n.o. **Morzel-* : *Morzysław* TaszN, 83, *Morzylkoń*, *Morzypiwo*, *Morzyskot* SSNO, ap. *morzyć* SW).
- MORZYŃCULA: *Morzyńcula* XX w. GołA; (n.o. *Morzyniec* : ap. *morzyć* GołA).
- MOSAL: *Mosal* 1846 TP 117 Hrb; (n.o. *Mosz* SSNO : *Mojmir*, *Morzysław* TaszN, 83, *Mojżesz*, *Morzylkoń*, *Morzypiwo*, *Morzyskot* SSNO).
- MOSALUK: *Mosaluk* 1846 TP 120 Hrb; (cf. *Mosal*).
- MOSIELSKI: *Mosielski* 1854 AM Lun D3479 Nsz; (n.o. **Mosiel-* oraz cf. *Mosioł*).
- MOSIOŁ: *Mosioł* 1846 TPD 3147 Kal; (jak po *Mosal*).
- MOSKAL: *Moskal* 1389 SSNO; 1579 KSW I, 292; 1690 KSW I, 370; 1855 WPP 66 Jas; 1855 WPP 31 Wad; 1852 WPP 5 Res; 1846 TP 3582 Mch; 1846 TP 3827 Stn; 1846 TP 251 Zam; (n.o. *Moszek*, *Moszko* : *Mosz* SSNO : *Mojmir*, *Morzysław* TaszN, 83, *Mojżesz*, *Morzylkoń*, *Morzypiwo*, *Morzyskot* SSNO, n.et. *Moskal*, ap. *moskal* SW), zob. MOSKAŁ.
- MOSKALA: *Moskala* 1855 WPP 30 Wad; 1855 WPP 168 Bch; (jak po *Moskal*), zob. MOSZKAŁA, MOSKAŁA.
- MOSKAŁ: *Moskał* 1855 WPP 94 Jas; (jak po *Moskal*), zob. MOSKAL.
- MOSKULIŃSKI: *Moskuliński* 1771 MChW II, 390 Nak; (n.o. *Moskul*, -ł : *Moszek*, *Moszko* : *Mosz* SSNO : *Mojmir*, *Morzysław* TaszN, 83, *Mojżesz*, *Morzylkoń*, *Morzypiwo*, *Morzyskot* SSNO, n.m. *Moskule* SG).
- MOSOLA: *Mosola* 1555 KozR 1, 163; (jak po *Mosal*), zob. MOSZOŁA.
- MOSTAL: *Mostal* 1846 TPD 3151 Srd; (n.o. **Mos(z)ta* : *Mosz* SSNO : *Mojmir*, *Morzysław* TaszN, 83, *Mojżesz*, *Morzylkoń*, *Morzypiwo*, *Morzyskot* SSNO, ap. *most* SW, typ jak: *Januch-ta*, *Mach-ta*, *Piech-ta* Koz I, 48).

- MOSTYL: *Mostyl* 'XX w. Koz I, 80; (jak po *Mostal*).
- MOSZEL: *Moszel* 1443 SSNO; (jak po *Mosal*).
- MOSZKAŁA, MOSKAŁA: *Moskała* 1855 WPP 32 NSąc; *Moszkała* 1855 WPP 29 Wad; (jak po *Moskal*), zob. MOSKALA.
- MOSZOŁA: *Moscholla* 1573 UG WierN, 193; (jak po *Mosal*), zob. MOSOLA.
- MOŚCIEL: *Mostyl* 1784 RospSNSK; (ap. *mościć* L).
- MOŚCILSKA f.: *Mościlska* 1832 AM Bąd 12 Nsz; (n.o. **Mościl*, -t oraz cf. *Mościel*).
- MOTAŁA: *Motała* XX w. Koz I, 82; (jak po *Motol*).
- MOTELSKI: *Motelski* 1827 AM Łow; (n.o. **Motel* : ap. *motać* SW, n.m. *Motele*, *Matele* SG).
- MOTOL: *Motol* 1855 WPP 30 Wad; (ap. *motać* SW).
- MOTULSKA f.: *Motulska* 1847 AM Sał D5169 Ryp; (n.o. **Motul*, -t : ap. *motać* SW, n.m. *Motule* SG).
- *MOZDRAŁA też*MOZDRAŁA.
- *MOZDRAŁA: *Mozdralina* 1855 AM Łok D3820 Nsz; (ap. *mozdrzyć* SW), też *MOZDRAŁA.
- MOZGAŁ: *Mozgał* 1576 Koz I, 72; (jak po *Mozgala*).
- MOZGAŁA: *Mozgala* 1855 WPP 8 Wad; (ap. *mózg*, *mozg* L, *mozga* SW), zob. MOZGAŁA.
- MOZGALEWICZ: *Mozgalewicz* XVI w. UG NiedN; (cf. *Mozgał*, *Mozgala*, *Mozgała*).
- MOZGALIK: *Mozgalik* XX w. Koz I, 73; (jak po *Mozgalewicz*).
- MOZGAŁA: *Mozgała* 1789 LWKrkI; 1855 WPP 8 Wad; (jak po *Mozgala*), zob. MOZGAŁA.
- MOZGOŁA-: *Mozgoła* 1513 Koz I, 77; (jak po *Mozgala*).
- MÓWIŁA?: *Moville* XX w. RospSNSK; (ap. *mówić* SW).
- MREŁA: *Mreła* XX w Koz I, 86; (ap. *mrzeć* SW).
- MROKLA: *Mrokla* 1748 RospSNSK; (ap. *mrok*, *mroka* SW, n.o. *Mrocze-sław*, *Mrocze-sław*, *Mrocze-sław* SSNO).
- MROWCUŁA: *Mrowcuła* XX w. GołA; (n.o. *Mrowca* : ap. gw. *mrowca* 'mrowka' GołA).
- MROZGAŁA: *Mrozgała* 1893 AM Tum Łęc; (n.o. *Mrozek*, *Mrozko* : *Mroz* SSNO : ap. *mróz* SStp, L, SW, *zg* ≠ *zk*).
- MROZŁA: *Mrosła* 1748 RospSNSK; (n.o. *Mroz* SSNO : ap. *mróz*, *mrozić* L).
- MROZULA: *Mrozula* XX w. GołA; (jak po *Mrozła*).

- MROŻLACH: *Mroślach* 1566 RospSNSK; (cf. *Mroźła*).
- MROŻLIK: *Mroźlik* 1659 RospSNSK; (jak po *Mroślach*).
- MRUGAL: *Mrugał* 1789 BubN; (ap. *mrugać* L, SW), zob. MRUGAŁ.
- MRUGALSKA f.: *Mrugalska* 1848 AM Słż D5314 Nsz; (cf. *Mrugał*, *Mrugał*, *Mrugała*).
- MRUGAŁ: *Mrugał* 1855 WPP 110 Jas; (jak po *Mrugał*), zob. MRUGAL.
- MRUGAŁA: *Mrugała* 1572 Koz I, 82; 1668 BubN; *Mrugalla* 1748 RospSNSK; *Mrugała* 1850 RospSNSK; 1855 WPP 162 NSac; 1852 WPP 116 Res; 1846 TP 3744 Olk; 1846 TP 3371 Mch; 1846 TP 210 Krs; 1846 TP 217 Lub; 1846 TP 3145 Wln; 1846 TPD 3147 Kal; 1846 TP 3138 Łęc; (ap. *mrugać* L, SW, *mrugała* ASStp, SW).
- MRUGAŁO: *Mrugało* XX w. Koz I, 82; (jak po *Mrugał*).
- MRULA: *Mrula* Koz I, 79; (ap. *mrzyć*, *mrzeć* SW).
- MRZUL: *Mrzul* 1846 TP 3808 Stn; (jak po *Mrula*).
- MSZAL: *Mszał* XX w. Goła; (ap. *mszyć* Goła).
- MSZOŁEK: *Mszołek* 1520 Koz I, 77; (n.o. **Mszol*, -ł- : ap. *mszeć*, *mszyć* L).
- *MUCHAL: *Muchalowa* 1751 UG Siera Wej; (n.o. *Mucha* SSNO : ap. *mucha* SStp, L).
- MUCHALA: *Muchala* 1666 Koz I, 73; (jak po *Muchal*), zob. MUCHAŁA.
- MUCHALSKI: *Muchalski* XX w. RospSNSK; (cf. *Muchal*, *Muchala*, *Muchala*).
- MUCHAŁA: *Muchala* 1666 RospSNSK; *Muchała* 1846 TP 3125 Kal; (jak po *Muchal*), zob. MUCHALA.
- MUCHLA: *Muchla* XX w. Koz I, 80; (jak po *Muchal*).
- MUCHULIN: *Muchulin* XX w. Goła; (n.o. **Muchula* : *Mucha* : ap. *mucha* Goła).
- MUCZAL: *Muczal* 1836 AM Bob 14 Brd; (ap. *muk*, *muczek* SW, SGP), zob. MUCZAŁ.
- MUCZAŁ: *Muzal* 1895 RospSNSK; (jak po *Muczal*), zob. MUCZAL.
- MUDRAL: *Mudral* XX w. Goła; (ap. słow. *müdry* 'mądry' Goła).
- MUKALAK?: *Mukalak* 1374 SSNO; (n.o. **Mu(n)kal*, -ł- : *Munk*, *Monik*, *Mońko* SSNO, ap. *muk* SW, SGP).
- MUKALSKI: *Mukalski* 1827 AM Zak 2 Płc; 1841 AM Kłk D2933 Włc; 1839 AM Osk D4279 Brd; (n.o. **Mukal*, -ł- : ap. *muk* SW, SGP).
- MUNDZIŁ: *Mundził* 1846 TP 3144 Srd; (n.o. pot. *Mundziu*, *Mundzio* : *Edmund*).
- MURAL: *Mural* 1846 TP 221 Lub; (n.o. *Maurycy* SI, ap. *mur* SW).
- MURGAŁA: *Murgala* 1846 TP 209 Krs; (ap. *murga* SW, SGP).
- MURSZAŁ: *Murszał* 1810 AM Ras; (ap. *murszeć* SW).

- MURSZOŁA: *Murszoła* 1576 Koz I, 77; (jak po *Murszał*).
- MURYŁAK: *Murylak* XX w. RospSNSK; (n.o. **Murył-* : *Maurycy* SI, ap. *mur* SW).
- MURZAŁA: *Murzalla* XX w. RospSNSK; (ap. *murzyś* L, SW, *murzaś* SW, *murza* L).
- MUSALEWSKI: *Musalewski* 1868 AM Lis D3451 Wąb; (cf. *Musiał*, *Musał*, *Musiał*, *Musiata*).
- MUSIAL, MUSAL: *Musiał* 1851 WPP 157 NSąc; 1855 WPP 182 Bch; 1835 AM NDąw D4121 Byd; *Musał* 1832 AM Bob 14 Brd; *Musiał* 1841 AM Luw D3560 Śwc; *Musał* 1846 UG StaśN Ksr; (jak po *Musiał*), zob. MUSIAŁ.
- MUSIALAK: *Musialak* 1846 TP 3146 Wln; 1830 AM Leń D3520 Włc; 1834 AM Siż D5302 Nsz; (jak po *Musalewski*).
- MUSIALIK: *Musialik* 1789 LWKrkI; 1846 TP 3785 Olk; 1846 TP 3365 Mch; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 3141 Srd; 1846 TPD 3147 Kal; 1830 AM Leń D3520 Włc; 1854 AM Siż D5320 Nsz; (jak po *Musalewski*).
- MUSIALSKI: *Musiałski* 1789 LWKrkI; 1846 TP 3749 Olk; 1846 TPD 3150 Srd; 1846 TP 3128 Kal; (jak po *Musalewski*), zob. MUSZALSKI.
- MUSIAŁ: *Musiał* 1548 RospSNSK; *Musiał* 1644 BSN; 1757 BM; *Muschioł* 1878 RospSNSK; *Musiał* 1855 WPP 127 NSąc; 1855 WPP 193 Jas; 1855 WPP 47 Wad; 1855 WPP 23 Bch; 1856 WPP 28 Res; 1846 TPD 3790 Olk; 1846 TP 3503 Mch; 1846 TPD 3850 Stn; 1864 SOR San; 1832-34 MDU, 493 Czt; 1846 TPD 3341 Klc; 1846 AM LgtW Ras; 1826 AM Lip Koc; 1846 TP 3145 Wln; 1823 TP 575 Rad; 1825 AM PtkT; 1846 TP 3142 Srd; 1881 AM Alk Łdz Łęc; 1846 TP 3128 Kal; 1751 MChW I, 234 Koś; 1846 TP 3132 Kon; 1840 AM Błt 14 Gon; 1772 MChW II, 42 Gnz; 1832 AM Kłt D2993 Włc; 1832 AM Sęd D5184 Nsz; XX w. UG ZderA MakM; 1839 AM NDąk D4121 Byd; (ap. *musieś* L, SW), zob. MUSIAL, MUSAL, MUSIOŁ, MUSZAŁ.
- MUSIAŁA: *Mussala* 1563 Koz I, 82; *Mussalla* 1743 RospSNSK; *Musiata* 1851 RospSNSK; 1855 WPP 19 Jas; 1855 WPP 198 Bch; 1846 TP 3145 Wln; 1846 TP 3126 Kal; (jak po *Musiał*), zob. MUSZAŁA.
- MUSIAŁEK: *Musiałek* 1700, 1830 RospSNSK; 1855 WPP 59 Jas; 1846 TP 3451 Mch; 1846 TP 257 Zam; 1846 TP 3145 Wln; 1863 ChPS, 263 Rad; 1846 TP 3141 Srd; 1846 TP 3128 Kal; 1830 AM Leń D3520 Włc; (cf. *Musiał*, *Musiata*), zob. MUSZAŁEK.
- MUSIAŁKA: *Musiatka* 1807 AM Lip Koc; (jak po *Musiałek*).

- MUSIAŁKIEWICZ, MUSIAŁKOWICZ: *Musiałkowicz* 1735 BM; *Musiałkiewicz* 1846 TP 3128 Kal; 1779 LMP Pzn; 1844 AM Mąk D3943 Nsz; (cf. *Musiałek, Musiałka*).
- MUSIAŁOWICZ: *Musiałowicz* 1772 BM; (jak po *Musiałek*).
- MUSIAŁOWSKI: *Musiałowski* 1855 WPP 46 Bch; 1842 AM Ksz D3248 Włc; *Musiałowska* 1854 AM Raz D4774 Nsz; *Musiałowski* 1832 AM Byd 26; (jak po *Musiałek*).
- MUSIELA: *Musiela* 1861 TPD 3148 Kon; (ap. *musieć* L, SW, n.o. *Mus(z)*, *Mos(z)* SSNO : *Mojmir, Morzysław TaszN, 83, Mojżesz, Morzykoń, Morzypivo, Morzyskot* SSNO).
- MUSIELAK: *Musielak* 1856 WPP 69 Wad; 1846 TPD 3147 Kal; 1846 TP 3134 Kon; (cf. *Musiela, Musieł, Musiał, Musal, Musiał, Musiała*).
- MUSIELEWICZ: *Musielewicz* 1895 RospSNSK; 1855 AM Byd 32; (jak po *Musielak*).
- MUSIELEWSKI: *Musielewski* 1846 TP 3131 Kon; (jak po *Musielak*).
- MUSIELIK: *Musielik* 1895 RospSNSK; 1846 TPD 3147 Kal; (jak po *Musielak*).
- MUSIELSKI: *Musielski* 1712 ACC; *Musieleky* 1895 RospSNSK; 1846 TPD 3150 Srd; 1789 LMP Pzn; 1834 AM Łok D3799 Nsz; (jak po *Musielak*).
- MUSIEŁ: *Musieł* 1559 Koz I, 86; (jak po *Musiał*), zob. MUSIŁ, MUSZEL, MUSSEL.
- MUSIEŁEK: *Musiełek* 1670 RBK; (cf. *Musieł*).
- MUSIŁ: *Muschil* 1554 Koz I, 86; *Musiła* fl. 1696 BSN; *Musił* 1772 MChW III, 156 Pyz; (ap. *musieć* L, *musieć, musieć* SW), zob. MUSIEŁ.
- MUSIOL: *Musiol* 1846 AM CzsChj D2061 Chj; (jak po *Musiał*), zob. MUSIOL.
- MUSIOŁ: *Musioł* 1855 WPP 149 Bch; 1852 WPP 47 Res; 1846 TP 3574 Mch; 1846 TP 3298 Klč; 1846 TP 3142 Srd; 1751 MChW I, 238 Koś; 1844 AM KolW D3077 Nsz; 1843 AM NDąk D4121 Byd; (jak po *Musiał*), zob. MUSIAŁ, MUSIOL.
- MUSIUŁ: *Musiul* 1846 TP 3564 Mch; (jak po *Musiał*).
- MUSIUŁA: *Musiula* 1772 MChW II, 43 Gnz; (jak po *Musiał*).
- MUSKALSKI: *Muschkalski* XX w. RospSNSK; (cf. *Muskała*).
- MUSKAŁA: *Muszkala* 1460 SSNO; *Muskała* 1534 Koz I, 82; 1679 RospSNSK; *Muskalla* 1743 RospSNSK; *Muskała* 1855 WPP 80 Bch; 1846 TPD 1622 PtkT; 1846 TP 3141 Srd; (ap. *muskać* SStp, L, SW).
- MUSKIELA: *Muskiela* XX w. RospSNSK; (ap. *muskać* SW, n.o. *Muszek*,

- Muszko, Moszek* SSNO : *Mus(z), Mos(z) : Mojmir, Morzysław TaszN, 83, Mojżesz, Morzykoń, Morzypivo, Morzyskot* SSNO).
- MUSZALSKI: *Muszalski* 1846 TP 3739 Olk; 1846 TP 3130 Kon; 1844 AM Byd 31; 1867 UG MazN Szt; (cf. *Muszał, Muszała*), zob. MUSIA-LSKI.
- MUSZAŁ: *Muszał* 1852 WPP 31 Res; (n.o. *Mus(z), Mos(z), Musza* SSNO : *Mojmir, Morzysław TaszN, 83, Mojżesz, Morzykoń, Morzypivo, Morzyskot* SSNO), zob. MUSIAŁ.
- MUSZAŁA: *Muszała* 1563 Koz I, 82; (jak po *Muszał*), zob. MUSIAŁA.
- MUSZAŁEK: *Muszałek* 1839 AM Leń D3528 Włc; (cf. *Muszał, Muszała*), zob. MUSIAŁEK.
- MUSZEL, MUSSEL: *Muszel* 1765 BM; *Muschel* 1895 RospSNSK; *Mussel* 1768 MChW I, 437 ZWsw; (jak po *Muszał*), zob. MUSIEL.
- MUSZLIK: *Muschlik* XX w. RospSNSK; (cf. *Muszel*).
- MUSZLO?: *Muschlo* 1320 SSNO; (jak po *Muszał*).
- *MUZAL: *Muzalowa* 1823 AM Luw D3559 Śwc; 1753 AM Lis D3451 Wąb; 1832 AM Osk D4272 Brd; (n.o. *Muza* RospSNSK : ap. *muza* SW).
- MUZALEWSKI: *Muzalewski* 1849 AM Lis D3451 Wąb; (cf. *Muzal*).
- MUZGIEL: *Muzgiel* 1564 Koz I, 75; (ap. *mózg L, SW, muzga* SW).
- MUZIOŁ: *Muzioł* 1840 AM CzsChj D2061 Chj; (ap. *muziać się* SW).
- MUZYŁAK: *Muzyłok* XX w. RospSNSK; (n.o. **Muzyl, -ż- : Muza* RospSNSK : ap. *muza* SW oraz cf. *Mużyło*).
- MUŻYŁO: *Mużyło* 1435, 1500 SSNO; (ap. *murzyć, murzać L, mużyć, muża* SW).
- MUŻYŁKO: *Mużyłko* XVI w. UG NiedN; (cf. *Mużyło*).
- MYCIAŁKA: *Myciałka* 1628 LMP; (n.o. **Myciał- : ap. mycić się, mycić* SW oraz cf. *Micał, Micała*).
- MYCIELAK: *Mycielak* 1846 TP 3128 Kal; (cf. *Miczal, Myczel, Miciel, Mycel, Niczel, Nycel, Necel*).
- MYCZKULA: *Myczkula* XX w. GołA; (n.o. *Myczek : ap. gw. myczec* GołA).
- MYCZŁO: *Myczło* 1846 TP 119 Hrb; (n.o. *Micz* SSNO, *Micza* RospSNSK : *Mikołaj, ap. gw. myczec* GołA s.v. *Myczkula*).
- MYGIELSKI: *Mygielski* 1748, 1878 UG KutN Ksr; (cf. *Megiel*), zob. MIGIELSKI.
- MYJALSKI: *Myjalski* 1893-1938 RospSNSK; (n.o. **Myjal, -ż- : ap. my- jać* SW).
- MYSZALSKI: *Mischalski* 1858-1933 RospSNSK; (cf. *Miszał, Miszała, Myszała*).
- NABIJAŁA: *Nabyła* 1416 Koz I, 82; (ap. *nabijać L, nabieć* SStp).

- NABRDAŁA: *Nabrdała* 1846 TP 3725 Olk; (ap. gw. *nabrdać* tyle samo co *ubrdać* 'uroić, wyimaginować co dziwaczego').
- NADALSKA f.: *Nadalska* 1867 AM Pac 48 Gon; (cf. *Nadał, Nadała*).
- NADAŁ: *Nadał* 1895 RospSNSK; (jak po *Nadała*).
- NADAŁA: *Nadała* 1250, 1731 Koz I, 82-83; (ap. *nadać* SStp, L).
- NADBYŁ: *Nadbył* 1895 RospSNSK; (ap. gw. *nadbyć* 'być niedługo', podobnie jak: *nadeić* 'nieco zaciąć', *nadciosać* 'nieco ociosać', *nadciszyć* 'nieco uciszyć' SW).
- NADRAŁ: *Nadrał* XX w. Koz I, 83; (ap. *nadrzeć* SW).
- NADSKAKALSKA f.: *Nadskakalska* 1830 AM Słż D5299 Nsz; (cf. **Nadskakała*).
- *NADSKAKAŁA: *Nadskakalina* 1837 AM Kcn D2727 Szb; (ap. *nadskakiwać, nadskakować* SW, SGP).
- NADSKAKULSKA f.: *Nadskakulska* 1831 AM Lun D3456 Nsz; (cf. *Nadskakuła*).
- NADSKAKUŁA: *Nadskakuła* XVIII w. Koz I, 79; 1834 AM Lun D3459 Nsz; 1837 AM Kcn D2728 Szb; (jak po **Nadskakała*).
- NADULSKI: *Nadulski* 1844 AM Kłt D3005 Włc; 1830 AM Sał D5164 Ryp; (n.o. **Nadul, -ź* : ap. *naduć się* SW, SGP).
- NADYBAŁ: *Nadybał* XX w. Koz I, 83; (ap. *nadybać* SW).
- NAGABŁO: *Nagabło* 1789 LWKrkI; (ap. *nagabnąć* SW, *nagabać, nagabnąć, nagaba* L).
- NAGIBALSKA f.: *Nagibalska* 1620 LWK III, 100; (n.o. **Nagibał- : ap. nagibać* L, SW).
- NAGNIATAŁ, NAKNATAŁ: *Naknatał* 1895 RospSNSK; (ap. *nagniątać* SW).
- NAJDUL: *Najdul* 1849 AM Kcń D2728 Szb; (ap. *najda, najdować* SW), zob. NAJDUŁ.
- NAJDULA: *Najdula* 1842 AM Kcn D2727 Szb; (jak po *Najdul*), zob. NAJDUŁA.
- NAJDUŁ: *Najduł* 1843 AM Kcn D2728 Szb; (jak po *Najdul*).
- NAJDUŁA: *Najduła* 1841 AM Kcn D2727 Szb; (jak po *Najdul*), zob. NAJDULA.
- NAJECHALSKA f.: *Najechalska* 1852 AM Krj 26 Srp; (n.o. **Najechał- : ap. najechać* SW).
- NAJMAŁA: *Naymała* 1865 AM Dan 39 Płc; (ap. *najmać* SW).
- NAJMOŁA: *Najmoła* XX w. UG Ptaka OstM; (jak po *Najmała*).
- NAJRZAŁKIEWICZ: *Nayrzałkiewicz* 1764 AM Błar; (n.o. **Najrzał(e)k- : *Najrzał-* : ap. *najrzec* SW).

- NAKAPAŁA: *Nakapała* 1570 Koz I, 83; 1846 TP 256 Zam; (ap. *nakapać* SStp, L, SW).
- NAKAPAŁO: *Nakapalo* 1382 SSNO; (jak po *Nakapała*).
- NAKLADAŁ: *Nakladał* XX w. RospSNSK; (ap. *nakładać* SW).
- NAMACAŁ: *Namaczał* 1453 SSNO; (ap. *namacać* L).
- NAMACAŁO: *Namaczało* 1484 SSNO; (jak po *Namaczał*).
- NAMOKIEL: *Namockel* 1874 RospSNSK; (ap. *namoknąć* SW).
- NAPADŁO: *Napadło* 1512 Koz I, 87; (ap. *napadnąć, napady* L).
- NAPADŁOWICZ: *Napadłowicz* XX w. Koz I, 87; (cf. *Napadło*).
- NAPARLIK: *Naparlik* XX w. RospSNSK; (cf. *Naparło*).
- NAPARŁO: *Naparło* 1533 KozR 5, 455; (ap. *naprzeć, napierać* L, SW).
- NAPARZYŁ: *Nappareł* XX w. RospSNSK; (ap. *naparzyć* SW).
- NAPIERALCZYK: *Napieralczyk* 1781 BM; (cf. *Napierała*).
- NAPIERAŁSKI: *Napieralski* 1842 AM Kcn D2727 Sz; *Napieralski* 1770 UG KamN Mab; (jak po *Napieralczyk*).
- NAPIERAŁA, NAPIERAŁO: *Napierala* 1748 RospSNSK; *Napieralla* 1883 RospSNSK; *Napierała* 1846 TP 3144 Srd; 1846 TPD 3147 Kal; *Napierała* 1784 MChw I 179 Pzn; *Napierała* 1849 AM Kcn D2727 Sz; (ap. *napierać* SW, SGP).
- NAPRAŁ: *Naprał* XX w. RospSNSK; (ap. *naprać* SW).
- NAPRZAŁ: *Naprzał* 1846 TP 3809 Stn; (ap. *naprząć* SW).
- NARWAŁA: *Narwała* 1846 TP 3522 Mch; (ap. *narwać* SW).
- NARZEKALSKI: *Narzekalski* XX w. Koz I, 83; (n.o. **Narzekał-* : ap. *narzekać* SW).
- NASALSKI: *Nasalski* 1684 RospSNSK; (n.o. **Nas[z]al, -ź* : *Nasz-ko de Nasyangnevice* 1423 SSNO, *Nasiębąd, Nasiębud, Nasiębor, Nasięgniew* SSNO, ap. *nasalać, nasolić* L).
- NASIEŁ: *Naszył* 1408 SSNO; (n.o. *Nasiębąd, Nasiębud, Nasiębor, Nasięgniew* SSNO), zob. NASIŁ, NASIŁO.
- NASIŁ: *Nasił* 1259 SSNO; *Naszil* 1406 SSNO; (jak po *Nasieł*), zob. NASIEŁ, NASIŁO.
- NASIŁO: *Naszilo* 1397 SSNO; (jak po *Nasieł*), zob. NASIŁ, NASIEŁ.
- NASTAŁSKI: *Nastalski* 1851 WPP 93 NSąc; (cf. *Nastała, n.o. Nastąły* UG DubN : ap. *nastąły* SW).
- NASTAŁA: *Nastała* 1846 TP 258 Zam; (n.o. *Nasta* : *Nastasia, Nastazyja, Anastazja, Nastazy* : *Anastazy* SSNO, *Nastąły* UG DubN : ap. *nastąły, nastać* SW).
- NASTAŁCZYK: *Nastałczyk* 1878 AM AlkŁdz Łęc; (cf. *Nastałek*).

- NASTAŁEK: *Nastałek* 1552 Koz I, 83; 1846 TPD 1622 PtkT; (jak po *Nastalski*).
- NASTELSKI: *Nastelski* 1884 UG KotN Kwd; (n.o. **Nastel-* : *Nasta* : *Nastasia*, *Nastazyja*, *Anastazja*, *Nastazy* : *Anastazy* SSNO, n.m. *Nastole* SG por. UG KotN).
- NASTULA: *Nastula* XX w. Koz I, 79; (n.o. *Nasta* : *Nastasia*, *Nastazyja*, *Anastazja*, *Nastazy* : *Anastazy* SSNO), zob. NASTUŁA.
- NASTULAK: *Nastulak* 1844 AM Dłt Srd; (cf. *Nastula*, *Nastuła*).
- NASTULSKI: *Nastulski* 1851 AM Osc D4237 Nsz; (jak po *Nastulak*).
- NASTUŁA: *Nastulla* XX w. RospSNSK; (jak po *Nastula*), zob. NASTUŁA.
- NAWORĄŁ: *Naworał* 1852 WPP 142 Res; (ap. gw. *naworywad*, *naworał* 'przyorać część cudzego gruntu, przywłaszczyć sobie').
- NAWORYŁA: *Naworyła* 1856 WPP 112 Wad; (jak po *Naworał*).
- NAWRACAŁ: *Nawracał* XX w. Koz I, 83; (ap. *nawracał* SW).
- NAWRACAŁA: *Nawracała* XX w. Koz I, 83; (jak po *Nawracał*).
- NAWSZAŁSKI: *Nawszałski* 1837 ACC Łow; (n.o. **Nawszał*, -ł- : ap. *nawszed*, *nawszył* SW).
- NAZIĘBŁO: *Nazębło* 1391 SSNO; *Nasębło* 1428 SSNO; *Naziębło* 1537 KozR 1, 177; (ap. *naziębnąc* L, *naziębty* SW).
- NĘDZUŁA: *Nędzuła* XX w. Koz I, 79; (ap. *nędza* SW).
- NĘKAŁA: *Nękała* 1846 TP 3145 Wln; (ap. *nękał* SW).
- NIEBŹDZIAŁ: *Niebziol* XX w. RospSNSK; (ap. *nie* + *bździć*, *bździeć* SW).
- NIECHCIAŁ: *Niechciol* 1793 RospSNSK; *Niechciol* 1803 RospSNSK; *Niechciata* 1852 WPP 116 Res; *Niechoiał* 1846 TP 3403 Mch; 1846 TP 3325 Klc; (ap. *nie* + *choieć* SW).
- NIECHCIEL: *Niechzieł* XX w. RospSNSK; (jak po *Niechciał*).
- NIECHCIELSKI: *Niechcielski* 1846 TPD 3152 Wln; (cf. *Niechciel*, *Niechciał*).
- NIECKULA: *Nieckula* 1855 WPP 27 Wad; (n.o. *Nieczko*, *Niecko*, *Nieczk*, *Nieck* : *Niecz*, *Nieć* SSNO : łc. *Nicolaus*, ap. *niecka* SW).
- NIECZUŁA: *Nyeczula* 1458 SSNO; (n.o. *Niecz*, *Nicz* SSNO : łc. *Nicolaus*).
- NIEDABYŁ: *Nedabil* 1244, 1392 SSNO; *Nyedabil* 1437 SSNO; (ap. *nie* + *dać* + *być* SStp), zob. NIEDABYŁO.
- NIEDABYŁO: *Nedabilio* XVI w. (1257) SSNO; *Nyedabilo* 1427 SSNO; (jak po *Niedabył*), zob. NIEDABYŁ.
- NIEDBALIK: *Niedbalik* 1846 TPD 3790 Olk; (cf. *Niedbał*, *Niedbała* n.o. *Niedbały* SSNO, RospSNSK, Koz I. 83 : ap. *niedbały* L, SW).

- NIEDBALSKI: *Niedbalski* 1766 MatS; *Niedbalska* 1846 TP 243 RdzP; 1835 AM Czn D2026 Lin; 1837 AM Kcn D2728 SzB; *Niedbalski* 1831 AM Sał D5161 Ryp; 1867 UG MazN Szt; (jak po *Niedbalik*).
- NIEDBAŁ: *Niedbał* 1534 Koz I, 83; 1895 RospSNSK; *Niedbał* 1846 TPD 3391 KlC; (ap. *nie + dbać* L, SW).
- NIEDBAŁA: *Niedbała* 1443 Koz I, 173; *Nyedbala* 1534 Koz I, 83; *Niedbala* 1607 BSN; *Niedbała* 1711 BSN; *Niedballa* 1869 RospSNSK; *Niedbała* 1855 WPP 80 Bch; 1855 WPP 37 Res; 1846 TP 3366 Mch; 1864 SOR San; 1846 TP 256 Zam; 1864 SOR Opt; 1861 TPD 212 Krs; 1846 TP 218 Lub; 1837 AM Dłt Srd; 1846 TP 77 Puł; 1840 AM Jat D2661 Lin; XX w. UG ZderA MakM; 1841 AM Kcn D2728 SzB; (ap. *nie + dbać* SStP, SPol XVI, L, SW, *niedbała* SW).
- NIEDBAŁKA: *Niedbałka* 1846 TP 219 Lub; (jak po *Niedbalik*).
- NIEDBAŁO: *Nyedbalo* 1534 Koz I, 83; (ap. *nie + dbać* SPol SVI, n.o. *Niedbały* SSNO, Koz I, 83 : ap. *niedbały* SStP, L, SW).
- NIEDOBIEŻAŁO: *Niedobeszalo* 1480 SSNO; (ap. *niedobieżeć* s.v. *bieżeć* SStP).
- NIEDOBYLSKI: *Niedobyłski* 1712 LIC; (n.o. **Niedobył-* : ap. *nie + dobyć* L, SW).
- NIEDOLEŻAŁO: *Nyedoleszalo* 1480 SSNO; (ap. *nie + doleżeć* SPol XVI, *nie + doleżały* L).
- NIEDOPIŁ: *Nyedopył* 1471 SSNO; *Niedopił* 1837 RospSNSK; (ap. *nie + dopić* L, SW).
- NIEDOPYTAŁKA: *Niedopytałka* 1814 KozR 1, 173; (n.o. **Niedopytał-* : ap. *nie + dopytać* SW).
- NIEDOSTAŁO: *Niedostalo* 1679 Koz I, 83; (ap. *nie + dostać* L).
- NIEDOSZŁO?: *Nedusohlo* 1376 SSNO; (ap. *nie + dojść*, *niedoszły* SStP).
- NIEDOWRZAŁ: *Niedowrzał* 1535 Koz I, 83; (ap. *nie + dowrzeć* L).
- NIEDRAŁO: *Nydralo* 1437 SSNO; (ap. *nie + drzeć* SStP).
- NIEDZIAŁ: *Nyedzalonis* 1430 SSNO; *Niedział* 1855 WPP 81 Bch; (ap. *nie + dzać* SStP, SW, cf. *Niedziątek*, *Niedziałk*).
- NIEDZIAŁEK, NIEDZIAŁK: *Nezalec* 1292 (1273) SSNO; *Nedzalek* 1381 SSNO; *Nydzalek* 1426 SSNO; *Niedziątek* 1855 WPP 80 Res; 1846 TP 258 Zam; (cf. *Niedział*, ap. *niedziątek* SW).
- NIEDZIAŁKA: *Nedzaleca* 1390 SSNO; (cf. *Niedział*).
- NIEDZIAŁKOWIC: *Nedzalkowicz* 1437 SSNO; (cf. *Niedziątek*, *Niedziałk*, *Niedziałka*).
- NIEDZIAŁKOWSKI: *Niedziałkowski* 1828 AM Drb 3 Płc; 1833 AM Bor 8 Srp; *Niedziałkowska* 1841 AM Bąd 21 Nsz; (cf. *Niedziątek*, *Niedziałk*, *Niedziałka*, n.m. *Niedziałka*, *Niedziałki* SG).

- NIEDŹBAŁA: *Niedźbała* 1854 RospSNSK; (ap. *nie + dźbać* SW).
- NIEGIBAŁA: *Neghibala* 1394 SSNO; *Negybała* 1413 SSNO; (n.o. *Niegiba* SSNO : ap. *nie + gibać* SStp).
- NIEGRYŁO?: *Niegryło* XVI w. (1427) SSNO; (ap *nie + grać* SStp).
- NIEKISIAŁ: *Niekisiał* 1846 TP 3325 Klc; (ap. *nie + kisieć* SW).
- NIEKISIAŁO: *Nekisalo* 1428 SSNO; (ap. *nie + kisieć* SStp).
- NIEMCZAŁ: *Niemczal* XX w. Koz I, 73; (n.o. *Niemek, Niemko, Niemiec* SSNO, n.et. *Niemiec* L, ap. *niemieć, oniemieć* SStp, L, *niemczyć, niemek* SW).
- NIEMCZYŁA: *Nienzyla* 1862-75, *Nienczylla* XX w. RospSNSK; (jak po *Niemczal*).
- NIEMIAŁ: *Niemiał* 1621 Koz I, 83; (ap. *niemieć, oniemieć* L).
- NIEMIELA: *Nemela* 1895 RospSNSK; (ap. *niemieć, oniemieć* L, *niemy* SW).
- NIEMIELKA: *Nemelka* XX w. RospSNSK; (cf. *Niemieła*).
- NIEPIEKŁO: *Niepiekło* 1446 SSNO; *Niepiekto* 1846 TP 3785 Olk; (ap. *nie + piec* SStp, SW).
- NIEPIŁA: *Nepila* XX w. RospSNSK; (jak po *Niepiło*).
- NIEPIŁO: *Nepyło* 1410 SSNO; (ap. *nie + pić* SStp).
- NIEPYTALSKI: *Niepytalski* XX w. UG IWA Can; (n.o. **Niepytał-* : ap. *nie + pytać* SW).
- NIERSORZAŁA?: *Niersorzala* 1652 Koz I, 83; (ap. *nie + srożyć, srożyć* L).
- NIERUCHAŁSKI: *Nieruchalski* XX w. Koz I, 83; (n.o. **Nieruchal, -ł-* : ap. *nie + ruchać* SW).
- NIESIEL: *Niesel* 1859 RospSNSK; *Niesel* 1846 TP 3320 Klc; (n.o. *Niesz* : *Nieścier, Nieścior, Niesiebaqđ, Niesiebor, Niespiech, Niegostaw, Niegost?, Niegowoj* SSNO, ap. *nieść* SW).
- NIESIELSKI: *Nieselsky* 1895 RospSNSK; (cf. *Niesel*).
- NIESIĘGŁO?: *Neszegło* 1450 SSNO; (ap. *nie + sięgnąć, sięgnąć się* SStp).
- NIESIOŁOWSKI: *Niesiołowski* 1564-65 LWS; 1840 AM Łąż D3771 Lin; 1835 AM CzsChj D2061 Chj; (n.o. **Niesioł-* oraz cf. *Niesel*, n.m. *Niesiołowo, Niesiołowice* SG).
- NIESZAŁA: *Nieszala* 1846 TPD 122 Aug; (n.o. *Niesz* : *Nieścier, Nieścior, Niesiebaqđ, Niesiebor, Niespiech, Niegostaw, Niegost?, Niegowoj* SSNO).
- NIESZAŁOWSKI: *Nieszalowski* 1833 AM Czn D2024 Lin; (cf. *Nieszala*).
- NIESZTAŁ: *Nieształ* 1846 TP 255 Zam; (n.o. *Niesta* : *Nieścior, Niesstor, Dniestr* SSNO).

- NIEŚPIAŁ: *Nieśpiał* 1852 WPP 61 Res; 1846 TP 222 Lub; (ap. *nie + śpiać* SW).
- NIETRZEPIELSKI: *Nietrzepielski* 1631 KozR 31, 3434; (n.o. **Nietrze-
piel-* : ap. *nie + trzepać* L).
- NIETUBYŁ: *Nyethubyl* 1486 SSNO; (ap. *nie + tu(ta) + być* SSStp).
- NIETUSZYŁ?: *Nietuschil* 1897-1945 RospSNSK; (ap. *nie + tuszyć* SW).
- NIEUDAŁ: *Neudal* 1204, 1265 SSNO; (ap. *nie + udać* ASStp).
- NIEUŻYŁA: *Neuzyla* XX w. RospSNSK; (ap. *nie + użyć* SW).
- NIEWADZIOŁ: *Niewadzioł* 1846 TP 3808 Stn; (ap. *nie + wadzić* SW).
- NIEWIDZIELSKA f.: *Niewidzielska* 1840 AM Brw 15 Płc; (n.o. **Niewi-
dział-* : ap. *nie + widzieć* SW).
- NIEWIECZERZAŁ: *Niewieczerzał* 1846 TP 3144 Srd; (ap. *nie + wiecze-
rzać* SW).
- NIEWIEDZIAŁ: *Niewiedział* 1866 RospSNSK; (ap. *nie + wiedzieć* SW).
- NIEWIERZGAŁ: *Niewergal* 1839 RospSNSK; (ap. *nie + wierząć* SW).
- NIEWIERZGAŁA: *Niewergale* XX w. RospSNSK; (jak po *Niewierzął*).
- NIEWRZAŁ: *Niewrzał* XX w. Koz I, 83; (jak po *Niewrząta*).
- NIEWRZAŁA: *Neurzala* 1567 RospSNSK; *Niewrząta* 1632 LCh; 1784
RospSNSK; *Niewrzela* 1845 RospSNSK; (ap. *nie + wrzęd* BSE, L,
SW), zob. NIEWRZELA.
- NIEWRZAŁO: *Nyewrzalo* 1399 SSNO; *Nyewrzalo* 1445 SSNO; (jak po *Nie-
wrząta*).
- NIEWRZELA: *Niewrzela* 1845 RospSNSK; (jak po *Niewrząta*), zob. NIE-
WRZAŁA.
- NIEWSKISŁO?: *Nyewszkyslo* 1449 SSNO; (ap. *nie + wskisnąć* ASStp).
- NIEWSTAŁO: *Niewstało* 1534 Koz I, 83; (ap. *nie + wstać* L).
- NIEZAGRAŁA: *Niesogralla* 1576 Górnm; (ap. *nie + zagrać* L).
- NIEZALSKI: *Niezalski* 1827 AM Gol 2 Srp; (n.o. **Niezal, -ż-* : ap.
nizać, mizać SW).
- NIEZBORAŁA: *Niezborala* XX w. Koz I, 83; (ap. *nie + zbierać* lub
zborzyć SW).
- NIEZBYŁ: *Nezbil* 1791 (1207) SSNO; (ap. *nie + zbyć* ASStp).
- NIEZNAŁSKI: *Nieznałski* 1856 WPP 55 Res; (n.o. **Nieznał, -ż-* : ap.
nie + znać SW).
- NIEZRZAŁO: *Nyeszrzalo* 1418 SSNO; (ap. *nie + źrzęd* BSE, L).
- NIKIL, NYKIL: *Nykil* 1352 SSNO; *Nikil* 1424 SSNO; (n.o. *Mika, Mik,
Miko, Nik, Niko* : *Mikołaj, Nicolaus* SSNO), zob. MIKIEL, NIKIEL,
NYKIEL.
- NISIOŁ: *Nisioł* XX w. Koz I, 77; (n.o. *Niesz* : *Nieścier, Nieściov,*

- Niesiebd*, *Niesiebor*, *Niespiech*, *Niegostaw*, *Niegost?*, *Niegowej* SSNO, ap. *niskowad* SW).
- NISZAŁA: *Niszala* 1787 MChW I, 212 Pzn; (jak po *Nisioł*).
- NIZIŁ: *Nizil* 1785 RospSNSK; (ap. *niżył* L, *nizad* SW).
- NIZIOŁA: *Nizioła* XX w. Koz I, 77; (jak po *Mizola*), zob. MIZOLA.
- NOCULA: *Noculka* 1741 RospSNSK; *Nocula* 1855 WPP 30 Wad; (ap. *noc* L, SW).
- NOCULAK: *Noculak* XX w. RospSNSK; (cf. *Nocula*).
- NOGAL: *Nogal* 1789 LWKrkI; 1846 TP 220 Lub; 1846 TP 237 Łuk; (ap. *noga* L, SW, *nogal* SW).
- NOGALA: *Nogala* 1846 TPD 3151 Srd; *Nogalanka* 1759 MChW I, 99 Pzn; (jak po *Nogal*).
- NOGALCZYK: *Nogalczik* XVI w. UG NiedN; *Nogalzik* 1895 RospSNSK; (cf. *Nogal*, *Nogala*).
- NOGALSKI: *Nogalski* 1880 AM AlkŁdz Łęc; 1869 AM Lis D3451 Wąb; (jak po *Nogalcsyk*).
- NOLDEL: *Noldel* 1359-1362 SSNO; (n.o. *Nolde* SSNO, niem. *Nold-*, *Nolda* : *Arnold* Got), zob. NOLDYL.
- NOLDYL: *Noldil* 1338 SSNO; (jak po *Noldel*), zob. NOLDEL.
- NOSAL: *Nosal* 1327 SSNO; *Nossal* 1430 SSNO; *Nosal* 1536 RospSNSK; 1619 BubN; 1706 KSW II, 31; *Nossol* 1899 RospSNSK; *Nosal* 1855 WPP 181 NSąc; 1855 WPP 76 Jas; 1852 WPP 108 Wad; 1855 WPP 164 Bch; 1846 TP 255 Zam; 1846 TP 3129 Kal; (n.o. *Nos* SSNO : ap. *nos* SStp, L, SW, *nosal* L, SW).
- NOSALA: *Nosalam* 1208 SSNO; *Nosala* 1393 SSNO; *Noschala* 1425 SSNO; *Nosala* 1677 RBK; *Niossolla* 1709 RospSNSK; (jak po *Nosal*).
- NOSALIK: *Nossalik* XX w. RospSNSK; (cf. *Nosal*, *Nosala*).
- NOSALSKI: *Nosalski* 1620 LCh; *Nosalska* 1710 ACC; *Nosalski* 1855 WPP 81 Bch; 1854 AM Sied Łęc; *Nosalska* 1839 ACC Łow; 1855 AM Gon 30; (cf. *Nosal*, *Nosala*, n.m. *Nosale*, *Nosalewice*, *Nosalewo* SG).
- NOSALUK: *Nosaluk* 1861 TPD 121 Hrb; (jak po *Nosalik*).
- NOSEL: *Noszel* 1461 SSNO; (n.o. *Nos* SSNO : ap. *nos* SStp, n.o. niem. *Noßel* Got), zob. NOSYL.
- NOSIŁA: *Nosiła*- 1387 Koz I, 86; *Nosiła* XX w. RospSNSK; (ap. *nosid* SStp, SW), zob. NOSYŁA.
- NOSULA: *Nosula* 1527 Koz I, 79; 1661-65 LWRus II, 136; (n.o. *Nos* SSNO, ap. *nos* SStp, L, *nosula* SW).
- NOSYL: *Nosil* 1384, 1400 SSNO; (jak po *Nosel*), zob. NOSEL.

- NOSYŁA: *Nosyła* 1772 UŁ UrbN; (n.o. *Nos* SSNO : ap. *nos* SStp, L, *nosić* L), zob. NOSIŁA.
- NOTAŁA: *Notała* XX w. Koz I, 83; (ap. *nota* SW).
- NOTEŁA: *Notela* XX w. Koz I, 75; (jak po *Notała*).
- NOWALIŃSKI: *Nowaliński* 1836 AM Cac 11 Płc; 1847 AM Kzb 22 Srp; (cf. *Nowała*).
- NOWALSKI: *Nowalski* 1846 TP 3624 Mch; (jak po *Nowaliński*).
- NOWAŁA: *Nowała* XVI w. Koz I, 83; (ap. *nowy* SPol XVI, SW).
- NOWULA: *Nowula* 1855 WPP 100 Res; (jak po *Nowała*).
- NUCHALSKA f.: *Nuchalska* 1843 AM Łum D3852 Ryp; (n.o. **Nuch(k)al*, -ż : ap. *nukać* SW, SGP).
- NUZAŁ: *Nuzal* XX w. Koz I, 128; (ap. *nusa*, *nuzia* SW).
- NYKIELSKA f.: *Nykielska* 1838 AM Kcn D2727 SzB; (cf. *Mikiel*, *Nikiel*, *Nykiel*).
- OBARAŁA: *Obarała* 1419 SSNO; (n.o. *Obara* SSNO : ap. *obar* ASStp, BSE, *obar*, *obwar* L).
- OBDRZAŁEK: *Obdrzałek* XX w. RospSNSK; (n.o. **Obdrzał-* : ap. *obedrzeć* SW).
- OBERTAŁ: *Obertał* XX w. GołA; (ap. *obertać* się GołA).
- OBIECAŁA: *Obeczyalya* 1470-80 SSNO; (ap. *obieczać* SStp).
- OBIEGAŁA: *Obiegała* 1520 Koz I, 83; (ap. *obiegać* SPol XVI, L).
- OBIEGIEL: *Obiegel* XX w. RospSNSK; (jak po *Obiegała*).
- OBIEGŁO: *Obeglo* 1895 RospSNSK; (ap. *obiegnąć*, *obiec* SW, n.o. *Obiegły* TP 3142 Wln : ap. *obiegły* SW).
- OBRAŁ: *Obrał* 1855 WPP 53 Bch; (ap. *obrać* SW).
- OBRAPAŁSKI: *Obrapałski* XVI w. UG NiedN; (n.o. **Obrapał*, -ż : ap. *ob* + *rapić* SW, SGP).
- OBRZUL: *Obrzul* 1855 WPP 111 NSąc; (n.o. gw. *Jabram*, *Jobram*, *Jabrzyk* GalNP : *Abracham*).
- OBWIESIŁO: *Obwiesło* 1846 TP 3386 Mch; (ap. *obwiesić* SW, SGP).
- OCHAL: *Ochal* 1852 WPP 122 Res; 1846 TP 219 Lub; (n.o. *Och* AM Don D2248, Koz I, 34, gw. *Joch* : *Joachim*), zob. OCHAŁ, UCHAL.
- OCHAŁ: *Ochal* 1391 SSNO, *Ochalonis* 1424 SSNO; (n.o. *Och* AM Don D2248, Koz I, 34, gw. *Joch* : *Joachim*, ap. *ochać* BSE, SW), zob. OCHAL.
- OCHAŁA: *Ochała* 1855 WPP 167 Jas; (jak po *Ochał*).
- OCHAŁEK: *Ochatek* 1855 WPP 106 Jas; (cf. *Ochał*, *Ochała*).
- OCHEL: *Ochel* 1399 SSNO; 1855 WPP 155 Bch; (jak po *Ochal*).
- OCHELSKI: *Ochelska* 1857 AM Bađ 32 Płc; 1841 AM Ksz D3247 Włc;

- Ochelski* 1850 AM Lin D3342; *Ochelska* 1865 AM Jeż 41 Srp; *Ochelski* XX w. UG KlecA Can; (cf. *Ochel*, *Ochla*, n.m. *Ochla*, *Ochle* SG).
- OCHEŁEK: *Ochełek* XVI w. UG Skaln; (n.o. **Ocheł-* oraz cf. *Ochel*).
- OCHĘTAL, OCHENTAL, OCHĘDAL, OCHENDAL: *Ochętal* Koz I, 73; *Ochędal* 1667-72 KozR 31, 3366; *Ochental* 1789 LWKrkI; *Ochendal* 1846 AM Dób D2373 Byd; *Ochędal* 1827 AM Grc D2658 Śwc; (n.o. **Ochęta* : *Och* AM Doń D2248, Koz I, 34, gw. *Joch* : *Joachim*, typ jak : *Borzęta*, *Dobrzęta*, *Klimęta* Koz I, 44, 45).
- OCHĘTEL, OCHĘDEL: *Ochantel* XIX w. RospSNSK; *Ochędel* 1832 AM Grc D2658 Śwc; (jak po *Ochętal*, *Ochental*, *Ochędal*, *Ochendal*).
- OCHLA: *Ohla* 1895 RospSNSK; (jak po *Ochal*).
- OCHLAK: *Ochłak* 1853 AM BrzP 1 Brd; (cf. *Ochel*, *Ochla*).
- OCHLAWSKI: *Ochlawske* XX w. RospSNSK; (cf. *Ochel*, *Ochla*, n.m. *Ochla*, *Ochle* SG).
- OCHŁODŁO: *Ochlodlo* 1844 RospSNSK; (ap. *ochłodnąć*, *ochłodnięć* SW).
- OCHOLIK: *Ocholik* XX w Koz I, 73; (n.o. **Ochol*, *-ź* : *Och* AM Doń D2248, Koz I, 34, *Joch* : *Joachim*).
- OCHULSKA f.: *Ochulska* 1858 AM Bąd 33 Płc; (n.o. **Ochul*, *-ź* : *Och* AM Doń D2248, Koz I, 34, *Joch* : *Joachim*).
- OCIĄCHAŁA?: *Oczanchala* 1434 SSNO; (n.o. *Ociącha?* : *Ociepław* ≠ *Otjępław* SSNO, ap. *ociąć* SStp).
- OCZESALSKI: *Oczesalski* XX w. RospSNSK; (cf. *Oczosata*, n.m. *Oczosaty* SG).
- OCZOSAŁA: *Oczassala* 1482 SSNO; (ap. *oczosać* SStp).
- ODYMAŁA: *Odymała* 1852 WPP 78 Res; (ap. *odymać* SW).
- OGADAŁEK: *Ogadatek* XX w. GołA; (n.o. **Ogadał-* : ap. *ogadać* GołA).
- OGIBEL: *Ogibel* 1852 WPP 34 Res; (ap. *ogibać* SW, *ogibać się* SGP).
- OGORZAŁ: *Ogorzał* 1564 Koz I, 83; *Ogorzalin?* 1762 RospSNSK; *Ogorzał* 1851 WPP 146 NSąc; (ap. *ogorzeć* L, SW).
- OGORZAŁA: *Ogorała* 1204 SSNO; (ap. *ogorzeć* Cn, L, n.o. *Ogorzały* WPP 93 NSąc : ap. *ogorzały* SStp, SW).
- OGORZAŁEK: *Ogorzałek* 1415 SSNO; *Ogorzaleckh* 1566 RospSNSK; *Ogorzolek* 1687 RospSNSK; *Ogorzałek* 1855 WPP 184 NSąc; (cf. *Ogorzał*, *Ogorzała*, *Ogorzało*, n.o. *Ogorzały* WPP 93 NSąc : ap. *ogorzały* SStp, SW).
- OGORZAŁKA: *Ogorzałke* 1581 RospSNSK; *Ogorzółka* 1890 RospSNSK; (jak po *Ogorzałek*).
- OGORZAŁKO: *Ogorzałko* 1425 SSNO; (jak po *Ogorzałek*).

- OGORZAŁKOWIC(Z): *Ogorzałkowycz* 1489 SSNO; (cf. *Ogorzałek*, *Ogorzałka*, *Ogorzałko*).
- OGORZAŁO: *Ogorzało* 1427 SSNO; (jak po *Ogorzała*).
- OGORZEL: *Ogorzell* XX w. RospSNSK; (jak po *Ogorzał*).
- OGORZELSKI: *Ogorzelski* 1839 AM Kik D2787 Lin; *Ogorzelska* 1843 AM Kcn D2728 SzB; (jak po *Ogorzałek*).
- OGRZAŁ: *Ogrzał* 1694 RospSNSK; *Ogrzał* 1729 RospSNSK; (ap. *ogrzać* L).
- OGRZAŁKA: *Ogrzałka* 1719 RospSNSK; (cf. *Ogrzał*).
- OJSZCZAŁA: *Oyscały* fl. 1714 MączN; (ap. *oszczać* L, *oszczać*, *oj-szczać* SW).
- OKOPCIAŁ: *Okopczyał* 1447 SSNO; (ap. *okopieć* Cn, L).
- OKOSZAŁSKI: *Okoszałski* 1723 ACC; (n.o. **Okoszał*, -t- : ap. *okosić*, *okoszenie* SW).
- *OKSZAL, *OKSAL: *Okszałowna* 1689 ACC; *Okszałowna* 1708 ACC; (n.o. *Oksza* SSNO : ap. *oksza* SStp, L).
- OKULSKA f.: *Okulska* 1833 AM Kik D2925 Włc; (cf. *Okuła*).
- OKUŁA: *Okuła* 1861 TPD 134 Łom; (ap. *okuć* SW).
- OMIESZKAŁOWICZ: *Omieszkałowicz* 1552 Koz I, 83; (n.o. **Omieszkał-* : ap. *omieszkać* L).
- OMOKŁO: *Omokło* 1587 KSW II, 86; *Omokła* fl. 1587 KSW II, 89; (ap. *omoknąć* L, *omokły* SW).
- ONYS(Z)YŁ?: *Onyszał* 1441 SSNO; (n.o. *Onys(z)* : *Onufry* SSNO).
- ONDRUŁA: *Ondrulla* XX w. RospSNSK; (n.o. *Andrzej* ZarP, 376, por. *czes. Onder*).
- *OPACHAŁZ: *Opachalż* 1238 SSNO; (n.o. **Opachal*, -t- : ap. *opachać* ASStp).
- OPADAŁA: *Opodola* 1705 RospSNSK; (ap. *opadać* L).
- OPADŁA: *Opadła* XX w. Koz I, 128; (ap. *opadać*, *opasć*, *opadły* SW).
- OPASZŁO: *Opaszło* 1523 KSW II, 525; (n.o. *Opas(z)o* SSNO : -*opasz* : *Biezopasz*, *Brzezopasz*, *Krzywo(o)pasz*, *Przezopasz* SSNO, ap. *opasz* SW), też OPASZŁO.
- OPASZŁO też OPASZŁO.
- OPERCHAŁA: *Operchała* XX w. Koz I, 83; (ap. *oparszeć*, *oparszywieć* SW).
- OPIEKŁO: *Opeklonem* 1389 SSNO; (ap. *opiekać (się)* SStp, *opiekły* SW).
- OPIERSZAŁ: *Opierszał* 1490 Koz I, 83; (ap. *opierszeć* SW, *oparszeć* L).

- OPIERZCHALSKI: *Operskalski* 1871-85 RospSNSK; (n.o. **Opierzchal*, -ł- : ap. *opierzchnąc* L, SW).
- OPIESZAŁ: *Opeeschal* 1548 RospSNSK; (ap. *opieszyć* L).
- OPIŁ: *Opil* 1895 RospSNSK; (jak po *Opita*).
- OPIŁA: *Opita* 1673 UG MagE; 1789 LWKrkI; 1846 TPD 3790 Olk; (ap. *opić* SW).
- OPIŁKA: *Opitka* 1846 TPD 3790 Olk; (cf. *Opil*, *Opita*).
- OPRZAŁ: *Oprzałka?* 1478, 1534 Koz I, 83; (ap. *oprzed* ASStp, L).
- OPRZAŁA: *Oprzała* 1846 TP 3129 Kal; (ap. *oprzed*, *oprzały* SW).
- OPRZAŁEK: *oprzałek* 1525 MączN; *Oprzałkiem* 1664 MączN; (cf. *Oprzał*, *Oprzała*, ap. *oprzały* L).
- OPRZAŁKA: *Oprzałka* 1855 WPP 166 Bch; (cf. *Oprzał*, *Oprzała*).
- OPRZYŁA: *Opryla* XVI w. UG SkalN; (jak po *Oprzał*).
- OPUDALA: *Opudalla* 1743 RospSNSK; (ap. o + *puda*, *puć* SW).
- OPYRCHAŁ, OPRYCHAŁ: *Oprychał* 1855 WPP 43 Wad; *Opyrchał* XX w. Koz I, 83; (ap. gw. *opyrchać*, *oprychać* 'oparskać', ap. *opyrchał* SW), zob. *OPYRSCHAL.
- *OPYRSCHAL: *Opyrschal* 1471 SSNO; (ap. gw. *opyrchać* 'oparskać'), zob. OPYRCHAŁ, OPRYCHAŁ.
- ORAŁKA: *Orałka* 1534 KozR 1, 173; (n.o. **Orał-* : ap. *orać* L).
- ORYWAŁ: *Oriwał* 1895 RospSNSK; (ap. *orywać* SW).
- OSIAŁ: *Osiał* XX w. Koz I, 73; (ap. *osiad* SW), zob. OSIAŁ.
- OSIAŁ: *Osiał* 1846 TP 235 Łuk; (jak po *Osiał*), zob. OSIAŁ.
- OSIECZAŁA: *Osieczala* 1520 Koz I, 83; (ap. *osiecić*, *osiec*, *osieczce* L).
- OSIEWALSKI: *Osiewalski* 1846 TP 3143 Srd; (cf. *Osiewała*).
- OSIEWAŁA: *Osiewała* 1846 TP 3127 Kal; (ap. *osiewać* SW).
- OSIĘGLEWICZ: *Osięglewicz* XVIII w. KozR 4, 423; (n.o. **Osięgi(e)l*, -ł- : ap. *osiągnąć*, *osięgnąć* SW).
- OSMAGAŁA: *Osmagała* 1846 TP 3692 Olk; (ap. *osmagać* SW).
- OSMAŁA: *Osmala* XX w. Koz I, 73; (ap. *ośm*, *osiem* SStp, SW, *osmalać* SW).
- OSMAŁAK: *Osmalak* 1842 AM Pac 16 Płc; (cf. *Osmala*).
- OSMAŁSKI: *Osmalski* 1828 AM Błt 3 Gon; (cf. *Osmala*, n.m. *Osmalty*, *Osmoły* SG).
- OSMAŁEK: *Osmalek* 1830 AM Gon 5; 1833 AM Kłt D2994 Włc; (n.o. **Osmal-* : ap. *ośm*, *osiem* SStp, SW, *osmalać* SW).
- OSMELA: *Osmela* 1534 Koz I, 75; (ap. *ośm*, *osiem* SStp, SW).
- OSMELAK: *Osmelak* 1846 TP 3143 Srd; (cf. *Osmela*).

- OSMIELSKI: *Osmielski* 1789 LWKrkI; (jak po *Osmelak*).
- OSMOŁA: *Osmoła* 1394, XX w. Koz I, 77; (jak po *Osmela*), też OSMOŁA
- OSMOŁAK: *Osmolak* 1846 TPD 3151 Srd; (cf. *Osmoła, Osmoła*).
- OSMOLSKI: *Osmolaki* 1836 AM Bon 48 Włc; (cf. *Osmoła, n.m. Osmoły, Osmoły, Osmolice, Osmólsk* SG).
- OSMOŁA też OSMOŁA.
- OSMULA: *Osmula* 1789 LWKrkI; (jak po *Osmela*).
- OSMULSKI: *Osmulski* 1832 AM Bon 40 Włc; *Osmulaka* 1848 AM Bor 23 Srp; *Osmulski* 1861 TPD 134 Łom; (cf. *Osmula, n.m. Osmólsk* SG).
- OSMYKIEL: *Osmykiel* 1717 MączN; (ap. *osmykad* L), też OSMYKIEŁ.
- OSMYKIEŁ też OSMYKIEL.
- OSRAŁ: *Osrzał* 1835 AM LgtW Ras; (ap. *osrać* SW).
- OSTYDŁO: *Ostydło* 1681 RospSNSK; *Ostydło* 1895 RospSNSK; (ap. *ostydnąć, ostygnąć* L).
- OSUŁ: *Osuł* 1502 KozR 1, 166; (ap. *osuć* L, SW).
- OSYSKULA: *Osyskula* XX w. GołA; (n.o. *Osyssek* : ap. *osesek* GołA).
- OSZCZYPAŁA: *Oszczypała* 1864 SOR Opt; (ap. *oszczypać* SW).
- OSZUKAŁA: *Oszukata* 1606 KSW I, 44; (ap. *oszukiwać* L).
- OSZYL: *Oszyl* XX w. GalNP; (n.o. gw. *Josz* : *Joachim* GalNP).
- OSLIZŁO: *Oslizło* 1420, 1500 SSNO; *Oslizło* 1727 RospSNSK; *Oslizło* 1852 WPP 180 Res; (ap. *osliznąć* L, SW, n.o. *Oslizły* RospSNSK : ap. *oslizły* SW).
- OSPIAŁ: *Ospiał* 1567 RospSNSK; (n.o. ukr. *Osip* HrinS, ap. *ospa, ośpica* SW).
- OSPIAŁO: *Ospiało* 1567 RospSNSK; (jak po *Ospiał*).
- OSPIELA: *Ospela* XII w. SSNO; (jak po *Ospiał*).
- OSPILA: *Ospila* XII-XIII w. Koz I, 86; (jak po *Ospiał*).
- OSWIŚLAK: *Oświęślak* XX w. Koz I, 85; (n.o. **Oświęś-* : ap. *o + świsnąć, świstnąć* SW).
- OTPARLIK: *Otparlik* XX w. RospSNSK; (n.o. **Otparł-* : ap. *odeprześć, odparć* SW).
- OZEGAŁA: *Ozegala* 1572 LWPłc; (jak po *Ożegala, Ożygala*), zob. OZEGALA, OŻYGALA.
- OZIĘBŁO: *Ozambło* 1379 SSNO; *Ozambło* 1441 SSNO; *Zoziembło* XVI w. UG NiedN; *Oziębło* 1846 TP 3478 Mch; (ap. *oziebnąć* L, SW, *oziebnąć* SW).
- OZIĘMBAŁA: *Oziębala* 1789 LWKrkI; (ap. *oziebić, oziębić* L).
- OZIĘMBŁA: *Oziębła* 1789 LWKrkI; (jak po *Oziębło*).

- OŻEGAŁA, OŻYGAŁA: *Ożegała* 1534 Koz I, 83; *Ożygata* 1864 SOR Opt; (ap. *ożegnąd, ożygad* SW, *ożegad, ożegnąd* ASStp), zob. OZEGALA.
- OŻYGAŁKA: *Ozziigalka* 1445 SSNO; (cf. *Ożegała, Ożygata*).
- PABIEL: *Pabel* 1861 RospSNSK; (n.o. *Pabian, Pabijan* SSNO).
- PABLA: *Pabla* XX w. RospSNSK; (jak po *Pabiel*).
- PACĄŁ: *Pacał* 1789 LWKrkI; (n.o. *Pac(z)* SSNO : *Paweł, Pakośław TaszN, 87, TaszI, 101, ap. pacad, paca* SW).
- PACEL: *Patzelt* 1691 RospSNSK; *Patzel* 1895 RospSNSK; (jak po *Pac-ał*).
- PACHAL: *Pachal* 1846 TP 3140 Łęc; 1837 AM Rac D4690 Tch; (n.o. *Pach* SSNO, *SmoczS, 67, RospS, 49 : Paweł, Pakośław TaszN, 87, TaszI, 101, ap. pach, pachad* SW), zob. PACHOL.
- PACHALIK: *Pachalik* 1711 KSW I, 730; (cf. *Pachal, Pachała*).
- PACHALSKA f.: *Pachalska* 1832 AM NDaw D4121 Byd; (jak po *Pachalik*).
- PACHAŁA: *Pachała* 1469 Koz I, 83; *Pachale* 1679, 1895 RospSNSK; *Pachała* 1846 TP 3141 Srd; *Pachalli* 1878 UG LckN Kwd; (jak po *Pachal*).
- PACHAŁEK: *Pachatek* 1846 TP 3128 Kal; (cf. *Pachała*).
- PACHEL: *Pachelka* 1702 ACC; *Pachel* XX w. Koz I, 75; (jak po *Pachal*).
- PACHELSKI: *Pachelski* 1846 TP 3787 Olk; (cf. *Pachel, Pachla*).
- PACHLA: *Pachla* 1852 WPP 72 Res; 1846 TP 256 Zam; 1846 TP 119 Hrb; 1846 TP 209 Krs; (jak po *Pachal*).
- PACHLIŃSKI: *Pachliński* 1516 Koz I, 80; (jak po *Pachelski*).
- PACHNIAŁ: *Pochniol* XX w. RospSNSK; (ap. *pachnied, pachnad* SW).
- PACHNIŁ: *Pachnił* 1847-96 RospSNSK; (jak po *Pachniał*).
- PACHOL: *Pachol* 1425 Koz I, 77; (n.o. *Pach* SSNO, *SmoczS, 67, RospS, 49 : Paweł, Pakośław TaszN, 87, TaszI, 101, ap. pachol* augm. od *pachotek* SW), zob. PACHAL, PACHOŁ.
- PACHOLAK: *Pacholak* 1846 TPD 3151 Srd; 1761 MChW II, 25 Gnz; (cf. *Pachol, Pachot, Pachoła*), zob. PACHOŁAK.
- PACHOLCZAK: *Pacholeczak* 1829 AM Jeż 4 Srp; (cf. *Pachol, Pachot, Pachoła, Pachotek*).
- PACHOLIK: *Pacholik* 1846 TPD 3150 Srd; (cf. *Pachol, Pachot, Pachoła, ap. pacholik* SStp, SW).
- PACHOLSKI: *Pacholski* 1630 LCh; 1846 TP 119 Hrb; 1864 AM Kłm Czt; 1846 TP 224 Lub; 1846 TPD 3151 Srd; 1846 TP 3126 Kal; 1846 TP 3131 Kon; 1830 AM PtkK D4481, 1863 AM Wyd 39 Płc; 1844

- AM Kłb D2853 Włc; 1837 AM Maz D3898 Lin; 1840 AM Orl D4204 Nsz; 1794 UG WesN Tcz; (cf. *Pachol*, *Pachoł*, *Pachoła*, n.m. *Pachole* SG).
- PACHOLUK: *Pacholuk* 1846 TP 208 Krs; (jak po *Pacholak*).
- PACHOŁ: *Pachoł* 1443 SSNO; *Pachoł* 1789 LWKrkI; 1846 TP 3411 Mch; 1869 AM LgtW Ras; (n.o. *Pach* SSNO, *SmoczS*, 67, *RospS*, 49 : *Paweł*, *Pakosław* *TaszN*, 87, *TaszI*, 101, ap. *pachoł* *SStp*, *SW*), zob. PACHOL.
- PACHOŁA: *Pachoła* 1855 WPP 180 Bch; (jak po *Pachoł*).
- PACHOŁAK: *Pachołak* 1761 MChW II, 26 Gnz; (cf. *Pachoł*, *Pachoła*), zob. PACHOŁAK.
- PACHOŁCZYK: *Pachołczyk* 1846 TP 3128 Kal; (cf. *Pachoł*, *Pachoła*, *Pachotek*).
- PACHOLEK: *Pachotek* XIX w. *RospSNSK*; 1846 TP 120 Hrb; 1846 TPD 3147 Kal; (cf. *Pachoł*, *Pachoła*, ap. *pachotek* *SW*).
- PACHOŁKA: *Pachołka* 1846 TP 3137 Łęc; (cf. *Pachoł*, *Pachoła*, ap. *pachołka* *SW*).
- PACHOŁKO: *Pacholko* 1446 SSNO; (jak po *Pachołak*).
- PACHOŁKOWSKI: *Pachołkowski* 1796 AM Ras; (cf. *Pachotek*, *Pachołka*).
- PACHTEL: *Pachtel* 1866 UG BorzN Ksr; (n.o. **Pachta* : *Pach* SSNO, *SmoczS*, 67, *RospS*, 49 : *Paweł*, *Pakosław* *TaszN*, 87, *TaszI*, 101 ap. *pacht*, *pachta* *SW*, typ jak: *Bach-ta*, *Błach-ta*, *Sych-ta* *BrezZ* 457-462).
- PACHUL-: *Pachul-* Koz I, 79; (jak po *Pachal*).
- PACHULA: *Pachula* XX w. *GalNP*; (jak po *Pachal*), zob. PACHUŁA.
- PACHULAK: *Pachulak* 1840 AM Koc D3043 Nsz; (cf. *Pachul-*, *Pachula*, *Pachuła*).
- PACHULSKI: *Pachulsky* 1866 *RospSNSK*; *Pachulski* 1852 WPP 111 Res; 1832 AM Dan 7 Płc; *Pachulska* 1844 AM Osc D4231 Nsz; *Pachulski* XX w. UG *LesA* Can; 1833 AM Dób D2372 Byd; 1882 UG *IckN* *Kwd*; (jak po *Pachulak*).
- PACHUŁA: *Pachuła* 1846 TP 3776 Olk; 1846 TP 253 Zam; 1846 TP 3126 Kal; (jak po *Pachal*), zob. PACHUŁA.
- PACIAGULA: *Paciagula* XX w. *GołA*; (n.o. *Paciaga* : ap. gw. *paciaga* 'brudas' *GołA*).
- PACOŁOWSKA f.: *Pacołowska* 1853 AM Róż D4993 Ryp; (cf. *Pac(z)ół*).
- PACUŁKA: *Patschulka* 1566 *RospSNSK*; (cf. *Pacuła*, *Pacuła*).
- PACZAŁA: *Paczała* 1426-28 Koz I, 83; *Paczała* 1846 TP 116 Hrb; (n.o. *Pac(z)* SSNO : *Paweł*, *Pakosław* *TaszN*, 87, *TaszI*, 101).

- PACZELOWICZ: *Paczelowicz* 1570-76 LWPod; (cf. *Pacel*).
- PACZOL: *Paczol* 1531 Koz I, 77; (jak po *Paczała*), zob. PAC(Z)OŁ.
- PACZOLA: *Paczola* 1472 KSW I, 257; (jak po *Paczała*), zob. PAC(Z)-OŁA.
- PAC(Z)OŁ: *Paczol* 1423 SSNO; (jak po *Paczała*), zob. PACZOL.
- PAC(Z)OŁA: *Paczola* 1472 SSNO; (jak po *Paczała*), zob. PACZOLA.
- PACZUCHEL: *Paczuchel* 1464 Koz I, 75; (n.o. **Paczuch* : *Pac(z)* SSNO : *Paweł*, *Pakosław* TazN, 87, TazI, 101, typ jak: *Piecz-uch*, *Rad-uch* Koz I, 41).
- PACZULA, PACULA: *Pacula* 1846 TP 3498 Mch; *Paczula* 1844 UG StępN Krt; (jak po *Paczała*), zob. PACZUŁA, PACUŁA.
- PACZUŁA, PACUŁA: *Pataula* 1581 RospSNSK; *Pacula* 1698 RospSNSK; *Patschulla* 1786 RospSNSK; *Paczulla* 1859 RospSNSK; *Pacuła* 1855 WPP 12 Jas; 1857 WPP 1 Res; (jak po *Paczała*), zob. PACZULA, PACULA, PAKUŁA, PACUŁA.
- PADALSKI: *Padalski* 1846 TP 3140 Łęc; (cf. *Padata*).
- PADAŁA: *Padata* 1846 TP 255 Zam; (jak po *Padel*).
- PADEL: *Padel* 1687-88 RospSNSK; 1837 AM Gon 12; (n.o. -*pad* : *Listopad*, *Myszopad* SSNO, ap. *padać*, *padać się* SStp, SW, *pada* SGP).
- PADULA: *Padula* 1855 WPP 94 NSąc; (jak po *Padel*), zob. PADUŁA.
- PADUŁA: *Paduła* 1855 WPP 94 NSąc; (jak po *Padel*), zob. PADULA.
- PADURAL: *Padural* 1499-1508 Koz I, 73; (n.o. **Padura* : -*pad* : *Listopad*, *Myszopad* SSNO, ap. *padać* L, *pada* SGP, typ jak *Kot-ura*, *Majd-ura* Koz I, 94).
- PADYKUŁA: *Padykuła* XX w. Koz I, 79; (n.o. **Padyka* : -*pad* : *Listopad*, *Myszopad* SSNO, ap. *padać* L, SW, *pada* SGP, typ jak: *Petr-yka*, *Sered-yka* Koz I, 64).
- PAGAŁA: *Pagała* 1564 Koz I, 83; (ap. *paga* SW, *pagować* ASStp).
- PAGIELSKI: *Pagielski* 1846 TPD 3147 Kal; (n.o. **Pagiel-* : ap. *paga* SW, *pagować* ASStp).
- PAJDAŁA: *Pajdała* XX w. Koz I, 83; (ap. *pajda* SW).
- PAKALSKI: *Pakalski* 1838 UG MazN Szt; (cf. *Pakata*).
- PAKAŁA: *Pakała* 1476 Koz I, 83; (n.o. *Pak*, *Pęk*, *Pąk* SSNO : *Pakosław* TazN, 87, SSNO, *Pękosław* SSNO).
- PAKIEL, PĘKIEL: *Pakel* 1392 SSNO; *Pakiel* 1846 TP 3145 Wln; (jak po *Pakata*).
- PAKIEŁA: *Pakieła* XX w. UG PtakA OstM; UG ZderA MakM; (jak po *Pakata*).

PAKLA: *Pakla* 1523-40 Koz I, 80; *Paklanka* 1724 ACC; *Pakla* 1852 WPP 164 Res; (jak po *Pakała*).

PAKLEWSKI: *Paklewski* XVI w. KozR 31, 3439; (n.o. *Pakiel*, *Pękiel*, *Pakla*).

PAKOLIK: *Pacolik* 1478 SSNO; (cf. *Pakoła*).

PAKOŁA: *Pakolanka* 1724 ACC; *Pakoła* 1806 AM BłaR RawM; (jak po *Pakała*).

PAKUL: *Pakul* 1846 TPD 3147 Kal; *Pakulka* 1757 UG LinN Ksr; (jak po *Pakała*).

PAKULA: *Pakula* 1856 WPP 84 Wad; (n.o. *Pak*, *Pęk*, *Pąk* SSNO : *Pako-sław* TaszN, 87, SSNO, *Pękośław* SSNO, ap. *pakula*, *pakuty* SW), zob. PAKUŁA, PACUŁA.

PAKULAK: *Pakulak* 1771 UŁ UrbN; 1846 TP 3143 Srd; (cf. *Pakul*, *Pakula*, *Pakuła*, *Pacuła*).

PAKULSKI: *Pakulski* 1863 ChPS, 265 Rad; 1846 TPD 3151 Srd; *Pakulska* 1854 AM Sied Łęc; 1835 ACC Łow; *Pakulski* 1846 TP 3134 Kon; 1832 AM Gon 7; 1829 AM Seń 4 Płc; 1855 AM Kłb D2864 Włc; 1839 AM Maz D3900 Lin; 1830 AM Lun D3455 Nsz; *Pakulska* 1863 AM Boż 38 Srp; *Pakulski* 1766 MatS Szb; 1834 AM Dób D2373 Byd; (jak po *Pakulak*).

PAKUŁA, PACUŁA: *Pacula* 1398 SSNO; *Pakuła* 1564 Koz I, 79; 1779 UŁ UrbN; 1890 RospSNSK; 1855 WPP 192 Jas; 1855 WPP 4 Wad; 1855 WPP 100 Bch; 1856 WPP 75 Res; 1846 TP 3700 Olk; 1846 TP 3841 Stn; 1833 AM Kłm Czt; 1846 TPD 3341 Klč; 1811 AM Ras; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 219 Lub; 1846 TPD 3150 Srd; 1846 TP 244 RdzP; 1846 TPD 1621 RawM; 1846 TP 3127 Kal; 1846 TP 3140 Łęc; 1864 AM Czm 36 Gon; 1780 MChW II, 60 Gnz; 1841 AM Dąb D2106 Włc; 1846 TP 85 Puł; 1836 AM Lun D3161 Nsz; XX w. UG ZderA MakM; XX w. UG KlecA Can; 1838 AM Kcn D2728 Szb; 1849 AM NDąk D4121 Byd; (n.o. *Pak*, *Pęk*, *Pąk* SSNO : *Pakośław* TaszN, 87, SSNO, *Pękośław* SSNO, ap. *pakula*, *pakuty* MSJP), zob. PACZUŁA, PACUŁA, PAKULA.

PALIŁ: *Palił* 1860 AM Śwn 35 Płc; (ap. *paliś* SW).

PANEL, PAN(I)EL: *Panel* 1426 SSNO; 1859 AM Ran 34 Płc; (n.o. *Pan* : *Pankrac*, *Pankrat*, *-pan* : *Połpan* SSNO, *Pankracy*, *Pantaleon* SI, ap. *pan*, *panać*, *panować* SW).

PANELKO: *Panelko* 1807 RospSNSK; (cf. *Panel*, *Pan(i)el*).

PANELSKI: *Panelski* 1845 AM CzsChj D2061 Chj; (cf. *Panel*, *Pan(i)el*).

PANKIEL: *Pankiel* 1846 TP 3353 Mch; 1846 TP 223 Lub; (n.o. *Panek*,

- Panka : Pan : Pankrac, Pankrat, -pan : Połpan SSNO, Pankracy, Pantaleon SI, ap. panek SW).
- PANULSKA f.: Panulska 1849 AM Kik D2797 Lin; (n.o. *Panul, -ż- : Pan : Pankrac, Pankrat, -pan : Połpan SSNO, Pankracy, Pantaleon SI, ap. pan, panać, panować SW).
- PANCZULIN: : Pańczulin XX w. GołA; (n.o. *Pańczula : ap. słow. pánča peior. 'pańskie dziecko' GołA).
- PAPALA: Papala 1766 AM Lis D3451 Wąb; (n.o. Papa SSNO : ap. papa, papać L, SW), zob. PAPAŁA.
- PAPALSKI: Papalski 1771 AM Lis D3451; 1840 AM Dzi D2470 Lin; 1851 AM Róż D4991 Ryp; 1853 AM RdzCh D4847; (cf. Papala, Papatą).
- PAPAŁA: Papatą 1687 Koz I, 83; Papala 1753 RospSNSK; Papalla 1871-85 RospSNSK; Papatą 1855 WPP 49 Wad; (jak po Papala), zob. PAPAŁA.
- PAPALEK: Papatek 1855 WPP 49 Bch; (cf. Papatą).
- PAPEL: Papel 1837 AM CzsChj D2061 Chj; (n.o. Papa SSNO : ap. papa, papać L, SW, n.o. niem. Pabel, Peppel : Paulus Got).
- PAPIELEWSKI: Papielewski 1840 AM Kzb 15 Srp; (cf. Papel).
- PAPIELSKI: Papielski 1861 AM Zag 33 Płc; (jak po Papielewski).
- PAPKAŁA: Papkalla 1884 RospSNSK; (ap. papkać SW).
- PAPUŁA: Papuła 1608 BubN; (jak po Papala).
- PARADYŁO: Paradyło 1855 WPP 174 Jas; (ap. parada, paradować SW).
- PARAŁ: Parał 1895 RospSNSK; (n.o. Para RospSNSK : Parcyfał, Parcyfał, Parcofał SSNO, ap. parać L, SW).
- PARAŁA: Parała XX w. Koz I, 83; (jak po Parał).
- PARCHAŁ: Parchał Koz I, 83; (ap. parchać się SW, parch L, SW).
- PARCHAŁA: Parchały 1605 BubN; (jak po Parchał).
- PARCHELA: Parchela 1566 RospSNSK; (jak po Parchał).
- PARCZAŁKA: Parczalka 1425 SSNO; (n.o. *Parczał- : Parek, Parko : Parcyfał, Parcyfał, Parcofał SSNO).
- PARDAŁA: Pardała 1683 Koz I, 83; (n.o. Pard SSNO, RospSNSK : ap. pard SStp, L, parać się SW).
- PARDEL: Pardelowa 1632 BubN; Pardel 1846 TP 3353 Mch; 1846 TPD 1622 PtkT; 1846 TP 3128 Kal; (jak po Pardała), zob. PARDYL.
- PARDELA: Pardela 1846 TP 3744 Olk; (jak po Pardała), zob. PARDEŁA.
- PARDELIK: Pardelik 1803 AM Ras; (cf. Pardel, Pardela, Pardała).
- PARDEŁA: Pardella XX w. RospSNSK; (jak po Pardała), zob. PARDELA, PARDYŁA.

- PARDOŁ: *Pardoł* 1855 WPP 162 NSąc; (jak po *Pardała*).
- PARDOŁA: *Pardolla* XX w. RospSNSK; (jak po *Pardała*).
- PARDYL: *Pardyl* 1855 WPP 128 Bch; (jak po *Pardała*), zob. PARDEL.
- PARDYLKA: *Pardylka* 1855 WPP 136 Bch; (cf. *Pardyl*, *Pardyla*).
- PARDYŁA: *Pardylla* 1859 RospSNSK; (jak po *Pardała*), zob. PARDEŁA.
- PARDYNKULA: *Pardynkula* XX w. GołA; (n.o. *Pardynek GołA*).
- PARGIEŁA: *Pargieła* XX w. RospSNSK; (ap. *park*, *parch* SW, *kłg* jak w *parkan*, *pargan* SW, SGP).
- PARGULSKA f.: *Pargulska* 1853 AM Dor D2171 Lin; 1830 AM Skr D5245 Ryp; (n.o. **Parg(k)ul*, -ż- : ap. *parkać się* SW).
- PARKAŁA: *Parkała* 1265 Koz I, 83; (n.o. *Parek*, *Parko* SSNO, ap. *parka* ASStp, *parkać się* SW).
- PARŁO: *Parło* 1846 TPD 1622 PtkT; (ap. *przed*, *parć* SW).
- PARSKULA: *Paruczula* 1398 SSNO; (n.o. *Parsk*, *Parska* SSNO : ap. *par-sknąć*, *parenąć* SStp, L, *parskać* SW), też. PARSKUŁA.
- PARSKUŁA też PARSKULA.
- PARZAŁKA: *Parczałka* XX w. RospSNSK; (n.o. **Parzał-* : *Parz* Rosp-SNSK; ap. *parzed* SW).
- PARSZCZAŁA: *Parzcząta* 1846 TP 212 Krs; (ap. *parzed* SW).
- PARTAŁA: *Partała* 1782 LWPłc; (ap. *partać* L, SW).
- PARUCHAŁA: *Paruchała* 1846 TP 3134 Kon; (ap. *paruch*, *parucha* SW).
- PARUCZEL: *Paruczel* 1748 RospSNSK; (ap. *paruka*, *peruka* SW).
- PARUL: *Parule* 1474 SSNO; *Parul* XVI w. UG Skaln; (n.o. *Para* GalNP, *Parcyfał*, *Parcfał*, *Parcofał*, *Parzydąb*, *Parzygłen*, *Parzygłowa*, *Parzymieszek*, *Parzymięso* SSNO, ap. *para* SStp, SW).
- PARULSKI: *Parulski* 1854 AM Łum D3863 Ryp; (cf. *Parul*).
- PARUZAL: *Paruzal* XX w. Koz I, 73; (ap. *parużyć* SW).
- PARUZEL, PARUSEL: *Paruzel* 1698 RospSNSK; 1789 LWKrkI; *Parusel* XIX w. RospSNSK; (n.o. *Parusz* SSNO : ap. *paruch*, *parucha* L, SW, *parużyć* SW).
- PARWAŁSKI: *Parwałski* 1811 Lid Brd; (n.o. **Parwał*, -ż- : ap. *parwa* SW).
- PARWOŁ: *Parwoł* XX w. RospSNSK; (ap. *parwa* SW).
- PARWULSKI: *Parwulski* XX w. RospSNSK; (n.o. **Parwul*, -ż- : ap. *parwa* SW, łc. *parvus*, -us 'mały, drobny' SŁPK).
- PARYL: *Paryl* 1855 WPP 220 Bch; (jak po *Parul*).
- PARYŁA: *Paryła* 1855 WPP 27 Wad; (jak po *Parul*), zob. PARYŁA.
- PARYLSKI: *Parylski* 1847 AM Ryp D5067; (cf. *Paryl*, *Paryła*, *Paryła*).
- PARYŁA: *Paryła* 1855 WPP 97 Jas; (jak po *Parul*), zob. PARYŁA.

- PARYŁO: *Paryło* 1855 WPP 93 Jas; 1855 WPP 32 Res; (jak po *Parul*).
- PARYZAŁKA: *Paryzańcze* 1671 MączN; (n.o. **Paryzań-*: ap. *parużyć* SW).
- PARYZELA: *Paryzela* 1730 KSW I, 452; (jak po *Paruzal*).
- PARZELSKI: *Parzelski* 1777 KSW I, 669; 1809 AM Ras; (n.o. **Parzel-*: ap. *parzyć* L, *parząd* SW).
- PARZYŁA: *Parzella* XX w. RospSNSK; (ap. *parzyć* L, *parząd* SW).
- PASAŁA: *Pasała* 1798 AM Lip; 1838 TP 614 Opt; (n.o. *Pasz*, *Paszo*: *Paweł* SSNO, *Pakośław* TaszN, 87, *Pasz*, *Pas* RospSNSK, ap. *pasad* SW).
- PASAŁKA: *Pasałka* XX w. Koz I, 83; (cf. *Pasała*).
- PASILEK?: *Pasilek* 1427 SSNO; (n.o. **Pas(z)it-*: *Pasz*, *Paszo*: *Paweł* SSNO, *Pakośław* TaszN, 87, *Pasz*, *Pas* RospSNSK).
- PASIOŁ: *Pasioł* 1555 Koz I, 77; (n.o. *Pasz*, *Paszo*: *Paweł* SSNO, *Pakośław* TaszN, 87, *Pasz*, *Pas* RospSNSK).
- PASKAL: *Paskal* 1895 RospSNSK; (n.o. *Paszek*, *Paszko*: *Pasz*, *Paszo*: *Paweł* SSNO, *Pakośław* TaszN, 87, *Pasek* GalNP), też PASKAŁ.
- PASKALSKI: *Paskalski* 1829 AM Sam D5280 Byd; (cf. *Paskal*, *Paskał*, *Paskała*).
- PASKAŁ też PASKAL.
- PASKAŁA: *Paskalla* 1748 RospSNSK; (jak po *Paskal*).
- PASKOŁA: *Paskoła* 1846 TP 3129 Kal; (jak po *Paskal*).
- PASKUL: *Paskul* 1800 AM Lip Koc; (jak po *Paskal*).
- PASKULECKI: *Paskulecka* 1697 ACC; *Paskulecki* 1846 TP 256 Zam; (n.o. **Paskul(e)k-*: cf. *Paskuł*, *Paskuła*).
- PASKULSKI: *Paskulska* 1668 LIC; 1792 AM Lip; *Paskulski* 1833 AM Gon 8; 1840 AM Mąk D3939 Nsz; (cf. *Paskul*, *Paskuła*).
- PASKUŁA: *Paskuła* 1846 TP 3725 Olk; 1846 TP 3808 Stn; 1846 TP 257 Zam; (jak po *Paskal*).
- PASTERLA: *Pasterla* 1855 WPP 47 Res; (ap. *paster*, *pasterz* SW, SGP).
- PASTOŁ: *Pastoł* 1846 TP 3777 Olk; (n.o. *Pasza*: *Pasz*, *Paszo*: *Paweł* SSNO, *Pakośław* TaszN, 87, ap. *pasza* SW).
- PASTUŁA: *Pastuła* 1852 WPP 8 Res; (jak po *Pastoł*), zob. PASZTUŁA, PASTUŁA.
- PASZALSKI, PASCHALSKI: *Paschalski* 1716 LMP Pzn; (n.o. **Paszal*, *-it-*: *Pasz*, *Paszo*: *Paweł* SSNO, *Pakośław* TaszN, 87, ap. *paszał*, *paschalny* SW).
- PASZCZAŁA: *Paszczala* 1846 TP 211 Krs; (n.o. *Paszek*, *Paszko*: *Pasz*, *Paszo*: *Paweł* SSNO, *Pakośław* TaszN, 87, ap. *paszczad*, *pościć*, *paszcza* SW).

- PASZCZELA, PĄSZCZELA: *Paszczela* 1847 RospSNSK; (jak po *Paszczęta*).
- PASZELA, PASIELA: *Pasiela* 1855 WPP 51 Res; *Paszella* XX w. RospSNSK; (jak po *Pasioł*).
- PASZELK: *Paszek* 1802 UG FranN Krt; (cf. *Paszela, Pasiela*).
- PASZKIEL: *Paszkiel* 1837 AM Kcn D2728 SzB; (jak po *Paskal*).
- PASZKULA: *Paszkuła* 1743 RospSNSK; (jak po *Paskal*).
- PASZTALSKI: *Pasztalski* 1872 KozR 31, 3368 Pzn; (n.o. **Pasztal*, -ż- : *Pasza* : *Pasz*, *Paszo* : *Paweł* SSNO, *Pakośław Taszn*, 87, ap. *pasza* SW).
- PASZTAŁKA: *Pashtalka* XX w. RospSNSK; (n.o. **Pasztal*- : *Pasza* : *Pasz*, *Paszo* : *Paweł* SSNO, *Pakośław Taszn*, 87, ap. *pasza* SW).
- PASZTUŁA, PASTUŁA: *Paštuła* 1852 WPP 122 Res; *Pastuła* 1846 TP 208 Krs; (jak po *Pastoł*), zob. PASTUŁA.
- PASZUŁA, PASUŁA, PASIUŁA: *Pasula* XVI w. UG Skaln; *Pasiuła* 1852 WPP 51 Res; *Paschulla* XX w. RospSNSK; (jak po *Pasioł*).
- PASZYŁK: *Paszylkowa* 1754 UG Borzn; *Paszylk* 1894 UG Leszn Ksr; (n.o. **Paszyl*, -ż- : *Pasz*, *Paszo* : *Paweł* SSNO, *Pakośław Taszn*, 87).
- PATALEWSKI: *Patalewski* XX w. UG DubN; (cf. *Patała*).
- PATALITA: *Patalita* 1855 WPP 48 Bch; (jak po *Patalewski*).
- PATAŁA: *Patale* 1860 RospSNSK; *Patała* 1846 TP 3684 Olk; 1846 TPD 1622 PtkT; (ap. *patać* SW).
- PATAŁEK: *Patałek* 1846 TPD 3151 Srd; (jak po *Patalewski*).
- PATEŁA: *Patela* 1855 WPP 196 Bch; 1846 TPD 3151 Srd; 1828 AM Drb 3 Płc; 1730 UG BanN Wej; (n.o. *Pat* UG BanN, ap. *patać*, *patela* SW), zob. PETELA.
- PATELSKI: *Patelski* 1789 LWSI; 1826 AM Brk Srd; (cf. *Patela*).
- PATERAŁA: *Paterała* 1846 TP 3125 Kal; (ap. *paterać* SGP).
- PATŁA: *Patla* 1667-72 Koz I, 80; 1855 WPP 74 Jas; (n.o. *Pat* UG BanN, ap. *patać* SW, *patla*, *petla* SGP).
- PATLIK: *Patlik* 1855 WPP 29 Wad; (cf. *Patla*).
- PATŁOCH: *Patloch* 1581, 1822 RospSNSK; (jak po *Patlik*), też PATŁOCH.
- PATŁOCH też PATŁOCH.
- PATOLA: *Patola* 1846 TP 3781 Olk; (n.o. *Pat* UG BanN, ap. *patać*, *patolić* SW), zob. PATOŁA.
- PATOLSKI: *Patolski* XX w. RospSNSK; (cf. *Patola, Patoła*).
- PATOŁA: *Patholla* 1789 RospSNSK; *Patoła* 1846 TP 3451 Mch; (n.o. *Pat* UG BanN, ap. *patać*, *patolić*, *patoly* SW), zob. PATOLA.

- PATRZAŁ: *Patrzał* 1846 TP 3366 Mch; (ap. *patrzał*, *patrzed* L, SW).
- PATRZAŁA: *Patrzała* 1785 MChW I, 191 Pzn; (jak po *Patrzał*).
- PATRZAŁEK: *Patrzałek* 1846 TP 3836 Olk; 1846 TP 3848 Stn; (cf. *Patrzał*, *Patrzała*).
- PATUL: *Patul* Koz I, 79; (n.o. *Pat* UG BanN, ap. *patad* SW).
- PATULA: *Patula* 1855 WPP 41 Bch; *Patulina* 1846 TP 3808 Stn; (jak po *Patul*), zob. PATUŁA.
- PATULSKI: *Patulski* 1855 WPP 42 Bch; 1829 AM Drb 4 Płc; *Patulska* 1847 AM Kłt D3008 Włc; *Patulski* 1836 AM Skr D5251 Ryp; (cf. *Patul*, *Patula*, *Patuła*, n.m. *Patule*, *Patuły* SG).
- PATUŁA: *Patula* 1566 RospSNSK; *Patulla* 1789 RospSNSK; *Patuła* 1855 WPP 151 Bch; (jak po *Patul*), zob. PATUŁA.
- PATURALSKI: *Paturalska* 1852 AM Jat D2662 Lin; *Paturalski* 1831 AM Bob 14 Brd; (n.o. **Patural*, -ż- : **Patur(a)* : *Pat* UG BanN, *Patora* Koz I, 93, ap. *patad* SW, typ jak: *Jach-ura*, *Sob-ura*, *Szym-ura*, Koz I, 94, 95).
- PAWAŁ: *Pawal* 1664 KozR 31, 3368; (n.o. *Paw* SSNO, BubN : *Paweł*, ap. *paw* L, SW).
- PAWAŁA: *Pawalla* XX w. RospSNSK; (n.o. *Paw* SSNO, BubN : *Paweł*, ap. *paw* L, SW, *pawid się* SW, KozR, 5, 458).
- PAWELA: *Pawela* 1846 TP 221 Lub; 1846 TPD 1621 RawM; 1846 TP 234 Łuk; (jak po *Pawal*).
- PAWIŁO: *Pawiło* 1426 KozR 5, 458; (jak po *Pawała*).
- PAWŁULA: *Pawłula* XX w. GołA; (n.o. *Paweł* GołA).
- PAWOLSKI: *Pawolski* 1851 AM KolW D3084 Nsz; (n.o. **Pawol*, -ż- oraz cf. *Pawal*).
- PAWUL: *Pawul* 1856 WPP 28 Res; (jak po *Pawała*).
- PAWULA: *Pawula* 1855 WPP 55 Bch; 1846 TP 3702 Olk; (jak po *Pawała*).
- PAZALA: *Pazala* 1853 AM Byd 32; (ap. *paz*, *paza* SW, *paż* L, SW).
- PAZOŁA: *Pazoła* XX w. Koz I, 77; (jak po *Pasala*).
- PACHAŁA: *Pachala* 1638 BSN; *Pachala* 1735 BSN; (ap. *pqchad się* BSN, *pqchad* L), zob. PECHAŁA.
- PAĞEL, PEĞIEL: *Pugel* 1204 SSNO, *Pegiel* 1846 TPD 3791 Olk; (ap. *pqga*, *pega* SStp, L).
- PAKULSKI: *Pakulski* 1837 AM Czn D2028 Lin; (cf. *Pękul*, *Pękula*).
- *PAPAŁ: *Papałówna* XX w. Koz I, 83; (ap. *papa*, *papiś* SW).
- PCHAŁEK: *Pchalek* 1853 RospSNSK; (n.o. **Pchał*- : ap. *pchad* SW, *pchał* SW).

- PCZAŁ: *Pczał* 1599 Koz I, 83; (n.o. **Pca(z)* : *Piotr*, por. *Pczan*, *Pczewski* SSNO, ap. *pczyć się* ASStp, *pczyć* SW).
- PCZAŁA: *Pczala* Koz I, 83; (jak po *Pczał*).
- PECAŁA: *Pecała* 1853 AM Byd 32; (n.o. **Pec(z)* : *Piotr* por. *Pczan*, *Pczewski* SSNO).
- PECEL: *Pecel* 1846 TP 3138 Łęc; 1779 LMP Pzn; *Petzel* 1848 UG KutN Ksr; 1890 UG MocN Wej; (jak po *Pecała*), zob. PECYL.
- PECYL: *Peczil* 1394 SSNO; (jak po *Pecała*), zob. PECEL.
- PEJEL: *Peysel* 1457 SSNO; (n.o. *Paj* : *Pakośław*, *Pękośław*, *Paweł* SSNO, por. *KarS*, 659-662, *Pejstrep*, *Fejstrep* SSNO).
- PELALA: *Pelala* 1846 TP 226 Lub; (n.o. gw. *Pela* : *Pelagia*, *Pelagiusz* SI).
- PEPEL: *Pepel* 1854 AM Woź 29 Płc; (ap. *pepa*, *pepać* SW, SGP).
- PEPIAŁA: *Pepiała* XX w. RospSNSK; (jak po *Pepel*).
- PERDULA: *perdula* 1682 MączN; (ap. *perda*, *pyrda* SW, *perd-*, *pierd-*, *pierdzieć* SGP).
- PERDYŁA: *Perdyła* XX w. Koz I, 86; (jak po *Perdula*).
- PERGAŁA: *Pergała* 1564 Koz I, 83; (ap. *pergać* SW).
- PERNAL: *Pernal* XX w. Koz I, 73; (ap. *perna*, *pierny* SW).
- PERSKAŁA: *Perskała* XX w. Koz I, 83; (ap. *parskać*, *persk*, *parsk* SW).
- PERSZAŁ: *Perszał* 1855 AM Grb D2892 Włc; (ap. *piersz*, *pierszyć* SW), zob. PIERSZAŁ.
- PERWEKULIN: *Perwekulin* XX w. GołA; (n.o. *Persekula* : *Perweka* GołA).
- PERZALSKI: *Perzalski* 1846 TP 3144 Srd; (n.o. **Perzał*, *-ż-* : ap. *perzyć*, *perz* SW).
- PERZAŁKA: *Perzałka* 1559 Koz I, 83; (n.o. **Perzał-* : ap. *perzyć*, *perz* L, SW).
- PERZULA: *Perzula* XX w. GołA; (jak po *Perzyła*).
- *PERZYŁA też *PERZYŁA.
- *PERZYŁA: *Perzylanka* 1740 ACC; (ap. *perzyć*, *perz* L, SW), też *PERZYŁA.
- PETELA: *Petela* 1846 TP 3809 Stn; (n.o. łc. *Petrus* SSNO), zob. PATELA.
- PETELAK, PETLAK: *Petlak* 1855 WPP 111 Jas; *Petelak* 1822 AM Dąw Kut; (cf. *Petela*).
- PETELICKI: *Petelicki* 1846 TP 3232 Kłc; (n.o. **Petelik* : cf. *Petela*).
- PETELSKI: *Petelski* 1724 RBK; (jak po *Petelak*, *Petlak*).
- PETERŁA: *Peterła* 1536 RospSNSK; (n.o. *Peter* : łc. *Petrus* SSNO).

- PETLUCH: *Petluch* 1661-65 LWRus I, 35; (jak po *Petelak, Petlak*).
- PETRELICZ: *Petrelicz* 1403 KozR 4, 423; (n.o. *Pietr(z)el* : *Piotr SSNO*).
- PETROL: *Petroll* 1852 RospSNSK; *Petrol* 1837 AM Błt 10 Gon; 1835 AM Słż D5303 Nsz; (jak po *Peterla*).
- PETRULAK: *Petrulak* XX w. Goła; (n.o. *Piotrul, Pietrul* : *Piotr SSNO*).
- PETRULSKA f.: *Petrulska* 1845 AM Ryp D5065; (n.o. *Piotrul, Pietrul* : *Piotr SSNO, n.m. Pietrule SG*).
- PETRYLAK: *Petrylak* 1855 WPP 98 Jas; (cf. *Pietryla, Petryło*).
- PETRYLUK: *Petryluk* 1861 TPD 121 Hrb; (jak po *Petrylak*).
- PETRYŁO: *Petryło* 1494 SSNO; *Petriło* XVI w. UG Skaln; (jak po *Peterla*).
- PETRZELKA: *Petrzelka* XX w. RospSNSK; (cf. *Pietr(z)el, Pietrzela*).
- PEZAŁA: *Pezala* 1771 MChW II, 364 Nak; (ap. *pezać SW*).
- PĘCHAŁA: *Pęchała* 1885 WPP 49 Bch; (n.o. *Pęch Koz I, 42* : *Pęcistał, Pękośtał SSNO, TaszN, 87, ap. pęch, pąch, pąchać SW*), zob. PĄCHAŁA.
- PĘCHTYL, PANCHTYL: *Panchtil* 1490 SSNO; (n.o. **Pęchta* : *Pęch Koz I, 42 Pęcistał, Pękośtał SSNO, TaszN, 87, typ jak: Januch-ta, Mach-ta Koz I, 48*).
- PĘCZEL: *Penczel* 1434 SSNO; (n.o. *Pęcistał, Pękośtał SSNO*).
- PĘCZELSKI, PĘCIELSKI: *Pęcielecki* 1628 LCh; *Pęczelęcki* 1789 LWSI; (cf. *Pęczel, n.m. Pęczelice SG*).
- PĘDOŁA: *Pędoła* 1846 TP 3768 Olk; (ap. *pęd, pędzać, pędzić SW*).
- PĘDZIAŁEK: *Pondzielek* 1548 RospSNSK; *Pędzialek* 1745 RospSNSK; *Pandzalek* 1871-85 RospSNSK; (n.o. **Pędział-* : ap. *pędzać, pędzić L, SW*).
- PĘDZIOŁ: *Pędziół* 1846 TP 251 Zam; (ap. *pędzać, pędzić SW*).
- *PĘGAŁA: *Pęgalanka* 1740 ACC; (ap. *pęga, pąga L*), też *PĘGAŁA.
- *PĘGAŁA też *PĘGAŁA.
- *PĘKAŁ: *Pękałowna* 1742, 1820 ACC Łow; (jak po *Pękala*), też *PĘKAŁ.
- PĘKAŁA: *Pekala* 1371 SSNO; *Pąnkala* 1458 SSNO; *Pękala* 1564 LWKrk II; *pękałanką* 1626 MączN; *Pękala* 1742 ACC; 1855 WPP 40 NSac; 1855 WPP 30 Wad; 1852 WPP 36 Res; 1846 TP 3809 Stn; 1861 TPD 121 Hrb; 1828 AM Lip Koc; 1846 TP 220 Lub; 1829 AM PtkT; *Penkala* 1846 TP 3127 Kal; (n.o. *Pękośtał SSNO, TaszN, 87, ap. pękać się SStp, pękać L, SW*), zob. PĘKAŁA.
- PĘKALIC: *Pankalicz* 1427 SSNO; (cf. *Pękał, Pękala, Pękała*).
- PĘKALSKI, PĘNKALSKI: *Pękałski* 1625 LCh; 1795 ACC; 1855 WPP 92

Bch; *Penkalski* 1846 TP 257 Zam, *Pekalski* 1864 SOR Opt; 1846 TP 3297 Klc; 1864 SOR Rad; 1821 AM PtkT; 1841 ACC Łow; 1856 AM Brw 31 Płc; XX w. UG LesA Can; 1844 AM Ryp D5064; (cf. *Pekal*, *Pekala*, *Pekała*, n.m. *Pekale* SG).

*PĘKAŁ też *PĘKAL.

PĘKAŁA: *Pkala* 1534 Koz I, 73; *Pekała* 1786 ACC; *Pankalla* 1862 RospSNSK; *Pekala* 1855 WPP 111 NSaç; 1855 WPP 81 Jas; 1852 WPP 48 Res; 1846 TP 3378 Mch; 1846 TP 255 Zam; 1846 TP 211 Krs; 1846 TP 3145 Wln; 1834 ACC Łow; XX w. UG Kleca Can; *Pinkal* 1823 UG NowN Szt; (jak po *Pekala*), zob. PĘKALA.

PĘKIEL: *Pękiel* XVII w. KozR 1, 159; (jak po *Pekala*).

PĘKLA: *Pankla* 1442 SSNO; (jak po *Pekala*).

PĘKUL: *Pankul* 1539 Koz I, 79; *Pekul* 1844 AM Słż D5311 Nsz; (jak po *Pekala*).

PĘKULA: *Pekula* 1739 ACC; (jak po *Pekala*).

PĘPIL, PĄPIL: *Popyl* 1500 SSNO; (ap. *pep*, *pap* SStp, *pepić* SW, *pepel*, *pepiel* SStp).

PĘPALSKA f.: *Pepalska* 1724 LIC; (n.o. **Pepal*, -i- : ap. *pep*, *pap* SStp, *pepić* SW).

PĘTAL: *Petal* 1846 TPD 3150 Srd; (n.o. *Peto* : *Pecistał* SSNO, ap. *peto*, *petać* SW).

PĘTEL: *Pantell* 1832 RospSNSK; (jak po *Petal*).

PĘTELSKI: *Petelski* 1723 RBK; (cf. *Petal*).

PĘTLOWSKI: *Pantlowsky* XX w. RospSNSK; (jak po *Petelski*).

PĘZIAŁ: *Peział* 1846 TP 257 Zam; (ap. *peźleć*, *paźleć*, *peziół* SW).

PIASKULA: *Piaskula* XX w. GołA; (n.o. *Piasek* : ap. *piasek* GołA).

PICHAŁA: *Pichała* XX w. UG Zdera MakM; (ap. *pychać* 'palić fajkę' UG Zdera), zob. PIECHAŁA.

PICULAK: *Piculak* 1759 MChW I, 111 Pzn; (cf. *Piczuła*, *Picuła*).

PICUŁKA: *Picułka* 1759 MChW I, 100 Pzn; (jak po *Piculak*).

PICZAŁA: *Piczała* 1845 Koz I, 83; (n.o. *Pic(z)*, *Pycz*, *Pic(z)a* : *Pilip*, *Filip* SSNO, ap. *picza*, *pica* SW).

PICZUL: *Piczul* 1564 LWKrk II; (jak po *Piczała*).

PICZUŁA, PICUŁA: *Piczuła* 1846 TP 236 Łuk; *Picuła* 1759 MChW I, 111 Pzn; (jak po *Piczała*).

PIECHAL, PIOCHAL: *Pochalonem* 1408 SSNO; *Piechalowna* 1777 BM; *Piechal* 1846 TPD 3150 Srd; (n.o. *Piech*, *Piecho*, *Pioch* : *Piotr* SSNO, *Piech* SmoczS, 67), zob. PIECHAŁ.

- PIECHALAK: *Piechalak* 1846 TP 3133 Kon; (cf. *Piechal*, *Piochal*, *Piechał*).
- PIECHALSKI: *Piechalski* 1846 TP 83 Puł; 1831 AM Sał D5165 Ryp; 1869 UG MazN Szt; (jak po *Piechalak*).
- PIECHAŁ: *Piechał* XX w. Koz I, 83; (jak po *Piechal*, *Piochal*), zob. PIECHAL, PIOCHAL.
- PIECHAŁA: *Piecholin* 1744 RospSNSK; *Pechaly* 1857 RospSNSK; (jak po *Piechal*, *Piochal*), zob. PICHĄŁA.
- PIECHEL: *Pechel* 1382 SSNO; *Pyechel* 1461-73 SSNO; *Pichel* 1779 LMP Pzn; (jak po *Piechal*, *Piochal*).
- PIECHELSKI: *Piechelski* 1789 LWKrkI; 1856 AM Boż 31 Srp; 1821 AM Lis D3451 Wąb; (cf. *Piechel*).
- PIECHŁA: *Piechła* 1745 RospSNSK; (jak po *Piechal*, *Piochal*).
- PIECHLIK: *Piechlik* 1846 TP 3738 Olk; (cf. *Piechel*, *Piechła*).
- PIECHNAL: *Piechnal* 1827 AM Wyd 2 Płc; (n.o. *Piechno* : *Piotr* SSNO).
- PIECHOLA, PICHOLA: *Pichola* 1534 Koz I, 77; *Piechola* 1852 WPP 117 Res; (jak po *Piechal*, *Piochal*).
- PIECHULA: *Piechula* XX w. Koz I, 79; (jak po *Piechał*, *Piochał*), zob. PIECHUŁA.
- PIECHULIK: *Piechulik* 1862-75 RospSNSK; (cf. *Piechula*, *Piechuła*).
- PIECHULSKA f.: *Piechulska* 1883 AM AlkŁdz Łęc; (jak po *Piechulik*).
- PIECHUŁA: *Piechulla* XIX w. RospSNSK; (jak po *Piechał*, *Piochał*), zob. PIECHULA.
- PIECHULEK: *Piechulek* 1687, 1706, 1851-64 RospSNSK; (cf. *Piechuła*).
- PIECIULEWICZ: *Pieciulewicz* Koz I, 79; (cf. *Piecuła*).
- PIECŁO: *Piećło* XX w. Koz I, 85; (n.o. *Piec(z)*, *Piec(z)o* : *Piotr* SSNO, ap. *piec* SW).
- PIECUŁA: *Pietzulin* 1755 RospSNSK; *Piecuła* 1846 TP 3809 Stn; (jak po *Piećło*).
- PIECZKAŁA: *Pietschkalla* XX w. RospSNSK; (n.o. *Pieczka*, *Pieczko* RospSNSK : *Piotr*).
- PIECZULAT: *Pieczulat* 1895 RospSNSK; (cf. *Piecuła*).
- PIEGAL, PIGAL: *piegali* XVII w. RospSNSK; *Piegał* 1848 AM Bul 23 Płc; (ap. *pieg*, *piega* SW), zob. PIEGAŁ, PIĘGAŁ.
- PIEGAŁ, PIĘGAŁ: *Pięgał* 1846 TPD 3151 Srd; *Piegał* 1846 TP 3129 Kal; (jak po *Piegal*, *Pigal*), zob. PIEGAL, PIGAL.
- PIEGAŁA: *Pigale* 1832 RospSNSK; (jak po *Piegal*, *Pigal*).
- PIEKALSKI: *Piekalski* 1852 AM Blw 28 Płc; *Piekalska* 1827 AM Ram D4710 Ryp; *Piekalski* 1857 AM Ran 31 Srp; 1826 AM Luw D3559

- Śwc; (n.o. *Piekał, -i- : Pieka SSNO : Piotr por. k, ch Piech, Piek, ap. piekać SW).
- PIEKALKIEWICZ: *Piekałkiewicz* 1837 AM Lis D3451 Wąb; (n.o. *Piekał(e)k- : *Piekał- : Pieka SSNO : Piotr por. k, ch Piech, Piek ap. piekać SW).
- PIEKIEL: *Piekiele* 1846 TP 251 Zam; (n.o. *Pieka* SSNO : Piotr, por. k, ch Piech, Piek, ap. piekać SW).
- PIEKŁA: *Pekła* 1372 SSNO; *Piekła* 1789 LWKrkI; 1846 TP 254 Zam; (n.o. *Pieka* SSNO : Piotr, por. k, ch Piech, Piek ap. piekać SW, *pieklić*, *zapieklić* SStp, *piekło*, *piekieł* SStp).
- PIEKOLA: *Piekola* XVII w. KozR 1, 163; (jak po *Piekiele*).
- PIEKULA: *Piekula* 1564 Koz I, 79; 1862 AM Zak 37 Płc; (jak po *Piekiele*), zob. PIEKUŁA.
- PIEKULIN: *Piekulin* 1751 RospSNSK; (cf. *Piekula*, *Piekuła*).
- PIEKUŁ: *Piekuł* 1855 WPP 98 Res; (jak po *Piekiele*).
- PIEKUŁA: *Piekuła* 1852 WPP 181 Res; (jak po *Piekiele*), zob. PIEKULA.
- PIELAŁ: *Pielal* XX w. RospSNSK; (n.o. *Piela* RospSNSK : ap. *pielal* SW).
- PIEPRZYKULIN: *Pieprzykulin* XX w. GołA; (n.o. **Pieprzykula* : **Pieprzyk* : **Pieprz* : ap. *pieprz* GołA).
- PIERCHAL: *Pierchal* 1564 Koz I, 73; (ap. *pierchać* SW).
- PIERCHŁAK: *Pierchłak* 1855 WPP 100 NSąc; (n.o. **Pierch(e)l-* : ap. *pierchać* SW).
- PIERCHUŁ: *Pierchuł* 1846 TP 3776 Olk; (jak po *Pierchal*).
- PIERDAŁA: *Pierdała* 1564 Koz I, 83; (ap. *pierdnąć* L, *pierd* SW).
- PIERDAŁKA: *Pierdałka* 1534 Koz I, 83; (cf. *Pierdała*).
- PIERDZIEL: *Pyerdyel* 1471 SSNO; (ap. *pierdzieć* SStp, *pierdział* L).
- PIERNALA: *Piernala* 1846 TP 3132 Kon; (ap. *pierny*, *piernąć* SW).
- PIERNOŁ: *Pernol* XX w. RospSNSK; (jak po *Piernala*).
- PIEROGULIN: *Pierogulin* XX w. GołA; (n.o. **Pierogula* : **Pieróg* : ap. *pieróg* GołA).
- PIERSIALA: *Piersiala* 1846 TP 3150 Kon; (ap. *pierś* SW).
- PIERSZAŁSKI: *Pierczałsky* 1866 RospSNSK; (cf. *Perszał*, *Piersiala*, *Pierszał*, *Pierszała*).
- PIERSZAŁ: *Perszał* 1542, *Pyerszał* 1543 MączN; *perszał* 1682 MączN; *Perszała* fl. 1793 MączN; (ap. *pierszyć* L), zob. PERSZAŁ.
- PIERSZAŁA: *Pierszała* 1855 WPP 140 Wad; (jak po *Pierszał*).
- PIERSZAŁKA: *Pierszałka* 1566 RospSNSK; (cf. *Pierszał*, *Pierszała*).

- PIERSZKAŁA: *Pierszkała* 1846 TP 3373 Mch; (n.o. **Piersz(e)k-* : ap. *pierszyć* L).
- PIERSZTAŁ: *Pierształ* 1846 TPD 1621 Raw; (n.o. **Pierszta* : ap. *pierszyć* SW, typ jak: *Mach-ta, Piech-ta, Piek-ta* Koz I, 48).
- PIERWOŁA: *Pierwoła* 1852 WPP 50 NSąc; (ap. *pierny* SW).
- PIERWULSKI: *Pierwulski* XX w. RospSNSK; (n.o. **Pierwul*, -i- oraz cf. *Pierwoła*).
- PIERZCHAŁA, PIRZCHAŁA: *Pyrzchała* 1538 KSW II, 211; *Pierzchała* 1628-32 LWWK II, 110; 1852 WPP 172 NSąc; (jak po *Pierzchała, Pirzchała, Pierszkała, Pirchała*), zob. PIERZCHAŁA, PIRZCHAŁA, PIERZKAŁA, PIRCHAŁA.
- PIERZCHALAK: *Pierzchalak* 1782 ACC; 1855 WPP 52 NSąc; (cf. *Pierzchala, Pirzchala, Pierzchał, Pieszchał, Pierzchała, Pirzchala, Pierzkała, Pirchała*).
- PIERZCHALEWICZ: *Pierzchalewicz* 1795 AM RdzCh D4847; (jak po *Pierzchalak*).
- PIERZCHALSKI, PIERZGALSKI: *Pierzchalski* 1778 ACC; *Pierzchalski* 1895 RospSNSK; *Pierzgalski* 1855 WPP 43 NSąc; *Pierzchalski* 1855 WPP 42 Jas; *Pierzgalski* 1863 AM Pac 37 Gon; *Pierzchalska* 1848 AM Grb D2885 Włc; *Pierzchalski* 1842 AM Osc D4358 Lin; *Pierzgalski* 1829 AM GóJ 4 Srp; *Pierzchalski* 1832 AM Rog D4879 Ryp; 1840 AM Kcn D2728 Szb; 1843 AM Byd 31; *Pierzgalski* 1842 AM RdzCh D4847; 1842 AM Łas D3698 Grz; (cf. *Pierzchala, Pirzchala, Pierzchał, Pieszchał, Pierzchała, Pirzchala, Pierzkała, Pirchała*, n.m. *Pierzchały* SG).
- PIERZCHAŁ, PIESZCHAŁ: *Pieszchał* 1789 LWKrkI; *Pierzchał* 1810 AM Błar RawM; (jak po *Pierzchała, Pirzchała, Pierzkała, Pirchała*).
- PIERZCHAŁA, PIRZCHAŁA, PIERZKAŁA, PIRCHAŁA: *Pirzchala* 1399 SSNO; *Pyrzchala* 1457 SSNO; *Pierzchała* XVI w. UG Skaln; 1638 LCh; 1793 ACC; *Pierzkała* 1895 RospSNSK; *Pierzchała* 1855 WPP 44 NSąc; 1855 WPP 163 Jas; *Pirchała* 1855 WPP 105 Wad; *Pierzchała* 1852 WPP 127 Res; 1846 TP 3718 Olk; 1846 TP 3445 Mch; 1846 TP 3808 Stn; 1826 TP 720 Rad; 1846 TPD 3151 Srd; 1808 AM Błar RawM; *Pierzkała* 1826 ACC Łow; *Pierzchała* 1766 Mats Szb; 1846 TP 77 Puł; (ap. *pierschad, pirzchađ* SStp, *pierschad* L, SW, *pierschad* SW, gw. *pierskad, pierzch, pierzcha* L), zob. PIERZCHAŁA, PIRZCHAŁA.
- PIERZCHALEK: *Pierzchalek* XX w. RospSNSK; (cf. *Pierzchał, Pieszchał, Pierzchała, Pirzchała, Pierzkała, Pirchała*).

- PIERZCHAŁKA: *Pierzchałka* 1748 ACC; 1846 TP 3718 Olk; (jak po *Pierzchałek*).
- PIERZCHLEWSKI: *Pierzchlewski* 1559 KozR 31, 3442; (n.o. **Pierach(e)l* : ap. *piezchać* L).
- PIERZCHLIŃSKI: *Pierzchliński* 1579 LMP; (jak po *Pierzchlewski*).
- PIERZCHOLSKI: *Pierzcholski* 1856 AM Sam D5281 Byd; (n.o. **Pierzchol*, -i- : ap. *piezchać* SW).
- PIERZCHULSKI: *Pierzchulski* 1826 AM Sik 1 Płc; (cf. *Pierzchuła*).
- PIERZCHUŁA: *Pierzchuła* 1823 AM PtkT; (jak po *Pierzchała*, *Pirzchała*, *Pierzkała*, *Pirchała*).
- PIERZCHUŁKO: *Pierzchułko* XVII w. Koz I, 79; (cf. *Pierzchuła*).
- PIERZYŁO: *Pierzyło* 1846 TP 255 Zam; (ap. *piezrzyć* SW).
- PIESIELA: *Piesiela* 1846 TP 209 Krs; (n.o. gw. *Pieś*, *Piesiu*, *Piesz*, *Pieszko* : *Piotr* SSNO).
- PIESIELKA: *Piesielka* 1846 TP 208 Krs; (cf. *Piesiela*).
- PIESKUŁ: *Pieskuł* 1855 WPP 98 Res; (n.o. *Piesek*, *Pieszek* : *Pies*, *Piesz* : *Piotr* SSNO, ap. *piesek* SW).
- PIESZAŁA: *Pesalla* XX w. RospSNSK; (n.o. *Piesz*, *Pieszko* SSNO : *Piotr*, ap. *pieszed* SW).
- P(I)ESZEL, PISZEL: *Peszal* 1404 SSNO; *Peschel* 1498 SSNO; *Pischel* 1588 RospSNSK; *Pieschel* 1666-67 RospSNSK; *Pischel* 1705 RospSNSK; *Peschel* 1847-51 RospSNSK; *Peszal* 1855 WPP 19 Wad; (jak po *Pieszala*), zob. P(I)ESZYL.
- PIESZELSKI: *Pieszelski* 1808 UG MazN Szt; (cf. *P(i)eszal*, *Pieszal*).
- PIESZKALSKA f.: *Pieszkałska* 1848 AM Grb D2885 Włc; (n.o. **Pieszkał*, -i- : *Pieszek*, *Pieszkał* : *Piesz*, *Pieszko* : *Piotr* SSNO).
- *PIESZKUŁA też *PISZKULA.
- PIESZLA: *Peschla* XX w. RospSNSK; (n.o. *Piesz*, *Pieszko* : *Piotr* SSNO).
- PIESZUŁEK: *Peschulek* XX w. RospSNSK; (n.o. **Pieszulek* : *Piesz*, *Pieszko* : *Piotr* SSNO).
- P(I)ESZYL: *Peschil* 1371 SSNO; *Peschil* 1408 SSNO; (jak po *P(i)eszal*, *Pieszal*), zob. P(I)ESZEL, PISZEL.
- PIETRAŁA: *Petrała* 1743 RospSNSK; *Pietrała* 1846 TPD 3147 Kal; 1846 TP 3135 Kon; (n.o. *Piotr* SSNO), zob. PIETRAŁA.
- PIETRALCZYK: *Pietralczyk* XX w. RospSNSK; (cf. *Pietrałka*).
- PIETRAŁKA: *Pietrałka* 1846 TP 3135 Kon; (cf. *Pietrała*, *Piotrał*, *Pietrał*, *Pietrała*).
- PIETRAŁSKI: *Pietrałski* 1864 SOR Rad; (jak po *Pietrałka*).
- PIETRAŁA: *Pietrała* XXw. GalNP; (jak po *Pietrała*), zob. PIETRAŁA.

- *PIETRULA: *Pietrulka* 1792 BubN; (jak po *Pietrala*), zob. PIETRULA.
 PIETRULA: *Pietrulla* 1866 RospSNSK; (jak po *Pietrala*), zob. *PIETRULA.
- PIETRYLA: *Pietryla* 1635 KSW I, 561; (jak po *Pietrala*).
 PIETRYŁO: *Petriło* XVI w. Koz I, 86; (jak po *Pietrala*).
 PIETRZAŁEK: *Pietrzatek* 1507 Koz I, 83; (n.o. **Pietrzał-* : *Piotr SSNO*).
- PIETR(Z)EL: *Petrel* XVI w. (1465) SSNO; (jak po *Pietrala*).
 PIETRZELA: *Pietrzela* 1846 TP 225 Lub; (jak po *Pietrala*).
 PIETUŁA: *Petuła* 1890 RospSNSK; (n.o. *Piet-, Fied-, Fied, Fieda, Fiedor, Fiodor SSNO*).
- PIĘCIŁ: *Pięcił* 1846 TP 3138; (ap. *pięś SW*).
- PIĘDEL: *Piędel* 1852 WPP 3 Res; (ap. *piędź ≠ pięd SW*), zob. PINDEL
 PIĘTAL, PINTAL: *Pintal* 1846 TP 254 Zam; *Piętal* 1846 TP 208 Krs; (ap. *pięta SW*).
- PIĘTALA: *Piętala* 1778 AM Błar; (jak po *Piętal, Pintal*).
 PIĘTALSKI: *Piętalski* 1863 ChPS, 266; (cf. *Piętal, Pintal, Piętala*).
 PIGALSKI: *Pigalski* 1843 AM Byd 31; (cf. *Piegal, Pigal, Piegał, Pięgał, Piegała*).
- PIGIEL: *Pigiel* 1600 KozR 31, 3442; (ap. *pieg, piega SW, piega, piegaty L*).
- PIGUL: *Pigul* 1832 AM Raz D4753 Nsz; (jak po *Pigiel*), zob. PIGUŁ.
 PIGULA: *Pigula* 1861 TPD 3149 Łęc; (jak po *Pigiel*), zob. PIGUŁA.
 PIGULSKI: *Pigulski* 1679 RospSNSK; 1855 WPP 63 Jas; (cf. *Pigul, Pigula, Piguł, Piguła*).
- PIGUŁ: *Piguł* 1846 TPD Łęc; (jak po *Pigiel*), zob. PIGUL.
 PIGUŁA: *Pigulinus* 1666-67 RospSNSK; *Pigulla* 1869 RospSNSK; *Piguła* 1846 TP 3138 Łęc; 1846 TP 3132 Kon; (ap. *pieg, piega SW, piega, piegaty L, piguła SW*), zob. PIGULA.
 PIGUŁOWSKI: *Pigułowski* 1846 TP 3139 Łęc; (cf. *Piguła n.m. Piguła SG*).
- PIKALA: *pikala* 1550 MączN; *Pikala* 1861 TPD 3149 Łęc; (ap. *pikać SStp, L, SW, pik, pika SW*), zob. PIKALA.
- PIKALCZYK: *Pikalczyk* 1846 TPD 1622 PtkT; (cf. *Pikala, Pikała*).
- PIKALSKI: *Pikalski* 1835 AM Blw 11 Płc; (cf. *Pikala, Pikała n.m. Pikały SG*).
- PIKALA: *Pikała* 1846 TP 3445 Mch; 1853 AM Blw 29 Płc; (jak po *Pikala*), zob. PIKALA.

- PIKIEL: *Pikiel* 1712 KozR 4, 424; 1853 AM Doń D2262 Ryp; (jak po *Pikala*).
- PIKOŁA: *Piekole* 1666-67 RospSNSK; (jak po *Pikala*).
- PIKUL: *Pikul* 1799 AM Lip; 1855 WPP 162 Jas; 1846 TP 253 Zam; 1820 AM Lip Koc; 1846 TP 225 Lub; *Pikulł* 1846 UG StasN Ksr; (jak po *Pikala*), zob. PIKUŁ.
- PIKULA: *Pikula* 1799 AM Lip; 1852 WPP 3 Res; 1846 TP 255 Zam; (jak po *Pikala*), zob. PIKUŁA.
- PIKULIK: *Pikulik* 1564 Koz I, 79; (cf. *Pikul, Pikula, Pikuł, Pikuła*).
- PIKULSKI: *Pikulski* 1626 LCh; 1855 WPP 81 Bch; 1846 TP 3570 Mch; 1846 TP 3237 Klc; 1820 ACC Łow; 1826 AM Zag 1 Płc; 1852 AM KolW D3085 Nsz; *Pikulska* 1859 AM Krj 34 Srp; *Pikulski* 1852 AM Skr D5265 Ryp; *Pikulska* 1853 AM Brd 25; (cf. *Pikul, Pikuła, Pikuł, Pikuła*, n.m. *Pikule, Pikulice, Pikułowice, Pikuły* SG).
- PIKUŁ: *Pikuł* 1855 WPP 186 Jas; (jak po *Pikala*), zob. PIKUL.
- PIKUŁA: *Picula* 1384 SSNO; *Pikuła* 1564 Koz I, 79; 1789 LWKrkI; 1855 WPP 29 Jas; 1853 WPP 15 Res; 1846 TP 3697 Olk; 1846 TP 3809 Stn; 1846 TP 256 Zam; 1864 SOR Opt; 1846 TP 117 Hrb; 1846 TP 212 Krs; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 224 Lub; 1852 AM Blw 28 Płc; 1834 AM Krz D 3282 Nsz; (jak po *Pikala*), zob. PIKULA.
- PIŁ: *Pilowa* 1848 UG Iwcn Puc; (ap. *pić, pijać* SW).
- PINDEL: *Pindel* 1786, 1827 BubN NTrg; 1855 WPP 1 Wad, (ap. *pinda* BubN, SW), zob. PIĘDEL.
- PINDELA: *Pindela* XX w. Koz I, 75; (jak po *Pindel*).
- PINDOL: *Pindol* 1846 TPD 3341 Klc; (jak po *Pindel*).
- PINDRAL: *Pindral* 1846 TP 3340 Klc; (ap. *pindrzyć się* SW).
- PINGIELSKI: *Pingelski* XX w. UG Kleca Can; (n.o. **Ping(i)el-* : ap. *pinga* SW).
- PIOTRAL, PIETRAL: *Pothral* 1472 SSNO; *Piotral* 1565 LWMI; *Pietral* 1789 LWSI; 1846 TPD 3803 Opn; (jak po *Pietrala*).
- PIOTRUL, PETRUL: *Potrul* 1405 SSNO; *Petrul* 1834 AM Maz D3895 Lin; 1854 AM Skr D5267 Ryp; (n.o. *Piotr, Peter, Petrus* SSNO).
- PIPAŁA, PIPIAŁA: *Pipiali* 1832 RospSNSK; *Pipała* 1853 WPP 67 Res; 1826 TP 720 Rad; (ap. *pipić, pipić się, pipa* SW).
- PIPIAŁ: *Pipial* 1897 RospSNSK; (jak po *Pipała, Pipiała*).
- PIPIGAŁ: *Pipigal* 1820 RospSNSK; (n.o. **Pipiga* : ap. *pipa, pipić się* SW, typ jak: *Bies-iga, Gab-iga* Koz I, 68).
- PIPIOŁA: *Pipiola* 1497 SSNO; (ap. *pipić się* ASStp).

- PIPULA: *Pipula* XX w. RospSNSK; (jak po *Pipała*, *Pipiąta*).
- PIRSZEL, PERSZEL, PERSEL: *Persel* 1753 MChW I, 259 Kos; *Perszel* 1852 AM Grb D2889 Włc; *Pirschel* XX w. RospSNSK; (jak po *Pierszał*).
- PIRSZUŁA: *Pirschulla* XX w. RospSNSK; (jak po *Pierszał*).
- PISALSKI: *Pisalskich* 1798 UŁ UrbN; (cf. *Pisała*).
- PISAŁA: *Pisalla* 1838 UG MazN Szt; (ap. *pisac* L, SW, UG MazN).
- PISAŁKO: *Piselke* XX w. RospSNSK; (jak po *Pisalski*).
- PISKAŁA: *Piskała* 1788, 1878 RospSNSK; 1846 TP 219 Lub; (ap. *pis-kać* ASStp, SW, *pisknac* L).
- PISKŁA: *Pisala* 1136 SSNO, TaszN; (ap. *piskać* ASStp, *pisknac* L, *pis-ka*, *piskłę* ASStp).
- PISKŁO: *Pisko* XX w. Koz I, 85; (ap. *pisknac* L).
- PISKULAK: *Piskulak* 1841 TP 385 Opn; (cf. *Piskuła*).
- PISKULSKI: *Piskulski* 1852 AM PtkK D4503; (jak po *Piskulak*).
- PISKUŁA: *Piskula* XV w. 1552 Koz I, 79; *Piskuła* 1846 TP 3145 Wln; *Piskulla* 1841 UG MazN Szt; (jak po *Piskała*).
- PISULA: *Pisula* 1855 WPP 82 Res; 1846 TP 3145 Wln; 1846 TP Lub; 1825 AM PtkT; 1846 TP 3128 Kal; (jak po *Pisała*), zob. PISUŁA.
- PISULEWSKI: *Pisulewski* 1857 KozR 1, 166; (cf. *Pisula*, *Pisula*).
- PISULSKI: *Pisulski* 1789 LWKrkI; *Pisulska* 1802 AM Lip Koc; *Pisulski* 1846 TP 3146 Wln; 1846 TPD 3147 Kal; (jak po *Pisulewski*).
- PISUŁA: *Pysuła* 1691 RospSNSK; *Pissula* 1748 RospSNSK; *Pissulla* 1888 RospSNSK; *Pisula* 1855 WPP 5 Jas; *Pisula* 1899 UG MazN Szt; (jak po *Pisała*), zob. PISULA.
- PISZCZALSKI: *Piszczalski* 1852 AM Leń D3541 Włc; 1851 AM Kar D2703 Lln; (cf. *Piszczal*, *Piszczala*).
- PISZCZAŁ: *Piszczal* XX w. Koz I, 83; (jak po *Piszczala*).
- PISZCZAŁA: *Piszczala* 1521 Koz I, 83; (ap. *piszczeć* L, SW).
- PISZCZAŁKA: *Pischaloe* 1434 SSNO; (cf. *Piszczal*, *Piszczala*, ap. *piszczałka* L).
- PISZCZAŁOWSKI: *Piszczalowski* 1843 AM Słż D5310 Nsz; (jak po *Piszczalski*).
- *PISZKULA: *Piszkulanka* 1810 ACC Łow; (n.o. *Pieszek*, *Piesz* : *Piesz*, *Piesz* : *Piotr* SSNO), też *PIESZKUŁA.
- PISZTKULA: *Pisztkula* XX w. GołA; (n.o. *Pište*, słow. węg. *Pišta* 'Szczepan' GołA).
- PITAL: *Pital* XX w. Koz I, 73; (ap. *pitolid* SW, *pitulid* 'smażyć' KozR 5, 440, *pitak* SW, DejS).

- PITALA: *Pitala* 1855 WPP 92 Wad; 1855 WPP 86 Bch; (jak po *Pital*),
zob. PITAŁA.
- PITALSKI: *Pitalski* 1855 WPP 133 Wad; (cf. *Pital*, *Pitala*, *Pिता*).
- PITAŁA: *Pिता* 1854 WPP 97 Wad; (jak po *Pital*), zob. PITALA.
- PIWAŁEK: *Piwallek* XX w. RospSNSK; (n.o. **Piwał-* : ap. *piwo* SW),
zob. PIWEŁEK.
- PIWEŁEK: *Piwellek* XX w. RospSNSK; (n.o. **Piweł-* : ap. *piwo* SW),
zob. PIWAŁEK.
- PIZAŁA: *Pizala* XX w. GórnM; (ap. *piza*, *pizia* SW).
- PIZAŁKOWSKI: *Pizałkowski* 1842 AM Kur 17 Srp; (n.o. **Pizał(e)k-* :
**Pizał-* : ap. *piza*, *pizia* SW).
- PIZDOWAŁA?: *Pizdowała* 1393, 1548 Koz I, 83; (n.o. **Pizdow* : *Pizda*
SSNO : ap. *piada* L, SW, *pizdnqć* SW).
- PIZDUŁA: *Pisdulla* XX w. RospSNSK; (n.o. *Pizda* SSNO : ap. *piada* L,
SW, *pizdnqć* SW).
- PIZGALSKI: *Pizgalski* 1846 TP 3136 Łęc; (n.o. **Pizgal*, -ż- : ap.
pizgać SW).
- PIZŁA: *Pischla* 1895 RospSNSK; (ap. *piznqć* SW).
- PIZŁO: *Pizło* 1855 WPP 64 Jas; 1852 WPP 76 Res; (jak po *Pizła*).
- PIZNAŁ: *Piznał* 1855 WPP 35 Wad; (jak po *Pizła*).
- PIZULSKI: *Pizulski* 1846 TP 3128 Kal; (cf. *Pizuła*).
- PIZUŁA: *Pizuła* 1846 TP 3128 Kal; (jak po *Pizala*).
- *PLACHAŁ: *Plachalewna* 1713 UG BanN; (ap. *plach*, *plachać* SW).
- PLACHOŁKA: *Plachołka* 1786 BM; (n.o. **Plachoł-* oraz cf. *Plachal*).
- PLASKAŁ: *Plaskał* 1789 LWKrkI; (ap. *plaskać* L, SW).
- *PLASKAŁA też *PLASKAŁA.
- *PLASKAŁA: *Plaskalonka* 1757 BM; (ap. *plaskać* L, SW), też *PLASKAŁA.
- PLES(Z)EL: *Plessel* (1295), 1302 SSNO; (ap. *plesz* SStp), zob.
PLES(Z)YL.
- PLES(Z)YL: *Plessil* 1306 SSNO; (jak po *Ples(z)el*), zob. PLES(Z)EL.
- PLEŚNIAŁA: *Pleszniola* 1743 RospSNSK; (ap. *pleśnieć* L, SW, n.o.
Pleśniały RospSNSK, ap. *pleśniwy*, *brośniaty* SW).
- PLĘSALSKI: *Plęsalski* 1846 TP 3143 Srd; (n.o. **Plęsal*, -ż- : ap.
plęsać, *plęsać* SW).
- PLICHALAK: *Plichalok* 1748 RospSNSK; (n.o. **Plichal*, -ż- : *Plich*
RospSNSK : *Pilich* Koz I, 38 : *Pilip*, *Filip* SSNO).
- PLUCHRAŁ: *Pluchrał* 1846 TP 3140 Łęc; (ap. *pluchrać* 'pluć' infor-
macja pochodzi od doc. E. Brezy).
- PLUGIEL: *Plugiel* 1572 LWPłc; (ap. *plug*, *pluga* SW).

- PLUŻA: *Pluża* 1826 AM Lip Koc; (ap. *pluć* SW).
- PLUSKAŁA: *Pluskała* XX w. Koz I, 83; (ap. *pluskać* SW).
- PLASKAŁA: *Płaskała* XX w. Koz I, 83; (ap. *płaski* SW).
- PŁOCHAL: *Płochal* 1846 TPD 3791 Olk; (ap. *płochy* SW).
- PŁOCHALSKI: *Płochalski* 1846 TPD 3791 Olk; (cf. *Płochal*).
- POBIERAŁA: *Pobierała* Koz I, 83; (ap. *pobierać, pobrać* SW).
- POBRALSKA f.: *Pobralska* 1810 ACC Łow; (cf. *Pobierała*).
- POCHAL-: *Pochalonem* 1408 Koz I, 73; (ap. *pochać, pęchać* SW).
- POCHALSKI: *Pochalski* 1895 RospSNSK; (cf. *Pochal-*).
- POCHCIAŁ: *Pochciol* XX w. RospSNSK; (ap. *po + chcieć* SW).
- POCHEL: *Pochel* 1855 WPP 88 Bch; (ap. *pochać, pęchać* SW).
- POCHODZAŁA: *Pochodzalla* XX w. RospSNSK; (ap. *pochodzać* SW).
- POCHOLSKA f.: *Pocholska* 1848 AM Czm 22 Gon; (n.o. **Pochol*, -ż- o-
raz cf. *Pochal*).
- POCISKAŁA: *Pocziskala* 1448 SSNO; (ap. *pociskać* L, Cn).
- POCISŁO: *Pocisło* XX w. Koz I, 85; (ap. *pocisnąć* SW).
- POCZEKALSKI: *Poczekalski* 1842 AM Kcn D2728 Sz; (cf. *Poczekać, Poczekała*).
- POCZEKAŁ: *Poczekać* 1661-65 LWRus I, 14; (ap. *poczekać* L).
- POCZEKAŁA: *Poczekać* 1720 UG BanN Wej; (jak po *Poczekać*).
- POCZUŁA: *Poczulla* XX w. RospSNSK; (ap. *poczuć* SW).
- PODALSKI: *Podalski* XX w. RospSNSK; (n.o. **Podal*, -ż- : ap. *podać, poda* SW).
- PODAŁOWSKA f.: *Podalowska* 1748 RospSNSK; (n.o. **Podal-* : ap. *podać, poda* SW).
- PODEL: *Podel* 1848 AM Gon 23; (ap. *podać, poda* SW).
- PODGRAŁA: *Potgralla* XX w. RospSNSK; (ap. *podegrać* SW).
- PODKOPAŁ: *Podkopał* 1846 TP 3520 Mch; (ap. *podkopać* SW).
- PODKUŁA: *Podkuła* 1674 KSW II, 226; (ap. *podkuć* L).
- PODOBAŁA: *Podobała* 1574 KozR 1, 174; (ap. *podobać, podoba* L).
- PODRALSKA f.: *Podralska* 1842 AM Jat D2661 Lin; 1853 AM Brd 25; (n.o. **Podral*, -ż- : ap. *podrzać, podarć* SW).
- PODRYGALSKI: *Podrygalski* 1821 AM PtkT; (cf. *Podrygała*).
- PODRYGAŁA: *Podrygała* 1559 Koz I, 83; *Podrigalina* 1706 MączN; *Podrygała* 1846 TP 3538 Mch; (ap. *podrygać* L, SW).
- PODRYGAŁO: *Podrygało* XX w. Koz I, 83; (jak po *Podrygała*).
- PODSIADAŁA: *Podsiadała* Koz I, 83; (ap. *podsiadać* SW).
- PODYBAŁA: *Podybała* 1818 AM Lip Koc; (ap. *podybać* SW).

- POGADAŁA: *Pogadalięs* 1629 RospSNSK; *Bogadaly* 1824 RospSNSK; (ap. *pogadać* L, SW).
- POGORZALSKI: *Pogorzalski* 1856 UG MazN Szt; (cf. *Pogorzała*, n.o. *Pogorzały* 1846 TP 3667 Olk : ap. *pogorzały* SStp, SW, n.m. *Pogorzały* UG MazN), zob. POGORZELSKI.
- POGORZAŁA: *Pogorzała* XV w. (1333-1384, sub a. 1374) SSNO; (ap. *pogorzeć* SStp, n.o. *Pogorzały* 1846 TP 3667 Olk : ap. *pogorzały* SStp, SW).
- POGORZAŁEK: *Pogorzałek* XX w. RospSNSK; (cf. *Pogorzała*).
- POGORZEL: *Pogarel* 1524 RospSNSK; *Pogrell* 1666-67, 1716 RospSNSK; *Pogereł* 1870-71 RospSNSK; (ap. *pogorzeć* SStp. L, SW, *pogorzeli* L, SW).
- POGORZELA: *Pogorzela* 1846 TP 3125 Kal; (ap. *pogorzeć* L, SW, *pogorzela* L, SW).
- POGORZELSKI: *Pogorzelski* 1562 UG LesA; 1633 LCh; *Pogorschelsky* 1866 RospSNSK; *Pogorzelski* 1854 WPP 114 NSaC; 1861 AM Dan 35 Płc; 1849 AM Leń D3538 Włc; XX w. UG OlA BlsP; 1851 AM Mąk D3950 Nsz; *Pogorzelska* 1864 AM Kcn D2727 SzB; *Pogorzelski* 1861 TPD 134 Łom; (cf. *Pogorzeli*, *Pogorzela*, n.m. *Pogorzeli*, *Pogorzela*, *Pogorzeli* SG), zob. POGORZALSKI.
- POJECHALSKA f.: *Poiechalska* 1841 AM Mąk D3940 Nsz; (cf. *Pojechała*).
- POJECHAŁA: *Pojechała* 1534 Koz I, 83; (ap. *pojechać* L).
- POJEZDAŁA: *Pojezdała* XX w. GołA; (ap. gw. *pojeżdzać* GołA).
- POJEZDZAŁO: *Pojeżdżało* 1544 Koz I, 83; (ap. *pojeżdżać* ASStp, L).
- POKŁĘSŁO: *Poklesło* 1490 SSNO; (ap. *po + kłesać* SStp).
- POKOCIŁO?: *Pococziło* 1460 SSNO; (ap. *pokocić* ASStp, *pokocić się* L).
- POKUŁA: *Pokuła* XX w. Koz I, 79; (ap. *pokusić* SW).
- POKWICZAŁ: *Pokwicział* 1846 TP 3747 Olk; (ap. *pokwiczcieć* SW).
- POLATAŁA: *Polatała* 1533 Koz I, 83; (ap. *polatać* L).
- POLDKULIN: *Poldkulin* XX w. GołA; (n.o. **Poldkula* : *Poldek* GołA).
- POLEGAŁA: *Polegala* 1484 SSNO; *Polegala* Koz I, 83; (ap. *polegać* Cn, L).
- POLETYŁO, POLETYŁO: *Poletyło* XVI w. UG NiedN; *Poletyżło* 1752 LWKrk 1; (ap. *polecieć*, *polatać* L, SW).
- POMYKALSKA f.: *Pomykalska* 1825 ACC Łow; (cf. *Pomykał*, *Pomykała*, *Pomykało*).
- POMYKAŁ: *Pomykał* 1733 RospSNSK; *Pomykał* 1759 MChW I, 136 Pzn; (jak *po Pomykała*).
- POMYKAŁA: *Pomykala* 1485 SSNO; *Pomykała* 1773 AM Błar; 1855 WPP 84

- Res; 1846 TP 3597 Mch; 1864 SOR Opt; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 3129 Kal; *Pomykalanka* 1826 ACC Łow; (ap. *pomykać* SStp, L, SW).
- POMYKAŁKA: *Pomykałka* 1723 ACC; (cf. *Pomykał, Pomykała, Pomykało*).
- POMYKAŁO: *Pomykało* XX w. Koz I, 83; (jak po *Pomykała*).
- PONIKŁO: *Ponikło* 1855 WPP 9 Bch; (ap. *poniknąć, ponikły* SW).
- POPAŁA: *Popalla* 1871-85 RospSNSK; *Popała* 1855 WPP 192 Jas; (ap. *pop, papać* SW).
- POPZRĄTALSKI: *Poprzątalski* XVII w. LCh; (cf. *Poprzątała*).
- POPZRĄTAŁA: *Poprzątała* 1564 Koz I, 83; (ap. *poprzątać* L, SW).
- POPYTALSKI: *Popytalski* 1760 AM Lis D3451 Wąb; (n.o. **Popytał, -t-*: ap. *popytać* SW).
- PORALSKI: *Poralski* 1801 AM Ras; 1830 AM Sał D5163 Ryp; (cf. *Porata*).
- PORAŁA: *Poralla* 1895 RospSNSK; *Porata* 1846 TPD 3791 Olk; 1846 TP 3572 Mch; (ap. *porać, porać się* SW).
- PORAŁKA: *Poralka* 1793 RospSNSK; (cf. *Porata*).
- POROSIAŁA: *Porosalla* 1895 RospSNSK; (ap. *porosić* L, *porosić się* SW).
- POROSŁO: *Porosło* 1407 SSNO; *Porosło* 1855 WPP 198 Bch; (ap. *porosnąć, porosły* SW, *porosnąć* L).
- PORTAŁA: *Portala* XX w. Koz I, 73; (ap. *porty, portki* SW), zob. PORTAŁA.
- PORTALSKI: *Portalski* 1842 AM Trp 16 Płc; 1853 AM Goz 28 Srp; (cf. *Portala, Portata*).
- PORTAŁA: *Portata* 1846 TP 3146 Wln; (jak po *Portala*), zob. PORTAŁA.
- PORWALIK: *Porwolik* XX w. RospSNSK; (cf. *Porwał*).
- PORWAŁ: *Porwoll* 1789, 1876 RospSNSK; (ap. *porwać* L, SW).
- PORYZAŁ: *Poryzałów* 1780 UG UrbN; (ap. *poryzać* UŁ UrbN, SW), zob. PORYZAŁA.
- PORYZAŁA: *Poryzałów* 1792 UŁ UrbN; *Poryzała* 1846 TPD 1622 PtkT; (jak po *Poryzał*), zob. PORYZAŁ.
- PORZELA: *Porzela* XX w. RospSNSK; (ap. *porzec się* SW).
- POSAŁA: *Posała* XX w. Koz I, 128; (ap. *pos* SW, gw. *posać* ogpol. *pasać*).
- POSIADAŁA: *Posiadała* 1846 TP 3720 Olk; (ap. *posiadać* SW).
- POSIADEL: *Poschadel* 1887 RospSNSK; (ap. *posiadać* SW).

- POSIAŁ: *Posiols* 1616 RospSNSK; *Poschau* XX w. RospSNSK; (ap. *posiad* L, SW).
- POSIAŁOWSKA f.: *Posiałowska* 1830 AM Chr D1853 Ryp; (cf. *Posiał*).
- POSIEWAŁA: *Posiewała* 1846 TP 3142 Srd; (ap. *posiewać* SW).
- POSIKAŁA: *Posikała* 1846 TP 117 Hrb; (ap. *posikać* SW).
- POSPIECHAŁA: *Pospiechała* XX w. Koz I, 83; (ap. *pośpiechać* SW).
- POSTAŁA: *Postała* 1864 SOR Opt; (ap. *postać* SW).
- POSTĄPAŁA: *Postąpała* 1513 Koz I, 83; (ap. *postąpać* SStp, SW).
- POSTĘKAŁSKI: *Postękałski*, *Postekalski* 1564 LWKrk II; *Postękałski* 1622 LCh; (n.o. **Postękał*, -ż- : ap. *postękać*, *postękawać* L, n.m. *Postękalice* SG).
- POSTROJAŁA: *Postrojła* 1854 WPP 144 NSąc; (ap. *postroić* SW).
- POSTUPAŁSKI, POSZTUPAŁSKI: *Postupałski* 1826 AM Boł 1 Płc; *Posztupałska* 1854 AM Goz 29 Srp; (cf. *Postąpała*).
- POSUWAŁA: *Posuwała* 1846 TP 3142 Srd; (ap. *posuwać* SW).
- POSYSAŁ?: *Posessał* 1628 BSN; (ap. *posysać* BSN).
- POSZYWAŁA: *Poszywała* 1846 TP 3130 Kon; (ap. *poszywać* SW).
- POŚPIESZYŁ, POŚPISZYŁ: *Pospisichel* 1832 RospSNSK; *Pospiszył* 1846 TP 3144 Srd; (ap. *pośpieszyć* SW).
- POŚWIAŁA: *Poświała* XX w. Koz I, 83; (ap. *poświecić* SW).
- POTEL: *Pottel* 1846 UG StasN Ksr; (n.o. *Pot* : ap. *pot* UG StasN).
- POTŁUKAŁA: *Potłukała* 1607 Koz I, 83; (ap. *potłukać się* L).
- POTOCZAŁA: *Potoczała* 1855 WPP 42 Res; (ap. *potoczać*, *potoczyć* SW).
- POTOCZKULA: *Potoczkuła* XX w. GołA; (n.o. *Potoczek* : ap. gw. *poto-czek* 'łaka' GołA).
- POTYKAŁ: *Potical* 1566 RospSNSK; (ap. *potykać* L).
- POTYKAŁA: *Potykała* 1564 Koz I, 83; (jak po *Potykał*).
- POTYRAŁSKI, POTERAŁSKI: *Potyrałska* 1830 AM PtkK D4481; *Potyrałski* 1852 AM Gój 28 Srp; XX w. UG IwA Can; *Poteralski* 1842 AM Łum D3851 Ryp; (cf. *Potyrała*, *Poterąła*, *Poturała*).
- POTYRAŁA, POTERAŁA, POTURAŁA: *Potyrała* 1855 WPP 20 Jas; *Poterąła* 1801 AM Ras; 1846 TP 3142 Srd; *Poturała* 1846 TP 3134 Kon; *Potyrała* XX w. UG IwA Can; (n.o. *Potyra* TaszN, 88, ap. *potyrać*, *poterać*, *poturać* L, SW).
- POWISKAŁA, POWYSKAŁA: *Powiscała* 1340 SSNO; (ap. *po + wiskać*, *wyskać* BSE, L, *powiskać* SW).
- POZNAŁ: *Poznał* 1855 WPP 107 Wad; (ap. *poznać* SW).
- POZNAŁEK: *Posnalek* 1679 RospSNSK; *Poznalek* 1836 RospSNSK; (cf. *Poznał*).

- POŻARLIK: *Pożarlik* 1846 TPD 3152 Wln; (n.o. **Pożarł-* : ap. *pożarć*, *pożreć* SW).
- PRABLA: *Prabla* 1780 UG SierA Wej; (n.o. *Przybysław* UG SierA).
- PRACHULEK: *Prachulek* XX w. RospSNSK; (n.o. **Prachul-* : czes. *Prach SvobS*, 290, Benč, 70 : *Svepráv Šmil*, 592, ap. słow. *prach 'kurz'* SSJ).
- PRAGAŁ: *Pragal* 1868 RospSNSK; (ap. *praga*, *pragnąć* SW).
- PRAGŁO: *Pragło* 1856 WPP 75 Res; (jak po *Pragał*).
- PRAL: *Pral* 1845 AM Sam D5281 Byd; 1751 UG LinN Ksr; (jak po *Prał*), zob. PRAŁ.
- PRAŁ: *Prahl* 1895 RospSNSK; (ap. *prać*, *przed* UG LinN, *prałat* SW), zob. PRAŁ.
- PRAŁKA: *Prauka* XX w. RospSNSK; (cf. *Prał*).
- PRĄDZEL: *Pronael* 1866 RospSNSK; (ap. *prądać się* SW).
- PRECHEL: *Prechel* 1846 TP 3133 Kon; (n.o. czes. *Prach SvobS*, 290, Benč, 70 : *Svepráv Šmil*, 592. ap. słow. *prach 'kurz'* SSJ).
- PRENCEL: *Prencel* 1779 LMP; (ap. *pręcić* ASStp, *pręc*, *prync* SGP).
- PRENDEL: *Prendel* 1689 UG SitN; (ap. *prąd* UG SitN).
- PRĘCIEL: *Prentzel* 1751 RospSNSK; (ap. *pręcić* ASStp, *pręcie*, *prącie* SW).
- PRĘDZIOŁ: *Prandziol* XX w. RospSNSK; (ap. *prędać* SW).
- PRĘGEL: *Pręgel* 1803 ACC Łow; (ap. *pręga*, *prąga*, *pręgnąć* SW).
- PROBAŁA: *Probala* 1452 SSNO; (ap. *próba* ASStp, *proba*, *próba* SW), zob. PRÓBAŁA.
- PROBOL: *Probol* 1837 AM Osk D4277 Brd; (jak po *Probała*).
- PROBOLA: *Probola* 1853 WPP 44 Res; 1846 TP 118 Hrb, (jak po *Probała*).
- PROBOŁO: *Probolo* 1397, 1407, 1468 SSNO; (jak po *Probała*).
- PROBULEWICZ: *Probulewicz* XVII w. KozR 5, 440; (n.o. **Probul*, -ł- oraz cf. *Probol*, *Probola*, *Proboło*).
- PROBULSKI: *Probuleki* 1855 WPP 54 Jas; (jak po *Probulewicz*).
- PROCHAL: *Prochal* 1846 TP 243 RdzP; (ap. *proch*, *procha* SW, n.o. czes. *Proch SvobS*, 146, 291, Benč, 70).
- PROCHALUK: *Prochaluk* 1846 TP 243 RdzP; (cf. *Prochal*).
- PROCHAŁA: *Prochalla* XX w. RospSNSK; (jak po *Prochal*).
- PROCHOŁ: *Prochoł* 1855 WPP 72 Wad; (jak po *Prochal*).
- PROCHULSKI, PROKULSKI: *Prochulski* 1861 TPD 3148 Kon; *Prokulska* 1860 AM Gór 35 Płc; 1843 AM Dor D2161 Lin; (n.o. **Proch(k)ul*, -ł- oraz cf. *Prochoł*).

- PROCEL, PROCIEL: *Proczl* 1501 RospSNSK; *Protzel* 1748 RospSNSK; (n.o. *Proc*, *Procz* RospSNSK, *Proc(z)*, *Proc(z)o*, *Proć* : *Prokop*, *Protazy* SSNO, ap. *proca*, *praca* BSE).
- PROCNAL, PRUCNAL: *Prucnal* 1856 WPP 25 Res; 1846 TP 3809 Stn; 1846 TP 252 Zam; *Procnal* 1846 TP 211 Krs; (ap. *procnny* SW).
- PROGULA: *Frogulla* 1743 RospSNSK; (ap. *prógować*, *próbować* SW, *próg* L, SW).
- PROPEL: *Propel* 1728 UG BanN Wej; (n.o. *Propa* : ap. *propa*, SW, UG BanN).
- PROPOLA: *Propola* XVII w. LCh; (jak po *Propel*).
- PROSZEL: *Pröschel* 1866 RospSNSK; (n.o. *Prosz*, *Prosza* : *Prosimir*, *Prokop*, *Protazy* SSNO, ap. *proszad*, *prosić* SW).
- PROSZELIK: *Proschelik* XX w. RospSNSK; (cf. *Proszel*).
- PRÓBALA: *Próbala* 1852 WPP 127 Res; (jak po *Probata*), zob. PROBAŁA.
- PRUCHOŁA: *Pruchoła* 1717 Koz I, 77; (ap. *prucha* SW).
- PRUKAŁA: *Prukała* Koz I, 83; (ap. gw. *prukać*, *prykać* 'pierzdziec').
- PRYCHAŁSKI: *Prychalski* 1846 TPD 3156 Srd; (cf. *Prychała*).
- PRYCHAŁA: *Prychalla* XX w. RospSNSK; (jak po *Prychła*).
- PRYCHŁA: *Prychła* 1845 AM CzsChj D2061 Chj; (ap. *prychać*, *prycha* SW).
- PRYGIEL: *Prygiel* 1846 TPD 3150 Srd; (ap. *prygnąć* SW).
- PRYGUŁA: *Prygula* XX w. RospSNSK; (jak po *Prygiel*).
- PRYSKAŁA: *Pryskała* 1693 Koz I, 83; (ap. *pryskać* L).
- PRZAKULIN: *Przakulin* XX w. GołA; (n.o. **Przakula* : ap. *przak* : *przed* GołA).
- PRZEBIEGAŁA: *Przebiegała* 1594 Koz I, 83; (ap. *przebiegać* L).
- PRZEBIEGŁO: *Przebiegło* 1564 Koz I, 85; (ap. *przebiec*; *przebiegnąć* L, *przebiegły* SW).
- PRZEBIERAŁA: *Przebierała* 1846 TP 3633 Mch; (ap. *przebierać* SW).
- PRZEBIRALSKI: *Przebiralski* 1791 BM; (cf. *Przebierała*).
- PRZEBYŁA: *Przebilla* XX w. RospSNSK; (ap. *przebyć* SW).
- PRZEGRZAŁA: *Przegrała* 1846 TP 3572 Mch; (ap. *przegrać* SW).
- PRZEGRZAŁEK: *Przegrzątek* 1846 TP 3572 Mch; (cf. *Przegrała*).
- PRZEKUŁA: *Przecula* 1399 SSNO; (ap. *przekuć* L).
- PRZELAZŁO: *Przelasło* 1441 SSNO; *Przelazło* 1827 AM PtkT; (ap. *przeleźć* SStp, L).
- PRZEMIOSŁA: *Przemiosła* XX w. Koz I, 85; (ap. *przemieść* SW).
- PRZEMYKALSKI: *Przemykalski* XX w. Koz I, 83; (n.o. **Przemykał*, -ź : ap. *przemykać* SW).

- PRZENIOSŁO, PRZENIESŁO: *Przeniosło* 1846 TP 3497 Mch; *Przeniesło* 1846 TP 3528 Mch; (ap. *przenieść* SW).
- PRZENOSIŁ: *Przenosił* XX w. RospSNSK; (ap. *przenosić* SW).
- PRZESTAŁ: *Przestał* Koz I, 83; (ap. *przestać* L).
- PRZEWLEKŁO: *Przewlekło* XVI w. (1494) SSNO; *Przewlekło* 1666-67 RospSNSK; *Przewlekło* 1700 Koz I, 85; (ap. *przewleco* SSStp, L, *przewlekły* L, SW).
- PRZEWRAÇAŁA: *Przewracała* 1574 Koz I, 83; (ap. *przewracać* L).
- PRZYBIEŻAŁA: *Przybieżała* XX w. Koz I, 83; (ap. *przybieżać* SW).
- PRZYBULIŃSKI: *Przybuliński* 1829 AM Ran 4 Płc; (cf. *Przybuła*).
- PRZYBULSKI: *Przybulska* 1840 AM Jeż 15 Srp; *Przybulski* 1830 AM RdzCh D4847; (jak po *Przybuliński*).
- PRZYBUŁA: *Przybuła* 1846 TPD 1621 RawM; (ap. *przybyć* SW).
- PRZYBUŁEK: *Przybułek* 1831 AM Beń 6 Srp; (jak po *Przybuliński*).
- PRZYBUŁOWSKI: *Przybułowski* 1832 AM Lut 7 Srp; (jak po *Przybuliński*).
- PRZYBYŁAK, PRZYBELAK: *Przybyłak* 1760 BM; *Przybillak* 1895 RospSNSK; *Przybyłak* 1855 WPP 187 Bch; 1846 TP 3767 Olk; 1846 TP 3145 Wln; 1846 TP 3143 Srd; 1846 TP 3128 Kal; 1846 TPD 1621 RawM; 1846 TP 3139 Łęc; 1781 MChW III, 265 Pyz; 1846 TP 3130 Kon; 1834 AM PtkK D4485; 1837 AM Ran 12 Płc; *Przybelak* 1759 MChW I, 116 Pzn; *Przybyłak* 1845 Orl D4209 Nsz; 1835 AM NDąk D4121 Byd; (cf. *Przybył*, *Przybeł*, *Przybyła*, *Przybyło*).
- PRZYBYLCZYK: *Przybylczyk* 1740 BM; (cf. *Przybyłek*, *Przybyłka*, *Przybetka*, *Przybytko*).
- PRZYBYLEWSKI: *Przybylewska* 1766 BM; *Przybylewski* 1767 UG OkN Gdn; (cf. *Przybył*, *Przybeł*, *Przybyła*, *Przybyło*, n.m. *Przybyłów*, *Przybyły* SG), zob. PRZYBYŁOWSKI.
- PRZYBYLIK: *Przibillig* 1866 RospSNSK; *Przybylik* 1855 WPP 3 Jas; (jak po *Przybyłak*, *Przybelak*).
- PRZYBYLIŃSKI: *Przybyliński* 1761 MChW II, 25 Gnz; 1828 AM Bls 3 Płc; 1837 AM Słż D5305 Nsz; 1839 AM Kcn D2727 SzB; (cf. *Przybył*, *Przybeł*, *Przybyła*, *Przybyło*, n.m. *Przybylina*, *Przybyły* SG).
- PRZYBYLSKI: *Przybylski* 1715 ACC; *Przybilski* 1866 RospSNSK; *Przybylski* 1855 WPP 24 Jas; *Przybylska* 1855 WPP 47 Wad; *Przybylski* 1852 WPP 71 Res; 1846 TP 3747 Olk; *Przybylska* 1805 AM Ras; *Przybylski* 1846 TP 3145 Wln; 1846 TP 223 Lub; 1846 TPD 1622 PtkT; 1846 TPD 3151 Srd; 1846 TPD 1621 RawM; 1846 TP 3128 Kal; 1846 TP 243 RdzP; 1846 TPD 3149 Łęc; 1829 ACC Łow; 1861 TPD 3148 Kon; *Przybylska* 1871 AM Dąw Kut;

- Przybylski* 1779 LMP; 1828 AM Błt 3 Gon; 1834 AM PtkK D4485; 1786 MChW II, 90 Gnz; 1826 AM Sik 1 Płc; 1831 AM Kłt D2992 Włc; *Przybylska* 1841 AM Raz D4762 Nsz; *Przybylski* 1830 AM Kłk D2778 Lin; 1831 AM Goz 6 Srp, 1842 AM Kcn D2727 Szb; 1839 AM For D2487 Byd; 1831 AM BrzP 1 Brd; 1812 AM RdzCh D4847; 1822 AM Węc 1 SępK; 1856 UG MazN Szt; *Przybielski* 1755 UG RogN Mab; (cf. *Przybył*, *Przybeł*, *Przybyła*, *Przybyło*, n.m. *Przybyły* SG).
- PRZYBYŁ, PRZYBEŁ:** *praybeł* 1632 MączN; *Przybył* 1787 SCh; *Przibiel* 1810 RospSNSK; *Przybył* 1801 AM Lip Koc; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TPD 1622 PtkT; 1846 TP 3144 Srd; 1846 TP 3128 Kal; 1753 MChW I, 263 Koś; 1846 TP 3135 Kon; 1835 AM Gon 10; 1759 MChW I, 107 Pzn; 1832 AM Słp 7 Płc; 1852 AM Słż D5318 Nsz; 1766 MatS Szb; 1771 MChW II, 391 Nak; (jak po *Przybyła*).
- PRZYBYŁA:** *Przybyła* 1486 SSNO; *Przybyła* 1528 RospSNSK; 1789 LWKrkI; 1842 RospSNSK; 1855 WPP 34 NSąc; 1855 WPP 84 Jas; 1852 WPP 66 Wad; 1855 WPP 199 Bch; 1852 WPP 106 Res; 1846 TPD 3790 Olk; 1846 TP 3302 Klc; 1846 TP 208 Krs; 1846 TP 3145 Wln; 1846 TPD 3150 Srd; 1846 TPD 3147 Kal; 1846 TP 3137 Łęc; 1861 TPD 3148 Kon; 1841 AM Ran 16 Płc; 1830 AM Wtl 4 Byd; *Przybyła* 1820 AM Węc 1 SępK; (n.o. *Przybygniew*, *Przybycześć* SSNO, ap. *przybyś* L, SW, *przybywaś* SStp).
- PRZYBYŁASZEK:** *Przybyłaszek* 1754 MChW I, 273 Koś; (cf. *Przybył*, *Przybeł*, *Przybyła*, *Przybyło*).
- PRZYBYŁEK:** *Przybyleckh* 1566 RospSNSK; *Przybytków* 1790 UŁ UrbN; 1855 WPP 90 NSąc; 1855 WPP 79 Bch; 1846 3717 Olk; 1864 SOR Opt; 1846 TP 211 Krs; 1846 TP 3142 Srd; 1846 TPD 1621 RawM; 1846 TP 3129 Kal; (jak po *Przybylak*, *Przybelak*).
- PRZYBYŁKA, PRZYBEŁKA:** *Przybyłka* 1567 RospSNSK; *Przybełka* 1624 LCh; *Przybyłka* 1852 WPP 11 Bch; 1846 TPD 3790 Olk; (jak po *Przybylak*, *Przybelak*).
- PRZYBYŁKIEWICZ, PRZYBYŁKOWICZ:** *Przybytkowicz* XVI w. UG NiedN; *Przybykiewiczówna* 1800 AM Ras; (cf. *Przybytek*, *Przybyłka*, *Przybełka*, *Przybyłko*).
- PRZYBYŁKO:** *Przybyłko* 1597 LCh; (jak po *Przybylak*, *Przybelak*).
- PRZYBYŁO:** *Przibilo* 1396 SSNO; *Przibillo* 1488 SSNO; *Przybyło* 1570 KSW I, 470; *Przybyło* 1687 RospSNSK; 1789 LWKrkI; 1855 WPP 185 Jas; 1855 WPP 93 Wad; 1855 WPP 46 Bch; 1852 WPP 8 Res; 1846 TP 3775 Olk; 1846 TP 3465 Mch; 1846 TP 3809 Stn; (jak po *Przybył*, *Przybeł*).

- PRZYBYŁOWICZ: *Przybyłowicz* 1648 LMP; 1714 KSW II, 288; 1855 WPP 18 Jas; 1846 TP 3134 Kon; (jak po *Przybylak, Przybelak*).
- PRZYBYŁOWSKI: *Przybyłowski* 1786 Sch; *Przybyłowska* 1837 ACC Łow; *Przybyłowski* 1846 TP 3132 Kon; 1850 AM Dun 23 Gon; 1855 AM Cac 30 Płc; 1844 AM Prd D4628 Włc; 1846 TP 77 Puł; 1846 AM Osc D4233 Nsz; XX w. UG PtakA OstM; 1848 AM Mok D4053 Lin; 1840 AM Lut 15 Srp; XX w. UG ZderA MakM; *Przybyłowska* 1838 AM Kcn D2728 SzB; *Przybyłowska* 1844 AM Róż D4984 Ryp; 1853 AM Brd 25; 1888 UG MazN Szt; (jak po *Przybylewski*), zob. PRZYBYLEWSKI.
- PRZYCZYŁA: *Prizilla* 1743 RospSNSK; (ap. *praczyć* L).
- PRZYDAŁA: *Przydała* 1794 AM; (ap. *przydać* L).
- PRZYJAŁA: *Przyjała* 1826 TP 720 Rad; (ap. *przyjać* SW).
- PRZYJAŁO: *Przijało* XVI w. UG Skaln; (jak po *Przyjała*).
- PRZYKRYŁ: *Prikrył* XX w. RospSNSK; (ap. *przykryć* SW).
- PRZYMAŁA: *Przymalla* XX w. RospSNSK; (n.o. *Przemysł, Przemysław SSNO*).
- PRZYMUSILSKI: *Przymusiłski* 1815 KozR 5, 458 ŚrdW; (n.o. **Przymusił-* : ap. *przymusić* SW).
- PRZYMUSZAŁA: *Przymuszała* Koz I, 83; (ap. *przymuszać* SW).
- PRZYMYKAŁA: *Przymykała* Koz I, 83; (ap. *przymykać* SW).
- PRZYSTAŁIK: *Przystalik* 1789 LWKrkI; (cf. *Przystał, Przystała*).
- PRZYSTAŁSKI: *Przystalski* 1846 TP 3702 Olk; (cf. *Przystał, Przystała, n.m. Przystałowice* SG).
- PRZYSTAŁ: *Przystał* 1785 RospSNSK; (ap. *przystać* L, SW, *przystały* SW).
- PRZYSTAŁA: *Przystała* 1855 WPP 47 Bch; (jak po *Przystał*).
- PRZYSTAŁOWSKA f.: *Przystałowska* 1847 AM Leń D3536 Włc; (jak po *Przystalski*).
- PRZYSZŁO: *Przyszło* 1508-13 Koz I, 85; (ap. *przyjść, przyszły* L).
- PRZYŚCIEGŁO: *Prziszczegło* 1591 RospSNSK; (ap. *przyścigać* L).
- PRZYŚWIĘDŁO: *Przischwiedło* 1592 RospSNSK; (ap. *przyświegnąć* ASStp SGP, *przyświegły* SGP).
- PRZYTYLIŃSKI: *Przytyliński* 1843 AM Kcn D2728 SzB; (n.o. **Przytył-* : ap. *przytyć* SW).
- PRZYTYLSKA f.: *Przytylska* 1851 AM Dul D2420 Ryp; (jak po *Przytyliński*).
- PSIKAŁA: *Psicalla* 1743 RospSNSK; (ap. gw. *psikać* 'wyciskać płyn drobnym strumieniem', *psik* SW).
- PSIOŁEK: *Psiótek* 1853 RospSNSK; (n.o. **Psiół-* : ap. *pies* SW).

- PSZCZEL: *Pszczel* XX w. Koz I, 75; (ap. *pszczeń* SW).
- PTACHLA: *Ptachla* 1855 WPP 203 Bch; (ap. *ptach* SW).
- PUCAL: *Pucal* XX w. GalNP; (jak po *Pucała*).
- PUCAŁA: *Pucała* 1690-92 Koz I, 83; *Putzalla* 1866 RospSNSK; (ap. *pucał* SW, *puc* L, *puca* SW).
- *PUCELA: *Pucelanka* 1711 ACC; (jak po *Pucała*).
- PUCELAK: *Pucelak* 1762 MchW III, 25; (cf. *Pucela*).
- PUCHAŁA: *Puchala* 1534 KSW II, 554; 1895 RospSNSK; 1854 WPP 27 NSąc; 1855 WPP 22 Wad; 1855 WPP 182 Bch; 1846 TP 211 Krs; (jak po *Puchata*) zob. PUCHAŁA.
- PUCHALIC: *Puchaliez* XVI w. UG Skaln; (cf. *Puchala*, *Puchał*, *Puchata*).
- PUCHALIK: *Puchalik* XX w. RospSNSK; (jak po *Puchalic*).
- PUCHALSKI: *Puchalski* XVI w. UG NiedN; 1604 UG Sala; *Puchalska* 1778 ACC; *Puchalsky* XIX w. RospSNSK; 1855 WPP 63 Bch; 1852 WPP 111 Res; 1846 TP 3597 Mch; 1846 TP 3145 Wln; 1846 TP 3129 Kal; *Puchalska* 1826 AM Bła 1 Płc; *Puchalski* 1841 AM Bon 58 Włc; 1846 TP 80 Puł; 1830 AM Raz D4751 Nsz; XX w. UG PtakA OstM; 1841 AM Lin D3333; *Puchalska* 1827 AM Bor 3 Srp; *Puchalski* XX w. UG ZderA MakM; XX w. UG KlecA Can; 1830 AM Skr D5245 Ryp; 1839 AM Żoł 1 Byd; 1846 TPD 125 Łom; 1846 TP 119 Aug; 1841 UG MazN Szt; 1842 UG WesN Tcz; 1715 UG RurN Ksr; (cf. *Puchala*, *Puchał*, *Puchata*, n.m. *Puchały* SG).
- PUCHAŁ: *Puchał* 1435 SSNO; *Puchał* 1865-70 RospSNSK; *Puchał* 1854 WPP 74 NSąc; (jak po *Puchata*).
- PUCHAŁA: *Puchala* 1410, 1498 SSNO; *Puchata* XVI w. UG Skaln; 1608 BubN; 1717 KSW I, 714; 1854 WPP 27 NSąc; 1854 WPP 115 Wad; 1852 WPP 11 Bch; 1852 WPP 86 Res; 1846 TPD 3791 Olk; 1846 TP 3607 Mch; 1846 TP 212 Krs; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 226 Lub; 1846 TP 3125 Kal; 1846 TP 74 Puł; *Puchalanka* 1817 AM BrzP 1 Brd; (n.o. *Puch*, *Pucha* RospSNSK : ap. *puchad* ASStp, L, SW, *pucha*), zob. PUCHAŁA.
- PUCHAŁKA: *Puchałka* 1667-72 KozR 8, 483; 1789 LWKrkI; (cf. *Puchał*, *Puchata*).
- PUCHAŁOWICZ: *Puchalowiez* XX w. RospSNSK; (jak po *Puchałka*).
- PUCHELEWSKI: *Puchelewski* 1534 Koz I, 75; (n.o. **Puchel-* oraz cf. *Puchla*).
- PUCHLA: *Puchla* 1846 TP 256 Zam; (jak po *Puchata*).
- PUCHLAK: *Puchlak* 1846 TP 256 Zam; (cf. *Puchla*, *Puchło*).

- PUCHŁO: *Puchło* 1681 (1357) SSNO; (n.o. *Puch*, *Pucha* RospSNSK : ap. *pupuohać* ASStp, *puchnąć* L).
- PUCHOŁA: *Puchoła* 1855 WPP 81 Bch; (jak po *Puchała*).
- PUCOŁA, PUCZOŁA: *Pucoła* 1787 BubN; 1855 WPP 100 NSac; 1825 AM PtkT; *Puczola* 1817, *Pucola* 1821 BubN NTrg; (ap. *puca* L, SW, *puczyć*, *pucyd* DemS).
- PUC(Z)OŁEK: *Puczołek* 1450 SSNO; (cf. *Pucoła*, *Puczola*, ap. *pucołowaty* SStp).
- PUDALSKI: *Pudalsky* 1746 RospSNSK; (cf. *Pudala*).
- PUDAŁA: *Pudalla* XX w. RospSNSK; (ap. *puđ*, *puda* L, SW).
- PUFAL: *Pufal* 1830 AM Kcn D2730 Szb; (ap. *puf* SW).
- PUGALIŃSKI: *Pugaliński* 1844 AM Bod 19 Płc; (cf. *Pugała*).
- PUGAŁA: *Pugała* 1846 TPD 1621 RawM; (ap. *puga* SW).
- PUKAL: *Pukal* 1855 WPP 105 Bch; (jak po *Pukała*), zob. PUKAŁ.
- PUKALA: *Pukala* 1414 SSNO; (jak po *Pukała*), zob. PUKAŁA.
- PUKALSKI: *Pukołsky* 1675 RospSNSK; *Pukalski* 1846 TP 3140 Łęc; 1810 ACC Łow; 1853 UG KutN Ksr; (cf. *Pukal*, *Pukala*, *Pukał*, *Pukała*, n.m. *Pukały* SG).
- PUKALUK: *Pukaluk* 1846 TP 119 Hrb; (cf. *Pukal*, *Pukala*, *Pukał*, *Pukała*).
- PUKAŁ: *Pukał* XX w. RospSNSK; (jak po *Pukała*), zob. PUKAL.
- PUKAŁA: *Pukala* 1414 SSNO; 1748 RospSNSK; *Pukalla* 1847 RospSNSK; *Pukała* 1852 WPP 127 Res; 1846 TP 254 Zam; 1841 UG MazN Szt; (ap. *pukać się* SStp, *pukać* SW), zob. PUKAŁA.
- PUKAŁOWSKI: *Pukałowski* XX w. RospSNSK; (cf. *Pukał*, *Pukała*, n.m. *Pukały* SG).
- PUKŁO: *Pucelo* 1419 SSNO; *Pukło* 1855 WPP 93 Wad; 1855 WPP 103 Bch; (ap. *puknąć* SStp, SW).
- PUKULA: *Pukula* XX w. GołA; (n.o. *Puk* : ap. słow. *puk* 'pąk' GołA).
- PULAŁA: *Pulała* 1546 Koz I, 83; (ap. *pulać* SGP, SW).
- PUMPLA: *Pumpla* 1536 RospSNSK; (ap. *papa*, *papić* SW).
- PUPEL: *Pupel* 1840 AM CzsChj D2061 Chj; XX w. UG KanA Olc; (ap. *pupa* SW).
- PURALA: *Purala* 1534 Koz I, 73; (ap. *pur* L, SW).
- PURAŁ: *Purał* Koz I; 83; (jak po *Purala*).
- PURCHALSKI: *Purchalski* 1831 AM Kcn D2730 Szb; (n.o. **Purchal*, -ł- : ap. *purchać* SW).
- PURGAŁ: *Purgał* XX w. Koz I, 83; (ap. *purgać się* SW).
- PUSTAŁ: *Pustał* 1864 SOR San; (ap. *pusty* SW).
- PUSTAŁA: *Pustała* XX w. UG ZderA MakM; (jak po *Pustał*).

- PUSTAŁKA: *Pustałka* 1846 TPD 3791 Olk; (cf. *Pustał*, *Pustała*).
 PUSTELA: *Pustela* 1564 Koz I, 75; (jak po *Pustał*).
 PUSZAL?: *Puschal* 1430 SSNO; (jak po *Puszal*).
 PUSZCZAŁA: *Puszczala* 1864 SOR Opt; (ap. *puszczać* SW).
 PUSZCZAŁKOWSKA f.: *Puszczalkowska* 1830 AM Gol 5 Srp; (n.o. **Puszczal-
 i(e)k*- : cf. *Puszczala*).
 PUSZCZAŁO: *Puszczalo* 1846 TP 119 Hrb; (jak po *Puszczala*).
 PUSZEL: *Puschel* 1860-65 RospSNSK; *Puszal* 1837 AM CzsChj D2061 Chj;
 (n.o. *Pusz*, *Pusza* SSNO : ap. *pusz* SStp, SW, SGP).
 PUSZYL: *Pusilius* 1397 SSNO; *Puschil* 1443 SSNO; (jak po *Puszal*).
 PUTAŁ: *Putal* 1838 AM PtkK D4489; (ap. *putać*, *puta* SW).
 PUTAŁA: *Putala* 1855 WPP 143 Bch; (jak po *Putal*).
 PUTEŁA: *Putelle* 1866 RospSNSK; (jak po *Putal*).
 PUTŁA: *Putla* 1855 WPP 42 Jas; (jak po *Putal*).
 PUTŁAK: *Putlak* 1852 WPP 121 NSąc; (cf. *Putela*, *Putla*).
 PUTYŁO: *Putyło* 1852 WPP 163 Res; (jak po *Putal*).
 PUWAŁSKI: *Puwalski* 1840 AM Róż D4980 Ryp; 1831 AM Bob 14 Brd;
 1868 UG MazN Szt; (cf. *Puwal*, *Pawał*, *Pawała*, n.m. *Pawałki* UG
 DubN).
 PUWAŁ: *Puwal* 1664 KozR 31, 3370; (ap. *puwać* KozR 31, 3370, SW),
 zob. PUWAŁ.
 PUWAŁ: *Puwał* 1846 TP 3145 Wln; (jak po *Puwal*), zob. PUWAŁ.
 PUWAŁA: *Pawała* 1846 TP 3555 Mch; (jak po *Puwal*).
 PUZGAŁ: *Puzgał* XX w. Koz I, 83; (ap. *pyżgać*, por. *pyzaty*, *puzaty*
 SW).
 PYCLIK: *Pyelik* 1856 WPP 104 Wad; (cf. *Pyczel*, *Pycel*).
 PYCHOŁA: *Pichola* 1534 Koz I, 77; (ap. *pychać*, *pycha* SStp).
 PYCZEL, PYCEL: *Pyczal* 1759 KSW I, 619; *Pycel* 1855 WPP 30 NSąc;
 (n.o. *Pyc(z)*, *Picz* : *Pilip*, *Filip* SSNO, ap. *pykać*, *pyka*, *pycię*
 SW).
 PYKAŁA: *Pykalla* 1831-58 RospSNSK; *Pykala* 1867 UG MazN Szt; (n.o.
Pyka, *Pika*, *Pyk*, *Pik* SSNO, ap. *pykać*, *pyka* SW).
 PYKIEL: *Pykiel* 1836 AM Gór 11 Płc; (jak po *Pykala*).
 PYRAŁA: *Pyralla* XX w. RospSNSK; (ap. *pyra* SW).
 PYRCHAŁA: *Pirchala* 1551 RospSNSK; *Pyrchala* XX w. RospSNSK; (ap.
pyrcha SW).
 PYRDAŁ: *Pyrdał* 1856 WPP 51 NSąc; (n.o. *Pyrda*, *Pirda* SSNO, : ap.
pyrda SW), zob. PYRDOŁ.
 PYRDOŁ: *Pyrdoł* 1852 WPP 52 NSąc; (jak po *Pyrdał*), zob. PYRDAŁ.

- PYSKAL: *Pyskał* 1545 KozR 31, 3370; (ap. *pyskać* L, gw. *pyskał* 'pyskacz' KozR 31, 3370).
- PYSKAŁA: *Pyskała* 1534, 1687 Koz I, 83; *Pyskala* 1721 RospSNSK; (ap. *pyskać* L).
- PYSZEL: *Pyszal* 1852 WPP 70 Res; (ap. *pyszyc się* SW).
- PYSZUŁA: *Pyszulla* 1748 RospSNSK; (jak po *Pyszal*).
- PYTAŁA: *Pytała* Koz I, 83; (ap. *pytać* L, SW).
- *PYZAŁA: *Pyzałanka* 1849 AM Sam D5281 Byd; (ap. *pyza*, *pyzać* SW), też *PYZAŁA.
- PYZALSKI: *Pyzałski* 1846 TP 3146 Wln; (cf. **Pyzała*, **Pyzała*).
- *PYZAŁA też *PYZAŁA.
- PYZIOŁEK: *Pyzołek* 1497 SSNO; *Pyziołek* 1865 AM Stb 40 Płc; (n.o. **Pyzioł-* : ap. *pyzać* SSStp, SW, *pyzia*, *pyza* SW).
- PYZULSKI: *Pyzulski* 1846 TP 3125 Kal; (n.o. **Pyzul*, -ż- : ap. *pyzać*, *pyza* SW).
- RABAŁA: *Rabała* 1864 SOR Opt; (n.o. *Rab*, *Raba* SSNO : ap. *rab* ASStp, L, SW, *raba* SW).
- RABEL: *Rabel* 1390; 1413 SSNO; (n.o. *Rab*, *Raba* SSNO : ap. *rab* ASStp, n.o. niem. *Raabel*, *Rabe* Got), zob. RABIL.
- RABIL: *Rabil* 1386, 1425 SSNO; (jak po *Rabel*), zob. RABEL.
- RABLEWSKI: *Rablewski* 1846 TP 3127 Kal; (cf. *Rabel*, n.m. *Rable* SG).
- RABUŁA: *Rabuła* 1434 SSNO; jak po *Rabała*).
- RACEL, RACZEL, RECEL, RECZEL: *Reczlonis* 1366 SSNO; *Raczal* XV w. SSNO; (n.o. *Rac(z)*, *Rec(z)* : *Racigniew?*, *Racimiar*, *Racimir*, *Raciszław?*, *Racibor* SSNO).
- RACHAŁ: *Rachał* 1424 KozR 31, 3370; (n.o. *Rach*, *Rech* SSNO, *Rach* RospS, 44-52, *TaszN*, 48, 91 : *Radosław*, *Radomir* *TaszN*, 28, 91, *Ractaw* RospW 8, por. *Rachał*, *Rafał* SSNO).
- RACHALEWSKI: *Rachalewski* XX w. Koz I, 73; (cf. *Rachał*).
- RACHEL: *Rachel* 1855 WPP 52^oJas; 1846 TP 258 Zam; (n.o. *Rach*, *Rech* SSNO, *Rach* RospS, 44-52, *TaszN*, 48, 91 : *Radosław*, *Radomir* *TaszN*, 28, 91, *Ractaw* RospW, 8, ap. *racha* SW).
- RACHELSKI: *Rachelski* XX w. RospSNSK; (cf. *Rachel*).
- RACHŁAK: *Rachłok* XX w. RospSNSK; (cf. *Rachel*).
- RACHLEWSKI: *Rachlewski* 1785 Sch; 1830 AM Bąd 10 Nsz; (jak po *Rachlak*).
- *RACHOL: *Racholiowa* 1705 RospSNSK; (jak po *Rachel*).
- RACHUŁA: *Rachuła* 1846 TP 3127 Kal; (jak po *Rachel*).
- RACHYŁA: *Rachyła* 1846 TP 3146 Wln; (jak po *Rachel*).

- RACZYŁA: *Raczyła* XX w. Koz I, 86; (n.o. *Rac(z) : Rec(z) : Raci-gniew?*, *Racimiar*, *Racimir*, *Racisław?*, *Racibor* SSNO, ap. *raczyś* SW).
- RADALSKI: *Radalski* 1846 TP 3141 Srd; (cf. *Radała*).
- RADAŁA: *Radahła* XX w. RospsNSK; (n.o. *Rad : Radomił, Radomir, Ra-dosław, Rado[w]uj, Radowit, -rad, -red : Babierad, Bogurad, Braturad, Ciecierad, Dargorad, Domarad, Gościrad, Sulirad, Więcerad; Bo-gured, Domared* SSNO), zob. RADZALA.
- RADEL, REDEL: *Redel* 1836 AM Dun 9 Gon; 1832 AM CzsChj D2061 Chj; 1717 UG BanN Wej; *Radel* XX w. GałNP; (jak po *Radała*), zob. REDEŁ.
- RADELA: *Radela* 1855 WPP 126 Wad; 1846 TP 3808 Stn; (jak po *Rada-ła*).
- RADLAK: *Radlak* 1864 SOR Opt; (cf. *Radel, Redel, Radela, Radła, ap. radło, redło* SStp, DejS).
- RADLEWSKA, REDLEWSKA f.: *Redlewska* 1834 AM Gój 30 Srp; *Radlewska* 1825 AM Jab D2660 Brd; (jak po *Radlak*).
- RADLIC, REDLIC: *Radlic* 1136 SSNO; *Redlicz* 1408 SSNO; (jak po *Radlak*).
- RADLIŃSKI, REDLIŃSKI: *Radliński* XVI w. UG NiedN; 1626 LCh; *Redliń-ska* 1848 AM Zak 23 Płc; (cf. *Radel, Redel, Radela, Redlin, n.m. Radlin* SG, ap. *radło, redło* SStp, DejS).
- RADLOCH, REDLOCH: *Radloch* 1846 TP 3146 Wln; *Redloch* 1846 TP 3142 Srd; (jak po *Radlak*).
- RADOCHEL: *Radohlo* 1261 Koz I, 75; (n.o. *Radoch, Radocha : Rad : Ra-domił, Radomir, Radosław, Rado(w)uj, Radowit, -rad, -red : Babie-rad, Bogurad, Braturad, Ciecierad, Dargorad, Gościrad, Sulirad, Wię-cerad, Bogured, Domared* SSNO).
- RADOCHŁA: *Radochła* XX w. RospsNSK; (jak po *Radochel*).
- RADOLA: *Radolia* 1295 KozR 5, 434; (jak po *Radała*), zob. RADOŁA.
- RADOLAK: *Radolak* 1829 AM Lip Koc; 1846 TP 3133 Kon, (cf. *Radola, Radoł, Radoła*).
- RADOLEWSKI: *Radolewsky* 1573 KSW I, 763; (jak po *Radolak*).
- RADOLIŃSKI: *Radoliński* 1636 UG NowN; 1846 TP 3125 Kal; 1756 MChw II, 82 Pzn; 1759 UG GałN Szt; (cf. *Radola, Radoł, Radoła, n.m. Radolin, Radolina* SG, *Radolno* UG GałN).
- RADOŁ: *Radoll* XX w. RospsNSK; (jak po *Radała*).
- RADOŁA: *Radolanka* 1760 BM; *Radoła* Koz I, 77; (jak po *Radała*), zob. RADOLA.
- RADULA: *Radula* XX w. Koz I, 79; (jak po *Radała*), zob. RADUŁA.

- RADUŁA:** *Raduła* 1677 RospSNSK; (jak po *Raduła*), zob. RADUŁA.
- RADZAŁA:** *Radzała* 1846 TP 3479 Mch; (n.o. *Rad, Radz : Radomił, Radomir, Radostaw, Rado(w)uj, Radowit, -rad, -red : Babierad, Bogurad, Baturad, Ciecierad, Dargorad, Gościrad, Sulirad, Więcerad, Bogured, Domared SSNO*), zob. RADAŁA.
- RADZIŁ:** *Radil* (1407) SSNO; XX w. RospSNSK; (n.o. *Rad, Radz : Radomił, Radomir, Radostaw, Rado(w)uj, Radowit, -rad, -red : Babierad, Bogurad, Braturad, Ciecierad, Dargorad, Gościrad, Sulirad, Więcerad; Bogured, Domared, SSNO, ap. radzić SW*).
- RADZIŁA:** *Radila* 1275 KozR 5, 458; *Radziła* 1534 Koz I, 86; 1787 UG WesN Tcz; (jak po *Radził*).
- RADZIŁOWSKI:** *Radziłowski* 1858 AM Bul 33 Płc; *Radziłowska* 1833 AM D4038 Lin; (cf. *Radził, Radziła, n.m. Radziłów, Radziłowicze SG*).
- RAGALSKI:** *Ragalski* 1832 AM Lun D3457 Nsz; (n.o. **Ragal, -ż- : ap. raga SW*).
- RAGOLA:** *Ragola* 1510 Koz I, 77; (ap. *raga SW, SGP*).
- RAGULA:** *Ragula* XX w. Koz I, 79; (jak po *Ragola*).
- RAK(I)EL, REK(I)EL:** *Rekel* 1385 SSNO; *Rakel* 1406 SSNO; *Rekiel* 1846 TP 258 Zam; 1846 TP 211 Krs; (n.o. *Rak, Rek SSNO, GalNP : ap. rak SStp, L, SW, n.o. niem. Reckel Got*), zob. REKIL.
- RAL, REL:** *Ral* 1788 BubN; *Raal* 1857 RospSNSK; *Ral* 1806 BubN NTrg; 1846 TP 3703 Olk; 1846 TP 209 Krs; *Rel* 1800 AM Lip Koc; 1846 TP 3141 Srd; (n.o. *Racibor, Recibor, Racimiar, Racimir, Racistaw? Radomił, Radomir, Radostaw, Redostaw, Radowit, Rado(w)uj SSNO*).
- RALA:** *Rala* 1846 TP 218 Lub; (jak po *Ral, Rel*), zob. RAŁA.
- RALIK, RELIK:** *Ralik* 1687-88 RospSNSK; *Relik* 1796 AM Ras; (cf. *Ral, Rel, Rala*).
- RAŁA:** *Rała* XX w. Koz I, 83; (jak po *Ral, Rel*), zob. RAŁA.
- RAMEŁA:** *Rameła* 1412 SSNO; (n.o. *Ram- : Rambath, Rębaqđ, Rambert, Rambart, Rambołt, Ramboldus, Ramisz, Ramez, Romiesz SSNO, ap. rama, ram SStp*).
- RAMOLIN:** *Ramolín* 1512 (1367) SSNO; (cf. *Ramoła*).
- RAMOŁA:** *Ramolla* 1743 RospSNSK; (jak po *Rameła*).
- RAMULKA:** *Ramulka* 1628 KozR 1, 166; (n.o. **Ramul, -ż- : Ram : Ram-bath, Rębaqđ, Rambert, Rambart, Rambołt, Ramboldus, Ramisz, Ramez, Romiesz SSNO, ap. rama, ram SStp, SW*).
- RAPAŁA:** *Rapala* XX w. Koz I, 73; (n.o. *Rap : niem. Rapp UG BanN, ap. rapa SW*), zob. RAPAŁA.

- RAPALSKI: *Rapalski* 1846 TP 3135 Kon; (cf. *Rapala, Rapata*).
- RAPAŁA: *Rapata* 1855 WPP 146 Jas; 1846 TP 3808 Stn; (jak po *Rapala*), zob. RAPALA.
- RAPEL: *Rapel* 1713 UG BanN Wej; (jak po *Rapala*).
- RASIELEWICZ: *Rasselwitz* 1532 RospSNSK; (n.o. **Ras(a)(i)el-* : *Rasz SSNO, RospS, 44-52, TaszN, 92* : *Racibor, Recibor, Racimiar, Racimir, Racistaw?, Radomiż, Radomir, Radosław, Redosław, Radowit, Rado(w)uj SSNO*).
- RASZAŁA, RASAŁA: *Rasała* 1846 TP 3585 Mch; *Raszała* 1846 TP 3808 Stn; (n.o. *Rasz SSNO, RospS, 44-52, TaszN, 92* : *Racibor, Recibor, Racimiar, Racimir, Racistaw?, Radomiż, Radomir, Radosław, Radowit, Rado(w)uj SSNO*).
- RASZELSKI: *Raszelski* XX w. RospSNSK; (cf. *Reszła, n.m. Raszelki SG*).
- RATALSKI: *Ratalski* 1633 LCh; (n.o. **Ratal, -i-* : *Rat, Ratbor, Racibor, Ratsław, Radstaw SSNO*).
- RATYLA: *Ratyła* XX w. RospSNSK; (n.o. *Rat* : *Ratbor, Racibor, Ratsław, Radstaw SSNO*).
- RĄBAŁA: *Rąbała* XX w. GołA; (ap. *rąbać SStp, SW*).
- RĄBIEL, RĘBIEL: *Rambel* 1244 SSNO; *Rombel* 1487 (1244) SSNO; (ap. *rąbać, rębac SStp*).
- RĄBIELSKI: *Rąbielski* 1782 UŁ UrbN; (cf. *Rąbiel, Rębiel*).
- RĄGAŁA: *Rągata* 1846 TP 3129 Kal; (ap. *rągać SW*).
- RĄPALSKI, RĘPALSKI, ROMPALSKI: *Rapalski* 1855 WPP 116 Jas; *Rępalski* 1841 AM Lub D3466 Nsz; *Rompalski* 1821 AM Luw D3559 Śwc; (cf. *Rapata*).
- RAPAŁA: *Rapata* 1435 SSNO; *Rumpala* 1523 Koz I, 83; *Rapata* 1852 WPP 125 NSac; 1855 WPP 49 Jas; (ap. *rąpać, rąpić SW, SGP*).
- RAPEL: *Romplowa* 1690, 1747 RospSNSK; *Rapel* 1846 TP 3146 Wln; (jak po *Rapata*).
- RECHLA: *Rechla* 1545 KozR 5, 443; (jak po *Rachel*).
- RECHLECKA f.: *Rechlecka* 1841 AM Doń D2250 Ryp; (n.o. **Rechlek* : cf. *Rechla*).
- RECHUL: *Rechul* 1855 WPP 81 Res; (jak po *Rachel*).
- RECHULICZ: *Rechulicz* 1846 TP 255 Zam; (cf. *Rechul*).
- REDEŁ: *Redeł* 1846 TP 3127 Kal; (jak po *Radata*), zob. RADEL, REDEL.
- REDLICH: *Redlich* 1583 LMP; 1846 TP 3140 Łec; 1844 AM Dul D2412 Ryp; (cf. *Radel, Redel, Radela, ap. radło, redło SW*).

- REDLIN: *Redlin* 1672 UG KlanN; (cf. *Radel, Redel, Rabela, ap. ra-
dło, redło* L, n.m. *Redlino* UG KlanN).
- REDUŁOWICZ: *Redulowicz* XX w. RospSNSK; (cf. *Raduła*).
- REKIL: *Rekil* 1375 SSNO; 1846 TP 211 Krs; (jak po *Rak(i)el, Re-
k(i)el*), zob. RAK(I)EL, REK(I)EL.
- REKSEL: *Rezel* 1638 UG Bana; (n.o. *Raks, Reks : Rak, Rek* SSNO, GalNP,
ap. rak, rek SStp, L, por. *BrezN, 19, reks* SW).
- REKUŁA: *Rekuła* 1846 TP 3430 Mch; (n.o. *Rak, Rek* SSNO, GalNP, *ap.
rak* SStp, L, SW).
- RELSKI: *Relski* 1620 LCh; 1847 AM Byd 31; (cf. *Ral, Rel, Reł*).
- REŁ: *Reł* XVII w. LCh; (jak po *Ral, Rel*), zob. RAL, REL.
- REŁOWSKI: *Rełowski* XVII WM LCh; (cf. *Reł*).
- REMBIALSKA f.: *Rembialska* 1836 AM Bon 48 Włc; (cf. *Rąbała*).
- REMBIAŁKOWSKI: *Rembiatkowski* 1831 AM Bon 38 Włc; (n.o. **Rembia-
ł(e)k-* : cf. *Rąbała*).
- REMSZYL: *Remschil* 1420 SSNO; (n.o. *Remez, Remisz* SSNO : *Jeremiasz
SI*).
- REPEL: *Repel* 1855 WPP 117 Wad; (*ap. repa, rępa* SW).
- REPELA: *Repela* 1855 WPP 175 NSąc; 1855 WPP 117 Wad; (jak po *Re-
pel*), zob. REPEŁA.
- REPELEWSKI: *Repelewska* 1553 Koz I, 75; (cf. *Repel, Repela, Repeta*).
- REPEŁA: *Repeta* 1855 WPP 174 NSąc; (jak po *Repel*), zob. REPELA.
- RESZŁA: *Reszła* 1842 RospSNSK; (n.o. *Resz, Resza* RospSNSK, *Rasz
SSNO, RospS, 44-52, TaszN, 92 : Racibor, Recibor, Racimiar, Ra-
cimir, Racistał?, Radomił, Radomir, Radostał, Radowit, Rado(w)uj
SSNO*).
- RETEL: *Retel* 1570 LWMCh 1; (n.o. *Rat : Ratbor, Racibor, Ratał, Rad-
stał* SSNO, por. *Ratko, Radko, Retko, Redko* SSNO).
- REZAŁA: *Rezała* 1852 AM Grd 25 Srp; (jak po *Rezula*).
- REZULA: *Rezula* 1548 KSW I, 116; (n.o. *Reza, Resza* SSNO, *ap. reza,
ryza* L, *rezać* SW).
- RĘBOLECKI: *Remboletzki* 1648 RospSNSK; (n.o. **Rębol(i)(e)k-* : **Rę-
bol, -ł-* : *ap. rąbać, ręba, ręby* SW).
- RĘKAL: *Rękal* XX w. GalNP, (*ap. ręka* SW).
- RĘKALSKI: *Renkalski* 1808 UG MazN Szt; (cf. *Rękal*).
- ROBELSKI: *Robelski* 1836 AM Łas D3698 Grz; (n.o. **Robel-* : *Rob, Rab
SSNO, ap. rob, rab* L, SW, *roba, raba* SW).
- ROBLEWSKA f.: *Roblewska* 1830 AM Koc D3033 Nsz; (jak po *Robelski*).

- ROBULICZ: *Robulicz* 1545 Koz I, 79; (n.o. **Robul*, -ż- : *Rob*, *Rab* SSNO, ap. *rob*, *rab* L, *roba*, *raba* SW).
- ROBYLSKI: *Robylski* 1863, ChPS, 267 Rad; (n.o. **Robyl*, -ż- : *Rob*, *Rab* SSNO, ap. *rob*, *rab* L, SW, *roba*, *raba* SW).
- ROCAL: *Rooal* 1832 AM Róż D4972 Ryp; 1812 AM Lis D3451 Wąb; (n.o. *Roo(s)ław*, *Rodstaw* SSNO, ap. *rociś* SW), zob. ROCOL.
- ROCHAL: *Rochal* 1605-17 KozR 31, 3370; 1846 TP 3845 Stn; 1847 AM Słp 22 Płc; (n.o. *Roch* SSNO : *Rostaw*, *Rościgniew*, *Pościstawa*, *Rosdaż*, *Rozwad* RospS, 49, *TaszN*, 92, 93, hebr. *Roch* PEB, ap. *rochaś* SW).
- ROCHALA: *Rochala* 1846 TPD 1621 RawM; (jak po *Rochal*).
- ROCHALEWSKI: *Rochalewski* 1831 AM Dul D2399 Ryp; (cf. *Rochal*, *Rochala*, n.m. *Rochal*, *Rochale* SG).
- ROCHALSKA f.: *Rochalska* 1859 AM Cch 34 Płc; (jak po *Rochalewski*).
- ROCHEL: *Rochel* 1269 KozR 31, 3448; 1797 AM Lis D3451; 1868 UG MazN Szt; (jak po *Rochal*), zob. ROCHYL.
- ROCHLIC(Z): *Rochlicz* 1414 SSNO; *Rochlitz* 1832 RospSNSK; (cf. *Rochel*).
- ROCHYL: *Rochylli* 1219 SSNO; (jak po *Rochal*), zob. ROCHEL.
- ROCOL: *Rocol* 1847 AM CzsChj D2061 Chj; (jak po *Rocal*), zob. RO-CAL.
- RODAL: *Rodal* XX w. RospSNSK; (n.o. *Rod* : *Rodomiż*, *Rodstaw* SSNO).
- RODEL: *Rodel* 1846 TP 3809 Stn; (jak po *Rodal*).
- RODZIŁ: *Rodzyl* 1534 Koz I, 86; (n.o. *Rod* : *Rodomiż*, *Rodstaw* SSNO, ap. *rodziś* L, *rodziży* SStp).
- ROGAŁA: *Rogały* 1711 GórnM; (n.o. *Rog* SSNO, ap. *róg* L).
- ROGOŁ: *Rogol* 1633 UG KlanN; (jak po *Rogała*).
- ROGUL: *Rogul* 1846 TPD 1621 RawM; (jak po *Rogała*), zob. ROGUŁ.
- ROGULA: *Rogula* XV w. Koz I, 73; 1638 AM Stw; 1718 BSN; 1855 WPP 176 NSąc; 1852 WPP 52 Res; 1846 TPD 3341 Klc; 1841 AM Sał D5167 Ryp; (n.o. *Rog* SSNO : ap. *róg* L, *rogula* SW).
- ROGUŁ: *Roguhl* 1866 RospSNSK; (jak po *Rogała*), zob. ROGUL.
- ROKSALA: *Roksala* 1846 TPD 1622 PtkT; (ap. *raksowaś* SW, n.o. *Rak-sa*).
- ROKSELA: *Rokseła* 1828 AM PtkT; (jak po *Roksala*).
- ROMALAK: *Romalak* 1838 Paç 12 Gon; (cf. *Romała*).
- ROMALSKA f.: *Romalska* 1827 AM Sam D5281 Byd; (jak po *Romalak*).
- ROMAŁA: *Romalla* 1748 RospSNSK; 1776 MChW III, 218 Pyz; (n.o. *Roman* SSNO).

- ROPALA: *Ropali* 1633 KozR 31, 3369; (ap. *ropić, ropieć* L, SW).
- ROPEL, ROPIEL: *Ropel* 1497 SSNO; *Ropiel* XVI w. KozR 31, 3448; *Ropel* 1855 WPP 161 Jas; XX w. UG LubA; (n.o. *Ropecius, Rupecius, Ropelt, Robert* SSNO, ap. *ropić, ropieć* L, SW, n.o. prus. *Ropel Górnr*, 197-228), zob. ROPYL.
- ROPELA: *Ropela* 1895 UG LeszN Ksr; (jak po *Ropel, Ropiel*).
- ROPELEWSKI: *Ropelowski* 1837 AM Lin D3229; (cf. *Ropel, Ropiel, Ropela*).
- ROPYL: *Ropyl* 1484 SSNO; (jak po *Ropel, Ropiel*), zob. ROPEL, ROPIEL.
- ROSAŁA: *Rosała* 1846 TP 3808 Stn; (n.o. *Rostał, Rodstał, Roc(s)tał, Rościgniew, Rościstał* SSNO, ap. *rosić* SW).
- ROSIAŁSKA f.: *Rosiańska* 1781 UG SzupN Puc; (cf. *Rosała, Roszał, Roszał*).
- ROSIAŁOWSKI: *Rosiałowski* 1841 AM Kow D3147 Włc; (jak po *Rosiański*).
- ROSIEL: *Roschel* 1805 RospSNSK; (n.o. *Rosz* SSNO, *Roś GalNP* : *Roc(s)tał, Rodstał, Rościgniew, Rościstał* SSNO, *Rozdał, Rozwad RospS*, 49, *TaszN*, 92, 93, ap. *rosić* SW).
- ROSIŁA: *Rosiła* 1855 WPP 128 Jas; (jak po *Rosiel*).
- ROSPAŁA: *Rospała* Koz I, 83; (ap. *rospa, rozspa* SW, gw. *rosapać się, rosapać się* 'rozespać się').
- ROSTAL: *Rostal* 1846 TP 120 Hrb; (n.o. *Rost* : *Rościgniew, Rościstał, Niezrost* SSNO).
- ROSTALSKI: *Rostalski* 1895 RospSNSK; (cf. *Rostal*).
- ROSTELSKI: *Rostelski* XX w. RospSNSK; (n.o. **Rostel-* : *Rost* : *Rościgniew, Rościstał, Niezrost* SSNO).
- ROSTYL: *Rostil* 1364 SSNO; (jak po *Rostal*).
- ROSZAŁ, ROSAŁ: *Roschall* XIX w. RospSNSK; *Roshal* 1895 RospSNSK; (n.o. *Rosz* : *Roc(s)tał, Rodstał, Rościgniew, Rościstał* SSNO, *Rozdał, Rozwad RospS*, 49, *TaszN*, 92, 93).
- ROZSAŁEK: *Rossallek* XX w. RospSNSK; (cf. *Roszał, Roszał*).
- ROSZCZYPAŁA: *Roszczypała* 1864 SOR Opt; (ap. *roszaczypać* SW).
- ROSZELEWSKI, ROSIELEWSKI: *Rosielewski* 1833 AM Zgr Łęc; *Roszelewski* 1835 Dzł D2465 Lin; (cf. *Rosiel*).
- ROZBIEGAŁA: *Rosbiegalla* XX w. RospSNSK; (ap. *rozbiegać się* SW).
- ROZCZYNIALSKI: *Rozczyniański* 1841 AM Luw D3559 Śwc; (cf. *Rozczyniała*).
- ROZCZYNIĄŁA: *Rozczyniała* 1842 AM Luw D3560 Śwc; (ap. *rozczyniać* SW).

- ROZDARŁO: *Rosdarlo* 1461 KSW I, 242; (ap. *rozedrzed*, *rozdrzed* SSStp).
- ROZGAŁA: *Rosgalla* XX w. RospSNSK; (ap. *rozga* SW).
- ROZKIDAŁA: *Rozkidała* 1520 Koz I, 83; (ap. *rozkiada* ASStp, L).
- ROZKWITALSKA f.: *Roskwitalska* 1826 UG WesN Tcz; (n.o. **Rozkwitał-*
: ap. *rozkwitał* SW).
- ROZLAŁ: *Rozlol* 1727 RospSNSK; (ap. *rozlał* L).
- ROZMAŁA: *Roschmalla* 1789 RospSNSK; (n.o. *Rozman*, *Rozmysł*, *Erazm*
SSNO).
- ROZSYPAŁ: *Rozsypał* XX w. RospSNSK; (ap. *rozsypał* SW).
- ROZTOCZYŁ: *Rostocil* XX w. RospSNSK; (ap. *roztoczył* SW).
- ROZULA: *Rozula* 1517 KSW I, 92; (n.o. *Rozalia* SI, ap. *rozud*, *rozrud*
L).
- ROZULSKI: *Rozulski* 1851 AM RakD D4831 Ryp; (cf. *Rozula*).
- ROZWIALICZ: *Rozwialicz* Koz I, 83; (n.o. **Rozwiał*, -ł- : ap. *roz-*
wiał L, SW).
- ROŻAŁSKI: *Rożałski* 1846 TP 3138 Łęc; 1835 AM Dun 10 Gon; 1826 AM
Jem 1 Płc; 1830 AM Doń D2240 Ryp; *Rożałska* 1852 AM Brd 23;
(n.o. **Rożał*, -ł- : ap. *rożał*, *rożeł* SW).
- RUBAL: *Rubal* XX w. RospSNSK; (ap. *ruby* SW, czes. *rubati* 'rąbać'
MachE).
- RUBALIK: *Rubalik* 1812 AM Ras; (cf. *Rubal*).
- RUCHAŁA: *Ruchala* 1852 WPP 150 NSąc; (ap. *ruchał* SW, *rucha*, *rucho*
ASStp), zob. RUCHAŁA.
- RUCHAŁSKI: *Ruchalski* XX w. UG MoJA Łom; 1875 AM Lid Brd; XX w.
UG Sula Moń; 1865 UG BorzN Ksr; (cf. *Ruchala*, *Ruchała*).
- RUCHAŁA: *Ruchala* 1459 SSNO; *Ruchała* 1557 Koz I, 83; 1855 WPP 70
NSąc; 1852 WPP 86 Res; 1846 TP 3614 Mch; 1846 TP 3128 Kal;
1844 AM Beń 19 Srp; (ap. *ruchał* L, SW, *rucha*, *rucho* ASStp, *ru-*
chała L, SW), zob. RUCHAŁA.
- RUCHEL: *Ruchel* XX w. Koz I, 75; (jak po *Ruchala*).
- RUDAL: *Rudal* XX w. GalNP; (jak po *Rudał*), zob. RUDAŁ, RUDOL.
- RUDALSKI: *Rudalski* 1834 AM Ksz D3240 Włc; (cf. *Rudal*, *Rudał*, *Ru-*
dała).
- RUDAŁ: *Rudoll* XX w. RospSNSK; (ap. *rudał* SW, *rudy* L, SW), zob.
RUDAL.
- RUDAŁA: *Rudella* XX w. RospSNSK; (jak po *Rudał*).
- RUDEL, RUDZIEL: *Rudel* 1349-60, 1424 SSNO; 1513, 1616, 1743, XIX w.
RospSNSK; (ap. *rudy* L, SW, *rudny*, *ruda* ASStp, *rudał*, *rudzieł*
SW, *rudel* L), zob. RUDYL.

- *RUDELA: *Rudelonka* 1720 ACC; (jak po *Rudel, Rudziel*).
- RUDELSKI: *Rudelski* 1846 TP 3146 Wln; (cf. *Rudel, Rudziel, *Rudela*).
- RUDOL: *Rudol* XX w. Koz I, 77; (jak po *Rudał*), zob. RUDAL.
- RUDYL: *Rudil* 1397, 1438 SSNO; (jak po *Rudel, Rudziel*), zob. RUDEL
RUDZIEL.
- RUGAŁA: *Rugała* 1426, 1488 SSNO; 1855 WPP 175 NSąc; 1846 TP 250
Zam; (ap. gw. *rugać kogo 'wymyślać komu, łajząc kogo', rugo-
wać ASStp, L, SW, rug L*).
- RUGIEL: *Rugiel* XVI w. Koz I, 75; (jak po *Rugała*).
- RUGLA: *Rugła* 1617 Koz I, 80; (jak po *Rugała*).
- RUGOŁA: *Rugoła* 1721 BSN; (jak po *Rugała*).
- RUKALIC: *Rukalicz* 1412 SSNO; (cf. *Rukała*).
- RUKAŁA: *Rukała* 1401 SSNO; XVI w. UG Skaln; *Rukała* XVII w. Koz I,
83; (ap. *ruka L, rukać SW*).
- RUKIEL: *Rukkel* 1452 SSNO; (jak po *Rukała*).
- RUPAŁA: *Rupała* 1846 TPD 3790 Olk; (ap. *rupa SW, rup' L*).
- RUPALSKI: *Rupalski* 1691 KozR 1, 174; (cf. *Rupała*).
- RUPIELA: *Rupiela* 1829 AM Sał D5162 Ryp; (jak po *Rupała*).
- RUPIOLEK: *Rupiołek* 1564 Koz I, 77; (n.o. **Rupioł-* : ap. *rup' L,
rupa SW*).
- RUSIŁO?: *Ruszilo* 1428 SSNO; (n.o. *Rusz, Rus, Ruścibor?* SSNO, ap.
ruszyć ASStp).
- RUSYL: *Russil* 1396 SSNO; (n.o. *Rusz, Rus, Ruścibor?* SSNO, ap.
rusy L, ruszyć ASStp), zob. RUSZEL, RUSEL.
- RUSZEL, RUSEL: *Rüsel* 1407 SSNO; *Ruszel* 1624 KozR 31, 3349; XVIII w.
KozR 1, 160; 1852 WPP 69 Res; (jak po *Rusyl*), zob. RUSYL.
- RUSZAŁ: *Ruszał* XX w. GalNP; (ap. *ruszać SW*).
- RUSZAŁA: *Ruszała* 1855 WPP 64 Jas; (jak po *Ruszał*).
- RUSZAŁOWSKI: *Ruszałowski* 1841 AM Kow D3147 Włc; (cf. *Ruszała*).
- RUSZŁAK: *Ruszłak* 1855 WPP 36 Res; (cf. *Ruszel, Rusel*).
- RUŻYŁA: *Rużyła* 1846 TP 252 Zam; (ap. *rużować SW, n.o. Róża, Roza-
lia SI*).
- RUŻYŁO: *Rużyło* 1846 TP 251 Zam; (jak po *Rużyła*).
- RYBAŁ: *Rybał* 1840 RospSNSK; (jak po *Rybała*).
- RYBAŁA: *Reballe* 1754 RospSNSK; *Rebole* 1866 RospSNSK; *Rybała* 1846
TP 255 Zam; *Rybalanka* 1809 ACC Łow; (ap. *ryba L, SW*).
- RYBULSKA f.: *Rybulska* 1722 BM; (n.o. **Rybul, -ł-* : ap. *ryba L, SW*).
- RYCEL: *Riczel* 1459 SSNO; *Rycel* 1832 AM Osk D4348 Lin; (n.o. *Ryc,
Hryć, Grzegorz SSNO, ap. ryczeć SW*).

- RYCHALSKI: *Rychalski* 1688 KozR 1, 155; *Rychalska* 1842 AM Raz D4763 Nsz; *Rychalski* 1846 AM Nog D4169 Lin; (n.o. **Rychal*, -ł- : *Rych* SSNO, gw. *Rych*, *Rycho*, *Rychu* : *Ryszard*, ap. *rycho*, *rychto* SW).
- RYCHOLSKI: *Rycholska* 1843 AM Byd 31; (n.o. **Rychol*, -ł- : gw. *Rych*, *Rycho*, *Rychu* : *Ryszard*, ap. *rycho*, *rychto* SW).
- RYCHTALSKI: *Rychtalski* 1826 AM Węc 1 SepK; (n.o. **Rychtal*, -ł- : *Rychta* : *Rych*, *Rycho*, *Rychu* : *Ryszard*, ap. *rychtować* SW, typ jak: *Bach-ta*, *Błach-ta*, *Sych-ta* BrezZ, 457-62).
- RYCHULKA: *Rychulka* XX w. RospSNSK; (n.o. **Rychul*, -ł- : *Rych*, *Rycho*, *Rychu* : *Ryszard*, ap. *rycho*, *rychto* SW).
- RYCZALSKI: *Ryczalski* 1688 KozR 31, 3371; (cf. *Rycał*, *Rycała*).
- RYCZAŁ: *Riczal* 1452 SSNO; (ap. *ryczeń* L).
- RYCZAŁA: *Rytzała* 1743 RospSNSK; (jak po *Rycał*).
- RYDZAŁA: *Rydzała* 1846 TP 3136 Łęc; (ap. *rydzy* L, SW).
- RYDZULA: *Rydzula* 1606-7 Koz I, 79; (jak po *Rydzala*).
- RYGALIK: *Rygalik* 1846 TP 3145 Wln; (cf. *Rygał*, *Rygała*).
- RYGALSKI: *Rygalski* 1793 UŁ UrbN; 1858 AM Bon 32 Płc; XX w. UG Kleca Can; *Rygalska* 1831 AM Ran 5 Srp; *Rygalski* 1841 AM Chr D1864 Ryp; 1843 AM Byd 31; *Rygalska* 1878 AM Lid Brd; (cf. *Rygał*, *Rygała*, n.m. *Rygał*, *Rygały* SG).
- RYGAŁ: *Rigoll* 1787 RospSNSK; *Rigall* 1895 RospSNSK; *Rygał* 1852 MDU, 496 PtkT; (ap. *rygać* SGP, SW).
- RYGAŁA: *Rygała* XX w. GalNP; (jak po *Rygał*).
- RYGULSKI: *Rygulski* 1628 LChI; 1824 RospSNSK; (cf. *Ryguła*, n.m. *Rygulice* LCh).
- RYGUŁA: *Ryguła* 1564 Koz I, 79; 1855 WPP 38 Bch; (jak po *Rygał*).
- RYKAŁ: *Rykal* 1868 AM LgtW Ras; (jak po *Rykala*), zob. RYKAŁ.
- RYKALA: *Rykalya* XV w. KozR 31, 3371; (n.o. *Ryk*, *Ryka* SSNO : ap. *ryknać*, *ryczeń*, *ryk* L, *rykać* SW), zob. RYKAŁA.
- RYKALIC: *Rykaliz* 1318 SSNO; (cf. *Rykal*, *Rykala*, **Rykał*, *Rykała*, *Rykało*).
- RYKALSKI: *Rikalski* XVI w. UG Skaln; *Rykalski* 1622 LCh; 1758 BM; *Rykalska* 1834 AM Ksz D3240 Włc; *Rykalski* 1839 AM Kur 14 Srp; (cf. *Rykal*, *Rykala*, **Rykał*, *Rykała*, *Rykało*, n.m. *Rykały* SG).
- *RYKAŁ: *Rykałówna* 1802 ACC Łow; (jak po *Rykala*), zob. RYKAŁ.
- RYKAŁA: *Rikala* 1388, 1419 SSNO; *Riekala* 1666 RospSNSK; *Rykała* 1789 LWKrkI; 1855 WPP 24 NSąc; 1855 WPP 104 Jas; 1855 WPP 167 Bch; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 3143 Srd; 1800 ACC Łow; (n.o.

- Ryk, Ryka* SSNO, ap. *ryknąc, ryczeć, ryk* L, *rykać, rykała* SW),
zob. *RYKALA*.
- RYKAŁO*: *Rykało* 1846 TP 119 Hrb; (jak po *Rykala*).
- RYKIEL*: *Rykiel* 1852 WPP 105 Res; (n.o. *Ryk, Ryko* SSNO, ap. *ryknąc, ryczeć, ryk* L, *rykać, rykiel* SW).
- RYKIELA*: *Rykiela* 1846 TP 3146 Wln; (jak po *Rykiel*).
- RYŁ*: *Rył* 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 3142 Srd; (ap. *ryć* SW).
- RYŁA*: *Rylla* XX w. RospSNSK; (ap. *ryć, ryła, ryło* SW).
- RYŁEK*: *Ryłek* 1789 LWKrkI; (cf. *Rył, Ryła, Ryło, Ryłto*).
- RYŁKO*: *Ryłko* 1789 LWKrkI; 1846 TPD 3790 Olk; 1846 TP 3366 Mch;
(cf. *Rył, Ryła, Ryło, Ryłto*, ap. *ryłko* SW).
- RYŁO, RYŁŁO*: *Ryło* 1564 Koz I, 86; 1789 LWKrkI; 1852 WPP 10 Res;
1846 TP 3779 Olk; *Ryłto* 1846 TP 120 Hrb; (ap. *ryć* L, SW, *ry-
to* SW).
- RYPALSKA f.*: *Rypalska* 1852 WPP 8 Bch; 1846 TPD 3151 Srd; (cf. *Ry-
pała*).
- RYPAŁA*: *Rypalla* 1863-64 RospSNSK; 1855 WPP 25 Jas; (jak po *Ry-
pel*).
- RYPEL*: *Rypel* 1661 BubN; *Ripel* 1772 BubN; *Rypel* 1818 BubN NTrg;
1855 WPP 160 NSąc; (ap. *rypać, rypnąc* L, SW).
- RYPIAŁ*: *Ripioll* XX w. RospSNSK; (ap. *rypieć, rypić* SW).
- RYPUŁA*: *Rypulla* XX w. RospSNSK; (jak po *Rypel*).
- RYSKALCZYK*: *Ryskalczyk* 1852 WPP 145 NSąc; (cf. *Ryskała*).
- RYSKAŁA*: *Ryskała* 1852 WPP 145 NSąc; (ap. *ryskać* SW).
- RYTOMEL*: *Rytomel* 1723 UG BanN Wej; (n.o. *Rytom* UG BanN, *Ryta* łc.
Rita SI).
- RYWALSKI*: *Rywalska* 1848 AM Bob 14 Brd; *Rywalski* 1819 AM Lis D3451
Wąb; (cf. *Rywała, ap. rywał* SW).
- RYWAŁA*: *Rywała* 1463, 1553 KozR 1, 175; (ap. *rywać* SW, SGP, *rywa*
SGP).
- RYZŁAK*: *Ryzlak* 1846 TPD 3149 Łęc; (n.o. **Ryzel-* : ap. *ryzać, ryza*
SW).
- RZADKULAK*: *Rzadkulak* XX w. GołA; (n.o. **Rzadkula* : *Rzadki* : ap.
rzadki GołA).
- RZECHTALSKI*: *Rzechtałski* 1833 AM Węc 1 SepK; (n.o. **Rzechtał, -ł-*
: ap. *rzechtać* SW).
- RZECHULA*: *Rzehula* 1776 RospSNSK; (n.o. *Rach* SSNO, RospS, 44-52,
TaszN, 48, 91 : *Radosław, Radomir* *TaszN, 28, 91, Raćław* RospW,

- 8, *Racibor, Recibor, Racigniew?, Racimiar, Racimir, Racistał?, Radowit, Rado(w)uj* por. *Rechoń, Rzechoń* SSNO).
- RZECHULEK: *Rzehulek* XX w. RospSNSK; (cf. *Rzechula*).
- RZECHULKA: *Rzeholka* 1777 RospSNSK; *Rzechulka* 1840 RospSNSK; (jak po *Rzechulek*).
- RZEPIEL: *Rzepiel* 1565 KozR 31, 3450; *Rzepielówna* XVII w. KozR 31, 3450; (n.o. *Rzepa* SSNO : ap. *rzepa* SStp, L).
- RZEPIELA: *Rzepiela* 1855 WPP 136 Jas; 1852 WPP 79 Res; (jak po *Rzepiel*).
- RZEPIŁOWIC(Z)?: *Rzepyłowycz* 1494 SSNO; (n.o. **Rzepił, -ł-* : *Rzepa* SSNO : ap. *rzepa* SStp), też RZEPIŁOWIC(Z).
- RZEPIŁOWIC(Z) też RZEPIŁOWIC(Z)?.
- RZEPIOŁA: *Rzepyola* 1498 SSNO; (jak po *Rzepiel*).
- RZEPKULA: *Rzepakula* XX w. GołA; (n.o. *Rzepak* : ap. *rzepa* GołA).
- RZEPLIŃSKI: *Rzepliński* 1618 LCh; (cf. *Rzepiel, Rzepiela*, n.m. *Rzeplin* SG).
- RZESZUŁ: *Rzeszuł* 1846 TP 3809 Stn; (ap. *rzesać, rzesyć* SW).
- RZESZUŁKO: *Rzeszułko* 1855 WPP 119 Wad; (cf. *Rzeszuł, Rzeszuło*).
- RZESZUŁO: *Rzeszuło* 1852 WPP 10 Res; (jak po *Rzeszuł*).
- RZEZAŁKA: *Rzezalka* 1734 BSN; (n.o. **Rzezał-* : ap. *rzesać* BSN).
- RZOLEK: *Rzołek* XVI w. Koz I, 77; (n.o. **Rzoł-* : ap. *ráed, ráad* SStp, *rza* L).
- RZYGALIŃSKI: *Rzygaliński* 1846 TP 77 Puł; (n.o. **Rzygal, -ł-* : ap. *rzygać* SW, cf. *zygała, Zygała*).
- RZYTULSKA f.: *Rzitulska* 1787 BubN; (n.o. **Rzytul, -ł-* : ap. *rzyć, rzytka* BubN, *rzytny* L, SW).
- RZYWAŁA: *Rzywała* 1714 UG BanN Wej; (ap. *rzwieć, rzywać* UG BanN).
- SABAL: *Sabal* 1612 KozR 31, 3372; (n.o. *Sabestyjan, Sebastyjan* SSNO, *Saba, Sabin, Sabina* SI), zob. SABAŁ.
- SABALA: *Szabala* 1490 Koz I, 73; *Sabala* 1855 WPP 27 Wad; 1855 WPP 27 Bch; (jak po *Sabal*), zob. SABAŁA, SZABAŁA.
- SABALAK: *Sabalak* 1833 AM Stb 8 Płc; (cf. *Sabal, Sabala, Sabal, Sabala, Szabala*).
- SABALEŃSKI: *Sabaleński* 1839 AM Łek 11 Płc; (jak po *Sabalak*).
- SABALSKI: *Sabalski* 1837 AM Bod 12 Płc; XX w. UG IWA Can; (jak po *Sabalak*).
- SABAŁ: *Sabal* XX w. Koz I, 84; (jak po *Sabal*), zob. SABAL.
- SABAŁA, SZABAŁA: *Sabała* 1642, 1794 BubN; 1855 WPP 16 Bch; 1846 TP 3258 Klc; *Szabała* 1846 TP 211 Krs; 1846 TP 233 Łuk; 1861 AM

- Dan 35 Płc; (n.o. *Sabestyjan, Sebastyjan* SSNO, *Saba, Sabin, Sabina* SI, ap. *szaba* SW, węg. *szabo* 'krawiec', rum *sabău* 'krawiec', słow. *sabol* 'krawiec' BubN), zob. SABALA.
- SABAŁCZYK: *Sabalozik* XX w. RospSNSK; (cf. *Sabał, Sabała, Szabała*).
- SABEL: *Sabel* 1564 Koz I, 75; 1855 WPP 55 Wad; (n.o. *Sabestyjan, Sebastyjan* SSNO, *Saba, Sabin, Sabina* SI, ap. *sabel, sabela* 'szabla' KozR, 425).
- SABELA: *Sabela* 1506 KozR 5, 425; (jak po *Sabel*).
- SABIŁO: *Sabiło* 1846 TP 253 Zam; (jak po *Sabal*).
- SACALIK: *Sacalik* 1855 WPP 90 Res; (cf. *Saczała?, Sacata*).
- SACAŁOWSKI: *Sacalowski* 1752 UG RogN Mab; (cf. *Saczała?, Sacata* n.m. *Sacaty* SG).
- SACZAŁA?, SACAŁA: *Saczala* 1394 SSNO; *Schaczala* 1440 SSNO; *Sacata* 1855 WPP 90 Res; 1846 TP 3132 Kon; (ap. *saczał* SGP, SW), zob. *SZACAŁA.
- SADAL: *Sadal* 1823 TP 575 Rad; (ap. *sady, szady* SW).
- SADUL: *Sadul* 1841 TP 385 Opn; (jak po *Sadal*).
- SADULA: *Sadula* 1855 WPP 81 Bch; (ap. *szady, sady, sadula* SW), zob. SADUŁA.
- SADULAK: *Sadulaków* 1783 UŁ UrbN; (cf. *Sadul, Sadula, Saduła*).
- SADULSKI: *Sadulski* 1831 AM Bob 14 Brd; (cf. *Sadul, Sadula, Saduła*, n.m. *Sadul* SG).
- SADUŁA: *Saduła* XX w. GalNP; (jak po *Sadal*), zob. SADULA.
- *SADZALA też *SADZAŁA.
- *SADZAŁA: *Sadzalina* 1499 Koz I, 84; (ap. *sadzał* SStp), też *SADZALA.
- SAGAŁA: *Sagała* XX w. Koz I, 84; (ap. *sagi, saga, szaga* SW).
- SAGULA: *Sagula* 1855 WPP 162 NSąc; (jak po *Sagała*), zob. SAGUŁA.
- SAGUŁA: *Saguła* 1692, 1787, 1821 BubN NTrg; (jak po *Sagała*), zob. SAGULA.
- SAKAL: *Sakal* 1846 TP 251 Zam; (ap. *sak, sakał* SW).
- SAKALUK: *Sakaluk* 1846 TP 120 Hrb; (cf. *Sakal, Sakała*).
- SAKAŁA: *Sakała* 1846 TP 120 Hrb; (jak po *Sakal*).
- SAKUL?: *Sakul* 1499 SSNO; (n.o. *Sak, żak* SSNO, ap. *sak* SStp).
- SAMALA: *Samala* XX w. Koz I, 73; (n.o. *Sambor, Szambor, Samosqd, Samo?, Samson, Samuel* SSNO), zob. SZAMAŁA.
- SAMELA: *Samela* XX w. Koz I, 75; (n.o. *Sambor, Samosqd, Samo?, Samson, Samuel* SSNO, niem. *Sam(m)el* Got).
- SAMEŁKO: *Samełko* 1861 TPD 132 Łom; (n.o. **Sameł-* oraz cf. *Samela*).

- SAMIŁO: *Samito* 1846 TP 116 Hrb; (jak po *Samala*).
- SAMKULIN: *Samkulin* XX w. GołA; (n.o. **Samkula* : *Samek* : *Sam* : *Samuel* GołA).
- SAMLUK: *Samluk* 1846 TPD 124 Łom; (cf. *Samela*).
- SAMOL: *Samol* 1835 RospSNSK; (jak po *Samala*).
- SAMOLA: *Samola* XX w. RospSNSK; (jak po *Samala*).
- SAMOLEK: *Samolek* XX w. RospSNSK; (cf. *Samol*, *Samola*).
- SAMOLEWICZ: *Samolewicz* XX w. RospSNSK; (jak po *Samolek*).
- SAMOLEWSKI: *Samolewski* XX w. RospSNSK; (cf. *Samol*, *Samola*, n.m. *Samol*, *Samolewo* SG).
- SAMOLINSKI: *Samolinski* 1839 AM Kcn D2727 SzB; (jak po *Samolek*).
- SAMRYŁA: *Samryła* 1855 WPP 162 NSąc; (n.o. **Samra* : *Sambor*, *Samosąd*, *Samo?*, *Samson*, *Samuel* SSNO, typ jak: *Bach-ra*, *Pęch-ra* Koz I, 88).
- SAMSEL: *Samsel* XX w. UG ZderA MakM; XX w. UG KlecA Can; (ap. *samson* UG ZderA, UG KlecA).
- SAMULAK: *Samulak* 1828 AM PtKT; (cf. *Samuła*).
- SAMULSKI: *Samulski* 1794 AM RdzCh D4847; 1855 AM AlkŁdz Łęc; 1826 AM Lis Wąb; (cf. *Samuła*, n.m. *Samule*, *Samułki* SG).
- SAMUŁA: *Samuła* 1846 TP 244 RdzP; (jak po *Samala*).
- SAMUŁO: *Samuło* 1846 TP 226 Lub; (jak po *Samala*).
- SANIEL: *Saniel* 1728 UG BanN Krt; (n.o. *Sań*, *Sień* : *Aleksander*; *Siem(i)mił*, *Siemimysł*, *Siemomysł*, *Siemistaw*, *Siemirad*, *Siemostaw*, *Siemowit* SSNO).
- SAPALA: *Sapala* 1600 UG BanA; 1856 WPP 72 NSąc; (ap. *sapać*, *sapa* SW, *sap* L, SW), zob. SAPAŁA, ZAPAŁA.
- SAPALIC: *Sapalic* 1640 UG BanA; (cf. *Sapal*, *Sapała*).
- SAPALIŃSKI: *Sapaliński* 1670 RospSNSK; (cf. *Sapala*, *Sapała*, n.m. *Sapała* SG).
- SAPALSKI, SOPALSKI: *Sapalski* 1630 LCh; 1856 WPP 72 NSąc; 1853 AM Ksz D3259 Włc; *Sopalska* 1844 AM Cch D1928 Lin; (jak po *Sapaliński*).
- SAPAŁA, ZAPAŁA: *Zapala* 1391 SSNO; *Sapala* 1475 SSNO; *Sapała* 1549 Koz I, 84; *Sapalla* 1670 UG SitN; *Sapała* 1855 WPP 105 Bch; 1846 TP 119 Hrb; 1846 TP 3145 Wln; 1863 ChPS, 268 Opn; (ap. *sapać* SStp, L, SW, *sapała* SW), zob. SAPALA.
- SAPIEL: *Sappel* 1860-1929 RospSNSK; (ap. *sapieć*, *sapa* SW).
- SAPIELA: *Sapiela* XX w. Koz I, 75; (jak po *Sapiel*).
- SAPIEŁOWSKI: *Sapiełowski* 1846 TP 3809 Stn; (cf. *Sapiel*, *Sapiela*).

- SAPIOŁKO: *Sapiołko* XX w. UG OIA BlSP; (n.o. **Sapioł-* : ap. *sapieć*, *sapa* SW).
- SAPULA: *Sapula* 1852 WPP 5 Res; (jak po *Sapala*), zob. SAPUŁA.
- SAPUŁA: *Sapuła* 1846 TP 119 Hrb; 1846 TP 222 Lub; (jak po *Sapala*), zob. SAPULA.
- SARALEWSKI: *Saralewsky* 1895 RospSNSK; (cf. *Saraż*).
- SARAŁ: *Sarał* 1855 WPP 199 Jas; (n.o. *Sara*, łc. *Sara* SI, ap. *sar* SW).
- SARBALA: *Sarbala* Koz I, 73; (ap. *sarbać* L, SW).
- SARGALSKI: *Sargalski* 1887 AM Lid Brd; (cf. *Szargata*).
- SARKAŁ: *Zorkoll* 1864-1938 RospSNSK; (jak po *Sarkała*).
- SARKAŁA: *Sarkała* 1424, 1564 Koz I, 84; XVII w. LCh; 1846 TP 3398 Mch; (ap. *sarkać* SStp, L, SW, n.o. *Sarka* SSNO).
- SARKIEL: *Sarkiel* 1564 Koz I, 75; (jak po *Sarkała*).
- SARKUŁA: *Sarkulla* XX w. RospSNSK; (jak po *Sarkała*).
- SAROLA: *Sarola* 1855 WPP 68 NSąc; (jak po *Saraż*).
- SASELA: *Sasela* 1855 WPP 51 Res; (ap. *sas* SW, n.o. błr. *Sasza* ZarP, 406).
- SASKAŁA: *Saskaly* XX w. RospSNSK; (n.o. błr. *Saszka* ZarP, 406, ap. *saszek*, *szaszek* SW).
- SATALA: *Satala* 1855 WPP 60 Wad; 1855 WPP 79 Bch; (n.o. *Saturnin* SI, ap. *sata*, *szata* SW), zob. SATAŁA.
- SATAŁ: *Satał* 1851 AM Ryp D5071; (jak po *Satala*).
- SATAŁA: *Satała* XVI w. UG Skaln; 1855 WPP 39 Bch; 1834 AM Ryp D5057; (jak po *Satala*), zob. SATALA.
- SATUŁA: *Satuła* 1855 WPP 133 Bch; (jak po *Satala*).
- SAWALA: *Szawala* 1424 KozR 31, 3372; *Sawala* XX w. Koz I, 73; (n.o. *Sawa*, *Szawa*, *Szaweł*, *Saulus* SSNO, ukr., błr. *Sawa* SI, Hrins), zob. SZAWAŁA, SZAWIAŁA.
- SAWIŁO: *Savilo* XVI w. KozR 5, 458; (jak po *Sawala*).
- SAWUŁA: *Sawuła* 1861 TPD 121 Hrb; (jak po *Sawala*).
- SĄCZAŁA: *Sączata* 1855 WPP 42 Res; (ap. *sączyc* SW).
- SĄDAL, SANDAL: *Sądal* 1846 TP 3145 Wln; *Sandal* 1823 TP 575 Rad; (n.o. *Sąd*, *Sędo* : *Sędomir*, *Sędostaw*, *Sędowej*, *Sędzimir*, *Sędzistaw*, *Sędziwoj*, *Sędowuj*, -*sqd* : *Bogusqd*, *Bronisqd*, (*Gniewosqd*), *Knesqd*, *Krzywosqd*, *Sobiesqd*, *Sander* SSNO, ap. *sqd*, *sqdy*, *sqdzić* SW).
- SĄDELSKI: *Sądelski* 1855 WPP 161 NSąc; (cf. *Sendela*, *Sandel*, *Sodel*).
- SĄGOL: *Sągol* 1846 TP 236 Łuk; (ap. *sqg*, *sqga* SW).
- SĄGOLEWSKI: *Sągolewski* 1846 TP 217 Lub; (cf. *Sągol*, n.m. *Sągole* SG).

- SĄSALA: *Zonschalla* 1794 RospSNSK; *Zonfalla* 1840 RospSNSK; (ap. *sqe-*, *şes-*, por. *sqşor* 'zwisająca belka żurawia' DejSK, *sqsiad*, *sqsiąg*, *şeski*, *şedziowski* SW).
- SCHOWAŁA: *Schowata* 1846 TP 3808 Stn; (ap. *schowad* SW).
- SCZERNIAŁ: *Styrniol* XX w. RospSNSK; (ap. *szczernieć*, *zczernieć* SW).
- SCZOSŁO: *Sczosło* 1434 Koz I, 85; (ap. *sczosad*, *sczesad* SStp).
- SCZYŁO: *Sczyło* 1855 WPP 104 Jas; (ap. *szczyć*, *soyć* SW).
- SEBAŁKA: *Sebalke* 1899 RospSNSK; (n.o. **Sebał-* : *Sebastian* SI).
- SEBELA: *Sebela* 1842 AM PtkK D4493; (n.o. *Sebastian* SI).
- SEBELIŃSKI: *Sebeliński* 1804 RospSNSK; (cf. *Sebela*).
- SECHEL: *Sechel* 1552 KSW I, 118; (ap. *sechnad*, *schnad* SW, L).
- SECHLIK: *Sechlik* 1574 KSW I, 128; (cf. *Sechel*).
- SEGÓLSKI: *Sególaki* 1861 TPD 3149 Łęc; (cf. *Syguł*, *Syguła*, *Szyguła*).
- SELIŁO: *Seliło* 1855 WPP 176 NSąc; (n.o. *Szela* UG GinA, 1855 WPP 64 Jas, RospSNSK : ukr. *Seliverst*, *Silvestr* HrinS, por. *Seliga*, *Szeliga* GalNP).
- SEMEL: *Semel* 1832 AM Byd 2; (n.o. ukr. *Semen* HrinS, pol. *Symeon*, ic. *Simeon* SI).
- SEMPIŁO: *Sempito* 1846 TP 3808 Stn; (ap. *sepić* SW).
- SENDELA: *Sendela* 1846 TP 3754 Olk; (n.o. *Sędo*, *Sąd* : *Sędomir*, *Sędostaw*, *Sędowoj*, *Sędzimir*, *Sędzistaw*, *Sędziwoj*, *Sędowuj*, *-sąd* : *Bogusąd*, *Bronisąd*, (*Gniewosąd*), *Knesąd*, *Sobiesąd* SSNO).
- SENDZIAŁ: *Sendział* XX w. Koz I, 84; (n.o. *Sędzimir*, *Sędzistaw*, *Sędziwoj*, SSNO, ap. *şedzić*, *şądzić* SW).
- SEPEL: *Sephel* 1552 KSW I, 119; (ap. *sepa*, *sepia* L).
- SEPETULA: *Sepetula* 1804 BubN NTrg; (ap. *sepet* SW).
- SEPIELA: *Sepiela* 1855 WPP 46 Jas; (jak po *Sepel*).
- SEPIOŁ: *Sepioł* 1855 WPP 128 Jas; (jak po *Sepel*).
- SERBAŁA: *Serbała* XX w. Koz I, 128; (ap. *serbać*, *sorbać* SW).
- SEREMEL: *Seremel* 1855 WPP 41 Bch; (ap. *seremno* SW).
- SERWIŁO: *Serwiło* 1855 WPP 78 Wad; (n.o. *Serwa* : *Serwacy* GalNP).
- SEWIEŁO: *Sewieło* 1855 WPP 77 NSąc; (n.o. *Sewer*, *Seweryn* SI), zob. SEWIŁO.
- SEWIŁO: *Sewiło* 1855 WPP 89 Wad; 1855 WPP 190 Bch; (jak po *Sewieło*). zob. SEWIEŁO.
- SEWIOŁA: *Sewioła* 1820 Koz I, 77; (jak po *Sewieło*).
- SĘDLEWSKI: *Sędlewski* 1841 AM Gój 17 Srp; (cf. *Sendela*).
- SĘDUŁA: *Schandula* 1516 Koz I, 79; (jak po *Sendela*).
- SĘDUŁKA: *Sindulka* XX w. RospSNSK; (cf. *Sęduła*).

- SĘDZIEL: *Sandel* XX w. RospSNSK; (n.o. *Sędzia* SSNO : ap. *sędzia*, *sędzić*, *sądzić* SStp, n.o. *Sędo*, *Sąd* : *Sędomir*, *Sędostaw*, *Sędowoj*, *Sędzimir*, *Sędzistaw*, *Sędziwoj*, *Sędowuj*, -*sąd* : *Bogusąd*, *Bronisąd*, *(Gniewosąd)*, *Knesąd*, *Sobiesąd* SSNO).
- SĘDZIEŁOWSKI: *Sandelawsky* XX w. RospSNSK; (cf. *Sędziel*).
- SĘDZIŁA: *Sędziła* XX w. Koz I, 86; (jak po *Sędziel*).
- SĘDZIŁKO: *Sędziłko* 1846 TPD 3147 Kal; (cf. *Sędziła*).
- SĘDZIOŁ: *Sędzioł* 1576 Koz I, 77; 1855 WPP 90 NSąc; (n.o. *Sędzia* SSNO : ap. *sędzia*, *sędzić*, *sądzić* SStp, n.o. *Sędo*, *Sąd* : *Sędomir*, *Sędostaw*, *Sędowoj*, *Sędzimir*, *Sędzistaw*, *Sędziwoj*, -*sąd* : *Bogusąd*, *Bronisąd*, *(Gniewosąd)*, *Knesąd*, *Sobiesąd* SSNO, ap. *sędzioł* SW).
- SĘKAL: *Sękal* 1673 RBK; (ap. *sęk* L, *sękal* SW), zob. SĘKOL.
- SĘKAŁA: *Sękała* 1789 LWKrkI; 1846 TP 3771 Olk; (jak po *Sękal*), zob. SĘKAŁA.
- SĘKALSKA f.: *Sękalska* 1827 ACC Łow; 1846 TP 3133 Kon; (cf. *Sękal*, *Sękała*, *Sękała*).
- SĘKAŁA: *Sękała* 1789 LWKrkI; 1846 TP 209 Krs; (ap. *sęk* L, SW), zob. SĘKAŁA.
- SĘKAŁOWSKI: *Schenkalowsky* 1895 RospSNSK; (cf. *Sękała*).
- SĘKOL: *Sękol* 1846 TP 117 Hrb; (jak po *Sękal*), zob. SĘKAL, SĘKOŁ, SĄKOŁ.
- SĘKOLEWSKI: *Schenkolewski* XX w. RospSNSK; (cf. *Sękol*, *Sękoł*, *Sąkoł*).
- SĘKOŁ, SĄKOŁ: *Sąkoł* 1789 LWKrkI; *Sankol* 1866 RospSNSK; (jak po *Sękała*), zob. SĘKOL.
- SĘKOŁKA: *Sekolka* XX w. RospSNSK; (cf. *Sękoł*, *Sąkoł*).
- SĘKULSKA f.: *Sękulska* 1810 ACC Łow; (cf. *Sękuła*).
- SĘKUŁA: *Sękuła* 1846 TP 250 Zam; (jak po *Sękała*).
- SĘPIEL: *Szanpyel* 1435 SSNO; *Sempel* XVI w. UG SkalN; (jak po *Sępioł*).
- SĘPIOŁ: *Sępioł* 1820 TP 600 Opt; (n.o. *Sęp* SSNO : ap. *sęp*, *sępić się* SStp, *sępić* SW).
- SĘPOŁOWSKI: *Sampolawsky* 1895 RospSNSK; (cf. *Sępioł*).
- SIADEL: *Siadel* 1614 KozR 31, 3451; (ap. *siadać* L).
- SIAŁEK: *Siałek* 1851 AM Słp 26 Płc; (cf. *Sioła*).
- SIARKULA: *Siarkula* XX w. GołA; (n.o. *Siarka* : ap. *siarka* GołA).
- SIASIUŁA: *Siasiuła* XX w. GalNP; (n.o. gw. *Siasiu* : *Jasiu* GalNP).
- SIĄGALSKI: *Siągal* 1761 BM; (n.o. **Siągal*, -i- : ap. *sięgać* SW).

- SIĄKAŁA: *Siąkała* 1855 WPP 5 Wad; (ap. *siąkać* SW), zob. SIĄKAŁA.
- SIĄKAŁA: *Sąkała* 1683 RospSNSK; *Schonkale* 1714 RospSNSK; (jak po *Siąkała*), zob. SIĄKAŁA.
- SIBAŁA: *Sibala* 1708 Koz I, 84; (ap. *sibać* SGP, n.o. *Sibarius* SSNO).
- SIBIELSKI: *Sibielski* 1848 AM Prb 23 Płc; *Sibielska* 1845 AM Leń D3534 Włc; *Sibielski* 1829 AM Lig 4 Srp; (n.o. **Sibieli-* : ap. *sibać* SGP, SW, n.o. *Sibarius* SSNO, cf. *Siebiela*).
- SIBUŁA: *Sibuła* 1846 TP 3609 Mch; (jak po *Sibała*).
- SIEBIELA: *Siebiela* 1846 TPD 3790 Olk; (n.o. *Siebor*, *Wszębor* SSNO, ap. *sibiela* SW).
- SIEKALSKI: *Siekalski* 1834 AM Rog D4881 Ryp; (cf. *Siekata*).
- SIEKAŁA: *Secala* 1425 SSNO; *Siekata* 1564 Koz I, 84; *Zienkahle* XIX w. RospSNSK; (n.o. *Siek?* SSNO : ap. *siekać* SStp, L, SW).
- SIEKŁO: *Szekło* 1431 SSNO; *Siekło* XX w. Koz I, 85; (jak po *Siekata*).
- SIEKUŁA: *Siekuła* XVI w. Koz I, 79; (jak po *Siekata*).
- SIELBAŁA: *Sielbata* 1846 TPD 3341 Klc; (ap. *sielba* L).
- SIEMIAŁEK: *Schemalleck* 1866 RospSNSK; (n.o. **Siemiał-* : *Siema* : *Siemidrog*, *Siemimysł*, *Siemirad*, *Siemistaw* SSNO).
- SIEMIEŁA: *Semella* XX w. RospSNSK; (n.o. *Siema* : *Siemidrog*, *Siemimysł*, *Siemirad*, *Siemistaw* SSNO).
- SIEMIEŁ?: *Shemil* 1430 SSNO; (jak po *Siemieta*).
- SIEPAŁ: *Schöpal* XX w. RospSNSK; (ap. *siepać* SW).
- SIEPIEL: *Seppel* 1895 RospSNSK; (jak po *Siepał*).
- SIEPIELA: *Siepiela* 1855 WPP 87 Jas; (jak po *Siepał*).
- SIEPIELAK: *Siepielak* 1564 Koz I, 75; (cf. *Siepiel*, *Siepiela*).
- SIERLA: *Sierla* 1836 RospSNSK; (n.o. *Sierostaw* SSNO).
- SIESTRZEL: *Sestrelí* XII-XIII w. Koz I, 75; (ap. *siostra* SStp).
- SIEWALSKI: *Siewalski* 1853 AM Słż D5319 Nsz; (cf. *Siwata*).
- SIEWIOŁ: *Siewioł* 1692 BSN; (ap. *siewiec* L, *szewstp.* *szewluch*, *rosyj.* *ševelit* 'ruszać' BSN).
- SIĘGŁO: *Sięgło* 1581 KSW II, 259; (ap. *sięgnąć* L).
- SIĘPIEL, SIĘPEL: *Schampel* 1832. RospSNSK; (ap. *siępić*, *siąpić* SW).
- SIGULAK: *Sigulak* 1774 UŁ UrbN; (cf. *Syguł*, *Syguła*, *Szyguła*).
- SIGULSKI: *Sigulski* 1782 UŁ UrbN; (jak po *Sigulak*).
- SIKAL: *Sikal* 1842 AM Rac D4690 Tch; (jak po *Sikula*).
- SIKAŁA: *Szykala* 1679 Koz I, 84; *Sigalla* 1748 RospSNSK; *Sikalla*

- 1870 RospSNSK; *Sikała* 1846 TP 3445 Mch; 1846 TP 3142 Srd;
Sikalanka 1830 ACC Łow; (jak po *Sikula*).
- SIKULA: *Sicula* 1267 TazsN; *Sikula?* 1793 BubN; (ap. *sikać* L, BSE,
sik SW, SGP), zob. SIKUŁA.
- SIKULSKI: *Sikulski* 1864 ChPS, 269 Rad; 1829 AM Drb 4 Płc; 1828
AM Boż 3 Srp; (cf. *Sikula*, *Sikuł*, *Sikuła*).
- SIKUŁ: *Sikuł* 1852 AM Lut 27 Srp; (jak po *Sikula*).
- SIKUŁA: *Sicula* 1267 SSNO; *Ssikula* 1466 SSNO; *Sicula* 1570 BrezP;
(jak po *Sikula*), zob. SIKUŁA.
- SIMLA: *Simla* 1855 WPP 137 Wad; 1861 TPD 3149 Łęc; (n.o. *Siema*
TazsN, 47, 81, SSNO : *Siemirad*, *Siemistaw*, *Siemomyśł* TazsN 31,
94 SSNO, *Szymon*, łc. *Simeon* SI).
- SINIAŁ: *Siniał* 1846 TPD 3791 Olk; (ap. *siny*, *sini*, *sinieć*, *sinieć*
SW), zob. SINIAŁ, SINOL.
- SINIAŁ: *Schinoll* 1838 RospSNSK; (jak po *Siniał*), zob. SINIAŁ.
- SINKUŁA: *Sinkula* XX w. RospSNSK; (n.o. *Sitko* RospSNSK, *Sitko*, *Sień-*
ko : *Sień* : *Siemirad*, *Siemistaw*, *Siemomyśł* SSNO).
- SINOL: *Sinol* 1846 TPD 3341 Klč; (ap. *siny* SW), zob. SINIAŁ.
- SINOLKA: *Schinolka* XX w. RospSNSK; (cf. *Sinol*).
- SIOŁA: *Siola* 1789 LWKrkI; (ap. gw. *sioć*, ogpol. *siać* SJP).
- SIPAŁA: *Sipała* 1581 Koz I, 84; (ap. *sipieć* SW, *sipnąc* L, n.o.
ukr. *Osip* Hrins).
- SITKULA: *Sitkula* XX w. GołA; (n.o. **Sitko* GołA).
- SIUDEŁ: *Siudeł* 1789 LWKrkI; (ap. *siudać* SW).
- SIUDYŁA: *Siudyła* XX w. Koz I, 86; (jak po *Siudeł*).
- SIWAŁA: *Siwała* 1846 TP 254 Zam; (ap. gw. *siwad* ogpol. *siwad*
SJP).
- SIWIAŁ: *Schiwiol* XX w. RospSNSK; (jak po *Siwito*).
- SIWIELSKI, SIWELSKI: *Siwielski* 1829 AM Lig 4 Srp; *Siwelski* 1841
UG MazN Szt; (n.o. **Siw(i)el-* oraz cf. *Siwała*, *Siwiał*).
- SIWILSKI: *Schwilsky* 1832 RospSNSK; (cf. *Siwiło*).
- SIWIŁO: *Siwiło* 1846 TP 209 Krs; (ap. *siwić*, *siwy* SW).
- SIWOL: *Siwol* 1846 TP 3131 Kon; (ap. *siwy* SW).
- *SIWUŁA: *Siwulonka* 1794, 1800 PubN NTrg; (ap. *siwy* SW, *siwula* BubN),
też *SIWUŁA.
- *SIWUŁA też *SIWUŁA.
- SKACZEL: *Skaczel* XX w. RospSNSK; (ap. *skacyć*, *skakać* SW).
- SKAMIEL: *Skamel* XX w. RospSNSK; (ap. *skamiac* SW).
- SKARBIAŁA: *Skarbita* 1385 KozR 1, 179; (n.o. *Skarbimir* SSNO).

- SKARBOŁOWICZ: *Skarbołowicz* 1612 KozR 1, 163; (n.o. **Skarboł-* : *Skarbołmir* SSNO).
- SKARKUŁA: *Skarkulla* XX w. RospSNSK; (ap. *skarknqđ* SW).
- SKARPLIK: *Skarplik* 1840 RospSNSK; (n.o. **Skarpi(e)l-* : ap. *skarpad* SW).
- SKARUŁA: *Skarulla* XX w. RospSNSK; (ap. *skarađ* SW).
- SKARZEL: *Skarzel* 1605 KSW I, 303; (ap. *skarżyđ* L, *skażyđ* SW).
- SKAZALSKI: *Skazalski* 1864 AM Gór 39 Płc; (cf. *Skazała*).
- SKAZAŁA: *Skazała* 1864 TP 3539 Mch; (ap. *skazađ* SW).
- SKAZAŁOWSKI: *Skazałowski* 1855 AM Kik D2803 Lin; (jak po *Skazalski*).
- SKIPIAŁ: *Skipioł* XX w. RospSNSK; (ap. *skipieđ* SW).
- SKIPIAŁA: *Skipiała* 1789 LWKrkI; 1846 TPD 3791 Olk; (jak po *Skipiał*).
- SKŁADŁO: *Składło* 1846 TPD 3346 Mch; (ap. *składađ* SW).
- SKOCZYŁKA: *Skoczyłka* 1614 KozR 1, 180; (n.o. **Skoczył-* : ap. *skoczyđ* L).
- SKOMIAŁ: *Skomiał* Koz I, 84; (ap. *skomađ*, *skoma* ASStp, gw. *skomiđ* 'skomleć').
- *SKOMIELA: *Skomiela* 1210 Koz I, 75; (jak po *Skomiał*).
- SKOPEL: *Skopel* 1564 Koz I, 75; (ap. *skop* L).
- SKORULSKI: *Skorulski* 1624 LCh; (n.o. **Skorul*, -ż- : ap. *skory* L).
- SKOWIELA: *Scouela* 1204 SSNO; (ap. *skowađ* L).
- SKOWIELIC: *Scouelic* 1218 SSNO; (cf. *Skowiela*).
- SKÓRZEŁEK: *Skórzełek* XIX w. RospSNSK; (n.o. **Skórzeł-* : ap. *skórzyđ* L, *skóra* SW).
- SKROBAŁ: *Skrobał* 1846 TP 3145 Wln; 1809 AM Błar RawM; (ap. *skrobađ* L, SW), zob. SKROBAŁ.
- SKROBAŁA: *Skrobała* 1861 TPD 3149 Łęc; (jak po *Skrobał*), zob. SKROBAŁA.
- SKROBAŁSKI: *Skrobałski* XX w. RospSNSK; (cf. *Skrobał*, *Skrobała*, *Skrobał*, *Skrobała*).
- SKROBAŁ: *Skrobał* 1530, 1895 RospSNSK; (jak po *Skrobał*), zob. SKROBAŁ.
- SKROBAŁA: *Skrobała* 1590 LMP; 1846 TPD 3151 Srd; 1846 TP 3138 Łęc; (jak po *Skrobał*), zob. SKROBAŁA.
- SKROBEL: *Skrobel* 1855 WPP 129 Wad; 1861 TPD 3149 Łęc; (jak po *Skrobał*).
- SKROBELA: *Skroblewna* 1791 BM; *Skrobel* XX w. GalNP; (jak po *Skrobał*).

- SKROBOL: *Skrobol* XX w. Koz I, 77; (jak po *Skrobal*).
- SKRYŁA: *Skryła* 1386 KozR 1, 179; (ap. *skryć* L).
- SKRZEKŁA-: *Skrzekła*- Koz I, 85; (ap. *skrzekać*, *skrzeka* SW).
- SKRZEKUŁ: *Skrzekuł* 1855 WPP 233 Bch; (jak po *Skrzekła*-).
- SKRZYBALSKI: *Skrzybalski* 1846 TP 3128 Kal; (n.o. **Skrzybal*, -ź- : ap. *skrzybać* SW).
- SKRZYBIEL: *Scrybel* 1743 RospSNSK; (ap. *skrzybać* L, SW).
- SKRZYKAŁA: *Skrzykała* 1846 TP 3125 Kal; (ap. *skrzykać* SW).
- SKRZYPALIK: *Skrzypalik* XX w. Koz I, 128; (cf. *Skrzypała*).
- SKRZYPAŁA: *Sorzypala* 1471 SSNO; *Skrzypala* 1821-36 RospSNSK; (ap. *skrzypać* L, SW, *skrzypnąć* ASStp).
- SKRZYPULEC: *Skrzepuletz* XX w. RospSNSK; (n.o. **Skrzypul*, -ź- : ap. *skrzypać*, *skrzypieć* SW).
- SKRZYSŁO: *Skrzysło* XX w. RospSNSK; (ap. *skrzysać*, *skrzysieć*, *skrzysieć* SW).
- SKUBAŁA: *Skubała* XVI-XVII w. Koz I, 84; 1789 LWKrkI; *Skubella* 1860 RospSNSK; *Skubała* 1846 TP 3352 Mch; (ap. *skubać* L, SW).
- SKUBIEL, SKUBEL: *Skubell* 1456 SSNO; *Skubel* 1855 WPP 161 NSąc; 1855 WPP 116 Jas; (jak po *Skubała*).
- SKUBIELA; *Scubela* 1456 SSNO; *Skubiela* 1787 MChW I, 208 Koś; (jak po *Skubała*).
- SKUDZIAŁSKI: *Skudzialski* 1830 AM Skr D5245 Ryp; (n.o. **S(z)kudział*, -ź- : ap. *szkodzić* SW).
- SKUMIEL: *Skumiel* XX w. Koz I, 75; (ap. *skumać* SW).
- SKUMIOŁOWSKA f.: *Skumiołowska* 1750 LIC; (n.o. **Skumioł-* : ap. *skumać* SW).
- SKURZALSKI: *Skurzalski* 1852 AM Bła 27 Płc; (n.o. **Skurzal*, -ź- : ap. *skurzyć* SW).
- SKUTAŁA: *Skutella* XX w. RospSNSK; (ap. *skutać* SW).
- SKUTELSKI: *Skutelski* 1846 TP 3728 Olk; (n.o. **Skutel-* : ap. *skutać*, *skut* SW).
- SKWARŁO: *Squarło* 1419 SSNO; *Skwarło* 1855 WPP 5 Jas; 1855 WPP 9 Bch; (n.o. *Skwara* SSNO : ap. *skwara* ASStp, *skwar*, *skwara* L, SW).
- SKWARYŁO: *Skwaryło* 1846 TP 256 Zam; (jak po *Skwarło*).
- SKWIRUŁ: *Skwiruł* 1852 WPP 2 Res; (ap. *skwirać* SW).
- SŁAWEL: *Szlawel* 1249 KozR 31, 3454; (n.o. *Sław* : -sław : *Bądzstaw*, *Biedrzystaw*, *Biemiesław*, *Bogustaw*, *Brochostaw*, *Brodzistaw*, *Mieciśław*, *Mirostaw*, *Sądzistaw*, *Sobiestaw*...; *Sławomir*, *Sławostaw* SSNO).

- SŁAWOLA: *Sławola* 1846 TPD 3341 Klc; (jak po *Sławel*).
- SŁĄTAŁA: *Słatała* 1671 Koz I, 84; (ap. *śląp*, *ślępic* może *złączać* SW).
- SŁOCIŁO, SŁOTYŁO: *Słothilo* 1443 SSNO; (*Sło*) *czyło* 1446 SSNO; (n.o. *Słota* : -*ślot* : *Mokrosłot* SSNO, ap. *słota* BSE, L).
- SŁOWAŁ: *Słowal* 1628 KozR 31, 3373; (ap. *słowo* BSE).
- SŁUCHAŁ?: *Suchhale* XIX w. RospSNSK; (jak po *Słuchała*).
- SŁUCHAŁA: *Sluchala* 1724 RospSNSK; (ap. *śluchać* L, SW).
- SŁUPIEL: *Śłupiel* XX w. Koz I, 75; (ap. *ślupieć*, *ślupić*, *ślup* SW).
- SMAGAŁA: *Smagala* 1572 LWPic; XX w. GalNP; (ap. *smagać* L, SW, GórND), zob. SMAGAŁA.
- SMAGALSKA f.: *Smagalska* 1850 AM Sik 25 Płc; (cf. *Smagala*, *Smagała*).
- SMAGAŁA: *Smagała* 1448 LWM 1, 119; *Smagała* 1512 Koz I, 84; *Smagała* 1852 WPP 123 Res; 1846 TP 258 Zam; 1842 AM Ksz D3248 Włc; 1831 AM Raz D4752 Nsz; (jak po *Smagala*), zob. SMAGAŁA.
- SMAGAŁKA: *Smagałka* 1730 ACC; (cf. *Smagała*).
- SMAGIEL: *Smagiel* 1832 AM Bon 40 Włc; (jak po *Smagala*), zob. SMAGIEL.
- SMAGIEŁ: *Smagieł* 1846 TP 223 Lub; (jak po *Smagała*), zob. SMAGIEL.
- SMAGŁO: *Smagło* 1855 WPP 110 Wad; (ap. *smagnąć* SW).
- SMAGOL: *Smagol* 1750 Koz I, 77; (jak po *Smagala*).
- SMAGUŁA, SMOGUŁA: *Smaguła* 1855 WPP 113 Jas; *Smogulonka* 1842 AM Sam D5281 Byd; (jak po *Smagała*).
- SMAKOŁKA: *Smakołka* 1729 Koz I, 77; (n.o. **Smakoł-* : ap. *smak*, *smaka*, *smakować* L).
- SMAKULSKI: *Smakulski* 1835 AM Kób 10 Płc; 1846 TP 83 Puł; (cf. *Smakuła*).
- SMAKUŁA: *Smakuła* 1855 WPP 52 Jas; (ap. *smak*, *smaka*, *smakować* L, SW).
- SMARDAL: *Smardal* 1764 BubN; (ap. *smard* SW).
- SMARDZIEL: *Smardziel* 1617 Koz I, 75; (ap. *smardz*, *smard* L, SW).
- SMARUL: *Smarul* 1848 AM PtkK D4499; (ap. *smar*, *smara*, *smarować* SW).
- SMARZEL: *Schmarsel* 1863 RospSNSK; (ap. *smarz* SW).
- SMEKTAŁA, ŚMIEKTAŁA: *Smektała* 1506-46 Koz I, 84; *Smektala* XX w. RospSNSK; (ap. *smektać* BSE, czes. *smektati* 'zdej mować', *smeknouti* 'zdjąć' vydč).
- SMERAŁA: *Smerała* 1846 TP 3588 Mch; (ap. *smerać* SW).
- SMERKAŁA: *Smerkala* Koz I, 84; (ap. *smarkać* SW).

- SMOCZYŁ?: *Smoczczyl* 1368 SSNO; (n.o. *Smok* SSNO : ap. *smok* ASStp, *smoczę* L, może *zmoczyć* L).
- SMOGOŁ: *Smogół* Koz I, 77; (ap. *smagać* GórND, gw. *smogać*, *smogać* 'zмагаć').
- SMOGOLEWSKI: *Smogolewski* 1564-65 LWWKI; (cf. *Smogół*), zob. SMOGULEWSKI.
- SMOGULECKI: *Smogulecki* 1564-65 LWWKI; (cf. *Smoguta*, *Smogół*).
- SMOGULEWSKI: *Smogulewski* 1564-65 LWWKI; (jak po *Smogulecki*), zob. SMOGOLEWSKI.
- SMOGULSKI: *Smogulski* 1845 AM Maz D3906 Lin; (jak po *Smogulecki*).
- SMORGUL: *Smorgul* 1846 TP 3135 Kon; (ap. *smorgać* SW).
- SMUGAŁA: *Smugała* 1855 WPP 27 Wad; (ap. *smug* SW).
- SMUKALSKI: *Smukalska* 1826 AM Byd 25; *Smukalski* 1789 UG RurN Ksr; (cf. *Smukał*, *Smukała*).
- SMUKAŁ: *Smukał* 1690 UG SitN; XX w. UG SzupN; (jak po *Smukała*).
- SMUKAŁA: *Smukała* 1560-67 Koz I, 84; 1674 BrezP; *Smukala* 1867 UG MocN Szt; *Smukałowa* 1760 UG LinN Ksr; *Schmukalla* 1899 UG MocN Wej; (ap. *smukać* ASStp, L, SW, GórND, BrezP).
- SMYKALSKI: *Smykalski* 1852 AM Sik 27 Płc; (cf. *Smykała*).
- SMYKAŁA: *Smykała* 1600, 1731 BSN; *Smykalla* 1862 RospSNSK; *Smykała* 1846 TP 3146 Wln; (ap. *smykać*, *zmykać* L, SW).
- SMYKULSKI: *Smykulski* 1835 AM Łok D3800 Nsz; (n.o. **Smykul*, -i- : ap. *smykać*, *zmykać* L, SW).
- SMYRKŁA: *Smirkła* 1436 SSNO; (ap. *smyrk*, *smyrg* SW, *smerek* BSE *smyrgać* DejSK), zob. SMYRKŁO.
- SMYRKŁO: *Smirkło* 1436 SSNO; (jak po *Smyrkła*), zob. SMYRKŁA.
- SOBAL: *Sobal* 1612 KozR 10, 363; *Sobalów* 1783 UG UrbN; *Sobal* 1806 BubN NTrg; 1855 WPP 53 Wad; 1853 WPP 67 Res; 1846 TPD 3891 Stn; 1846 TP 120 Hrb; 1846 TP 1621 RawM; (n.o. *Soba*, *Sob(i)a* : *Sobiebor*, *Sobiegląd*, *Sobiegorz*, *Sobiemądr*, *Sobiemir*, *Sobiemysł*, *Sobiepan*, *Sobiesąd*, *Sobiesław*, *Sobieży*, *Sobestyjan*, *Sebastyan* SSNO, ap. *sobić się* ASStp, *sobić* SW), zob. SOBOL.
- SOBAŁA: *Sobała* 1697, 1711, 1829 BubN NTrg; 1855 WPP 45 Jas; 1855 WPP 25 Wad; 1852 WPP 144 Res; 1846 TP 3353 Mch; 1846 TP 3808 Stn; 1846 TP 257 Zam; 1846 TP 3287 Klc; 1816 AM Wit PtkT; 1846 TPD 3150 Srd; 1849 AM Bod 24 Płc; (jak po *Sobal*), zob. SOBAŁA.
- SOBALAK: *Sobalak* 1844 AM Rot 19 Płc; (cf. *Sobal*, *Sobała*, *Sobała*).

- SOBALEWSKI: *Sobalewski* 1845 AM Krj 20 Srp; (cf. *Sobal, Sobala, Sobala*, n.m. *Sobale* SG).
- SOBALIK: *Sobalik* 1687-88 RospSNSK; (jak po *Sobalak*).
- SOBALIŃSKI: *Sobaliński* 1863 AM Łęg 35 Płc; (jak po *Sobalewski*).
- SOBALSKI: *Sobalski* 1846 TP 3777 Olk; 1862 AM Bls 37 Płc; (jak po *Sobalewski*).
- SOBAŁA: *Szobala* 1590 RospSNSK; *Sobdła* 1680 RospSNSK; *Soballa* 1838-39 RospSNSK; *Sobała* 1855 WPP 145 Jas; 1846 TP 3145 Wln; (jak po *Sobal*), zob. SOBALA.
- SOBAŁCZEWSKI: *Sobałczewski* 1787 BM; (cf. *Sobiałek*, n.m. *Sobiałkowo* SG).
- SOBIAŁEK: *Sobiałek* 1241 Koz I, 84; (cf. *Sobała*).
- SOBIEGAŁA: *Sobiegała* XX w. Koz I, 84; (n.o. **Sobiega* : *Soba*, *Sob(i)a* : *Sobiebor*, *Sobiegląd*, *Sobiegorz*, *Sobiemądr*, *Sobiemir*, *Sobiemysł*, *Sobiepan*, *Sobiesąd*, *Sobiestaw*, *Sobieży*, *Sobestyjan*, *Sebastyjan* SSNO, typ jak: *Dobi-ega*, *Pani-ega* Koz I, 68, ap, gw. *sobiegać*, *zobiegać* 'usilnie starać się o co').
- SOBIEL, SOBEL: *Szobel* XVI w. UG Skaln; *Sobel* 1737, 1821 RospSNSK; 1855 WPP 84 Wad; 1811 AM Ras; (jak po *Sobal*).
- SOBIELA: *Sobiella* 1899 RospSNSK; *Sobiela* 1845 AM Lis D3451 Wąb; (jak po *Sobal*).
- SOBIELAK: *Sobielak* 1846 TPD 3790 Olk; 1846 TPD 3151 Srd; (cf. *Sobiel*, *Sobel*, *Sobiela*).
- SOBIELGA: *Sobelka* 1386 SSNO; *Sobelga* 1439 SSNO; *Sobielga* 1846 TP 3361 Mch; (jak po *Sobielak*).
- SOBIEŁOWSKI: *Sobielowski* 1848 RospSNSK; (jak po *Sobielak*).
- SOBIELSKI: *Sobielski* 1842 AM Lis D3451 Wąb; (jak po *Sobielak*).
- SOBIERAŁSKI: *Sobieralski* 1779 LMP; 1845 AM Drb 21 Płc; *Sobieralska* 1837 AM Dób D2373 Byd; (cf. *Sobierała*).
- SOBIERAŁA: *Sobierała* XX w. Koz I, 84; (n.o. **Sobiera*, zob. *Sobera* Koz I 88 : *Soba*, *Sob(i)a* : *Sobiebor*, *Sobiegląd*, *Sobiegorz*, *Sobiemądr*, *Sobiemir*, *Sobiemysł*, *Sobiepan*, *Sobiesąd*, *Sobiestaw*, *Sobieży*, *Sobestyjan*, *Sebastyjan* SSNO, ap. *sobiec się* ASStp, *sobiec* SW).
- SOBILSKI: *Sobilski* 1838 AM Gon 13; (cf. *Sobił*, *Sobiło*).
- SOBIŁ: *Sobyl* 1449 SSNO; (jak po *Sobal*), zob. SOWIŁ.
- SOBIŁO: *Sobiło* 1852 WPP 63 Res; (jak po *Sobal*).
- SOBITYL: *Sobityl* 1846 TP 258 Zam; (n.o. **Sobita* : *Soba*, *Sob(i)a* : *Sobiebor*, *Sobiegląd*, *Sobiegorz*, *Sobiemądr*, *Sobiemir*, *Sobiemysł*, *Sobiepan*, *Sobiesąd*, *Sobiestaw*, *Sobieży*, *Sobestyjan*, *Sebastyjan* SSNO,

- ap. *sobić się* ASStp, *sobić* SW, typ jak: *Bron-ita, Mik-ita* Koz I, 49).
- SOBKULA: *Sobkula* XX w. GołA; (n.o. *Sobek : Sebastian* GołA).
- SOBLIK: *Soblik* 1735 RospSNSK; (jak po *Sobielak*).
- SOBOL: *Sobol* 1374, 1409, 1496 SSNO; 1855 WPP 235 Bch; 1852 WPP 135 Res; 1846 TP 258 Zam; 1846 TP 209 Krs; 1846 TP 236 Łuk; 1848 AM Słp 23 Płc; (n.o. *Soba, Sob(i)a : Sobiebor, Sobiegląd, Sobiegorz, Soliemądr, Sobiemir, Sobiemysł, Sobiepan, Sobiesąd, Sobiesław, Sobieżyr, Sobestyjan, Sebastyjan* SSNO, ap. *soból* SW), zob. SOBAL.
- SOBOLA: *Sobola* 1789 LWKrkI; 1846 TPD 3790 Olk; 1846 TP 3542 Mch; 1846 TPD 1622 PtkT; 1846 TP 3143 Srd; 1843 AM Słp 18 Płc; (jak po *Sobol*), zob. SOBOLA.
- SOBOLAK: *Sobolak* 1846 TP 3137 Łęc; (cf. *Sobol, Sobola, Soboła*).
- SOBOLA: *Soboła* 1855 WPP 68 Jas; 1846 TP 3146 Wln; (jak po *Sobol*), zob. SOBOLA.
- SOBRAŁA: *Sobralla* XX w. RospSNSK; (n.o. **Sobra : Soba, Sob(i)a : Sobiebor, Sobiegląd, Sobiegorz, Sobiemądr, Sobiemir, Sobiemysł, Sobiepan, Sobiesąd, Sobiesław, Sobieżyr, Sobestyjan, Sebastyjan* SSNO, typ jak: *Gud-ra, Mid-ra, Skom-ra* Koz I, 88).
- SOBSTEL: *Sobstel* 1846 TP 212 Krs; 1846 TP 1621 RawM; (n.o. *Sobestyjan, Sebastyjan* SSNO), zob. SOBSTYL.
- SOBSTYL: *Sobstyl* 1846 TP 209 Krs; (jak po *Sobstel*), zob. SOBSTEL.
- SOBUL: *Sobul* 1855 WPP 53 Wad; 1864 SOR Rad; 1830 AM Skr D5245 Ryp; (jak po *Sobol*).
- SOBULA: *Sobula* 1786 BubN; (jak po *Sobal, Sobul*), zob. SOBULA.
- SOBULKA: *Sobulka* 1846 TP 3265 Klc; (cf. *Sobul, Sobula, Sobuła*).
- SOBULSKI: *Sobulski* 1852 AM Dził D2482 Lin; (jak po *Sobulka*).
- SOBULA: *Sobuła* 1855 WPP 135 Bch; (jak po *Sobal*), zob. SOBULA.
- SOBYLAK: *Sobylak* 1853 WPP Res; (n.o. **Sobyl, -i-* oraz cf. *Sobił, Sobiło*).
- SOCALA: *Socala* 1854 WPP 100 Wad; (ap. *socał* SW).
- SOCHAL: *Sochal* 1539 Koz I, 73; 1846 TP 222 Lub; (ap. *socha* ASStp, L, SW, n.o. *Soch, żoch : Sobiech : Sobiebor, Sobiegląd, Sobiemądr, Sobiemysł, Sobiepan, Sobiesąd, Sobiesław, Sobieżyr* SSNO).
- SOCHALA: *Sochala* 1846 TP 3127 Kal; (jak po *Sochal*), zob. SOCHAŁA.
- SOCHALIK: *Socholik* XX w. RospSNSK; (cf. *Sochal, Sochala, Sochała*).
- SOCHALSKI: *Sochalski* 1849 AM Cac 24 Płc; (jak po *Sochalik*).

- SOCHAŁA: *Sochala* 1751 RospSNSK; *Sochalle* 1884 RospSNSK; (jak po *Sochal*), zob. SOCHALA.
- SOCHEL: *Sochel* 1490, 1515 Koz I, 75; (jak po *Sochal*).
- SOCHULAK: *Sochulak* XX w. GołA; (n.o. **Sochul*, -ł- : *Socha* : ap. *socha* GołA).
- SOGAŁA: *Sogalla* XX w. RospSNSK; (ap. *szokać* SW).
- SOJKULA: *Sojkula* XX w. GołA; (n.o. *Sojka* : ap. *sojka*, *sójka* GołA).
- SOKAL: *Sokal* 1855 WPP 30 Jas; 1852 WPP 73 Res; 1846 TP 351 Zam; 1880 AM Łow; (ap. *sok* SW).
- SOKALSKI: *Sokalski* 1661-65 LWRus I, 31; 1846 TP 117 Hrb; 1846 TP 219 Lub; 1854 AM Cch D1938 Lin; 1821 AM Lis D3451 Wąb; (cf. *Sokal*, n.m. *Sokal* SG).
- SOMALA: *Somala* 1712 AM Stw; (n.o. węg. *Soma*, pol. *Kornel*, *Korneliusz* SI, ap. *som*, *sum* SW).
- SOMLA: *Somla* Koz I, 80; (jak po *Somala*).
- SONALSKI: *Sonalski* 1863 AM Bła 38 Płc; (n.o. **Sonal*, -ł- : słow. *Soňa*, pol. *Zofia* SI).
- SONDEL, SODEL: *Sondel* 1855 WPP 90 Bch; *Sodel* 1846 TP 3340 Klc; (n.o. *Sąd*, *Sędo* : *Sędomir*, *Sędostaw*, *Sędowej*, *Sędzimir*, *Sędziastaw*, *Sędziwoj*, *Sędziwuj*, -*sąd* : *Bogusąd*, *Broniasąd*, (*Gniewosąd*), *Knesąd*, *Krzywosąd*, *Sobiesąd*... SSNO, ap. *soda* SW), zob., SONDYŁ.
- SONDYŁ: *Sondyl* 1855 WPP 232 Bch; (jak po *Sądal*, *Sandal*), zob. SONDEL, SODEL.
- SOPALSKI: *Sopalski* 1852 WPP 137 NSąc; (n.o. **Sopal*, -ł- : ap. gw. *sopać* ogpol. *sapać* SW).
- SOPULSKI: *Sopulski* 1850 AM Łaż D3781 Lin; (cf. *Sopuł*).
- SOPUŁ: *Sopuł* 1846 TP 258 Zam; (ap. gw. *sopać*, ogpol. *sapać* SW).
- SOPYŁA: *Sopyła* XX w. UG ZderA MakM; XX w. UG LesA Can; (jak po *Sopuł*).
- SORAŁA: *Sorała* 1742 ACC; (ap. *szor* SW).
- SOSAŁA: *Sosalla* 1858 RospSNSK; (ap. *sosyć się* SW).
- SOSNAL: *Sosnal* XX w. Koz I, 73; (ap. *sosna* SW).
- SOTALSKI: *Sotalski* 1846 TP 3137 Łęc; (cf. *Sotała*).
- SOTAŁA: *Sotała* XX w. Koz I, 84; (ap. *sotać się* SW).
- SOTOŁ: *Sotoł* XX w. Koz I, 77; (jak po *Sotała*).
- SOTUŁA: *Sotuła* 1855 WPP 133 Bch; (jak po *Sotała*).
- SOWAŁA: *Sowala* XX w. Koz I, 73; (n.o. *Sowa* SSNO : ap. *sowa* ASStp, SW, *sować*, *sowieć* SW), zob. SOWAŁA.

- SOWAŁA: *Sowała* 1855 WPP 238 Bch; 1828 AM PtkT; 1846 TPD 3147 Kal; (jak po *Sowala*), zob. SOWAŁA.
- SOWIŁ: *Sowil* 1440 SSNO; (jak po *Sowala*), zob. SOBIŁ, SOWIŁO.
- SOWIŁO: *Sowilum* 1449 SSNO; *Sowito* 1855 WPP 111 Bch; (jak po *Sowala*), zob. SOWIŁ.
- SOWULA: *Sowula* 1792 BubN; 1846 TPD 3791 Olk; 1846 TP 3809 Stn; (jak po *Sowala*).
- SPACIŁ: *Spacił* XX w. Koz I, 86; (ap. *spaczyć* SW).
- SPADAŁA: *Spadała* 1852 WPP 81 Res; (ap. *spadać* SW).
- SPAŁA: *Spała* XVI w. UG NiedN; *Spolino* 1691 RospSNSK; *Spała* 1864 SOR Opt; 1846 TPD 3341 Klc; 1846 TPD 1621 RawM; (ap. *spad* L, SW), zob. SZPAŁA.
- SPAŁEK, SPAŁK: *Spaleckh* 1566 RospSNSK; *Spalek* 1679 RospSNSK; *Spaleck* 1743 RospSNSK; *Spallek* 1899 RospSNSK; *Spatek* 1860 AM Brk Srd; *Spatk* 1835 UG MazN Szt; (cf. *Spała*), zob. SZPAŁEK.
- SPAŁKA: *Spalka* 1846 TPD 3151 Srd; (jak po *Spatek*, *Spatk*).
- SPAŁKO: *Spalke* 1666 RospSNSK; *Spalken* 1701 RospSNSK; *Spalke* 1850 RospSNSK; (jak po *Spatek*, *Spatk*).
- SPARŁO: *Sparlo* 1492 SSNO; (ap. *wesprzeć*, *wspierać* ASStp).
- SPIEGALSKI: *Spiegalski* 1819 AM Lis D3451 Wąb; (cf. *Zbiegata*).
- SPIEKALIK: *Spiekalik* 1826 AM Luv D3559 Śwc; (n.o. **Spiekal*, -t- : ap. *spiekać* SW).
- SPIRAŁA: *Spirala* 1435 SSNO; *Spirała* 1852 WPP 160 Res; (ap. *spierać* L, SW, gw. *spirać*).
- SPITULA: *Spitula* 1866 Koz I, 79; (n.o. *Spyt* : *Spycigniew*, *Spycimir* SSNO, ap. *spytać* SW), zob. SPYTULA.
- SPODALIK: *Spodalik* 1852 WPP 156 Res; (cf. *Spadała*, ap. *spadały* SW).
- SPODOBALSKI: *Spodobalski* XX w. UG Iwa Can; (n.o. **Spodobał*- : ap. *spodobać się* SW).
- SPODZIWAŁA: *Spodziwata* 1846 TP 3143 Srd; (ap. *spodziewać się* SW).
- SPRACHAŁA: *Sprachała* Koz I, 84; (ap. *sprach*, *spruchać* SW).
- SPRZĘGALSKI: *Sprzegalski* 1868 UG MazN Szt; (cf. *Sprzegała*).
- SPRZĘGAŁA: *Sprzagała* XX w. RospSNSK; (ap. *sprzegać* SW).
- SPYCHALAK: *Spychalak* 1846 TP 3126 Kal; 1839 AM Lut 14 Srp; (cf. *Spychał*, *Spychała*).
- SPYCHALSKI, SPICHALSKI: *Spychalski* 1724 ACC; 1846 TP 3129 Kal; 1846 TP 3133 Kon; 1852 AM PtkK D4503; 1836 AM Dan 11 Pfc; 1831 AM Kow D3137 Wfc; 1831 AM Lun D3456 Nsz; 1831 AM Bow

- 26 Lin; 1849 AM Grd 22 Srp; *Spychalska* 1831 AM Wtl 4 Byd; *Spichalski* 1829 AM Luw D3559 Śwc; 1888 UG IckN Kwd; (jak po *Spychalak*).
- SPYCHAŁ: *Spychał* XX w. Koz I, 84; (jak po *Spychała*).
- SPYCHAŁA: *Spychała* 1677 Koz I, 84; 1748 ACC; *Spychalla* 1859 Rosp SNSK; *Spychała* 1846 TP 3145 Wln; 1846 TP 3127 Kal; 1861 AM Błt 32 Gon; 1785 MChW I, 194 Pzn; 1778 MChW II, 52 Gnz; 1835 AM Kow D3141 Włc; 1830 AM Bađ 10 Nsz; 1827 AM Lut 2 Srp; *Spychalina* 1840 AM Kcn D2727 Szb; *Spychała* 1854 AM NDąk D4121 Byd; (ap. *spychać* L, SW).
- SPYTEL: *Spithel* 1437 SSNO; (n.o. *Spyt* : *Spycigniew*, *Spycimir* SSNO, *Spytygniew* KozR 31, 3455).
- SPYTUŁA: *Spitulle* XX w. RospSNSK; (jak po *Spitula*), zob. SPITULA.
- SRAKUŁA: *Srakula* 1855 WPP 39 Bch; (ap. *sraka* SW), zob. SRAKUŁA.
- SRAKUŁA: *Srakuła* 1855 WPP 56 Bch; (jak po *Srakula*), zob. SRAKUŁA.
- SRAL: *Sral* 1628-1632 LWVK II, 224; (ap. *srad* L, SW).
- SRAŁA: *Schrelle* XX w. RospSNSK; (jak po *Sral*).
- SROMALSKI: *Sromalski* 1845 AM Sam D5281 Byd; (n.o. **Sromal*, -ż- : ap. *sromać*, *srom* SW).
- STACEL, STACZEL: *Staczel* 1400 SSNO; 1593 KozR 1, 160; (n.o. *Stac*, *Staca* : *Stanibor*, *Stanimir*, *Stanisław* SSNO).
- STACHEL: *Stachel* 1774, 1813 BubN NTrg; 1855 WPP 183 Bch; 1846 TP 3516 Mch; 1830 AM Łas D3698 Grz; (n.o. *Stach*, *Stacho* : *Stanibor*, *Stanimir*, *Stanisław* SSNO).
- STACHELSKI: *Stachelski* 1861 RospSNSK; 1846 TP 3809 Stn; XX w. UG Moja Łan; (cf. *Stachel*, *Stachla*).
- STACHŁA: *Stachla* 1846 TP 3744 Olk; (jak po *Stachel*).
- STACHLEŃSKA f.: *Stachlenska* 1819 ACC Łow; (jak po *Stachelski*).
- STACHLEWICZ: *Stachlewicz* 1863 UG BorzN Ksr; (jak po *Stachelski*).
- STACHLEWSKI: *Stachlewska* 1686 ACC; *Stachlewski* 1783 ACC; 1846 TP 3142 Srd; (cf. *Stachel*, *Stachla*, n.m. *Stachlew* SG).
- STACHNAL: *Stachnal* 1846 TP 226 Lub; (n.o. *Stachno*, *Stachna* SSNO : *Stach*, *Stacho* : *Stanibor*, *Stanimir*, *Stanisław* SSNO).
- STACHNIAŁEK: *Stachniałek* XX w. Koz I, 84; (n.o. **Stachniał-* oraz cf. *Stachnioł*).
- STACHNIOŁ: *Stachnioł* 1833-47 RospSNSK; (jak po *Stachnal*).
- STACHOL: *Stachol* 1527 KSW II, 81; (jak po *Stachel*), zob. STACHOŁ?
- STACHOLA: *Stachola* 1526 KozR 1, 163; (jak po *Stachel*).

- STACHOŁ?: *Stachol* 1399, 1497 SSNO; (jak po *Stachel*), zob. STACHOL
- STACHOLEK: *Stacholek* 1789 LWKrKI; (cf. *Stachoł*).
- STACHULA: *Stachulka* 1789 BubN; *Stachula* 1851 WPP 151 Res; 1846 TP 3145 Wln; (jak po *Stachel*), zob. STACHUŁA.
- STACHULAK: *Stachulak* XX w. GołA; (cf. *Stachula*, *Stachuła*).
- STACHULIC: *Stachulitz* XX w. RospSNSK; (jak po *Stachulak*).
- STACHULSKI: *Stachulski* 1852 WPP 138 Res; *Stachulska* 1832 AM Dan 7 Płc; *Stachulski* 1840 AM Płn D4540 Ryp; 1868 UG MazN Szt; (jak po *Stachulak*).
- STACHUŁA: *Stachuła* 1846 TP 3125 Kal; (jak po *Stachel*), zob. STACHULA.
- STAL, S(Z)TAL: *Stal* 1386 SSNO; 1704 KozR 31, 3373; 1855 WPP 5 Jas; 1855 WPP 176 Bch; 1846 TP 244 RdzP; *Sztal* 1840 AM Pac 14 Gon; 1779 LMP Pzn; *Stahl* 1863 UG KutN Ksr; *Stall* 1832 UG SierA Wej; (n.o. *Stanimir*, *Stanisław TaszN*, 97, *Stanibor* SSNO, ap. *stal* ASStp, L, SW).
- STALA: *Stala* XVI w. UG SkalN; 1789 LWKrKI; 1855 WPP 29 Wad; 1855 WPP 79 Bch; 1852 WPP 158 Res; 1846 TP 3705 Olk; 1846 TP 3498 Mch; 1846 TP 3145 Wln; (n.o. *Stanimir*, *Stanisław TaszN*, 97, *Stanibor* SSNO, ap. *stala* SW), zob. STALA.
- *STALEC: *Stalcowa* 1738 ACC; (cf. *Stal*, *S(z)tal*, *Stala*).
- STALIŃSKI: *Stalińska* 1850 AM Kow D3156 Włc; *Staliński* 1847 AM Słń D4693 Nsz; *Stalińska* AM Boż 18 Srp; *Staliński* 1836 AM Doń D2246 Ryp; (jak po **Stalec*).
- STALISZ: *Stalisz* 1852 WPP 37 Res; (jak po **Stalec*).
- STALKA: *Stalka* 1846 TP 3808 Stn; 1844 AM Krj 19 Srp; (cf. *Stal*, *S(z)tal*, *Stala*, ap. *stalka* SW).
- STALKOWSKI: *Stalkowski* 1850 AM Lis D3451 Wąb; (cf. *Stalka*).
- STALSKI, STELSKI: *Stalski* 1444 SSNO; *Stelski* 1640 UG GałN; *Stalski* 1832 RospSNSK; *Stalski* 1813 TP 463 Opn; 1832 AM Grb D2569 Włc; (jak po **Stalec*).
- STAŁA: *Staluntka* 1600 RospSNSK; *Stała* 1789 LWKrKI; *Stalanke* 1744 RospSNSK, *Stała* 1846 TP 120 Hrb; 1846 TPD 1621 RawM; (ap. *stać*, *stały* L, SW), zob. STALA.
- STAŁKA: *Stałka* 1846 TP 120 Hrb; (cf. *Stała*).
- STAŁO: *Stało* 1534 Koz I, 128; (jak po *Stała*).
- STAŁOWIC: *Stallwitz* 1832 RospSNSK; (cf. *Stała*, *Stało*).
- STAŁOWSKI: *Stałowski* 1863 AM Rot 38 Płc; (jak po *Stałowic*).

- STAMOL: *Stamol* XX w. Koz I, 77; (n.o. *Stan* : *Stanimir*, *Stanisław*, *Niestan TaszN*, 97, SSNO, por. *Stamirowski* SSNO).
- STANAŁA: *Stanala* XX w. RospSNSK; (jak po *Stamol*).
- STANCEL, STENCEL, S(Z)TANCEL, SZTENCEL, STĄCEL, STĘCEL: *Stancel* 1408 SSNO; *Stancel* 1496 KSW I, 80; *Stącel* 1537 KSW I, 18; *Stancel* 1601 BubN; *Stencel* 1747 UG LinN; *Stancel* 1856 WPP 72 NSąc; *Stącel* 1855 WPP 67 Jas; *Stencel* 1872 AN PtkT; 1846 TP 3140 Łęc; 1846 TP 3132 Kon; 1837 AM Prd D4621 Włc; *Sztencel* 1829 AM Grd 3 Srp; *Stancel* XX w. UG ZderA MakM; *Stencel* 1834 AM Bob 14 Brd; 1835 AM RdzCh D4847; *Stęcel* 1840 AM Luw D3560 Śwc; *Stenzel* 1850 AM Rac D4690 Tch; *Stanzel* 1829 UG LeszN Ksr; *Sztancel* 1826 UG FranN Krt; *Stenzell* 1837 UG Siera Wej; *Stencel* 1773 UG SzupN Puc; (n.o. *S(z)tanc* SSNO, *Staniecz*, *Staniec* Koz I, 55 : *Stanimir*, *Stanisław TaszN*, 97, SSNO : niem. *Stanzel*, *Stanzl* Got), zob. S(Z)TANCYL.
- STANCLA: *Stanzla* 1855 WPP 14 Wad; (jak po *Stancel*, *Stencel*, *S(z)tancel*, *Sztencel*, *Stącel*, *Stęcel*).
- STANCLEWICZ: *Stanczlevycz* XVI w. UG Skaln; (cf. *Stancel*, *Stencel*, *S(z)tancel*, *Sztencel*, *Stącel*, *Stęcel*, *Stancla*).
- STANCLEWSKI, STĘCELEWSKA f.: *Stanclewski* 1661 LWL 1; *Stęcelewska* 1846 AM Dzię D2476 Lin; (cf. *Stancel*, *Stencel*, *S(z)tancel*, *Sztencel*, *Stącel*, *Stęcel*, *Stancla*, n.m. *Stanclewo* SG).
- STANCULA: *Stancula* 1855 WPP 2 Jas; (jak po *Stancel*, *Stencel*, *S(z)tancel*, *Sztencel*, *Stącel*, *Stęcel*).
- STANDYŁO: *Standilo* 1423 SSNO; *Standyło* 1852 WPP 47 Res; (n.o. *Stando* GalS, 61, GołA : *Stan* : *Stanimir*, *Stanisław*, *Niestan TaszN*, 97).
- STANEL: *Stanel* 1856 WPP 84 Wad; (jak po *Stamol*).
- STANELA: *Stanelle* 1843 RospSNSK; (jak po *Stamol*).
- STANIBUŁA: *Stanibuła* 1846 TP 120 Hrb; (n.o. **Staniba* : *Stan*, *Stano* : *Stanimir*, *Stanisław*, *Niestan* SSNO, typ jak: *Kos-iba*, *Tol-iba* Koz I, 98).
- STANIELSKA f.: *Stanielska* 1790 ACC; (cf. *Stanel*, *Stanela*).
- STANIŁ: *Stanil* 1406 SSNO; (jak po *Stamol*), zob. STANIŁO.
- STANIŁO: *Stanylo* 1482 SSNO; (jak po *Stamol*), zob. STANIŁ.
- STANIŁOWSKI: *Stanilowsky* XX w. RospSNSK; (cf. *Stanił*, *Staniło* n.m. *Staniła*, *Staniłowska* SG).
- STANIÓŁ?: *Stanyol* 1453 SSNO; (jak po *Stamol*).
- STANKULA: *Stankula* XX w. GołA; (n.o. *Stanko* : *Stanisław* GołA).

- STANUL: *Stanul* 1460 SSNO; (jak po *Stamol*).
- STANULA, STANIULA: *Stanula* 1855 WPP 2 Jas; *Staniula* XX w. UG KanA Olc; (jak po *Stamol*), zob. STANUŁA.
- STANUŁA: *Stanulan* 1592 RospSNSK; *Stanula* 1851-98 RospSNSK; (jak po *Stamol*), zob. STANULA, STANIULA.
- STANULCZYK: *Stanulczyk* XX w. RospSNSK; (cf. *Stanul, Stanula, Staniula, Stanuła*).
- STANC(Z)UL: *Stanczul* 1455 SSNO; (n.o. *S(z)tanc* SSNO, *Staniecz, Staniec* : Koz I, 55 : *Stanimir, Stanisław TaszN*, 97, SSNO).
- STANSZAŁA: *Stanszala* 1743 RospSNSK; (n.o. **Stan(i)esz* : *Stan, Stano* : *Stanimir, Stanisław, Niestan* SSNO, typ jak: *Braci-esz, Mil-esz* Koz I, 11).
- STARAŁA: *Starąta* 1846 TP 3808 Stn; (n.o. *S(z)tar* SSNO : ap. *stary ASStp, starać* SW).
- STARBAŁA: *Starbała* 1836 ACC Łow; (ap. *starbać się* L, SW).
- STARBIELEWSKI: *Starbielewski* 1517-19 Koz I, 76; (n.o. **Starbiel-* : ap. *starbać się* L, SW).
- STARCZAŁA: *Starczalina* 1700 KSW II, 14; *Starczala* 1855 WPP 105 Wad; (ap. *starczuć* SW, *starczyć* L).
- STARGAŁA: *Stargalla* XX w. RospSNSK; (ap. *stargać* SW).
- STARKULA: *Starkula* XX w. GołA; (ap. *starka* GołA), zob. STARKUŁA.
- STARKUŁA: *Starkulla* 1859 RospSNSK; (jak po *Starkula*), zob. STARKULA.
- STARULSKI: *Starulski* 1848 AM GóJ 24 Srp; (n.o. **Starul, -i-* : ap. *stary* SW).
- STARUŚCIELSKI: *Staruścielski* 1842 AM Prd D4626 Włc; (n.o. **Staruściel-* : ap. *staruszek* SW).
- STASICZKULA: *Stasiczkula* XX w. GołA; (n.o. *Stasiczek* : *Staś* GołA).
- STASIKULA: *Stasikula* XX w. GołA; (n.o. *Stasik* : *Staś* GołA).
- STASIL: *Stasil* 1718 BubN; (n.o. *Stasz, Staszo, Stach, Stacho* : *Stanimir, Stanisław* SSNO), zob. STASZEL, STASEL, STASIEL.
- STASILIŃSKI: *Staschilinsky* 1805 RospSNSK; (cf. *Stasil*, n.m. *Stasiły* SG).
- STASIOŁEK: *Stasiołek* 1846 TPD 1621 RawM; (n.o. **Stasioł-* : *Stasz, Staszo, Stach, Stacho* : *Stanimir, Stanisław* SSNO), zob. STASZALEK.
- STASIOŁKA: *Stasiołka* 1652 Koz I, 77; (jak po *Stasiołek*).
- STASŁO: *Stasło* 1855 WPP 81 Bch; (jak po *Stasil*).
- STASZAŁEK: *Staszalek* 1839 TP 642 Opt; (n.o. **Staszał-* : *Stasz,*

- Staszo, Stach, Stacho* : *Stanimir, Stanisław* SSNO), zob. STASIO-
LEK.
- STASZEL, STASEL, STASIEL: *Staszel* 1400 SSNO; *Stassel* 1445 SSNO;
Staszel, Stasel 1640, 1763 BubN; *Stasiel* 1831 BubN NTrg; *Sta-
szel* 1855 WPP 126 NSąc; 1846 TPD 3851 Stn; 1833 UG LeszN Ksr;
(jak po *Stasil*), zob. STASIL.
- *STASZKULA: *Staszkulonka* 1796 BubN; (n.o. *Staszek, Staszka* BubN),
też *STASZKUŁA.
- *STASZKUŁA też *STASZKULA.
- STASZUL: *Staschulum* XVIII w. (1496) SSNO; (jak po *Stasil*).
- STAWAŁO: *Stawalo* 1453 SSNO; (ap. *stawać* Cn, L).
- STĄPAŁA, STEPAŁA: *Stąpała* 1519 Koz I, 84; *Stąpałonka* 1792 BubN,
Stępała 1846 TP 3679 Olk; *Stąpała* 1846 TP 3451 Mch; (ap.
stąpać L, SW).
- STĄPEL: *Stąpel* 1846 TPD 3791 Olk; 1846 TPD 3151 Srd; (ap. *stąpać*,
stąpel SW).
- STĄPIOŁ: *Stąpioł* 1846 TP 3366 Mch; (ap. *stąpić* SW).
- STCZAŁKA: *Stozalka* 1534 Koz I, 128; (n.o. **St(e)czal-* : *Stec(z)*
BubN, ukr. RedS : *Stefan*).
- STECKEL: *Steckel* 1852 UG StasN Ksr; (n.o. *Stętko* : *Stęć* : *Stefan*
SSNO, ap. niem. *stecken* 'stykać' UG StasN).
- STECUŁA: *Stecula* 1856 WPP 18 Res; (n.o. *Stec(z)* BubN; *Stęć* SSNO,
ukr. RedS : *Stefan*), zob. STEC(Z)ULA.
- STEC(Z)ULA: *Steczula* 1791 BubN; (jak po *Stecula*), zob. STECUŁA.
- STEFAL: *Steffal* XX w. RospSNSK; (n.o. *Stef* : *Stefan* SSNO).
- STEFALSKI: *Stefalski* 1828 AM PtkT; (cf. *Stefal*).
- STEKLIŃSKA f.: *Steklińska* 1862 AM Goz 37 Srp; (cf. *Stętko*).
- STEKŁO: *Stętko* 1855 WPP 138 Jas; (ap. *stęknąć* SW).
- STĘPUŁA: *Stępuła* XX w. Koz I, 79; (n.o. *Stępan, Szczępan* SSNO).
- STERCZAŁA: *Sterczala* XX w. Koz I, 84; (ap. *stercząć* SW).
- STERCZUŁA: *Sterczula* XX w. Goła; (n.o. *Sterka* : *Stera* : *Estera* Goła,
ap. *stercząć* SW), zob. STYRCULA.
- STERMULA: *Stermula* XX w. Koz I, 79; (ap. *stern, stermać się* SW).
- STERUŁA: *Sterula* XX w. Goła; (n.o. *Stera* : *Estera* Goła).
- STĘCHAŁ: *Stęchał* 1855 WPP 60 Wad; (ap. *stęchać* SW).
- STĘCHLEWICZ: *Stęchlewicz* 1752 UG LinN Ksr; (cf. *Stęchło*).
- STĘCHŁO: *Stęchło* 1398 SSNO; (ap. *stęchnąć* L, n.o. *Stęchły* Koz I,
85 : ap. *stęchły* SW).
- STĘKAŁ: *Stękał* 1846 TP 119 Hrb; (ap. *stękać, stęk* SW).

- STĘKAŁA: *Stękała* 1642, 1725 BubN; *Stankalla* 1863 RospSNSK; *Stękała* 1848 BubN NTrg; 1852 WPP 123 NSąc; (ap. *stękać* L, SW, *stękać* SW, *stękała* SW).
- STĘKUŁ: *Stenkuhl* XX w. RospSNSK; (jak po *Stękał*).
- STĘPAŁKA: *Stępałka* 1520 Koz I, 84; (n.o. **Stępał-* : ap. *stępać* SW).
- STĘŻAŁSKI: *Stężałski* 1502 Koz I, 84; 1846 TP 3142 Srd; (cf. *Stężała*).
- STĘŻAŁA: *Stężała* XX w. Koz I, 84; (ap. *stężeć* SW, n.o. *Stężały* 1846 TP 3146 Wln, RospSNSK : ap. *stężały* SW).
- STOBIEL: *Stobiel* 1507 Koz I, 76; (n.o. *Stogniew*, *Stoigniew* SSNO, *Tobiasz* SI, por. *Tosiław*, *Stosiław* SSNO).
- STOCHEL: *Stochel* 1614-16 Koz I, 76; 1852 WPP 11 Bch; 1846 TP 3733 Olk; (n.o. *Stoch* SSNO : *Stoigniew*, *Stosiław* TaszN, 25, 97, *Stojimir* SSNO).
- STOCHŁA: *Stochła* 1508 Koz I, 80; 1852 WPP 110 Res; (jak po *Stochel*), zob. STOCHŁA.
- STOCHŁA: *Stochła* 1855 WPP 50 Res; (jak po *Stochel*), zob. STOCHŁA.
- *STOJAŁ: *Stoiolka* 1882-1907 RospSNSK; (ap. *stojąć* SW).
- STOJAŁOWSKI: *Stojałowski* XX w. UG MazN; (cf. **Stojał*).
- STOPEL: *Stopel* 1848 AM Błt 20 Gon; (n.o. *Stopa* SSNO : ap. *stopa* ASStp, SW).
- STOSZEL: *Stosel* 1469 SSNO; (n.o. *Stosz* : *Stojigniew*, *Stojimir*, *Stojisław* SSNO).
- STRACHAŁ: *Strahał* 1860-65 RospSNSK; (n.o. *Strach*, *Stracha* : *Strachomir* SSNO, ap. *strach* L, SW, *strachać* ASStp, *strachać* się SW).
- STRACHAŁA: *Strachola* 1720 BubN; *Strachała* 1846 TP 237 Łuk; (jak po *Strachał*).
- STRACHOLA: *Strachola* 1846 TP 118 Hrb; 1846 TP 233 Łuk; (jak po *Strachał*), zob. STRACHOLA.
- STRACHOLA: *Strachola* 1855 WPP 161 NSąc; 1846 TP 234 Łuk; (jak po *Strachał*), zob. STRACHOLA.
- STRADLA: *Stradla* 1204 SSNO; (n.o. *Strad* SSNO : ap. *stradać* ASStp).
- STRADUŁA: *Stradulla* 1755 RospSNSK; (jak po *Stradla*).
- STRĄCAŁA: *Strącała* 1789 LWKrkI; (ap. *strącać* L, SW).
- STRĄKLA: *Strąkła* 1434 SSNO; (n.o. *Strąk* SSNO : ap. *strąk* BSE, L).
- STRECEL: *Strecel* 1740 UG SierA; *Stryzel* 1836 UG SierA Wej; (n.o. **Strec(z)* : *Strzeżysław* UG SierA, *Strzecisław*, *Strzedisław*, *Strzedziwoj* SSNO).

- STREMEL: *Stremel* 1853 AM Grc D2658 Śwc; (ap. *stram, strama* SW).
- STRĘKIEL: *Strękiel* XX w. GalNP; (n.o. *Stręk* : ap. *stręk, strąk* GalNP).
- STRĘPEL: *Strępel* 1855 WPP 4 Wad; (ap. *stręp* SW).
- STRISEL: *Strissel* XX w. UG MocN; (n.o. *Streich* : ap. kasz. *strech* 'dziad, stary człowiek' UG MocN, n.o. *Strzeżysław, Strzedział, Strzecział* SSNO, niem. *Striefe(l)* Got).
- STROBIL: *Strobil* 1462 SSNO; (ap. *strob-*, por. n.o. *Strobic, Strobiszewski, Strobiński, Strobisz, Strobko* SSNO oraz ap. *postrobic* BSE).
- STROCHALSKI: *Strochalski* 1846 TP 3145 Wln; (cf. *Strachał, Strachała*).
- STROGULSKI: *Strogulski* 1833 AM Ryp D5056; 1885 AM Lid Brd; (n.o. **Strogul, -ł-* : ap. *strogil, srogil* SW).
- STROMALSKI: *Stromalski* 1831 AM Dób D2372 Byd; (n.o. **Stromal, -ł-* : ap. *strom* SW).
- STRONDAŁA: *Strondała* XX w. Koz I, 84; (ap. *strąd, strądować* SW).
- STROPEL: *Stropel* 1754 LMP; (ap. *stropić* L).
- STRUGAŁA: *Strugała* 1571 KSW I, 290; (n.o. *Struga* SSNO : ap. *strugać* ASStp, L, SW), zob. STRUGAŁA.
- STRUGALSKI: *Strugalski* 1851 AM Solk 2 Byd; 1838 UG MazN Szt; (cf. *Strugała, Strugała*, n.m. *Strugała* SG).
- STRUGAŁA: *Strugała* 1395 SSNO; *Strugala* 1470 SSNO; *Strugała* 1698 BSN; *Strugalla* 1850 RospSNSK; *Strugała* 1855 WPP 76 Jas; 1855 WPP 73 Bch; 1846 TPD 3791 Olk; 1846 TPD 3152 Wln; 1828 AM PtkT; 1846 TPD 1621 RawM; 1900 UG MazN Szt; (jak po *Strugała*), zob. STRUGAŁA.
- STRUGIELSKI: *Strugielski* 1846 TP 3134 Kon; (n.o. **Strugiel-* : ap. *strugać, strug* SW).
- STRUŁA: *Sthrula* 1520 Koz I, 79; *Struła* 1687 Koz I, 79; (ap. *struć* L).
- STRUMIAŁO: *Strumiało* 1846 TP 256 Zam; (ap. *strum* L, SW, *struma* SW).
- STRUMIŁ: *Strumyl* 1497 SSNO; (jak po *Strumiało*).
- STRUMIŁO, STROMIŁO, STRUMIŁO: *Strumilo* 1438 SSNO; *Stromilo* 1434 SSNO; *Strumilo* XVI w. UG NiedN; *Strumiłowa* 1789 LWSI; *Strumilo* 1829 ANR PtkT; (ap. *strum* ASStp, L, SW, *struma* SW, *stromy* BSE SW).
- STRYBEL: *Strybel* 1846 TP 3130 Kon; (ap. *strybać* SW).
- STRYBELSKA f.: *Strybelska* 1854 AM Zag 26 Płc; (cf. *Strybel*).
- STRYCHALSKI: *Strychalski* 1895 RospSNSK; 1831 AM Czn D2022 Lin;

- Strychalska* 1848 AM Kcn D2728 SzB; *Strychaleki* 1845 AM Sam D5281 Byd; 1822 AM RdzCh D4847 (n.o. **Strychal*, -ł- : ap. *strychowad*, *strychnad*, *strych*, *strycha* SW, n.m. *Strychale* SG).
- STRYCZKULA: *Stryczkula* XX w. GołA; (n.o. *Stryczek* : ap. gw. *stryk* GołA).
- STRYCZULA: *Stryczula* 1852 WPP 123 NSac; (ap. *strycz* SW).
- STRYZEL: *Stryzel* 1830 AM Dor D2148 Lin; (ap. *stryz* SW).
- STRZEDAŁA: *Strzedala* 1715 RospSNSK; (n.o. *Strzedz* : *Strzedzstaw* SSNO, *Strzoda* RospSNSK : ap. *strzoda* SGP).
- STRZEDUŁA, STRZODUŁA: *Strzedula* 1691 RospSNSK; *Strzodulla* 1743 RospSNSK; *Strzedulla* 1862-75 RospSNSK; (jak po *Strzedala*), zob. TRZEDULA.
- STRZEGAŁA: *Strzegała* Koz I, 84; (ap. *strzegad* ASStp, SW, n.o. *Strzeżystaw*, *Strzeżydziura*, por. *Strzefon?*, *Strzegowski* SSNO).
- STRZEGIL?: *Strzegil* 1427 SSNO; (jak po *Strzegała*).
- STRZEGOLEWSKI: *Strzegolejski* 1838 AM Lig 13 Srp; (n.o. **Strzegol*, -ł- : ap. *strzegad* ASStp, SW).
- STRZELUŁA: *Strzelula* 1687 Koz I, 79; (n.o. *Strzela* Koz I, 76 : ap. *strzelad* L).
- STRZEMIEL: *Stremel* 1677 RospSNSK; (ap. *straemie* L, SW, *strzem* SW).
- STRZĘBAŁA: *Strzēbała* 1846 TP 3267 Klc; (ap. gw. *strzēbad*, *strzēbid*, *strzēpid* 'siepać, skubać, kędzierzawić', por. *strzēbek*, *strzēpek* L, *postrzēb* DejSK, AGKiel mp. 448).
- STRZYGOL: *Strzygol* 1564 Koz I, 77; (ap. *strzyga* L, SW).
- STRZYKAŁA: *Strzykała* 1846 TPD 3147 Kal; (ap. *strzykad* SW).
- STUCHEL: *Stuchel* 1852 WPP 111 NSac; (ap. *stuchad*, *stucha* SW).
- STUHLAK: *Stuchlak* 1852 WPP 111 NSac; (cf. *Stuchel*).
- STUGLIK: *Stuglik* 1854 WPP 76 Wad; (jak po *Stuchlak*).
- STUKAŁ: *Stukalius* 1687 Koz I, 84; (ap. *stukad* L).
- STUKAŁA: *Stukała* Koz I, 84; (jak po *Stukał*).
- STURCEL: *Sturcel* 1846 TP 3133 Kon; (ap. *sture*, *sztore* SW).
- STUSIAŁEK: *Stussalek* 1831-58 RospSNSK; (n.o. **Stusiał-* : *Stuś* Rosp SNSK : *Stoj(i)gniew*, *Stojimir*, *Stoj(i)staw* SSNO).
- STYKAŁA: *Stykała* 1687 Koz I, 84; 1846 TP 3146 Wln; (ap. *stykad* L, SW).
- STYKUL: *Stykul* 1846 TP 218 Lub; (jak po *Stykała*).
- STYŁA: *Styła* 1855 WPP 1 Wad; (ap. *styd* SW).
- STYNFAŁA: *Stynfalla* XX w. RospSNSK; (n.o. *Stef* : *Stefan* SSNO).

- STYRCULA: *Strycula* XX w. Koz I, 128; (n.o. *Sterka : Stera : Estera* GołA, ap. *sterczed* SW), zob. STERCZUŁA.
- STYSKAŁ: *Styskał* 1567 RospSNSK; (ap. *styskać* L, SW).
- SUCHALSKI: *Suchalski* 1845 AM Byd 31; 1896 UG MocN Wej; (cf. *Suchała*).
- SUCHALECKA f.: *Suchalecka* 1832 AM Osk D4272 Brd; (n.o. **Sucha-ż(e)k-* : cf. *Suchała*).
- SUCHAŁA: *Suchała* 1874 Koz I, 128; (ap. *suchy* SW).
- SUCHŁA: *Suchłha?* XVI w. (1405) SSNO; *Suchła* 1896 RospSNSK; 1846 TP 77 Puł; (ap. *suchy* ASStp, L, SW).
- SUCHLIK: *Suchlick* 1800 RospSNSK; (cf. *Suchła*).
- SUCHLIŃSKI: *Suchliński* XX w. RospSNSK; (jak po *Suchlik*).
- SUCHOLSKI: *Sucholski* 1851 AM Cch D1935 Lin; (n.o. **Suchol, -i-* : ap. *suchy* SW).
- SUCHYŁA: *Suchyła* 1855 WPP 44 Wad; (jak po *Suchała*).
- SUCIOŁ: *Sucioł* XX w. Koz I, 77; (ap. *sucioć* SW).
- SUCZEL: *Suczel* 1417 SSNO; (ap. *suczy* BSE, L).
- SUDAŁ: *Sudał* XX w. RospSNSK; (n.o. *Suda* BubN : ap. *sudać, siugać* SW).
- SUDAŁA: *Sudała* 1787 BubN; (jak po *Sudał*).
- SUGALSKI: *Sugalski* 1837 AM Gój 13 Srp; 1837 AM Skr D5252 Ryp; 1853 AM Brd 25; (cf. *Sudał, Sudała*).
- SUMAŁA: *Sumaluv* 1566 RospSNSK; (n.o. *Suma* RospSNSK : ap. *suma* ASStp, L).
- SUMELA: *Sumela* XX w. Koz I, 76; (jak po *Sumała*).
- SUMIŁA: *Sumiła* XX w. UG KlecA Can; (jak po *Sumała*).
- SUMIŁO: *Sumiło* 1572 KSW I, 471; (jak po *Sumała*).
- SUMOLIK: *Sumolik* XX w. RospSNSK; (n.o. **Sumol, -i-* : *Suma* RospSNS : ap. *suma* ASStp, L).
- SUNALA: *Sunala* 1564 Koz I, 73; (ap. *suna* ASStp, L).
- SURAŁ: *Surał* 1846 TP 3510 Mch; (ap. gw. *surać, ogpol. szurać, szura* SW, n.o. bñr. *Szurka* ZarP, 406).
- SURBAŁA: *Surbała* XX w. Koz I, 84; (ap. *surdac* SW, gw. *dłb*).
- *SURDAL też *SURDAŁ.
- *SURDAŁ: *Surdalówna* 1831 AM Bon 38 Włc; (ap. *surdac* SW), też *SURDAL.
- SURDEL, SURDZIEL: *Surdziel* 1855 WPP 28 NSąc; *Surdel* 1852 WPP 2 Res; 1846 TP 3809 Stn; 1846 TP 251 Zam; (jak po *Surdał*).
- SURGAŁ: *Surgał* XX w. UG ZderA MakM; (ap. *szurgac* UG ZderA).

- SURTKULA: *Surtkula* XX w. GołA; (n.o. *Surtek?* GołA).
- SURULO: *Surulo* 1855 WPP 128 Wad; (n.o. ukr. *Szura*, bĭr. *Szurka* ZarP, 406, ap. *sur, szura* SW).
- SURZYŁO: *Surzyło* XX w. Koz I, 86; (ap. *surzyć, szurza* SW, n.o. ukr. *Szura*, bĭr. *Szurka* ZarP, 406).
- SUSAŁA: *Susała* XX w. Koz I, 84; (jak po *Susoł*).
- SUSAŁEK: *Susałek* XIX w. RospSNSK; (cf. *Susała*).
- SUSKAŁA: *Suskała* XX w. RospSNSK; (n.o. *Suska, Suszka* GalNP : *Susz, Susza* TaszN, 48, 99, RospW, 8, ap. *suszka, suszczed* SW).
- SUSOŁ: *Sussol* 1531 Koz I, 77; (n.o. *Susz, Susza* TaszN, 48, 99, RospW, 8, ap. *susac* SW, *sus* L).
- SUSZAŁEK: *Suszałek* 1869 RospSNSK; (cf. *Susała*).
- SUSZYŁO: *Suszyło* 1852 WPP 31 Res; 1846 TP 120 Hrb; (n.o. *Susz, Susza* TaszN, 48, 99, RospW, 8, ap. *suszyć* SW).
- SUTUŁA: *Sutuła* XX w. Koz I, 79; (ap. *suta, sucić* SW).
- SUTYŁA: *Sutyła* XX w. Koz I, 87; (jak po *Sutuła*).
- SUWAL: *Suwał* 1855 WPP 129 Wad; (jak po *Suwała*).
- SUWALAK: *Suwałak* 1828 AM PtkT; 1893 AM Tum Łęc; (cf. *Suwał, Suwała*).
- SUWALEWSKI: *Suwałewski* 1852 AM Kow D3160 Włc; (cf. *Suwał, Suwała*, n.m. *Suwała, Suwały* SG).
- SUWALSKI: *Sowalski* 1744 UG GałN; *Suwałski* 1855 WPP 42 Jas; 1846 TP 3769 Olk; 1863 ChPS, 271 Rad; 1829 AM PtkT; 1880 AM AlkŁdz Łęc; *Suwałska* 1863 AM Łęg 35 Płc; *Suwałski* 1830 AM Kłk D2922 Włc; 1842 AM Siż D5309 Nsz; 1835 AM Czn D2026 Lin; 1854 AM Krj 29 Srp, *Suwałska* 1841 AM Kcn D2728 Szb; *Suwałski* 1831 AM Byd 25; 1867 UG MazN Szt; (jak po *Suwałewski*).
- SUWAŁA: *Suwała* XVI w. Koz I, 84; 1671 UG RurN; 1738 MączN; 1846 TP 3554 Mch; 1846 TP 3808 Stn; 1835 TP 659 Opt; 1846 TP 120 Hrb; 1846 TP 212 Krs; 1889 AM Tum Łęc; 1830 AM Dun 4 Gon; 1865 AM Seń 41 Płc; (ap. *suwał* L, SW).
- SUWAŁKA: *Suwałka* 1891 RospSNSK; (cf. *Suwała*).
- SYCHULSKI, SZYCHULSKI: *Szychulski* 1841 AM Błt 15 Gon; 1846 AM Zag 18 Płc; 1850 AM Dżł D2480 Lin; *Szychulski* 1851 AM Kzb 26 Srp; (cf. *Zychuła, Żechuła, Szychuła*).
- SYGAŁA, SZYGAŁA: *Sygała* 1846 TP 3287 Kłc; *Szygała* 1846 TP 217 Lub; (ap. *sygad, szygad, syga, szyga* SW).
- SYGIELSKI: *Sygielski* 1846 TP 3137 Łęc; (cf. *Szygiel*).
- SYGUŁ: *Syguł* 1853 WPP 137 Wad; (jak po *Sygała, Szygała*).

- SYGUŁA: *Syguła* 1789 LWKrkI; *Sygulla* 1863-69 RospSNSK; *Syguła* 1855 WPP 79 Wad; 1846 TPD 3791 Olk; 1846 TP 3465 Mch; 1846 TP 3287 Klc; 1835 AM LgtW Ras; 1846 TPD 3146a Wln; (jak po *Sy-gała*, *Szygała*), zob. SZYGULA.
- SYKAŁA: *Sykała* 1622 BrezP; 1852 WPP 173 Res; 1846 TP 250 Zam; (ap. *sykać* SW).
- SYKULSKI: *Szykulski* 1846 RospSNSK; *Sykulski* 1846 TP 3145 Wln; 1846 TP 3128 Kal; *Sykulska* 1830 AM Drb 5 Płc; 1846 TP 90 Puł; (cf. *Sykuła*, *Szykuła*, n.m. *Sykuła*, *Sykuły* SG).
- SYKUŁA, SZYKUŁA: *Sycula* 1266 SSNO; *Schycula* 1432 SSNO; *Szykula* 1569 BrezP; *Schykulka* 1688 RospSNSK; *Sykuła* 1789 LWKrkI; 1895 RospSNSK; 1846 TP 251 Zam; *Szykuła* 1846 TP 117 Hrb; *Sykuła* 1846 TP 212 Krs; *Szykuła* 1846 TP 226 Lub; *Sykuła* 1864 SOR Rad; (ap. *sykać* L, SW, *zyk* SW).
- SYKUŁKA: *Schygulka* 1748 RospSNSK; (cf. *Sykuła*, *Szykuła*).
- SYNDAL: *Syndal* 1802 UŁ UrbN PtkT; (ap. *syndować* SW, n.o. *Sędo* SSNO, *TaszN*, 93 : *Sędomir*, *Sędostaw*, *Sędowej*, *Sędzimir*, *Sędziśław*, *Sędziwoj*, *Sędowuj* SSNO).
- SYNDUŁA: *Syduła* 1846 TP 3425 Mch; (jak po *Syndal*).
- SYNKIEL: *Zinkiel* 1896 UG SzupN Puc; (n.o. *Synk* : *Syn* : ap. *syn* UG SzupN).
- SYPUŁA: *Sypuła* 1734 AM BłaR; 1851 WPP 151 Res; 1846 TP 3145 Wln; 1846 TPD 1621 RawM; (ap. *sypać*, *sypa* SW).
- SYSAŁ: *Sysał* 1789 LWKrkI; (ap. *sysać*, *sys* SW), zob. SYSOŁ.
- SYSŁO: *Sysło* 1852 WPP 11 Bch; (ap. *sysać*, *sys* SW, por. słow. *ši-šļa* SW).
- SYSOŁ: *Sysoł* 1789 LWKrkI; (jak po *Sysał*), zob. SYSAL.
- SYTUŁA: *Sytuła* 1846 TP 251 Zam; (ap. *syt*, *syty* SW).
- *SZACALA też *SZACAŁA.
- *SZACAŁA: *Szacalina* 1855 WPP 7 Jas; (ap. *szacić* SW), zob. SACZAŁA?, SACAŁA, też *SZACALA.
- SZACHOŁA: *Szachota* 1855 AM KolW D3088 Nsz; (ap. *szachować*, *szach-nąć*, *szach* SW).
- SZACHULSKA f.: *Szachulska* 1841 AM Doń D2250 Ryp, (cf. *Szachuła*).
- SZACHUŁA: *Szachuła* 1851 AM Osc D4237 Nsz; (jak po *Szachota*).
- SZACIŁO: *Sacziło* 1580 UG Sula; (ap. *szacić* UG NiedN).
- SZADELSKI: *Szadelski* 1844 AM Ram D4709 Nsz; (cf. *Szadziel*, *Sadel*).
- SZADLKO: *Szadlko* 1572 LWPłc; (jak po *Szadelski*).

- SZADZIEL, SADEL: *Sadiel* 1829 RospSNSK; *Sadel* 1864 SOR Rad; (ap. *szadzied* L, SW, *szady*, *sady* SW).
- S(Z)AKEL: *Szakel*, *Sakel* 1399 SSNO; (ap. *szak*, *siak* ASStp, n.o. niem. *Schakel* Got).
- SZAKLEWSKI: *Szaklewski* 1826 AM Beń 1 Srp; (cf. *S(z)akel*).
- SZAKULA: *Szakula* 1855 WPP 39 Bch; (ap. *szak* SW).
- SZAMAŁA: *Schamalla* XX w. RospSNSK; (jak po *Samala*), zob. SAMALA.
- SZAMAŁEK: *Szamałek* 1846 TP 3130 Kon; (cf. *Szamała*).
- SZAMEL: *Szamel* 1856 AM Ran 31 Płc; (jak po *Samala*).
- SZAMOTULSKI: *Szamotulski* 1661 LWL 1; 1846 TP 3132 Kon; (cf. *Szamotuła*, n.m. *Szamotuły* SG).
- SZAMOTUŁA: *Szamotuła* 1661 LWL 1; 1846 TP 3132 Kon; (ap. *szamotać* SW).
- SZANDAŁA: *Szandała* XX w. Koz I, 84; (ap. *szandy* SW, n.o. *Sędo*, *Sąd* : *Sędomir*, *Sędostaw*, *Sędowej*, *Sędzimir*, *Sędzistaw*, *Sędziwoj*, *Sędziwuj*, -*sąd* : *Bogusąd*, *Bronisąd*, (*Gniewosąd*), *Krzywosąd*, *Samosąd*, *Sobiesąd* SSNO).
- SZANDRULA: *Szandrula* XX w. GołA; (n.o. *Szander* : czes. *Šandor*, *Sandro* GołA).
- SZARGAŁA: *Sorgalla* 1850 RospSNSK; (ap. *szargać* SW).
- SZARGULA: *Szargula* XX w. GalNP; (jak po *Szargała*).
- SZARGULSKI: *Szargulski* 1853 AM Czn D2044 Lin; (cf. *Szargula*).
- SZARPAŁA: *Sarpala* XVI w. UG SkalN; (ap. *szarpać* L).
- SZARZAŁSKI: *Szarzałski* 1848 AM Bąd 23 Płc; 1843 AM Boż 18 Srp; (cf. *Szarzała*, *Szorzała*, *Sarzała*).
- SZARZAŁA, SZORZAŁA, SARZAŁA: *Szarzała* 1534 Koz I, 84; 1846 TP 3128 Kal; *Sarzała* 1846 TP 3132 Kon; *Szarzała* 1830 AM Pac 5 Gon; *Szorzała* 1844 AM Jem 19 Płc; *Szarzała* 1836 AM Boż 11 Srp; (ap. *szarzać* L, SW).
- SZASTAŁA: *Schostalla* 1744-1846 RospSNSK; (ap. *szastać* L, SW).
- SZASTUŁA: *Sastulla* XX w. RospSNSK; (jak po *Szastała*).
- SZASZŁA: *Schoshla* 1784 RospSNSK; (ap. *szasnąć* SW).
- SZATELA: *Szatela* XX w. Koz I, 76; (ap. *szat*, *szata* SW, n.o. *Sa-turnin* SI).
- SZAWAŁA, SZAWIAŁA: *Szawala* 1452 Koz I, 84; *Szawiata* Koz I, 84; *Szawała* 1846 TP 254 Zam; (ap. *szawiać* SW, n.o. *Szawa*, *Sawa* : *Szawet*, *Saulus* SSNO), zob. SAWALA.
- SZCZAKIEL: *Szczakiel* 1702 RospSNSK; (ap. *szczak* L).
- SZCZĄDŁO: *Szcządło* 1855 WPP 49 Wad; (ap. *szcząd* SW).

- SZCZECHŁA: *Szczechła* 1846 TPD 3791 Olk; (n.o. *Szczech* BubN, GalNP : *Szczęśny*, *Szczępan*).
- SZCZECHUŁA: *Szczechuła* 1764 BubN; *Szczechuła* 1819 BubN NTrg; (jak po *Szczechła*), zob. SZCZECHUŁA.
- SZCZECHULEWSKA f.: *Szczechulewska* 1819 AM RdzCh D4847; (cf. *Szczechuła*, *Sz(cz)ęchul*).
- SZCZECHUŁA: *Szczechuła* XX w. Koz I, 79; (jak po *Szczechła*), zob. SZCZECHUŁA.
- SZCZEFKULA: *Szczefkula* XX w. GołA; (n.o. *Szczefek* : *Szczępan* Ź *Stefan*).
- SZCZEGUŁA: *Szczegula* 1411 SSNO; (ap. *szzegotać*, *szzegół* L, *szzególny* ASStp, L).
- SZCZEKAŁA: *Szczekala* 1845 RospSNSK; (ap. *szzekac* L, SW), zob. SZCZEKAŁA.
- SZCZEKAŁA: *Szczekala* 1697 RospSNSK; *Szczekalonka* 1790 BubN; (jak po *Szczekala*), zob. SZCZEKAŁA.
- SZCZEPALSKI: *Szczepalski* 1855 WPP 111 Bch; 1829 AM PtkT; (cf. *Szczepała*).
- SZCZEPAŁA: *Szczepała* 1855 WPP 130 Bch; (n.o. *Szczępan*, ap. *szczepać* ogpol. *strzepać*).
- SZCZERBAL: *Szczerbal* XX w. Koz I, 73; (n.o. *Szczerba* GołA, ap. *szczerb*, *szczerba*, *szczerbal* SW).
- SZCZERBAŁA: *Szczerbala* 1846 TPD 3151 Srd; (jak po *Szczerbal*), zob. SZCZERBAŁA.
- SZCZERBALSKI: *Szczerbalski* 1717 LIC; (cf. *Szczerbal*, *Szczerbala*, *Szczerbała*).
- SZCZERBAŁA: *Szczerbała* XVI w. Koz I, 84; (jak po *Szczerbal*), zob. SZCZERBAŁA.
- SZCZERBELKA: *Szczerbelka* 1846 TP 226 Lub; (cf. *Szczerbiel*).
- SZCZERBIEL: *Scherbel* XX w. RospSNSK; (n.o. *Szczerba* GołA, ap. *szczerb*, *szczerba* L, SW).
- SZCZERBULA: *Szczerbula* XX w. GołA; (jak po *Szczerbiel*), zob. SZCZYRBULA.
- SZCZEWUŁ: *Szczewuł* XX w. GołA; (n.o. *Ščev* GołA).
- SZ(CZ)ĘCHUL: *Szęchul* 1855 WPP 60 Wad; (n.o. *Szczęch* Koz I, 42 : *Szczęśny*).
- SZCZUŁKOWSKI: *Szczułkowski* 1844 AM Lis D3451 Wąb; 1854 AM Grc D2658 Śwc; (n.o. **Szczuł(e)k*- : **Szczuł*- : ap. *szzuć* SW).

- SZCZUPAŁKIEWICZ: *Szczupałkiewicz* 1852 AM Kłk D2944 Włc; (n.o. **Szczupał(e)k-* : **Szczupał-* : ap. *szczupać* SW).
- SZCZURZYŁO: *Szczurzyło* 1700 RospSNSK; (ap. *szczurzyć*, *szczurzyć się* SW, *szczury* L).
- SZCZYPAŁA: *Szczypała* 1861 RospSNSK; (ap. *szczypać* SW).
- SZCZYPEL: *Szczypel* 1852 WPP 30 NSąc; (jak po *Szczypała*).
- SZCZYPELKA: *Szczypelka* 1853 WPP 7 Bch; (cf. *Szczypel*).
- SZCZYRBUŁA: *Szczyrbuła* 1855 WPP 131 Wad; (jak po *Szczerbiel*), zob. SZCZERBULA.
- SZCZYRZAŁA: *Szczyrzała?* 1763 BubN; (ap. *szczerzyć* L).
- SZCZYTYŁA: *Szczytyła* 1846 TP 220 Lub; (ap. *szczyt*, *szczytoid* SW).
- SZEDELEWSKI: *Szedelewski* 1534 Koz I, 76; (n.o. **Szedel-* : ap. *szedować* ASStp, *szedzieć*, *szadzieć* ASStp, L).
- S(Z)EDULA?: *Sedula* 1414 SSNO; *Schedul* 1417 SSNO; (ap. *szedować*, *szedzieć*, *szadawy* ASStp).
- SZEGIETŁO: *Szegietło* XVIII w. RospSNSK; (n.o. *Szegiet* RospSNSK; ap. węg. *segget* wulg. 'dupa' SWP).
- SZEMELKA: *Szomelka* XV w. Koz I, 76; (cf. *Szamel*, ap. *szemle* L).
- SZERGIEL: *Szergiel* 1855 WPP 192 Jas; (ap. *szerga* SW).
- SZESZAŁA: *Szeszała* 1768 MChW I, 329 Koś; (ap. *szeszek*, *szeszuła* SW).
- SZEWIOL, SZAWIOL: *Szawioł* 1461 SSNO; *Schewyolo* 1466 SSNO; (ap. *szawiad* ASStp, n.o. *Szawa*, *Sawa*, *Szawet* SSNO).
- SZEWIOLA: *Schewiola* 1862 RospSNSK; (jak po *Szewioł*, *Szawioł*).
- SZIKAŁKA: *Szikałka* 1812 RBK Wln; (cf. *Sikała*).
- SZIRCZEL: *Szirczel* 1855 WPP 41 Bch; (n.o. *Sirek*, *Sirka*, *Sirko* *Sirośław* SSNO).
- SZKITAŁ: *Szkitał* 1852 WPP 120 Res; (ap. *szkita* SW).
- SZLAPALSKA f.: *Szlapalska* 1845 AM Doń D2254 Ryp; (n.o. **Szlapal*, -ł- : ap. *szlapać* SW).
- SZŁABELSKI: *Szłabelski* 1854 AM Zag 26 Płc; (n.o. **S(z)łabel-* : ap. *słaby*, *słabiec* SW).
- SZMAGAL: *Smagal* 1855 AM Dąb D2120 Włc; (ap. *smagać*, *szmaga* SW).
- SZMAKAŁA: *Szmakała* XX w. UG SierA; (ap. *szmakać* SW).
- SZMAKULSKA f.: *Szmaulska* 1831 AM Wyd 6 Płc; (n.o. **Szmaul*, -ł- : ap. *szmakać* SW).
- SZMANDAŁA: *Schmandalla* 1877 UG IckN Kwd; (ap. *szmańdać* 'szukać w celu porwania, dziś o kocie' IckN).
- SZMATAŁA: *Schmatalla* 1866 RospSNSK; (ap. *szmata* SW).

- SZMATOŁOWSKI: *Smatolowski* 1748 RospSNSK; (n.o. **Szmatol-* : ap. *szmata* SW).
- SZMATUŁA: *Szmatuła* XX w. Koz I, 79; (jak po *Szmatuła*).
- SZMERAŁ: *Schmerel* XX w. RospSNSK; (ap. *szmerad* SW).
- SZMERGALSKI: *Schmergalski* 1877 UG IckN Kwd; XX w. RospSNSK; (n.o. **Szmergal*, -ł- : ap. *szmergad* SW).
- SZMURŁO: *Szmurło* XX w. Koz I, 85; (ap. *szmyrad*, *szmyrgnac* SW).
- SZOCHOLSKI: *Szocholski* 1855 WPP 46 Bch; (n.o. **Szochol*, -ł- : ap. *szoch* SW).
- SZODULSKI: *Szodulski* 1855 WPP 122 Jas; (n.o. **Szodul*, -ł- : ap. *szodo* SW, gw. *szoda* ogpol. *šroda*).
- SZOGAŁ: *Szogal* 1576 Koz I, 73; (ap. *szaga*, *saga* SW, rosyj. *šagat'* 'kroczyć, stąpać, iść naprzód' SPR i RP).
- SZOKALSKI: *Szokalski* 1867 AM Tum Łęc; (cf. *Szokała*).
- SZOKALUK: *Szokaluk* 1861 TPD 121 Hrb; (jak po *Szokalski*).
- SZOKAŁA: *Szokała* 1846 TP 256 Zam; (ap. *szokać* SW).
- SZONAGAŁA: *Szonagała* XX w. Koz I, 84; (n.o. **Szonaga* : niem. *Schön*, *Schon*, *Schongen*, *Schonges* Got, typ jak: *Basi-aga*, *Pani-aga*, *Tom-aga* Koz I, 68).
- SZOPAŁA: *Szopała* 1628 Koz I, 84; (ap. *szop*, *szopa* L).
- SZORCULA: *Szorcula* XX w. GołA; (n.o. *Szorzee*, *Szorc* : ap. *szorc* 'fartuch' GołA).
- SZOTLA: *Schotla* 1567 KSW I, 674; (ap. *szot* L, *szota*, *szotać* SW).
- SZPAŁA: *Szpała* 1855 WPP 72 Bch; (ap. *szpać* SW), zob. SPAŁA.
- SZPAŁEK: *Szpałek* 1834 RospSNSK; (cf. *Szpała*), zob. SPAŁEK, SPAŁK.
- SZPERAŁA: *Szperała* 1644 Koz I, 84; (ap. *szperad* L).
- S(Z)PINAL: *Spynal* 1500 SSNO; (ap. *spina* ASStp, L).
- SZPYCHULSKA f.: *Szpychulska* 1829 AM Sik 4 Płc; (n.o. *S(z)pychul*, -ł- : ap. *szpychad* SW).
- SZTABELSKI: *Sztabelski* 1841 AM Bor 16 Srp; (n.o. *Sztabel-* : ap. *sztabowad* SW, n.o. niem. *Stebel* Got).
- S(Z)TANCYL: *Stanczil* 1413 SSNO; (jak po *Stancel*, *Stencel*, *S(z)tancel*, *Sztencel*, *Stqcel*, *Stęcel*), zob. STANCEL, STENCEL, S(Z)TANCEL, SZTENCEL, STĄCEL, STĘCEL.
- SZTEKLA: *Sztekla* 1855 WPP 138 Jas; (ap. *steknac*, *styknac*, *szteka* SW).
- SZTUPALSKI: *Sztupalski* 1847 AM Bąd 22 Płc; (n.o. **Sztupal*, -ł- : ap. *sztupad* SW).
- SZUBAŁ: *Szubał* Koz I, 128; (ap. *szuba*, *szubić* SW).

- SZUBALA: *Szubala* 1855 WPP 22 Res; (jak po *Szubal*), zob. SZUBAŁA.
- SZUBAŁA: *Szubała* 1809 RBK Wln; (jak po *Szubal*), zob. SZUBALA.
- SZUBELSKI: *Szubelski* 1756 MChW I, 75 Pzn; (cf. *Szubiel*, *Szubiela*).
- SZUBIEL: *Schubbel* XX w. RospSNSK; (jak po *Szubal*).
- SZUBIELA: *Szubella* XX w. RospSNSK; (jak po *Szubal*).
- SZUDEL: *Szudel* 1827 AM Zag 2 Płc; (n.o. *Szuda*, *Szudy* SSNO : ap. *szudzić*, *szydzić* ASStp, L).
- SZUDŁO: *Szudło* 1855 WPP 182 Bch; (jak po *Szudel*).
- SZUDZIŁO: *Szudilo* 1498 SSNO; (jak po *Szudel*).
- SZUKALSKI, SUKALSKI: *Szukalska* 1726 ACC; *Szukalski* 1846 TP 3127 Kal; 1836 AM Kłk D2928 Włc; *Sukalska* 1840 AM Lut 15 Srp; *Szukalski* 1840 AM Kcn D2727 SzB; (cf. *Szukał*, *Szukała*, *Szukało*).
- SZUKAŁ: *żukał* 1855 RospSNSK; (jak po *Szukała*).
- SZUKAŁA: *Szukała* 1326 Koz I, 84; *Sukała* 1655 BubN; *Schukalla* 1867 RospSNSK; *Szukała* 1810 RBK II Wln; 1785 MChW I, 196 Pzn; *Szochała* 1807 UG GęBA Wej; (ap. *szukał* ASStp, L, SW).
- SZUKAŁO: *Szukało* 1846 TP 208 Krs; (jak po *Szukała*).
- SZUKAŁOWSKI: *Szukałowski* 1846 TP 3130 Kon; (jak po *Szukalski*, *Sukalski*).
- SZUKIEL: *Szukiel* 1850 AM Wyd 25 Płc; (jak po *Szukała*).
- SZUMAKOŁA: *Szumakolla* 1743 RospSNSK; (n.o. **Szumak* : ap. *szumieć* SW).
- SZUMAL: *Szumal* 1684 BubN; *Sumal* 1790 BubN; *Sumol* 1817 BubN NTrg; *Szumal* 1855 WPP 100 NSac; (ap. *szum* SW, *szumieć* L, SW).
- SZUMALA: *Szumala* 1855 WPP 91 Wad; (jak po *Szumal*).
- SZUMALIK: *Szumalik* 1810 ACC Łow; (cf. *Szumal*, *Szumala*).
- SZUMALSKI: *Szumalski* 1846 TP 3135 Kon; *Szumalska* 1853 AM Brd 25; (jak po *Szumalik*).
- SZUMIAŁ: *Szumiał* 1846 TP 3287 Kłc; (jak po *Szumal*).
- SZUMIEL: *Szumiel* XX w. Koz I, 76; (jak po *Szumal*).
- SZUMIELA: *Szumiała* 1854 AM Blw 30 Płc; (jak po *Szumal*).
- SZUMIELSKI: *Szumielski* 1747 KozR 31, 3461; (cf. *Szumiel*, *Szumiała*, n.m. *Szumiel*, *Szumiele* SG), zob. SZUMILSKI.
- SZUMIGAŁA: *Szumigała* XX w. Koz I, 84; (n.o. **Szumiga* : ap. *szumieć* SW, typ jak: *Szem-iga* Koz I, 69).
- SZUMILSKI: *Szumilski* 1840 AM Beń 15 Srp; (cf. *Szumła*, *Szumito*, n.m. *Szumity* SG), zob. SZUMIELSKI.

- SZUMIŁA: *Szumila* 1835 AM RdzCh D4847; (ap. gw. *szumić*; ogpol. *szumić*).
- SZUMIŁO: *Szumylo* 1572 KSW I, 472; *Szumiło* 1861 TPD 121 Hrb; (jak po *Szumila*).
- SZUMIŁOWSKI: *Szumilowski* 1835 AM Słż D5303 Nsz; (cf. *Szumila*, *Szumiło*, n.m. *Szumitów*, *Szumitowo*, *Szumiły* SG).
- SZURAŁOWSKA f.: *Szurałowska* 1848 AM Grb D2885 Włc; (cf. *Surał*).
- *SZURGALA też *SZURGAŁA.
- *SZURGAŁA: *Surgalanka* 1669 BubN; (ap. *szurgac* L), też *SZURGALA.
- SZURKAŁA: *Szurkała* 1855 WPP 92 Jas; (n.o. błr. *Szurka* ZarP, 406, ap. *szurk* SW).
- SZURLA: *Szurła* 1686 BSN; (ap. *szur*, *szury* BSN, n.o. błr. *Szurka* ZarP, 406), zob. SZYRŁA.
- SZURNEL: *Szurnel* 1627 LCh; (ap. *szurny* L).
- SZURYGAŁA: *Szurygała* Koz I, 84; (n.o. *Szuryga* Koz I, 69 : *szury* SW, n.o. błr. *Szurka* ZarP, 406).
- SZUSTAŁA: *Schustala* XIX w. RospSNSK; (ap. *szustac* SW).
- SZUSZUŁA: *Szuszula* XX w. Koz I, 79; (ap. *szus*, *szust*, *szuch* SW).
- SZWACHUŁA: *Schwachulla* XX w. RospSNSK; (ap. *szwach*, *szwacha* SW).
- SZWARBUŁA: *Szwarbula* XX w. GalNP; (ap. *szwab* SW).
- SZWARGUŁA: *Szwargula* 1846 TP 117 Hrb; (ap. *szwargotac*, *szwargolic* SW).
- SZWINDZIOŁ: *Szwindzioł* 1789 LwKrkI; (ap. gw. *świndzić*, *szwindzić* ogpol. *śwędzić* SW).
- SZWIELUKAŁA: *Szwyelukala* XVI w. UG Skaln; (ap. *szwelkowac* SW).
- SZYBALSKI, SYBALSKI: *Schibalski* 1895 RospSNSK; *Sybalski* 1846 TP 3674 Olk; (cf. *Szybał*, *Szybała*).
- SZYBAŁ: *Schebaul* 1699 RospSNSK; *Schebal* 1708 RospSNSK; (ap. *szybac* SW, *szybał* L, SW).
- SZYBAŁA: *βibala* 1590 RospSNSK; *Schibala* 1705 RospSNSK; *Schiballa* 1840 RospSNSK; (ap. *szybac* SW, *szybała* L).
- SZYBIEL, SZYBEL: *Szybel* 1681 BSN; *Schiebelin* 1787 RospSNSK; *Schiebelten* XIX w. RospSNSK; (ap. *szybac* SW, *szybac się* BSN).
- SZYBIELSKI, SZYBELSKI: *Szybielska* 1837 AM Błt 11 Gon; *Szybielski* 1831 AM Prb 6 Płc; 1853 AM Krj 28 Srp; *Szybelski* XX w. UG LesA Can; (cf. *Szybiel*, *Szybel*), zob. SZYBILSKI.
- SZYBILSKI: *Szybilski* 1846 TP 235 Łuk; 1853 AM Zag 25 Płc; (cf. *Szybiła*), zob. SZYBIELSKI, SZYBELSKI.

- SZYBIŁA: *Schiebela* 1705 RospSNSK; *Schibilla* 1823 RospSNSK; (jak po *Szybiel*, *Szybel*).
- SZYBUŁA: *Schybulla* XX w. RospSNSK; (jak po *Szybiel*, *Szybel*).
- SZYCHŁO: *Szychło* XX w. Koz I, 85; (n.o. *Szych*, *Sych*, *Zych* SSNO : *Zygmunt* RospS, 49, *TaszP*, 11, *UrbJ*, 304, ap. *sych*, *szych* SW).
- SZYCHUŁDA: *Szychułda* 1858 AM Łum 3 Srp; (cf. *Zychuła*, *Szychuła*).
- SZYGIEL: *Szygiel* XX w. Koz I, 76; (ap. *szygać*, *sygać*, *szyga*, *syga* SW).
- SZYGULA: *Szygula* XX w. Koz I, 79; (jak po *Szygiel*), zob. SYGUŁA.
- SZYKALSKI: *Szykalski* XX w. RospSNSK; (cf. *Sykała*).
- SZYKIEL: *Schikel* 1471 SSNO; (ap. *szyk* ASStp, *sykać*, *sykiel* L).
- SZYKIELSKI: *Szykielski* 1852 AM Bls 27 Płc; (cf. *Szykiel*).
- SZYMAŁ: *Szymal* 1846 TP 3322 Klc; (n.o. *Szyna* BSN, *GalNP*, *Szym*, *Szyma*, *Szymo*, *Szymon* SSNO), zob. SZYMOL.
- SZYMAŁA: *Szymala* 1786, 1803 BubN NTrg; 1855 WPP 5 Wad; 1846 TP 3765 Olk; 1846 TP 256 Zam; 1846 TP 3146 Wln; 1872 AN PtkT; 1846 TPD 3150 Srd; 1846 TP 3129 Kal; (jak po *Szymal*), zob. SZYMAŁA.
- SZYMAŁA: *Szymalla* 1748 RospSNSK; *Simmalla* 1895 RospSNSK; *Szymała* 1846 TP 3450 Mch; (jak po *Szymal*), zob. SZYMAŁA.
- SZYMAŁKA: *Szymalka* 1691 RospSNSK; *Szymałka* 1809 AM Lid Brd; (cf. *Szymała*).
- SZYMEL: *Szymel* 1884 AM Daw Kut; (jak po *Szymal*).
- SZYMILAK: *Szymilak* 1846 TPD 3151 Srd; 1846 TP 3125 Kal; (n.o. **Szymil*, -ł- : *Szyna* BSN, *GalNP*, *Szym*, *Szyna*, *Szymo* : *Szymon* SSNO).
- SZYMKŁO: *Szymkło* XX w. Koz I, 85; (n.o. *Szymek*, *Szymk* : *Szymon* SSNO).
- SZYMKULIN: *Szymkulin* XX w. GołA; (n.o. **Szymkula* : *Szymek* GołA).
- SZYMLAK: *Szymlak* 1855 WPP 16 Wad; (cf. *Szymel*).
- SZYMOL: *Szymol* XX w. RospSNSK; (jak po *Szymal*), zob. SZYMAL.
- SZYMSZAL: *Schimschal* XX w. RospSNSK; (n.o. *Szymcho*, *Szysze* : *Szym*, *Szyna*, *Szymo* : *Szymon* SSNO, też **Szysza* typ jak: *Sam-sza*, *Stoj-sza* Koz I, 15).
- SZYMUL?: *Simuloni* 1448 SSNO; (jak po *Szymal*).
- SZYMULA: *Szymula* 1784 KSW II, 343; 1803 BubN NTrg; 1855 WPP 36 Res; 1846 TP 3353 Mch; 1846 TP 258 Zam; 1829 TP 504 Opt; 1846 TP 224 Lub; (jak po *Szymal*), zob. SZYMULA.

- SZYMULSKI: *Szymulski* 1841 AM Kur 16 Srp; (cf. *Szymul?*, *Szymula*, *Szymuła*).
- SZYMUŁA: *Schimula* 1687 Koz I, 79; *Szymuła* 1846 TP 3812 Stn; (jak po *Szymal*), zob. SZYMULA.
- SZYMURDULIN: *Szymurdulin* XX w. GołA; (n.o. **Szymurdula* : *Szymurda* : *Szymura* : *Szymon* GołA).
- SZYPIOŁA: *Szypioła* Koz I, 77; (n.o. *Szyp* SSNO : ap. *szyp* ASStp, *szypa* SW, *szypłać*, *szypieć* ASStp).
- SZYPLÓ: *Schiplo* 1311 SSNO; *Szypło* 1839 AM LgtW Ras; (jak po *Szypioła*).
- SZYPULA: *Szypula* 1855 WPP 52 Res; (jak po *Szypioła*), zob. SZYPUŁA.
- SZYPULSKI: *Szypulski* 1846 TP 243 RdzP; 1861 TPD 3148 Kon; *Szypulska* 1860 AM Drb 36 Płc; (cf. *Szypula*, *Szypuła*).
- SZYPUŁA: *Schipula* 1457 SSNO; *Szypuła* 1737 Koz I, 79; 1855 WPP 191 Jas; 1856 WPP 88 Wad; 1855 WPP 25 Bch; 1852 WPP 45 Res; 1846 TP 258 Zam; 1846 TP 243 RdzP; (n.o. *Szyp* SSNO : ap. *szyp* ASStp, *szypa*, *szypuła* SW), zob. SZYPULA.
- SZYRŁA: *Szyrła* 1855 WPP 5 Wad; (ap. gw. *szurać*, *szurnąć* 'skoczyć do kogo z zamiarem pobicia', *szer* SW), zob. SZURLA.
- SZYSTAŁA?: *Schistala* 1497 SSNO; (n.o. *Szyst?* SSNO, ap. *szyst* SW).
- SZYSZKAŁA: *Schiskale* 1874 RospSNSK; (n.o. *Szyszka* GołA : ap. *szyszka* SW).
- SZYSZKULA: *Szyszkula* XX w. GołA; (jak po *Szyszkała*).
- SZYSZŁO: *Szyszło* 1392 Koz I, 85; (n.o. *Szysz*, *Sys*, *żysz* SSNO : *Zygmunt*, ap. *szys* ASStp).
- SZYTALSKI: *Szytalski* 1846 TPD 3151 Srd; (n.o. **Szytal*, -ł- : ap. *szyta* SW).
- SZYWAŁSKI: *Szywalsky* 1783 RospSNSK; (cf. *Szywała*).
- SZYWAŁA: *Szywała* 1855 WPP 21 Bch; (ap. *szywać* SW).
- SZYZAŁA: *Schizala* 1687 Koz I, 84; (ap. *szys* ASStp, SW).
- ŚCIBAŁA: *Sczybala* 1462 SSNO; *Stibale* 1860-65 RospSNSK; *Ścibała* 1855 WPP 8 NSąc; (ap. *ściebać* ASStp, L, *ścibać* SW).
- ŚCIBAŁKA: *Ścibałka* 1479 Koz I, 84; (cf. *Ścibała*).
- ŚCIBEL: *Scibel* 1846 TP 252 Zam; (jak po *Ścibała*).
- ŚCIBIELA: *Scibiela* 1846 TP 258 Zam; (jak po *Ścibała*).
- ŚCIBIELECKI: *Scibieletzki* XX w. RospSNSK; (cf. *Ścibel*, *Ścibiela*).
- ŚCIEKAŁA: *Sciekala* 1745 RospSNSK; (ap. *ściekać* L).

- ŚCIGALSKI: *Schiegalsky* 1895 RospSNSK; *Scigalski* 1855 WPP 1 Wad; *Ścigalska* 1857 AM Brk Srd; *Ścigalski* 1854 AM Sał D5172 Ryp; 1765 UG RogN Mab; (cf. *Ścigał*, *Ścigata*).
- ŚCIGAŁ: *Scigał* 1855 WPP 89 Bch; (jak po *Ścigata*).
- ŚCIGAŁA: *Sczigala* 1676 BSN; *Scigata* 1713 BSN; *Stigale* 1823 RospSNSK; *Scigata* 1846 TP 3808 Stn; 1846 TP 3145 Wln; (ap. *ści-gać* L, SW).
- *ŚCIGIELA: *Scigielanka* 1726 ACC; (jak po *Ścigata*).
- ŚCIGIELSKA f.: *Scigielaska* 1827 AM GÓr 2 Płc; (cf. *Ścigiela*).
- ŚCINAŁA: *Schinalye* 1433 SSNO; (ap. *ścinać* L).
- ŚCISKAŁA: *Ściskata* 1596 Koz I, 84; *Scziskalina* 1698 RospSNSK; *Schiskala* 1786 RospSNSK; (ap. *ściskać* L, SW, *ściskata* SW).
- ŚCISŁO: *Scistowa* 1789 LWKrkI; *Scistowna* 1804 BubN NTrg; *Scisto* 1855 WPP 109 Bch; *Ścisto* 1846 TPD 3892 Stn; *Scisto* 1846 TP 234 Łuk; (ap. *ścisnąć*, *ścisty* SW).
- ŚCIUBEŁ: *Ściubeł* XX w. GalNP; (ap. *ściubać* GalNP).
- ŚLINTUŁA: *Ślintula* XX w. GołA; (ap. czes. *slinta* 'ten, kto się ślini' GołA).
- ŚLOTAŁA: *Ślotata* XX w. GołA; (ap. gw. *ślotać*, *slotać* 'zlatać').
- ŚMIAŁA: *Smialo* 1727 RospSNSK; *Schmäle* 1811 RospSNSK; (ap. *śmiać się* L, *śmiać* SW), zob. ŚMIEŁA.
- ŚMIAŁOWSKI: *Schmalowski* XX w. RospSNSK; (cf. *Śmiała*, *Śmieta*).
- ŚMIATAŁA: *Śmiatała* XX w. Koz I, 84; (ap. *śmiatać* SW).
- ŚMICHALSKI: *Smichalski* 1846 TP 3809 Stn; (cf. *Śmiechal*).
- ŚMICHEL: *Smichel* 1846 TP 77 Puł; (n.o. *Śmiech* SSNO : ap. *śmiech* ASStp, SW).
- ŚMIDELSKI: *Schmideltaki* XX w. RospSNSK; (n.o. **Smidel-* : ap. *śmie-dzieć*, *śniedzieć* L, *śmiady*, *śniady*, *szmidy* SW, cf. *Śmidła*).
- ŚMIDŁA: *Schmidla* XX w. RospSNSK; (ap. *śmiedzieć*, *śniedzieć* L, *śmiady*, *śniady*, *szmidy* SW).
- ŚMIDOŁA: *Śmidoła* XX w. Koz I, 77; (jak po *Śmidła*).
- ŚMIECHAL: *Śmiechal* 1846 TP 3809 Stn; (jak po *Śmichel*).
- ŚMIECHŁA: *Smechła* XX w. RospSNSK; (jak po *Śmichel*).
- ŚMIEŁ: *Schmiel* 1786 RospSNSK; (ap. *śmieć*, *śmielić* SW).
- ŚMIEŁA: *Smella* 1666-67 RospSNSK; (ap. *śmiać się* L, *śmiać* SW), zob. ŚMIAŁA.
- ŚMIEŁKA: *Schmielka* 1787 RospSNSK; *Schmelka* 1895 RospSNSK; (cf. *Śmieł*, *Śmiła*).
- ŚMIERGAŁA-: *Śmiergata-* XX w. Koz I, 84; (ap. *szmergać* SW).

ŚMIERKŁO: *Śmierkło* 1436 KozR 5, 457; (ap. *śmierzech, śmierzak* ASStp, L).

ŚMIERŁA: *Schmierla* XX w. RospSNSK; (ap. *śmierny* SW).

ŚMIERZCHALSKA f.: *Smierzchalska* 1843 AM Byd 31; (cf. *Zmierzchała*).

ŚMIESZAŁA: *Śmieszala* XX w. Koz I, 84; (ap. *śmieszyc, śmieszka* SW).

ŚMIESZKAŁ: *Smeskał* 1770 RospSNSK; *Smeskol* 1895 RospSNSK; (n.o. *Śmieszek : Śmiech* SSNO, ap. *śmieszek* L, SW, *śmieszkowac* SW).

ŚMIETALIK: *Schmitallik* XX w. RospSNSK; (cf. *Śmiatała*).

ŚMIETALSKI: *Smietalski* 1846 TP 3127 Kal; (jak po *Śmietalik*).

ŚMIGALA: *Śmigala* XX w. Koz I, 73; (ap. *śmigac, śmiga* L, SW),

ŚMIGALA.

ŚMIGALSKI, SZMIGALSKI: *Śmigalski* 1738 ACC; *Szmigalska* 1846 AM Bls 21 Płc; 1846 AM Bob 14 Brd; (cf. *Śmigala, Śmigala*).

ŚMIGALSZCZAK: *Smigalszczak* 1834 AM Raz D4755 Nsz; (cf. *Śmigalski, Szmigalski*).

ŚMIGALA: *Schmigalla* 1895 RospSNSK; *Smigala* 1855 WPP 119 Bch; (jak po *Śmigala*), zob. ŚMIGALA.

ŚMIGIEL, SZMIGIEL, SMIGIEL, SMIGEL: *Smygyel* 1428 SSNO; *Śmigiel* 1638 LCh; *Smigiel* 1789 LWKrkI; *Schmigiel* XIX w. RospSNSK; *Szmigiel* 1856 WPP 25 Res; *Smigiel* 1846 TP 3563 Mch; *Śmigiel* 1826 AM LgtW Ras; *Szmigiel* 1846 TP 3128 Kal; 1846 TP 236 Łuk; 1846 TP 3135 Kon; 1853 AM Błt 24 Gon; 1756 MChW I, 85 Pzn; *Smigel* 1836 AM Sęd D5188 Nsz; (ap. *śmigac* ASStp, L, SW, *śmigiel, szmigiel* SW).

ŚMIGIELAK: *Schmigelok* XX w. RospSNSK; (cf. *Śmigiel, Szmigiel, Smigiel, Smigel*).

ŚMIGIELSKI, SZMIGIELSKI, SMIGIELSKI: *Śmigielski* XVII w. RospSNSK; *Smigielski* 1705 LIC; *Szmigielski* 1813 TP 463 Opn; *Smigielski* 1827 AM PtkT; 1871 AM Daw Kut; *Śmigielski* 1846 TP 3134 Kon; *Szmigielska* 1847 AM Pac 21 Gon; *Smigielski* 1827 AM Bls 2 Płc; 1838 AM Kłk D2930 Włc; 1837 AM Bow 32 Lin; 1848 AM Krj 23 Srp; *Smigielska* 1850 AM Chr D1872 Ryp; *Szmigielski* 1846 TPD 122 Aug; (cf. *Śmigiel, Szmigiel, Smigiel, Smigel, n.m. Szmigiel, Śmigiel* SG).

ŚMIGŁA: *Smigła* 1855 WPP 119 Bch; (ap. *śmignac* SW).

ŚMIGULSKI: *Smigulski* 1848 AM Ksz D3254 Włc; *Smigulska* 1847 AM Byd 31; (n.o. **Śmigul, -ł-* : ap. *śmigac* SW).

ŚMIŁA: *Schmilen* 1786 RospSNSK; (jak po *Śmiel*).

ŚNIADAŁA, ŚNIATAŁA: *Śniadała* 1799 ACC; *Sniotalla* XIX w. RospSNSK;

- Śniadała 1835 ACC Łow; XX w. UG ZderA MakM; (n.o. Śniady RospSNSK : ap. śniady; śniadać SW).
- ŚNIADEL: *Schniadel* XX w. RospSNSK; (jak po Śniadała, Śniatała).
- ŚNIADUŁA: *Sniaduła* 1846 TP 74 Puł; (jak po Śniadała, Śniatała).
- ŚNIELA, SZNIELA: *Snela* 1690 RospSNSK; *Szniela* 1846 TP 268 Krs; (ap. śnić się L, śniad się SW, por. śnica, sznica L).
- ŚNIAŁA: *Snella* XX w. RospSNSK; (ap. śnić SW).
- ŚNIAŁKO: *Schnelke* 1832 RospSNSK; (cf. Śniała).
- ŚNIOGAŁA: *Śniogała* 1846 TP 3303 Klc; (ap. szniaga SW).
- ŚPIAŁA: *Spiale* 1895 RospSNSK; (ap. śpiać SW).
- ŚPIECHAŁA: *Spechala* XX w. RospSNSK; (ap. śpiechać SW).
- ŚWIACHŁA: *Swiachła* 1855 WPP 6 Jas; (ap. świachnąć SW).
- ŚWIATAŁOWSKI: *Swiatałowski* 1787 UG WesN Tcz; (cf. Świtala, Świtał, Świtała, z wtórnym -a- UG WesN).
- ŚWICHALIK: *Świchalik* XX w. Koz I, 73; (n.o. *Świchal, -i- : ap. świachać SW).
- ŚWIDELSKI: *Swiedelsky* XX w. RospSNSK; (n.o. *Świdel- : ap. świd SW).
- ŚWIECHŁO: *Świechło* XX w. Koz I, 128; (n.o. Świąch : Świątobor, Świątomir, Świątopełk, Świątostaw SSNO, ap. świechtać SW).
- ŚWIERAŁA: *Schnirala* 1748 RospSNSK; (ap. świer, świerk SW).
- ŚWIERGIEL: *Świergiel* XX w. Koz I, 76; (ap. świrgać, świergotać SW).
- ŚWIERGOLIK: *Świergolik* XX w. Koz I, 77; (cf. Świergoła).
- ŚWIERGOŁA: *Swiergoła* 1855 WPP 94 Wad; *Świergoła* 1846 TP 3780 Olk; (jak po Świergiel).
- ŚWIERGUL: *Świergul* XX w. Koz I, 79; (jak po Świergiel).
- ŚWIERKAL: *Swierkal* 1750 KSW I, 457; (n.o. Świerk Goła : ap. świerk SW, świerkać, świergotać L).
- ŚWIERKULA: *Świerkula* XX w. Goła; (jak po Świerkal), zob. ŚWIRKULA.
- ŚWIERZBIEL: *Swiersbiel* XVI w. UG Skaln; (ap. świerzbić UG Skaln, świerzbieć SW).
- ŚWIĘCIEL: *Swentzel* 1725 BSN; (n.o. Świąc, Świąco, Świąca : Świącestaw, Świątostaw, Świątomir, Świątopełk SSNO).
- ŚWIĘKAŁA: *Świąkała* XX w. RospSNSK; (n.o. Świąk, Świąch, Świącho : Świącestaw, Świątostaw, Świątomir, Świątopełk SSNO).
- ŚWIĘSZEL: *Swasszel* 1391 SSNO; *Swensel* 1400 SSNO; (n.o. Świąsz : Świąstaw, Świątostaw, Świątomir, Świątopełk SSNO).

- ŚWIĘTAL: *Świętał* 1855 WPP 64 NSac; (n.o. *Świętomir*, *Świętosław*, *Świętopełk* SSNO, ap. *święty*, *święto* SW).
- ŚWIĘTALSKI: *Świętalski* 1855 WPP 62 NSac; (cf. *Świętał*).
- ŚWIĘTKULA: *Świętkula* XX w. GołA; (n.o. *Świętek* : ap. *święty* GołA).
- ŚWIĘTUŁA: *Swandula* 1851-64 RospSNSK; (n.o. *Święty* : *Świętomir*, *Świętosław*, *Świętopełk* SSNO, ap. *święty* ASStp, SW).
- ŚWIGIEL: *Świgiel* 1537 Koz I, 76; (n.o. *Świg?* SSNO, ap. *świgac* SW, SGP).
- ŚWIGLA?: *Swygla* 1437 SSNO; (jak po *Świgiel*).
- ŚWIGOŁ: *Świgoł* XX w. Koz I, 77; (jak po *Świgiel*).
- ŚWIKLA: *Świkla* XX w. Koz I, 80; (ap. *świkać* SW).
- ŚWIRGOLEWSKI: *Swirgolewski* 1846 AM Róż D4986 Ryp; (cf. *Świergota*).
- ŚWIRGUŁA: *Świrguła* 1856 WPP 114 Wad; (jak po *Świergiel*).
- ŚWIRKUŁA: *Swirkuła* 1863 ChPS, 271 Rad; (jak po *Świerkał*), zob. ŚWIERKULA.
- ŚWISTALA: *Świstala* XX w. Koz I, 128; (ap. *świstać* SW), zob. ŚWISTALA.
- ŚWISTALSKI: *Świstalski* 1802 ACC Łow; (cf. *Świstala*, *Świstał*, *Świstała*).
- ŚWISTAŁ: *Świstał* 1869 RospSNSK; (jak po *Świstala*).
- ŚWISTAŁA: *Swistalla* 1833 RospSNSK; (jak po *Świstala*), zob. ŚWISTALA.
- ŚWISTUŁA: *Świstula* 1846 TP 3785 Olk; (ap. *świstać*, *świstula* SW).
- ŚWIŚCIEL: *Swyszczel* 1491 SSNO; (ap. *świszczec*, *świszcz*, *świstać*, *świst* BSE).
- ŚWITALA: *Świtala* XX w. Koz I, 73; (jak po *Świtała*), zob. ŚWITAŁA.
- ŚWITALIK: *Schwitalik* XX w. RospSNSK; (cf. *Świtala*, *Świtał*, *Świtała*).
- ŚWITALSKI: *Switalski* 1669 UG RurN; 1758 AM Lis D3451; 1852 WPP 100 Res; *Świtalski* 1846 TP 3127 Kal; 1846 TP 3133 Kon; 1839 AM Dob 13 Gon; *Switalski* 1849 AM Cac 24 Płc; *Świtalska* 1840 AM Kok D3043 Nsz; *Świtalski* 1838 AM Dzł D2468 Lin; 1856 AM Goz 31 Srp; XX w. UG ZderA MakM; XX w. UG KlecA Can; *Switalski* 1837 AM Kcn D2728 Szb; *Świtalski* 1852 AM Płn D4552 Ryp; *Switalski* 1845 AM Sam D5281 Byd; 1833 AM Osk D4273 Brd; (jak po *Świtalik*).
- ŚWITAŁ: *Schwital* 1697 RospSNSK; *Schwital* 1868 RospSNSK; (jak po *Świtała*).
- ŚWITAŁA: *Switała* 1566, 1666 RospSNSK; *Switała* 1738 BSN; *Schwitala* 1867 RospSNSK; *Switała* 1852 WPP 116 Res; 1846 TP 255 Zam; *Świtała* 1846 TPD 3341 KlC; 1846 TP 3146 Wln; 1846 TP 3144

- Srd; 1751 MChW I, 237 Pzn; *Switała* 1849 AM Sam D5281 Byd;
Świtała 1791 UG RurN Ksr; (ap. *Świtaś* L, SW), zob. ŚWITALA.
- ŚWITUŁA: *Schwitulla* 1743 RospSNSK; (jak po *Świtała*).
- ŚWITYŁO: *Śwityło* Koz I, 87; (jak po *Świtała*).
- TABALA: *Thabala* 1424 SSNO; (n.o. *Tabor* SSNO, *Tabo*, *Tebeling* Got, *Tobija*, *Tobijas* SSNO), zob. TABAŁA, TOBAŁA.
- TABALSKI: *Tabalski* 1846 TP 3134 Kon; (cf. *Tabala*, *Tabała*).
- TABAŁA: *Tabalowie* XVI w. UG Skaln; (jak po *Tabala*), zob. TABALA, TOBAŁA.
- *TABOLA: *Tabolanka* 1709 ACC; (jak po *Tabala*), zob. TABOŁA, TOBOLA.
- TABOŁA: *Taboła* 1855 WPP 226 Bch; (jak po *Tabala*), zob. *TABOLA, TOBOLA.
- TABULA: *Tabula* XX w. Koz I, 79; (n.o. *Tabor* SSNO, niem. *Tabo*, *Tebeling* Got, *Tobija*, *Tobijas* SSNO, ap. *tabula* SW).
- TABULSKI: *Tabulski* 1849 AM Bod 24 Płc; 1853 AM Bor 28 Srp; 1837 AM RakD D4817 Ryp; (cf. *Tabula*, n.m. *Tabuły* SG), zob. TOBULSKI.
- TACHOLSKA f.: *Tacholska* 1842 AM Kcn D2728 Szb; (n.o. **Tachol*, -ł- : *Tach* : *Tadeusz* RospS, 49, ap. *tacha* SW).
- TACHULSKI: *Tachulski* 1828 AM Goz 3 Srp; (n.o. **Tachul*, -ł- : *Tach* : *Tadeusz* RospS, 49, ap. *tacha* SW).
- TACIKULIN: *Tacikulin* XX w. GołA; (n.o. **Tacikula* : *Tacik* : ap. *tata* GołA).
- TACZALSKI: *Taczalski* 1846 TP 218 Lub; 1846 TP 243 RdzP; (cf. *Taczala*, n.m. *Taczaly* SG).
- TACZAŁA: *Taczala* 1390, 1426 SSNO; *Taczalanka* 1719 AM Stw; *Taczala* 1852 WPP 37 Res; 1846 TP 3514 Mch; 1846 TP 3125 Kal; (n.o. *Tacz(z)*, *Taś* : *Tadeusz* SSNO, ap. *taczaś* BSE, L).
- TAC(Z)EL: *Thaczel* 1402 SSNO; (jak po *Taczala*).
- TADEL: *Tadel* XX w. GalNP; (n.o. *Tadeusz* GalNP, SI).
- TADLA: *Tadla* 1852 WPP 163 Res; (jak po *Tadel*).
- TADRAŁA: *Tadrała* 1854 WPP 76 Bch; (ap. *tadra* SW).
- TAMALA: *Tamala* 1381 KozR 31, 3376; (ap. *tamowaś* ASStp).
- TAMELA: *Tamela* XX w. GórnM; (jak po *Tamala*).
- TAMIOLA: *Tamiola* XX w. Koz I, 77; (jak po *Tamala*).
- TAMIOŁA: *Tamiola* XX w. Koz I, 77; (jak po *Tamala*).
- TANDALSKI: *Tandalski* 1829 AM Kzb 4 Srp; (n.o. **Tandal*, -ł- : ap. *tandaś* SW).

- TANDUL: *Tandul* XX w. Koz I, 79; (ap. *tandać* SW).
- TARABAŁA: *Tharabala* 1426 SSNO; (ap. *tarabanić* L, SW).
- TARABUŁA: *Tarabuła* 1846 TP 3556 Mch; (jak po *Tarabała*).
- TARAŁA, TORAŁA: *Tharala* 1432 SSNO; *Taralanka* 1792 ACC; *Tarała* 1852 WPP 118 Res; 1861 TPD 121 Hrb; *Torała* 1846 TPD 3147 Kal; (n.o. *Tar?* SSNO, ap. *tarac*, *tarac się* ASStp, L).
- TARATULA: *Taratula* 1855 WPP 145 Jas; (ap. *taratata* SW).
- TARCHAL: *Tarchalow* XVI w. UG SkalN; (jak po *Tarchała*, *Targała*).
- TARCHALIK: *Tarchalik* 1789 LWKrkI; (cf. *Tarchal*, *Tarchała*, *Targała*).
- TARCHAŁA, TARGAŁA: *Tarchala* 1261 SSNO; *Tharchala* 1386 SSNO; *Tarchala* 1486 SSNO; *Tharchala* 1511 KSW I, 88; *Tarchała* 1855 WPP 42 Bch; *Targała* 1846 TP 3808 Stn; *Tarchała* 1846 TP 3129 Kal; (ap. *tarchać* ASStp, *tarchać*, *targać* L, SW).
- TARCHLIŃSKI: *Tarchliński* 1572 LWPłc; (n.o. **Tarch(e)l*, -ł- : ap. *tarchać* ASStp, *tarchać*, *targać* L, SW).
- TARCHOLIK: *Tarcholik* 1789 LWKrkI; (cf. *Tarchoł*).
- TARCHOŁ: *Tarchoł* 1789 LWKrkI; (jak po *Tarchała*, *Targała*).
- TARCHUŁ: *Tarchuł* 1846 TP 3776 Olk; (jak po *Tarchała*, *Targała*).
- TARCZYŁ: *Tarczył* XX w. Koz I, 87; (ap. *tarcza* SW).
- TARGIEL: *Targiel* XX w. RospSNSK; (n.o. *Targa* SSNO : ap. *targ* ASStp, *targa* SW, *targać* L, SW).
- TARGULSKI: *Targulski* 1830 AM Mok D4035 Lin; (cf. *Targała*).
- TARGUŁA: *Targuła* 1764 MchW II, 340; (jak po *Targiel*).
- TARMALICZ: *Tarmalicz* Koz I, 84; (n.o. **Tarmal*, -ł- : ap. *tarmosać*, *tarmosić* SW).
- TARTAŁA: *Tartale* XV w. SSNO; (n.o. *Tart* : *Gotart* L, ap. *trzeć*, ASStp, L, *tarty* SW).
- TASZAŁA: *Thassala* 1438 SSNO; (n.o. *Tasz*, *Taszo*, *Tasza* SSNO : *Tadeusz*, ap. *tasza* ASStp).
- TASZLIK: *Thaslyk* 1464 SSNO; (n.o. **Tasz(e)l*- : *Tasz*, *Taszo*, *Tasza* SSNO : *Tadeusz*, ap. *tasza* ASStp), zob. **TASZYLIK**.
- TASZYLIK: *Taszylyk* 1470 SSNO; (n.o. **Taszyl*, -ł- : *Tasz*, *Tasz*, *Tasza* SSNO : *Tadeusz*, ap. *tasza* ASStp), zob. **TASZLIK**.
- TATAL: *Tatal* 1564 Koz I, 73; (n.o. *Tata* SSNO : ap. *tata*, *tatać* L).
- TATAŁA: *Tatala* 1846 TP 237 Łuk; (jak po *Tatal*).
- TATUL: *Thatul* 1470 SSNO; (jak po *Tatal*).
- TATULIŃSKA f.: *Tatulińska* 1842 AM Bow 14 Brd; (cf. *Tatul*, ap. *tatulo* SW).

- TATULSKA f.: *Tatulska* 1840 AM Bob 14 Brd; (jak po *Tatulińska*).
- TADEL, TYNDEL: *Tyndel* 1855 WPP 188 Bch; *Tqdel* 1846 TP 3146 Wln;
(ap. *tqdy*, *tędy*, gw. *tyndy* SW).
- TAŃTAŁA: *Tontala* 1827 BubN NTrg; (ap. *tqtać* SW).
- TELEKAŁO: *Telekało* 1846 TP 252 Zam; (ap. *telekotać* SW).
- TEMPAŁO: *Tempało* XX w. Koz I, 84; (ap. *tępać* SW).
- TENDERLA: *Tenderla* 1545 Koz I, 80; (ap. *tender* SW).
- TEPIŁOWICZ: *Tepiłowicz* XVI w. UG NiedN; (n.o. **Tepiż-* : ap. *te-*
pać, *tępy* SW).
- TERELA: *Terela* 1679 KozR 31, 3464; 1846 TPD 3150 Srd; (n.o. *Te-*
rencjusz, *Teresa* SI, ap. *terać*, *tyrać* L, SW).
- TERELEK: *Terelek* 1521 Koz I, 76; (cf. *Terela*).
- TERELKA: *Terelka* 1518 KozR 1, 177; (jak po *Terelek*).
- TERKALSKA f.: *Terklaska* 1844 AM Słż D5311 Nsz; (n.o. **Terkał*, *-ż-*
: ap. *terkać* SW).
- TERPIAŁ: *Terpiał* 1883 AM Alkłdz Łęc; (ap. *terpać* SW).
- TERPIŁ: *Terpił* 1846 TP 3138 Łęc; (jak po *Terpiał*).
- TETELA: *Tetela* 1846 TP 3547 Mch; 1846 TPD 3891 Stn; (ap. *tęć*,
na obszarze beznosówkowym *tet*, SW).
- TĘCHEL?: *Thanchel* 1497 SSNO; (ap. *tęchnąć*, *stęchnąć* BSE, *tęchnąć*,
tęchnieć L).
- TĘŻEL: *Tanszell* 1450 KozR 31, 3465; (ap. *tężyć* ASStp).
- TITEL: *Titel* 1855 UG StasN Ksr; (ap. gw. *tit* UG StasN, n.o. niem.
Tütel Got).
- TLAŁKA: *Tlałka* XX w. Koz I, 84; (n.o. **Tlaż-* : ap. *tleć* SW).
- TOBAŁA: *Tobała* 1855 WPP 162 Bch; 1856 WPP 20 Res; (n.o. *Tobija*,
Tobijasz SSNO, *Tobiasz* SI), zob. TABAŁA, TOBAŁA.
- TOBALAK: *Tobalak* 1846 TP 3141 Srd; (cf. *Tobała*, *Tobała*).
- TOBALCZYK: *Tobalczyk* 1846 AM Sik 1 Płc; (jak po *Tobalak*).
- TOBAŁA: *Tobała* 1846 TP 221 Lub; (jak po *Tobała*), zob. TABAŁA, TO-
BALA.
- TOBOLA: *Tobola* 1595 KSW I, 140; 1855 WPP 162 Bch; (jak po *Toba-*
ła), zob. *TABOLA, TABOŁA, TOBOŁA.
- TOBOLCZYK: *Tobolczyk* 1843 AM Kow D3149 Włc; 1841 AM Cac 16 Płc;
(cf. *Tobola*, *Toboła*).
- TOBOLEWSKI: *Tobolewski* 1827 AM Dób D2372 Byd; (cf. *Tobola*, *Toba-*
ła, n.m. *Tobola*, *Tobole*, *Tobolice*, *Toboły* SG).
- TOBOLIC: *Thobolicz* 1399, 1446 SSNO; *Thobolyeza* XVI w. UG Skaln;
(jak po *Toboleczyk*).

- TOBOLIK: *Thobolik* XX w. RospSNSK; (jak po *Tobolezyk*).
- TOBOLNIK: *Thobolnik* 1404 SSNO; (jak po *Tobolezyk*).
- TOBOLSKI: *Tobolski* 1849 AM Bąd 29 Nsz; 1830 AM Beń 5 Srp; *Tobolski* 1847 AM Kcn D2728 Szb; 1832 AM For D2487 Byd; (jak po *Tobolewski*).
- TOBOŁA: *Tobola* 1332 SSNO; *Thobola* 1437 SSNO; *Toboła* 1855 WPP 30 NSąc; 1855 WPP 199 Bch; 1846 TP 3767 Olk; 1846 TP 3609 Mch; 1846 TPD 3151 Srd; (n.o. *Tobija*, *Tobijas* SSNO, ap. *toboła* ASStp, L, SW), zob. TOBOLA.
- TOBULSKI: *Tobulski* 1843 AM Czir D1972 Lin; (cf. *Tobuła*), zob. TABULSKI.
- TOBUŁA: *Tobuła* 1739 UG BanN Wej; (jak po *Tobala*).
- TOCHEL: *Tochel* 1399 SSNO; (n.o. *Toch* SSNO, Koz I, 35 : *Tabiasz*, *Tomasz* SI).
- TOCZKULAK: *Toezkulak* 1786 BubN; (n.o. **Toczul*, -i- : *Toczek* BubN : ap. *toczek* SW, SGP).
- TOFEL: *Tofel* 1875 AM Lid Brd; (ap. *tof*, *taf* SW).
- TOKALSKI: *Tokalski* 1891-1914 RospSNSK; (n.o. **Tokal*, -i- : *Tok* RospSNSK : ap. *tok* SW).
- TOKULSKI: *Tokulski* 1779 LMP; (n.o. **Tokul*, -i- : *Tok* RospSNSK : ap. *tok* SW).
- TOMAL: *Thomal* 1423, 1490 SSNO; *Tumil* 1611 UG BanA (stp. $\bar{a} \geq i$); *Tomal* 1855 WPP 159 Bch; 1846 TP 3609 Mch; *Tomalowna* 1843 ACC Łow; *Thomall* 1749 UG RogN Mab; (n.o. *Toma*, *Tomasz*, *Tomastaw*, *Tomistaw* SSNO).
- TOMALA: *Thomala* 1444 SSNO; 1583 RospSNSK; *Tomala* 1694 ACC; 1789 LWKrkI; 1809 RospSNSK; 1855 WPP 26 NSąc; 1855 WPP 56 Wad; 1855 WPP 81 Bch; 1851 WPP 115 Res; 1846 TP 3778 Olk; 1846 TP 258 Zam; 1864 SOR Opt; 1846 TP 211 Krs; 1846 TP 3145 Wln; 1864 SOR Rad; 1846 TP 3141 Srd; 1846 TP 3127 Kal; 1846 TP 238 Łuk; 1829 AM Łow; *Tomalina* 1833 AM Wyd 8 Płc; (jak po *Tomal*).
- TOMALAK: *Tomalak* 1794 BM; 1855 WPP 55 NSąc; 1829 AM PtkT; 1846 TPD 3150 Srd; 1846 TP 3125 Kal; 1861 TPD 3149 Łęc; 1830 AM Kok D3033 Nsz; (cf. *Tomal*, *Tomala*).
- TOMALCZYK: *Tomalezyk* 1846 TPD 3151 Srd; 1846 TPD 3147 Kal; (cf. *Tomalek*).
- TOMALEK: *Tomalek* 1846 TPD 3151 Srd; (jak po *Tomalak*).
- TOMALIK: *Tomalik* 1855 AM Brk Srd; (jak po *Tomalak*).

- TOMALIŃSKA f.: *Tomalińska* 1836 ACC Łow; (jak po *Tomalak*).
- TOMALKA: *Tomalka* 1846 TPD 3151 Srd; (jak po *Tomalak*).
- TOMALOWSKI: *Tomalowsky* 1679 RospSNSK; (jak po *Tomalak*).
- TOMALSKI, TUMALSKI: *Tomalski* 1700 ACC; *Thomalski* 1895 RospSNSK;
Tomalski 1855 WPP 50 Jas; 1846 TP 257 Zam; 1861 TPD 3148
 Kon; *Tumalska* 1833 AM PtkK D4484; *Tomalski* 1851 AM Orl D4215
 Nsz; (jak po *Tomalak*), zob. TOMOLSKI.
- TOMEL: *Tomel* 1380 SSNO; *Thomel* 1450 SSNO; *Thomelka* f. 1745 Rosp
 SNSK; *Tomel* 1855 WPP 87 Wad; (jak po *Tomal*), zob. TOMIL.
- TOMELIK: *Tomelik* 1657 UG BaA; (cf. *Tomel*).
- TOMIL: *Thomil* 1372 SSNO; (jak po *Tomal*), zob. TOMEL.
- TOMILEWSKI: *Thomilesky* 1638 RospSNSK; (cf. *Tomil*, *Tomia*, *Tomito*,
 n.m. *Tomitów*, *Tomitowo* SG), zob. TOMIŁOWSKI.
- TOMIŁA: *Tomia* XX w. Koz I, 86; (jak po *Tomal*).
- TOMIŁO: *Tomylo* 1471 SSNO; *Tomio* 1846 TP 250 Zam; (jak po *Tomal*).
- TOMIŁOWSKI: *Tomitowski* 1846 AM Jab D2660 Brd; (jak po *Tomilewski*),
 zob. TOMILEWSKI.
- TOMKALSKI: *Tomkalski* 1841 AM Rot 16 Płc; *Tomkalska* 1840 AM Lin
 D3332; (cf. *Tomkała*).
- TOMKAŁA: *Tomkała* 1846 TP 3130 Kon; (n.o. *Tomek*, *Tomk*, *Tomko*, *Tomka*
 : *Tomasz*, *Tomasław*, *Tomisław* SSNO).
- TOMKIEL?: *Tomkiel*, *Tąkiel*, *Tonkiel* 1576 KozR 5, 428; (n.o. *Tomek*,
Tomk, *Tomko*, *Tomka* : *Tomasz*, *Tomasław*, *Tomisław* SSNO, ap. czes.
tonkiel 'orkisz' KozR 5, 428).
- TOMKIELSKI: *Tomkielska* 1854 AM Śrń D4695 Nsz; *Tomkielski* 1847 AM
 Kar D2699 Lin; *Tomkielska* 1832 AM Lig 7 Srp; (cf. *Tomkiel?*).
- TOMLIN: *Thomlini* 1371 SSNO; *Thomlin* 1434 SSNO; (n.o. **Tomla* oraz
 cf. *Tomel*).
- TOMOCHAŁA: *Tomochała* 1855 WPP 93 Wad; (n.o. **Tomoch* : *Toma*, *Tomasz*,
Tomasław, *Tomisław* SSNO, typ jak: *Dar-och*, *Jak-ooch* Koz I, 33).
- TOMOLSKI: *Tomolski* 1730 UG WojN Gdn; (n.o. **Tomol*, -ł- : *Toma*, *To-*
masz : *Tomasław*, *Tomisław*), zob. TOMALSKI, TUMALSKI.
- TOMUL: *Tomul* 1855 WPP 38 Bch; (jak po *Tomal*).
- TOMULA: *Tomula* 1801 ACC Łow; (jak po *Tomal*), zob. TOMUŁA.
- TOMULECKA f.: *Tomulecka* 1833 ACC Łow; (cf. *Tomułka*).
- TOMULSKA f.: *Tomulska* 1846 TP 3130 Kon; (cf. *Tomul*, *Tomula*, *Tomuła*).
- TOMUŁA: *Tomula* 1536, 1748 RospSNSK; *Tomuła* 1846 TP 243 RdzP;
 (jak po *Tomal*), zob. TOMUŁA.

- TOMUŁKA: *Tomułka* 1567, 1652 RospSNSK; *Thomulka* XIX w. RospSNSK;
(cf. *Tomuła*).
- TONEL: *Tonel* 1465 SSNO; (n.o. *Ton* : *Antoni* SSNOk, *Tona* ZarP, 399).
- TONIUŁA: *Toniula* 1846 TP 3609 Mch; (n.o. *Ton* : *Antoni* SSNOk, gw.
Tonio(u)).
- TOPIEL: *Topel* 1866 RospSNSK; (jak po *Topiela*).
- TOPIELA: *Topela* 1838 UG MazN Szt; (ap. *topieć*, *topiela* SW).
- TOPIELSKA f.: *Topielska* 1855 AM Gol 30 Srp; (cf. *Topiel*, *Topiela*,
n.m. *Topiele*, *Topielec* SG).
- TOPOŁA: *Topoła* 1846 TP 3146 Wln; (ap. *topieć*, *topieć*, *top* SW).
- TOPYŁA: *Topyła* 1846 TP 220 Lub; (jak po *Topoła*).
- TOPYŁO: *Topyło* 1846 TP 221 Lub; (jak po *Topoła*).
- TORAL: *Thoral* 1520 Koz I, 73; (ap. *tor* ASStp, *turać*, *turać* się
SW).
- TORKUŁ: *Torkuł* 1796 BM; (ap. *torknąć*, *tork* SW).
- TOROPİŁO: *Toropito* 1855 WPP 40 Jas; (ap. *toropieć* się ASStp).
- TORPIOŁ: *Torpioł* 1846 TP 3139 Łęc; (ap. *torp*, *torpa*, *tarpac* SW).
- TRACIŁCOWSKI: *Tracilcowski* XX w. Koz I, 86; (n.o. **Tracil(e)k*- :
**Tracil*- : ap. *traciec* SW).
- TRAFALCZYK: *Trafalczyk* XX w. RospSNSK; (cf. *Trafała*).
- TRAFALSKI, TROFALSKI: *Trofalski* 1846 TP 3142 Srd; *Trafalski* 1864
AM Tum Łęc; (jak po *Trafalczyk*).
- TRAFALA: *Trafała* 1784 MChW III, Pyz; (ap. *traf*, *trafa*, *trafic* SW).
- TRAL: *Tral* 1403 SSNO; (ap. *trzeć* ASStp, *treć*, *trzeć* SW).
- TRALA: *Trala* 1846 TPD 3152 Wln; (jak po *Tral*).
- TRĄBALSKI: *Trąbalski* 1846 TP 258 Zam; (cf. *Trąbała*).
- TRĄBAŁA: *Trąbała* 1536 Koz I, 84; *Trambale* 1870 RospSNSK; (n.o.
Trąba RospSNSK : ap. *trąba* L, SW).
- TRĄBULUK: *Trąbuluk* 1846 TP 120 Hrb; (n.o. **Trąbul*, -i- : *Trąba*
RospSNSK : ap. *trąba* L, SW).
- TRĄKAŁA: *Trąkała* 1846 TP 225 Lub; (ap. *trąk* SW).
- TREPIŁOWSKI: *Trepilowski* 1700 KSW II, 197; (n.o. **Trepil*- : ap.
trapieć L, SW).
- TRETEL: *Tretel* 1404 SSNO; (n.o. *Tret* SSNO : ap. *tret*, *tryt*, *tre-*
ta ASStp).
- TRĘDEL, TRENDEL: *Trędel* 1583 KozR 31, 3465; *Trendell* 1679 UG SitN;
Trendel 1705 UG SitN; 1848 UG Iwcn Puc; (ap. *trędać* 'kręcić
się, plasać' KozR 31, 3465, n.o. *Trend* : ap. *trąd* UG SitN,
UG Iwcn).

- TRĘDELSKI: *Trędełski* 1777 KSW I, 668; (cf. *Trędel*, *Trendel*).
- TRĘPALSKA f.: *Trępalska* 1845 AM Bls 20 Płc; (n.o. **Trępal*, -ż- : ap. *trępać* SW).
- TROCHAŁA: *Trochalla* XX w. RospSNSK; (n.o. *Trocha* RospSNSK : ap. *trocha* SW).
- TROCHLIK?: *Trochlyk* 1440 SSNO; (n.o. **Troch(e)l-* : *Troch*, *Trocha* SSNO : ap. *trocha* L, *truchla*, *tróchla* SW).
- TROMAŁA: *Tromała* 1497 Koz I, 73; (ap. *trom* ASStp).
- TROPEL: *Tropel* 1731 UG BanN Wej; (n.o. *Trop* : ap. *tropić* UG BanN).
- TROSZCZEL: *Troszczel* XV w. KozR 5, 428; (n.o. *Troszcza*, *Troska*, *Troszka* SSNO : ap. *troszczyć*, *troszczyć się* L).
- TRUBALEWSKI: *Trubalewski* 1863 AM Bła 38 Płc; (n.o. **Trubal*, -ż- : ap. *trubować*, *turbować* SW).
- TRUKAŁA: *Trukała* 1866 AM Bod 80 Płc; (ap. *trukać* SW).
- TRYBAŁA: *Trybala* 1855 WPP 28 Wad; 1837 UG Siera Wej; (n.o. *Tryb* SSNO : ap. *tryb*, *trybować* ASStp, SW, *trzebić* UG Siera), zob. TRYBAŁA.
- TRYBALSKA f.: *Trybalska* 1832 AM Kok D3035 Nsz; (cf. *Trybala*, *Trybała*).
- TRYBAŁA: *Trybala* 1494 SSNO; *Trybała* 1855 WPP 102 Wad; 1855 WPP 165 Bch; 1852 WPP 103 Res; 1846 TP 3464 Mch; 1846 TP 3146 Wln; (n.o. *Tryb* SSNO : ap. *tryb*, *trybować* ASStp, SW), zob. TRYBAŁA.
- TRYBEL: *Trybel* 1856 WPP 55 Res; 1846 TP 251 Zam; 1846 TP 3136 Łęc; 1838 AM Kob 13 Płc; (n.o. *Tryb* SSNO : ap. *tryb*, *trybować* ASStp, SW, *trybel* SW).
- TRYBOŁOWSKI: *Trybołowski* 1855 WPP 38 Bch; (n.o. **Tryboł-* : *Tryb* SSNO : ap. *tryb*, *trybować* ASStp, SW).
- TRYBUL: *Tribul(a)* 1753 UG Gęba; *Trybul* 1840 UG Siera Wej; (jak po *Trybala*).
- TRYBULA, TRIBULA: *Tribula* 1579 Koz I, 79; *Tribulla* 1680 UG SitN; *Trebula* 1742 UG SitN Puc; (jak po *Trybala*), zob. TRYBUŁA.
- TRYBULEC: *Trybulec* 1846 TP 3407 Mch; (cf. *Trybul*, *Trybula*, *Tribula*, *Trybuła*).
- TRYBULSKI, TRIBULSKI: *Trybulski* 1726 ACC; 1855 WPP 3 Jas; *Tribulski* 1852 WPP 3 Res; *Trybulski* 1830 AM Kok D3033 Nsz; 1841 AM Bor 16 Srp; (jak po *Trybulec*).
- TRYBUŁA: *Trybuła* 1855 WPP 62 NSąc; 1855 WPP 89 Wad; 1855 WPP 82 Res; 1846 TP 257 Zam; 1846 TP 225 Lub; 1846 TP 3450 Mch; (jak po *Trybała*), zob. TRYBULA, TRIBULA.

- TRYBUŁOWSKI: *Trybułowski* 1832 AM Boż 7 Srp; XX w. UG Sula Moń;
(cf. *Trybuła*).
- TRYCZAŁEK: *Tritschalek* 1866 RospSNSK; (n.o. **Tryczał-* ap. *trycać*,
trykać SW).
- TRYNDUŁA?: *Trindula* (1460) SSNO; (ap. *trędać* 'kręcić się, pisać'
KozR 31, 3465, *tryndać się* SGP, SW).
- TRYNKAŁA: *Trynkała* 1855 WPP 137 Jas; (ap. *trynkać* SW).
- TRYNKUŁA: *Trynkuła* 1855 WPP 150 Jas; (jak po *Trynkała*).
- TRZASKAŁA: *Trzaskalanka* 1726 ACC; *Trzaskala* 1861 TPD 3149 Łęc;
1827 AM Łow; (ap. *trzask*, *trzaskać* SW), zob. TRZASKAŁA.
- TRZASKALIK: *Trzaskalik* 1835 RospSNSK; (cf. *Trzaskala*, *Trzaskata*).
- TRZASKALSKI: *Trzaskalska* 1826 AM Łow; *Trzaskalski* 1884 AM Daw Kut;
1835 AM Kob 10 Płc; 1847 AM Chr D1870 Ryp; 1817 AM BrzP
1 Brd; (jak po *Trzaskalik*).
- TRZASKAŁA: *Trzaskata* Koz I, 84; (jak po *Trzaskala*), zob. TRZAS-
KALA.
- TRZASŁO: *Trzasło* 1851 WPP 10 Bch; (ap. *trzasnąć* SW).
- TRZĄSALSKI: *Trzasałska* 1847 AM KolW D3080 Nsz; *Trzasałski* 1853 AM
Byd 32; (cf. *Trzasała*).
- TRZĄSAŁA: *Trzasała* 1522 Koz I, 84; 1857 AM Kob 32 Płc; (ap. *trzą-*
sać Cn, L, SW).
- TRZCIEL?: *Trsel* 1378 SSNO; (ap. *trzcia*, *trcía* ASStp).
- TRZEBAŁA: *Trzebala* 1400-1434 SSNO; (n.o. *Trzeba* : *Trzebiemir*, *Trze-*
biemysł, *Trzebiesław*, *Trzebomysł* TaszN, 101, ap. *trzebić* ASStp,
SW).
- TRZEBIELA: *Schebiella* XX w. RospSNSK; (jak po *Trzebata*).
- TRZEBILSKI: *Schybilsky* 1866 RospSNSK; (cf. *Trzebiela*, *Trzebita*).
- TRZEBIŁA: *Schiebilla* XX w. RospSNSK; (jak po *Trzebata*).
- TRZEBLICKI: *Scheblitzki* XX w. RospSNSK; (n.o. **Trzeblik* : *Trzebie-*
ła).
- TRZEOŁ: *Trebol* 1490 SSNO; (jak po *Trzebata*).
- TRZECIELSKI: *Tretelsky* 1793, 1808 RospSNSK; (n.o. **Trzecieli-* : ap.
trzeci L, SW).
- TRZEDUŁA: *Trzedula* 1751 RospSNSK; (jak po *Strzedata*), zob. STRZE-
DUŁA, STRZODUŁA.
- TRZEPAŁA: *Trzepała* 1846 TP 3145 Wln; 1861 TPD 3149 Łęc; (ap.
trzepać SW).
- TRZEPEL: *Trzepel* 1841 KozR 5, 428; (jak po *Trzepała*).
- TRZEPEŁKA: *Trzepelka* 1824 RospSNSK; (cf. *Trzepała*, *Trzepel*).

- TRZEPLA: *Trzepla* 1855 WPP 80 Bch; (ap. *trzepląc* SW).
- TRZĘSIEL: *Tschaschel* XX w. RospSNSK; (ap. *trząś* SW).
- TRZPIEL: *Trzpiel* 1846 TP 233 Łuk; (ap. *trząpić, trząpić się* SW).
- TRZPIELA: *Trzpiela* 1555 Koz I, 76; (jak po *Trzpiel*).
- TRZPIOŁA: *Trzpoła* 1434 SSNO; *Trzpyoła* 1485 SSNO; 1555 Koz I, 77; (ap. *trząpić 'swędzić, błyszczyć'* Kozr 5, 435).
- TRZPIOŁEK: *Trzpyalek (Trzpyolek)* 1443 SSNO; (cf. *Trzpioła*).
- TRZPIOŁKA: *Trzszpolka* 1479 SSNO; (jak po *Trzpiołek*).
- TRZYBULSKI: *Trzybulski* 1724 LIC; (cf. *Trzybuł, Trzybuła*).
- TRZYBUŁ: *Tribulle* 1668 UG KlamN; (ap. *trzybić, trzebić* SW), też TRZYBUŁA.
- TRZYBUŁA też TRZYBUŁ.
- TRZYMAŁA: *Trischmala* 1743 RospSNSK; (ap. *trzymać* SW).
- TRZYMAŁKA: *Trzymałka* 1743 RospSNSK; (cf. *Trzymała*).
- TUBAŁA: *Tubala* Koz I, 128; (ap. *tuba* L, SW).
- TUBALSKI: *Tubalski* 1833 AM Bąd 13 Nsz; (n.o. **Tubal*, -ż- : ap. *tuba* SW).
- TUBEL: *Tubel* 1564 Koz I, 76; (jak po *Tubala*).
- TUCHALSKI: *Tuchalski* 1832 AM Słp 7 Płc; 1847 AM Ksz D3253 Włc; *Tuchalska* 1832 AM Lun D3457 Nsz; 1843 AM Czur D1972 Lin; *Tuchalski* 1857 AM, Lig 32 Srp, 1841 AM Kcn D2727 Sz; 1830 AM Ryp D5053; (cf. *Tuchała*).
- TUCHAŁA: *Tuchale* XIX w. RospSNSK; (n.o. **Tuch(a)*, zapewne formacja hipokorystyczna, podobnie jak *Tusza* TaszN, 101, por. n.m. *Tuchów* SG).
- TUCHEL: *Tuchel* 1834 AM Rot 9 Płc; 1843 AM Beń 18 Srp; (jak po *Tuchała*).
- *TUCHŁA: *Tuchlina* 1668 LIC; (jak po *Tuchała*), też *TUCHŁA.
- TUCHLIŃSKA f.: *Tuchalińska* 1814 UG FranN Krt; (cf. *Tuchel, Tuchla*, n.m. *Tuchlino* UG FranN).
- *TUCHŁA też *TUCHŁA.
- TUCHOLA: *Tucholla* 1841 UG MazN Szt; (n.o. **Tuch(a)*, zapewne formacja hipokorystyczna, podobnie jak *Tusza* TaszN, 101, n.m. *Tuchola* SG), zob. TUCHOŁA.
- TUCHOLKA: *Tucholka* 1798, 1824 UG WesN Tcz; (cf. *Tuchola*), zob. TUCHOŁKA.
- TUCHOLSKI: *Tucholský* 1616 UG RogN; *Tucholsky* 1866 RospSNSK; *Tucholski* 1855 WPP 79 Wad; 1834 AM Prb 9 Płc; *Tucholska* 1835 AM Kłk D2927 Włc; 1847 AM Lun D3472 Nsz; *Tucholski* 1834 AM Jat

- D2661 Lin; 1830 AM Goz 5 Srp; XX w. UG Kleca Can; *Tucholska*
 1844 AM Kcn D2727 Sz; *Tucholski* 1831 AM Rog D4878 Ryp; 1831
 AM Dób D2372 Byd; *Tucholska* 1847 AM Bob 14 Brd; *Tucholski* 1898
 UG IckN Kwd; 1838 UG MazN Szt; 1873 UG Oln Mab; *Tucholska*
 1791 UG WesN Tcz; (cf. *Tuchola*, *Tuchoła*, n.m. *Tuchola* SG).
- TUCHOŁA: *Thuchola* 1449 SSNO; 1543 Koz I, 77; (jak po *Tuchała*).
 zob. TUCHOŁA.
- TUCHOŁKA: *Tuchołka* 1412 SSNO; *Tuchołka* 1837 AM Łum D3847 Ryp;
 (cf. *Tuchoła*), zob. TUCHOŁKA.
- TUCHULSKI: *Tuchulski* 1853 AM Rok 28 Płc; (n.o. **Tuchul*, -ż- ;
 **Tuch(a)*, zapewne formacja hipokorystyczna, podobnie jak *Tu-
 sza* TaszN, 101).
- TUCZYŁA: *Tuczyła* 1855 WPP 6 Jas; (ap. *tuczyć* SW).
- TUKAŁA: *Tukała* Koz I, 84; (ap. *tukać* SW).
- TUMIGRAŁA: *Thumigrała* 1443 SSNO; (ap. gw. *tu + mi + grać*, por. gw.
tumidata).
- TUNEL: *Tunel* 1488 SSNO; (n.o. *Tuni* SSNO : *Antoni*), zob. TUNIL.
- TUNIL: *Tunil* 1368 SSNO; (jak po *Tunel*), zob. TUNEL.
- TUNKIEL: *Thunkel* 1471 SSNO; (n.o. *Tunek?* : *Tuni* SSNO : *Antoni*).
- TUPALSKI: *Tupalski* 1846 TP 3131 Kon; (cf. *Tupała-*, *Tupało*).
- TUPAŁA-: *Tupała-* Koz I, 84; (ap. *tupać* SW).
- TUPAŁO: *Tupało* 1846 TP 117 Hrb; (jak po *Tupała*).
- TUPLIK: *Tuplik* 1841 UG MazN Szt; (n.o. **Tup(e)l*, -ż- : ap. *tupać*
 UG MazN, *tuplować* SW).
- TURALCZYK: *Turalczyk* 1848 AM Błt 20 Gon; (cf. *Turała*).
- TURALSKI: *Turalski* 1855 WPP 191 Jas; 1843 AM Drb 19 Płc; 1842 AM
 Jeż 17 Srp; XX w. UG IWA Can; (jak po *Turalczyk*).
- TURAŁA: *Turała* XVI w. Koz I, 84; 1855 WPP 1 Wad; 1834 AM Drb 10
 Płc; (ap. *turać* SW, SGP).
- TURCHAŁA: *Turchala* 1856 WPP 51 NSąc; (ap. *turchać* ≡ *turkać*, por.
turkoć, *turchoć* SW), zob. TURCHAŁA.
- TURCHAŁA: *Turchała* 1846 ZP 119 Hrb; (jak po *Turchala*), zob. TUR-
 CHAŁA.
- TURCHOŁ: *Turchoł* 1846 TPD 3791 Olk; (jak po *Turchala*).
- TURGIEL: *Turgiel* XX w. Koz I, 76; (ap. *turgnąć* SW).
- TURULSKI: *Turulska* 1832 AM Bąd Nsz; *Turulski* 1831 AM Sał D5165
 Ryp; (n.o. **Turul*, -ż- : ap. *turać* SW, SGP).
- TUSZAŁSKA f.: *Tuszalska* 1865 AM Rot 76 Płc; (n.o. **Tuszał*, -ż- :
Tusza TaszN, 101, ap. *tuszyć*, *tusza* SW).

- TUZALEK: *Tuzalek* 1855 WPP 36 Wad; (n.o. **Tuzal*, -ż- : ap. *tuzad*, *tuza* SW).
- TYKALEWICZ: *Tykalewicz* 1861 AM Słp 36 Płc; (n.o. **Tykal*, -ż- : ap. *tykać* SW).
- TYKIEL: *Tykiel* 1846 TPD 3791 Olk; (ap. *tykać*, *tyk* SW).
- TYKIELA: *Tykiela* 1855 WPP 23 Bch; (jak po *Tykiel*).
- TYŁA: *Tyła* XX w. Koz I, 87; (ap. *tyć* SW).
- TYMCZAL: *Tymczal* 1852 WPP 144 NSąc; (n.o. ukr. *Tymko*, pol. *Tymoteusz* SI).
- TYMEL: *Thymel* 1457 SSNO; *Tymel* 1830 AM Łow; (n.o. *Tyma* SSNO : *Tymoteusz*).
- *TYMULA: *Tymulanka* 1797 AM Ras; (jak po *Tymel*), też *TYMUŁA.
- *TYMUŁA też *TYMULA.
- TYPAŁA: *Typała* 1846 TP 220 Lub; (ap. *typolić*, *typ* SW).
- TYRAŁA: *Tyrala* 1606 KSW I, 551; 1855 WPP 5 Wad; (ap. *tyrać*, L, SW), zob. TYRAŁA.
- TYRALSKI: *Tyralski* 1780 LMP; 1841 TP 385 Opn; 1856 AM Sik 31 Płc; (cf. *Tyrala*, *Tyrał*, *Tyrała*).
- TYRAŁ: *Tyral* 1788 BubN; (jak po *Tyrala*).
- TYRAŁA: *Tyrała* 1534 Koz I, 84; *Teralla* 1693 RospSNSK; *Tyrała* 1788 BubN; *Tyrala* 1873-75 RospSNSK; *Tyrała* 1852 WPP 124 NSąc; 1864 SOR Opt; (jak po *Tyrala*), zob. TYRAŁA.
- TYRKIEL: *Tyrkiel* 1855 WPP 15 NSąc; (ap. *tyrknąć* SW).
- TYRKOŁA: *Tyrkola* 1309 SSNO; (ap. *tyrkotać* SW, *tarkać*, *tarkotać* ASStp).
- TYRŁO?: *Tirlo* 1387 SSNO; *Tyrlo* 1406 SSNO; (ap. *tyrać* ASStp, SW).
- TYRMUŁA: *Tchirmulla* 1743 RospSNSK; (ap. *tyrmanić* SW).
- TYRPUŁA: *Tyrpuła* 1855 WPP 130 Wad; (ap. *tyrpać* SW).
- TYRYŁO: *Tyryło* 1846 TP 243 RdzP; (jak po *Tyrło?*).
- UCHAL: *Uchal* 1652-53 KozR 31, 3377; (n.o. *Ucho* SSNO : ap. *ucho* L), zob. OCHAL.
- UCHALIC: *Uchalicz* 1416 SSNO; (cf. *Uchal*).
- UCISŁO: *Ucisło* 1855 WPP 62 NSąc; (ap. *ucisnąć* SW).
- UDAŁA: *Udała* 1626 LCh; *Udalonka* 1836 ACC Łow; (ap. *udać* L, SW).
- URBALA: *Urbalanka* 1785 ACC; *Urbala* 1846 TP 211 Krs; (n.o. *Urban* SI).
- URBALEWSKI: *Urbalewski* 1795 AM RdzCh D4847; (cf. *Urbala*).
- URGAL: *Hurgol* 1864 RospSNSK; (ap. gw. *urgać* SW).
- *USIEWAŁA też *USIEWAŁA.

*USIEWAŁA: *Usiewalonka* 1827 AM Pac 2 Gon; (ap. *usiewać* SW), też

*USIEWAŁA.

USTAL: *Ustal* 1393 SSNO; (ap. *ustać* ASStp, SW), zob. USTAŁ.

USTALIC: *Ustalic* 1204 SSNO; (cf. *Ustał*, *Ustał*).

USTAŁ: *Ustał* 1846 TPD 3147 Kal; (jak po *Ustał*), zob. USTAŁ.

UŚMIAŁ: *Uśmiał* 1846 TP 3808 Stn; (ap. *uśmiać się* SW).

UTYKAŁ: *Utikał* XX w. RospSNSK; (ap. *utykać* SW).

UTYŁA: *Utyła* 1819 RBK Wln; (ap. *utyć* SW).

UWIJAŁA: *Uwijała* 1846 TPD 3152 Wln; (ap. *wijać* SGP).

UZYWAŁA: *Uzywała* 1717 UG BanN Wej; (ap. *uzywać* SW).

*WACEL: *Wacelowa* 1823 UG SierA Wej; (n.o. *Waca* GalNP : *Wacław*).

WACHALSKI: *Wachalski* 1852 RospSNSK; (cf. *Wachał*).

WACHAŁ: *Wachał* 1855 WPP 191 Bch; (n.o. *Wach* : *Wawrzyniec*, RospS, 49, SmoczS, 67, ZarP, 400, ap. *wachać*, *wahać* SW).

WACHEL: *Wachel* 1534 Koz I, 76; 1855 WPP 59 Jas; 1852 WPP 6 Bch; 1846 TP 3450 Mch; XX w. UG KlecA Can; (jak po *Wachał*), zob.

WACHEŁ.

WACHELA: *Wachela* 1846 TP 3145 Wln; 1846 TP 3139 Łęc; (jak po *Wachał*).

WACHELKA: *Wachelka* 1846 TP 3145 Wln; (cf. *Wachel*, *Wachela*).

WACHELSKI: *Wachelski* 1850 AM Pac 29 Gon; *Wachelska* 1851 AM Ksz D3257 Włc; (jak po *Wachelka*).

WACHEŁ: *Wacheł* 1855 WPP 104 Wad; (jak po *Wachał*), zob. WACHEL.

WACHLA: *Wachla* 1846 TP 3809 Stn; 1754 MChW I, 273 Koś; (jak po *Wachał*).

WACHLAK: *Wachlak* 1833 AM Bod 8 Płc; (cf. *Wachel*, *Wachela*, *Wacheł*, *Wachla*).

WACHLEWICZ: *Wachlewicz* 1836 AM Doń D2246 Ryp; (jak po *Wachlak*).

WACHLIK: *Wachlik* 1846 TP 3129 Kal; (jak po *Wachlak*).

WACHOL: *Wachol* 1841 AM Dan 16 Płc; (jak po *Wachał*).

WACHOLSKI: *Wacholski* 1833 AM Lut 8 Srp; (cf. *Wachol*).

WACHOLEK: *Wacholek* XX w. Koz I, 78; (n.o. **Wachol-* oraz cf. *Wachol*).

WACHULA: *Wachula* XX w. GalNP; (jak po *Wachał*), zob. WACHUŁA.

WACHULEC: *Wachulec* 1846 TP 3451 Mch; (cf. *Wachula*, *Wachuła*).

WACHULSKI: *Wachulski* 1846 TPD 1622 PtkT; 1842 AM Gon 17; *Wachul-ska* 1846 AM Sam D5281 Byd; (jak po *Wachulek*).

WACHUŁA: *Wachuła* 1593 RospSNSK; *Wachuła* 1789 LWKrkI, 1846 TP 3145 Wln; (jak po *Wachał*), zob. WACHULA.

- WACIOŁEK: *Waciołek* 1855 WPP 71 Jas; (n.o. **Wacioł-* : gw. *Wacio*, *Wacia* : *Wacław*, *Wacława*).
- WACIUŁA: *Waciuła* 1846 TP 116 Hrb; (n.o. gw. *Wacio*, *Wacia* : *Wacław*, *Wacława*).
- WACULIK: *Watzulik* XX w. RospSNSK; (cf. *Waciuła*).
- WADEL: *Wadel* 1855 WPP 30 NSąc; (ap. *wadzaś*, *wadziś* L, SW).
- WADELSKI: *Wadelski* 1846 TP 3131 Kon; (cf. *Wadel*).
- WADUŁA: *Wadula* 1777 RospSNSK; (jak po *Wadel*).
- WAGSZUL, WAKSZUL: *Wakszul* 1846 TP 258 Zam; *Wagszul* 1861 TPD 209 Krs; (ap. *wagztaf*, *waksztaf* SW).
- WAGUŁA: *Waguła* XX w. Koz I, 79; (ap. *wagowaś*, *waga* SW).
- WAJDECZKULA: *Wajdeczkula* XX w. Goła; (n.o. *Wajdeczka* : *Wajda* : ap. *wajda* Goła).
- WAKULA: *Wakula* 1855 WPP 56 Wad; (jak po *Wakuła*), zob. WAKUŁA.
- WAKULCZYK: *Wakulczyk* XX w. UG OIA BlSP; (cf. *Wakula*, *Wakuł*, *Wakuła*).
- WAKULEWSKI: *Wakulewski* XX w. UG OIA BlSP; (jak po *Wakulczyk*).
- WAKUŁ?: *Wakuł* 1446 SSNOK; (jak po *Wakuła*).
- WAKUŁA: *Vacula* 1489 SSNOK; *Wakulanka* 1740 ACC; *Wakuła* 1855 WPP 56 Wad; 1855 WPP 43 Res; 1846 TP 116 Hrb; 1846 TPD 1621 RawM; 1846 TP 244 RdzP; XX w. UG OIA BlSP; (n.o. gw. *Wako*, *Waka* : *Wacław*, *Wacława*, ap. *wakowaś* L), zob. WAKULA.
- WALCZEL: *Walczel* 1464 SSNOK; (n.o. *Walek* ZarP, 400, GalNP, BubN, Goła : *Walenty*).
- WALIŁKO: *Walitko* 1846 TP 254 Zam; (cf. *Walitko*).
- WALIŁO: *Walito* 1846 TP 120 Hrb; (ap. *waliś* SW, n.o. *Waldemar*, *Walenty*, *Walerian*, *Walery* SI).
- WALKOWCULA: *Walkowcula* XX w. Goła; (n.o. *Walkowiec* : *Walek* : *Walenty* Goła).
- WALKULA: *Walkula* XX w. Goła; (jak po *Walczel*).
- WANAL: *Wanal* 1855 WPP 73 Jas; (n.o. bkr. *Ivan*, *Vania* ZarP, 405, ukr. *Ivan* HrinS).
- WANDEL, WANDZEL: *Wandzel* 1855 WPP 87 Wad; *Wandel* 1846 TP 3131 Kon; 1844 AM Ogl D4189 Chj; (n.o. *Wanda* SI, ap. *wanda*, *wandel* SW).
- *WANDELA: *Wandelanka* 1793 BM; (jak po *Wandel*, *Wandzel*).
- WANDUŁA: *Wanduła* Koz I, 79; (n.o. *Wanda* SI, ap. *wanda* SW).
- WANDZILAK: *Wandzilak* 1855 WPP 138 Jas; (n.o. **Wandził-* : *Wandzia* *Wanda* SI, ap. *wanda* SW).

- WANIELEK: *Wanielek* XX w. RospSNSK; (n.o. **Waniel-* oraz cf. *Wani-*
*ni*to).
- WANIELIK: *Wanielik* 1895 RospSNSK; (jak po *Wanielek*).
- WANIELKO: *Wanielko* XX w. RospSNSK; (cf. *Wani*to).
- WANIEŁO: *Vanylo* 1500 SSNO; (n.o. *Wan*, *Iwan* SSNO).
- WANIOŁKA: *Waniołka* XX w. Koz I, 78; (n.o. **Wanioł-* : *Wan*, *Iwan*
SSNO, bkr. *Wania* ZarP, 405).
- WANTALA: *Wantala* 1855 WPP 10 Wad; (ap. *wanta* SW).
- WANTOŁA: *Wantoła* 1855 WPP 3 Wad; (jak po *Wantala*).
- WANTUŁA: *Wantuła* XX w. RospSNSK; (jak po *Wantala*).
- WANTUŁAK: *Wantułek* XX w. RospSNSK; (cf. *Wantuła*).
- WAPIEL: *Wapiel* XX w. Koz I, 76; (ap. *wapa* SW).
- WARCHAŁA: *Warchala* XX w. Koz I, 73; (n.o. **Warch* : *Warcisław* TaszN,
102, podobnie jak *Warsz* TaszN, 102 oraz *Wroch* : *Wrocisław*
Koz I, 35, SmoczS, 67), zob. WARCHAŁA.
- WARCHAŁ: *Warchał* 1789 LWKrkI; 1855 WPP 195 Jas; 1855 WPP 28
Wad; 1855 WPP 220 Bch; 1846 TPD 3791 Olk; 1846 TPD 3875
Stn; 1846 TP 3146 Wln; (jak po *Warchala*).
- WARCHAŁA: *Warchała* 1846 TP 3808 Stn; (jak po *Warchala*), zob. WAR-
CHAŁA.
- WARCHEL: *Varchel* 1434 SSNO; (jak po *Warchala*).
- WARCHOŁ: *Warchol* 1852 WPP 7 Res; 1846 TP 3266 Klc; 1826 TP 720
Rad; (jak po *Warchala*), zob. WARCHOŁ.
- WARCHOLIK: *Warcholig* 1788 RospSNSK; (cf. *Warchol*, *Warchoł*).
- WARCHOŁ: *Warchol* 1395, 1412 SSNO; *Varchol* 1484 SSNO; *Warchol* 1566
RospSNSK; *Warchoł* 1789 LWKrkI; 1852 WPP 175 NSąc; 1855 WPP
102 Jas; 1855 WPP 81 Bch; 1852 WPP 79 Res; 1846 TP 3581
Mch; 1846 TP 255 Zam; 1846 TP 209 Krs; 1846 TPD 3146a Wln;
1864 SOR Rad; 1867 UG MazN Szt; (n.o. **Warch* : *Warcisław*
TaszN, 102, podobnie jak *Warsz* TaszN, 102 oraz *Wroch* : *Wro-*
cisław Koz I, 35, SmoczS, 67, ap. *warchoł* L, SW), zob.
WARCHOŁ.
- WARCHOŁA: *Warchoła* 1852 WPP 154 Res; (jak po *Warchoł*).
- WARCHOŁEK: *Warchołek* 1855 WPP 79 Bch; (cf. *Warchoł*, *Warchoła*).
- WARCHOŁOWSKI: *Warcholowsky* 1668 UG KlanN; (cf. *Warchoł*, *Warchoła*,
n.m. *Warchoły* SG).
- WARCHUL: *Warchul* 1563 Koz I, 79; (jak po *Warchala*), zob. WAR-
CHUL.

- WARCHUŁ:** *Warchuł* 1885 MDU, 499 Bzn; (jak po *Warchala*), zob. **WARCHUL**.
- WARCHUŁA:** *Warchuła* 1846 TP 3808 Stn; (jak po *Warchala*).
- WARCIELSKA f.:** *Warciejska* 1838 AM Kcn D2728 Szb; (n.o. **Warcieł- : Warcisław* TaszN, 102).
- WARDAL:** *Wardal* 1846 TP 238 Łuk; (n.o. *Warda* SSNO : ap. *warda* SW, *wardawy* L, *wardać się* SW).
- WARDAŁKA:** *Wardałka* XVI w. Koz I, 84; (n.o. **Wardał-* oraz cf. *Wardal*, *Wardzała*).
- WARDZAŁA:** *Wardzała* XX w. Koz I, 84; (jak po *Wardal*).
- WARGAL:** *Wargal* 1846 TP 208 Krs; (n.o. *Warga* SSNO : ap. *warga*, *wargal* SW).
- WARGALA:** *Wargala* 1854 WPP Res; (jak po *Wargal*).
- WARGIELA:** *Wargiela* 1759 MChW I, 88 Pzn; (n.o. *Warga* SSNO : ap. *warga* L, SW, *wargaty* L).
- WARGULA:** *Wargula* XX w. Koz I, 79; (n.o. *Warga* SSNO : ap. *warga* L, SW, *wargaty* L, *wargula* SW, SGP), zob. **WARGUŁA**.
- WARGUŁA:** *Warguła* XX w. Koz I, 79; (jak po *Wargiela*), zob. **WARGULA**.
- WARKAŁA:** *Varkala* 1437 SSNO; (n.o. *Warko?* : *Warcisław*, *Wrocisław* SSNO, ap. *wark*, *warch* ASStp, *warkać*, *warczyć* L).
- WAROL:** *Warol* XX w. Koz I, 78; (n.o. *Warcisław*, *Wrocisław* SSNO).
- WARSZAL:** *Warszal* 1837 AM CzsChj D2061 Chj; (n.o. *Warsz* AM CzsChj D2061, SSNO : *Warcisław*, *Wrocisław* SSNO).
- WARSZAŁA:** *Warszała* 1546 Koz I, 84; (jak po *Warszal*).
- WARSZAŁEK:** *Warszałek* 1855 WPP 31 Jas; (cf. *Warszała*).
- WARSZEL:** *Warszel* 1399 SSNO; *Warsel* 1704 RospSNSK; (jak po *Warszal*).
- WARSZOŁ:** *Warschol* 1471 SSNO; (jak po *Warszal*).
- WARSZYLEWICZ:** *Warszylewicz* XX w. Koz I, 128; (n.o. **Warszyl*, -i- : *Warsz* AM CzsChj D2061, SSNO : *Warcisław*, *Wrocisław* SSNO oraz cf. *Warszel*).
- WARTALIK:** *Wartalik* 1855 WPP 6 Jas; (cf. *Wartała*).
- WARTALSKI:** *Wartalska* 1830 AM Dób D2372 Byd; *Wartalski* 1835 AM Grc D2658 Śwc; (jak po *Wartalik*).
- WARTAŁA:** *Warthala* 1425 SSNO; *Wartała* 1846 TP 3718 Olk; (n.o. *Warta* : *Warcisław*, *Wrocisław* SSNO, ap. *wartać się* ASStp, *wartać*, *wartowac* SW).
- WARTAŁKA:** *Wartalka* 1403 SSNO; (jak po *Wartalik*).
- WARTEL:** *Vartel* XX w. UG GinA; (jak po *Wartała*).

- WARTOŁOWICZ: *Wartołowicz* 1849 AM Kob 24 Płc; (n.o. **Wartoł-* : *Warta* : *Warcisław*, *Wrocisław* SSNO, ap. *wartać się* ASStp, *wartać*, *wartować* SW).
- *WARTYBULA: *Wartybulanka* 1623 MączN; (n.o. **Wartyba* : *Warta* : *Warcisław*, *Wrocisław* SSNO, ap. *wartać się* ASStp, *wartać*, *wartować* SW, typ jak: *Koc-yba*, *Mat-yba* Koz I, 98), też *WARTYBUŁA.
- *WARTYBUŁA też *WARTYBULA.
- WARYŁA: *Warella* 1566 RospSNSK; (ap. *waracć* SW).
- WARZAŁA: *Varzala* 1545 KSW I, 20; (ap. *warzyć*, *warzacć* ASStp, L), zob. WARZAŁA.
- WARZAŁ: *Warzał* Koz I, 84; (jak po *Warzala*).
- WARZAŁA: *Warzała* XX w. Koz I, 84; (jak po *Warzala*), zob. WARZAŁA.
- WARZEL: *Warzel* 1581 KozR 5, 430; (jak po *Warzala*).
- WASIAŁKOWSKI: *Wasiałkowski* 1830 AM Lut 5 Srp; (n.o. **Wasiał(e)k-* : **Wasiał-* : *Waś*, *Wasz* : *Wawrzyniec* GalNP; błr. *Wasia* ZarP, 406).
- WASIELA: *Wasiela* 1788 Koz I, 76; 1856 WPP 112 Wad; 1861 TPD 3149 Łęc; 1853 AM Leń D3542 Włc; 1838 AM Wtł 2 Byd; (n.o. *Wasz*, *Waś* : *Bazyli* SSNO, *Waś*, *Wasz* : *Wawrzyniec* GalNP, błr. *Wasia* ZarP, 406).
- WASIELAK: *Wasielak* 1789 LWKrkI; 1846 TP 3137 Łęc; 1854 AM Leń D3543 Włc; (cf. *Wasiela*, *Wasielo*, *Waszel*, *Wasiel*).
- WASIELSKI: *Wasielska* 1833 ACC Łow; *Wasielski* 1843 AM Leń D3532 Włc; 1841 AM KolW D3077 Nsz; 1837 AM CzsChj D2061 Chj; (cf. *Wasiela*, *Wasielo*, *Waszel*, *Wasiel*, n.m. *Wasiela* SG).
- WASIEŁO: *Wasielo* 1875 AM Lid Brd; (jak po *Wasiela*).
- WASIOŁEK: *Wasiotek* 1896 AM Lid Brd; (n.o. **Wasiot-* : *Waś*, *Wasz* : *Wawrzyniec* GalNP, błr. *Wasia* ZarP, 406).
- WASIUŁA: *Wasiuła* 1846 TP 208 Krs; (n.o. *Waś*, *Wasz* : *Wawrzyniec* GalNP, błr. *Wasia* ZarP, 406).
- WASIUŁKOWSKA f.: *Wasiułkowska* 1832 AM Lut 7 Srp; (n.o. **Wasiuł(e)k-* : cf. *Wasiuła*).
- WASKUŁA: *Waskuła* 1846 TP 3145 Wln; (ap. *waska* SW, n.o. **Was-* (z)(e)k- : *Wasz*, *Waś* : *Wawrzyniec* GalNP).
- WASŁOWICZ: *Wasłowicz* 1855 WPP 72 Jas; (jak po *Wasielak*).
- WASTELIK: *Wastelik* 1856 WPP 104 Wad; (cf. *Wasztel*).
- WASZEL, WASIEL: *Vaszel* 1388 SSNO; *Wasiel* 1624 KSW I, 438; 1753 KSW I, 568; 1846 TP 225 Lub; 1897 AM Łak Srd; *Wasielowna* 1812 ACC Łow; *Wasielka* 1785 MChW I, 182 Pzn; (jak po *Wasiela*).

- WASZELEWSKI, WASIELEWSKI, WASIELOWSKI:** *Wasielewski* 1846 TPD 3150 Srd; *Wasielowski* 1805 AM Błar RawM; *Wasielewski* 1849 AM PtkK D4500; 1846 AM Zag 18 Płc; 1833 AM Kow D3139 Włc; 1834 AM Krz D3282 Nsz; 1830 AM Czn D2021 Lin; *Waszelewski* 1867 AM Goz 78 Srp; 1846 AM Chr D1869 Ryp; *Wasielewska* 1842 AM Wt1 2 Byd; *Wasielewski* 1847 AM Bob 14 Brd; (jak po *Wasiełski*).
- WASZELOCH:** *Waszelech* 1821 AM BrzP 1 Brd; (jak po *Wasiełak*).
- WASZTEL:** *Wasztel* 1789 LWSI; 1846 TPD 1622 PtkT; 1851 AM Lin D3343; (n.o. **Waszta* : **Wasz* : *Wawrzyniec* SI, ap. *waszta*, *warsta* SW, typ jak: *Bach-ta*, *Błach-ta*, *Sych-ta* BrezZ, 457-62).
- WASZTYL, WARSZTYL, WASTYL:** *Wasstyl* 1526 RospSNSK; *Wasztyl* 1855 WPP 36 Wad; *Warsztyl* 1864 SOR Rad; (jak po *Wasztel*), zob. **WASZTEL**.
- WATALEWSKI:** *Watalewski* 1825 AM Gos D2532 Tch; (cf. *Watała*).
- WATALSKI:** *Watałski* 1837 AM Lip Koc; (jak po *Watalewski*).
- WATAŁA:** *Watała* 1846 TP 3718 Olk; 1855 AM LgtW Ras; (n.o. *Wata* SSNO : ap. *wata* ASStp).
- WATELA:** *Watela* 1846 TP 3674 Olk; (jak po *Watała*).
- WATOLSKI:** *Watolski* 1811 AM Lip Koc; (cf. *Watoła*).
- WATOŁA:** *Watoła* 1845 RospSNSK; 1846 TP 3784 Olk; (jak po *Watała*).
- WATRAL:** *Watral* 1855 WPP 92 Jas; (ap. *watra*, *watral* SW).
- WATRAŁA:** *Watrała* 1846 TP 3366 Mch; (ap. *watra*, *watrzeć* SW).
- WATULEWICZ:** *Watulewicz* 1855 WPP 59 Jas; (cf. *Watuła*).
- WATUŁA:** *Watuła* 1789 LWKrkI; (jak po *Watała*).
- WAWAL:** *Wawal* XX w. Koz I, 73; (n.o. *Waw-*, np. *Wawak*, *Wawła* : *Wawrzyniec* SSNO, ap. *waw-*, np. *wawóz* por. n.wł. *Wawel*).
- WAWERŁA:** *Wawerła* XX w. RospSNSK; (n.o. *Wawrzyniec* SI, ap. *wawer* SW).
- WAWŁA:** *Wawła* 1460 SSNO; (jak po *Wawal*).
- WAWRYŁ:** *Wawrył* 1816 AM Błar RawM; (n.o. *Wawro* : *Wawrzyniec* SSNO, ukr. *Wawró* HrinS).
- WAWRYŁA:** *Wawryła* 1863 AM Kłm Czt; (jak po *Wawrył*).
- WAWRYŁO:** *Vavrylo* 1474 SSNO; *Wawryło* 1846 TP Olk; 1846 TP 86 Puł; (jak po *Wawrył*).
- WAWRZEL:** *Wawrz(e)ł* 1386 SSNO; (jak po *Wawrył*).
- WAWRZKULA:** *Wawrzkuła* XX w. GołA; (n.o. *Wawrzek* : *Wawrzyniec* GołA).
- WAWRZULA:** *Wawrzula* 1855 WPP 9 Wad; (jak po *Wawrył*).
- WAZGAŁA:** *Wazgała* 1846 TPD 3152 Wln; (ap. *woźgać* SW).
- WAŻYŁO:** *Ważyło* 1595 KozR 1, 180; (ap. *ważyć* L).

- WĄCHAL: *Wąchal(e)* 1403 Koz I, 73; (ap. *wąchać* L, SW, *wąch* SW).
- WĄCHALA, WĄKALA: *Wąchala* 1852 WPP 52 NSąc; 1855 WPP 36 Bch; *Wąka-*
la 1846 TP 3126 Kal; (jak po *Wąchal*), zob. WACHAŁA.
- WĄCHALSKI, WUCHALSKI: *Wuchalski* XVI w. KozR 10, 364; *Wąchalcki* 1846
TP 3774 Olk; 1827 AM Lis D3451 Wąb; (cf. *Wąchal*, *Wąchala*. *Wą-*
kala, *Wąchała*).
- WĄCHAŁA: *Wonchala* 1566 RospSNSK; *Wąchała* 1607, 1718 Koz I, 84;
1853 WPP 52 NSąc; 1855 WPP 147 Jas; 1855 WPP 42 Wad; 1846
TP 3756 Olk; 1846 TP 3337 Klc; 1846 TP 225 Lub; 1759 MChW
I, 95 Pzn; (jak po *Wąchal*), zob. WĄCHALA, WĄKALA.
- WĄCHAŁKA: *Wąchałka* 1615 RBK; (cf. *Wąchała*).
- WĄSAL: *Wąsal* 1448 KozR 31, 3379; *Wonsel* 1636 UG NowN; (n.o. *Wąs*
SSNO : ap. *wąs* L, *wąsal* SW).
- WĄSALA: *Wąsala* 1564 Koz I, 73; 1789 LWkrkI; 1846 TP 3808 Stn;
1846 TP 226 Lub; (n.o. *Wąs* SSNO : ap. *wąs* L, *wąsala* SW).
- WĄSALSKI: *Wąsalski* 1846 TP 3139 Kon; 1850 AM Byd 31; (cf. *Wąsal*,
Wąsala).
- WĄSIEL: *Wąsiel* 1846 TP 3809 Stn; 1846 TP 218 Lub; 1839 TP 716
Rad; (n.o. *Wąs* SSNO : ap. *wąs* L, *wąsiel* SW), zob. WĄSIL.
- WĄSIELÓW: *Wąsielów* 1730 UG OkN Gdn; (cf. *Wąsiel*).
- WĄSIL: *Wąsil* 1846 TP 3770 Olk; 1846 TP 218 Lub; (n.o. *Wąs* SSNO
: ap. *wąs* L, SW), zob. WĄSIEL.
- WĄSIOŁEK: *Wąsiółek* XX w. Koz I, 78; (n.o. **Wąsiół-* : *Wąs* SSNO :
ap. *wąs* L, SW).
- WBYŁ: *Wbył* 1809 RBK Wln; (ap. gw. *wbyć* 'przybyć, zamieszkać').
- WCIĘGŁO: *Wciągło* Koz I, 85; (ap. *wciągnąć* L, SW).
- WCISŁA: *Wcisła* 1789 LWkrkI; (jak po *Wcisło*).
- WCISŁEK: *Wcisłek* 1846 TP 3132 Kon; (cf. *Wcisła*, *Wcisło*).
- WCISŁO: *Wcisło* 1410 SSNO; *Wcisło* 1512 Koz I, 85; 1620 BubN; 1707
KSW II, 635; 1855 WPP 30 NSąc; 1855 WPP 1 Wad; 1855 WPP
225 Bch; 1852 WPP 126 Res; 1846 TP 3784 Olk; 1846 TP 3453
Mch; 1846 TP 256 Zam; 1846 TP 211 Krs; (ap. *wcisnąć* ASStp,
L, SW).
- WENAL: *Wenal* 1808 UG Gęba Wej; (n.o. gw. *Wena*, *Wenia* : *Weronika*,
Więcestaw Gęba).
- WENCLOWSKI: *Wencloowski* 1810 AM Ras; (cf. *Więcel*).
- WENDAL: *Wendall* 1725 UG SitN Puc; (n.wł. *Wend* 'Słowianin' UG
SitN).
- WERPYŁO: *Werpyło* 1846 TP 116 Hrb; (ap. *werp* SW).

- WERSŁO: *Wersło* 1846 TP 3472 Mch; (ap. *wersa, wersza* SW).
- WETKŁO, WETCHŁO: *Wetkło* 1534 Koz I, 85; 1619 *MączN*; *Wetechło* 1846 TP 3338 Klc; (ap. *wetknąc L, wetchnąc* SW).
- WEZDAŁ: *Wezdał* 1567 RospSNSK; (ap. *wzdąc* SW).
- WĘCHEL: *Wenchel* 1447 KozR 5, 430; (ap. *węch, wąchać* L).
- WĘCLEWSKI: *Węclewski* 1779 LMP; (cf. *Więcel*).
- WĘDZEL: *Wędzel* 1855 WPP 83 Wad; (ap. *wędzić* SW).
- WĘDZIELA: *Wędziela* XX w. Koz I, 76; (jak po *Wędzel*).
- WĘŻAŁ: *Węzał* XX w. Koz I, 84; (ap. *węza, wiąz, wiązać, więzać* SW).
- WĘŻEL: *Wężel* 1838 UG Siera Wej; (ap. *wąż* UG Siera).
- WIAŁA: *Wiała* XX w. Koz I, 84; (ap. *wiać* SW).
- WIĄCAL: *Vonzal* 1564 LWKrk II; (n.o. *Więcemiarn, Więcemił, Więcemiarn, Więcerad, Więcestaw* SSNO).
- WIĄZALIŃSKI: *Wiązaliński* 1558-59 Koz I, 84; (n.o. **Wiązał-* : ap. *wiązać* L).
- WICEL: *Vicel* 1386 SSNO; (n.o. *Wisław, Witostaw* SSNO).
- WICHEL: *Wichel* 1248, 1491 KozR 5, 430; *Wichil* 1534 Koz I, 76; *Wichłowa* 1861 TPD 121 Hrb; (n.o. *Wich* : *Wisław, Witostaw* SSNO), zob. WIECHEL.
- WICHLIŃSKI: *Wichliński* 1846 TP 3132 Kon; 1839 AM Błt 13 Gon; *Wichlińska* 1853 AM Seń 28 Płc; *Wichliński* XX w. UG Kleca Can; (cf. *Wichel*, ap. *wichład, wiktad* SW).
- WICHOLSKI: *Wicholski* 1790 UŁ UrbN; (n.o. **Wichol, -iz* : *Wich* SSNO : *Wisław* TaszN, 103; *Wisław, Witostaw* SSNO, n.m. *Wichol* SG).
- WICHULEC: *Wichulec* 1855 WPP 24 Wad; 1831 AM Bob 14 Brd; (cf. *Wichuła*).
- WICHUŁA: *Wicholy* 1566 RospSNSK; *Wychulla* 1743 RospSNSK; *Wichulla* 1820 RospSNSK; (jak po *Wichel*).
- WICKUŁA: *Wickuła* XX w. Goła; (n.o. *Wicek* : *Wicenty* Goła).
- WICZUŁA: *Wiczuła* 1846 TP 236 Łuk; (n.o. **Wicz* : *Wiciżyr, Wirzchosław, Wisław, Witostaw* TaszN, 103, 104, typ jak: *Chwali-cz, Goli-cz* Koz I, 61).
- WIDAL: *Vidal* 1520 Koz I, 73; (n.o. *-wid* : *Snowid, Zawid* TaszN, 102, *Gościwid, Bogwid* = *Bogwidza* SSNO, ap. *widać, widzied* L).
- WIDELA: *Widela* XX w. Koz I, 76; (jak po *Widal*).
- WIDELSKI: *Widelski* 1846 TP 3125 Kal; 1846 TP 3132 Kon; (cf. *Widela*, n.m. *Widel* al. *Fidel* SG).
- WIDULIŃSKI: *Widuliński* 1779 LMP; (cf. *Widuła*).
- WIDULSKI: *Widulski* 1789 LWKrkI; (jak po *Widuliński*).

- WIDUŁA: *Widula* 1789 LWKrkI; *Widulla* 1895 RospSNSK; (jak po *Widal*).
- WIECHEL: *Wechel* 1846 AM Kcn D2728 SzB; (n.o. *Wiech* SSNO, RospS, 49, SmoczS, 67 : *Wielisław* TazsN, 102, SSNO), zob. WICHEL.
- WIECHELEK: *Wyechek* 1240 KozR 31, 3472; 1520 Koz I, 76; (cf. *Wiechel*).
- WIECHUŁA: *Wiechula* XX w. Koz I, 79; (jak po *Wiechel*), zob. WIECHUŁA.
- WIECHUŁA: *Wiechulla* 1748 RospSNSK; *Wiechula* 1860 RospSNSK; (jak po *Wiechel*), zob. WIECHUŁA.
- WIECZEL: *Wieczel* 1523 Koz I, 76; (n.o. **Wiecz* : *Wielisław* TazsN, 102, SSNO, typ jak: *Chwali-cz*, *Stani-cz* Koz I, 60, 61).
- WIEDAŁ: *Wiedal* XX w. Koz I, 73; (ap. *wieść*, *wiodę* SW).
- WIEDZIAŁ: *Wiedział* 1855 WPP 81 Bch; (ap. *wiedzieć* SW).
- *WIEJAŁ: *Wiegatka* 1717 RospSNSK; (ap. gw. *wiejać* = ogpol. *wiać* L).
- WIERCHAŁ: *Wierchał* XX w. Koz I, 84; (n.o. *Wierzchosław* TazsN, 103, ap. *wierch*, *wierzch* SW).
- WIERCHLIŃSKA f.: *Wierchlińska* 1823 UG SierA Wej; (n.o. **Wierch(e)l* : *Wierzchosław* UG SierA, ap. *wierch*, *wierch* SW).
- WIERCKUŁA: *Wierckula* XX w. GołA; (n.o. *Wierciek* : ap. *wiercić* GołA).
- WIERKAŁKA?: *Wercalca* 1376 SSNO; (n.o. *Wierek*, *Wierko*, *Wierka* : *Wierciśław* SSNO, *Wiera* : *Weronika* ZarP, 400).
- WIERSZELEWSKI: *Wierszelewski* 1874 Koz I, 128; (n.o. **Wierszel* : *Wiersza(a)* : *Wierciśław* SSNO, ap. *wiersza* L, *wiersz* SW, typ jak: *Marsz(a)*, *Rad-sza* Koz I, 14, 15).
- WIERSZUŁA, WIRSZUŁA: *Virszulina* XVI w. Koz I, 79; *Wierszuła* XX w. Koz I, 79; (n.o. **Wi(e)rsz(a)* : *Wierciśław* SSNO, ap. *wiersza* L, *wiersz* SW, typ jak: *Mar-sz(a)*, *Rad-sza* Koz I, 14, 15).
- WIERZCHOLSKI, WIRZCHOLSKI: *Wierzcholski* 1833 AM Solk 2 Byd; *Wirzcholski* 1750 AM Lis D3451 Wąb; (n.o. *Wierzchol*, -ż- : *Wierzchosław* TazsN, 103).
- WIERZGAŁ: *Wiergał* 1564 Koz I, 84; (ap. *wierzgać* L, SW).
- WIERZGAŁA, WIRGAŁA: *Wisgala* 1687 RospSNSK; *Wiersgalla* 1748, 1822-1861 RospSNSK; *Wirgała* 1855 WPP 40 Jas; *Weszkałl* 1886 UG IckN Kwd; (jak po *Wiergał*).
- WIERZGUŁA: *Wirsgulla* 1743 RospSNSK; (jak po *Wiergał*).

- WIESIULEK: *Wieschiulek* 1581 RospSNSK; (n.o. **Wiesiul*, -t- : gw. *Wież*, *Wiesiu* : *Wiestaw*).
- WIESZAŁA: *Wieschalla* 1748 RospSNSK; *Wiessalla* 1874 RospSNSK; (ap. *wieszad* SW).
- WIESZAŁKA: *Wieschalka* XX w. RospSNSK; (cf. *Wieszala*).
- *WIEŚCIAŁ: *Więściatka* 1829 ACC Łow; (n.o. *Więściech*, *Więścieg?*, -*wieść* : *Dobrowieść* SSNO, ap. *wieść* SW).
- WIETOŁA: *Wietolla* 1892 RospSNSK; (ap. *wietad* SW).
- WIĘCEL, WĘCEL, WĘCZEL: *Vencel* 1212 SSNO; *Wenczel* 1377, 1459 SSNO; *Wenzel* 1646 UG GórN; 1757 UG OstN; *Wentel* 1846 TPD 3151 Srd; *Wenzel* 1846 TP 3131 Kon; *Węcel* 1833 AM Gór 7 Płc; *Venzel* 1824 AM Węc 1 SepK; *Węczel* 1837 AM CzsChj D2061 Chj; *Wentzel* 1846 UG StasN Krs; *Wanoel* 1808 UG FranN Krt; *Wenzel* 1896 UG MocN Wej; *Wentel* 1748 UG IwcN Puc; (n.o. *Więcemi*, *Więcemi*, *Więcemi*, *Więcera*, *Więcera*, *Więcera* SSNO, niem. *Wenzel*, *Wanzel* Got), zob. WIĘCYL.
- WIĘCHOŁ: *Więchoł* 1834 RospSNSK; (n.o. *Więch* RospSNSK, SSNO: *Więcemi*, *Więcemi*, *Więcera*, *Więcera* SSNO).
- WIĘCHUŁA: *Wienchula* 1743 RospSNSK; *Wienchulla* 1843 RospSNSK; (jak po *Więchoł*).
- WIĘCIOŁOWSKI: *Więcioletowski* 1836 AM Kik D2784 Lin; (n.o. **Więciolet* : *Więcemi*, *Więcemi*, *Więcera*, *Więcera* SSNO).
- WIĘCKOŁ: *Wienckiol* XX w. RospSNSK; (n.o. *Więcok*, *Więcok*, *Więcok* : *Więcemi*, *Więcemi*, *Więcera*, *Więcera* SSNO).
- WIĘCLIK: *Wenzlick* 1840 RospSNSK; (cf. *Więcok*, *Więcok*, *Więcok*).
- WIĘCUŁA: *Wiencula* 1748 RospSNSK; (n.o. *Więcemi*, *Więcemi*, *Więcera*, *Więcera* SSNO).
- WIĘCYL: *Vinczil* 1387 SSNO; *Wenczil* 1415 SSNO; (jak po *Więcok*, *Więcok*, *Więcok*), zob. WIĘCEL, WĘCEL, WĘCZEL.
- WIĘDUŁA: *Wiedula* 1748 RospSNSK; (ap. *więdnąc* SW).
- WIĘSZEL: *Wanszel* 1402 SSNO; (n.o. *Więsz*, *Więsz* : *Więcemi*, *Więcemi*, *Więcera*, *Więcera* SSNO).
- WIĘZIOŁEK: *Więziotek* Koz I, 78; (n.o. **Więziot* : ap. *więzić* SW).
- WIĘZIOŁKOWSKA f.: *Więziotkowska* 1838 AM Włk 2 Byd; (cf. *Więziotek*).
- WIJAŁA: *Wijała* 1864 SOR Rad; (ap. *wijał* SW), zob. WIŁA.
- WIKALSKI: *Wikalski* XVII w. LChI; (cf. *Wykała*).
- WILCZOŁ: *Wylczol* XX w. RospSNSK; (ap. *wilczok* SW).
- WIŁA: *Wijhla* 1648 RospSNSK; (ap. *wiok* SW), zob. WIJAŁA.

- WINIALSKI: *Winialski* 1858 AM Bod 33 Płc; (n.o. **Winiał*, -ł- : ap. *winić* SW).
- WINIAŁEK: *Wimalek* XX w. RospSNSK; (n.o. **Winiał*- : ap. *winić* SW).
- WIOKAŁA: *Wiokalla* 1743 RospSNSK; (ap. *wiokać* SW).
- WISIAŁA: *Wischalla* 1854 RospSNSK; (ap. *wisieć* ASStp, SW).
- WISIEL: *Wischel* 1840 RospSNSK; (jak po *Wisiała*).
- WISIELA: *Wissela* 1284 KozR 31, 3474; (jak po *Wisiała*).
- WISIOŁEK: *Wisolek* 1895 RospSNSK; (n.o. **Wisioł*- : ap. *wisieć* SW, *wisioł* SW).
- WISKAŁA: *Vyskala* 1407 SSNO; (ap. *wiskać* ASStp, SW).
- WISKIEL: *Wiskiel* 1855 WPP 71 NSąc; (jak po *Wiskała*).
- WISKULSKI: *Wiskulski* 1846 TP 3145 Wln; (n.o. **Wiskul*, -ł- : ap. *wiskać* SW).
- WISTEL?: *Vystel* 1496 SSNO; (n.o. -*wist* : *Zawist*, *Wiszczy*, *Wyszcz* : *Wisz*, *Wysz* : *Wisław*, *Wysław* SSNO).
- WISTULSKA f.: *Wistulska* 1811 AM Ras; (n.o. **Wistul*, -ł- : -*wist* : *Zawist*, *Wiszczy*, *Wyszcz* : *Wisz*, *Wysz* : *Wisław*, *Wysław* SSNO).
- WISZCZAŁ, WYSZCZAŁ: *Wyszczal* 1297 SSNO; (n.o. *Wiszczy*, *Wyszcz* : *Wisz*, *Wysz* : *Wisław* *Wysław* SSNO, ap. *wiszczuć* ASStp).
- WISZCZAŁA, WYSZCZAŁA: *Wiszczala* 1412 SSNO; (jak po *Wiszczal*, *Wyszczal*).
- WISZOŁA: *Wiszoła* XX w. RospSNSK; (n.o. *Wisz*, *Wysz* : *Wisław*, *Wysław* SSNO).
- WISZUŁA: *Wischuła* XX w. RospSNSK; (jak po *Wiszoła*).
- WIŚNIALSKI: *Wiśnialski* 1827 AM Goz 2 Srp; (n.o. **Wiśniał*, -ł- : ap. *wiśnia* SW).
- WISNIAŁEK: *Wisnioleek* 1832 RospSNSK; (n.o. **Wiśniał*- : ap. *wiśnia* SW).
- WITALA: *Witala* 1846 TP 3745 Olk; (n.o. *Wit*, *Wito* : *Witosław*, *Witold*, -*wit* : *Dobrowit*, *Gościwit*, *Miłowit*, *Przywit*, *Radowit*, *Siedlewit*, *Siemowit*, *Siestrzewit*, *Trzebowit*, *Uniewit*, *Zdziewit* SSNO), zob. WITAŁA.
- WITALEC: *Witalec* 1852 WPP 76 Res; (cf. *Witala*, *Witała*).
- WITALEWSKI: *Witalewski* 1789 LWKrkI; (jak po *Witalec*).
- WITALIS(Z): *Vitalis* 1202 SSNO; *Witalis* 1398 SSNO; *Vitalis* 1424 SSNO; *Witalisz* 1855 WPP 17 Jas; (jak po *Witalec*).
- WITALSKI: *Witalski* 1855 WPP 118 Wad; *Witalska* 1840 AM Bąd 15 Płc; *Witalski* 1838 AM Kłk D2930 Włc; 1843 AM Nog D4166 Lin; 1833 AM Beń 8 Srp; *Witalska* 1852 AM Brd 24; (jak po *Witalec*).

- WITALA: *Wytalla* 1743 RospSNSK; *Wिताła* 1846 TP 3132 Kon; (jak po *Witala*), zob. WITALA.
- WITEL: *Witel* 1396 SSNO; *Wythel* 1430 SSNO; (jak po *Witala*).
- WITLEWSKI: *Witlewski* 1830 AM Bon 36 Włc; (cf. *Witel*).
- WITOŁA: *Witolla* 1748 RospSNSK; (jak po *Witala*).
- WITULA: *Wijtula* 1854 WPP 76 Wad; (jak po *Witala*), zob. WITUŁA.
- WITULSKI: *Witulski* XVI w. UG Skaln; *Witulskie* XIX w. RospSNSK, *Witulski* 1846 TP 3141 Srd; 1846 TPD 3149 Łęc; 1826 AM Bąd 1 Płc; 1845 AM Nog D4568 Lin; 1830 AM Beń 5 Srp; 1844 AM Rak D4824 Ryp; 1831 AM Bob 14 Brd; (cf. *Witula*, *Wituła*).
- WITUŁA: *Wituła* 1846 TP 3132 Kon; (jak po *Witala*), zob. WITUŁA.
- WIZŁA: *Wizła* XX w. Koz I, 85; (ap. *wiz*, *wyz*, *wiza* SW).
- WIZŁO: *Wizło* 1846 TP 257 Zam; (jak po *Wizła*).
- WLECIAŁ: *Wleciał* 1846 TP 3463 Mch; (ap. *wlecieć* SW).
- WLEKŁO: *Wlekło* XVII w. Koz I, 85; (ap. *wlec* L).
- WLIZŁO: *Wlizło* 1646 Koz I, 85; 1846 TP 251 Zam; 1846 TP 212 Krs; 1846 TP 222 Lub; (ap. *wliznąć się* L, SW).
- *WLOKULA też *WLOKUŁA.
- *WLOKUŁA: *Wlokulina* 1698 RospSNSK; (ap. *wlec* L), też *WLOKULA.
- WŁADAŁA: *Władala* XX w. GalNP; (n.o. *Władek* : *Władysław*), zob. WŁADAŁA.
- WŁADAŁA: *Władala* 1839 AM Pac 13 Gon; (ap. *władać* SW, n.o. *Wład*, *Włado* : *Władymir*, *Władysław* SSNO), zob. WŁADAŁA.
- WŁADELA: *Władela* 1846 TPD 3152 Wln; (jak po *Władata*).
- WŁOCHAL: *Włochal* 1698 Koz I, 73; (n.o. *Włoch* : *Włóścibor*, *Włóścibyt*, *Włóściwoj* SSNO, ap. *włoch*, *włochy* SW).
- WNEKEL: *Wnękel* 1870 AM LgtW Ras; (ap. *wnęk* SW).
- WOCHAL: *Wochal* XX w. Koz I, 73; (n.o. *Woch* : *Wojciech* SSNO).
- WOCHALSKA f.: *Wochalska* 1836 AM Łok D3801 Nsz; (cf. *Wochal*).
- WOCHELA: *Wochela* 1846 TP 3520 Mch; (jak po *Wochal*).
- WOCHELSKI: *Wochelska* 1865 AM Czm 37 Gon; *Wochelski* 1837 AM PtkK D4488; 1848 AM Ksz D3254 Włc; 1844 AM Sin D5220 Nsz; (cf. *Wochela*).
- WOCHTYLAK: *Wochtylak* 1845 AM KolW D3078 Nsz; (n.o. **Wochtył*, -ż- : **Wochta* : *Woch* : *Wojciech* SSNO, typ jak: *Bach-ta*, *Piech-ta* Koz I, 48).
- WOCZAŁ: *Woczal* XX w. Koz I, 84; (n.o. gw. *Woś*, *Woć*, *Wozz*, *Wocz* : *Wojciech*), zob. WOJCZAŁ.
- WODAŁA: *Wodała* XX w. Koz I, 84; (n.o. *Woda* SSNO : ap. *woda* L, SW).

- WODZIŁEK: *Wocilkowa* 1861-1931 RospSNSK; (n.o. **Wodził-* : ap. *wodzić* SW).
- WOJCZAŁ: *Wojezał* XX w. Koz I, 73; (n.o. *Wojek, Wojko, Wojk* : *Wojemit, Wojestaw, Wojeiech* SSNO), zob. WOCZAŁ.
- WOJDAŁ: *Woydał* 1826 TP 720 Rad; 1846 TP 237 Łuk; (n.o. *Wojda, Wojdo* : *Wojeiech* SSNO).
- WOJDELA: *Wojdela* 1605 Koz I, 76; 1846 TPD 3152 Wln; (jak po *Wojdał*).
- WOJDEŁAK: *Wojdelak* 1846 TPD 1622 PtkT; (cf. *Wojdela*).
- WOJDEŁKA: *Voydelka* 1567 KSW I, 125; (jak po *Wojdelak*).
- WOJDYŁ: *Wojdył* 1534 Koz I, 87; (jak po *Wojdał*), zob. WOJTYL.
- WOJNEL: *Wojnel* 1846 TP 3145 Wln; (n.o. *Wojna* SSNO : ap. *wojna* ASStp, *wojny* SW).
- WOJNIŁOWICZ: *Wojniłowicz* 1661-65 LWRus I, 106; (n.o. **Wojnił-* : *Wojna* SSNO : ap. *wojna* ASStp, L, *wojny* SW).
- WOJTAL, WOJDAL: *Woytal* 1368, 1497 SSNO; *Wojtal* 1563 Koz I, 73; *Woytal* 1700 RospSNSK; 1809 BubN NTrg; *Wojtal* 1855 WPP 81 Bch; 1846 TP 3774 Olk; 1846 TP 3550 Mch; 1846 TP 3816 Stn; 1846 TP 258 Zam; *Woytal* 1846 TP 211 Krs; 1801 AM Ras; 1846 TP 218 Lub; *Wojtal* 1846 TP 3145 Wln; *Wojdał* 1846 TPD 1621 RawM; 1862 MDU, 500 Bzn; *Woytal* 1846 TP 238 Łuk; *Wojdał* 1852 AM Brd 23; (n.o. *Wojta* TaszN, 53, 106, *Wojda, Wojdo* : *Wojeiech*, SSNO).
- WOJTALA: *Wojtala* 1465 Mals, 126; 1679 Koz I, 73; 1854 WPP 13 Res; 1846 TP 3618 Mch; 1864 SOR Opt; 1846 TPD 3341 Klc; 1823 AM LgtW Ras; 1826 AM PtkT; (n.o. *Wojta* TaszN, 53, 106), zob. WOJTAŁA, WOJDAŁA.
- WOJTALAK: *Woytalak* 1855 WPP 3 Wad; *Wojtalak* 1842 AM Bul 17 Płc; 1843 AM Dąb D2108 Włc; *Woytalak* 1845 AM Maz D3906 Lin; (cf. *Wojtal, Wojdal, Wojtala, Wojtała, Wojdała*).
- WOJTALCZAK: *Wojtalezak* 1796 AM Ras; (jak po *Wojtalak*).
- WOJTALEWICZ: *Wojtalewicz* 1840 AM Dób D2373 Byd; *Wojtalewicz* 1841 AM Gos D2532 Tch; *Wojtalewicz* 1890 UG KotN Kwd; (jak po *Wojtalak*).
- WOJTALIK: *Woytalik* 1789 LWKrkI; 1846 TP 221 Lub; *Wojtalik* 1874 AM Dąw Kut; (jak po *Wojtalak*).
- WOJTALSKI: *Wojtalski* 1846 TP 3136 Łęc; *Woytalski* 1835 AM Chr D1857 Ryp; (jak po *Wojtalak*).
- WOJTAŁA, WOJDAŁA: *Woytala* (1465) SSNO; 1525 RospSNSK; *Wojtala*

- 1840 RospSNSK; *Woydała* 1846 TP 3653 Olk; *Wojdała* 1846 TPD 3152 Wln; *Woydała* 1838 AM Łok D3803 Nsz; (jak po *Wojtal*, *Wojdal*), zob. WOJTALA.
- WOJTAŁKA: *Woitalka* XX w. RospSNSK; (cf. *Wojtała*, *Wojdała*).
- WOJTKULA: *Wojtkula* XX w. Goła; (n.o. *Wojtek* : *Wojeiech* Goła).
- WOJTULA: *Wojtula* 1855 WPP 3 Wad; (jak po *Wojtala*), zob. WOJTUŁA, WOJDUŁA.
- WOJTULEK: *Woitulek* XX w. RospSNSK; (cf. *Wojtula*, *Wojtuła*, *Wojduła*).
- WOJTULEWICZ: *Wojtulewicz* XX w. UG Sula Moń; (cf. *Wojtula*, *Wojtuła*, *Wojduła*).
- WOJTUŁA, WOJDUŁA: *Woyduła* 1762 BubN; *Wojtuła* 1855 WPP 159 NSąc; *Wojduła* 1855 WPP 164 Jas; 1855 AM Łok D3820 Nsz; (jak po *Wojtal*, *Wojdal*), zob. WOJTULA.
- WOJTYL: *Voitil* 1425 SSNOK; *Wojtyl* 1846 TP 220 Lub; (jak po *Wojtala*), zob. WOJDYŁ.
- WOJTYLA: *Wojtyla* 1856 WPP 84 Wad; *Woytyla* 1846 TP 3715 Mch; (jak po *Wojtala*), zob. WOJTYLĄ, WOJDYŁA.
- WOJTYLAK: *Woitilak* XIX w. RospSNSK; *Wojtylak* 1855 WPP 4 Wad; 1846 TPD 3151 Srd; *Woytylak* 1834 AM Dąb D2099 Włc; (cf. *Wojtyl*, *Wojtyla*, *Wojtyła*, *Wojdyła*, *Wojtyło*, *Wojdyło*).
- WOJTYLAS: *Woytylas* 1846 TP 3739 Olk; (jak po *Wojtylak*).
- WOJTYLEWSKA f.: *Woytylewska* 1851 AM Czn D2042 Lin; (jak po *Wojtylak*).
- WOJTYLKA: *Woytylka* 1855 WPP 106 Wad; (jak po *Wojtylak*).
- WOJTYLĄ, WOJDYŁA: *Voytila* 1440 SSNOK; *Woydyły* 1619 BSN; *Woydyła* 1707 BubN; *Woitille* 1873 RospSNSK; *Wojtyła* 1855 WPP 62 NSąc; *Woydyła* 1855 WPP 81 Jas; *Woytyła* 1855 WPP 77 Wad; 1855 WPP 183 Bch; *Wojdyła* 1855 WPP 112 Res; 1846 TPD 3790 Olk; 1846 TP 3326 Klc; *Woytyła* 1846 TP 217 Lub; *Wojtyła* 1863 AM Brk Srd; *Woytyła* 1846 TP 3125 Kal; 1847 AM Sęd D5199 Nsz; (jak po *Wojtal*, *Wojdal*), zob. WOJTYLĄ.
- WOJTYLKO: *Woytylko* 1855 WPP 106 Wad; (cf. *Wojtyła*, *Wojdyła*, *Wojtyło*, *Wojdyło*).
- WOJTYŁO, WOJDYŁO: *Woydilo* 1385, 1414 SSNO; *Wojtyło* 1855 WPP 107 Wad; *Woytyło* 1846 TP 3498 Mch; 1846 TP 255 Zam; (jak po *Wojtal*, *Wojdal*).
- WOJTYLÓWICZ, WOJDYLÓWICZ: *Wojtyłowicz* XX w. UG PtkA OstM; *Woydyłowicz* 1754 UG RogN Mab; (jak po *Wojtylko*).
- WOLTAL: *Woltal* 1846 TP 3774 Olk; (ap. *wolta* SW).

- WOLTALSKI: *Woltalski* XX w. RospSNSK; (cf. *Woltal*).
- WORDELA: *Wordela* 1617 Koz I, 76; (ap. *warda* SW, *wardawy* L).
- WORNALAK: *Wornalak* 1832 AM Raz D4753 Nsz; (n.o. **Wornal*, -ż : ap. *worony*, *woron* SW).
- WOROSZYŁ: *Woroszył* 1861 TPD 134 Łom; (jak po *Woroszyło*).
- WOROSZYŁO: *Voroschilo* 1483 SSNOK; *Woroszyło* 1861 TPD 121 Hrb; 1861 TPD 143 Łom; XX w. UG Sula Moń; (ap. *woroszyć* ASStp, L, SW).
- WORZAŁA: *Worzała* 1828 UG Leszn Ksr; (ap. *warzać*, *warzyć*, *worać* SW).
- WORZUŁA: *Worzulla* 1836 UG Kutn Ksr; (jak po *Worzała*).
- WOSZCZAL: *Woszczal* 1389 SSNOK; *Woszczal* 1846 TP 208 Krs; (n.o. **Wosz(e)k*- : *Woch* : *Wojciech* SmoczS, 61, Taszn, 105).
- WOSZCZYŁO: *Woszczyło* 1454 SSNOK; (jak po *Woszczal*).
- WOSZLIK: *Wosslick* XX w. RospSNSK; (n.o. **Wosz(e)l*- : *Woch* : *Wojciech* SmoczS, 61, Taszn, 105).
- WOŹNIEL: *Woźniel* XX w. UG Sula Moń; (ap. *woźny* SW).
- WRĄBEL: *Wrąbel* 1846 TP 3144 Srd; (ap. *wrąbać* SW).
- WRĘŻEL: *Wrężel* XX w. Koz I, 76; (ap. *wrąg*, *wręga* SW).
- WRONULIN: *Wronulin* XX w. Goła; (n.o. **Wronula* : *Wrona* : ap. *wrona* Goła).
- WRUGAŁ: *Wrugoll* 1743 RospSNSK; (ap. *w* + *rugać* MSJP).
- WRUKAŁA: *Wrukała* XX w. Koz I, 84; (ap. *wruk*, *wruka* SW).
- WRYCZAŁ: *Wryczal* 1510 Koz I, 73; (ap. *w* + *rycząć* L).
- WRZAŁ: *Wrzał* 1564 Koz I, 73; 1846 TP 219 Lub; (ap. *wrzec* L, SW, *wrzał* L), zob. WRZAŁ.
- WRZALIK: *Wrzalik* 1837 AM Kłm Czt; 1846 TP 3146 Wln; (cf. *Wrzał*, *Wrzał*, *Wrzała*).
- WRZAŁ: *Wrzał* 1758 KSW I, 648; (ap. *wrzec* L), zob. WRZAŁ.
- WRZAŁA: *Wrzała* XX w. Koz I, 84; (jak po *Wrzał*).
- WRZĄLEK: *Wzalek* 1670 RospSNSK; *Wrzolek* 1748 RospSNSK; (cf. *Wrzał*, *Wrzała*).
- WRZAŁKA: *Wrzałka* 1808 UG Mazn Szt; (jak po *Wrzałek*).
- WRZAŁKOWSKI: *Wrzałkowski* 1844 AM Kzb 19 Srb; (cf. *Wrzałek*, *Wrzałka*).
- WRZASKAŁA: *Wrzaskała* 1620 Koz I, 84; (ap. *wrzaskać* L).
- WRZASŁO: *Wrzasło* Koz I, 85; (ap. *wrzasnąć* L).
- WRZEL: *Wrzel* 1497 KozR 5, 430; (ap. *wrzec* ASStp, SW).
- WRZESIAŁEK: *Wrescholek* XX w. RospSNSK; (n.o. **Wrzesiał*- : ap. *wrzesień*, *wrzos* SW).

- WRZOUCHALSKI: *Wrzochalski* XX w. UG ZderA MakM; (n.o. **Wrzochal*, -ż- : *Wrocisław, Wrocław* TaszN, 106).
- WSTĘCHŁO: *Wstęchło* 1552 Koz I, 85; (ap. *wetęchnąc* L).
- WŚCISŁOWSKI: *Wścisłowski* 1846 TP 212 Krs; (cf. *Wcisło*).
- WUDEL: *Wudel* 1846 TP 258 Zam; 1837 AM LgtW Ras; (ap. *wud* SW).
- WYBIERALSKI: *Wieberalski* 1803 RospSNSK; *Wybieralska* 1851 AM Osc D4237 Nsz; (cf. *Wybierała*).
- WYBIERAŁA: *Wybierała* 1808 Koz I, 84; (ap. *wybierać* SW).
- WYCICHŁO: *Wicichło* 1844 RospSNSK; (ap. gw. *wycichnąć* ogpol. *uci-chnąć*).
- WYCISKALSKI: *Wyciskalski* 1791 Koz I, 84; (n.o. **Wyciskal*, -ż- : ap. *wyciskać* L, SW).
- WYCISŁO: *Wicisło* 1459 SSNOK; *Wycisło* 1686 BSN; *Wycisło* 1840 Rosp SNSK; (ap. *wycisnąć* ASStp, L, SW).
- WYCIŚLAK: *Wycisłok* 1861 RospSNSK; (cf. *Wycisło*).
- WYCIŚLIK: *Wycislik* XX w. RospSNSK; (jak po *Wycisłak*).
- WYCYKAŁ: *Wycykał* 1855 WPP 164 Bch; (ap. pot. *wycykać* 'oszukać, wy- wieść w pole').
- WYCZYTAŁ: *Witechital* XX w. RospSNSK; (ap. *wyczytać* SW).
- WYDAŁ: *Wydał* 1520 Koz I, 84; (ap. *wydać* L).
- WYDAŁKA: *Wydałka* 1520 Koz I, 84; (cf. *wydał*).
- WYGIEL: *Wygiel* 1751 MChW II, 136 Kcn; (ap. *wyga* SW).
- WYGINAŁ: *Wyginał* 1848 AM Gon 23; (ap. *wyginać* SW).
- WYGLĄDALSKI: *Wyglądalscy* 1565 LWMI; (cf. *Wygądała*).
- WYGLĄDAŁA: *Wyglądała* 1565 LWMI; 1846 TP 233 Łuk; (ap. *wyglądać* L, SW).
- WYGNAŁA: *Wygnała* 1846 TP 3145 Wln; (ap. *wygnać* SW).
- WYGRAŁA: *Wygrała* XX w. Koz I, 84; (ap. *wygrać* SW).
- WYKAŁA?: *Vicala* 1446 SSNOK; (ap. *wykać* SW).
- WYKOŁ: *Vycoli* 1539 SSNOK; (jak po *Wykała?*).
- WYLAZŁO: *Wilasło* 1403 SSNOK; *Wilazło* XVI w. UG Skaln; (ap. *wyleźć* L).
- WYLECIAŁ: *Wyleciol* XX w. RospSNSK; (ap. *wylecieć* SW).
- WYLECIAŁEK: *Wyletialekh* 1567 RospSNSK; (cf. *Wyleciał*).
- WYLEGAŁA: *Wylegała* 1855 WPP 230 Bch; (ap. *wylegać* SW).
- WYLEŻAŁ: *Wyleżoł* 1855 RospSNSK; (ap. *wyleżeć* SW).
- WYLEŻAŁEK: *Wylezałek* XX w. RospSNSK; (cf. *Wyleżał*).
- WYLEGAŁA: *Wylęgała* XVI w. Koz I, 84; 1787 MChW I, 216 Pzn; (ap. *wylęgać* L).

- WYMAZAŁ: *Wymazał* 1855 WPP 79 Bch; (ap. *wymazać* SW).
- WYMIATAŁEK: *Wymiatałek* XX w. RospSNSK; (cf. *Wymietał*).
- WYMIETAŁ: *Wymietał* XX w. RospSNSK; (ap. *wymietać*, *wymiatać* SW).
- WYMORZYLIC: *Wymorzylic* 1468 KozR 1, 180; (n.o. **Wymorzyli-* : ap. *wymorzyć* ASStp).
- WYNIKŁO: *Wynikło* 1598 Koz I, 85; (ap. *wyniknąć* L).
- WYPADŁAK: *Wypadłok* 1859 RospSNSK, (cf. *Wypadło*).
- WYPADŁO: *Wypadło* 1843 RospSNSK; (ap. *wypadnąć* SW, *wypadły* L).
- WYPCHAŁ: *Wypchol* 1759 RospSNSK; (ap. *wypchać* SW), zob. WYPYCHAŁ.
- WYPCHŁO: *Wypchło* 1846 TP 3145 Wln; 1863 MDU, 500 Łęc; (ap. *wypchnąć* SW).
- WYPIŁ: *Wippel* XX w. RospSNSK; (ap. *wypić* SW).
- WYPRZAŁO: *Wyprzało* 1564 Koz I, 84; (ap. *wyprzać* L).
- WYPUKAŁ: *Wypukol* XX w. RospSNSK; (ap. *wypukać* SW).
- WYPYCHAŁ: *Wypichol* 1748 RospSNSK; (ap. *wypychać* L, SW), zob. WYPYCHAŁ.
- WYPYCHAŁA: *Wypychała* 1559 Koz I, 84; (jak po *Wypychał*).
- WYPYCHŁAK: *Wypychłak* 1846 TPD 3146a Wln; (n.o. **Wypych(e)l-* oraz cf. *Wypchło*).
- WYROBKULA: *Wyrobkula* XX w. GołA; (n.o. *Wyrobek* : ap. *wyrobek* GołA).
- WYRWALSKA f.: *Wyrwalska* 1811 AM Ras; (cf. *Wyrwał*).
- WYRWAŁ: *Wyrwał* 1534 Koz I, 84; 1710 BSN; *Wyrwoł* 1893 RospSNSK; 1846 TP 3145 Wln; (ap. *wyrwać* L, SW).
- WYRWAŁA?: *Vyrwały* 1497 SSNOK; (jak po *Wyrwał*).
- WYRWAŁOWSKI: *Wyrwałowski* 1853 AM Kow D3159 Włc; (cf. *Wyrwał*, *Wyrwała?*).
- WYRWIEL: *Wyrwiel* 1881 RospSNSK; (jak po *Wyrwał*).
- WYSKIEL: *Wyskiel* 1855 WPP 69 Jas; 1855 WPP 70 Res; (ap. *wyskać* SW).
- WYSKOCZYŁ: *Wyskocił* XX w. RospSNSK; (ap. *wyskoczyć* SW).
- WYSTAWIAŁ: *Wystawiał* 1839 BubN NTrg; (ap. *wystawiać* SW), zob. WYSTAWIŁ.
- WYSTAWIŁ: *Wystawił* 1847 BubN NTrg; (ap. *wystawić* SW), zob. WYSTAWIAŁ.
- WYSTYGŁO: *Wystygło* 1846 TP 3808 Stn; (ap. *wystygnąć*, *wystygły* SW).
- WYSYPAŁ: *Wysypał* XX w. Koz I, 84; (ap. *wysypać* SW).
- WYSZAŁ, WISZAŁ: *Wysalone* 1428 SSNOK; (n.o. *Wyszebor*, *Wyszemir*, *Wyszestaw*, *Wyszetrop* TaszN, 107).
- WYSZCZAŁKA: *Wyszcząka* 1419 KozR 5, 452; (n.o. **Wyszczął-*, *Wyszczek* :

- : *Wyszebor, Wyszemir, Wyszestaw, Wyszetrop* TaszN, 107, ap. *wyskać* ASStp).
- WYSZCZELA: *Wyszczoly* 1478 SSNOK; (n.o. *Wyszek* : *Wyszebor, Wyszemir, Wyszestaw, Wyszetrop* TaszN, 107, ap. *wyskać* ASStp).
- WYSZCZELIC: *Wyszczelicz* 1324 Koz I, 76; (cf. *Wyszczela*).
- WYSZCZELSKI: *Wyszczelski* XX w. UG LesA Can; (cf. *Wyszczela*, n.m. *Wyszczele* UG LesA).
- WYSZEL, WISZEL: *Wyszłoni* 1394 SSNOK; *Wyzel* 1478 SSNOK; (jak po *Wyszal, Wiszal*).
- WYŚLIZŁO: *Wyślizło* 1485 Koz I, 85; (ap. *wyśliznąć* L).
- WYŚMIAŁ: *Wyśmiał* 1464 KozR 5, 452; (ap. *wyśmiać* L).
- WYTŁOCZYŁ: *Wytłoczył* XX w. RospSNSK; (ap. *wytłoczyć* SW).
- WYTRWAŁ: *Wytrwał* 1846 TP 3809 Stn; (ap. *wytrwać* SW).
- WYWIĄŁ: *Wywiął* 1789 LWKrkI; 1855 WPP 81 Bch; 1846 TP 3395 Mch; (ap. *wywiąć* L, SW).
- WYWIĄŁA: *Wywiąła* XX w. Koz I, 84; (jak po *Wywiął*).
- WYWIJAŁ: *Wywiol* XX w. RospSNSK; (ap. *wywiwać* SW).
- WYWIJAŁEK: *Wywiollek* XX w. RospSNSK; (cf. *Wywiwał*).
- WYWIĘŁO: *Wywięto* 1519 Koz I, 86; (ap. *wywić* L).
- WYWRZAŁO: *Wywrało* 1534 Koz I, 84; (ap. *wywrzeć* ASStp, L).
- WYZIOŁEK: *Wyziołek* 1864 SOR Rad; (n.o. **Wyzioł*— oraz cf. *Wyzjał*).
- WYZJAŁ: *Wyzjał* 1846 TP 3689 Olk; (ap. *wyziać* SW).
- WYŻGAŁ, WYZGAŁ: *Wyzgał* 1550 Koz I, 84; *Wizgalam* 1660 BSN; *Vizgal* 1712 BSN; (ap. *wyżgać, wyżgać* BSN, SW), zob. WYŻGOŁ.
- WYŻGAŁA, WYZGAŁA: *Wisgala* 1687 Koz I, 84; *Wyzgała* 1789 LWKrkI; *Wyżgała* 1855 WPP 49 Wad; 1846 TPD 3146a Wln; (jak po *Wyżgał, Wyzgał*).
- WYŻGOLIK: *Wyzgolik* XX w. RospSNSK; (cf. *Wyżgół*).
- WYŻGOŁ: *Wyzgól* 1882-1907 RospSNSK; (jak po *Wyżgał, Wyzgał*), zob. WYŻGAŁ, WYZGAŁ.
- WZIĘTAŁ: *Wziętał* XX w. GalNP; (ap. *wzięty* SW).
- ZABAGŁO: *Zabagło* 1470-80 SSNOK; *Zabagto* 1855 WPP 91 Wad; (ap. *zabagać się* SW, *zabakać kogo, co* ASStp).
- ZABALA: *Zabala* Koz I, 128; (ap. *zabać się* ASStp, SWin), zob. ZABAŁA.
- ZABAŁA: *Zabała* 1564 Koz I, 84; (jak po *Zabala*), zob. ZABALA.
- ZABARYŁA: *Zabaryła* 1846 TP 211 Krs; (ap. *zabarać* SW).
- ZABIEGAŁA: *Zabiegała* 1534 Koz I, 84; 1638, 1713 BSN; *Sobiegalla* XIX w. RospSNSK; *Zabiegała* 1855 WPP 159 Bch; 1846 TPD 3790 Olk; 1846 TP 3444 Srd; (ap. *zabiegać* L, SW).

- ZABIEGAŁO: *Zabiegale* 1594 RospSNSK; (jak po *Zabiegała*).
- ZABIEGAŁOWSKI: *Zabiegałowski* XX w. UG Kleca Can; (cf. *Zabiegała*, *Zabiegało*).
- ZABIEGŁO: *Zabiegło* 1846 TP 3614 Mch; (ap. *zabiegnąć*, *zabiegły* SW).
- ZACHALSKI: *Zachalski* 1846 TP 3785 Olk; (cf. *Zachała*).
- ZACHAŁA: *Zachała* 1737 UG BanN Wej; (n.o. *Zach* TaszN, 107, *Zachariasz* UG BanN).
- ZACHCIAŁ: *Zachciał* 1846 TPD 3341 Klc; (ap. *zachcieć* SW).
- ZACHCIAŁA?: *Sachschale* XX w. RospSNSK; (jak po *Zachciał*).
- ZACHEL: *Zachel* XX w. RospSNSK; (n.o. *Zach* TaszN, 107, *Zachariasz* SI).
- ZACHERLA: *Zacherla* 1695 RospSNSK; 1789 LWKrkI; (n.o. *Zachariasz* SI).
- ZACHOLSKI: *Zacholski* 1786 MChW II, 95 Gnz; (cf. *Zachoła*).
- ZACHOŁA: *Zachoła* 1846 TP 208 Krs; (jak po *Zachel*).
- ZACICHŁO: *Zacichło* 1579 Koz I, 85; (ap. *zacichnąć* L).
- ZACZEPIŁO: *Zaczepiło* XX w. Koz I, 86; (ap. *zaczepić* SW).
- ZADARŁO: *Zadarto* 1596 KozR 1, 178; (ap. *zadrzeć* L).
- ZADŁO: *Zadło* 1608 KSW I, 308; (n.o. *Zad* TaszN, 107, ap. *zad* L).
- ZADŁOWSKI: *Zadłowski* 1760 BM; (cf. *Zadło*).
- ZADZIEL: *Zadziel* XX w. Koz I, 76; (jak po *Zadło*).
- ZAGADŁO: *Zagadło* 1826 TP 686 Opt; (ap. *zagadnąć*, *zagadać* SW).
- ZAGRAŁ: *Sagroll* XX w. RospSNSK; (ap. *zagrać* SW).
- ZAGUŁA: *Zagula* 1852 WPP 3 Res; (ap. *zaga* SW).
- ZAGULSKI: *Zagulski* 1852 WPP 65 Res; (cf. *Zagula*).
- ZAGZIEŁ: *Zagzieł* 1846 TP 3272 Klc; (ap. *zagzić*, *zagzić się* SW).
- ZAJADAŁ: *Zajadał* XVIII w. Koz I, 85; (ap. *zajadać* L, SW).
- ZAJĄKAŁA: *Zayonkala* 1419 SSNOK; (ap. *zająkać* L, *zająkała* ASStp, L).
- ZAJĄK(I)EL: *Zayonkel* 1427 SSNOK; (ap. *zająkać* L).
- ZAJMAŁA: *Zajmała* 1846 TP 212 Krs; 1846 TP 3132 Kon; (ap. *zajmać* SW).
- ZAKULSKI: *Zakulski* 1837 AM Gór 12 Płc; (cf. *Zakuła*).
- ZAKUŁA: *Zakuła* 1760 KSW II, 318; 1855 WPP 136 Bch; (ap. *zakuć* SW).
- ZAKUSIŁ: *Zakusił* 1609, 1781 KozR 1, 179; (ap. *zakusić* L, SW).
- ZAKUSIŁO: *Zakusiłto* 1881 KozR 1, 179; (jak po *Zakusił*).
- ZAMIATAŁA: *Zamiatała* 1846 TP 3130 Kon; (ap. *zamiatać* SW).
- ZAMIESZKAŁA: *Zamieszkała* 1559 Koz I, 85; (ap. *zamieszkać* L).

- ZAMKAŁA?: *Zamkałam* 1388 SSNOK; (ap. *zamkać*, *zamek* ASStp).
- ZAMOKŁO: *Zamokło* 1436 SSNOK; (ap. *zamoknąć* L, *zamoka* ASStp).
- ZAPIERAŁ: *Zapierał* 1846 TP 3808 Stn; (ap. *zapierać* SW).
- ZAPLETAŁ: *Zapletał* 1845 RospSNSK; (ap. *zapletać* SW).
- ZAPRZAŁ: *Zaprzał* 1852 WPP 59 Res; 1846 TP 3539 Mch; (ap. *zaprząć*, *zaprzed* L).
- ZAPRZAŁA: *Zaprzała* 1852 WPP 145 NSąc; (jak po *Zaprzał*).
- ZAPRZAŁEK: *Zaprzałek* XVI w. UG Skaln; (cf. *Zaprzał*, *Zaprzała*).
- ZAPRZAŁKO: *Zaprzałko* 1855 WPP 55 Jas; (jak po *Zaprzałek*),
- ZARAŁA: *Sarella* XX w. RospSNSK; (ap. *śara*, *zara* SW).
- ZARWAŁSKI: *Zarwałski* 1805 AM RdzCh D4847; (n.o. **Zarwał*, -ł- : ap. *sarwać* SW).
- ZARZAŁEK: *Zarzałek* XX w. RospSNSK; (ap. *zarza* SW oraz cf. *Zarała*, *Zarzał*).
- ZARZAŁ: *Zarzał* 1679 KozR 4, 411; (ap. *zarząć* L).
- ZASIĘGAŁA: *Zasięgała* 1670 Koz I, 84; (ap. *zasięgać* L).
- ZAWADZIŁO: *Zawadzyło* 1469 SSNOK; *Zawadziło* 1530 Koz I, 86; (ap. *zawadzić* ASStp, L).
- ZAWIALICZ: *Zawialicz* Koz I, 84; (cf. *Zawiała*).
- ZAWIAŁA: *Schowiola* XX w. RospSNSK; (ap. *zawiać* L, SW).
- ZAWIĄZAŁA: *Zawiązała* XX w. Koz I, 85; (ap. *zawiązać* SW).
- ZAWIELSKI: *Zawielski* 1756 MChW I, 75 Pzn; (cf. *Zawiała*).
- ZAWIŁA: *Zawiła* 1673 UG MagE; *Zawiła* 1855 WPP 24 Wad; (ap. *zawić* L, SW, *zawily* SW).
- ZAWIŁO: *Zawito* 1564 Koz I, 86; 1852 WPP 179 Res; (jak po *Zawiła*).
- ZAWISŁO: *Zawisło* XX w. RospSNSK; (ap. *zawisnąć*, *zawisły* SW).
- ZAWISŁAK: *Zawiślak* 1846 TPD 3341 Klc; (cf. *Zawisło*).
- ZAWYŁ: *Zawil* 1706 UG KamN Mab; (ap. *zawyć* L).
- ZAZALEK: *Zazalek* 1664 KozR 1, 156; (n.o. **Zazal*, -ł- : ap. *zazuć*, *zazwać*, *zażędz* L).
- ZAZDROŚCIŁ?: *Zazdrził* 1847-1926 RospSNSK; (ap. *zazdrościć* SW).
- ZAZIEL: *Zaziel* XX w. Koz I, 76; (ap. *zazuć*, *zazwać*, *zażędz* L).
- *ZBARAŁA też *ZBARAŁA.
- ZBARALIK: *Zbaralik* 1759 MChW I, 112 Pzn; (cf. **Zbarała*).
- *ZBARAŁA: *Zbaralina* 1759 MChW I, 98 Pzn; (ap. *zbarać* L, SW), też *ZBARAŁA.
- ZBIEGAŁA: *Zbiegala* 1758 RospSNSK; (ap. *zbiegać* L, SW).
- ZBIEGIEL: *Zbiegiel* 1855 WPP 238 Bch; (jak po *Zbiegała*).

- ZBIERALSKI: *Zbieralski* 1848 AM Kcn D2728 SzB; (n.o. **Zbierał-* o-
raz cf. *Zebrała*), zob. ZBORALSKI.
- ZBIKAŁA?: *Cbikała* 1386 SSNOK; (ap. *zbik* ASStp).
- ZBORALSKI: *Zboralsky* 1866 RospSNSK; (cf. *Zborata*), zob. ZBIERAL-
SKI.
- ZBORAŁA: *Zborata* 1841 AM Kcn D2727 SzB; (n.o. *Zbor* TaszN, 107 :
Zborzysław GołA s.v. *Zborkula*, ap. *zbor*, *zbór* L).
- ZBORKULA: *Zborkula* XX w. GołA; (n.o. *Zborek* : *Zborzysław* GołA).
- ZBYCHALSKI: *Zbychalski* 1694 KozR 31, 3381; (n.o. **Zbychal*, -i- :
gw. *Zbych(u)* : *Zbigniew*).
- ZBYLSKI: *Zbylski* XX w. UG KnypA; (n.o. *Zbył*, -i- : ap. *zbyć*, *zby-*
lić SW, n.o. *Zbysław* TaszN, 108, SSNOK, *Zbygniew* TaszN, 108).
- ZBYLUT: *Zbylut* 1145 SSNOK; *Zbilut* 1204 SSNOK; *Sbiluth* 1339 SSNOK;
Sbilut 1411 SSNOK; *Zbylut* 1855 WPP 118 Jas; (jak po *Zbylski*).
- ZBYLUTA: *Sbiluta* 1291 TaszN, 108; (jak po *Zbylski*).
- ZDARZAŁKA: *Zdarzałka* XX w. Koz I, 85; (n.o. **Zdarzał-* : ap. *zda-*
rzyć SW).
- ZDARZYŁO: *Sdarzyło* 1466 SSNOK; (ap. *zdarzyć* ASStp).
- ZDRAL: *Zdral* 1846 TP 3809 Stn; (ap. *zdra* SW).
- ZDRALIK: *Zdralik* XX w. RospSNSK; (cf. *Zdral*).
- ZDRALSKI: *Zdralski* 1794 BM; (jak po *Zdralik*).
- ZDUBYŁ: *Zdubył* 1566 RospSNSK; (ap. *zdobyć* L).
- ZDYBALIŃSKI: *Zdybaliński* Koz I, 84; (cf. *Zdybał*, *Zdybała*).
- ZDYBAŁ: *Zdybał* 1846 TP 3709 Olk; 1846 TP 211 Krs; (ap. *zdybać* L,
SW).
- ZDYBAŁA: *Zdybała* XVI w. KozR 1, 176; *Zdybalanka* 1630 LCh; *Zdybała*
1863 ChPS, 277 San; (jak po *Zdybał*).
- ZDYBEL: *Zdybel* 1846 TP 257 Zam; 1846 TP 211 Krs; (jak po *Zdybał*).
- ZDYCHAŁA: *Zdychała* 1652 Koz I, 84; 1791 BubN; (ap. *zdychać* L).
- ZDWISŁO: *Zdwisło* XX w. Koz I, 85; (ap. *zwisnąć* SW, *zw* \cong *zdw*, roz-
podobnienie grup spółgłoskowych).
- ZEBRAŁA: *Zebrała* XVI w. UG Skaln; *Zebrału* 1792 RospSNSK; *Sebrała*
1870 RospSNSK; (ap. *zebrać* L).
- ZEGZUŁA: *Zegzuła* 1851 WPP 115 Res; 1846 TP 257 Zam; (ap. *zegzić*
SW).
- ZENTAŁA: *Zentała* 1772 Koz I, 85; (ap. *zęty*, *zqć* L).
- ZEPCHŁO: *Zepchło* 1864 SOR Opt; (ap. *zepchnąć* SW).
- ZERBEL: *Zerbel* 1852 UG StasN Ksr; (n.et. *Serb* UG StasN).

- ZĘBAL: *Zambal* 1462 SSNOK; *Sambal* 1826 RospSNSK; *Zembal* 1855 WPP 42 Wad; (ap. *zqb, zęby* ASStp, L, *zēbal* L, SW), zob. ZUBAL.
- ZĘBALA: *Zambala* 1388 SSNOK; *Zembala* 1409 Koz I, 73; *Zēbala* 1523 Koz I, 73; 1846 TPD 3790 Olk; 1846 TP 3465 Mch; 1846 TP 3809 Stn; 1864 SOR Opt; *Zembala* XX w. UG Kleca Can; (jak po *Zēbal*), zob. ZĘBAŁA.
- ZĘBAŁA: *Szabala* 1490 SSNOK; *Zēbałę* 1595 MączN; *Zēbałq* 1639 MączN; *Sambale* 1748, 1840 RospSNSK; (ap. *zqb, zęby* ASStp, L), zob. ZĘBAŁA, ZUBAŁA.
- ZGAŁA: *Zgała* 1594 Koz I, 85; (ap. *zega, żega* ASStp, *żgać, żegać* L).
- ZGASŁO: *Zgasła* fl. 1628 BSN; *Zgasło* 1701 BSN; (ap. *zgasnąć* L).
- ZGODAL: *Zgodal* 1834 AM RdzCh D4847; (ap. *zgoda* SW).
- ZGRYZŁO: *Zgryzło* 1855 WPP 9 Bch; (ap. *zgrzyć* SW).
- ZIENTALSKI: *Zientalski* 1846 TP 226 Lub; (cf. *Ziętal, Ziental, Ziętala, Zientala*).
- ZIĘBAŁA: *Sembale* XX w. RospSNSK; (ap. *ziębać, zięba* SW).
- ZIĘTAL, ZIENTAL: *Zyęthal* 1539 Koz I, 73; *Zientaluwna* 1742 ACC; 1846 TP 3262 Klc; 1846 TP 3145 Wln; (ap. *zięć* L, SW).
- ZIĘTALA, ZIENTALA: *Ziętala* 1825 AM PtkT; *Zientala* 1846 TPD 3151 Srd; (jak po *Ziętal, Ziental*).
- ZIĘTALAK: *Ziętalak* 1846 TPD 3147 Kal; (cf. *Ziętal, Ziental, Ziętala, Zientala*).
- ZIĘTALEK: *Ziętalek* 1534 KozR 1, 156; (jak po *Ziętalak*).
- ZIĘTALIK: *Ziętalik* 1539 KozR 4, 411; (jak po *Ziętalak*).
- ZIĘTEL: *Ziętel* 1534 KozR 4, 411; (jak po *Ziętal, Ziental*).
- ZIMALSKI: *Zimałski* 1852 AM Ged 25 Srp; (cf. *Zimała*).
- ZIMAŁA: *Simalla* 1743 RospSNSK; (ap. *zimać* SW).
- ZIMNAL: *Zymnal* 1548 RospSNSK; (ap. *zimny* L), zob. ZIMNOL.
- ZIMNIEL: *Zymnel* 1536 RospSNSK; (jak po *Zimal*).
- ZIMNOL: *Zimnol* 1855 WPP 3 Wad; (jak po *Zimal*), zob. ZIMNAL.
- ZINAL: *Zinal* 1828 AM RdzCh D4847; (ap. *zinać* SW, n.o. ukr. *ziń* : *zińko* : *Zinowij* HrinS).
- ZIURYŁO: *Ziuryło* XX w. Koz I, 87; (ap. *ziorać, zierać, żur* SW).
- ZJEŻDŻAŁKA: *Zjeżdżałka* Koz I, 85; (n.o. **Zjeżdżał-* : ap. *zjeżdżać* L, SW).
- ZLATAŁA: *Zlatała* XVI w. Koz I, 85; *Slotala* 1684 RospSNSK; *Slian-tala* 1712 RospSNSK; *Slotala* 1895 RospSNSK; (ap. *złatać* L, SW).

- ZŁAMAŁ: *Slamal* XX w. RospSNSK; (ap. *złamać* SW).
- ZŁOŻYŁO: *Złożyto* 1512 Koz I, 87; (ap. *złożyć* L).
- ZMIERZCHAŁA: *Zmierzchała* 1785 MChW I, 190 Pzn; (ap. *zmiarachać* L).
- ZMIESZKAŁ: *Zmeskał* 1695 RospSNSK; *Zmeszkał* 1778 RospSNSK; (ap. *zmieszkać* L).
- ZMYKAŁ: *Zmykał* 1715 RospSNSK; (ap. *zmykać* L).
- ZMYŁA: *Smylla* XX w. RospSNSK; (ap. *zmyć* SW).
- ZNISZCZAŁ: *Zniszczol* XX w. RospSNSK; (ap. *zniszczać* SW).
- ZNIŻAŁA: *Schmisale* XX w. RospSNSK; (ap. *zniżać* SW).
- ZOBAŁA: *Zobała* 1855 WPP 145 Jas; (ap. *zobać* SW).
- ZOBEL: *Zobel* 1822 AM Łas D3698 Grz; (ap. *zobać* SW, n.o. niem. *Sobel* : *Sobiesław* Got).
- ZOCHEL: *Zochel* 1723 BM; (jak po *Zochol*).
- ZOCHOL: *Zocholl* 1896 UG MocN Wej; (n.o. gw. *Zocha* : *Zofia*, *Zoch* : *Zachariasz* UG MocN).
- ZOCHOŁA: *Zochoła* 1786 UG SzupN Puc; (jak po *Zochol*), zob. ZUCHOŁA.
- ZOMALA: *Zomalonka* 1730 ACC; *Zomala* 1824 ACC Łow; (ap. gw. *zomać* 'złamać').
- ZORĄBAŁA: *Zorąbała* XVI w. Koz I, 85; (ap. *zarąbać* L).
- ZRYGALSKI: *Zrygalski* 1831 AM Nog D4154 Lin; (n.o. **Zrygał*, -i- : ap. gw. *zrygać kogo* 'skrzyczeć kogo, obrugać').
- ZRYLSKI: *Zrylski* 1847 AM Kik D2939 Włc; (n.o. **Zrył*, -i- : ap. *zryć* SW).
- ZRZECHTALSKI: *Zrzechtałski* 1825 AM Węc 1 SepK; (n.o. **Zrzechtał*, -i- : ap. *zrzechtać* SW).
- ZRZELSKI: *Zrzelska* 1829 AM Lig 4 Sed; *Zrzelski* 1831 AM Wyd 6 Płc; (n.o. **Zrzel-* : ap. *zrzęd*, *żręd* SW).
- ZUBAL: *Zubal* 1855 WPP 103 Jas; (ap. *zubać* SW), zob. ZĘBAL.
- ZUBAŁA: *Zubała* 1846 TP 250 Zam; (jak po *Zubal*), zob. ZĘBAŁA.
- ZUBIEL, ZUBEL: *Zubiel* 1596 KozR 31, 3478; *Zubel* 1852 WPP 121 NSąc; 1855 WPP 137 Jas; *Zubiel* 1855 WPP 154 Bch; 1846 TP 258 Zam; (ap. *zubać* L, SW, *zubel* SW).
- ZUCHAŁA: *Zuchała* 1788 Koz I, 85; (ap. *zuchać się*, *zuch* SW).
- ZUCHEL: *Zuchel* XX w. RospSNSK; (ap. *zuchać się*, *zuch*, *zuchel* SW).
- ZUCHLIŃSKI: *Zuchliński* 1831 AM Rog D4847 Ryp; 1831 AM Bob 14 Brd; (cf. *Zuchel*).
- ZUCHOŁA: *Zuchoła* 1792 UG SzupN Puc; (jak po *Zuchała*), zob. ZOCHOŁA.

- ZUWAŁA: *Zuwała* 1846 TP 3609 Mch; (ap. *zúwać* SW).
- ZWARŁO: *Zwarło* 1862 RospSNSK; (ap. *zward*, *zeward* SW).
- ZWIERZCHAŁA: *Schwirschalla* XX w. RospSNSK; (ap. *zwierzch* SW).
- ZWIERZCHOŁOWSKI: *Zwierzchołowski* 1848 AM Lum D3473 Nsz; (ap. *zwierzch* & *wierschotek* oraz cf. *Zwierzchała*).
- ZWIŁA: *Szwilla* 1687 RospSNSK; (ap. *zwić* SW).
- ZWIRCAŁ: *Zwircał* 1381 SSNOK; (ap. *zwiercień* ASStp).
- ZWOŁAŁ: *Schwolau* XX w. RospSNSK; (ap. *zwołać* SW).
- ZYBAŁA: *Zybała* 1864 TPD 3147 Kal; (ap. *zybać* SW).
- ZYBEL: *Zybel* 1846 TP 211 Krs; 1833 AM Kit D2994 Włc; (jak po *Zybała*).
- ZYCHAŁ: *Zychał* 1855 WPP 80 Bch; (n.o. *Zych* : *Zygmunt* RospS, 49, *TaszP*, 11, *UkrJ*, 304), zob. ZYCHAŁ.
- ZYCHAŁA: *Zychala* 1846 TP 3462 Mch; (jak po *Zychał*), zob. ŻYCHAŁA.
- ZYCHAŁ: *Zychał* 1855 WPP 80 Bch; (jak po *Zychał*), zob. ZYCHAŁ.
- ZYCHŁA, SYCHŁA: *Sychła* 1855 WPP 49 Jas; 1846 TP 3146 Wln; (jak po *Zychał*).
- ZYCHLIŃSKI, ŻYCHLIŃSKI: *zechliński* XVI w. RospSNSK; *zychliński* 1613 LMP; 1866 RospSNSK; 1842 AM Gon 17; 1829 AM Ran 4 Płc; *Zychlińska* 1831 AM Bąd 11 Nsz; 1861 AM Żoł 2 Byd; 1843 AM Gos D2532 Tch; 1846 AM CzsChj D2061 Chj; (cf. *Zychła*, *zychel*, n.m. *Zychlin* SG).
- ZYCHUŁA, ŻECHUŁA, SZYCHUŁA: *Zychuła* 1855 WPP 136 Bch; *zechuła* 1846 TP 258 Zam; *Szychuła* AM Leń D3537 Włc; 1829 AM Gol 4 Srp; (jak po *Zychał*).
- ZYGALSKA f.: *Zygalska* 1836 AM Nog D4159 Lin; (cf. *Zygała*, *żygała*).
- ZYGAŁA, ŻYGAŁA: *Szykała* 1679 RospSNSK; *Zygała* 1846 TPD 3341 Klc; (ap. *zygać*, *żegać*, *żyga*, *żega* SW, n.o. *Zyg* GalNP : *Zygmunt* SI).
- ZYGELSKI: *Zygelski* 1850 AM Lin D3342; (n.o. **Zyg(i)el*- : *Zyg*GalNP : *Zygmunt*, ap. *zygać*, *żegać*, *żyga*, *żega* SW).
- ZYGIEL: *Zygiel* XX w. Koz I, 128; (n.o. *Zyg* GalNP : *Zygmunt*, ap. *zygać* SW).
- ZYGŁOWICZ: *Zygłowicz* 1855 WPP 81 Res; (jak po *Zygelski*).
- ZYGMAŁA: *Sigmala* XX w. RospSNSK; (n.o. *Zygmunt* SI).
- ZYGUŁ: *Zyguł* 1805 AM Lip Koc; (jak po *Zygała*, *żygała*).
- ZYGUŁA, ŻYGUŁA: *żyguła* 1789 LWKrkI; *Sigulla* 1822-1861 RospSNSK; *żyguła* 1855 WPP 87 Jas; 1856 WPP 33 Res; *Zyguła* 1846 TP 3517 Mch; (jak po *Zygała*, *żygała*).

- ZYMALSKA f.: *Zymalska* 1705 ACC; (n.o. **Zymal*, -ż- : ap. *zymać* SW).
- ZYMELA: *Zymela* XX w. Koz I, 76; (ap. *zymać* SW).
- ZYSELKA: *Zyselka* 1485 Koz I, 76; (n.o. **Zysel-* : ap. *zys*, *zez* ASStp, n.o. *Zych* : *Zygmunt* RospS, 49, TaszP, 11, UrbJ, 304).
- ZABEL, ZABEL: *Zabel* 1564 Koz I, 76; *żabel* 1838 AM RdzCh D4847; 1826 AM Węc 1 SępK; 1839 AM Gos D2532 Tch; 1896 UG MocN Wej; (n.o. *żaba* BrezP : ap. *żaba*, *zabać się* SW).
- ŻAGALSKI, ZAGALSKI: *żagalsky* XIX w. RospSNSK; *Zagalski* 1861 AM Śwn 36 Płc; (cf. *żagała*, *Zagała*).
- ŻAGAŁA, ZAGAŁA: *Zagała* 1536 RospSNSK; *żagała* 1789 LWKrkI; *Zagała* 1855 WPP 40 Wad; *żagała* 1852 WPP 11 Bch; *Zagała* 1846 TP 3788 Olk; *żagała* 1846 TP 3325 Klc; *Zagała* 1846 TPD 3147 Kal; (ap. *żaga*, *zaga* SW, *żegać*, *żgać* L).
- ŻAGOL: *żagol* 1855 WPP 53 Bch; (ap. *żaga*, *zaga* SW).
- ŻALIŁ: *żalił* XX w. Koz I, 86; (ap. *żalić* SW).
- ŻARLIŃSKI: *żarliński* 1771 LMP; (cf. *żarła*, *żarło*).
- ŻARŁA: *Scharla* 1861-63 RospSNSK; (ap. *żreć* L).
- ŻARŁO: *Szarło* 1562 Koz I, 85; (jak po *żarła*).
- ŻARZYŁA: *Zarelle* 1866 RospSNSK; (ap. *żarzyć* SW).
- ŻĄDAŁA: *Schandalla* XX w. RospSNSK; (ap. *żądać* SW).
- ŻĄDAŁEK: *żądałek* 1846 TP 233 Łuk; (cf. *żądala*).
- ŻDŻAŁKA: *żdżałka* XX w. Koz I, 85; (n.o. **żdżał* : ap. *żdżyć* SW).
- ŻEGNAŁKA: *żegnałka* 1851 AM Tum Łęc; (n.o. **żegnał-* : ap. *żegnać* SW).
- ŻEGUŁA: *żegula* 1779 RospSNSK; 1800 RospSNSK; (ap. *żegać*, *żgać* L. *żega* SW).
- ŻEGUŁKA: *Rzegulkę* 1761 RospSNSK; *żegulka* 1809 RospSNSK; (cf. *żeguła*).
- ŻENDAŁ: *żendał* XX w. Koz I, 85; (ap. *żędać*, *żądać* SW).
- ŻENTAL: *żental* XX w. Koz I, 73; (ap. *żęty* L).
- ŻERULIK: *żerulik* XX w. Koz I, 79; (n.o. **żerul*, -ż- : ap. *żerać* L, SW, n.o. *żyra* TaszN, 109).
- ŻMUDZIEL: *Smüdel* 1819 RospSNSK; (ap. *żmudzić* SW).
- ŻOCHOL: *żochol* XX w. Koz I, 78; (ap. *żoch* SWin, SW).
- ŻOGAL: *żogal* 1855 WPP 51 Bch; (ap. *żog*, *żoga* SW).
- ŻOGAŁA: *żogała* XX w. Koz I, 85; (jak po *żogal*).
- ŻOPAŁ: *Schöpal* XX w. RospSNSK; (ap. *żłopać*, *zopa* SW).
- ŻORYŁO: *żoryło* 1855 WPP 93 Jas; (ap. *żoro* SW).
- ŻÓRAWEL: *żórawel* 1604 KozR 1, 161; (ap. *żóraw* L).

- ŻRAŁ?: *Schrohl* XX w. RospSNSK; (ap. *źrad, źreć* SW).
 ŻUCHALSKI: *Żuchalski* 1863 ChPS, 277 Rad; (n.o. **Żuchal, -ż- : ap. Żuchać* SW).
 ŻUŁA: *Schula* XX w. RospSNSK; (ap. *żuć* SW).
 ŻURAŁA: *Żurała* 1846 TP 3453 Mch; (ap. *żur* SW).
 ŻURKULIN: *Żurkulin* XX w. GołA; (n.o.**Żurkula : Żurek : ap. gw. Żurek* GołA).
 ŻURŁO?: *Żurlo* XX w. RospSNSK; (jak po *Żurała*).
 ŻURULA: *Żurula* XX w. GołA; (jak po *Żurała*).
 ŻUWAŁA: *Zuwała* 1846 TP 3546 Mch; (ap. *żwad, żuć* SW, gw. *żwadć*).
 ŻUZOLEK: *Żuzolek* 1855 WPP 36 Wad; (n.o. **Żuzoż-* : ap. *żużać* SW).
 ŻYCHAŁA: *Schichale* XX w. RospSNSK; (n.o. *Żych* Koz I, 38, *Żych : Zygmunt* RospS, 49, *TaszP*, 11, *UrbJ*, 304), zob. ZYCHAŁA.
 ŻYCHEL: *Żychel* 1425 Koz I, 76; (jak po *Żychała*).
 ŻYCHLECKI: *Żychlecki* 1836 AM Dob 11 Gon; (n.o. **Żychel(e)k-* : cf. *Żychel*).
 ŻYCZYŁO: *Życzyło* XV w. KozR 1, 180; (ap. *życzyć* ASStp).
 ŻYDEL: *Żydel* 1848 AM Grb D2885 Włc; (n.et. *Żyd* SW).
 ŻYGULSKI: *Schigulski* XX w. RospSNSK; (cf. *Zyguta, Żyguta*).
 ŻYMUŁA: *Żymuła* XX w. Koz I, 79; (ap. *żyma, żymać* SW).

III. ANALIZA JĘZYKOWA FORMACJI SŁOWOTWÓRCZYCH

1. FORMACJE Z SUFIKSAMI PROSTYMI

Są to formacje antroponimiczne z sufiksami derywacyjnymi dodawanymi wprost do podstaw słowotwórczych. Takie przyrostki z onomastycznego punktu widzenia są prymarne antroponimicznie. Niektóre z nich, jak np. *-al*, *-ol*, *-ul*, są strukturami złożonymi, sekundarnymi, ale powstałymi na gruncie słowotwórstwa apelatywnego. O ich sekundarność można mówić w odniesieniu do słowotwórstwa wyrazów pospolitych. Z leksyki apelatywnej zostały przejęte jako gotowe struktury sufiksalne przez antroponimię i tu dodawane do podstaw słowotwórczych występowały w funkcji antroponimicznej. Zaczęły fungować jako sufiksy proste.

O porządku typów antroponimicznych zdecydowało kryterium historyczne, pochodzenie sufiksów, a następnie wygłos, który pierwotnie na gruncie apelatywnym określał funkcję rodzaju gramatycznego. Z tego względu w odrębnych rozdziałach obok siebie znalazły się sufiksy o strukturze rodzaju męskiego, żeńskiego i nijakiego z *-l-*, w odrębnych z *-ż-*.

Omówienie poszczególnych typów antroponimicznych rozpoczyna komentarz poświęcony struktorom mniej przejrzystym morfologicznie, powstałym pod wpływem czynników: fonetycznego, morfologicznego, graficznego oraz etymologicznego. Poza nazwami IV grupy klasyfikacyjnej podstawą do komentarza są pary leksykalne. Uwzględnienie kryterium jakościowego, ilościowego, chronologicznego i geograficznego przy ocenie struktur pozwala na wysunięcie wniosku co do występowania antroponimicznych typów słowotwórczych.

Zaliczone do określonego typu nazwy zamieszczono w schemacie klasyfikacyjnym wyznaczonym przez typy baz derywacyjnych, zróżnicowane ze względu na pochodzenie. W poszczególnych typach baz przytoczono przykłady nazw pochodnych słowotwórczo. Pełną doku-

mentację materiału i każdej z podstaw słowotwórczych oraz odsyłać do ich źródeł znajdzie czytelnik w słowniku. Podana na końcu cyfrą w nawiasie prostokątnym informacja o ilości derywatów od danej bazy w przybliżeniu daje obraz mechanizmów słowotwórczych.

Przedmiotem dalszych rozważań jest struktura słowotwórcza typów, ich pochodzenie, funkcja antroponimiczna na tle funkcji apelatywnej, informacja na temat chronologii i geografii. Rozmieszczenie terytorialne przedstawiono na załączonych do pracy mapach (wyjaśnienie zasad na s. 15). Zgodnie z przyjętą zasadą prezentacji typów podano na mapach informację o typach z sufiksami prostymi, następnie w nawiasie prostokątnym zamieszczono dane o nazwach z sufiksami rozszerzonymi oraz formantami złożonymi. Zasady ustalania się tych formacji omówiono na s. 406).

1.1. Typy -la, -lo

-la

Nazwy osobowe powyższego typu tworzą grupę dubletów leksykalnych, z których wynika, że należy je omawiać w zestawieniu z formacjami na -el oraz -ła. Notowanym od XVI w. nazwom z wygłosowym -la odpowiadają postaci na -el, np. *Koszla//Kośla* 1553, 1602, 1846 : *Koszel//Kosel//Kosiel* 1432, 1516, 1655, 1846, *Krzepła* 1565 : *Krzepel* 1534, *Rugła* 1617 : *Rugiel* XVI w. Szczególnie cytaty z -el wcześniejsze chronologicznie od -la, jak: *Dziubel* 1497, XVI w., 1766, 1846 : *Dziubła* 1846, *Koszel//Kosel//Kosiel* 1432, 1516 : *Koszla//Kośla* 1553, *Rugiel* XVI w. : *Rugła* 1617, mogą świadczyć o tym, że w postaciach z -la zawarta jest forma genetywna (żabN), nadająca formacjom charakter posesywny. Nazwy z wygłosowym -a można również interpretować jako derywaty z przyrostkiem samogłoskowym (GołA, 32), który mógł pełnić funkcję stylistyczną, różniącą postaci nazw osobowych od męskich form wyrazów pospolitych z sufiksem -el. Przytoczone interpretacje mogą się odnosić do niektórych postaci nazw, natomiast nie podważają omawianego typu. Niewielka ilość nazw z -la wchodząca w skład dubletów leksykalnych oraz dawność typów -la i -el (występują od XII do końca XIX w.) świadczą o odrębności obu typów.

Odpowiadające od XIII w. nazwom z *-la* zapisy z *-ła* w takich parach wyrazów, jak: *Mikla* 1726 ACC, 1846 Mch : *Mikła* 1742 BM, 1846 Srd, *Lasla* 1836 Łow : *Lasła* 1754 BM, *Stochla* 1852 Res : *Stochła* 1855 Res, *Grześla* XX w. RospSNS : *Grześła* 1855 Wad, *Kuchla* XX w. RospSNS : *Kuchła* XX w., mogą nosić znamiona lokalnych zwyczajów graficznych kształtowanych pod wpływem grafiki łacińskiej, czeskiej i niemieckiej (por. BrezG), można z nich także wnioskować o zacieraniu się różnicy strukturalnej i etymologicznej typów wspieranej zmianami fonetycznymi w zakresie rozwoju *l'* i *l* (szerszy komentarz na ten temat na s. 394-95).

Występujące w kilkunastu nazwach wygłosowe *-la* po spółgłoskach wargowych *p, b, m*, np. *Domla* 1664, *Chomla* XX w., *Dziubla* 1846 Mch, *Gębla* 1682 RospSNS, *Kopla* XX w., *Kubla* 1459, 1564, 1704, XIX w. RospSNS, 1814 Koc, *Pabla* XX w. RospSNSK, *Simla* 1855 Wad, 1861 Łęc, przemawia raczej za sufiksem *-a* \leftarrow psł. *-ja*, które podobnie jak prasłowiańskie partycypialne *-la*, mogło występować w funkcji nazw czynności, wytworów czynności, a także męskich wykonawców czynności (SPS I, 83). Zbieżność kategoriałna prasłowiańska, a także zbieżność morfologiczna w następstwie wyodrębnienia się *l* epentetycznego spowodowała, że różne etymologicznie struktury zaczęły w języku polskim występować w jednej i tej samej funkcji antroponimicznej. Powyższe struktury mogą dowodzić ich kresowego pochodzenia. Wreszcie zachowane odpowiedniki rzeczownikowe w nazwach IV grupy, por. np. *Dubla*, *Kozsla*//*Kośla*, *Krępla*, *Patla*, można wykorzystać jako argument do zakwalifikowania niektórych cytatów powyższej grupy do przeniesień antroponimicznych. Przynajmniej wątpliwości, powstałych w wyniku czynników morfologicznych, fonetycznych i graficznych, nie można przyjmować za decydujące przy ocenie omawianego typu nazewniczego. Na ponad sto dwadzieścia derywatów z sufiksem *-la* struktury mało przejrzyste wyrażają niewielką ich część.

Pozostałe nazwy dostarczają argumentów pozytywnych, przemawiających za wyodrębnieniem typu reprezentowanego przez derywaty od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \leftarrow im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Drosz-la*², *Frencz-la*,

² Podstawy słowotwórcze oraz odsyłacze do źródeł ich występowania podane są w słowniku.

Grech-la, Grześ-la, Kuber-la, Piesz-la; pierwszy człon słowiańskich imion złożonych: *Dzir-la, Jer-la*; imiona pozasłowiańskie: *Kub-la, Mich-la, Pab-la*; 2) n.o. ≠ im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponiczne: *Bech-la, Matk-la, Pach-la, Rech-la, Wach-la*; podstawowe postaci imion słowiańskich: *Bor-la, Czach-la, Grzym-la, Pęk-la*; imion pozasłowiańskich: *Kam-la, Kond-la, Lam-la, Wawer-la* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe, przymiotnikowe i czasownikowe; 3) n.o. ≠ ap.: rzeczownikowego: *Groch-la, Giez-la, Korsz-la, Kot-la, Strąk-la*; przymiotnikowego: *Cich-la, Krot-la* i czasownikowego: *Strad-la, Świg-la* [77]; 4) n.o. obce: czeskie: *Haw-la, *Kab-la*; ukraińska: *Chom-la* [3].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Dech-la, Kroch-la, Pa-ster-la, Ptach-la*; 2) przymiotnikowe: *Mąder-la, Such-la*; 3) czasownikowe: *Chuch-la, Gag-la, Kak-la, Łam-la, Trzep-la* [28].

III. Bazy antroponiczne lub apelatywne: n.o. obce lub rodzime rzeczowniki: *Hab-la, Som-la, Szur-la*; n.o. rodzima lub obcy wyraz pospolity: *Mater-la* [4].

IV. Derywaty od baz antroponicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia: od podstaw antroponicznych przy zachowanych odpowiednikach w postaci rzeczowników: *Dub-(la), Kosz-(la) // Koś-(la), Pat-(la)*; od podstawy rzeczownikowej przy zachowanym odpowiedniku rzeczownikowym: *Dur-(la)*; od podstawy przymiotnikowej przy zachowanym odpowiedniku w postaci rzeczownika: *Kręp-(la)* [16].

Sufiks *-la* występuje w nazwach osobowych jako derywatach od podstaw antroponicznych i apelatywnych zakończonych na spółgłoskę twardą, funkcjonalnie miękką i palatalną. Podstawami antroponicznymi są derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich o przyrostkach z podstawowym *-ch-, -cz-, -k-, -r-, -sz-, -ś-*, por. np. *Grechla : Grech, Radochla : Radoch, Frencz-la : Franc(z), Franek, Frank, Kuberla : Kubera, Droszla : Drosz, Pieszla : Piesz, Pieszla : Piesz, Grześla : Grześ, Krzyśla : Krzyś, Krzysz, podstawowe postaci imion słowiańskich oraz imion spoza słowiańskiego kręgu kulturowego. Podstawy antroponiczne, od których pochodzi blisko 70% derywatów, wykazują aktywność derywacyjną w całej rozciągłości chronologicznej, np. Droszla 1401, Peterla 1536, Krzyśla 1567, Jurla 1698, Piechla 1745, Miśla 1846. Równolegle, chociaż w znacznie mniejszym zakresie, aktywność derywacyjną wykazują podstawy apelatywne, szczególnie rzeczownikowe, np. Dechla 1525, Tenderla 1545, Krochla 1855, Ptachla 1855. Udział obcych podstaw antroponicznych jest znikomy.*

F. Sławski (SPS I, 106) apelatywny sufiks *-l'a* nazywa sekundarnym przyrostkiem, powstałym z nawarstwienia się sufiksów *-ja*, *-tja* na podstawowe *-l-*. W. Doroszewski (DorM, 70) sufiks *-la* określa jako żeński odpowiednik sufiksu *-l*. Na gruncie prasłowiańskim sufiks ten występował w funkcji *nomen actionis* \supset *nomen acti*, *nomen instrumenti* oraz w funkcji pierwotnie dwurodzajowego, później dla rodzaju żeńskiego *nomen agentis* (SPS I, 106). Nie była to wyrazista funkcja kategorialna, skoro odziedziczone przez język polski przytaczane w gramatykach rzeczowniki - około dwudziestu przykładów - nie tworzą wyrazistych grup znaczeniowych (GaerG, 281, ŁośG, 47). W. Doroszewski (DorM, 70) określa ten typ jako mało produktywny i na jego potwierdzenie przytacza takie przykłady, jak np. *cieśla*, *chochla*, *kukla*, *pętla*, *rychla*, *tafla*, *trzęsla*. Brak tego typu przykładów w pracy R. Grzegorzczakowej (GrzegS).

Na podstawie produktywności podstaw imiennych, zarówno antroponimicznych jak i apelatywnych, oraz ich wyraźnej przewagi nad podstawami werbalnymi w nazwach osobowych wnioskuje, że antroponimiczny sufiks *-la* w niewielkim zakresie nawiązuje do prasłowiańskiego typu apelatywnego o przytoczonych wyżej funkcjach semantycznych. Jest raczej kontynuantem prasłowiańskiego sufiksu *-lb* \neq *-lio-* (VonG, 567, DorM, 69) lub *-lb* \neq *-l̥* + *jb* (SPS I, 105, KurzP, 158), który od podstaw rzeczownikowych tworzył ekspresywne określenia ludzi. Postać żeńska sufiksu z wygłosowym *-a*, które obok funkcji wyrażania rodzaju żeńskiego tworzyło w prasłowiańszczyźnie męskie *nomina agentis*, np. *vojevoda* 'dowódca wojska', *bęga* 'biegnący, uciekający', *sluga* 'sługa' (SPS I, 60), a także *hypocoristica*, np. *bat'a* 'starszy członek rodu' (SPS I, 60), powodowała wzmocnienie wartości emocjonalnej poprzez nałożenie się wartości ekspresywnej zawartej w *-a* i w hipokorystycznym *-l*. Za taką genezą antroponimicznego przyrostka zdaje się przemawiać zdecydowana przewaga onomastycznych i apelatywnych podstaw imiennych. Zakres chronologiczny oraz udział ilościowy podstaw antroponimicznych dowodzi, że ten prymarnie apelatywny, sekundarnie antroponimiczny przyrostek występuje w funkcji formantu antroponimicznego. Od podstaw antroponimicznych derywuje formacje pochodne, pełni funkcję morfologiczną i kategorialną - antroponimiczną.

Polskie nazwy osobowe z sufiksem *-la* występują w całej ciągłości chronologicznej od XII do XIX w., por. najstarsze zapisy: *Dłotla* 1136, *Krześla* XII-XIII w., *Stradla* 1204.

Zapisy XIX-wieczne wskazują na ich ogólnopolski zasięg z przewagą ilościową na Śląsku i w Małopolsce (mapa 1). Południowopolskiego pochodzenia są trzy przykłady staropolskie przytoczone przez M. Malec (MaIS, 127).

-*lo*

Formacje z *-lo* można zakwalifikować do derywatów od:

I. 1) pierwszego lub drugiego członu imienia słowiańskiego: *Bog-lo*; imion pozasłowiańskich: *Ant-lo*, *Mik-lo*, *Musz-lo*; 2) podstawy antroponimicznej pochodzenia imiennego lub rzeczownikowego: *Opasz-lo* [5].

Z pięciu derywatów cztery pochodzą z przedziału między XIII a XVI w., jeden *Antlo* z XX w. M. Malec (MaIS, 127) przykłady staropolskie określa jako wątpliwe słowotwórczo, widząc w nich formy fleksyjne postaci łacińskich. Za taką interpretacją przemawia występowanie dubletów *Bogiel* : *Boglo*, *Mikiel* : *Miklo*. Za wyodrębnieniem sufiksu *-lo* zdaje się przemawiać zapis XX-wieczny, chociaż i w nim może być zawarta zmorphologizowana postać formy łacińskiej.

Nie potwierdzają apelatywnego sufiksu *-lo* gramatyki języka polskiego (ŁośG, GaerG); *Monografie słowotwórcze* (DorM) ani słowotwórstwo współczesnego języka polskiego (GrzegS). Wyodrębniając antroponimiczny sufiks *-lo*, należałoby go uznać za strukturę na gruncie antroponimicznym wzorowaną na postaci sufiksu *-la*, w której występuje hipokorystyczny sufiks *-l* z wygłosowym *-o*, przeniesionym z participium praeteriti activi II w postaci neutrum. Sufiks *-o* jako struktura rodzaju nijakiego, stosowany w nazwach rodzaju męskiego, wzmacniał ładunek emocjonalny w podstawowym *-l*. Prawdopodobnie dlatego, jak zauważa Z. Kurzowa (Kurzp, 76), rzeczowniki apelatywne z sufiksem *-o*, takie jak: *dziadzio*, *brzusio*, *tacio*, *wujcio*, przedstawiają typ derywatów ekspresywnych nacechowanych dodatnio lub ujemnie.

1.2. Typy *-ia*, *-io*

-*ia*

Poza kilkoma dubletami typu *-ia* : *-la*, omówionymi na s. 321 oraz paroma nazwami grupy IV, pozostałe z ponad trzydziestu nazw

osobowych są wyraziste w takim stopniu, że na ich podstawie wyodrębniono powyższy typ słowotwórczy. Wydaje się mało prawdopodobne, by dla kilku formacji w IV typie bazy podstawami były męskie postaci przymiotników, por. *Opadła, Oziębła*, które sugerowałyby wyodrębnienie sufiksu *-a*. Przeciwno takiej hipotezie przemawiają: produktywne w tym typie bazy podstawy czasownikowe, etymologicznie dewerbalny charakter formacji i wyrazista struktura sufiksu *-ła*, bliskiego pod względem pochodzenia innym przyrostkom z wygłosowym *-a*, takim jak np. *-ała, -oła, -uła*.

Nazwy osobowe z sufiksem *-ła* są derywatami od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \neq im.: derywaty sufiksalne od imienia słowiańskiego i pozasłowiańskiego: *Stoch-ła, Grzes-ła*; imiona pozasłowiańskie: *Mik-ła, *Tuch-ła*; 2) n.o. \neq im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Bach-ła, Kuch-ła*; podstawowe postaci imion pozasłowiańskich: *Gab-ła, Gier-ła* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe i czasownikowe; 3) n.o. \neq ap.: rzeczownikowego: *Śmiech-ła*; rzeczownikowego bądź czasownikowego: *Mroz-ła* [12].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Smyrk-ła, Wiz-ła*; 2) przymiotnikowe: *Śmier-ła, Śmid-ła*; 3) czasownikowe: *Dryg-ła, Leg-ła, Piz-ła, Śmig-ła, Świach-ła, Weis-ła* [17].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych bądź przeniesienia: od n.o. rodzimej przy zachowanym odpowiedniku w postaci n.o. niemieckiej: *Merk-(ł)a*; od podstawy antroponimicznej przy zachowanym odpowiedniku w postaci rzeczownika: *Kud-(ła)*; od podstaw czasownikowych przy zachowanych odpowiednikach w postaci przymiotników: *Opad-(ł)a, Ozięb-(ł)a* [6].

Zaliczone do tego typu nazwy tworzono od podstaw antroponimicznych i apelatywnych zakończonych na spółgłoskę twardą. Tylko w nazwie *Czyczła* wygłos podstawy zakończony spółgłoską *-cz* i w nazwie *Hojła* na *-j*. Uwagę zwracają podstawy czasownikowe, szczególnie czasowniki koniugacji *-ne-//-no-*, które występują w funkcji podstaw po odrzuceniu przyrostka *-nq-*. One wyrażają około połowy wszystkich podstaw. Dystrybucja podstaw wskazuje na pierwotną genetycznie derywację w płaszczyźnie apelatywno-onomastycznej - tworzenie nazw osobowych od podstaw czasownikowych i pozostałych apelatywnych oraz derywację w płaszczyźnie onomastycznej - tworzenie nazw osobowych od podstaw antroponimicznych.

Antroponimiczny sufiks *-ła* widziałbym jako kontynuację prasłowiańskiego apelatywnego sufiksu *-la*, wyodrębnionego z participium praeteriti activi II na rodzaj żeński, który - jako rzeczownikowiony w prasłowiańszczyźnie na gruncie północnosłowiańskim - tworzył ekspresywne męskie lub dwurodzajowe nomina agentis (SPS I, 105). Przejmowanie przez formy żeńskie funkcji rodzaju męskiego powodowało nacechowanie ekspresywne sufiksu. Żeńska postać sufiksu nawiązuje również do prasłowiańskich nazw wykonawców czynności na *-a* typu *sluga*, *vojevoda* (SPS I, 60, 105). Zdaniem W. Doroszewskiego (DorM, 43) sufiks wykazuje produktywność w epoce prasłowiańskiej. Przytoczone przez autora *Monografii słowotwórczych* rzeczowniki rodzaju żeńskiego: *bdła*, *gruzła*, *kudła*, *mgła*, *osła*, uzupełnione przykładami z gramatyki H. Gaertnera (GaerG, 277) o *siedła*, *modła* oraz z gramatyki J. Losia (ŁośG, 45) przykładem *miotła*, wyczerpują zasób apelatywów powyższego typu. Genetycznie apelatywny sufiks, który - jak wykazuje W. Doroszewski (DorM, 43) - łączy się z prasłowiańskimi podstawami werbalnymi i rzeczownikowymi, ze względu na właściwość wyrażania ekspresji staje się wykładnikiem antroponimicznym, chociaż w najstarszej etymologicznie fazie nawiązuje do zasad słowotwórstwa apelatywnego, później dopiero zrywa z tą zasadą i funkcjonuje w płaszczyźnie onomastycznej, tworząc nowe nazwy od podstaw imiennych, por. *Grzesła*, *Mikła*, *Stochła*. Przez ten rodzaj derywacji sufiks nabiera charakteru formantu antroponimicznego. Kilka formacji apelatywnych rodzaju żeńskiego powtarzanych w podręcznikach świadczą o braku produktywności sufiksu w wyrazach pospolitych.

Omawiany typ nazw pojawia się od XV w., por. *Smyrkła* 1436, *Gierła* 1544, *Szaszła* 1784, *Śmigła* 1855 Bch, *Stochła* 1855 Res, *Świachła* 1855 Jas. Największa ilość derywatów pochodzi z XVIII i XIX w., co może świadczyć o stosunkowo młodym ich pochodzeniu, jak również o zachowanej wyrazistej funkcji ekspresywnej sufiksu i - dzięki niej - możliwości tworzenia nazw nacechowanych stylistycznie od neutralnych podstaw antroponimicznych.

Nazwy z sufiksem *-ła* występują w południowej Małopolsce i na Śląsku. Dwa przykłady z powiatów sieradzkiego i chojnickiego mogą świadczyć o przeniesieniu nazw wraz z ich nosicielami albo o szerszym zasięgu występowania typu (mapa 2). Niewielka ilość derywatów skłania do ostrożnych wniosków w tym zakresie.

-to

Sufiks tworzy ponad sto trzydzieści nazw, które mieszczą się w trzech typach derywacyjnych:

I. Bazy antropomiczne: 1) n.o. \in im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Bisz-to*, *Stas-to*, *Szymk-to*; pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich: *Bqd-to*, *Dzir-to*, *Jar-to*; imię pozasłowiańskie: *Mik-to*; 2) n.o. \in im. lub ap.: derywaty sufiksalne antropomiczne: *Kusz-to*, *Mycz-to*, *Piec-to*, *Szych-to*, *Świech-to*; podstawowe postaci imion słowiańskich: *Ded-to*, *Der-to*; imion pozasłowiańskich: *Dyk-to*, *Kier-to* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe i czasownikowe; 3) n.o. \in ap.: rzeczownikowego: *Choj-to*, *Gied-to*, *Kot-to*, *Skwar-to*; czasownikowego: *Puch-to*, *Siek-to*, *Szud-to* [30]; 4) n.o. węgierska: *Szegiet-to* [1].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Dur-to*, *Szczqd-to*, *Śmierk-to*, *Wers-to*, *Wiz-to*; 2) czasownikowe: *Ciąg-to*, *Cis-to*, *Niewskis-to*, *Pisk-to*, *Pokłes-to*, *Puk-to*, *Skład-to*, *Smag-to*, *Stek-to*, *Trzas-to*, *Ucis-to*, *Wetk-to*, *Wstęch-to*, *Wycich-to*, *Wypad-to*, *Wypch-to*, *Zacich-to* [77].

IV. Derywaty od baz antropomicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia - od podstaw czasownikowych przy zachowanych odpowiednikach przymiotnikowych: *Bieg-(t)o*, *Napad-(t)o*, *Nazięb-(t)o*, *Ośliz-(t)o*, *Ozięb-(t)o*, *Ponik-(t)o*, *Poros-(t)o*, *Przewlek-(t)o*, *Przyświęd-(t)o*, *Stęch-(t)o*, *Zawis-(t)o* [29].

Łączy się z podstawami antropomicznymi zakończonymi na spółgłoskę twardą i historycznie palatalną oraz podstawami apelatywnymi zakończonymi na spółgłoskę twardą. Udział podstaw imiennych w derywacji nazw okresu staropolskiego, takich jak np. *Bqdto* 1399, *Dzirto* 1399, *Szyszo* 1392, i wieków następnych, np. *Jarło* 1573, *Kierło* 1631, *Kuszto* 1849 Ryp, *Myczto* 1846 Hrb, dowodzi, że sufix -to już od XIV w. występował w funkcji antropomicznej i zachował tę właściwość do końca wieku XIX. W większym stopniu, jak w typie -ia, w apelatywnym typie bazy (II) występują czasowniki koniugacji -ne//no-, które stają się podstawami po odrzuceniu przyrostka -nq-. Czasowniki wyrażają ponad 50% wszystkich podstaw. Przewaga podstaw czasownikowych w przekroju od XV do XIX w., por. *Tyrto?* 1387, *Ciągto* 1478, *Naparło* 1533, *Kładto* 1616, *Kojto* 1723, *Trzasło* 1851 Bch; skłania do wniosku, że podobnie jak w typie

-ła, konstrukcje antroponimiczne nawiązują do formacji apelatywnych odsłownych.

Formacje apelatywne przytacza w liczbie kilkunastu W. Doroszewski (DorM, 45-49), np. *godło, grzebło, jadło, padło, pomiotło, siadło*, uzupełnia H. Gaertner (GaerG, 277) rzeczownikami: *ciepło, tarło, zgrzebło, śdźbło*, stp. *siadło* 'siedlisko'. Notują je także autorki *Słowotwórstwa współczesnego języka polskiego* (GrzegS, 220-21). Wśród trzynastu pochodnych od czasowników tylko kilka, należących do kategorii słownictwa specjalistycznego, jak np. *śmigło, wiertło*, uzupełnia liczbę przykładów wcześniejszych. Wszystkie występują jako rzeczowniki rodzaju nijakiego. Jedynie rzeczownik *wlazło* w znaczeniu 'intruz' B. Linde (DorM, 48) notuje jako formację rodzaju męskiego. Antroponimiczny sufiks *-ło* widziałbym zatem jako kontynuację przyrostka apelatywnego, odziedziczonego prasłowiańskiego wykładnika *-lo*, który tworzył męskie i dwurodzajowe ekspresywne nomina agentis (SPS I, 104, KurzP, 15). Podstawą dla niego były postaci prasłowiańskiego participium praeteriti activi II w formie rzeczownikowej na rodzaj nijaki. Substantywowane imiesłowy wyrażają w prasłowiańszczyźnie kategorie semantyczne, takie jak nomina actionis \approx nomina acti i nomina agentis z dodatkową funkcją zaznaczania właściwości wykonywanej czynności (SPS I, 103-105, GalG, 27-31). Ekspozowana jakość wykonywanej czynności, wytworu czynności, atrybutywność sprawcy czynności nadawała formacjom charakter ekspresywny. Dodatkowym elementem ekspresywizacji była właściwość wyrażania męskich osobowych wykonawców czynności przez formy rodzaju nijakiego. Rzeczownikowa postać imiesłowu oznaczająca przedmioty w zależności od wygłosu włączana była do odpowiedniej kategorii rodzajowej masculinum, femininum, neutrum, oznaczająca osoby - bez względu na zakończenie stawała się postacią rodzaju męskiego. Dlatego podany przez W. Doroszewskiego za Lindem (L) rzeczownik rodzaju męskiego *wlazło* ma charakter pejoratywny. Takie właśnie męskie w formie nijakiej nomina agentis stały się odpowiednimi formacjami antroponimicznymi. Wyrażały emocje, które towarzyszą ustalaniu się większości nazw osobowych i wyodrębniały postaci antroponimów od trzyrodzajowych konstrukcji apelatywnych. Zmiany te są rodzajem deformacji stylistycznej, wynikają z prawa polaryzacji w onomastyce - zachowania odrębności postaci antroponimów od form apelatywnych. Wyodrębniony pierwotnie apelatywny sufiks *-ło* w wyniku

zacierania się funkcji semantycznej, a zyskiwania właściwości wyrażania ekspresji w rzeczownikach osobowych rodzaju męskiego staje się formantem antroponimicznym. Tworzy nachechowane emocjonalnie nazwy osobowe od neutralnych stylistycznie podstaw antroponimicznych, zaznaczając ekspresywny swój charakter, np. *Mikło* XX w., *Stasło* 1855 Bch, *Szymkło* XX w. oraz w większym zakresie łączy się z podstawami ekspresywnymi czasownikowymi, np. *Gryźło* 1855 NSąc, *Pizło* 1855 Jas, *Rozdarło* 1461, *Uciśło* 1855 NSąc, kumulując w ten sposób ekspresję wyrażoną w formancie z ekspresją zawartą w podstawie. Jako przykład dużej zawartości ekspresji w formacjach na *-ło* niech posłuży n.o. *Szegietło* XVIII w. RospSNSK, która pochodzi od n.o. *Szegiet* RospSNSK, a ta z kolei od ap. węgierskiego *segget* 'wulg. dupa' SWP. Dodany już na gruncie polskim sufiks *-ło* utworzył nazwę osobową od już istniejącej nazwy, która powstała od węgierskiego wyrazu pospolitego *o* dużym ładunku emocjonalnym. Podstawy przymiotnikowe w IV typie bazy nie są przekonującym argumentem przeciwko wyodrębnieniu sufiksu *-ło* w tej grupie nazw z powodów podobnych jak w formacjach z *-ła* (zob. s. 325), a więc ze względu na produktywność podstaw werbalnych również i w IV typie bazy, ze względu na etymologicznie dewerbalny charakter formacji, a także wyrazistą strukturę sufiksu *-ło* bliskiego pod względem pochodzenia innym sufiksom z postpozytywnym *-o*, takim jak: *-ało*, *-i//ył(i)o*, *-uło*.

Nazwy z sufiksem *-ło* występują w Małopolsce, na Podlasiu i na Śląsku. Największa ilość zapisów pochodzi z południowo-wschodniej Małopolski (mapa 2). Ich występowanie w ogólnym zarysie pokrywa się z mapą rozmieszczenia polskich imion męskich na *-o* Z. Kurzowej (KurzP, 93, mapa 2).

1.3. Typy *-el*, *-ela*

-el

Nazwy osobowe z *-el* tworzą wyrazistą grupę w ilości ponad sześćuset derywatów zawartych w czterech typach baz derywacyjnych. Jedynie niektóre cytaty wchodzące w skład IV typu ze względu na zachowane odpowiedniki apelatywne bądź antroponimiczne pochodzenia niemieckiego stają się mało przejrzyste strukturalnie

i interpretowane w izolacji mogą być kwalifikowane do przeniesień. Analizowane w zestawieniu z bogatym materiałem omawianego typu i na tle pozostałych typów z *-l-*, *-ź-* zostały zaliczone do derywatów. Notowane w słownikach wyrazy pospolite tożsame formalnie z nazwami osobowymi, a nie uwzględnione w *Monografiach słowotwórczych* W. Doroszewskiego (DorM) i gramatykach języka polskiego skłaniają do przypuszczenia, że sufiks *-el* był częstszy w wyrazach pospolitych, niż to wynika z dotychczasowego stanu badań. Nie wydaje się, by na wyrazistość typu wpływało ujemnie kilkanaście dubletów leksykalnych z *-el* i *-eł*. Zestawienie par wyrazów w układzie chronologicznym wykazuje, że najstarsza para pojawia się w XV w., por. *Czechel*//*Czachel*//*Cahel*? 1497, 1591, 1855 Bch: *Czechel* 1430. Następnie wcześniejszym zapisom z *-el* odpowiadają późniejsze z *-eł*, por. *Dugiel* 1494: *Dugieł* 1846 Krs, *Dziubel* 1497, XVI w., 1766, 1846 Stn: *Dziubeł* 1725, 1839 Płc, *Wachel* 1534, 1855 Jas, 1852 Bch, XX w. Can: *Wacheł* 1855 Wad. Zanotowano też pary z tego samego wieku, por. *Margiel* 1852 Res: *Margieł* 1895 RospSNSK *Smagiel* 1832 Włc: *Smagieł* 1846 Lub. Taki układ materiału może świadczyć o zacieraniu się etymologicznej struktury różnych sufiksów prawdopodobnie na skutek wytworzenia się wspólnej antroponimicznej ich funkcji. Dawność chronologiczna części nazw z *-el* zdaje się wskazywać na to, że ich odpowiedniki z *-eł* są wtórne i niektóre z nich mogą być odczytywane jako typ z *-el*. Informacja o dubletach leksykalnych *el* do *-i//yl* w typie *-i//yl* na s. 368-69.

Wyodrębnione derywaty mieszczą się w następującym schemacie klasyfikacyjnym:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \neq im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Benc-el*, *Czesz-el*, *Dacz-el*, *Doch-el*, *Domach-el*, *Frych-el*, *Jacz-el*, *Jasz-el*, *Maški-el*, *Mosz-el*, *Pec-el*, *Piech-el*, *Rac-el*//*Racz-el*//*Rec-el*//*Recz-el*, *Radoch-el*, *Stasz-el*//*Stas-el*//*Stasi-el*, *Stoch-el*, *Stosz-el*, *Szym-el*, *Warch-el*, *Warsz-el*, *Wiech-el*; pierwszy lub drugi człon słowiańskich imion złożonych: *Bąd-el*, *Bogi-el*, *Drogi-el*//*Dargi-el*, *Miet-el*, *Sław-el*, *Wysz-el*//*Wisz-el*; imiona pozasłowiańskie: *Jan-el*, *Jędrz-el*?, *Krzysz(z)t-el*//*Kryst-el*, *Męd-el*, *Pietr(z)-el*; 2) n.o. \neq im. lub ap., derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Bacz-el*, *Boch-el*, *Brach-el*, *Broch-el*//*Bruch-el*, *Czasz-el*, *Juszcz-el*, *Koch-el*, *Panki-el*, *Rach-el*, *Rosi-el*; postaci podstawowych imion słowiańskich: *Czecz-el*, *Dzirz-el*//*Dzierz-el*, *Gor-el*//*Gorz-el*, *Mąc-el*, *Peki-el*, imion pozasłowiańskich: *Gab-el*, *Jurgi-el* lub

odpowiadające im podstawy rzeczownikowe i czasownikowe; 3) n.o. ≙ ap.: rzeczownikowego: *Czerwi-el*, *Czopi-el*, *Grzyb-el*, *Guzi-el*, *Kozub-el*, *Pusz-el*, *Stręki-el*, *Smich-el*; przymiotnikowego: *Cich-el*, *Czarni-el*, *Grub-el*//*Grubi-el*; czasownikowego: *Czeki-el*, *Durd-el*, *Kiw-el*, *Kuki-el*, *Majd-el*, *Trop-el* [287]; 4) n.o. ≙ n.et.: *Lech-el*, *Zerb-el*, *Żyd-el* [3].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Bob-el*, *Gruc-el*, *Kard-el*, *Karw-el*, *Kośbi-el*, *Mord-el*, *Skop-el*, *Szczaki-el*, *Wapi-el*, *Węż-el*, *Wnęk-el*; 2) przymiotnikowe: *Kątni-el*, *Kruch-el*, *Lich-el*, *Lysi-el*, *Szurn-el*, *Zimmi-el*; 3) czasownikowe: *Cierpi-el*, *Cięci-el*, *Ciop-el*, *Dąsi-el*, *Furugi-el*, *Gib-el*, *Grzeb-el*, *Kiec-el*, *Krach-el*, *Obiegi-el*, *Ogorz-el*, *Posiad-el*, *Ryp-el*, *Skrob-el*, *Skumi-el*, *Stryb-el*, *Stuch-el*, *Świergi-el*, *Trzęsi-el*, *Wędz-el*, *Wisi-el* [237]; 4) obca, czeska: *Hniađ-el* [1].

III. Bazy antroponimiczne lub apelatywne: n.o. obce lub rodzime rzeczowniki: *Brot-el*, *Gort-el*, *Kiści-el*, *Rap-el* [8].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia: od n.o. polskich przy zachowanych odpowiednikach antroponimicznych niemieckich: *Bot-(el)*, *Dan-(el)*, *Gross-(el)*, *Grygi-(el)*, *Ment-(el)*, *Miki-(el)*//*Niki-(el)*//*Nyki-(el)*, *Stanc-(el)*//*Stenc-(el)*//*S(z)tanc-(el)*//*Sztenc-(el)*//*Stęc-(el)*//*Stęc-(el)*; od n.o. rodzimych przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: *Grob-(el)*, *Gugi-(el)*, *Kach-(el)*, *Karpi-(el)*, *Kasz-(el)*//*Kas-el*, *Kosz-(el)*//*Kos-el*//*Kosi-el*, *Kurpi-(el)*, *Wąsi-(el)*; od polskich rzeczowników przy zachowanych odpowiednikach antroponimicznych niemieckich: *Graj-(el)*, *Rab-(el)*; od rzeczowników przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: *Gicz-(el)*, *Grzyb-(el)*; od czasowników przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: *Grąż-(el)*, *Kąsi-(el)*, *Korpi-(el)*, *Pierdzi-(el)*, *Pogorz-(el)* [84].

Nazwy osobowe omawianego typu są tworzone od dwóch typów podstaw zakończonych na spółgłoskę twardą, historycznie miękką i palatalną - od nazw osobowych i wyrazów pospolitych. W grupie antroponimów połowę podstaw stanowią nazwy osobowe pochodzenia imiennego, połowę nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego. Istotną część wyrażają derywaty sufiksalne od słowiańskich imion złożonych i imion pozasłowiańskich z podstawowym *-ch-*, *-cz-*, *-k-*, *-sz-*, por. *Piechel*: *Piech*, *Stachel*: *Stach*, *Stacho*, *Warchel*: **Warch*, *Wroch*, *Jac(z)el*: *Jac(z)*, *Jac(z)a*, *Jac(z)o*, *Racel*//*Raczel*//*Recel*//*Reczel*: *Rac(z)*//*Rec(z)*, *Bertkiel*: *Bertek*, *Bertko*, *Dancel*: *Danek*, *Danko*, *Paszkiel*: *Paszek*, *Paszko*, *Goszal*: *Gosz*, *Goszko*, *Stoszal*: *Stosz*. W

klasie podstaw apelatywnych występują rzeczowniki, czasowniki i w niewielkiej ilości przymiotniki. Udział podstaw imiennych od XII w. i ich aktywność do wieku XIX wskazują na wyodrębnienie się w języku antroponimicznego formantu, który został przejęty z leksyki apelatywnej, a tu występuje jako dziedzictwo prasłowiańskie. Na podstawie jakości fonetycznej wygłosu podstaw derywacyjnych, dystrybucji podstaw oraz ich udziału ilościowego można wnioskować o pochodzeniu typu. Nazwy utworzone od podstaw czasownikowych z wygłosem fonetycznym palatalnym nawiązują do apelatywnych, pochodnych z prasłowiańszczyzny formacji postwerbalnych z sufiksem *-ělъ*, np. *кѡпѣлѣ* : *кѡпати се*, *метѣлѣ* 'zanieść śnieżna, zawierucha' : *метѡ*, *мѣсти* 'rzucić, ciskać; wiać, dać, o zawiei, zawierusze' (SPS I, 107) oraz z sufiksem *-elъ*, np. *ѡмелѣ* : *ѡмѣлѣ* 'trzmieć' : (*ѡ*) *ѡмѣти*, 'powodować ból, ścisnąć' (SPS I, 108). W. Doroszewski w apelatywnych konstrukcjach odczasownikowych widzi kontynuację prasłowiańskiego sufiksu *-ělъ*, pochodnego z historycznego *-ě-llъ*, w którym *-ě-* weszło do sufiksu w wyniku absorpcji morfologicznej wygłosu tematów czasownikowych (DorM, 81). Widziałbym w nich także podstawowy partycypialny sufix *-lъ* ≙ *-lo-*, który w wyniku absorpcji wygłosowej samogłoski *-ě-* tematu czasowników i połączenia się z wygłosowym sufiksem *-jъ* tworzył w prasłowiańszczyźnie atrybutywne nomina agentis, np. *чорстѣлѣ*, *корстѣлѣ* 'derkacz, chruściel' : *ч(в)орстѣти* 'chrześciciel, szeleścić', *смѣдѣлѣ* 'śmierdziel' : *смѣдѣти* 'śmierdzić' (SPS I, 105). Formacje odczasownikowe po spółgłoskach palatalnych można także odnieść do prasłowiańskich apelatywów z sufiksem *elъ* ≙ *-ilo-* w derywatach postwerbalnych, np. *пѣлѣ* 'kogut' : *пѣти*, *витѣлѣ* 'cewka tkacka, motowidło' : *вити* (SPS I, 113), na który nawarstwił się prasłowiański hipokorystyczny sufix *-jъ*. Derywaty odczasownikowe po spółgłoskach twardych oraz palatalnych tylnojęzykowych *k'*, *g'* będą zapewne kontynuacją prasłowiańskich formacji *-elъ* ≙ *-ulo-* w takich derywatach, jak: *сыселѣ*, *сыселѣ*, *суселѣ* : *сысати* 'świszczeć, syczeć' (SPS I, 111) z wygłosowym sufiksem *-jъ*. Drugą część podstaw apelatywnych wyrażają rzeczowniki i przymiotniki. Derywaty odrzeczownikowe i odprzymiotnikowe po spółgłoskach palatalnych nawiązują do prasłowiańskich derywatów denominalnych z przyrostkiem *-elъ* takich jak: *братѣлѣ* : *братѣ*, *кѡделѣ* 'trzoda, stado' : *кѡдѣ* 'ts', *кошелѣ* 'pleciony kosz, kołbajka' : *кошѣ*, schr. *брѣлѣ* 'ptak pomurnik, Tichodroma mura-

ria': brzęb 'szybki' (SPS I, 108). Prasłowiańskie apelatywne formacje dewerbalne tworzą kategorię nazw czynności, wytworów czynności, nazw narzędzi (SPS I, 107) i nazw atrybutywnych wykonawców czynności (SPS I, 105). Derywaty denominalne występują w funkcji deminutywów i hipokorystyków (SPS I, 10.). Różne pod względem pochodzenia derywaty tworzą bliskie pod względem stylistycznym kategorie hipokorystyków i atrybutywnych wykonawców czynności. Szczególnie ostatnia kategoria nawiązuje z jednej strony do formacji odczasownikowych z partycypialnym $-l\bar{o} = -l\bar{o}-$, z drugiej natomiast do prasłowiańskich hipokorystyków z sufiksem $-j\bar{o}$.

Apelatywny sufiks $-el$ w polszczyźnie stracił na pewno na wyrazistości semantycznej, skoro gramatyki języka polskiego przytaczają łącznie około trzydziestu rzeczowników, posługując się w większości tymi samymi przykładami, z których część jest derywatami prasłowiańskimi. Względnie bogaty materiał w liczbie dwudziestu siedmiu rzeczowników obok *Monografii słowotwórczych* W. Doroszewskiego (DorM) zawiera *Gramatyka* H. Gaertnera (GaerG, 201, 283), klasyfikując je jako odczasownikowe, odrzeczownikowe i odprzymiotnikowe, zaznaczając jednocześnie, że zwartą grupę czynnikowych wyrażają formacje odczasownikowe. R. Grzegorzczkowska (GrzegS, 216) podaje dwanaście przykładów, z których część to terminy specjalne (botaniczne, zoologiczne). Największą grupę tworzą derywaty odczasownikowe o strukturze subiektów czynności. Bogatą dokumentację materiałową opartą na monografiach, tekstach i słownikach gwarowych przedstawia W. Cyran (CyrT, 84-85). Ponad sześćdziesiąt formacji na $-el$ najczęściej występuje w funkcji nazw działacza, por. *chruchel* 'ten, co chrucha, chrząka, pokasłuje', *pochwiciiel* 'ten, co pochwista, świszczypała', *pomagiel* 'ten co pomaga, pomagier', *smarkiel* 'ten, co smarka, smarkacz'. Wszystkie tej grupy przykłady, które odnoszą się do osób, poza funkcją kategoriałną mają również charakter ekspresywny. O pewnej produktywności sufiksu w gwarach - zdaniem autora - świadczy jego funkcja tautologiczna w takich rzeczownikach, jak np. *chabiel* 'badyl', *chrzqpel* 'rzqp tj. osada ogona u zwierząt', *kurpiel* 'kurp, chodak', *kurzel* 'kur, kogut' (CyrT, 101). Derywaty gwarowe z Mazowsza i Podlasia przytacza A. Kowalska (KowZ, II, cz. 2, 81), np. *bździel*, *jqkiel*, *kosiel* 'człowiek mający zeza', *pieściel*, *smrodziel*, *strachobździel*, *zajqkiel* i uzupełnia je o pochodzące z Warmii i Mazur rzeczowniki: *kręciel*, *śmierdziel*, *chudziel*,

wszel, cytowane przez J. Chludzińską-Świąteczką (ChludB, 168, 199, 208, 232).

Zwraca uwagę dziesięciokrotnie większa częstość występowania sufiksu *-el* w nazwach osobowych w stosunku do derywatów apelatywnych. Wydaje się, że przyczyna takiego stanu tkwi w strukturze samego sufiksu i ewolucji jego funkcji. Utrata regularności kategoryjnej rekompensowana była nabywaniem w szerszym wymiarze funkcji ekspresywnej wyrażanej pierwotnie formacjami denominalnymi na *-el'č* i dewerbalnymi na *-člč = -č- lč - jč*. Odziedziczony z prasłowiańszczyzny, a ustalony w następstwie zmian fonetycznych i morfologicznych apelatywny sufiks *-el* na gruncie polskim w mniejszym stopniu nawiązuje do sufiksów o funkcji semantycznej, w większym stopniu pełni funkcję stylistyczną. Jest częstszy w gwarach niż w polszczyźnie ogólnej i w gwarach w większym stopniu wyraża funkcję ekspresywną. Dlatego polski antroponimiczny sufiks *-el* tworzy nazwy własne osób od podstaw antroponimicznych, około 50% wszystkich derywatów, wśród których pokaźne miejsce zajmują derywaty sufiksalne z hipokorystycznymi sufiksami *-ch-*, *-cz-*, *-sz-*, od podstaw rzeczownikowych i tylko w 20% od podstaw czasownikowych. Derywacja słowotwórcza nazw osobowych dokonuje się w połowie w płaszczyźnie wyłącznie onomastycznej, kiedy od nazw osobowych tworzone są nazwy z sufiksem *-el*, w połowie w płaszczyźnie apelatywno-onomastycznej, kiedy nazwy osobowe ustalają się od podstaw apelatywnych. Antroponimiczny przyrostek *-el*, lokalizowany przez F. Sławskiego (SPS I, 108) za W. Taszyckim (TaszN, 86) i R. Mareticiem (MarR, 101) w prasłowiańszczyźnie, jest prymarny apelatywnie, sekundarny antroponimicznie. W świetle powyższych faktów i stanowisk polskie derywaty odimienne, takie jak: *Błażel*, *Bolel*, *Dobiel*, *Tadel*, *Więcel*//*Węcел*//*Węczel* zaliczono do typu *-el*. Zdaniem M. Malec (MalS, 59) samogłoska *-e-* weszła w skład sufiksu w następstwie absorpcji samogłoskowego zakończenia pierwszego członu imienia przez element konsonantyczny. Wydaje się, że w procesie tym dużą rolę odegrało kojarzenie i utożsamienie sąsiedztwa samogłoskowego zakończenia imienia i spółgłoskowego sufiksu z samogłoskowo-spółgłoskowymi prymarnymi sufiksami apelatywnymi. Dytrybucja i układ chronologiczny podstaw dowodzą, że występujące w tej funkcji zarówno antroponimy, jak i apelatywy są równie ważne jakościowo, por. derywaty odimienne: *Drogiel*//*Dargel* XII w., *Więcel*//*Węcел*//*Węczel* 1212, *Bendel* 1356, *Jaszel* 1418, *Wa-*

chel 1534, *Stochel* 1612-14, *Stachel* 1774, *Szymel* 1884; derywaty apelatywne: *Siestrzel* XII-XIII w., *Rąbiel//Rębiel* 1244, *Bąkiel* XV w., *Ziętel* 1534, *Bryzgiel* 1636, *Szczakiel* 1702, *Szczypel* 1852. W XVIII-XX w. zaznacza się większa aktywność derywacyjna podstaw apelatywnych, szczególnie nacechowanych ekspresywnie czasowników, np. *Cierpiel* XIX w. : *cierpieć*, *Dąsiel* XX w. : *dąsać*, *Gurbiel* 1846, 1855 : *gurbić*, *Jąkiel* 1868 : *jąkać*, *Skumiel* XX w. : *skumać*, *Trzęsiel* XX w. : *trząść*, *Wyrwieliel* 1881 : *wyrwać*, co wskazywałoby na dużą skłonność sufiksu do łączenia się z ekspresywami apelatywnymi w funkcji podstaw derywacyjnych.

Formacje z *-el* występują we wszystkich okresach dziejów polszczyzny. Najstarsze zapisy pochodzą z XII w., por. *Drogiel//Dar-gel* XII w., *Milel* (1193) 1512, *Miskel* 1156, *Siestrzel* XII-XIII w. Największa ilość przykładów pochodzi z XIX w., co może być nie tylko świadectwem zachowania aktywności derywacyjnej sufiksu, ale i odbiciem zachowanego stanu źródeł z tego okresu.

Pod względem frekwencji wyróżniał się obszar Śląska, Małopolski i Kaszub (mapa 3). Wydaje się, że na taki układ geograficzny typu, szczególnie w odniesieniu do Śląska i Kaszub, mógł wywrzeć wpływ antroponimiczny model strukturalny niemiecki. Nazwy klasy IV tożsame z antroponimami niemieckimi dowodzą w pierwszym etapie o procesie przenoszenia leksyki antroponimicznej niemieckiej, w następnym stadium o możliwości oddziaływania wzorca strukturalnego z niemieckim sufiksem *-el*. Powyższa grupa nazw zdaje się potwierdzać notowane przez W. Doroszewskiego (DorM, 74-76) w apelatywach niemieckie pochodzenie sufiksu. Jest to jednak niewielka ilość formacji, nie przekraczająca 5% wszystkich derywatów, dlatego nie wydaje się, by konstrukcje niemieckie mogły odegrać istotną rolę w nazwach osobowych omawianego typu.

-ela

Nazwy osobowe z sufiksem *-ela* wchodzą w skład dubletów leksykalnych z takimi typami, jak *-el*, *-la* oraz *-ela*. Najliczniejszą grupę, bo ponad 30% nazw z *-ela*, tworzą pary wyrazów typu *-ela* do *-el*. Występują one w przekroju od XIII do XX w. w takim układzie, że wcześniejszym zapisom z *-ela* odpowiadają późniejsze z *-el*, np. *Krążela//Krężela* 1267 : *Krążel//Krężel//Kręzel* 1385, *Wisziela* 1284 : *Wisiel* 1840, *Chabiela* 1405, 1532-63 : *Chabel* 1564, *Makiela* 1564 : *Makiel* 1832, *Trzpiela* 1555 : *Trzpiel* 1846, późniejszym zapisom z

-ela odpowiadają wcześniejsze z *-el*, np. *Gidziela* 1789 : *Gidel* 1204, *Boncela* 1846 : *Boncel//Buncel* 1373, *Gromela* 1846 : *Gromel* 1485, *Rzepiela* 1855 : *Rzepiel* 1565, *Sobiela* 1899 : *Sobiel//Sobel* XVI w., 1737, *Wasiela* 1788 : *Waszel//Wasiel* 1388, 1624 oraz nazwy z *-ela* i z *-el* pojawiają się równolegle, por. *Krzepela* 1565 : *Krzepel* 1534, *Giczela* 1830 : *Giczel* XIX w., *Siepiela* 1855 : *Siepiel* 1895. W przekroju chronologicznym od XIV do XX w. występują pary leksykalne typu *-ela* do *-la*. Wcześniejszym nazwom z *-ela* odpowiadają późniejsze z *-la*, np. *Chomela//Chomiela* 1310 : *Chomla* XX w., *Dziubiela* 1789 : *Dziubla* 1846, *Kudela* 1703 : *Kudla* 1855, *Madela* 1775 : *Madla* 1833. Nazwy z *-ela* występują jako późniejsze względem *-la*, np. *Droszela* 1841 : *Droszla* 1401, *Grabela* 1846 : *Grabla* 1508-13, *Patela* 1730 : *Patla* 1667-72, *Kondela* XX w. : *Kondla* 1753 oraz pojawiają się paralelnie, np. *Koszela//Kosela* 1565 : *Koszla//Kosla* 1553, *Putela* 1866 : *Putla* 1855, *Wachela* 1846 : *Wachla* 1846. Zanotowano także oboczności postaci z *-ela* do *-la* i *-el*, takie jak np. *Koszela//Kosela* 1565 : *Koszla//Kośla* 1553 : *Koszel//Kosel//Kosiel* 1432, *Kudela* 1703 : *Kudla* 1855 : *Kudel* 1634 (1465), *Wachela* 1846 : *Wachla* 1846 : *Wachel* 1534. Układ chronologiczny dubletów oraz dane ilościowe wskazują na to, że część nazw z *-ela*, szczególnie późniejszych chronologicznie, może być wtórna względem typu *-el*. Mogą to być, podobnie jak w przypadku nazw z *-la* (zob. s. 320), formacje genetywne, wskazujące na przynależność potomka do ojca, nadające im charakter patronimiczny. Nazwy z wygłosowym *-a* można również traktować jako derywaty samogłoskowe od męskich postaci z sufiksem *-el*. Wygłosowe *-a* dodawane do postaci męskiej zmieniało strukturę sufiksu i przez to nazwom osobowym nadawało większy ładunek ekspresji. Zestawienie późniejszych chronologicznie przykładów z *-ela* z wcześniejszymi przykładami z *-el* można przyjąć jako argument za pochodnością form żeńskich od męskiej postaci sufiksu. Obecność późniejszych chronologicznie względem *-el* nazw z *-ela* do *-la* może wskazywać na proces wyrównań morfologicznych pierwotnych struktur z sufiksem *-la* do dwukrotnie częstszych w antroponomii nazw z sufiksem *-ela*.

Rodzić się może wątpliwość, czy formacji z *-ela* nie traktować jako typ *-a*. Takiemu stanowisku zdają się przeczyć następujące argumenty ilościowe i jakościowe. W omawianym typie nazw dublety leksykalne z męską postacią sufiksu tworzą tylko trzecią część wszystkich derywatów, dwie trzecie nazw nie ma takich od-

powiedników. Nazwy z *-el*, wchodzące w skład dubletów leksykalnych w 40% są chronologicznie wcześniejsze, w pozostałej części nazwy z *-ela* i z *-el* albo są tożsame chronologicznie, albo wcześniejsze są nazwy z *-ela*. Omawiane typy reprezentowane przez nazwy wchodzące w skład par leksykalnych występują od XII, XIII w. i zachowują ciągłość chronologiczną do końca wieku XIX. Notowane od XVI w. powtórzenia leksykalne typu *-ela* do *-eła*, np. *Makiela* 1564 : *Makięła* 1555, *Kudęła* 1703 : *Kudęła* 1855, *Madela* 1775 : *Madęła* 1846, *Gocela* 1846 : *Gocęła* XX w., *Godziela* 1846 : *Godzięła* XX w., *Pardela* 1846 : *Pardęła* XX w., *Repela* 1855 : *Repęła* 1855, podobnie jak w innych typach, np. *-la*, *-ła*, *-el*, *-eł*, mogą świadczyć o wpływach obcej grafiki, ale również o zacieraniu się różnicy strukturalnej i etymologicznej między typami. Zacieranie odrębności między różnymi etymologicznie sufiksami wspierane rozwojem fonetycznym *l* i *l'* oraz zwyczajami graficznymi kształtowanymi pod wpływem grafiki łacińskiej, czeskiej i niemieckiej sprawia, że niektóre z cytatów można traktować jako dwuznaczne. Nazwy z *-eła* są tu albo zbieżne chronologicznie, albo późniejsze od nazw z *-ela*. Taki układ chronologiczny może sugerować, że niektóre z nich można odczytać jako typ *-ela*.

Przytoczone uwagi zostaną uzupełnione o nazwy IV grupy klasyfikacyjnej tożsame z nazwami osobowymi pochodzenia niemieckiego i rzeczownikami polskimi, takimi jak np. *kamela*, *kąpiela*, *kupela*, *porozęła*, *sabela*, *siebięła*, *topięła*. Na ich podstawie sądzę, że apelatywnych formacji z *-ela* było więcej niż tylko dwa przykłady: *grządzięła*, *kąpięła*, przytoczone przez H. Gaertnera (GaerG). Podstawy antroponimiczne niemieckie, takie jak np. *Droſchel* : pol. *Droszęła*, *Jackel* : pol. *Jakięła*, mogą wyrażać derywację sufiksem *-a*, który pełnił w nazwach pochodzenia niemieckiego funkcję adaptacyjną (BrezO, 14-16). Nie wydaje się, by w świetle przytoczonego komentarza można było mówić o braku wyrazistości wyodrębnionego typu antroponimicznego. Jeśli nawet na ponad dwieście nazw zakwalifikowanych do derywatów, pewną część zaliczyć do mało przejrzystych, to i tak na podstawie pozostałych możemy wyciągnąć wnioski co do sposobu i zakresu tworzenia omawianej kategorii nazw.

Wyodrębniony w nazwach osobowych od XIII w. przyrostek *-ela* był wyrazisty na tyle, że w następstwie przyjętych kryteriów analizy onomastycznej większość przytoczonych przykładów zaliczono do derywatów z tym sufiksem od następujących baz:

I. Bazy antroponiczne: 1) n.o. \neq im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Bonc-ela*, *Jac(z)-ela?*, *Koszcz-ela*, *Mieci-ela*, *Pasz-ela//Pasi-ela*, *Wasi-ela*; pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich: *Boż-ela*, *Cieci-ela?*, *Krz-ela*, *Męci-ela*, *Rad-ela*; imiona pozasłowiańskie: *Ant-ela*, *Ber-ela*, *Mart-ela*, *Maks-ela*; 2) n.o. \neq im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponiczne: *Bas-ela*, *Biesi-ela*, *Goc-ela*, *Mach-ela*, *Macht-ela*, *Wach-ela*, *Wyszcz-ela*; podstawowe postaci imion słowiańskich: *Bandz-ela*, *Buz-ela*, *Gorz-ela*, *Trzebi-ela*, *Wid-ela*; pozasłowiańskich: *Kond-ela*, *Koni-ela*, *Mad-ela*, *Maki-ela* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe i czasownikowe; 3) n.o. \neq ap.: rzeczownikowego: *Bard-ela*, *Czopi-ela*, *Godzi-ela*, *Kiepi-ela*, *Kłosi-ela*, *Rzepi-ela*; czasownikowego: *Dziędzi-ela*, *Kinki-ela*, *Kud-ela*, *Roks-ela* [115]; 4) obce: niemieckie: *Bec-ela*, *Kist-ela*; ukraińska: *Chom-ela//Chomi-ela* i czeska: *Hus-ela* [4].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Bomb-ela*, *Czermi-ela*, *Garści-ela*, *Gruc-ela*, *Kard-ela*, *Kurw-ela*, *Rupi-ela*, *Sepi-ela*; 2) czasownikowe: *Brd-ela*, *Ciepi-ela*, *Grzebi-ela*, *Grzmi-ela*, *Krz-ela//Krz-ela*, *Skowi-ela*, *Skubi-ela*, **Śoigi-ela*, *Wędzi-ela*, *Wisi-ela*, *Zym-ela* [64].

III. Bazy antroponiczne lub apelatywne: n.o. obce lub rodzime rzeczowniki: *Ospi-ela*, *Sas-ela*; rodzimy rzeczownik bądź czasownik: *Chabi-ela*; n.o. pochodzenia etnicznego lub rzeczownik: *Lach-ela* [4].

IV. Derywaty od baz antroponicznych lub apelatywnych bądź przeniesienia: n.o. polskich przy zachowanych odpowiednikach antroponicznych niemieckich: *Drosz-(el)a*, *Grz-ela//Gr-(el)a*, *Jaki-(el)a*, *Sam-(el)a*; n.o. rodzimych przy zachowanych odpowiednikach w postaci rzeczowników: *Dubi-(el)a*, *Grab-(el)a*, *Kam-(el)a*, *Mądr-(el)a*, *Sab-(el)a*, *Siebi-(el)a*; od rzeczowników przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: *Gicz-(el)a*, *Korpi-(el)a*; od czasowników przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: *Pogorz-(el)a*, *Topi-(el)a* [39].

Derywaty z *-ela* ustalają się od podstaw antroponicznych i apelatywnych zakończonych na spółgłoskę twardą, historycznie miękką i palatalną. W klasie podstaw antroponicznych wyodrębniają się derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich z podstawowym *-ch-*, *-cz-*, *-k-*, *-sz-*, *-ś-*, np. *Wochela* : *Woch*, *Jac(z)ela?* ; *Jac(z)*, *Jac(z)a*, *Jac(z)o*, *Koszczela* : *Koszek*, *Koszk*, *Koszko*, *Paszela//Pasiela* : *Pasz*, *Paszo*, *Piesiela* : *Pieś*, *Piesiu*,

Piesz, *Piesz*o, podstawowe postaci imion słowiańskich i spoza słowiańskiego kręgu kulturowego oraz nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego. Podstawy antroponimiczne występują w połowie derywatów. Drugą połowę wyrażają podstawy apelatywne - rzeczownikowe i czasownikowe w relacji jak jeden do jednego. Podstawy antroponimiczne obcego pochodzenia, podobnie jak w typie *-el*, nie odgrywają większego znaczenia i występują tylko w czterech formacjach. Zbieżność ilościowa i jakościowa w zakresie dystrybucji podstaw w typie *-el* i *-ela* dowodzi wspólnego pochodzenia obu sufiksów, a występowanie od staropolszczyzny podstaw antroponimicznych w typie *-ela*, por. *Jac(z)ela?* 1265, **Męciela* 1324, poświadczą antroponimiczną funkcję tego sufiksu.

Apelatywny sufiks *-ela* będzie żeńskim odpowiednikiem sufiksu *-el*, powstałym już w epoce prasłowiańskiej w wyniku nawarstwienia się sufiksu *-ja* na podstawowe *-l-* (*-el-*, *-ěl-*) bądź przyłączenia się wygłosowego *-a* do palatalnego sufiksu *-l-* (*-el-*, *-ěl-*; VonG, 573, DorM, 81). F. Sławski już w prasłowiańszczyźnie rejestruje sufiks *-el'a* (SPS I, 108, 109) w dwóch funkcjach: apelatywnej i onomastycznej. W apelatywach tworzył kategorię deminutywów, np. *košel'a*, *košel'a* : *koš*, *pustel'a* : *pust* oraz, zwykle pejoratywne, nomina agentis i nomina attributiva (SPS I, 109). Funkcję antroponimiczną wyrażał, tworząc kategorię hipokorystycznych męskich imion osobowych (SPS I, 108). Oba sufiksy *-el* i *-ela* już w prasłowiańszczyźnie wykazują zbieżność w zakresie tworzenia deminutywów, hipokorystyków i atrybutywnych wykonawców czynności oraz w zakresie łączliwości z podstawami słowotwórczymi.

W apelatywach polskich sufiks *-ela* nie przejawia produktywności. Formacji apelatywnych nie rejestrują ani W. Doroszewski (DorM), ani J. Łoś (ŁośG), ani R. Grzegorzczkova (GrzegS). Jedynie H. Gaertner (GaerG, 285) podaje dwa rzeczowniki: *grządziela* i *kąpiela* zaznaczając, że przykłady z *-ela* należą do nielicznych. Brak tego typu apelatywnego w *Słownictwie ludowym* K. Dejny (DejS, DejSK), w pracy W. Cyrana (CyrT), jak również w pracy A. Kowalskiej (KowZ), poświęconej zróżnicowaniu słowotwórczemu gwar mazowiecko-podlaskich w zakresie rzeczownika. Szczególnie zwraca uwagę brak konstrukcji omawianego typu w tomie drugim, na którego treść składają się nazwy wykonawców czynności oraz nomina attributiva.

Porównanie ilościowe formacji apelatywnych z onomastycznymi dowodzi większej produktywności sufiksu w nazwach własnych niż w wyrazach pospolitych - ponad dwieście derywatów antroponimicznych przy kilku apelatywnych. Utrata charakteru apelatywnego na rzecz funkcji antroponimicznej powodowana była zapewne zacieraniem się właściwości wyrażania kategorii semantycznych. Tę właściwość miał wystarczająco częstszy w apelatywach sufiks *-el*. Sufiks *-ela* został przez język zarezerwowany dla nazewnictwa osobowego.

Formacje omawianego typu występują we wszystkich okresach dziejów języka, a najstarsze zapisy pochodzą z XIII w., por. derywaty odantroponimiczne: *Karbiela* 1275, *Ramela* 1412, *Maksela* 1511, *Mardela* 1618, *Wasiela* 1788, *Piesiela* 1846 i odapelatywne: *Wisiela* 1284, *Skubiela* 1456, *Trzpiela* 1555, *Śniela//Szniela* 1690, *Skrobela* 1791, *Ścibiela* 1846. Sufiks łączy się z podstawami imiennymi oraz werbalnymi i przez to nawiązuje do derywatów historycznych. Jest więc dziedzictwem prasłowiańskim apelatywnego sufiksu *-ela*, *-ĕla* albo tworem polskim antroponimicznym, powstałym w wyniku nawarstwienia się sufiksu *-a* na odziedziczone z epoki prasłowiańskiej sufiksy *-el-*, *-ĕl-*, *-sl-*, *-vl-* (o genezie i funkcji sufiksów na s. 332-33).

Wobec braku produktywności apelatywnej sufiksu *-ela* i względnej produktywności sufiksu *-el* na frekwencję typu antroponimicznego mogło wpłynąć prawo polaryzacji tzn. derywacji takich konstrukcji onomastycznych, które w większym stopniu różniłyby się od apelatywów i zachowywałyby swoją wyjątkowość.

Z przedstawionych na mapie 3 informacji wynika, że nazwy z sufiksem *-ela*, podobnie jak z *-el*, wykazują największą frekwencję na Śląsku i w Małopolsce, w znacznie mniejszej ilości występują na pozostałym obszarze. Szczególnie małą frekwencję przejawiają na Mazowszu, co pokrywałoby się z brakiem apelatywnego typu w pracy A. Kowalskiej (KowZ II).

1.4. Typy *-eł*, *-eła*, *-eł(i)o*

-eł

Na około dwadzieścia zaliczonych do tego typu antroponimicznego nazw aż trzynaście (omówionych w rozdziale poświęconym ty-

powi *-eł* na s. 330) tworzy pary leksykalne z typem *-eł*. Niejednoznaczne są nazwy z *-eł*, a także z *-eła* i *-eło* jako derywaty dewerbalne od czasowników z przyrostkiem tematycznym *-i-*, np. *Kopcieł* 1855 Jas: *kopcić*, *Zagzieł* 1846 Klc: *zagzić*, *zagzić się*, *Gzieło* 1846 Olk: *gzić*, *gzić się*, *Ganiela* XX w.: *ganić*, jak również przykłady, którym odpowiadają postaci z wykładnikami *-ił*, *-iła*, *-iło*, np. *Musieł* 1559: *Musił* 1554, *Przybeł* 1632, 1810 Rosp SNSK: *Przybył* 1787, 1801 Koc, *Siemieła* XX w.: *Siemił?* 1430, *Ganiela* XX w.: *Ganiła* 1846 Krs, *Janielo* 1846 Zam: *Janiło* 1846 Mch, 1861 Hrb, *Sewieło* 1855 NSąc: *Sewiło* 1855 Wad, Bch. Te ostatnie sięgają XV w. i potwierdzają możliwość rozszerzenia artykulacyjnego *i*, *y* przez *ł*. Argumentem przekonującym o istnieniu antroponimicznego przyrostka są derywaty odimienne, np. z roku 1430 *Czechel*: *Ciech*, *Czech*, *Ciecho*, *Czecho*, z XX w. *Matyseł*: *Matys(z)* i derywaty od podstaw czasownikowych z przyrostkiem tematycznym *-a-*, por. *Kuceł* 1846: *kucac*, *Smagieł* 1846: *smagac*, *Ściubeł* XX w.: *ściubać*, które występują od XV w. Sufiks *-eł* występuje również w wyrazach pospolitych. Nie jest tu najważniejsza, być może dyskusyjna, liczba wyodrębnionych derywatów. Istotne jest spostrzeżenie, że taki typ antroponimiczny w języku funkcjonuje oraz, podobnie jak w słownictwie apelatywnym, nie przejawia produktywności. Tworzy polskie nazwy własne osób od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \Leftarrow im.: derywaty sufiksalne od imion pozasłowiańskich: *Masi-eł*, *Matys-eł*; pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich: *Czech-eł*, *Red-eł*; 2) n.o. \Leftarrow im. lub ap.: derywat sufiksalny antroponimiczny: *Wach-eł*; podstawowe postaci imion słowiańskich: *Bozi-eł*, *Godzi-eł*, podstawowa postać imienia pozasłowiańskiego: *Margi-eł* lub odpowiadające im podstawy: rzeczownikowa i czasownikowe; 3) n.o. \Leftarrow ap.: rzeczownikowego lub czasownikowego: *Dziub-eł* [12].

II. Bazy apelatywne: 1) czasownikowe: *Dugi-eł*, *Kuc-eł*, *Musi-eł*, *Smagi-eł*, *Ściub-eł* [10].

IV. Derywaty od podstaw antroponimicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia: od n.o. przy zachowanym odpowiedniku rzeczownikowym: *Kud-(eł)*; od czasownika przy zachowanym odpowiedniku w postaci czasownika: *Śmi-(eł)* [2].

Sufiks łączy się z podstawami słowotwórczymi zakończonymi na spółgłoskę twardą, historycznie miękką i palatalną. W klasie pod-

staw onomastycznych zanotowano derywaty sufiksalne od imion pozasłowiańskich, podstawowe postaci imion słowiańskich i pozasłowiańskich oraz nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego. W klasie podstaw apelatywnych wyraźnie przeważają czasowniki. Dystrybucja podstaw oraz jakość fonetyczna ich wygłosu wskazują na następujące pochodzenie przyrostka. W derywatach po spółgłoskach palatalnych i funkcjonalnie miękkich wiódziałbym związek z prasłowiańskim sufiksem *-elb*, w derywatach po spółgłoskach twardych i palatalnych tylnojęzykowych *k'*, *g'* upatrywałbym kontynuację historycznego sufiksu *-elb*. Prasłowiańskie apelatywne derywaty z *-elb* \leq *ie*, *-i-lo-* (SPS I, 113, BrugG II, 1, 368) od podstaw czasownikowych tworzą m. in. nazwy wykonawców czynności, np. *pětēlb* 'kogut' : *pěti* (SPS I, 113). Kategorie nomen agentis tworzą także dewerbalne derywaty z *-elb* \leq *ie* *-u-lo-* (SPS I, 111, BrugG II, 1, 367-68), np. *sysēlb*, *susēlb*, *susēlb* 'suseł, Citellus' : *sysati* 'świszczeć, syczeć' (SPS, I, 111), nawiązujące do litewskiego *-ulas* w funkcji nazw czynności, wytworów czynności, a także "wyrazów o odcieniu deminutywnym" (SPS I, 111). Różne historycznie apelatywne sufiksy prasłowiańskie tworzą od wspólnych podstaw jedną kategorię semantyczną.

Wyodrębniony na gruncie polskim w wyniku zmian fonetycznych apelatywny, wtórnie antroponimiczny sufiks *-el/-'eł* jest dziedzictwem prasłowiańskim. Jego udział w derywacji nazw osobowych pochodzenia czasownikowego wyraźnie wskazuje na związek z apelatywnymi formacjami prasłowiańskimi. Drugą grupę derywatów tworzą nazwy osobowe pochodzenia antroponimicznego, które występują równolegle z podstawami czasownikowymi, por. n.o. *Dziubeł*, *Kudeł*. Produktywność podstaw onomastycznych w przekroju od XV do XIX w. potwierdza niezależny od apelatywnego antroponimiczny charakter przyrostka.

Porównanie ilościowe z typem *-el* dowodzi niewspółmiernie mniejszej jego produktywności. Mało jest także przykładów apelatywnych. W. Doroszewski zalicza tu takie rzeczowniki, jak *suseł*, *szczygieł* i *szypeł* (DorM, 65). H. Gaertner pod typem *-eł* podaje: *gruzeł*, *węgieł*, stp. *pkieł*, *szczubeł* i powtarza za W. Doroszewskim *suseł* oraz *szczygieł* (GaerG, 277). Do typu *-'eł* zalicza rzeczowniki: *kozieł*, *osieł* (GaerG, 277). J. Łoś uzupełnia inwentarz apelatywów formacjami *kocieł* i *karzeł* (ŁośG, 47). Znaczna część wyżej przytoczonych derywatów wchodzi w skład formacji odziedziczonych z prasłowiańszczyzny. Także na gruncie prasłowiańskim ty-

py -*el* oraz *el* nie należą do produktywnych, skoro F. Sławski (SPS I, 111, 113) mówi o szczątkowym zachowaniu przyrostków. Nie ma ich również w gwarach. W. Cyran obok licznie poświadczonego przykładami typu *-el*, nie wymienia typu *-eł* (CyrT). Nie rejestruje tego typu na Mazowszu także A. Kowalska (KowZ II) ani na obszarze byłych województw kieleckiego i łódzkiego K. Dejna (DejS, DejSK). W świetle przytoczonych faktów dotyczących frekwencji i zakresu występowania typu jego obecność w nazwach osobowych tłumaczyć należy przede wszystkim stylistyczną funkcją partycypialnego *-ł-* i poprzez to nawiązywaniem do innych typów, np. *-ał*, tworzących ekspresywne nazwy osób. Aktywność derywacyjna ekspresywnych podstaw czasownikowych, takich jak np. *kucad* : *Kuceł* 1846, *siudał* : *Siudeł* 1789, *ściubał* : *Ściubeł* XX w., które wyrażają połowę wszystkich podstaw, przekonuje o słuszności wniosku. Nazwy z *-eł* występują na południu Polski w Małopolsce i na Śląsku, najbardziej wysunięte na północ miejscowości to Płock i Bydgoszcz (mapa 4). Z powodu dwuznaczności części nazw informację na mapie przyjmujemy jako przybliżoną. Uwaga dotyczy także typu *-eła* i *-eł(ł)o*.

-eła

Podobnie jak poprzednie, i te nazwy tworzą niewielką ilość derywatów od podstaw antroponimicznych oraz apelatywnych z wygósem spółgłoskowym twardym, funkcjonalnie miękkim i palatalnym. Po uwzględnieniu czynnika fonetycznego (na s. 337) oraz graficznego i morfologicznego, por. *Madeła* 1846 Wln : *Madela* 1775, *Pardela* XX w. RospSNSK : *Pardela* 1846 Olk, *Repela* 1855 NSąc : *Repela* 1855 NSąc, Wad; *Godziela* XX w. : *Godzieł* XIX w., *Kudeła* 1855 : *Kudeł* 1598, wyodrębniono derywaty pochodne od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. ≙ im.: derywat od imienia słowiańskiego: *Paki-eła*; pierwszy człon imion złożonych: *Bez-eła*, *Siemi-eła*; 2) n.o. ≙ im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Goc-eła*, *Kos-eła*; postać podstawowa imienia słowiańskiego: *Godzi-eła*; postaci podstawowe imion pozasłowiańskich: *Mad-eła*, *Maki-eła* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe i czasownikowe; 3) n.o. ≙ ap.: rzeczownikowego: *Chod-eła?*, czasownikowego: *Gani-eła* i rzeczownikowego lub czasownikowego: *Pard-eła* [12].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Bub-eła*, *Graj-eła*, *Pargi-eła*, *Rep-eła*; 2) czasownikowe: *Bad-eła*, *Kow-eła*, *Mr-eła* [7].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: *Kad-(e)ła*, *Kud-(e)ła* [2].

Udział ilościowy podstaw oraz jakość ich wygłosu przekonują, że sufix *-eła* jest żeńską postacią *-eł* (o genezie typów na s. 341-42) z wygłosowym *-a*, który podobnie jak w innych typach w formie żeńskiej, np. *-ła*, *-ela*, *-ała*, poprzez nawarstwienie się na struktury pierwotne tworzy męskie nazwy własne osób.

Argumentem świadczącym o wyodrębnieniu się takiego typu nazewniczego są derywaty pierwszego typu bazy, np. *Bezeła* : *B(i)ezdar*, *Biezdziad*, *B(i)ezgrosz*, *B(i)eznos...*, jak również derywaty od podstaw czasownikowych z przyrostkiem tematycznym *-a-*, por. *Badeła* : *badacś*, *Koweła* : *kowacś*. Nazwy z *-eła* pod względem liczebności utrzymują się na podobnym poziomie, jak formacje z *-eł*. Chronologicznie są późniejsze, najstarszy zapis pochodzi z XVI w. - *Makiela* 1555 r. Są formacjami młodymi, poza trzema cytatami z XVI i XVIII w. - wyżej przytoczonym *Makiela* oraz *Chodeła?* 1754 i *Badeła* 1787 - pochodzą z wieków XIX i XX, np. *Markiela* 1846, *Bubeła* 1861, *Pargiela* XX.

Brak formacji apelatywnych, od prasłowiańszczyzny począwszy, przekonuje o antroponimicznym polskim pochodzeniu sufixu, który poprzez *-ł-* nawiązuje do formacji partycypialnych, poprzez *-a* do żeńskich postaci genetycznie imiesłowowych sufixów. Samogłoska prepozytywna spółgłoski wiąże przyrostek z częstymi w antroponimii sufixami *-el*, *-ela*, które mogły wywierać wpływ na wyodrębnienie się typów *-eł*, *-eła*, *-eł(i)o*. Zanotowano jeden rzeczownik apelatywny na *-eła* *kadeła* 'grubala, grubas, człowiek krępy, tłusty' SW, zakwalifikowany przez autorów słownika do derywatów od rzeczownika *kadź*.

Pojedyncze zapisy XIX-wieczne pochodzą z Małopolski, Mazowsza, Podlasia i Wielkopolski (mapa 4).

-eł(i)o

Dla ośmiu z dziewięciu zakwalifikowanych do tego typu derywatów podstawami są nazwy osobowe pochodzenia imiennego, apelatywnego zakończone na spółgłoskę twardą, historycznie miękką i palatalną. Podstawą dla jednej nazwy może być postać rzeczownika lub czasownika.

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. ≤ im.: derywat sufixalny od imienia pozasłowiańskiego: *Wasi-eło*; imiona pozasłowiańskie:

Jani-eło, Sewi-eło; 2) n.o. \leq im. lub ap.: podstawowe postaci i-mion pozasłowiańskich: *Dziub-ełto, Gier-eło, Hal-eło, Jargi-eło//Jargi-ełto, Jurgi-eło* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe i czasownikowe [8].

II. Baza apelatywna: 1) rzeczownikowa lub czasownikowa: *Gzi-eło* [1]. Derywat ten można oceniać jako dwuznaczny ze względu na możliwość rozszerzenia artykulacyjnego *i* przed *ł* (zob. s. 341).

Brak apelatywnych rzeczowników z sufiksem *-eło* oraz prawie wyłączność podstaw onomastycznych w derywatach antroponimicznych świadczą o antroponimicznym charakterze tego sufiksu. Został on utworzony w polszczyźnie na wzór takich typów, jak *-ło, -ało* w wyniku połączenia wygłosowego *-o* właściwego rzeczownikom rodzaju nijakiego z męską postacią sufiksu *-eł* (ObrT, 65-71, KurzP, 12).

Nazwy omawianego typu są stosunkowo młode chronologicznie, pochodzą z XIX w. Występują jednostkowo na południu i wschodzie badanego obszaru (mapa 4).

Reduplikacja elementu konsonantycznego w dwóch nazwach *Dziubełto, Jargiełto* świadczy o wpływie ruskim na kształtowanie się postaci sufiksu. *Jargiełto* może być hybrydą słowiańsko-litewską, por. *jarb + gailas*, powstałą na gruncie litewskim, przejętą przez polszczyznę z języków ruskich, na gruncie których nastąpiło podwojenie *-ł-* (por. OtrębJ, 211-14).

1.5. Typy *-al, -ala*

-al

Nazwy osobowe z *-al* tworzą zwartą grupę poświadczoną ponad trzystoma derywatami. Nie wydaje się, by na wyrazistość typu miały istotny wpływ oboczne postaci z *-ał* i *-aź*, które pojawiają się w przekroju od XIV do XX w. i obejmują 18% derywatów z *-al*. Do dwuznacznych zaliczylibym te derywaty dewerbalne z południowej Polski, którym odpowiadają nazwy z *-aź*, np. *Furgał* 1846 Stn : *Furgał* 1743 RospSNS, *Mrugał* 1789 BubN : *Mrugał* 1855 Jas, *Pukał* 1855 Bch : *Pukał* XX w. RospSNSK. Ze względu na wyraźną przewagę derywatów denominalnych z *-al* zaliczyć je można do odczasownikowych formacji na *-aź*. Ich postać graficzna ustaliła się zapewne

pod wpływem wzorca czeskiego, por. czeskie: *Skákal, Styskál, Vyletál, Sdichal, Zaščekal* (SvobS, 169).

Mało przejrzyste są także nazwy bliskie chronologicznie i terytorialnie, takie jak np. *Droždźal* 1846 RawM : *Droždzał* 1846 RawM, *Dybał* 1854 Wad : *Dybał//Dybiał* 1787 BubN, 1855 Bch, 1846 Mch, *Kiwał* 1856 UG Szt : *Kiwał* 1711 Górnm, *Machał* 1786, 1801 UG Wej : *Machał* 1784 UG Wej, *Zychał* 1855 : *Zychał* 1855 Bch, których postaci noszą znamiona wpływu obcej grafiki - łacińskiej, czeskiej lub niemieckiej.

Trudno również jednoznacznie ocenić nazwy takie, jak: *Ustał* : *Ustał*, **Opyrschal* : *Opyrchał//Oprychał*, *Bqczal//Bqcał* : *Bqczal*, *Ochał* : *Ochał*. Zapisną w SSNO pod datą 1393 postać *Ustał* oraz nie odczytany zapis **Opyrschal* z 1471 r. można zakwalifikować do typu -ał. Takie postaci pochodzą ze źródeł XIX- i XX-wiecznych: *Ustał* 1846 TPD Kal, *Opyrchał//Oprychał* 1855 WPP Wad, Koz I XX w. - obie nazwy są derywatami odczasownikowymi, a postaci *Opyrchał* odpowiada, notowany w SW z kwalifikatorem przezwisko, rzeczownik pospolity *opyrchał*.

Jako odrębne typy traktowałbym odczytaną w SSNO pod datą 1462 i pochodzącą z KozR 1 z roku 1556 postać *Bqczal* oraz wydobytą z WPP z 1855 r. i z AM z 1831 r. postać *Bqczal//Bqcał* - ze względu na możliwość dewerbalnego i denominalnego ich pochodzenia, jak również ze względu na występowanie w SW rzeczownika apelatywnego *bqczal*, który mógł zostać przeniesiony do zbioru antroponimów. Dwuznaczne pozostaną postaci *Ochał* z 1391, 1424 r. w SSNO i *Ochał* z 1852 WPP, 1846 TP ze względu na pochodność od imienia *Och*, *Joeh* : *Joachim* i występującą w BSE postać czasownika *ochad* 'wykrzykiwać'.

Tego rodzaju wątpliwości interpretacyjne występują przy wielu typach. Dostarczanie argumentów za taką czy inną interpretacją nie rozwiązuje do końca problemu. W pracy posłużono się materiałem transponowanym, w większości już ocenionym przez językoznawców i historyków. Również nazwy IV grupy klasyfikacyjnej włączone do derywatów antroponimicznych, w indywidualnych przypadkach można traktować jako dwuznaczne ze względu na zachowane rzeczownikowe odpowiedniki apelatywne.

Nazwy osobowe z -ał są derywatami od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Bończ-ał*, *Dochn-ał*, *Go-*

s(z)-al, Jasz-k-al, Mirk-al, Mos-al, Piech-al//Pioch-al, Rach-al, Stachn-al, Szysz-al, Warsz-al, Woch-al, Wojcz-al, Zych-al; pierwszy lub drugi człón imion słowiańskich: Bąd-al//Będ-al, Bog-al, Bogur-al, Br-al, God-al, St-al//S(z)t-al, Wiąc-al, Wysz-al//Wisz-al; imiona pozasłowiańskie: Ad-al, Bern-al//Bierm-al, Cyr-al, Ed-al, Jan-al, Józ-al, Jur-al, Piotr-al//Pietr-al, Szym-al; 2) n.o. ≙ im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponiczne: Bech-al, Boch-al, Brach-al, Kasz-al, Kosz-al, Pach-al, Roch-al; podstawowe postaci imion słowiańskich: Dr-al, Gorz-al, Jar-al, Kaz-al, *Pęk-al, Wid-al; imion pozasłowiańskich: Gab-al, Kier-al, Korn-al, Mak-al, Mik-al//Nik-al, Waw-al lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe, przymiotnikowe i czasownikowe; 3) n.o. ≙ ap.: rzeczownikowego: Dąb-al, Gozd-al, Guzi-al, *Kiepal, Kierz-al, Kozub-al, *Much-al, Śmiech-al; przymiotnikowego: Cich-al, Czarn-al, Jędrn-al || Jęderm-al, Karn-al; czasownikowego: Kiw-al, Mocz-al, Pięrszt-al [178]; 4) n.o. obce: niemieckie: Gutr-al, Heer-al?; ukraińska: Tymcz-al; ukraińska lub białoruska: Wan-al [4].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: Bob-al, Bursz-al, Czert-al, Gąsk-al, Karw-al, Łęg-al, Mord-al, Pieg-al//Pig-al, Pięt-al//Pint-al, Ręk-al, Sosn-al, Zgod-al, Zięt-al//Zient-al; 2) przymiotnikowe: Bur-al, Ciężk-al, Mądr-al, Płoch-al, Sad-al, Wzięt-al; 3) czasownikowe: Babr-al, Dusi-al, Furg-al, Guzdr-al, Kak-al, Mij-al, Mrug-al, Tar-ch-al, Zarż-al [127]; 4) obce: czeska: Derend-al; słowacka: Mu-dr-al; czeska lub niemiecka: Horn-al; ukraińska: Horb-al [4].

III. Bazy antroponiczne lub apelatywne: n.o. obce lub rodzime rzeczowniki: Garg-al, Gocz-al, Habr-al, Proch-al; przymiotnik: Korg-al?; czasownik: Zin-al; n.o. rodzime bądź obce lub polski rzeczownik: Kob-al; obcy wyraz pospolity: Long-al; polski czasownik bądź obcy wyraz pospolity: Brzesz-al [9].

IV. Derywaty od baz antroponicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia: od n.o. przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: Garb-(al), Gęb-(al)//Gemb-(al)//Gąb-(al), Groch-(al), Męk-(al), Nos-(al), Szerzb-(al), Warg-(al), Wąs-(al); od podstaw rzeczownikowych przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: Brod-(al), Brzuch-(al), Nog-(al), Sęk-(al); od podstaw czasownikowych przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: Gr-(al), Korp-(al), Wrz-(al) [26].

Wyodrębniony typ słowotwórczy tworzy nazwy osobowe od podstaw onomastycznych i apelatywnych. Grupę podstaw onomastycznych wyra-

zają derywaty sufiksalne z podstawowym *-ch-*, *-k-*, *-n-*, *-sz* od imion słowiańskich i pozasłowiańskich, np. *Piechal* : *Piech*, *Pioch*, *Piecho*, *Zychal* : *Zych*, *Borczał* : *Boniek*, *Bońk*, *Bońko*, *Wojczal* : *Wojek*, *Wojk*, *Wojko*, *Michnal* : *Michno*, *Stachnal* : *Stachno*, *Stachna*, *Gos(z)al* : *Gosz*, *Goszo*, *Warszał* : *Warsz*, podstawowe postaci tych imion oraz nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego. Nazwy osobowe tworzą 50% wszystkich podstaw derywacyjnych. Szczególne miejsce zajmują tu derywaty antroponimiczne. Drugą część podstaw wyrażają rodzime wyrazy pospolite w postaci rzeczowników, przymiotników i czasowników. Podstawy obcego pochodzenia w niewielkim stopniu uczestniczą w derywacji omawianego typu antroponimicznego i stanowią około 2%. Antroponimiczny sufiks *-al* występuje w przeważającej większości przykładów po spółgłoskach twardych, także po spółgłoskach historycznie miękkich i tylko w kilku nazwach, np. *Guział*, *Kosciał*, *Siniał*, po spółgłoskach palatalnych.

Omawiając apelatywny przyrostek *-al*, trzeba uwzględnić dwa stanowiska. W. Doroszewski w *Monografiach słowotwórczych* (DorM, 71) w postaci *-al* upatruje za W. Vondrákiem (VonG, 567) indoeuropejski sufiks *-lio-*. Zdaniem F. Sławskiego prasłowiański sufiks *-al* obok *-l'* (SPS I, 105-108) powstał w następstwie nawarstwiania się sufiksu *-je* na podstawowy prasłowiański *-l'*. Autor *Słownika prasłowiańskiego* widziałby zatem w *-al* pierwotną postać *-lo-*. Podobnego zdania jest Z. Kurzowa, która twierdzi, że sufiks *-al* powstał przez nawarstwienie się hipokorystycznego sufiksu *-j-* na dawny praindoeuropejski sufiks *-l-* (Kurzp, 158). Co do samogłoski *-a-* w sufiksie wszyscy są zgodni i twierdzą, że weszła w skład sufiksu w wyniku absorpcji morfologicznej jako wygiós tematów czasownikowych, a także dawnych tematów imiennych na *-a-* (o chronologii tego procesu na s. 358-59). Powstały w prasłowiańszczyźnie sufiks (SPS I, 107-108) został przejęty przez język polski i tworzył kategorię rzeczowników ekspresywnych - pejoratywno-augmentatywnych od podstaw rzeczownikowych i przymiotnikowych, np. *brzuchal* 'mający wielki brzuch', *gębal* 'człowiek zwracający uwagę, o nieprzyjemnej gębie' (DorM, 72), *drągal*, *grochal* 'ludowe prostak', *rękal*, *krzywał*, *kusał*, *mądrał* (GaerG, 281-82), *brzydał*, *nośal*, *węśal* (GrzegS, 215-16). Reliktową kategorią są odczasownikowe nazwy wykonawców czynności, nawiązujące do formacji prasłowiańskich: *koval'* : *kovati*, *smřďěl'* : *smřďěti* (SPS I, 105), np. *pryskał*, *wrzał* (DorM, 71), *gęgał* 'jąkała', *grał* 'grajek', *mękał* 'nudziarz' (GaerG, 282).

Typ *-al* nie należy do produktywnego w apelatywach polskich, skoro gramatyki języka polskiego rejestrują około trzydziestu rzeczowników z tym sufiksem. Poszerzają inwentarz derywatów formacje zaczerpnięte z gwary Domaniewka (SzymG, 173-74), por. od rzeczownikowe: *df'ernol//df'ernol* 'indywidualne przezwisko człowieka zezowatego', *trambol* 'przezwisko człowieka mającego nieładną twarz lub niezgrabną głowę', odprzymiotnikowe: *głuchol* 'człowiek głuchy', *chytrol* 'człowiek bardzo chciwy', odczasownikowe: *żonkol* 'jakaś; człowiek jakający się', *pyskol* 'człowiek lubiący krzyczeć, pyskować', *smarkol* 'przezwisko chłopca', gwarowe cytaty z pracy W. Cyrana (CyrT, 62-63), por. *chłopal* od chłop za SGP, *dziwał* od *dziwak* za SobG, 7 oraz gwarowe postaci rzeczowników z Mazowsza i Podlasia w pracy A. Kowalskiej (KowZ II, cz. 2, 29), np. *smrodał*, *strachał*.

Ekspresywny charakter sufiksu prawdopodobnie zacierał wyrazistość semantyczną w apelatywach i przez to ograniczał jego apelatywną produktywność. Funkcja stylistyczna przyrostka zawarta była w jego pierwotnej strukturze, tzn. zarówno w psł. *-l- ≙ -lo-*, derywującym ekspresywne nomina agentis (SPS I, 103, WojP, 104-107), i w sekundarnym sufiksie *-j-*, tworzącym formacje hipokorystyczne. Taka właściwość sufiksu spowodowała zapewne niewielki udział tych formacji w derywacji apelatywów, bowiem funkcja semantyczna, wyrażana właściwością tworzenia kategorii słowotwórczych, zastąpiona została funkcją ekspresywną. Ekspresywny ich charakter sprawił, że stanowiły odpowiedni środek w derywacji antroponimów. Pełniły funkcję językową, ponieważ pomnażały zasób leksykalny polszczyzny i jednocześnie wyrażały intencję nazywającego o jednostkowym desygnacie.

Właściwość wyrażania stanów emocjonalnych w procesie derywacji słowotwórczej mogła w pełni realizować się właśnie w antroponimii. Dlatego sufiks *-al* jest wielokrotnie częstszy w antroponimii niż w apelatywach. Taka dysproporcja w ilości derywatów antroponimicznych i apelatywnych może skłaniać do przypuszczenia, że apelatywy ekspresywne typowe dla potocznej polszczyzny, pomijane często w słownikach, nie znalazły się w *Monografiach słowotwórczych* W. Doroszewskiego. By przekonać się, jaka jest częstość występowania ekspresywów z *-al* w gwarach i potocznej polszczyźnie, przejrzano obecnie najpełniejszy zbiór słownictwa ludowego z terenu byłych województw kieleckiego i łódzkiego K. Dej-

ny (DejS). Zarejestrowane rzeczowniki, np. *babał* 'babiarcz', *bogal* 'peior. bogacz', *chrapal* 'człowiek chrapiący', *dziobał* 'człowiek o dziobatej twarzy', *garbał* 'człowiek mający garb', *głuchał* 'peior. od głuchy', *grubał* 'augm. grubas', *łepał* 'człowiek o dużej głowie', *małdrał* 'przemądrzały' oraz zachowane odpowiedniki apelatywne w postaci rzeczowników w IV typie bazy, np. *gębał*, *nośal*, *sękał*, *wargał*, *węsał* w niewielkim stopniu uzupełniają inwentarz ekspresywów i w zasadzie nie wpływają na obraz dystrybucji w zakresie apelatywów i antroponimów.

Większa produktywność na gruncie antroponimii wiązała się z poszerzeniem zakresu podstaw słowotwórczych o podstawy imienne. Derywaty antroponimiczne odrzeczownikowe, odprzymiotnikowe i odczasownikowe jako pierwotne etymologicznie wyraźnie nawiązywały do formacji apelatywnych, por. odrzeczownikowe: *Ziętał//Zientał* 1539, *Pięgał//Pigal* XVII w., *Słował* 1628, *Smardał* 1764, *Karwał* 1846, 1852, *Łęgał* 1867, *Piętał//Pintał* 1846; odprzymiotnikowe: *Burał* XV w. (1362), *Dużał?* 1449, *Zimnał* 1548, *Płochał* 1846; odczasownikowe: *Kakał* 1389, *Pindrał* 1846. Wtórne etymologicznie są derywaty pochodzenia antroponimicznego. Notowane od XIII w. świadczą o niezależnej antroponimicznej funkcji formantu, por. *Gostał* 1218, *Andrał//Jędrał* 1392, *Gos(z)ał* 1335 (1334), *Bartał* 1476, *Piotrał//Pietrał* 1472, *Rachał* 1424, *Więcał* 1564, *Sobał* 1612, *Miczał//Micał//Nicał* 1628, *Jaskał* 1732, *Dominikał* 1854, *Stachnał* 1846, *Mirkał* 1846. Antroponimiczne formacje omawianego typu ustalały się zatem w dwóch płaszczyznach derywacyjnych, w płaszczyźnie apelatywno-onomastycznej i wyłącznie onomastycznej. Układ chronologiczny podstaw oraz dystrybucja przekonują o ich równie ważnej roli derywacyjnej w nazwach omawianego typu. Powstały w prasłowiańszczyźnie sufiks *-al* pełnił wprawdzie prymarną funkcję apelatywną, a od XIII w. sekundarną funkcję antroponimiczną. Szczególna produktywność antroponimiczną wykazuje w XIX w., kiedy w środowisku wiejskim w następstwie przyczyn pozajęzykowych prawno-administracyjnych zrodziło się zapotrzebowanie na nazwiska.

Nazwy z *-al* występują na całym badanym obszarze. Największa ilość zapisów pochodzi z południa Polski, szczególnie z Małopolski (mapa 5).

-ala

Analizę onomastyczną nazw z wykładnikiem *-ala* oparto na blisko dwustu przykładach, które poświadczają swoje istnienie od staropolszczyzny do wieku XIX, i dokonano jej w zestawieniu z typami *-al* oraz *-ała*, ponieważ z tymi wykładnikami wchodzi w skład dubletów leksykalnych. Porównanie typów *-ala* i *-al* pod względem chronologii wykazuje, że pojawiają się w języku od XIII w. i występują we wszystkich okresach do nowopolskiego włącznie. Zestawienie dubletów, które występują równolegle w czasie funkcjonowania obu typów i obejmują 27% formacji z *-ala*, dostarcza następujących informacji. W 40% nazwy z *-ala* są późniejsze względem nazw z *-al*, por. *Bogala* 1787 : *Bogal* XIII w., *Gostała* XX w. : *Gostał* 1218, *Wąchala//Wąkała* 1846, 1852 : *Wąchal* 1403. W 40% nazwy z *-ala* są wcześniejsze względem nazw z *-al*, por. *Gębala//Gem-bala* 1393 : *Gębal//Gębal//Gąbal* 1854, *Rykala* XV w. : *Rykal* 1868, *Szymala* 1786 : *Szymal* 1846 i w 20% pojawiają się paralelnie, np. *Józala* 1846 : *Józal* 1864, *Sobała* 1697 : *Sobal* 1612, *Tomala* 1444 : *Tomal* 1423. Dolna granica chronologiczna typów, ich układ chronologiczny, jak również argumenty ilościowe przekonują, że oba typy funkcjonowały w polszczyźnie w ramach podanej cezury chronologicznej. Postaci z *-ala*, późniejsze chronologicznie względem *-al*, można przyjąć jako argument przemawiający za pochodnością niektórych postaci z tym wykładnikiem od formacji z *-al*. Byłyby to albo nazwy pochodzenia genetywnego, albo derywowane sufiksem *-a* (por. dublety *-ela* : *-el* na s. 335-37).

Pary leksykalne z *-ala* i *-ała* pojawiają się od XIV w. i dotyczą ponad 30% nazw omawianego typu. Ich obecność może być rezultatem lokalnych zwyczajów graficznych, kształtowanych pod wpływem grafiki łacińskiej, czeskiej i niemieckiej, różnych lekcji tych samych cytatów bądź identycznych postaci graficznych i zacierania się odrębności sufiksów ze względu na ich wspólną antropomiczną funkcję.

Bliskie chronologicznie i geograficznie nazwy, takie jak np. z połowy XIX w. z cyrkułu nowosądeckiego: *Komala* 1855 : *Komała* 1855, *Pękała* 1855 : *Pękała* 1855, *Wąchala* 1852 : *Wąchała* 1853, z cyrkułu wadowickiego: *Gubala* 1855 : *Gubała* 1855, *Machala* 1855 : *Machała* 1855, z cyrkułu bocheńskiego: *Kubala* 1851 : *Kubała* 1852, rzeszowskiego: *Kopala* 1852 : *Kopała* 1852, z powiatu łączyckiego:

Skrobala 1861 : *Skrobała* 1846 oraz z sąsiednich cyrkułów i powiatów: *Gębala//Gembala* 1855 NSąc, Wad : *Gębała* 1855 Bch, *Szymala* 1855 Wad : *Szymała* 1846 Mch, *Pikala* 1861 Łęc : *Pikała* 1853 Płc, można odczytywać jako warianty graficzne jednego typu. Za taką interpretacją przemawiają: zbieżność chronologiczna, terytorialna oraz wąski zakres użytkowników nazwy. Argumentów przeciwnych dostarczają również dane chronologiczne i geograficzne. Przykładowo n.o. *Gębala//Gembala* pochodzi z 1393 r. i jest notowana w następnych wiekach z zachowaniem ciągłości do drugiej połowy XIX w. Występuje na Śląsku, w Małopolsce - aż po Piotrków Trybunalski. Postać *Gębała* pochodzi z roku 1540, 1741, a następnie z drugiej połowy XIX w. z Małopolski i z Mazowsza. Podobnie n.o. *Pękała* notowana jest od r. 1371 poprzez wieki: XV, XVI, XVII, XVIII do XIX i występuje od Nowego Sącza aż po Kalisz. Postać *Pękała* pochodzi z wieku XVI (1534), występuje do wieku XX i notowana jest na obszarze od Nowego Sącza po Sztum. Przy takiej rozpiętości chronologicznej i geograficznej interpretacja zbieżnych w czasie i miejscu cytatów jako jednego typu nie eliminuje typu drugiego, nie wpływa zatem na informację o frekwencji typu poświadczonego odrębnymi leksemami.

Cytaty staropolskie i średniopolskie nie są jednoznaczne, skoro notowany w kartotece *Słownika staropolskich nazw osobowych* (SSNOK) zapis *Woytała* z 1465 r. został odczytany jako *Wojtała* obok *Wojtała* oraz z r. 1414 zapis *Pukala* w SSNO zinterpretowano jako typ *-ala* obok *-ała*. Podobnie w kartotece *Słownika nazwisk śląskich* zapisana pod datą 1845 nazwa *Szczekala* znalazła się w typie *-ala*, a pochodząca z roku 1697 postać *Szczekala* w typie *-ała*. Postać *Wojtała* występuje także w roku 1679 w Koz I i w XIX w. w cyrkule rzeszowskim, powiatach: miechowskim, opatowskim, kieleckim, radoskim i piotrkowskim (PtkT), a postać *Wojtała//Wojdała* w roku 1525, 1840 w RospSNSK oraz w XIX w. w TP, TPD, AM w powiatach: olkuskim, miechowskim, wieluńskim, co przekonuje o występowaniu odrębnych morfologicznie nazw. Obszerny pod względem chronologii i geografii materiał w pracy zmniejsza do minimum wątpliwości, bo jeśli nawet pozostawia niejasność w komentarzu pojedynczych zapisów, to cytaty z wieków sąsiednich, a szczególnie następnych, pomagają w ich interpretacji.

O odrębności morfologicznej nazw *Drgala* i *Drgała* przy identyfikacji graficznie cytatach przekonują zapisy z pracy H. Borka i

U. Szumskiej (BSN) *Drgalia* z 1605 r. i *Drgała* z r. 1655. Mało przejrzyste mogą się wydawać formacje z *-ala* jako derywaty odczasownikowe późniejsze chronologicznie od odpowiedników leksykalnych z *-ała*, np. *Latala* 1750, 1807 : *Latała* 1369, 1425, 1726, 1846, *Siqkala* 1855 : *Siqkała* 1683, 1714, *Tyrala* 1606, 1855 : *Tyrała* 1534, 1693, 1788, 1852, ze względu na dewerbalny charakter typu *-ała*; ale i w typie *-ala* nie można wykluczyć odczasownikowej pochodności derywatów, por. zaczerpnięty z pracy H. Borka, U. Szumskiej (BSN) przykład *Drgala* zapisany jako *Drgalia* od *drgać* oraz z S. Kozierowskiego (Koz I) *Kidala* w postaci graficznej *Kidalya* od czasownika *kidać*. Odczasownikową pochodność typu potwierdza również analiza słowotwórcza nazw osobowych. Większość dubletów pojawia się od XVI w., co podobnie jak w innych typach może być wynikiem zacierania się odrębności typów *-ala* i *-ała* ze względu na ich identyczną antroponimiczną funkcję.

Nazwy osobowe z *-ala* derywowano od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \Leftarrow im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Bus-ala*, *Fronc-ala*, *Josk-ala*, *Masz-ala*, **Mirk-ala*, *Warch-ala*, *Zych-ala*; pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich: *Bog-ala*, *Bron-ala*, *Bud-ala*, *God-ala*//*Godz-ala*, *Gost-ala*, *Wit-ala*; imiona pozasłowiańskie: *Fr-ala*, *Ign-ala*, *Józ-ala*, *Klim-ala*, *Pietr-ala*, *Szym-ala*, *Tob-ala*; 2) n.o. \Leftarrow im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponimiczne: **Broch-ala*, *Kosz-ala*//*Kos-ala*, *Mach-ala*, *Roch-ala*, *Soch-ala*; imiona pozasłowiańskie: *Gab-ala*, *Gier-ala*, *Kat-ala*, *Sat-ala* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe oraz czasownikowe; 3) n.o. \Leftarrow ap.: rzeczownikowego: **Czo-p-ala*, *Dqb-ala*, *Gęb-ala*//*Gemb-ala*, *Gozd-ala*, *Kędr-ala*, *Kord-ala*, *Kot-ala*, *Much-ala*, *Nos-ala*; czasownikowego: *Gd-ala*, *Kud-ala*, *Roks-ala*, *Strug-ala* [98]; 4) n.o. obcego pochodzenia: niemieckiego: *Cym-ala*; czeskiego: *Haw-ala* [2].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Bob-ala*, *Czub-ala*//*Cub-ala*, **Dziew-ala*, *Głow-ala*, *Krog-ala*, *Piersi-ala*, *Pięt-ala*, *Port-ala*, *Rup-ala*, *Smug-ala*, *Zęb-ala*, *Zięt-ala*//*Zient-ala*; 2) czasownikowe: *Cia-p-ala*, **Dudr-ala*, *Gan-ala*, *Kid-ala*, *Mig-ala*, *Siqk-ala*, *Skrob-ala*, *Smag-ala*, *Szczek-ala*, *Świst-ala* [80].

III. Bazy antroponimiczne lub apelatywne: n.o. obce lub rodzime rzeczowniki: *Rap-ala*, *Som-ala*; rzeczownik bądź czasownik: *Cham-ala*//*Ham-ala* [3].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych bądź

przeniesienia: od podstaw antroponimicznych przy zachowanych odpowiednikach w postaci rzeczowników: *Groch-(al)a*, *Korb-(al)a*, *Kosm-(al)a*, *Mądr-(ala)//Mędr-(ala)*, *Wąs-(ala)*; od podstaw apelatywnych, rzeczownikowych przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: *Brod-(al)a*, *Brzuch-(al)a*, *Nog-(al)a*, *Sęk-(al)a*, *Warg-(al)a*; od podstaw czasownikowych przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: *Gr-(al)a*, *Korp-(al)a* [16].

Podstawami dla omawianego typu nazw osobowych są derywaty od słowiańskich i pozasłowiańskich imion o sufiksach z podstawowym *-ch-*, *-cz-*, *-d-*, *-g-*, *-k-*, *-sz-*, *-t-*, por. *Zychala* : *Zych*, *Froncala* : *Franco(z)*, *Grzegdala* : *Grzegda*, *Droszgala* : **Droszga*, *Joskala* : *Joszek*, *Joszko*, *Joško*, *Maszala* : *Masz*, *Maszo*, *Masza*, *Misztala//Mis'tala* : *Miszta*, *Mieszto*, pierwszy lub drugi człon słowiańskich imion złożonych, imiona pozasłowiańskie oraz nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego. Zasadniczą część podstaw onomastycznych wyrażają nazwy osobowe pochodzenia imiennego. Od podstaw onomastycznych pochodzenia rodzimego derywowano około 50% formacji. Drugi typ podstaw tworzą wyrazy pospolite w postaci rzeczowników i czasowników. Podstawy pochodzenia obcego dotyczą 2,5% derywatów. Sufiks *-ala* występuje w zdecydowanej większości przykładów po spółgłoskach twardych, w niewielkiej ilości po spółgłoskach historycznie miękkich i tylko w jednej nazwie *Piersiala* po spółgłosce palatalnej.

Derywaty apelatywne z tym sufiksem poświadczone są kilkunastoma przykładami notowanymi w *Monografiach słowotwórczych* W. Doroszewskiego i w gramatykach języka polskiego: *grubala*, *mądrala* (DorM, 73, ŁośG, 47), *grala* 'grajek', *kosmala* 'wół mrozowaty', *rogala* 'rogacz', *smarkala* 'smark' (GaerG, 282), w zbiorach słownictwa ludowego K. Dejny: *brzuchala* 'brzuchacz', *portala* peior. 'człowiek chodzący w szerokich spodniach' (DejS), w pracy W. Cyrana: *głupiala* 'ktoś głupi' za ChludB, 199, *mękala* 'ten, co męczy, nudziarz, niedołęga', *szarpala* 'ten, co szarpie, zawadziaka' za LabS (CyrT, 79) oraz w słownikach języka polskiego jako odpowiedniki leksykalne dla nazw osobowych *kabala* SPol XVI, L : *Kabala* i *wąsala* SW : *Wąsala*.

Daleko idąca zbieżność w zakresie dystrybucji podstaw derywatów na *-ala* i *-al* dowodzi pokrewieństwa obu sufiksów. Pierwotnie apelatywny, wtórnie antroponimiczny przyrostek *-ala* określibym jako żeńską odmianę *-al*, będącego kontynuacją prasiło-

wiańskiego sufiksu *-aľ* z wygłosowym *-a*, który podobnie jak *-aľ* tworzy ekspresywy apelatywne rodzaju męskiego. Według W. Doroszewskiego (DorM, 73) odcień ironiczny zawarty w rzeczownikach apelatywnych wyraża się wygłosowym *-a* rodzaju żeńskiego. Takie stanowisko skłania do wniosku, że w sufiksie *-ala* skumulowały się dwie właściwości wyrażające ekspresywną funkcję języka: zawarta w sufiksie *-aľ* (o czym już była mowa na s. 349) i w *-a*, które zarezerwowane przez język dla rodzaju żeńskiego zaczęło występować w funkcji tworzenia nazw męskich.

Najstarszy zapis nazwy *Nosala* z 1208 r. dowodzi, że sufiks *-ala* występuje w funkcji antroponimicznej od XIII w. Tworzy polskie nazwy własne osób od obu typów podstaw w całej rozciągłości chronologicznej, por. derywaty odapelatywne - odrzeczownikowe: *Bobala* 1363, *Tromala* 1497, *Głowala* 1552, *Piętala* 1778, *Ziętala*//*Zientala* 1825, odczasownikowe: *Czobala* 1564, *Ropala* 1633, *Zomala* 1730 i odantroponimiczne: *Kubala* 1387, *Tomala* 1444, *Maszala* 1520, *Wojtala* 1679, *Pietrala* 1743, *Szymala* 1786, *Froncala* 1846. Zakres chronologiczny podstaw antroponimicznych oraz ich udział ilościowy przekonują, że prymarnie apelatywny sufiks występuje w języku w funkcji formantu antroponimicznego. Szczególnie duża ilość derywatów pochodzi z XIX w.

Formacje z *-ala* występują na całym badanym obszarze, najliczniejsze są w Małopolsce (mapa 5).

1.6. Typy *-aľ*, *-aľa*, *-aľo*

-aľ

Zakres występowania sufiksu *-aľ* w nazwach osobowych omówiono na blisko czterystu przykładach, pochodzących z przedziału między XIII a XIX w. Dublety leksykalne *-aľ* do *-aľ*, w których skład wchodzi 15% nazw z *-aľ* przedstawiono pod sufiksem *-aľ* na s. 345-46.

Wyodrębniony typ słowotwórczy tworzy wyrazistą kategorię antroponimiczną od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \notin im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Dobsz-aľ*, *Kach-aľ*, *Koszcz-aľ*, *Piech-aľ*, *Rosz-aľ*//*Ros-aľ*, *Warch-aľ*, *Wocz-aľ*, *Zych-aľ*; pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich: *Dad-aľ*, *Godzi-aľ*; imiona poza-

słowiańskie: *Jani-ał, Jur-ał, Krzyszt-ał, Kub-ał, Sab-ał*; 2) n.o. \neq im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Kosz-ał, Mach-ał, Och-ał, Pac-ał, Strach-ał, Wach-ał, Wiszcz-ał//Wyszcz-ał*; podstawowe postaci imion słowiańskich: *Gorz-ał, Kazi-ał, Mir-ał, Sendzi-ał, Wierch-ał, *Wieści-ał*; imion pozasłowiańskich: *Mad-ał, Sar-ał, Sat-ał* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe oraz czasownikowe; 3) n.o. \neq ap.: rzeczownikowego: *Drozdz-ał//Droździ-ał, Gajd-ał, Goździ-ał, Kiep-ał, Kurp-ał*; czasownikowego: *Cyk-ał, Czekał-ał//Cek-ał, Dziurdzi-ał, Kiw-ał, Kuk-ał* [95]; 4) n.o. obcego pochodzenia, ukraińskiego: *Chomi-ał* [1].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Brzuch-ał, Ducz-ał, Mucz-ał, Pięgał-ał//Pięgał, Ryb-ał*; 2) przymiotnikowa: *Chrobr-ał*; 3) czasownikowe: *Bieg-ał, Bimb-ał, Bruk-ał, Ciep-ał, *Docierpi-ał, Dokucał-ał, Dopier-ał, Drzyżdź-ał, Durni-ał, Furg-ał, Gib-ał, Mamer-ał, Mrugał-ał, Nadyb-ał, Namac-ał, Ogorz-ał, Osr-ał, Piszcz-ał, Pokwicz-ał, Potyk-ał, Ryg-ał, Siep-ał, Skrob-ał, Świst-ał, Tyr-ał, Utyk-ał, Wierzg-ał, Wycyk-ał, Wypych-ał, Zaprz-ał, Zdyb-ał, Zmyk-ał* [286]; 4) obca, łacińska: *Kupid-ał* [1].

III. Bazy antroponimiczne lub apelatywne: n.o. obce lub rodzimy rzeczownik bądź czasownik: *Borgi-ał*; przymiotnik: *Giern-ał*; czasownik: *Ośpi-ał*; n.o. rodzima bądź obca lub rodzimy rzeczownik: *Gocz-ał//Goc-ał* [4].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia: od podstaw antroponimicznych przy zachowanych odpowiednikach w postaci rzeczowników: *Ant-(ał)//Jant-ał, Buk-(ał), Dynd-(ał), Gin-(ał), Kaw-(ał)*; od podstaw apelatywnych, czasownikowych przy zachowanych odpowiednikach w postaci rzeczowników: *Fij-(ał), Opyrch-(ał)//Oprych-ał, Szyb-(ał)* [8].

Sufiks występuje po spółgłoskach twardych, funkcjonalnie miękkich i palatalnych. Tworzy nazwy własne osób od podstaw onomastycznych i apelatywnych. Podstawami onomastycznymi są derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich z podstawowym *-ch-*, *-cz-*, *-g-*, *-k-*, *-sz-*, *-t-*, por. *Kachał* : *Kach, Kach(a)*, *Piechał* : *Piech, Piecho*, *Micał* : *Micz, Mika*, *Woczał* : *Wocz, Mędzigał* : *Mędziga*, *Koszczał* : *Koszek, Koszk, Koszko*, *Moszał* : *Moszek, Moszko*, *Dobszał* : *Dobsz(a)*, *Miszał* : *Misz//Mysz, Misza//Mysz, Miszo//Mysz, Maszał* : *Maszt, *Maszta*, pierwszy lub drugi człon słowiańskich imion złożonych oraz imiona pozasłowiańskie. Rodzime podstawy onomastyczne wyrażają 24% wszystkich podstaw. Drugą grupę podstaw

tworzą rodzime wyrazy pospolite w postaci rzeczowników, przymiotników i czasowników. Szczególne miejsce zajmują tu podstawy werbalne, które mają się do apelatywnych podstaw imiennych jak czternaście do jednego. Podstawy obce zarówno antroponimiczne, jak i apelatywne nie odgrywają większej roli w derywacji nazw osobowych omawianego typu.

Na temat apelatywnego sufiksu wypowiadają się W. Doroszewski i H. Gaertner. W. Doroszewski (DorM, 62) apelatywne rzeczownikowe użycie formacji na *-ał* określa jako bardzo rzadkie i przytacza za J. Łosiem rzeczownik *mieszkał* 'accolla advena' z 1471 r. oraz za J. Rostafińskim *stojał* 'herba militaris'. H. Gaertner cytuje jedynie ludowe *darmodał* 'ten, co darmo daje' (GaerG, 277). Nie wyodrębnia takiego sufiksu apelatywnego J. Łoś (ŁośG) ani autorki *Słownictwa współczesnego języka polskiego* (GrzegS). Występujące w IV typie bazy rzeczowniki jako odpowiedniki apelatywne nazw osobowych: *antał* : *Antał*, *bukał* : *Bukał*, *dyndał* : *Dyndał*, *ginał* : *Ginał*, *kawał* : *Kawał*, *opyrchał* : *Opyrchał*//*Oprychał*, *szybał* : *Szybał*, notowane w SW, uzupełniają inwentarz formacji apelatywnych. Zastosowanie kryterium ilościowego przy ocenie produktywności sufiksów przekonuje, że przytłaczająca przewaga częstości użycia antroponimicznych musi wynikać z istoty sufiksu i jego funkcji językowej.

Podstawę przyrostka wyraża *-l-*, które w prasiłowiańszczyźnie w postaciach *-lš*, *-la*, *-lo* tworzyło participium praeteriti activi II w rodzaju męskim, żeńskim i nijakim (o postaci żeńskiej na s. 365, nijakiej na s. 367). Proste postaci tego imiesłowu w prasiłowiańszczyźnie funkcjonowały jako rzeczowniki, skoro F. Sławski (SPS I, 103) przytacza takie postaci rzeczowników, jak: *děls* 'dzielenie', *qzls* 'węzeł', *tyls* 'kark'. Etymologicznie imiesłowowe sufiksy derywowały odpowiednie rzeczowniki: sufiks *-lš* rzeczowniki męskie, *-la* męskie i dwurodzajowe (SPS I, 103-105), *-lo* męskie i dwurodzajowe (SPS I, 103-105). Derywacja męskich postaci rzeczowników przez sufiksy partycypialne rodzaju żeńskiego i nijakiego zdaje się potwierdzać ich rzeczownikotwórczy charakter. Jako derywaty rzeczownikowe tworzą kategorie semantyczne. Formacje z *-lš* występują w funkcji *nomen actionis* = *nomen acti*, a w językach północnosłowiańskich w *nomen agentis* z dodatkową funkcją ekspresywną, por. czeskie *loudal* 'lubiący zwlekać', *švanil* 'gadująca' (SPS I, 103). Funkcja wyrażania nace-

chowanych ekspresywnie wykonawców czynności przejęta przez polszczyznę nie wyraziła się w słowotwórstwie apelatywnym. Pierwszoplanowa, powstała w następstwie ewolucji funkcja ekspresywna została wykorzystana w antroponimii (GalG, 31), co jest potwierdzone dużym udziałem podstaw czasownikowych (około 50%) w derywatach antroponimicznych.

Istnieje przekonanie, że samogłoska *-a-* weszła w skład struktury sufiksu (oraz sufiksów *-ała*, *-ało*) w rezultacie absorpcji morfologicznej jako wygiós tematu *-a-*, *-ě-* werbalnych podstaw słowotwórczych. Brak natomiast ustalenia chronologii tego procesu. Z. Kurzowa w apelatywnych i antroponimicznych formacjach odczasownikowych z wygiósem *-a-* bez względu na czas ustalenia się wyrazu wyodrębnia sufiksy *-ło*, *-ła*. Zdaniem autorki typami na *-ło*, *-ła* będą rzeczowniki pospolite: *brząkało*, *jąkało* (KurzP, 73, 158) oraz nazwy osobowe: *Bujało*, *Bujała*, *Nakapało*, *Nakapała*, *Ogorzało*, *Stawało* (KurzP, 43). Natomiast w rzeczownikach podobnego pochodzenia: *krzykało*, *łykało* 'opój', *szukało* (KurzP, 73) dostrzega autorka sufiks *-ajło*. Dodajmy, że E. Breza ustalając genezę apelatywnych i antroponimicznych sufiksów *-aj*, *-aja* (BrezN, 196-97), tematyczne *-a-* traktuje jako strukturalną część sufiksów.

Za przyrostkiem *-ała* w języku polskim opowiadają się W. Doroszewski (DorM, 63), J. Łoś (ŁośG, 46) oraz H. Gaertner (GaerG, 277) i potwierdzają wyodrębniony typ słowotwórczy przykładami rzeczowników pospolitych odczasownikowych z wygiósem *-a*, takimi jak: *chrapała*, *jąkała* (DorM, 63), *krzykała*, stp. *ścirała* (ŁośG, 46), *ułęgała* 'niedojda', *wierzgała* 'tkacz robiący płótno' (GaerG, 277) i nazwami osób: *Pierschała* (DorM, 63), *Migała*, *Taczała* (ŁośG, 46), stp. *Ogorzała*, *Pękała*, *Tarohała* (GaerG, 278). Podobnego zdania jest również autor *Słownika prasłowiańskiego*, skoro swoją lekcję o prasłowiańskich sufiksach *-la*, *-lo* uzupełnia informacją, że w poszczególnych językach słowiańskich w miejscu prasłowiańskich sufiksów występują rozszerzone o wygiósem samogłoskę tematu podstawy derywacyjnej *-a-*, *-i-* sufiksy *-ała*, *-iła*, *-ało*, *-iło* (SPS I, 104, 105). O sufiksie *-ała* na gruncie słowiańskim mówi również W. Vondrák w *Vergleichende slavische Grammatik* (VonG, 572-73).

Struktura słowotwórcza polskich nazw osobowych wskazuje na dwie prawidłowości derywacyjne. Udział, w około 50%, podstaw werbalnych z wyraźną przewagą czasowników o tematach na *-a-* oraz *-e* ≙ *-ě-* nawiązuje do etymologicznej regularności derywacyjnej

apelatywnej. Podstawy imienne w postaci nazw osobowych oraz apelatywów świadczą o poszerzaniu się zakresu podstaw i wytwarzaniu się odrębnych zasad słowotwórstwa antroponimicznego. Szczególnie derywaty staropolskie od podstaw nazw osobowych, np. *Goczał* 1411, *Ochał* 1391, *Chocąła* 1233, *Paczała* 1426-28, *Pakała* 1476, *Wojtała* 1465, *Jac(s)ało* 1393, potwierdzają wyodrębnienie się antroponimicznych formantów *-ał*, *-ała*, *-ało*.

W świetle przytoczonych stanowisk i argumentów nasuwają się następujące wnioski: 1) sufiksy *-ał*, *-ała*, *-ało* ustaliły się w epoce późnoprasłowiańskiej jako rzeczownikotwórcze od podstaw czasownikowych w wyniku absorpcji morfologicznej wygłosowej samogłoski *-a-*, *-ǫ-* tematów werbalnych, będących podstawami derywacyjnymi form partycypialnych z prasłowiańskimi sufiksami *-lǫ*, *-la*, *-lo*; 2) sufiksy *-ał*, *-ała*, *-ało* ustaliły się dopiero na gruncie języka polskiego w następstwie derywacji antroponimicznej. Za pierwszym wnioskiem przemawiałoby występowanie rozszerzonych postaci sufiksów w poszczególnych językach słowiańskich. Apelatywne formacje z *-ała* rejestruje J. Skulina na Ostrawie (SkulO, 100), np. *frfńała* 'niejadek, wybredny w jedzeniu', *fulała* 'żujący pokarm, wolno jedzący' oraz 'sepleniący, niewyraźnie mówiący', *mrugała* 'mrugający oczyma', *rumpala* 'nieokrzesaniec', *pyskała* 'kłótniwy, pyskacz', *rypała* 'ten, który uderza, kłuje, przen. złośliwiec', *smykała* 'tułacz, nie mający stałego miejsca', *střapała* 'ten, który się ciągle przeciwstawia innym', *stukała* 'ciągle narzekający, gdera', *šarpała* 'narwaniec', *vargała* 'płaczliwy, bek-sa'. O ogólnosłowiańskim zasięgu rozszerzonych postaci sufiksów mówią F. Sławski (SPS I, 104, 105) i W. Vondrak (VonG, 572-73). Wydaje się zatem, że rozszerzone postaci sufiksów są wytworem epoki późnoprasłowiańskiej. Powstały one w wyniku absorpcji morfologicznej, następnie zostały przejęte przez odrębne języki etniczne, na których gruncie są realizowane w postaci derywatów apelatywnych i antroponimicznych. Drugie stanowisko można oprzeć na wyraźnej przewadze nazw własnych nad wyrazami pospolitymi (por. SmoczN, 72) oraz derywacji nazw własnych od podstaw innych nazw. Ostateczne rozstrzygnięcie problemu wymaga przede wszystkim opublikowania pełnego materiału prasłowiańskiego oraz rozpatrzenia powyższych typów w leksyce prasłowiańskiej, a także ich opracowania w leksyce apelatywnej i onomastycznej w poszczególnych językach słowiańskich.

Regularność derywacyjna w apelatywach i wtórna w antroponimach może nasuwać przypuszczenie, że takie formacje jak: *dyndał* 'zł. dzwon' SW, *opyrhoał* 'przezvisko' SW, *szybał* 'oszut, szalbierz' SW, *gęgała* 'niewyraźnie mówiący', *jąkała* 'ten, co się jąka, blekot, mamrot', *mrugała* 'migający na kogoś oczyma' SW czy n.o.: *Biegał*, *Dostał*, *Musiał*, *Gdakała*, *Szczekała*, *Zdychała*, *Gibało*, *Mrugało*, *Pomykało* są pozostałością prostych postaci participium praeteriti activi II. Wydaje się mało prawdopodobne, by formy rzeczownikowe imiesłowów, które już od czasów prasiłowiańskich ustępują miejsca postaciom złożonym, a na gruncie języka polskiego wychodzą z użycia od XV w., zachowują się wyłącznie ze względów stylistycznych, są właściwością stylu artystycznego jako indywidualizmy pisarzy, mogły przeniknąć do leksyki apelatywnej i onomastycznej (PetN, 103-104, 122-26, GalG, 30). Przeciwno takiemu procesowi przemawia zdecydowana przewaga apelatywnych i antroponimicznych formacji żeńskich nad męskimi. Antroponimicznych derywatów z wygłosowym *-a* jest ponad dwa razy więcej niż męskich. Gdyby przyjąć, że rzeczowniki pospolite, a następnie nazwy własne są kontynuacją prostych form imiesłowów, to należałoby oczekiwać ich męskich postaci ze względu na odnoszenie się do męskich osobowych desygnatów. Rzeczowniki pospolite licznie potwierdzone przez *Słownictwo ludowe z terenu byłych województw kieleckiego i łódzkiego* (DeJS) oraz "Słownik warszawski" (SW) świadczą o żywotności typów na przełomie okresu średniopolskiego i nowopolskiego przede wszystkim w polszczyźnie potocznej i w gwarach (zob. s. 364-65). Podobny stan obserwujemy w nazwach osobowych. Chociaż powyższe typy występują we wszystkich okresach dziejów polszczyzny (zob. typy: *-ała*, s. 365-66, *-ało*, s. 367), szczególną frekwencję wykazują w drugiej połowie XVIII i w XIX w., kiedy w środowisku wiejskim ustalają się przezviska, które następnie z przyczyn pozajęzykowych stają się nazwiskami. Nie wydaje się prawdopodobne, by rzeczownikowe postaci imiesłowów, wymarłe około trzech wieków wstecz, zyskały w języku prawo funkcjonowania do tego stopnia, by mogły być wyzyskane do celów onomastycznych. Jeżeli nawet pozostały w gwarach, to zapewne bez takiej mocy ekspansywnej by w procesie antroponimizacji mogły pomnażać zasób leksykalny onomastyczny.

Antroponimiczny sufiks *-ał* po spółgłoskach twardych jest kontynuantem wykładnika apelatywnego odziedziczony z prasiłowiań-

szczyzny w postaci $-a-l\bar{s} \leq -a-lo-$, po spółgłoskach palatalnych kontynuuje wykładnik apelatywny, który jest dziedzictwem prasłowiańskim sufiksu $-ǫl\bar{s} \leq -e-lo-$. Już w prasłowiańszczyźnie funkcja kategorialna i stylistyczna sufiksów wynikała z podstawowego imiesłowowego $-l-$, które wyrażało kategorię wykonawców czynności z dodatkową funkcją właściwości danej czynności. Ewolucja funkcji poszła w kierunku zacierania się kategorialności, a wyodrębniania się i dominowania atrybutywności sprawcy. Omawiany typ, podobnie jak pozostałe, występuje w funkcji stylistycznej już w XIII w. i tworzy liczne nazwy osób od obu typów baz derywacyjnych, por. derywaty od podstaw antroponimicznych: *Ochał* 1391, *Goczał* 1411, *Koszczał* 1564, *Warehał* 1789, *Janiał* 1846, *Kachał* 1846, od podstaw apelatywnych, rzeczownikowych: *Lipał* 1777, *Duczał* 1850, *Rybał* 1840; przymiotnikowych: *Chrobrał* 1864, *Pustał* 1864; i czasownikowych: *Brukał* 1269-73, *Zwircał* 1381, *Wyśmiał* 1464, *Namaczał* 1453, *Drzyśdzał* 1632, *Cierpiał* 1789, *Pierzchał//Pieszchał* 1789, *Migał* 1846, *Wytrwał* 1846. Ekspresywna funkcja sufiksu zaznacza się i potęguje szczególnie w formacjach XVIII- i XIX-wiecznych poprzez derywację onomastyczną od podstaw apelatywnych werbalnych nacechowanych emocjonalnie, np. *Dokuczał* 1855 : *dokuczać*, *Durniał* 1846 : *đurnieć*, *Mamrał* 1855 : *manrać*, *Osrzał* 1835 : *osrać*, *Pokwiczzał* 1846 : *pokwiczeć*, *Rygał* 1787, 1852 : *rygać*, *Tyrał* 1788 : *tyrać*, *Wycykał* 1855 : *wyoykać*, *Zaprzzał* 1846 : *zaprzedć*, *Zmykał* 1715 : *zmykać*. Ekspresywizmy onomastyczne są rezultatem nakładania się ekspresji zawartej w wyrazie podstawowym i w sufiksie antroponimicznym.

Nazwy omawianego typu występują w przeważającej części badanego obszaru, największa ich ilość pochodzi ze Śląska i Małopolski (mapa 6).

-ała

Typ *-ała* tworzy największy zbiór derywatów, liczący ponad osiemset nazw. Wykazuje największą produktywność antroponimiczną w rodzinie omawianych typów i należy do przejrzystych strukturalnie. Do dwuznacznych można zaliczyć tylko część z par wyrazowych *-ała* i *-ala*, która obejmuje 12% formacji z *-ała* (omówionych w typie *-ala* na s. 351-53) oraz dublety z *-ała* i *-ał*. Te ostatnie wyrażają 11% nazw z *-ała* i dostarczają argumentu, opartego o dane chronologiczne i ilościowe, świadczącego o odrębno-

ści omawianego typu. Oba typy pojawiają się w polszczyźnie w XIII w. Pary wyrazów występują w całej rozciągłości chronologicznej. W 47% nazwy z *-ała* są wcześniejsze chronologicznie względem nazw z *-ał*, por. *Mrugała* 1572 : *Mrugał* 1855, *Nadała* 1250 : *Nadał* 1895, *Pomykała* 1485 : *Pomykał* 1733, *Ścigała* 1676 : *Ścigał* 1855, w 26% nazwy z *-ała* są późniejsze od *-ał*, por. *Brukała* 1846 : *Brukał* 1269-73, *Doczekała* 1726 : *Doczekał* 1560, *Pierszała* 1855 : *Pierszał* 1542, *Rycała* 1743 : *Rycał* 1452 i w 27% oba typy pojawiają się paralelnie, por. *Bukała* 1789 : *Bukał* 1748, *Mieszkała* 1846 : *Mieszkał* 1895, *Mijała* 1846 : *Mijał* 1855, *Puchała* 1450 : *Puchał* 1435.

Wyodrębniona kategoria antroponimiczna zawiera się w następującym schemacie klasyfikacyjnym:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \leq im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Bach-ała*, *Busk-ała*, *Grzesz-ała*//*Gresz-ała*, *Jask-ała*, *Misz-ała*//*Mysz-ała*, *Moszk-ała*//*Mosk-ała*, *Pieczk-ała*, *Rasz-ała*//*Ras-ała*, *Tomoch-ała*, *Warch-ała*; pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich: *Choc-ała*, *Czast-ała*, *Dobi-ała*, *Przym-ała*, *Stan-ała*; imiona pozasłowiańskie: *Chryst-ała*, *Jędr-ała*, *Kub-ała*, *Pietr-ała*, *Rom-ała*, *Tob-ała*, *Zach-ała*; 2) n.o. \leq im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Dach-ała*, *Kasz-ała*//*Kas-ała*, *Koch-ała*, *Mach-ała*, *Pach-ała*, *Pęch-ała*, *Tacz-ała*, *Tasz-ała*; podstawowe postaci imion słowiańskich: *Brat-ała*, *God-ała*//*Godz-ała*//*Gadz-ała*, *Męc-ała*, *Pęk-ała*; imion pozasłowiańskich: *Gab-ała*, *Kond-ała*, *Łuk-ała*, *Mad-ała*, *Mak-ała*//*Maki-ała*, *Szczep-ała* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe oraz czasownikowe; 3) n.o. \leq ap.: rzeczownikowego: *Dąb-ała*, *Gęb-ała*, *Groch-ała*, *Grzyb-ała*, *Guz-ała*, *Lis-ała*, *Much-ała*, *Rog-ała*, *Wod-ała*; czasownikowego: *Bek-ała*, *Czek-ała*, *Durd-ała*, *Kiw-ała*, *Kuk-ała*//*Kuki-ała*, *Potyr-ała*//*Poter-ała*//*Potur-ała*, *Strug-ała* [234]; 4) n.o. obcego pochodzenia: niemieckiego: **Burg-ała*, *Szonag-ała*; niemieckiego lub czeskiego: *Jisz-ała* [3].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Brzuch-ała*, *Bub-ała*, *Czub-ała*, *Ćwięk-ała*, *Głow-ała*, *Karw-ała*, *Kastrub-ała*, *Morg-ała*, *Pajd-ała*, *Pieg-ała*, *Pyr-ała*, *Rozg-ała*, *Ryb-ała*, *Sęk-ała*, *Szmat-ała*, *Trąk-ała*, *Zbik-ała?*; 2) przymiotnikowe: *Czqt-ała*, *Now-ała*, *Płask-ała*, *Pust-ała*, *Such-ała*; 3) czasownikowe: *Becz-ała*, *Biad-ała*, *Bieg-ała*, *Chlip-ała*, *Chyb-ała*, *Ciap-ała*, *Ciek-ała*, *Cierpi-ała*, *Czk-ała*, *Dopier-ała*, *Drap-ała*, *Fuk-ała*, *Gdak-ała*, *Isk-ała*, *Kid-ała*, *Kwicz-ała*, *Leś-ała*, *Lęk-ała*, *Mizg-ała*, *Musi-ała*, *Nabrd-ała*, *Napier-ała*//*Napir-ała*, *Ojszcz-ała*, *Oszuk-ała*,

Part-ała, Pierzoch-ała//Pirzoch-ała//Pirzk-ała, Posik-ała, Pruk-ała, Prych-ała, Rqg-ała, Rozkid-ała, Rycz-ała, Skrob-ała, Spir-ała, Sr-ała, Syk-ała, Szczek-ała, Tarch-ała//Targ-ała, Tyr-ała, Wierzg-ała//Wirg-ała, Wrzask-ała, Zdych-ała, [544]; 4) obce: czeska: Chup-ała; rosyjska: Doróż-ała; słowacka: Gomb-ała [3].

III. Bazy antroponimiczne lub apelatywne: n.o. obce lub rodzime rzeczowniki: *Fink-ała, Proch-ała, Rap-ała, Szurk-ała*; rzeczowniki bądź czasowniki: *Chab-ała//Hab-ała, Cham-ała*; czasowniki: *Gurg-ała, Sip-ała*; n.o. rodzima bądź obca lub polski rzeczownik: *Gocz-ała//Goc-ała [17].*

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia: od podstaw antroponimicznych przy zachowanych odpowiednikach w postaci rzeczowników: *Gad-(ała), Kacz-(ała)////Kac-(ała), Kobi-(ała), Krzyk-(ała), Macz-ała//Mac-(ała)//Maci-ała*; od podstaw apelatywnych, czasownikowych przy zachowanych odpowiednikach w postaci rzeczowników: *Charch-(ała), Chrap-(ała), Dłub-(ała), Gąg-(ała), Jąk-(ała), Mrug-(ała), Zajqk-(ała)*; od podstaw czasownikowych przy zachowanych odpowiednikach w postaci przymiotników: *Ogorz-(ała), Pleśni-(ała), Pogorz-(ała), Stęż-(ała) [40].*

Sufiks występuje w nazwach własnych osobowych derywowanych od podstaw antroponimicznych i apelatywnych. W klasie podstaw onomastycznych znajdują się derywaty sufiksalne od słowiańskich i pozasłowiańskich podstaw imiennych z podstawowym *-b-*, *-ch-*, *-cz-*, *-d-*, *-k-*, *-sz-*, *-ś-*, np. *Horebała : *Gorzęba-*, *Bolechała : Bolech*, *Piechała : Piech, Piecho*, *Bończała : Bończa*, *Paczała : Pac(z)*, *Jandała : Janda, Janđa, Mańdała : Man(ń)da*, *Pieczkała : Pieczka, Pieczko*, *Tomkała : Tomek, Tomk, Tomko, Tomka*, *Grzeszała//Greszała : Grzech, Grzesz, Grześ*; pierwszy lub drugi człon słowiańskich imion złożonych, imiona pozasłowiańskie oraz nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego. Rodzime podstawy onomastyczne tworzą 28% wszystkich podstaw. W klasie podstaw apelatywnych występują rzeczowniki, przymiotniki i czasowniki. Największą aktywność derywacyjną przejawiają podstawy werbalne, pięciokrotnie częstsze od pozostałych podstaw apelatywnych. Zarówno antroponimiczne, jak i apelatywne podstawy obce nie odgrywają większego znaczenia w derywacji omawianego typu, ponieważ nie wyrażają nawet 1% podstaw. Sufiks *-ała* występuje po tematach twardych, funkcjonalnie miękkich i palatalnych.

Omawiany typ pojawia się również w słownictwie apelatywnym.

Formacje rzeczownikowe przytaczają: J. Łoś (ŁośG, 46), np. *charchała*, *chrapała* za MączL, *brząkała*, *chrachala* za Cn oraz stp. *ściarała* 'szlachetka', W. Doroszewski (DorM, 63), np. *jąkała*, *kichała*, *krzykała*, *mieszała* 'mściciel', *mrugała* oraz z innych języków słowiańskich, rosyjskie *śagała*, serbskie *svirała*, czeskie *cvrčala*, zaznaczając przy tym, że sufiks *-ała* odnosi się do osób wykonujących stale jakąś czynność, którą zwykle niekorzystnie zwracają na siebie uwagę. H. Gaertner (GaerG, 277-78) notuje sporą ilość derywatów, np. *bajdała*, *bajtała*, *basgrała*, *drzemała*, *gderała*, *gęgała*, *guzdrała*, *kichała*, *kwękała*, *lizala*, *mrugała*, *niedbała*, *rykała*, *sapała*, *wierzgała* i określa je jako rzeczowniki, nazywające osoby ze względu na sposób wykonywania czynności, nie zaś samą czynność. Podobnie autorki *Słownictwa współczesnego języka polskiego* (GrzegS, 224) za SJP podają dziesięć derywatów z *-ała*, np. *babrała*, *basgrała*, *guzdrała*, *popijała*, określając je wszystkie jako potoczne i nacechowane ekspresywnie. Uzupełnieniem ilościowym struktur apelatywnych będą materiały pochodzące ze "Słownika warszawskiego" (SW), np. *brząkała* 'niewprawny grajek fortepianowy', *chrapała* 'ten, co chrapie', *ciorbała* 'człowiek chodzący powoli', *gadała* 'człowiek gadatliwy', *gamdziała* 'nicpoń, leniuch, ciemięga', *gderała*//*gdyrała* 'zręda, maruda', *macała* 'szytgar', *nieruchała* 'człowiek nieruchawy, bałwan, niedołęga', ze *Słownictwa ludowego z terenu byłych województw kieleckiego i łódzkiego* (DejS) i kartoteki *Słownictwa* (DejSK), np. *dziubała* 'człowiek pracujący powoli, maruda', *gwizdała* 'człowiek lubiący dużo gwizdać', *krzykała* 'krzykacz', *kwikała* 'człowiek narzekający ciągle na swe dolegliwości', *opiekała* 'człowiek, który siedzi przy piecu, nie wychodzi z domu', *przebierała* 'wybierek, do niczego partner', *rykała* 'człowiek pokrzykujący', *sapała* 'człowiek chory na astmę, z trudem oddychający', *stękała* 'człowiek chory, ciągle stękający', *ulegała* 'człowiek przesadnie dbający o siebie', *utykała* 'kuternoga' oraz z pracy W. Cyrana (CyrT, 79-80), np. *blukała* 'ten, co bluka, tj. często pije wódkę' za SzymS, *gruchała* 'ten, co grucha, gruchota, hałasuje, ktoś gruby, niezgrabny' za GobG, 76, PlutS, *kraczała* 'ten, co kracza, tj. chodzi dużymi krokami, rozkracza nogi idąc' za SychS, *kuciała* 'to, co "kucy", nudzi, staje się przykre, słota' za KucS, *partała* 'ten, co parta, tj. partaczy', *pękała* 'ten, co pęka z otyłości, grubas', *ruchała* 'ten, co się rucha, ktoś ruchliwy', *ściskała* 'ten, co ściska pieniądze, oszczędny' za SGP,

zajkała 'ten, co się zajaka' za Maks. W opracowaniach poświęconych omawianemu typowi zwraca się uwagę na istotną obok funkcji semantycznej funkcję stylistyczną. Rzeczowniki występujące w "Słowniku warszawskim", *Słowniku gwar polskich w Słownictwie...* K. Dejnycy i w pozostałych źródłach gwarowych mają wyrazistą funkcję ekspresywną. Podobnie funkcję ekspresywną w rzeczownikach pospolitych dostrzega J. Skulina na Ostrawie (Skulo, 100; zob. s. 359).

Daleko idąca zbieżność w zakresie dystrybucji podstaw słowotwórczych z derywatami na *-aź*, a szczególnie duża ilość podstaw werbalnych, które wyrażają około 50% wszystkich podstaw, dowodzi pokrewieństwa obu typów. Już w prasłowiańszczyźnie zbudowany na podstawie sufiksu *participium praeteriti activi* II *-lǫ* oraz nawiązujący do typu na *-a*, tworzącego *nomina agentis*, sufiks *-la* derywował od podstaw werbalnych ekspresywne *nomina agentis* (WojP, 103, SPS I, 105). Funkcja semantyczna i stylistyczna była zawarta zarówno w podstawowym *-l-*, jak i wygłosowym *-a*, które zarezerwowane dla rodzaju żeńskiego zaczęło tworzyć męskie nazwy wykonawców czynności, eksponując właściwość, przymiot sprawcy. Taką właściwość przejął sufiks *-ała*, który ze względu na zdolność wyrażania kategorii semantycznej i odmian stylistycznych jest względnie produktywny w apelatywach i częsty w antroponimii. Ze-stawienie derywatów apelatywnych z antroponimicznymi wskazuje na wielokrotnie częstsze użycie sufiksu w funkcji onomastycznej (por. SmoczN, 72). Prymarnie apelatywny, sekundarnie antroponimiczny przyrostek *-ała* po tematach twardych będzie kontynuacją prasłowiańskiego sufiksu *-a-la*, po tematach palatalnych będzie dziedzictwem prasłowiańskiego sufiksu *-ě-la*. Tworzy polskie nazwy własne osób od XIII w. od obu typów baz derywacyjnych, por. derywaty od podstaw antroponimicznych: *Chocała* 1233, *Paczała* 1426-28, *Warszała* 1546, *Bończała* 1695, *Stańszała* 1743, *Bolechała* 1855, *Chrystała* XIX w.; od podstaw apelatywnych, rzeczowników: *Zbikała?* 1386, *Chmiecała* 1598, *Szopała* 1628, *Rybała* 1754, *Szmatała* 1866; przymiotników: *Nowała* XVI w., *Suchała* 1874 i czasowników: *Tarchała//Targała* 1261, *Drygała* 1339, *Bujała* 1444, *Brząkała//Brzkała* 1543, *Biadała* 1677, *Chlipała* 1718, *Chrupała* 1861, *Przebierała* 1846. Największą częstość użycia zanotowano w wieku XVIII i XIX, w czasie, kiedy łączy się z nacechowanymi stylistycznie podstawami werbalnymi i tworzy ekspresywne derywaty antroponimiczne, np. *Ciekała* l 46 : *ciekać*, *Ciopała* 1791 : *ciopać*, *Lękała* 1855 : *lękać*, *Nęka-*

ła 1846 : *nękać*, *Ojszcząta* 1714 : *ojszcząć*, *Posikała* 1846 : *posi-
kać*, *Ryczała* 1743 : *rycząć*, *Smerąta* 1846 : *smerąć*, *Szczypała* 1861
: *szczypać*, *Szczyrzała* 1763 : *szczerzyć*.

Występuje na całym badanym obszarze, największą frekwencję wykazuje na Śląsku i w Małopolsce (mapa 6).

-ało

Typ *-ało* pod względem struktury podstaw słowotwórczych zbliżony jest do typów *-ał* i *-ała*. Tworzy derywaty antroponimiczne od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \leq im. derywat od imienia pozasłowiańskiego: *Jac(z)-ało*; 2) n.o. \leq im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Buryk-ało*, *Kuszt-ało*; podstawowe postaci imion słowiańskich: *Czest-ało*, *Gad-ało* oraz odpowiadające im podstawy rzeczownikowe, przymiotnikowa, czasownikowa: 3) n.o. \leq ap.: rzeczownikowego: *Choj-ało*, *Cierzak-ało*; czasownikowego: *Bek-ało* [11].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Brzuch-ało*, *Strumi-ało*; 2) czasownikowe: *Buj-ało*, *Drap-ało*, *Gib-ało*, *Łap-ało*, *Mrug-ało*, *Namac-ało*, *Pomyk-ało*, *Szuk-ało*, *Tup-ało*, *Zabieg-ało* [30].

III. Bazy antroponimiczne lub apelatywne: n.o. obca lub rodzimy rzeczownik: *Ośpi-ało* [1].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia: od podstaw czasownikowych przy zachowanych odpowiednikach w postaci przymiotników: *Niedb-(ał)o*, *Niedoleż-(ał)o*, *Ogorz-(ał)o*, *St-(ał)o* [4].

Liczy ponad czterdzieści derywatów, dla których zasadniczą częścią podstaw (około 60%) są czasowniki z samogłoską tematu *-a-* i *-e-* \neq *-ę-*. Pozostałą część podstaw tworzą rzeczowniki apelatywne i rzeczowniki własne. Sufiks występuje po spółgłoskach twardych, funkcjonalnie palatalnych i miękkich. Podstawą dla omawianego typu jest partycypialne *-ł-* na rodzaj nijaki z wygószonym *-o* (por. typ *-ło* na s. 328)) i wchodzącą w skład struktury zabsorbowaną samogłoską *-a-* i *-'a* \neq *-ę-* w wyniku przegłosu.

Apelatywny sufiks *-ało* wyodrębnia H. Gaertner (GaerG, 277) w rzeczowniku *hukało*, *hupało* obok *hukała*, *hupała* i *hukał*, *hupał* 'ludowa nazwa bąka, ardea sellaris' oraz A. Kowalska w rzeczowniku *jąkało* obok *jąkała* (KowZ, II, cz. 1, 29, cz. 2, 112). Do tego

typu można także zaliczyć takie rzeczowniki, jak: *brząkało* obok *brząkała*, *kupało* obok *kupała*, *kąpała* (SW) i *byczało* obok *byczel* 'storczyk' SStp. W formacjach apelatywnych zwraca uwagę występowanie obok postaci rodzaju nijakiego postaci żeńskich, a także form męskich. Podobne zjawisko obserwujemy w nazwach osobowych, gdzie 50% derywatów z *-ało* można zestawiać z odpowiednimi z *-ała* i z *-aź*, np. *Bekało* : *Bekała*, *Łapało* : *Łapała*, *Nakapało* : *Nakapała*, *Podrygało* : *Podrygała*, *Przyjało* : *Przyjała*, *Tupało* : *Tupała-*, *Chojało* : *Chojał*, *Namacalo* : *Namacal*, *Niekisiało* : *Niekisiał* oraz *Brzuchało* : *Brzuchała* : *Brzuchał*, *Drapało* : *Drapała* : *Drapał*, *Gadało* : *Gadała* : *Gadał*, *Gibało* : *Gibała* : *Gibał*, *Mrugało* : *Mrugała* : *Mrugał*, *Pomykało* : *Pomykała* : *Pomykał*, *Rykało* : *Rykała* : **Rykał*.

Prawie osiemnastokrotnie mniejsza frekwencja typu *-ało* od *-ała* i ponad ośmiokrotnie mniejsza od *-aź* stawiają ten typ na dalszym planie względem pozostałych typów pochodzenia partycypialnego z prepozytywnym *-a-*. Wydaje się, że postpozytywne *-o* w sufiksie, pochodzące z rodzaju nijakiego participium praeteriti activi II (KurzP, 10), przeniesione do rzeczowników rodzaju męskiego nie powoduje ich nacechowania ekspresywnego w takim stopniu, jak postpozytywne *-a*. Na wielokrotnie mniejszą frekwencję nazw z *-ało* ma także wpływ czynnik geograficzny - południowo-wschodnie pochodzenie struktur morfologicznych z postpozytywnym *-o*.

Polskie nazwy osobowe z sufiksem *-ało* występują od XIV do XIX w. Są tworzone od podstaw antroponimicznych oraz w większości od podstaw apelatywnych czasownikowych, por. derywaty odantroponimiczne: *Jac(z)ało* 1393, *Czestało* 1535 i odczasownikowe: *Nakapało* 1382, *Namacalo* 1484, *Pojeżdżało* 1544, *Niedostało* 1679, *Bieżało* 1787, *Dzygało* 1846, *Szukało* 1846.

Geografia zapisów (zob. mapa 6) wskazuje na ich południowo-wschodnie pochodzenie i wykazuje zbieżność terytorialną z nazwami osobowymi różnych typów z wygłosowym *-o* (por. KurzS, 230). Omawiany typ może być również kontynuacją apelatywnego południowo-wschodnio-słowiańskiego sufiksu *-ało*, tworzącego kategorię nomen instrumenti, w którym na wymienionym obszarze zaszedł proces uproszczenia grupy *dl* (StiebZ, 81) i któremu na obszarze zachodniosłowiańskim odpowiada sufiks *-adło*. Wskazują na to: południowo-wschodnia lokalizacja terytorialna oraz odczasownikowa pochodność derywatów. Pierwotnie apelatywny sufiks, tworzący kategorię nomen instrumenti, pełnił funkcję antroponimiczną w takich

nazwach, jak: z cyrkułu jasielskiego z roku 1855 *Gibało*, której odpowiada postać *Gibadło* oraz w pochodzącej z XX w. ze zbiorów S. Kozierowskiego nazwie *Pomykało* i jej odpowiedniku ze SSNO z 1440 r. i KSW I z 1542 r. *Pomykadło*. W antroponimicznym sufiksie *-ało* zawiera się więc postać partycypialnego sufiksu występującego w funkcji onomastycznej na wzór sufiksów *-aź*, *-ała* bądź jest on wariantem fonetycznym prymarnie apelatywnego, częstego w apelatywach (SPS I, 113-14, DorM, 59, ŁośG, 48-50, GaerG, 278-79, GrzegS, 221-22) w funkcji nazw narzędzi sufiksu *-adło*.

1.7. Typy *i//yl*, *-yla*

-i//yl

Nazwy osobowe z wykładnikiem *-i//yl* omówiono na przykładzie kilkudziesięciu derywatów, które pod względem struktury słowotwórczej są mniej przejrzyste od innych, np. *-al*, *-ala*, *-aź*, *-ała*, *-ało*, uwzględnionych w pracy typów pokrewnych. Przy ocenie ich wyrazistości, podobnie jak przy innych typach, zastosowano kryterium chronologiczne, według którego określono czas pojawienia się nazw z wykładnikiem *-i//yl* jako dubletów leksykalnych z nazwami typu *-el*. Większość nazw z wykładnikiem *-i//yl* tworzy pary leksykalne, które występują od XIII do XX w. Wyraźna ich większość pojawia się w okresie staropolskim w takim porządku, że przeważają dublety chronologicznie równoległe, z tego samego wieku, np. *Jędrzyl?* 1430 : *Jędrzel?* 1430, *Groszyl* 1441 : *Groszel* 1441, *Klepil* 1382 : *Klepel* 1383. Niektóre z nich, jak np. *Groszyl* : *Groszel*, *Jędrzyl?* : *Jędrzel?* nie wykraczają poza dobę staropolską, inne np. *Goryl* 1367, 1455, 1591, 1855 Bch: *Gorel//Gorzal* 1489, 1601, 1789, 1855 Wad i *Moryl* 1406, 1846 Lub, 1855 Bch: *Morel* 1496, 1846 Mch, Zam, występują aż do XIX w. Autorzy SSNO niektóre postaci z *-i//yl* traktują jako odmianki fonetyczne sufiksu *-el*, por. *Groszel*, *Groszyl*, *Kusiel*, *Kusil*, *Tomel*, *Tomil*. Wobec takiej oceny większość dubletów staropolskich wchodzi w skład typu *-el*. Brak tych postaci w późniejszych źródłach potwierdza trafność rozstrzygnięć.

Dublety zaczynające się od staropolszczyzny wskazują na większą żywotność i stabilność wykładnika *-el*. Większość z *-i//yl* przestaje istnieć z końcem okresu staropolskiego, natomiast odpowiadające im cytaty z *-el* kontynuowane są do wieku XIX, por.

Kusil 1399, 1446 : *Kuszel//Kusel//Kusiel* 1398, 1448, 1589, 1692, 1757, 1838 Szt, *Markil//Merkil* 1389, 1419 : *Markiel* 1398, 1417, 1855 Wad, 1835 Ryp, *Rekil* 1375, 1846 Krs : *Rak(i)el//Rek(i)el* 1385, 1406, 1846 Zam, Krs, *Więcyl* 1387, 1415 : *Więcel//Węcel//Węczel* 1212, 1377, 1459, 1646, 1757, 1846 Srd, Kon. Dublety późniejsze chronologicznie pochodzą w większości z połowy XIX w. z jednego powiatu, cyrkułu, por. *Dubil* 1855 Res, Jas, Łow: *Dubiel* 1855 Res, Jas, Łow, *Machtyl* 1841 PtkK, 1834 Nsz: *Machtel* 1836 PtkK, 1845 Nsz, *Sobstyl* 1846 Krs: *Sobstel* 1846 Krs, *Sondyl* 1855 Bch: *Sondel//Sodel* 1855 Bch. Przedstawiony przegląd par leksykalnych nie daje jednoznacznej odpowiedzi na temat postaci morfologicznej poszczególnych cytatów. By taką informację uzyskać, należałoby rozpatrywać poszczególne cytaty na tle systemu języka pisarza zabytku, dokumentu, z którego nazwę wydobyto, bądź na tle systemu danej gwary, z której cytatał pochodzi. Można jedynie wyciągać wnioski dość ogólne i sądzić, że niektóre dublety mogą być rezultatem rozszerzenia artykulacyjnego *i, y* przed *l* (KlemG 71) oraz następstwem oddziaływania na struktury *-i//yl* przejrzystych strukturalnie i wielokrotnie częstszych formacji z *-el*. Dublety późniejsze mogą być wynikiem zarówno rozszerzenia, jak i zwężenia artykulacyjnego.

Za wyodrębnieniem antroponimicznego typu *-i//yl* przemawiają: istnienie apelatywnego prasłowiańskiego (SPS I, 112), przejętego przez rzeczowniki polskie, chociaż zachowanego wyjątkowo sufiksu *-yl* i pewna ilość nazw przejrzystych słowotwórczo, szczególnie derywatów antroponimicznych, występujących w przekroju chronologicznym od XIV do XIX w., takich jak np. *Rostyl* 1364, *Gosyl* 1371, 1401, *Pecyl* 1394, *Remszyl* 1420, *Wojtyl* 1425, 1846, *Michtyl* 1851, *Makyl* 1852, *Paryl* 1855. Podstawową wartość przedstawiają przykłady staropolskie, zaliczone w SSNO do omawianego typu słowotwórczego.

Wyodrębniona kategoria nazw ustaliła się od dwóch typów baz derywacyjnych:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \leq im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Gos-yl*, *Micht-yl*, *Osz-yl*, *Pec-yl*; pierwszy człon imion słowiańskich: *Rost-yl*, *Wojt-yl*; imiona pozasłowiańskie: *Make-yl*, *Micht-yl*³; 2) n.o. \leq ap.: rzeczownikowe: *Grot-yl?*, *Kobzd-yl*, *Par-yl*. •

³ Ze względu na dwuznaczność morfologiczną sporej części przykładów pomi-

II. Bazy apelatywne. Do derywatów odrzeczownikowych zaliczyłbym nazwy: *Bzd-yl*, por. *Bzdylak*, *Def-il* może *Kalb-il*. Derywaty odczasownikowe, takie jak: *Gram-il*, *Kwas-il*, odczytać można jako typ *-ił*, podobnie jak *Kwap-il* z 1855 r. Bch oboczny do *Kwap-ił* z XIX w. RospSNS. Przeważają podstawy antroponimiczne i one określają antroponimiczną funkcję typu w polszczyźnie. Wyodrębniony typ wyrażają dwa odmienne pod względem etymologicznym sufiksy, przemieszane w wyniku zmian fonetycznych: *-yl*, występujący po spółgłoskach twardych i realizowany w postaci *-il* po tylnojęzykowych oraz *-il* po spółgłoskach palatalnych i realizowany jako *-yl* po stwardniałych.

O apelatywnym wykładniku *-yl* na podstawie dwóch przykładów: *badył* i *motyl* nadmieniają: W. Doroszewski (DorM, 82), J. Łoś (ŁośG, 48) oraz H. Gaertner (GaerG, 286). Podane przykłady można uzupełnić o występujący w SJP rzeczownik o silnym zabarwieniu emocjonalnym *szczył* 'wulg. ten, kto oddaje mocz pod siebie' od *szczać* 'wulg. oddawać mocz'.

Według autora *Monografii słowotwórczych* sufiks *-yl* jest niejasnego pochodzenia, nie ma wyrobionej funkcji semantycznej i nie odznacza się produktywnością (DorM, 82). W leksyce prasłowiańskiej pełni funkcję nomen agentis, np. *badył'b* 'bezlístna łodyga kłująca, roślina kłująca': *badati*, i występuje w derywatach denominalnych, np. *kostyl'b* 'kostur, szczudło, kula': *kostb* 'kość' (SPS I, 112). F. Sławski (SPS I) nie notuje sufiksu *-il* w rzeczownikach prasłowiańskich.

Antroponimiczny sufiks *-i//yl* oceniłbym: 1) jako kontynuację prasłowiańskiego apelatywnego typu *-yl'b*, który według F. Sławskiego powstał w następstwie nawarstwienia się *-jb* na podstawowe *-yl-* (SPS I, 112); 2) jako twór polski, analogiczny, np. do sufiksu *-al*, występujący wyłącznie w antroponimii, w którego skład wchodziłyby wygłosowe samogłoski *-i*, *-y* tematu czasowników, partycypialne *-l-* oraz hipokorystyzujący sufiks *-jb*. Etymologiczna postać *-yl* odziedziczona z prasłowiańszczyzny byłaby prymarnie apelatywna, sekundarnie antroponimiczna oraz ze względu na brak produktywności apelatywnej i funkcji semantycznej właściwa antroponimii. Etymologiczną postać *-i//yl* wyodrębnioną w polszczyźnie można uznać jako prymarną w antroponimii.

nięto informację dotyczącą ilości derywatów, które wchodziły w skład poszczególnych typów baz derywacyjnych. Uwaga dotyczy również typu *-yla*.

Antroponimiczny sufiks *-i//yl* występuje w polskich nazwach osobowych od XIV do XIX w. i tworzy je od obu typów podstaw derywacyjnych z przewagą podstaw imiennych. Najwięcej przykładów XIX-wiecznych pochodzi z Małopolski (mapa 7). Ze względu na dwuznaczność sporej części nazw informację na mapie przyjęto jako przybliżoną. Uwaga dotyczy również typu *-yla*.

-yla

Nazwy z *-yla* należą do nielicznych. Poza formacją *Była?* z 1379 r., mało przejrzystą pod względem struktury, pozostałe - obok odrzeczownikowego derywatu *Byrnyla* z 1810 r. z powiatu wejherowskiego - ocenilibym jako dość późne derywaty antroponimiczne, zaczynające się od w. XVII, por. *Pietryla* 1635, *Bartyła* 1743, *Kotyła* 1789, *Kosztyla//Kostyla* 1855, *Paryła* 1855, *Wojtyła* 1856, *Godyla* XX w., *Matyla* XX w., *Ratyła* XX w.

Antroponimiczny typ bazy wyrażają: 1) n.o. \leq im.: pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich: *God-yla*, *Rat-yla*; imiona pozasłowiańskie: *Bart-yla*, *Mat-yla*, *Pietr-yla*; 2) n.o. \leq im. lub ap.: derywat sufiksalny antroponimiczny: *Koszt-yla*; 3) n.o. \leq ap.: rzeczownikowego: *Kot-yla*, *Par-yla*.

Na kilkanaście rozpatrywanych derywatów aż siedem wchodzi w skład par wyrazowych z nazwami na *-yła*, por. *Bartyła* 1743, XIX w. RospSNS : *Bartyła* 1448, 1855 Wad, 1846 Stn, *Godyla* XX w. : *Godyla* 1846 Kal, *Kosztyla//Kostyla* 1855 Jas, 1846 Łęc: *Kosztyla//Kostyla* 1855 Jas, Res, *Kotyła* 1789, 1855 Res : *Kotyła//Kocyła* 1856 Wad, 1846 Lub, *Matyla* XX w. : *Matyla* XX w., *Paryła* 1855 Wad : *Paryła* 1855 Jas, *Wojtyła* 1856 Wad, 1846 Mch : *Wojtyła//Wojdyła* 1440, 1619, 1707, 1873 RospSNSK, 1855 NSąc, Jas, Wad, Bch, Res, 1846 Olk, Klc, Lub, 1863 Srd, 1846 Kal, 1847 Nsz, co pozwala je uznać za formacje dwuznaczne morfologicznie. Argumentem wspierającym wyodrębnienie typu *-yla* będą dublety leksykalne z *-yl*, takie jak: *Godyla* XX w. : *Godyl* 1475, *Kotyła* 1789, 1855 Res : *Kotyl//Kocyl* 1789, 1846 Mch, Wln, *Paryła* 1855 Wad : *Paryl* 1855 Bch, *Wojtyła* 1846 Mch, 1856 Wad : *Wojtyl* 1425, 1846 Lub. Jako pojawiające się w odstępie chronologicznym i przestrzennym, poświadczają istnienie obu typów zarówno ze względu na prepozytywną samogłoskę sufiksu, jak i na komponent spółgłoskowy.

Zapisy XIX-wieczne potwierdzają obecność nazw z *-yla* na Śląsku, w Małopolsce, w Łęczyckiem i w powiecie wejherowskim (mapa 7).

Sufiks *-yla* występuje wyłącznie po spółgłoskach twardych i tym samym nasuwa przypuszczenie, że mimo jego braku w leksyce prasiłowiańskiej (SPS I, 103-14) i w apelatywach polskich jest żeńską postacią sufiksu *-yl* ≠ *-yl'b* powstałą na gruncie polskim do celów wyłącznie antroponimicznych. Wyłącznie antroponimiczną funkcję sufiksu potwierdzają stosunkowo późne derywaty odimienne.

1.8. Typy *-i//yż*, *-i//yża*, *-i//yż(i)o*

-i//yż

Typ *-i//yż* tworzy wyraziste strukturalnie derywaty w kilkudziesięciu nazwach osobowych od XIII do końca XIX w. Pary leksykalne z *-i//yż* do *-i//yl* omówiono w rozdziale poświęconym typowi *-i//yl* na s. 370, dublety typu *-i//yż* do *-eż* uwzględniono na s. 341.

Nazwy pochodne słowotwórczo ustaliły się od następujących baz derywacyjnych:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. ≤ im.: derywaty sufiksalne od imion pozasiłowiańskich: **Jundz-iż*, *Onys(z)-yż?*; pierwszy lub drugi człon imion siłowiańskich: *Nas-iż*, *Siem-iż?*, *Stan-iż*; 2) n.o. ≤ im. lub ap.: podstawowe postaci imion siłowiańskich: *Budz-iż?*, *Męcz-yż*, *Prayb-yż*, *Radz-iż* lub odpowiadające im podstawy czasownikowe; 3) n.o. ≤ ap.: rzeczownikowego: *Dub-iż* oraz rzeczownikowego lub czasownikowego: *Koc-iż*, *Sow-iż* [20].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Kodr-yż*, *Strum-iż*; 2) czasownikowe: *Dob-iż*, *Dokup-iż*, *Kwap-iż*, *Lub-iż*, *Naparz-yż*, *Pachn-iż*, *Roztocz-yż*, *Wyp-iż*, *Wyskocz-yż*, *Wytłocz-yż*, *Zakus-iż* [44].

Sufiks wiąże się z podstawami antroponimicznymi i apelatywnymi. W skład pierwszego typu podstaw wchodzi nazwy osobowe pochodzenia imiennego oraz nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego. Drugi typ podstaw wyrażają wyrazy pospolite w postaci rzeczowników i czasowników. Od podstaw antroponimicznych pochodzi 30% derywatów. Pozostałość utworzono od apelatywów i - poza trzema derywatami - od podstaw czasownikowych.

Wobec braku informacji o apelatywnej funkcji sufiksu słuszne wydaje się przypuszczenie, że ma on charakter wyłącznie antroponimiczny. Mamy tu do czynienia z dwoma odrębnymi pod względem pochodzenia sufiksami: z *-iż*, który występuje po tematach pala-

talnych i realizuje się w postaci *-ył* po spółgłoskach stwardnia-
 łych oraz z *-ył* po tematach twardych. Ze względu jednak na wy-
 łączną, wspólną antroponimiczną funkcję, jak również przemieszcze-
 nie w następstwie zmian natury fonetycznej mówimy o jednym su-
 fiksie antroponimicznym, który tworzy polskie nazwy osób od XIII
 do XIX w. od obu typów baz derywacyjnych z przewagą podstaw cza-
 sownikowych - ponad 60% względem pozostałych - por. derywaty od-
 imienne: *Nasił* 1259, *Stanił* 1406, *Wojdył* 1534, *Wawrył* 1816 i dery-
 waty odczasownikowe: *Niedabył* 1244, *Nietubył* 1486, *Zdubył* 1566, *Do-
 bił* 1652, *Lubił* 1749, *Palił* 1860. Nazwy omawianego typu przedsta-
 wiają się więc jako etymologiczne formacje dewerbalne i wraz z
 nazwami *-i//yła* oraz *-i//ył(i)o* wyraźnie nawiązują do typów *-ał*,
-ała, *-ało*.

Antroponimiczny sufiks *-i//ył* jest strukturą, której podstawę
 stanowi partycypialne *-l-* plus zabsorbowany przez nie samogło-
 skowy (w postaci *-i-*, *-y-*) wygłos tematu czasowników. W takiej
 postaci wszedł w skład rodziny typów antroponimicznych i na wzór
 innych etymologicznie pokrewnych sufiksów dewerbalnych zaczął w
 języku polskim pełnić funkcję antroponimiczną. Poszerzył zakres
 derywacyjny o podstawy antroponimiczne oraz rzeczownikowe pod-
 stawy apelatywne. Spółgłoskowy wygłos imiennych podstaw derywa-
 cyjnych zarówno własnych, por. *Dubił* 1786 : *Dub-*: *dub*, **Jundził*
 1485 : *Jand-*, *Onys(z)ył?* 1441 : *Onys(z)*, jak i pospolitych, por.
Kodrył 1766 : *koder*, *kodr-*, *Strumił* 1497 : *strum*, *strum-*, *Tarczył* XX w.
 : *tarcz-*, od XV w. świadczy o funkcjonowaniu antroponimicznego su-
 fiks *-i//ył*. O występowaniu takiego sufiksu w staropolskich na-
 zwach osobowych mówi także autorka *Staropolskich skróconych nazw oso-
 bowych od imion dwuczłonowych* (MałS, 130-31). Aktywność derywacyjna
 podstaw czasownikowych o tematach na *-i-* przekonuje o pierwotnie
 dewerbalnym, partycypialnym charakterze przyrostka i potwierdza
 przedstawione spostrzeżenia na temat jego genezy. Podstawami wer-
 balnymi są nie tylko czasowniki *-i-* tematowe, por. *Pachnił* 1847-96
 : *pachnieć*, *pachnąć*, *Terpił* 1846 : *terpać*.

O stylistycznej funkcji sufiksu przekonują ekspresywne pod-
 stawy czasownikowe, takie jak np. *kwapić* : *Kwapił* XIX w., *terpać* :
Terpił 1846, *woroszyć* : *Woroszył* 1861, *zakusić* : *Zakusił* 1609, 1781,
zawyć : *Zawył* 1706, *zazdrościć* : *Zazdrościł?* 1847, *żalić* : *Żalił*
 XX w. W procesie derywacji następowała kumulacja ekspresji za-
 wartej w podstawie i wyrażanej przez sufiks. Derywat antroponimi-

czny pełnił wówczas ekspresywną funkcję mowy, ponieważ oznaczał nazywanego i przekazywał intencję nazywającego.

Derywaty z *-i//ył* występują w przeważającej części badanego obszaru. Największa ich ilość pochodzi ze Śląska (mapa 8).

-i//yła

Za pomocą sufiksu *-i//yła* utworzono ponad sto nazw osobowych (o dubletach leksykalnych *-i//yła* do *-yła* oraz *-i//yła* do *-eła* zob. s. 371 i 341) od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \Leftarrow im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich oraz imienia pozasłowiańskiego: *Bojdyła*, *Goszt-yła*, *Jas-iła*; pierwszy lub drugi człon słowiańskich imion złożonych: *Bud-yła*, *God-yła*, *Skarb-iła*; imiona pozasłowiańskie: *Mart-yła*, *Mat-yła*, *Wawr-yła*; 2) n.o. \Leftarrow im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Kos-yła*, *Rach-yła*, *Racz-yła*, *Ros-iła*; podstawowe postaci imion słowiańskich: *Bor-yła*, *Gość-iła*, *Sędz-iła*; imion pozasłowiańskich: *Kat-yła*, *Mon-iła* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe oraz czasownikowe; 3) n.o. \Leftarrow ap.: rzeczownikowego: *Chod-yła*, **Groch-yła*, *Sum-iła*; rzeczownikowego lub czasownikowego: *Kut-yła*, *Mam-yła*, *Pard-yła* [52].

II. Bazy apelatywne: 1) czasownikowe: *Brd-yła*, *Czuchr-yła*, *Gad-yła*, *Grzeb-yła*, *Korz-yła*, *Kroczyła*, *Nos-iła*, *Oprz-yła*, *Skr-yła*, *Śn-iła*, *Tucz-yła*, *Ut-yła*, *Zm-yła* [52].

III. Bazy antroponimiczne lub apelatywne: n.o. rodzima lub obcy wyraz pospolity: *Hajdyła*; n.o. obca lub rodzimy rzeczownik: *Osp-iła*; n.o. rodzime bądź obce lub polski rzeczownik: *Goc-yła*; polski rzeczownik bądź obcy wyraz pospolity: *Fant-yła* [4].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia: od podstawy antroponimicznej przy zachowanym odpowiedniku w postaci rzeczownika: *Bar-(yła)*; od podstawy czasownikowej przy zachowanym odpowiedniku rzeczownikowym: *R-(yła)*; od czasownika przy zachowanym odpowiedniku w postaci przymiotnika: *Zaw-(i)ła* [3].

Bazy antroponimiczne zostały wyrażone przez derywaty sufiksalne z podstawowym *-d-*, *-t-*, *-s-* od imion słowiańskich i imienia pozasłowiańskiego, por. *Bojdyła* : *Bojda*, *Goszt-yła* : **Goszt*, *Jas-iła* : *Jaś*, *Jasio*, *Jasiu*, pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich, imiona pozasłowiańskie oraz nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego. Podstawami apelatywnymi, poza kilkoma rzeczowniko-

wymi lub czasownikowymi, np. *Dądz-ity*, *Perd-yty*, *Szczyt-yty*, są wyłącznie czasowniki. Oba typy baz wykazują jednakową aktywność derywacyjną - połowa derywatów pochodzi od nazw osobowych, połowa od wyrazów pospoliczych. Zaliczone do tego typu derywaty pod względem pochodzenia są formacjami dewerbalnymi i jako takie występują w funkcji antroponimicznej od XIV w., por. *Nosiła* 1387, *Skryła* 1386, do końca w. XIX, np. *Krzewiła* 1552, *Opiła* 1673, *Gasiła* 1743, *Kroczyła* 1846, *Przybyła* 1846. Równolegle funkcjonują jako derywaty odantroponimiczne, np. *Skarbiła* 1385, *Bartyła* 1448, *Wojtyła*//*Wojdyła* 1440, *Goszyła* 1628, *Godyła* 1846. Taka dystrybucja podstaw ze względu na aktywność derywacyjną i układ chronologiczny przekonuje o antroponimicznym charakterze sufiksu, tym bardziej, że na gruncie apelatywnym - poza dwoma przykładami: *ko-była*, *mogiła* (ŁośG, 48, GaerG, 281), uznanymi przez F. Sławskiego za prasłowiańskie (SPS I, 112), i dwoma odpowiednikami rzeczownikowymi: *baryła*: n.o. *Baryła* i *ryła*: n.o. *Ryła* - brak innych omawianego typu. Aktywność derywacyjna podstaw czasownikowych wskazuje na to, że sufiks *-i//yła* jest żeńską postacią przyrostka *-i//ył*. Ze względu na partycypialne *-l-* oraz postpozytywne *-a* sufiks jest bliski takim wykładnikom, jak: *-ła*, *-eła*, *-ała*, *-oła*, *-uła*.

Występuje w nazwach osobowych na całym badanym obszarze, szczególną frekwencję wykazuje w Małopolsce (mapa 8).

-i//ył(ł)o

Typ *-i//ył(ł)o* wystąpił w ponad stu przejrzystych strukturalnie derywatach pochodnych od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \leq im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Fryszcz-yło*, *Stand-yło*, *Woszcz-yło*; pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich: *Borz-yło*, *Gost-yło*; imiona pozasłowiańskie: *Dan-ito*, *Jarm-ito*, *Petr-yło*, *Sab-ito*, *Wawr-yło*; 2) n.o. \leq im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Jarcz-yło*, *Kolot-yło*, *Kos-ito*, *Mis-ito*; podstawowe postaci imion słowiańskich: *Der-yło*, *Jarz-yło*, *Sob-ito*; imion pozasłowiańskich: *Bar-yło*, *Paw-ito*, *Wal-ito* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe, przmiotnikowe i czasownikowe; 3) n.o. \leq ap.: rzeczownikowego: *Kawal-ito*, *Skwar-yło*; czasownikowego: *Majd-yło*, *Szudz-ito* [60]; 4) n.o. ukraińska: *Sel-ito* [1].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Bub-ito*, *Hyr-yło*, *Werp-*

-yło; 2) czasownikowe: *Becz-yło?*, *Czuch-yło*, *Gurb-ilo*, *Kadz-ilo*, *Pierz-yło*, *Szum-ilo*, *Świt-yło*, *Tyr-yło* [57]; 3) obce: białoruska: *Dubr-ytło* [1].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia: od podstaw czasownikowych przy zachowanym odpowiedniku w postaci rzeczownika: *R-(yło)//R-ytło* i przymiotnika: *Zaw-(i)ło* [2].

Podstawy antroponimiczne wyrażają derywaty sufiksalne z podstawowym *-d-*, *-k-* od imion słowiańskich i pozasłowiańskich, por. *Dondziło* : *Donda*, *Standyło* : *Stando*, *Fryszczyło* : *Fryszek*, *Fryszka*, *Fryszko*, *Woszczyło* : **Wosz(e)k-*, pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich, imiona pozasłowiańskie oraz nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego. Podstawami apelatywnymi są rzeczowniki i czasowniki ze zdecydowaną przewagą czasowników, dochodzącą do 90%. Stosunek ilościowy obu typów baz derywacyjnych przedstawia się jak jeden do jednego. Dystrybucja podstaw bardzo zbliżona do układu ilościowego typów *-i//ył*, *-i//yła* przekonuje o pokrewieństwie omawianych formacji z poprzednimi. Sufiks *-i//ył(i)ło* ze względu na partycypialne *-l-* oraz postpozytywne *-o* będzie również bliski takim sufiksom, jak: *-to*, *-eto*, *-ato*, *-uło*, szczególnie *-ało*, którego postać - podobnie jak *-i//ył(i)ło* - ustaliła się w następstwie absorpcji morfologicznej wygłosu tematu czasowników (zob. s. 358).

Formacje z *-i//ył(i)ło* określiłbym jako wyłącznie antroponimiczne, ponieważ funkcjonują w antroponimii od XIII wieku jako derywaty odimienne, np. **Huniło* 1270, *Kostyło* 1467, *Petryło* 1494, *Waniło* 1500, *Serwiło* 1855 a także jako derywaty odapelatywne, werbalne, np. *Niedabyło* XVI (1257), 1427, *Kusiło* 1460, *Gurbiło* 1570-76, *Szumiło* 1572, *Dusiło* 1632, *Badzyło* 1846. Dwupłaszczyznowość derywacyjna w całej rozciągłości chronologicznej, szczególnie podstawy imienne sufiksalne, a także podstawy apelatywne nominalne oraz werbalne z innym wygłosem tematycznym niż *-i-*, *-y-*, np. *Badzyło* : *badziać*, *Beczyło?* : *beeceć*, *Śwityło* : *świtać*, *Tyryło* : *tyrać*, przekonują o wyodrębnionej postaci antroponimicznego sufiksu. Taką postać sufiksu wyodrębniła także M. Malec (MaLS, 130-31) w staropolskich derywatach od imion dwuczłonowych.

Geografia nazw wskazuje na południowo-wschodnie pochodzenie typu i jest zbieżna z rozmieszczeniem pozostałych typów z postpozytywnym *-o* (mapa 8). Regionalne pochodzenie sufiksu tłumaczy o-

boczną do *-yło* postać *-yżło* z reduplikacją spółgłoski (zob. typ *-eł(ż)o* na s. 345). W antroponimicznym sufiksie *-i//yło* może być zawarty także prymarnie apelatywny w funkcji *nomen instrumenti*, produktywny w leksyce apelatywnej (zob. DorM, 59, ŁośG, 48-50, GaerG, 279-80, GrzegS, 223) przyrostek *-i//yđło*, w którym na obszarze południowo-wschodnio-słowiańskim doszło do uproszczenia grupy *dl* (por. typ *-ało* na s. 367-68). Na takie pochodzenie wskazują występujące od XV w. dublety leksykalne z wykładnikami *-i//yło* do *-i//yđło*, por. *Beczyło* 1446 : *Beczyđło* 1667 BubN, *Janilo* 1846 Mch, 1861 Hrb : *Janidło* 1559 KSW II, 375, *Kociło* 1450, 1539 : *Kocidło* 1855 WPP Jas, *Kosiło* 1471 : *Kosidło* XX w. Koz I, 128, *Muąyło* 1435, 1500 : *Muąyđło* 1605 Koz I, 87, *Serafiło* 1855 Wad : *Serafiđło* XX w. Koz I, 87, *Strumiło* 1438, XVI w., 1829 PtkT : *Strumidło* 1852 WPP Res, 1846 TP Zam, *Szumiło* 1572, 1861 Hrb : *Szumidło* 1531 KSW II, 555. Większość przykładów zlokalizowanych geograficznie pochodzi z terenu Małopolski południowej i wschodniej. W części nazw sufiks *-i//yło* jest więc wariantem fonetycznym pierwotnego przyrostka *-dło* (SPS I, 113-14), o czym przekonuje również podana przez prof. K. Dejnę pochodząca z lat dwudziestych okresu międzywojennego z okolic Lwowa postać nazwiska *Kadyło*, zmieniona z czasem przez nosiciela na *Kadzidło*.

1.9. Typy *-ol*, *-ola*

-ol

Formacje z *-ol* omówiono w zestawieniu z typami *-al* i *-ał* na przykładzie dubletów leksykalnych. Pary wyrazów *-ol* do *-al* obejmują blisko 30% formacji z *-ol* i występują od XIV do XX w. Większość pojawia się od XVII w., szczególnie w wieku XIX w tych samych powiatach cyrkułach lub obszarach sąsiednich, np. *Machol* 1692, 1713, 1830 Wej : *Machal* 1786, 1801 Wej, *Cichol* 1842 Łow : *Cichal* 1888 Łow, *Cyrkol* 1855 Jas : *Cyrkal* 1855 Jas, *Kasproł* 1846 Olk : *Kasprał* 1846 Stn. Wykładnik *-ol* w przytoczonych nazwach można odczytać jako sufiks *-al* ze względu na zmiany fonetyczne w zakresie rozwoju stp. \bar{a} w sylabie $\bar{a}l \leq -al\bar{o} \leq -alj\bar{o}$, które w gwaraach przeszło w *o* (KlemG, 55, 91-94). Do typu *-al* można zaliczyć cytaty z wygłosowym *-ol*, późniejsze chronologicznie od sta-

ropolskich i średniopolskich zapisów z *-al*, pojawiające się w końcu XVIII i w XIX w., np. *Mitol* 1789 : *Mital* 1424, *Godol* 1846 Olk : *Godal* 1445, *Zimol* 1855 Wad : *Zimnal* 1548. Natomiast cytaty staropolskie odczytane jako typ *-ol*, wchodzące w skład dubletów, np. *Bartol* 1309 : *Bartal* 1476, *Puchol* 1425 : *Puchal* 1846 Łęc, *Bykol?* 1369 (jako wątpliwie odczytany) : *Bykal* 1554, a także pojedyncze, jak: *Bargol* 1445, *Grochol* 1463, *Pachol* 1425, przekonują o funkcjonowaniu w polszczyźnie antroponimicznego typu *-ol*. Przytoczony cytat *Bartol* włączono do derywatów z sufiksem *-ol*, mimo występowania postaci *Bartoldus*, *Bartolius* (SSNO), ze względu na aktywne derywacyjnie podstawy *Bart*, *Barta*, *Barto*, występujące w takich derywatach jak: *Bartak*, *Bartek*, *Bartko*, *Bartel*, *Bartoń*, *Bartosz*, *Bartuch*, *Bartusz*, *Bartyża*, *Bartysz* SSNO. Sufiks *-ol* wyodrębniono także w leksyce apelatywnej praszlowiańskiej i polskiej.

Oboczne postaci z *-ol* i *-oł*, podobnie jak w *-al* i *-ał* (zob. s. 345-46), ocenilibym jako: 1) rezultat różnych lekcji takich samych cytatów staropolskich, np. n.o. *Pachol* zapisana jako *Pachol* 1425 Koz I, 77 oboczna do n.o. *Pachoł*, którą zapisano jako *Pachol* 1443 SSNO; 2) następstwo wpływu obcej grafiki na grafikę tekstu, z którego pochodzą cytaty, por. *Garwol* z 1853 NSąc wobec stp. *Garwoł* z 1487 SSNO, *Warehol* z 1826 Rad, 1846 Klč, 1852 Res wobec stp. *Warehoł* 1395, 1412 SSNO i pochodzącego z wieków następnych - XVI, XVIII i XIX - z NSąc, Jas, Bch, Res, Mch, Zam, Krs, Wln, Rad, Szt oraz *Musiol* z 1846 Chj wobec postaci *Musioł* z 1751 Koś, 1855 Bch, 1852 Res, 1846 Mch, Klč, Srd, 1844 Nsz, 1843 Byd, którą w odniesieniu do niektórych cytatów można interpretować jako odmianę fonetyczną postaci *Musiał*, notowanej od 1548 r. do XIX w., występującej w przeważającej części badanego obszaru od Nowego Sącza po Bydgoszcz; 3) wynik mieszania się dwóch odrębnych struktur słowotwórczych w następstwie pełnienia przez nie identycznej funkcji antroponimicznej.

Analiza par leksykalnych przekonuje, że niektóre postaci z *-ol*, późniejsze chronologicznie, mogą być wariantami fonetycznymi typu *-al*. Można mieć wątpliwości, czy typ *-ol* wyrażają niektóre pojedyncze zapisy XIX-wieczne. Natomiast nie można kwestionować tego typu w n.o. *Grochol*, która pojawia się w 1463 r., występuje także w XVIII w. (1743) na Śląsku, 1770 w powiecie gdańskim, w XIX w. (1855) w Bocheńskim i 1844 w Łowickiem. Potwierdza typ

-ol nazwa z sufiksem *-ola* Grochola, która pojawia się w XIV w. (1389) i występuje w wiekach XV (1415, 1496), XVI (1565) i XIX (1855) w powiatach: nowosądeckim, bocheńskim, (1861) konińskim. Oboczność typu *-ol* do *-ul* przedstawiono w typie *-ul* na s. 391.

Zaliczone do tego typu nazwy własne osób (kilkadziesiąt przykładów) są derywatami od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. ≙ im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Moch-ol*, *Pacz-ol*, *Stach-ol*, *Warch-ol*, *Zoch-ol*; pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich: *Czech-ol*, *God-ol*, *War-ol*; imiona pozasłowiańskie: *Ant-ol*, *Garw-ol*, *Jak-ol*, *Petr-ol*; 2) n.o. ≙ im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Brach-ol*, *Grosz-ol*, *Kosz-ol//Kos-ol*, *Mach-ol*, **Rach-ol*, *Wach-ol*; podstawowe postaci imion słowiańskich: *Mąk-ol*, *Mor-ol*, *Roc-ol*; imion pozasłowiańskich: *Gab-ol*, *Marg-ol* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe oraz czasownikowe; 3) n.o. ≙ ap.: rzeczownikowego: *Dub-ol*, *Groch-ol*, *Kur-ol*; rzeczownikowego lub czasownikowego: *Koc-ol*, *Kop-ol*; przymiotnikowego: *Cich-ol*, *Kurn-ol* [47].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Barg-ol*, *Byk-ol*, *Hurb-ol*, *Pind-ol*, *Sęk-ol*; 2) przymiotnikowe: *Sin-ol*, *Siw-ol*; 3) czasownikowe: *Skrob-ol*, *Smag-ol* [26].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych względnie przeniesienia: od n.o. rodzimych przy zachowanych odpowiednikach w postaci n.o. niemieckich: *Br-(ol)*, *Dr-(ol)*, od podstaw antroponimicznych przy zachowanych odpowiednikach w postaci rzeczowników *Kam-(ol)*, *Karg-(ol)*, *Pach-(ol)*, *Sob-(ol)* [6].

Podstawami dla formacji z *-ol* są nazwy osobowe i wyrazy pospolite zakończone w większości na spółgłoskę twardą również na funkcjonalnie miękką i palatalną. W klasie podstaw onomastycznych występują derywaty sufiksalne z podstawowym *-ch-*, *-cz-*, *-ś-*, por. *Mochol* : *Moch*, *Mocho*, *Stachol* : *Stach*, *Stacho*, *Paczol* : *Pacz*, *Jasjol* : *Jaś*, *Jasio*, *Jasiu*, pierwszy lub drugi człon słowiańskich imion złożonych, imiona pozasłowiańskie oraz nazwy osobowe pochodne od apelatywów. Od podstaw onomastycznych derywowano ponad 50% nazw. Drugą grupę podstaw tworzą wyrazy pospolite w składzie: rzeczowniki, przymiotniki i czasowniki. Największą aktywność derywacyjną przejawiają tu rzeczowniki, od których utworzono blisko 50% odapelatywnych formacji pochodnych.

Sufiks *-ol* nie przejawia produktywności na gruncie apelatyw-

nym. Z cytowanych źródeł jedynie H. Gaertner w *Gramatyce współczesnego języka polskiego* (GaerG, 285), który posłużył się bogatym materiałem dokumentacyjnym, przytoczył formacje *grochol* 'rodzaj wyki', *parchol*, notowaną w "Słowniku warszawskim" jako przezwisko obelżywe, oraz *robol* 'robak' i *smarkol*. Formacje *chrabol* 'chrabąszcz' i *warkol* 'augm. ładny, duży warkocz' zanotował K. Dejna w *Słownictwie ludowym* (DejS, DejSK) oraz *beczol* przytoczyła A. Kowalska w swoim opracowaniu gwar Mazowsza i Podlasia (KowZ II, cz. 1, 32, cz. 2, 131). Jako wykładnik formalny występuje w terminologii chemicznej na oznaczenie nazw alkoholi, np. *metanol*, *etanol*, *propanol*, *butanol*, *pentanol*, *heksanol*. Dodajmy, że przytoczone terminy zostały utworzone na międzynarodowym kongresie chemików w roku 1892. Wchodzą w skład słownictwa specjalnego o zasięgu międzynarodowym - nomenklatury genewskiej.

Zdaniem F. Sławskiego prasłowiański sufiks *-ol'ь* powstał w rezultacie nawarstwienia się strukturalnego *-jь* na pierwotne *-olь*, np. *bqbol'ь* ≠ *bqbolь* i odpowiada litewskiemu sufiksowi *-alis*, tworzącemu pejoratywne określenia ludzi, np. *smirdālis* 'śmierdziel' (SPS I, 109, OtrębG II, 112). W. Vondrák ocenia sufiks *-ol'* - jako kontynuant historycznego sufiksu *-olio-*, np. *drokol'ь*, *mozolь* (VonG, 573). Brak produktywności typu w prasłowiańszczyźnie oraz w apelatywach polskich tłumaczyłbym jego pierwotną funkcją stylistyczną, spowodowaną ekspresyvizującym sufiksem *-jь* i przez to ograniczoną możliwością tworzenia kategorii semantycznych.

Etymologicznie apelatywny sufiks na gruncie języka polskiego wystąpił w antroponimii, derywując od XIV do końca XIX w. polskie nazwy osób w przeważającej większości od rzeczowników własnych i imion pospolitych, por. derywaty odantroponimiczne: *Bartol* 1309, 1392, *Stachol* 1527, *Mochol* 1825, *Zochol* 1896 i odapelatywne: *Bargol* 1445, *Strzygol* 1564, *Drobol* 1726, *Sinol* 1846. Denominalny charakter antroponimicznego sufiksu dość wyraźnie nawiązuje do struktur apelatywnych i przekonuje o apelatywnej jego pochodności.

Nazwy z *-ol* występują na całym badanym obszarze. Największą ich ilość zanotowano w Polsce południowej (mapa 9).

-ola

Nazwy z *-ola* tworzą mniejszy ilościowo zbiór derywatów od formacji z *-ol*. Wchodzą z typem *-ol* w skład par leksykalnych, które występują w przekroju od XV do XX w. i wyrażają około 20%

formacji z *-ola*. Ich układ chronologiczny i dystrybucja ilościowa przekonują o odrębności obu typów, por. wcześniejsze chronologicznie nazwy z *-ola*: *Grochola* 1389 : *Grochol* 1463, *Paczola* 1472 : *Paczol* 1531, *Kamola* 1531-39 : *Kamol* 1740, *Gabola* 1696 : *Gabol* XIX w., późniejsze chronologicznie nazwy z *-ola*: *Machola* 1846 : *Machol* 1692, *Godola* XX w. : *Godol* 1846, *Mochola* XX w. : *Mochol* 1825 oraz paralelnie się pojawiające: *Stachola* 1526 : *Stachol* 1527, *Kapola* XX w. : *Kapol* XX w. Poza tym oba typy występują już od XIII w. i zachowują ciągłość chronologiczną do końca XIX w. Występowanie obu typów w takim przedziale czasu, a szczególnie przykłady od XIII do XVI w. przekonują o funkcjonowaniu antroponicznych sufiksów *-ola*, *-ol*. Pary leksykalne typu *-ola* do *-oła* mogą wynikać z dwojakich interpretacji cytatów staropolskich. Zapisany pod datą 1413 cytat *Michola* odczytano jako typ *-ola* oboźnie do *-oła*. Z roku 1423 zapis *Maskola* odczytano jako *Maskoła?*, podczas gdy taki zapis z roku 1341 S. Kozierowski (KozR 1, 163) odczytuje jako formację z *-ola*. Mogą być rezultatem lokalnych zwyczajów graficznych, jak w np. *Kosola* 1855 Bch : *Kosoła* 1855 Bch, *Patola* 1846 Olk : *Patoła* 1846 Mch, *Strachola* 1846 Hrb, Łuk : *Strachola* 1855 NSąc 1846 Łuk i następstwem zacierania się odrębności etymologicznej typów, które już od staropolszczyzny pełniły jednakową funkcję antroponiczną.

Nazwy z *-ola* są derywatami od następujących baz:

I. Bazy antroponiczne: 1) n.o. \leq im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Birg-ola*, *Kazir-ola*, *Moch-ola*, *Pacz-ola*, *Piech-ola*//*Pich-ola*, *Stach-ola*; pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich: *God-ola*, *Rad-ola*, *Sław-ola*; imię pozasłowiańskie: *Sam-ola*; 2) n.o. \leq im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponiczne: *Grzech-ola*, *Kos-ola*, *Mach-ola*, *Marc-ola*, *Mask-ola*; podstawowe postaci imion pozasłowiańskich: *Ger-ola*, *Sar-ola* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe i czasownikowe; 3) n.o. \leq ap.: rzeczownikowego: *Groch-ola*, *Kik-ola*; rzeczownikowego lub czasownikowego: *Grab-ola*, *Kark-ola*; przymiotnikowego: *Czarn-ola*, *Górn-ola* [39]; 4) n.o. obcych: ukraińskiej: *Chom-ola*; niemieckiej: **Tab-ola* [2].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Bob-ola*, *Chob-ola*, *Prob-ola*, *Rag-ola*; 2) czasownikowe: *Gag-ola*, *Gib-ola*, *Tami-ola*; 3) rzeczownikowe lub czasownikowa: *Miz-ola* [8].

III. Bazy antroponiczne lub apelatywne: n.o. obca lub ro-

dzimy rzeczownik: *Har-ola*; n.o. rodzima bądź obca lub rodzimy czasownik: *Gab-ola* [2].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia: od podstaw antroponimicznych w postaci n.o. rodzimych przy zachowanych odpowiednikach w postaci: n.o. niemieckiej: *Dr-(ol)a*, rzeczownika: *Kam-(ol)a* oraz czasownika: *Pat-(ol)a*; od podstawy czasownikowej przy zachowanym odpowiedniku czasownikowym: *Gram-(ol)a* [4].

Zaliczone do tego typu nazwy są derywatami od słowiańskich i pozasłowiańskich struktur sufiksalnych z podstawowym *-ch-*, *-cz-*, *-g-*, *-r-*, *-sz-*, por. *Piechola/Pichola* : *Piech*, *Piecho*, *Stachola* : *Stach*, *Stacho*, *Paczola* : *Pac(s)*, *Birgola* : **Birga*, *Kazirola* : **Kazira*, *Mosola* : *Mosz*, pierwszego lub drugiego członu słowiańskich imion złożonych, imion pozasłowiańskich, nazw osobowych pochodzenia apelatywnego oraz wyrazów pospolitych. Sufiks występuje po spółgłoskach twardych i funkcjonalnie miękkich. Zasadniczą część podstaw tworzą nazwy osobowe, od których pochodzi 70% formacji pochodnych. Pozostałą część wyrażają apelatywy: rzeczowniki i czasowniki. Od nazw osobowych obcych pochodzi tylko 4% derywatów.

Podobnie jak *-ol*, sufiks *-ola* nie wykazuje produktywności w leksyce apelatywnej. H. Gaertner (GaerG, 285) podaje, że wykładnik ten występuje w bardzo nielicznych rzeczownikach, np. w ludowym *duola* 'duczał', *kumola* 'kuma', *świergola* 'rzępola'. Formację *dziewola* 'dziewucha' notuje "Słownik warszawski". W świetle materiałów prasłowiańskich przedstawia się jako typ mało produktywny. F. Sławski informuje, że pojawia się wyjątkowo, np. w *gomol'a* 'bryła, gruda' : *žbmq*, *žęti* 'cisnąć, gnieść, tłoczyć' i w schr. *zólja* 'osa' ≠ **bzol'a* : *bzati* 'bzykać' (SPS I, 109-10). Tworzy w prasłowiańszczyźnie wyjątkowo i nieregularnie różne kategorie semantyczne o wspólnej cesze wyrażania stanów emocjonalnych. Ta właśnie ogólnosłowiańska właściwość tworzenia odmian stylistycznych mogła być przejęta przez polszczyznę i realizowana szczególnie w antroponimii. Podobna dystrybucja podstaw (około 80% podstaw rzeczownikowych własnych i pospolitych) jak w typie *-ol*, denominalny charakter wskazują na pokrewieństwo obu typów oraz dziedzictwo prasłowiańskie. Antroponimiczny sufiks *-ola* będzie zatem żeńską odmianą przyrostka *-ol* z prasłowiańskiego *-ol-ja*, który w swojej żeńskiej postaci zaczął występować w pol-

szczyźnie od XII, XIII w. w funkcji tworzenia męskich nazw własnych osób od obu typów baz derywacyjnych, od nazw osobowych pochodzenia imiennego, np. *Radola* 1295, *Kazirola* 1395, *Piechola*//
//*Pichola* 1534, *Stachola* 1526, *Stawola* 1846, nazw osobowych pochodzenia imiennego lub apelatywnego: *Blizola* XII-XIII w., *Grzechola* 1750, *Machola* 1846 i od podstaw apelatywnych: *Bobola* 1223, *Rogola* 1510, *Gibola* 1537, *Probola* 1853. Wobec wyjątkowości sufiksu w apelatywach i przewagi podstaw antroponimicznych z udziałem od XIII w. nazw osobowych pochodzenia imiennego możemy powiedzieć, że prymarnie apelatywny, sekundarnie antroponimiczny sufiks w polszczyźnie występował w funkcji formantu antroponimicznego.

Antroponimiczne derywaty z *-ola* nie należą do częstych w polszczyźnie. Występują w niewielkiej liczbie w poszczególnych okresach dziejów języka. Najwięcej ich pochodzi z XIX w. z południa Polski, chociaż zanotowano je na całym badanym obszarze (mapa 9).

1.10. Typy *-oź*, *-oźa*

-oź

Najstarszy zapis nazwy z *-oź* pochodzi z XIII w. Wyodrębnione derywaty występują we wszystkich okresach dziejów języka. Około 18% tych nazw wchodzi w skład par wyrazowych z typem *-aź*. Takie oboczne postaci z *-oź* i *-aź* występują w przekroju chronologicznym między XV a XIX w. Późniejsze zapisy z *-oź* po XVII w. można interpretować jako warianty fonetyczne typu *-aź*. Do typu *-aź* można zakwalifikować postać *Musioź* oboczną do *Musiaź* - pochodzącą z XVIII-XIX w.: *Musioź* 1751 Koś, 1855 Bch, 1852 Res, 1846 Mch, Klc, Srd, 1844 Nsz, 1843 Byd : *Musiaź* 1751 Koś, 1855 Bch, 1852 Res, 1846 Mch, Klc, Srd, 1844 Nsz, 1843 Byd. Dodajmy, że postać *Musiaź* jest wcześniejsza chronologicznie, pojawia się od XVI w. (1548), występuje także w XVII w. (1644). *Musioź* występuje w XVIII i XIX w. Wtórność chronologiczna postaci *-oź* względem *-aź*, zbieżność terytorialna cytatów XVIII i XIX-wiecznych pozwalają sądzić, że *o* jest wynikiem gwarowego rozwoju staropolskiego *ā* w sylabie *-āł* = *-ałś*. Rezultatem podobnego rozwoju może być *o* w *-oź* w takich nazwach, jak: *Sysoź* : *Sysoź* 1789 Krakow-

skie, *Gęstoł* : *Gęstał* 1855 Bch. Inaczej należy wyjaśnić formę *Gocoł* rejestrowaną w 1846 r., pochodzącą z powiatu stopnickiego. Mimo występowania w Małopolsce nazwy *Goczał*//*Gocał* 1855 NSąc, Bch, 1846 Klc, 1824 Opn skłonny jestem wyodrębnić tu sufiks *-oł*, ponieważ postać *Goczol* obok *Goczał* występuje już w XV w. (1491) i może być kontynuowana w wiekach następnych. Jednostkowy charakter nazw, występowanie sufiksu *-oł* w leksyce apelatywnej powodują, że niektóre z wielu cytatów nazwy *Musioł* mogą należeć do typu *-oł*. Postaci z *-oł* mogą być również rezultatem rozszerzenia artykulacyjnego *u* przed *ł* (zob. typ *-uł* na s. 399-400). Pary leksykalne *-oł* do *-ol* omówiono na s. 378.

Typ *-oł*, mimo przedstawionych dwuznacznych postaci, tworzy pokaźną liczbę (około stu) nazw od następujących baz:

I. Bazy antropomiczne: 1) n.o. ≙ im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Jach-oł*, *Jakt-oł?*, *Mosi-oł*, *Pac(z)-oł*, *Pasi-oł*, *Stach-oł?*, *Stani-oł?*, *Warsz-oł*, *Więch-oł*, *Więck-oł*; pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich: *Bud-oł*, *Rad-oł*; imiona pozasłowiańskie: *Idzi-oł*, *Jant-oł*, *Krzyoszt-oł*; 2) n.o. ≙ im. lub ap.: derywaty sufiksalne antropomiczne: *Kacz-oł*, *Kosi-oł*//*Kos-oł*, *Kucz-oł*; podstawowe postaci imion pozasłowiańskich: *Kam-oł*, *Ks-oł*, *Maki-oł*, *Szewi-oł*//*Szawi-oł* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe oraz czasownikowe; 3) n.o. ≙ ap.: rzeczownikowego: *Groch-oł*, *Guździ-oł*, *Kik-oł*, *Pyrd-oł*, *Rog-oł*; czasownikowego: *Dziurdzi-oł*, *Kuki-oł*, *Świg-oł* [57]; 4) n.o. ukraińska: *Den-oł* [1].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Brzech-oł*, *Grycht-oł*, *Kyzi-oł*; 2) czasownikowe: *Bdzi-oł*, *Chuch-oł*, *Derd-oł*, *Furg-oł*, *Miździ-oł*, *Pędzi-oł*, *Smag-oł*, *Sot-oł*, *Suci-oł*, *Szwindzi-oł* [46].

III. Bazy antropomiczne lub apelatywne: n.o. obca lub rodzimy rzeczownik: *Proch-oł*; n.o. rodzime bądź obce lub rodzimy rzeczownik: *Gocz-oł*//*Goc-oł*; czasownik: *Garg-oł* [3].

IV. Derywaty od baz antropomicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia: od podstaw antropomicznych przy zachowanych odpowiednikach w postaci rzeczowników: *Lud-(oł)*, *Mizi-(oł)*, *Pach-(oł)*, *Sędzi-(oł)*, *Wareh-(oł)* [5].

Derywaty z sufiksem *-oł* tworzą od podstaw onomastycznych i apelatywnych. Podstawami onomastycznymi są postaci nazw osobowych z sufiksami: *-ch-*, *-c-*, *-cz-*, *-ć-*, *-k-*, *-n-*, *-sz-*, *-t-*, por. *Stachoł* : *Stach*, *Stacho*, *Macioł* : *Mac*, *Macz*, *Macia*, *Macio*, *Pac(z)oł* :

: *Pac(s)*, *Więkoł* : *Więcek*, *Więcka*, *Więcko*, *Stachnioł* : *Stachno*, *Stachna*, *Mobioł* : *Mosz*, *Warszoł* : *Warsz*, *Jaktoł?* : *Jakta*; słowiańskie imiona dwuczłonowe, imiona pozasłowiańskie oraz nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego. Podstawy apelatywne zostały wyrażone przez rzeczowniki i czasowniki. Od podstaw osobowych pochodzenia imienne-go bądź apelatywnego derywowano połowę formacji pochodnych. Drugą połowę podstaw tworzą apelatywy, wśród których blisko 70% stanowią czasowniki. Zanotowano tylko jedną podstawę obcego pochodzenia w postaci nazwy osobowej ukraińskiej. Sufiks *-oł* występuje po tematach twardych, funkcjonalnie miękkich i palatalnych.

W większości opracowań zajmujących się typem na gruncie apelatywnym omówiono derywaty w dwóch grupach ze względu na jakość fonetyczną wygłosu podstaw derywacyjnych. Przyrostek *-oł* po spółgłoskach twardych przytacza autor *Monografii słowotwórczych* tylko w dwóch przykładach: *chochoł*, *wierachoł* (DorM, 67). Uzupełnia inwentarz przykładów J. Łoś w *Gramatyce polskiej* (ŁośG, 47-48) o rzeczowniki: *sokoł*, *gryzoły*, *mozół*, *taboł*, **wilkoł* ← stp. *wilkołek*, *wilkołak* (według A. Brücknera) i H. Gartner w *Gramatyce współczesnego języka polskiego* (GaerG, 280) o derywaty: *gagoł*, *warchoł*, ludowe *wirchoł* 'trzpiot', stp. *gęgoł* 'gęganie', *smarkoły* 'smarki'. Częstsze są struktury z *-oł* po spółgłoskach palatalnych. W *Monografiach słowotwórczych* (DorM, 66) znalazły się takie rzeczowniki, jak: *dzięcioł*, *giczoł*, *gruczoł*, *kądzioł*, *kwiczoł*, *śędzioł* 'siwizna', *szepioł* 'szepleniący', *szędzioł* 'gont', *wisioł* i *żywioł*. Sklasyfikowane zostały jako odczasownikowe nazwy wykonawców czynności, np. *kwiczoł*, *wisioł*, *szepioł* oraz formacje odprzymiotnikowe, np. *śędzioł*, *żywioł*, 'ten, co żyje'. J. Łoś uwagi o strukturach z *-oł* po palatalnej opiera na tych samych przykładach, wzbogaconych jedynie o rzeczownik *popioł* (ŁośG, 47). Nowy materiał w postaci kilku przykładów, por. ludowe *gruzioł* 'gruzeł', *męcioły* 'męty', *pęzioł* 'mały człowiek', *szędzioł* 'gont', stp. *szepioł* 'szepleniuch', wnosi *Gramatyka języka polskiego* H. Gaertnera (GaerG, 280). Autorki *Słowotwórstwa współczesnego języka polskiego* swoje uwagi o typie *-oł* opierają na trzech - jak określają - starych derywatach, odczasownikowych nazwach ptaków: *gęgoł*, *kwiczoł* i od rzeczownikowym *kozioł*. Zaliczają tu także formację *wszoł* 'nazwa owada' i *żywioł*, którą oceniają jako niemotywowaną, chociaż podzielną formalnie (GrzegS, 224). Rzeczowniki: *kręzioł* 'część przęślicy' oraz *swaścioł* 'niezawiązana główka kapusty' pochodzą

ze zbiorów słownictwa ludowego K. Dejny (DejS, DejSK). Polski apelatywny sufiks *-oź* będzie w zależności od sąsiedztwa spółgłoskowego kontynuacją prasłowiańskiego sufiksu *-olb* albo *-elb*.

Prasłowiańskie formacje z *-olb* - zdaniem F. Sławskiego - występują wyjątkowo w derywatach odrzeczownikowych, np.: *vŕxolb* 'wierzchołek, szczyt' : *vŕx* 'ts', odprzymiotnikowych, np. bułg. *bozsol* 'potok górski' : *boz* 'szybki' i odczasownikowych, np. *sokolb* 'sokół, Falco' : *sokotati* 'dźwiękonaśladowcze, o głosie sroki, kury' (SPS I, 109). Odpowiednikiem prasłowiańskiego *-olb* jest produktywny w języku litewskim sufiks *-alas*, tworzący od podstaw dźwiękonaśladowczych nazwy czynności i działacza, a także występujący w funkcji deminutywnej (SPS I, 109, OtrębG II, 109-12). Przyrostek *-elb* również wyjątkowo pojawia się w starych prasłowiańskich derywatach postwerbalnych, np. *kvidelb* 'ptak kwiczoł, Turdus pilaris' : *kvičati* 'kwiczeć', *vŕtelb* 'rozeń, mątewka' : *vŕtėti* 'obracać, wiercić' w funkcji nomen agentis, także w derywatach odrzeczownikowych, np. *pelvelb* 'chwast' : *pelva* 'plewa' i odprzymiotnikowych, np. *zivelb* 'stworzenie, to, co żyje' : *zivb* 'żywy' (SPS I, 108). Około trzydziestu rzeczowników omawianego typu, z których część jest dziedzictwem prasłowiańskim, dowodzi niewielkiej jego produktywności w wyrazach pospolitych. Wyraźna przewaga podstaw rzeczownikowych i czasownikowych w derywatach antroponimicznych pozwala sądzić, że formacje antroponimiczne kontynuują denominalne i dewerbalne struktury apelatywne. Antroponimiczny sufiks *-oź* po spółgłoskach twardych będzie zatem kontynuacją apelatywnego sufiksu *-oź*, odziedziczonego z psł. *-olb* ≙ *-olo-*, po spółgłoskach palatalnych i funkcjonalnie miękkich będzie kontynuował apelatywny sufiks *-oź*, odziedziczony z psł. *-elb* ≙ *-elo-*. Duży udział podstaw czasownikowych w antroponimicznych derywatach z sufiksem *-oź* wyraźnie nawiązuje do prasłowiańskich nazw wykonawców czynności z sufiksem *-elb* i przekonuje o pokrewieństwie formacji *-olb*//*-'olb* z innymi strukturami onomastycznymi z partycypialnym *-l-*.

Prymary, apelatywny typ słowotwórczy o niskiej produktywności i małej regularności wystąpił w funkcji antroponimicznej już w XIII w. i pełnił ją do wieku XIX, derywując nazwy osobowe od podstaw antroponimicznych, por. *Budoź* 1255, *Macioź* 1395, *Warszoź* 1471, *Jachoź* 1534, *Więchoź* 1834, *Stachnioź* 1833-47 i apelatywnych - rzeczownikowych: *Głęboź* 1444, *Brzechoź* 1645, *Sepioź* 1855

oraz czasownikowych: *Kusioł* 1381, *Krąchoł//Kręchoł* 1493, *Chrachoł* 1564, *Siewioł* 1692, *Szwindzioł* 1789, *Durkoł* 1855. Podstawy onomastyczne, których jest aż 50%, dowodzą, że pierwotnie apellatywny, wtórnie antroponimiczny sufiks występuje w charakterze formantu antroponimicznego.

Nazwy z sufiksem prostym pojawiają się na całym badanym obszarze z wyraźną przewagą na południu (mapa 10).

-oła

Nazwy z *-oła* jako derywaty antroponimiczne występują we wszystkich okresach polszczyzny. Pod względem frekwencji utrzymują się na podobnym poziomie, jak formacje z *-oł* i tworzą pary leksykalne od XIII do XX w. (15% derywatów z *-oła*). Układ chronologiczny par oraz dystrybucja ilościowa dowodzą odrębności typów, które pojawiają się od XIII w. W grupie dubletów leksykalnych występują pierwotnie chronologicznie nazwy z *-oła*, np. *Grochoła* 1385 : *Grochoł* XIX w., *Makioła* 1763 : *Makioł* 1839, *Radoła* 1760 : *Radoł* XX w., wtórnie chronologicznie nazwy z *-oła*, np. *Macioł* 1395, 1462 : *Macioła* 1781, *Pachoł* 1443 : *Pachoła* 1855, *Szewioł//Szawioł* 1461 : *Szewioła* 1862 i pojawiające się równolegle, np. *Pac(z)oła* 1472 : *Pac(z)oł* 1423, *Sudoła* 1846 : *Sudoł* 1855. Od XV w. wchodzi w skład dubletów leksykalnych z typem *-oła*. Dawność pojawienia się par, np. *Kwaczoła* 1424, 1481 : *Kwaczała//Kwaczała* 1476, *Maskoła?* 1423 : *Maskała?* 1487, przekonuje, że należą one do odrębnych typów słowotwórczych. Za wyodrębnieniem typu *-oła* przemawiają takie cytaty staropolskie i XVI-wieczne, którym odpowiadają późniejsze zapisy z *-oła*, por. *Komoła* 1463 : *Komała* XX w. *Gargoła//*Gorgoła* 1534 : *Gargała* XVII w., *Mozgoła-* 1513 : *Mozgała* 1789, 1855 Wad. Wariantem fonetycznym typu *-oła* mogą być późniejsze chronologicznie, a bliskie terytorialnie odpowiedniki z *-oła* w takich nazwach, jak np. *Strachoła* 1855 NSąc, 1846 Łuk : *Strachała* 1720 NTrg, 1846 Łuk, *Puchoła* 1855 Bch : *Puchała* 1410, 1498, XVI w., 1608, 1717, 1854 z cyrkułu bocheńskiego, a także z obszarów sąsiednich NSąc, Wad, z 1852 r. Ras, 1846 Olk, Mch, w których *o* może być wynikiem pochylenia artykulacyjnego *a* przed *ł*, jak również wyrównania morfologicznego do postaci sufiksu z etymologicznym *o*. W nazwach wchodzących w skład dubletów leksykalnych z *-oła* (o czym na s. 402) należy też uwzględnić możliwość

rozszerzenia artykulacyjnego *u* przed *ź*. O parach leksykalnych *-oła* do *-ola* na s. 381.

Nazwy z sufiksem *-oła* sklasyfikowano jako derywaty od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \Leftarrow im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Goch-oła?*, *Gos-oła*, *Grzesi-oła*, *Jaski-oła*, *Maci-oła*, *Pao(z)-oła*, *Pask-oła*, *Wiszoła*, *Zoch-oła*; pierwszy lub drugi człon słowiańskich imion złożonych: *Pak-oła*, *Rad-oła*, *Wit-oła*; imiona pozasłowiańskie: *Jak-oła*, *Jani-oła*, *Mat-oła*, *Sewi-oła*; 2) n.o. \Leftarrow im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Kos-oła*, *Kwacz-oła*, *Mask-oła?*, *Strach-oła*; podstawowe postaci imion pozasłowiańskich: *Maki-oła*, *Mard-oła*, *Szewi-oła* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe oraz czasownikowe; 3) n.o. \Leftarrow ap.: rzeczownikowego: *Bard-oła*, *Groch-oła*, *Kuzi-oła*, *Wat-oła*; czasownikowego: *Gani-oła?*, *Jarg-oła*, *Kuki-oła* [48]; 4) n.o. niemiecka: *Dyt-oła* [1].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Bub-oła*, *Krom-oła*, *Mozgo-oła*, *Pruch-oła*, *Want-oła*; 2) czasownikowe: *Gąg-oła*, *Mierdzi-oła*, *Mi-g-oła*, *Najm-oła*, *Pipi-oła*, *Trzpi-oła*, *Tyrk-oła* [34].

III. Bazy antroponimiczne lub apelatywne: n.o. rodzima lub obcy wyraz pospolity: *Krugi-oła*; n.o. rodzime bądź obce lub polskie rzeczowniki: *Cham-oła*, *Gocz-oła*; czasownik: *Garg-oła*//*Gorg-oła* [4].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych albo przeniesienia: od podstaw antroponimicznych przy zachowanych odpowiednikach w postaci rzeczowników: *Pach-(oł)a*, *Tob-(oła)*, *Warch-(oł)a*; od podstawy czasownikowej przy zachowanym odpowiedniku w postaci rzeczownika: *Ciesi-(oł)a* [4].

Podstawami dla omawianego typu nazw są derywaty sufiksalne z podstawowym *-ch-*, *-c-*, *-cz-*, *-ć-*, *-k-*, *-sz-*, *-ś-* od imion słowiańskich i pozasłowiańskich, por. *Goch-oła?*: *Goch*, *Tuchoła*: *Tuch(a)*, *Maci-oła*: *Mac*, *Macz*, *Macia*, *Macio*, *Paczoła*: *Pac(z)*, *Jaski-oła*: *Jaszek*, *Jaszk*, *Jaszko*, *Paski-oła*: *Paszek*, *Paszko*, *Gosi-oła*: *Gosz*, *Gosz*, *Wiszoła*: *Wisz*, *Wysz*, *Grzesi-oła*: *Grześ*, *Grzesio*, pierwszy lub drugi człon słowiańskich imion złożonych, imiona pozasłowiańskie, nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego oraz wyrazy pospolite. Od podstaw antroponimicznych pochodzi ponad 50% derywatów. Pozostałe pochodzą od rodzimych apelatywów rzeczownikowych oraz czasownikowych i tylko jedna nazwa od podstawy antroponimicznej niemie-

ckiej. Sufiks *-oła* występuje po spółgłoskach twardych, funkcjonalnie miękkich i palatalnych.

W apelatywach polskich formacje z *-oła* nie należą do produktywnych. W. Doroszewski (DorM, 67) podaje rzeczownik *rzempoła* jako derywat od czasownika *rzempolić*. Dodajmy, że w świetle takiej interpretacji rzeczownik ten, podobnie jak pozostałe cytowane w innych źródłach, wchodzi w opozycję z czasownikami na *-olić*, można zaliczyć do typu z wykładnikiem *-a*. J. Łoś (ŁośG, 48) wymienia rzeczowniki: rodzaju męskiego *pierdoła* 'niedołęga' oraz rodzaju żeńskiego *oskoła* 'sok brzozy' i *toboła*. H. Gaertner (GaerG, 280) uzupełnia listę derywatów o rzeczownik *sierzchoła* 'niezdara' i zalicza go do przezwisk ludowych. Rzeczowniki omawianego typu występują w zbiorach słownictwa kielecko-łódzkiego K. Dejny (DejS), np. *hurtoła* 'nierówność drogi', *kwiczoła* 'demon wciągający dzieci pod łód', *mżoła* 'drobny deszcz, mżawka'. W. Cyran w grupie ponad dwudziestu derywatów gwarowych (CyrT, 88) wyodrębnia zasadniczą kategorię nazw działacza, np. *bączoła* 'ten, co bęczy, tj. mruczy, mruk' za LabS, *bragoła* 'ten, co bragoli, plecie' za ZarS, *ględoła* 'ten, co ględzi' za CyrS, *grędoła* 'ten, co grędoli, tj. robi coś źle' za KlichN, 64, *dzierzmoła* 'ten, co dierzmoła, tj. licho gra', *sysoła* 'ten, co sysoli, tj. gada od rzeczy', *szepoła* 'ten, co szepoli, tj. sepleni', *zwandoła* 'ten, co zwanda, tj. zrzędzi, nudzi' za SGP. Te nazwy zwracają na siebie uwagę ze względu na jakość czynności lub cechę, przymiot sprawy.

W prasłowiańszczyźnie formacje z *-oła* tworzą dość wyjątkowo formacje odczasownikowe, np. *gomola* : *gomol'a* 'bryła, gruda' : *žomq*, *žęti* i kategorię nomen agentis, np. schr. *zólja* 'osa' ≙ **bžzol'a* : *bžzati* 'bzykać, o dźwięku wydawanym przez lecące owady' (SPS I, 109-10). W kontekście przytoczonych przykładów polskie derywaty apelatywne będą kontynuacją historycznych kategorii semantycznych, które na gruncie polskim w coraz większym zakresie zaczynają się odnosić do męskich sprawców czynności. W ten sposób sufiks o postaci rodzaju żeńskiego - podobnie jak np. *-ła*, *-eła*, *-ała* - zaczyna występować w funkcji ekspresywnej. Dlatego H. Gaertner (GaerG, 280) określa podane przykłady jako przezwiska ludowe, a większość nazw wykonawców czynności w pracy W. Cyrana (CyrT, 88) ma wyraźne zabarwienie emocjonalne. Styli-

styczna funkcja sufiksu występującego w leksyce ludowej i gwarowej znalazła zastosowanie w onomastyce.

Prymarnie apelatywny przyrostek *-oła* zaczął od XIII w. tworzyć polskie nazwy własne osób od podstaw imiennych w postaci rzeczowników własnych, np. *Jakoła* 1331, *Pac(z)oła* 1472, *Janioła* 1510, *Macioła* 1781, *Grzesioła* 1846, *Paskoła* 1846 i pospolicitych, np. *Kromoła* 1237, *Mozgoła-* 1513, *Pruchoła* 1717, *Buboła* 1846, *Glegoła* 1864 oraz od podstaw werbalnych, np. *Tyrkoła* 1309, *Trąpioła* 1434, *Pipioła* 1497, *Mierdziola* 1655, *Wietoła* 1892. Pierwotne etymologicznie struktury dewerbalne nawiązują do formacji apelatywnych, natomiast derywaty denominalne, szczególnie od podstaw antroponimicznych, świadczą o poszerzaniu się zakresu łączliwości sekundarnego sufiksu antroponimicznego. Prymarnie apelatywny, sekundarnie antroponimiczny sufiks *-oła* będzie zatem żeńską odmianą sufiksu *-oł* odziedziczoną z prasiłowiańszczyzny z *-ol-a* po tematach twardych i z *-el-a* po tematach palatalnych, zawierającą w swojej strukturze partycypialne *-l-* oraz właściwe rodzajowi żeńskiemu wygłosowe *-a*.

Nazwy omawianego typu występują na całym badanym obszarze, największą frekwencję wykazują w południowej części - w Małopolsce i na Śląsku (mapa 10).

1.11. Typy *-ul*, *-uła*, *-ulo*

-ul

Nazwy powyższego typu występują od XII w. z zachowaniem ciągłości chronologicznej do końca XIX w. Tworzą wyrazisty typ antroponimiczny potwierdzony około stoma derywatami. Do dwuznacznych zaliczymy takie zapisy staropolskie, jak: *Mihul* 1459, *Mihul* 1473, *Michul* 1478, odczytane w tytule hasłowym SSNO jako typ *-ul//uł*. Podobnego rodzaju wątpliwość może się rodzić przy zakwalifikowaniu do *-uł* cytatu stp. *Matul* z 1204 r. SSNO obok postaci *Matul* z GalNP. Do dwuznacznych morfologicznie można zaliczyć pochodzące z KozR z 1204 r. postaci *Macul* i 1630 *Macuł*, a także takie postaci, jak np. z XIX w. *Kotul* 1855 NSąc : *Kocuł* 1855 Res, *Najduł* 1849 Szb : *Najduł* 1843 Szb czy *Pikul* 1855 Jas : *Pikuł* 1855 Jas. Przytoczone przykładowo wątpliwości, podobnie jak

przy innych typach z podstawowym -l-, -ł-, mogą wynikać z różnych lekcji tych samych cytatów, zwyczajów graficznych kształtowanych pod wpływem obcej grafiki, a także zacierania się odrębności etymologicznej sufiksów z podstawowym -l- i -ł-. Oboczności typów -ul do -ol w postaci *Sobul* 1855 Wad, 1864 Rad, 1830 Ryp : *Sobol* 1374, 1409, 1496, 1855 Bch, 1852 Res, 1846 Zam, Krs, Łuk, 1848 Płc czy *Gargul//Gorgul* 1855 NSąc, Bch, 1846 Olk, Krs, 1875 PtkT : *Gargol//Gorgol//Gurgol* 1415-16, 1508, 1855 Bch, 1846 Olk, Zam, Krs, Lub w odniesieniu do późniejszych cytatów po XVII w. można tłumaczyć rozwojem fonetycznym stp. \bar{o} w sylabie $\bar{o}l \leq olj\bar{o}$, które w pewnych cytatach mylnie zostaje zapisane przez u, w innych może być kontynuantem staropolskiej postaci graficznej. Na postać morfologiczną tych nazw mogą mieć wpływ postaci ewentualnych wyrazów podstawowych, takich jak *gorgolić* czy *gorguleć* w odniesieniu do nazw *Gargul//Gorgul* obocznych do *Gargol//Gorgol//Gurgol* oraz *soból* w odniesieniu do *Sobul* obok *Sobol*. Ostatnie przykłady ze względu na zachowane odpowiedniki apelatywne weszły w skład IV grupy klasyfikacyjnej. Występowanie formacji pokrewnych, takich jak: *Pigula* 1861 Łęc obok *Pigul* 1832 Nsz, *Piguła* 1666-67, 1869 RospSNS, 1846 Łęc, Kon, *Pigułowski* 1846 Łęc obok *Piguł* 1846 Łęc, *Pikula* 1799, 1852 Res, 1846 Zam obok *Pikul* 1799, 1855 Jas, 1846 Zam, 1820 Koc, 1846 Lub, Krs, *Pikuła* 1384, 1564, 1789, 1855 Jas, 1853 Res, 1846 Olk, Stn, Zam, 1864 Opt, Hrb, Krs, Wln, Lub, 1852 Płc, 1834 Nsz obok *Pikuł* 1855 Jas, czy *Sobula* 1786, *Sobulka* 1846 Klc, *Sobulski* 1852 Lin obok *Sobul* 1855 Wad, 1864 Rad, 1830 Ryp i *Sobola* 1789, 1846 Olk, Mch, PtkT, Srd, 1843 Płc obok *Sobol* 1374, 1409, 1855 Bch, 1852 Res, 1846 Zam, Krs, Łuk, 1848 Płc, można też uznać za argument świadczący o odrębności typów antroponimicznych. Wymienione przykładowo pary leksykalne, które stanowią około 15% formacji z -ul, nie mają wpływu na wyrazistość typu.

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \leq im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Bach-ul*, *Gosz-ul*, *Jasz-ul*, *Miecz-ul*, *Pask-ul*, *Stańc(z)-ul*, *Stasz-ul*, *Wareh-ul*; pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich: *Bog-ul*, *Bożul*, *Dar-ul*; imiona pozasłowiańskie: *Chrystul*, *Jak-ul*, *Jan-ul*, *Mik-ul*, *Piotr-ul//Pietr-ul*; 2) n.o. \leq im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Boch-ul*, *Ma-ch-ul*, *Mac-ul*, *Pach-ul*; podstawowe postaci imion słowiańskich: *Ban-dzi-ul*, *Dobr-ul*, *Pęk-ul*; imion pozasłowiańskich: *Bar-ul*, *Paw-ul*, *Zy-*

g-ul lub odpowiadające im podstawy: rzeczownikowe, przymiotnikowa i czasownikowe; 3) n.o. \Leftarrow ap.: rzeczownikowego: *Dziedzi-ul*, *Kiepi-ul*, *Kot-ul*; rzeczownikowego lub czasownikowego: *Dyg-ul*, *Tat-ul*, *Tryb-ul* oraz przymiotnikowego: *Czarn-ul*//*Carn-ul* [70]; 4) n.o. niemiecka: *Fern-ul* [1].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Bok-ul*, *Miazg-ul*, *Wagasz-ul*//*Wakasz-ul*; 2) przymiotnikowe: *Mikr-ul*, *Sad-ul*; 3) rzeczownikowe lub przymiotnikowe: *Bid-ul*, *Pig-ul*; 4) czasownikowe: *Korp-ul*, *Smorg-ul*, *Świerg-ul*, *Tand-ul* [23].

III. Bazy antroponimiczne lub apelatywne: n.o. rodzime bądź obce lub polskie rzeczowniki bądź czasowniki: *Borg-ul*, *Garg-ul*//*Gorg-ul* [2].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych bądź przeniesienia: od podstaw antroponimicznych przy zachowanych odpowiednikach w postaci rzeczowników: *Karg-(ul)*, *Rog-(ul)*, *Sob-(ul)* [3].

Nazwy osobowe z sufiksem *-ul* tworzą od podstaw antroponimicznych i apelatywnych. Podstawami antroponimicznymi są derywaty sufiksalne z podstawowym *-ch-*, *-cz-*, *-k-*, *-sz-* od imion słowiańskich i pozasłowiańskich, por. *Bachul* : *Bach*, *Rechul* : *Rach*, *Rech*, *Mieczul* : *Miec(z)*, *Miec(z)a*, *Stano(z)ul* : *S(z)tanc*, *Staniecz*, *Staniec*, *Paskul* : *Paszek*, *Paszko*, *Pasek*, *Goszul* : *Gosz*, *Goszo*, *Jaszul* : *Jasz*, *Staszul* : *Stasz*, *Staszo*, pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich, imiona pozasłowiańskie oraz nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego. Od podstaw onomastycznych derywowano 70% formacji pochodnych. Pozostałą część tworzą od rodzimych wyrazów pospolitych w postaci rzeczowników, przymiotników i czasowników (por. WarS, XV, 218). Sufiks występuje po spółgłoskach twardych, funkcjonalnie miękkich i tylko w dwóch przykładach: *Dydzul* i *Dziedzul* po spółgłoskach palatalnych.

Autorzy gramatyk języka polskiego oraz opracowań z zakresu słowotwórstwa wymieniają łącznie kilkanaście derywatów pospolitych. W. Doroszewski (DorM, 81) określa sufiks jako prawie nieznany leksyce apelatywnej. S. Warchoł (WarS, XVI, 206) twierdzi, że jest to sufiks zupełnie martwy. J. Łoś (ŁoŚG, 48) podaje jedynie rzeczownik *smarkul*. Zdaniem H. Gaertnera (GaerG, 285) wykładnik ten pojawia się w bardzo nielicznych przykładach, np. w rzeczowniku ludowym *rynul* 'rynek', w podanym przez J. Łosia rzeczowniku *smarkul* oraz w rzeczowniku *tatul*. Autorki *Słowotwórstwa*

współczesnego języka polskiego (GrzegS, 219) cytują za SJP trzy rzeczowniki: odprzymiotnikowy *brzydul* oraz odrzecznikowe: *bratul* i cytowany już *smarkul*, zaznaczając, że spełniają one funkcję wyłącznie ekspresywną. Następne przykłady pochodzą z prac: W. Cyrana (CyrT, 56), np. *dziadul* za MAGP, 568, *ojczul* za ChludB, 232, *tatul* za SGP, A. Kowalskiej (KowZ, II, cz. 1, 33, cz. 2, 112, 124, 127, 149, 151, 154, 155, 173): *czarnul*, *dziwul*, *garbul*, *jękul*, *łyohul*, *łysul*, *piegul*, *pieściul* oraz K. Dejny (DejS): *gębul* 'gęba, pysk'. W prasłowiańszczyźnie formacje z *-ul'ь* - np. deadiektywna *krivulь* 'coś krzywego, np. krzywe drzewo, zakręt, zawój rzeki, drogi' : *krivь* 'krzywy' - pojawiają się wyjątkowo (SPS I, 110). Polskie derywaty apelatywne tworzą trzy grupy leksykalno-etymologiczne: formacje odprzymiotnikowe, odrzecznikowe i odczasownikowe oraz dwie kategorie semantyczne: kategorię nazw znamionujących i atrybutywnych nazw wykonawców czynności.

W nazwach własnych osób wyodrębniają się dwa typy podstaw w postaci wyrazów pospolitych i nazw własnych osobowych. W typie pierwszym podstawy substantywne, adiektywne i werbalne wskazują na daleko idący związek między derywatami antroponimicznymi i apelatywnymi. Prymarne derywaty apelatywne o wspólnej, dość wyraźnie wyodrębniającej się właściwości wyrażania stanów emocjonalnych stały się wzorcem strukturalnym dla nazewnictwa antroponimicznego. Sufiks *-ul* już w staropolszczyźnie ma wyrazisty charakter antroponimiczny, skoro od XII-XIII w. tworzy nazwy osobowe od podstaw imiennych. Podstawy antroponimiczne wykazują produktywność w całym przekroju chronologicznym, por. derywaty od imienne: *Marul* XII-XIII w., *Hanul* 1392, *Piotrul*//*Pietrul* 1405, *Staszul* XVIII (1406), *Warchul* 1563, *Chrystul* 1743, *Jaszul* 1837, *Rechul* 1855; derywaty od podstaw antroponimicznych jako pochodnych od imion lub apelatywów: *Macul* 1204, *Gudul* 1385, *Dobrul* 1470-80, *Piczul* 1564, *Bochul* 1789, *Zygul* 1805. Podstawy apelatywne stają się aktywne słowotwórczo w wieku XIX, zob. np. derywaty odrzecznikowe: *Bargul* 1679, *Bokul* 1855, *Miazgul* 1836, odczasownikowe: *Korpul* 1840, *Mraul* 1846, *Smorgul* 1846, *Stykul* 1846. Dystrybucja podstaw i ich układ chronologiczny świadczą o funkcjonowaniu na gruncie polskim antroponimicznego formantu *-ul*. Aktywność w XIX w. podstaw apelatywnych szczególnie czasowników i rzeczowników dowodzi, że gwarowe konstrukcje apelatywne jako ekspresywne zaczęły funkcjonować, ale już w nowej, antroponimi-

cznej roli. Antroponimiczny sufiks *-ul* jest pochodzenia apelatywnego. Powstał na gruncie prasłowiańskim jako *-ulъ* w rezultacie nawarstwienia się hipokorystyzującego sufiksu *-jъ* na *-ul-* ≠ *ie. -ulo.* (SPS I, 106, WarS XV, 210). Zatem już z prasłowiańszczyzny wyniesiona właściwość wyrażania ekspresywnej funkcji języka szczególnie zaznaczyła się w derywatach antroponimicznych.

Geografia nazw wskazuje na ich ogólnopolski zasięg i wyrażną przewagę w Małopolsce. Zwraca uwagę brak derywatów na Śląsku (mapa 11).

-ula

Tworzy wyrazistą kategorię antroponimiczną, pod względem frekwencji prawie trzykrotnie większą od typu *-ul*. Występuje we wszystkich okresach polszczyzny. W formacjach omawianego typu 10% stanowią pary wyrazowe z *-ula* i *-ul*, występujące od XVI w. Ich układ chronologiczny i dystrybucja ilościowa przekonują o odrębności obu sufiksów, por. formacje z *-ula* późniejsze chronologicznie: *Bogula* 1810 : *Bogul* 1538, *Macula* 1595 : *Macul* 1204, *Pękuła* 1739 : *Pękul* 1539, wcześniejsze chronologicznie: *Bachula* 1774 : *Bachul* 1855, *Dorula* 1686 : *Dorul* XX w., *Kotula//Kocula* 1566 : *Kotul* 1855 i pojawiające się w tym samym wieku: *Machula* 1825 : *Machul* 1846, *Sadula* 1855 : *Sadul* 1841, *Tomula* 1801 : *Tomul* 1855. Pokrewne etymologicznie formacje z *-ula* oraz *-uła* występują od XIII w., szczególnie częste są w wiekach XVIII i XIX i wyrażają blisko 30% nazw z *-ula*. Podobnie jak oboczności *-ała* i *-ała* czy *-ola* i *-oła*, równoległe występujące *-ula* i *-uła* mogą wynikać z różnych lekcji cytatów staropolskich. Zapis *Sicula* z 1267 r. W. Taszycki w Taszn odczytał jako *Sikula*, natomiast w SSNO zinterpretowano jako *Sikuła*. Podobnie cytaty: z 1398 r. *Parszcula*, *Parsczula* i z 1399 r. *Parscula* odczytano w SSNO jako *Parskuła//Parskuła*.

Dublety leksykalne wydobyte z XIX-wiecznych źródeł archiwalnych, bliskie terytorialnie, mogą być odmiennymi postaciami graficznymi jednego typu, np. *Dziadula* : *Dziaduła* 1855 Bch, *Gadula* : *Gaduła* 1855 Bch, *Srakula* : *Srakuła* 1855 Bch, *Jachula* 1815 Koc : *Jachuła* 1808 Koc, *Padula* : *Paduła* 1855 NSąc. Na dużą ilość par leksykalnych miały wpływ zbieżne z *-ula* pod względem układu chronologicznego i frekwencji nazwy z *-uła*. Różne postaci derywatów pokrewnych mogą być rezultatem zacierania się różnicy struktu-

ralnej i etymologicznej między sufiksami (por. *-ul* i *-uż*, s. 390-91) oraz zmian fonetycznych w zakresie rozwoju *l* i *l'* (por. WarS XV, 209, DejD, 114-17, StiebH, 71). Proces oddziaływania struktur był obustronny i na przykładzie dubletu trudno jednoznacznie orzekać, która z postaci wyraża odrębność morfologiczną, a która jest tylko odmianką fonetyczną czy graficzną. Na ostateczną postać nazwy osobowej mogły mieć wpływ: częsty z *-ż*-apelatywny i antroponimiczny sufiks *-ała* oraz częsty w apelatywach z *-l-* przyrostek *-ula*.

Ze względu na produktywność apelatywną sufiksu wiele nazw włączono do IV grupy klasyfikacyjnej i zestawiono z odpowiednimi rzeczownikami pospolitymi. Włączone do derywatów nazwy potraktowane zostały odrębnie. Dzięki temu niektóre z nich można interpretować jako dwuznaczne, powstałe w rezultacie derywacji bądź przeniesień leksykalnych.

Nazwy omawianego typu są derywatami od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \Leftarrow im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Bach-ula*, *Bartk-ula*, **Czesz-ula*, *Jańc-ula*, *Jand-ula?*, *Jantk-ula*, *Jasi-ula*, *Pacz-ula//Pac-ula*, *Pasz-ula//Pas-ula//Pasi-ula*, *Piech-ula*, *Stach-ula*, *Stasik-ula*, *Wach-ula*, *Wiech-ula*, *Zbork-ula*; pierwszy lub drugi człon imion słowiańskich: *Bendz-ula*, *Bez-ula*, *Bog-ula*, *Br-ula*, *Ciech-ula*, *God-ula*, *Rad-ula*; imiona pozasłowiańskie: *Berm-ula*, *Ed-ula*, *Jan-ula*, *Łuk-ula*, *Tom-ula*, *Tym-ula*; 2) n.o. \Leftarrow im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Boch-ula*, *Gorzk-ula*, *Mach-ula*, *Mac-ula*, *Mask-ula*, *Marc-ula*; podstawowe postaci imion słowiańskich: *Bor-ula*, *Gorz-ula*, *Pęk-ula*; imion pozasłowiańskich: *Gier-ula*, *Kam-ula*, *Kier-ula*, *Paw-ula* lub odpowiadające im podstawy: rzeczownikowe, przymiotnikowe i czasownikowe; 3) n.o. \Leftarrow ap.: rzeczownikowego: *Bac-ula*, *Czort-ula*, *Drożdż-ula*, *Gnid-ula*, *Groch-ula*, *Krawc-ula*, *Lis-ula*, *Osysk-ula*, *Sojk-ula*, *Stryczk-ula*, *Wyrobk-ula*; przymiotnikowego: *Hrube-ula*, *Króciak-ula*, *Krzyw-ula?*, *Świętk-ula*; czasownikowego: *Dynd-ula*, *Hyb-ula*, *Łabud-ula*, *Parsk-ula*, *Strzel-ula* [189]; 4) n.o. obce: czeska: *Szandr-ula*; słowackie: *Dziur-ula*, *Jogrzyk-ula*; niemieckie: *Ceg-ula*, *Imr-ula*; węgierska: *Ferenc-ula* oraz słowacka lub węgierska: *Pisztk-ula* [7].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Bob-ula*, *Czap-ula*, *Glind-ula*, *Noc-ula*, *Srak-ula*, *Styrcz-ula*, *Szak-ula*, *Zur-ula*; 2) przymiotnikowe: *Chytr-ula*, *Gol-ula*, *Now-ula*; 3) czasownikowe: *Drzyąd-ula*, *Gram-ula*, *Pis-ula*, *Szarg-ula* [56]; 4) ap. czeskie: *Dehet-ula*, *Drb-ula*, *Ślint-ula* [3].

III. Bazy antroponimiczne lub apelatywne: n.o. rodzime bądź obce lub polskie rzeczowniki bądź czasowniki: *Borg-ula*, *Cham-ula*, polski rzeczownik bądź obcy wyraz pospolity: *Had-ula*, polski czasownik bądź obcy wyraz pospolity: *Hajd-ula*, obcy wyraz pospolity: *Hang-ula* [5].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia: od podstaw antroponimicznych przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: *Dziad-(ula)*, *Garb-(ula)*, *Gęb-(ula)*, *Kosz-(ula)*, *Koz-(ula)*, *Nos-(ula)*, *Warg-(ula)*; od podstaw przymiotnikowych przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: *Sad-(ula)*, **Siw-(ula)* [21].

Nazwy osobowe z sufiksem *-ula* derywowano od dwóch typów podstaw, od antroponimów i apelatywów. Podstawami antroponimicznymi są derywaty sufiksalne z podstawowym *-ch-*, *-cz-*, *-c-*, *-d-*, *-k-*, *-sz-*, *-ś-* od imion słowiańskich i pozasłowiańskich, por. *Piechula* : *Piech*, *Stachula* : *Stach*, *Stacho*, *Wiechula* : *Wiech*, *Paczula//Pacula* : *Pac(z)*, *Jančula* : *Janiec*, *Michalčula* : *Michalec*, *Jandula?* : *Janda*, *Bartkula* : *Bartek*, *Paszcula* : *Paszek*, *Paszko*, *Stasikula* : *Stasik*, *Paszula//Pasula//Pasiula* : *Pasz*, *Paszo*, *Jasiula* : *Jaś*, *Jasio*, *Jasiu*; pierwszy lub drugi człon słowiańskich imion złożonych, imiona pozasłowiańskie oraz nazwy osób pochodzenia apelatywnego. Od rodzimych podstaw onomastycznych utworzono około 70% formacji pochodnych. Apelatywny typ podstaw tworzą rzeczowniki, przymiotniki i czasowniki. Od podstaw obcego pochodzenia utworzono zaledwie 3% nazw omawianego typu.

Sufiks *-ula* występuje po spółgłoskach twardych, historycznie miękkich i tylko w sześciu nazwach: *Dzidziula*, *Jasiula*, *Józiula*, *Łasiula*, *Lysiula*, *Stasiula* po spółgłoskach palatalnych. Wykazuje znaczną produktywność w apelatywach. W. Doroszewski (DorM, 81) wyodrębnia desubstantywnie derywaty deminutywne, np. *babula*, *kozula*, *matula*, deadiektywne nazwania krów, np. *krasula*, *siwula* oraz antroponimiczne nazwy żeńskie od nazw męskich, np. *Sikorula* 'żona Sikory'. Wyodrębnione przez W. Doroszewskiego kategorie semantyczne potwierdza J. Łoś następującymi przykładami: *ciotula*, *matula* (deminutywa), *kwiatula* (nazwanie krowy) oraz śląskie *Kisiula*, *Sikorula*, *Szarčula* (nazwy żon od nazwisk mężów; ŁośG, 48). H. Gaertner uzupełnia informację na temat kategorialnej funkcji sufiksu o postwerbalne nazwy czynnikowe, np. *bodula*, *mamrula*, oraz deadiektywne nazwy charakterystyczne: *brzydula*, *siwula* (GaerG,

285-86). Autorki *Słownikowa* współczesnego języka polskiego (GrzegS, 219) w oparciu o przykłady zaczerpnięte z SJP mówią o ekspresywnej funkcji apelatynego sufiksu, por. *ciotula*, *damula*. Gwarowym formacjom z *-ula* poświęciła również wiele uwagi A. Kowalska (KowF). Na podstawie dwustu przykładów, wydobytych z kartoteki *Słownika gwar polskich* i zebranych w wyniku własnych badań, wyodrębnia autorka desubstantywnie nomina attributiva o zabarwieniu pejoratywnym i hipokorystycznym, np. *czepcula* 'dziewczyna w czepcu' za SGP, *gamula* 'człowiek niezdarny, gamoń' z MSGP, deadiektywne nomina attributiva o zabarwieniu pejoratywnym i hipokorystycznym, np. *nagula* 'nagie dziecko', 'człowiek bez majątku' za SychS, *czarnula* 'kobieta o czarnych włosach' z MSGP oraz dewerbalne nomina agentis o zabarwieniu pejoratywnym, np. *bodula* 'krowa, która bodzie' za SGP, *plajdula* 'kobieta, która plajda=wołczy się i plotkuje' za SGP. Większość przytoczonych w pracy KowF przykładów to ekspresywne nazwy krów, np. *łysula* 'krowa z gwiazdką na czole', *rabula* 'krowa raba + pstra', *szadula* 'krowa o siwej sierści' z MSGP. W. Cyran (CyrT, 91-93) gwarowe formacje tego typu klasyfikuje jako: nazwy działacza, np. *chichrula* 'kobieta, co się chichra, śmieje się, śmieszka' za PlutS, *smykula* 'ta, co smyka, tj. biega za chłopakami' za PlutS, nazwy znaminujące, np. *biażula* 'krowa biała' ze SGP, *garbula* 'kobieta z garbem' ze SGP i nazwy żeńskości, np. *bączula* : *bąk* 'bękart', 'dziewczyna bękart' za PawG, 166, *szewcula* 'żona szewca' za KowP, 126. O przyrostku *-ula* występującym w kategorii stosunków rodzinnych pisze A. Zaręba. Twierdził on, że z dwóch funkcji: ogólnie feminizującej, np. *copkula* 'kobieta szyjąca czapki', *pletkula* 'plotkarka' oraz określającej żonę od nazwiska, przydomka, imienia czy zawodu męża, np. *Kubula* : *Kuba*, *Stańkula* : *Stańko*, pierwsza jest ogólniejsza i niewątpliwie pierwotna (ZarR, 459-61).

W apelatywach polskich zarówno o charakterze ogólnopolskim, jak i gwarowym dają się wyodrębnić trzy zasadnicze funkcje kategoriale sufiksu *-ula*: 1) funkcja ogólnie feminizująca ze względu na wygłosowe *-a* (w materiale KowF, 74 tylko kilka formacji występuje w znaczeniu masculinum); 2) funkcja atrybutywna o zabarwieniu zarówno pejoratywnym, jak i hipokorystycznym; 3) funkcja wyrażania pejoratywnych nazw wykonawców czynności. Obok funkcji kategoriale zaznacza się wyraźnie funkcja ekspresywna, zapewne odziedziczona z prasłowiańszczyzny wraz z sufiksem *-ula*, powsta-

łym w wyniku nawarstwienia się hipokorystyzującego sufiksu *-ja* na cząstkę *-ul-* (WarG, 63, WojP, 114). Zdaniem F. Sławskiego sufiks *-ul'a*, podobnie jak *-ula*, będący innowacją prasłowiańską, nawiązuje do indoeuropejskiego deminutywnego *-ulā* (SPS I, 111). Wydaje się, że w sekundarnym strukturalnie sufiksie *-ula* wygłosowe *-a* ma charakter ogólnie feminizujący, *-j-* wnosi wartość ekspresywną - melioratywną lub bardziej wyspecjalizowaną hipokorystyczną, a także pejoratywną, natomiast cząstka *-ul-*, podobnie jak w *-ula* \geq *-uła*, powoduje, że sufiks może tworzyć od podstaw czasownikowych nacechowane ekspresywnie nazwy działacza. Zatem w strukturze sufiksu i jego wielofunkcyjności upatrywałbym przyczynę produktywności apelatywnej i wtórnie antroponimicznej.

Sufiks *-ula* tworzy polskie nazwy osób od XIII do końca XIX w., zarówno od podstaw onomastycznych, jak i apelatywnych, por. derywaty odimienne: *Godula* 1250, *Hanula* 1471, *Paszula*//*Pasula*//*Pasiula* XVI w., *Jasiula* 1691, *Paszkuła* 1743, *Janula* 1855, *Stancula* 1855 oraz odapelatywne - odrzeczownikowe: *Dekula* 1572, *Bubula* 1624, *Nocula* 1741, *Stryczula* 1852, *Szakula* 1855 i odprzymiotnikowe: *Rydzula* 1606-7, *Nowula* 1855, *Chytrula* XX w. Podstawy antroponimiczne pochodzenia imiennego oraz apelatywnego dowodzą antroponimicznej funkcji sufiksu i przekonują, że prymarnie apelatywny, sekundarnie antroponimiczny przyrostek pełni rolę formantu antroponimicznego.

Geografia nazw wskazuje na ich ogólnopolski zasięg (por. geografii sufiksu w: DobG, 21-22, 49-50, KowF, 69-76, PlutD, 36-37, PukZ, 177-201, ZarR 457-64, ZdanW, 43-56). Najwięcej derywatów pochodzi z południowo-zachodniej Polski - z Małopolski i ze Śląska (mapa 11). Rozmieszczenie terytorialne nazw i ich frekwencja częściowo potwierdzają wyniki badań A. Zaręby (ZarR, mapa) i S. Warchoła (WarE, 38) nad sufiksem *-ula*.

-ulo

Ze źródeł historycznych pochodzą dwie nazwy osobowe, obie z XIX w., z cyrkułu wadowickiego (mapa 11). Podstawą dla *Józ-ulo* jest imię pozasłowiańskie *Józa*, natomiast *Sur-ulo* może pochodzić od imienia białoruskiego, ukraińskiego *Szura*, *Szurka* lub polskich rzeczowników: *sur*, *szura*.

Sufiks *-ulo* należy również do wyjątkowych w słownictwie apelatywnym. Nie rejestruje go w języku prasłowiańskim F. Sławski

(SPS I), brak także informacji na jego temat w dialektach i gwara-
rach polskich. W. Doroszewski na podstawie trzech przykładów, ap-
tatulo oraz imion *Janulo*, *Kubulo* (DorM 22) mówi o deminutywnej
funkcji sufiksu, tworzącego nazwy osób płci męskiej. W oparciu
o te same przykłady wnioskuje o istnieniu sufiksu *-ulo* J. Łoś
(ŁośG, 48) i H. Gaertner (GaerG, 285). Autorki *Słownictwa współ-
czesnego języka polskiego* (GrzegS, 270) dostrzegają ekspresywną fun-
kcję apelatywnego sufiksu w odrzeczownikowych derywatach utworzo-
nych głównie od męskich nazw pokrewieństwa: *dziadulo*, *księżulo*, *mę-
śulo*, *ojczulo* oraz cytowanego już *tatulo*. Indeks pięciu derywatów
apelatywnych uzupełnić można o notowane w *Słownictwie ludowym* K.
Dejny nazwy pokrewieństwa: *bratulo* 'dem. od brat' (DejS) i
stryjulo hypoc. 'stryj' (DejSK). Zwracają uwagę przytoczone przez
Z. Kurzową (KurzP, 59) współczesne, spieszczone postaci imion z
-ulo, np. *Grześiulo*, *Jasiulo*, *Tadziulo*.

Brak formacji z *-ulo* w polskich nazwach osobowych od XII do
XVIII w. skłania do wniosku, że trzydzieści trzy imiona na *-ulo*
podane przez Z. Kurzową (KurzP, 59) są formacjami strukturalnie
młodymi, powstałymi na wzór apelatywnych, notowanych w SJP i w
DejS, DejSK nazw pokrewieństwa.

Sufiks *-ulo* w polskich nazwach osobowych, podobnie jak w a-
pelatywach, powstał na gruncie języka polskiego w następstwie po-
łączenia odziedziczonego z prasłowiańszczyzny sufiksu *-ul* (\neq *-ul-
-jb*) z wygłosowym sufiksem *-o*. Nowy, złożony pod względem struktu-
ry sufiks, w którego skład wchodziły: ekspresywny na gruncie a-
pelatywnym i antroponimicznym element *-ul-* oraz wykładnik rodza-
ju nijakiego *-o*, zaczął odnosić się do derywatów rodzaju męskie-
go i w ten sposób wzmacniał ekspresję językową. Dlatego tworzy
apelatywne, o dużym stopniu ekspresji nazwy pokrewieństwa i no-
towane przez Z. Kurzową współczesne, pieśszczotliwe postaci imion.

1.12. Typy *-uź*, *-uźa*, *-uźo*

-uź

Typ nie przejawia większej frekwencji w antroponimach. Jego
analizę oparto na około czterdziestu derywatach, z których poło-
wa pochodzi z XIX w. Nazwy z sufiksem *-uź* tworzą dublety leksy-

kalne z typem *-uł* (o czym na s. 390) oraz z *-oł*. Postaci z *-uł*, w takich nazwach jak: *Chuchuł* XIX w. RospSNS obocznej do *Chuchoł* 1846 Olk, *Tarchuł* 1846 Olk obocznej do *Tarchoł* 1789, można interpretować jako warianty fonetyczne typu *-oł*. Natomiast tego rodzaju pary staropolskie, takie jak: *Garguł* XV w. : *Gargoł* 1419, 1488 oraz *Matuł* 1204 : *Matoł* 1462, należałoby uznać za świadczące o istnieniu formacji z *-uł*. Za wyodrębnieniem sufiksu *-uł* przemawiają: dawność nazw (ich obecność w okresie staropolskim), jak również częsty w antroponimii sufiks *-uła*, który tworzy nazwy osobowe zbliżone pod względem budowy słowotwórczej do nazw z sufiksem *-uł*.

Omawiane nazwy są derywatami od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \Leftarrow im. : derywat sufiksalny od słowiańskich imion złożonych: *Gości-uł//Goszcz-uł*; pierwszy człon słowiańskiego imienia złożonego: *Cieci-uł*; imiona pozasłowiańskie: *Mat-uł*, *Mik-uł*; 2) n.o. \Leftarrow im. lub ap. : derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Kos-uł*, *Mac-uł*, *Mark-uł*, *Mask-uł*, *Piesk-uł* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe oraz czasownikowe; 3) n.o. \Leftarrow ap. : rzeczownikowego: *Kik-uł*, *Rog-uł*; czasownikowego: *Kuk-uł* [19].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowa: **Fis-uł*; 2) rzeczownikowe lub czasownikowe: *Sik-uł*, *Skrzek-uł*, *Stęk-uł*; 3) czasownikowe: *Musi-uł*, *Pierch-uł*, *Rzesz-uł*, *Skwir-uł*, *Tarch-uł* [19].

III. Bazy antroponimiczne lub apelatywne: n.o. rodzime bądź obce lub polski rzeczownik: *Goc(z)-uł?* oraz rzeczownik bądź czasownik: *Garg-uł* [2].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych względnie przeniesienia: od podstawy antroponimicznej przy zachowanym odpowiedniku antroponimicznym obcym: *Kus-(uł)*; od podstawy czasownikowej przy zachowanym odpowiedniku rzeczownikowym: *Chuch-(uł)*[2].

W derywatach z sufiksem *-uł* wyodrębniono dwa typy podstaw. Są nimi nazwy osobowe i wyrazy pospolite. W skład podstaw antroponimicznych wchodzi: derywat sufiksalny z podstawowym *-k-*: *Gościuł//Goszczuł* : *Goszek*, *Gosiek*; pierwszy człon słowiańskiego imienia złożonego, imiona pozasłowiańskie oraz nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego. Od podstaw nazw osobowych derywowano około 50% formacji pochodnych. Drugą połowę stanowią podstawy apelatywne rzeczownikowe i czasownikowe, w których zdecydowaną aktywność derywacyjną wykazują czasowniki. Sufiks występuje po spółgłoskach twardych, historycznie miękkich i palatalnych.

W polskich wyrazach pospolitych sufiks *-uŹ* nie występuje. F. Sławski wyodrębnia prasłowiański sufiks *-ulŃ* w rzeczowniku *krivulŃ* : *krivul'Ń* 'coś krzywego, np. krzywe drzewo, zakręŹ, zawóŹ rzeki, drogi' : *krivŃ* 'krzywy' (SPS I, 110). Autor *Słowiańskich nazw osobowych z sufiksami -ula, -ul* (WarS XV, 211) przytacza cztery derywaty antroponimiczne z *uŹ*: *KarchuŹ*, *MikuŹ*, *PierzchuŹ*, *ŹwierguŹ*.

Struktura słowotwórcza nazw osobowych wskazuje na aktywność derywacyjną dwóch typów podstaw. Podstawy antroponimiczne pochodzenia imiennego i apelatywnego przejawiają aktywność w całej rozciągłości chronologicznej, począwszy od XIII w., i w ten sposób dowodzą antroponimicznej funkcji sufiksu, por. derywaty odimienne: *MatuŹ* 1204, *Goc(z)uŹ?* 1423, *GoŹciuŹ//GoczcuŹ* XVI w., derywaty odantroponimiczne pochodzenia imiennego lub apelatywnego: *WakuŹ?* 1446, *KosuŹ* 1852, *MaskuŹ* 1846. Podstawy apelatywne z wyrażną przewagą czasowników uaktywniają się od XV w., por. *MiguŹ?* 1478, *OsuŹ* 1502, *TrzybuŹ* 1668, *PierchuŹ* 1846, *RzeszuŹ* 1846. Aktywność podstaw czasownikowych (dwie trzecie podstaw apelatywnych) wskazuje na dewerbalny pod względem etymologicznym charakter struktur.

Złożony strukturalnie prasłowiański sufiks *-ul-* w funkcji nazw działacza rejestruje M. Wojtyła-Źwierzowska (WojP 116). Ze względu na komponent *-l-* prasłowiański sufiks *-ulŃ* tworzy kategorię nomen agentis, wchodzi w skład dewerbatywów i w ten sposób łączy się z pozostałymi w tej rodzinie słowotwórczymi typami agentywnymi. Jest zatem bliski etymologicznie sufiksowi *-ula*. JuŹ w prasłowiańszczyźnie formacje z *-ul-*, podobnie jak nomina agentis innych typów, zawierały duŹy ładunek ekspresji. Przejęte przez polszczyznę występowały od XIII-XIV w. w funkcji wyłącznie antroponimicznej, tworzyły nazwy własne osób od podstaw imiennych własnych i apelatywnych, ale poprzez łączliwość z podstawami werbalnymi nawiązywały do pierwotnych struktur apelatywnych. Nie wydaje się, by formacje z *-uŹ* - podobnie jak z *-ula* - były twardymi odpowiednikami formacji z *-ul*, *-ula*, powstałymi po stwardnieniu *l'*, tj. około połowy XVI w. (WarS, XV, 209-11). S. Warchoł wyciągnął taki wniosek, analizując względnie młody, bo pochodzący z XVI i następnych wieków materiał. Autor nie dysponował starszymi przykładami, dlatego nie mógł wiedzieć, Źe nazwy z *-uŹ* pojawiają się w XIII w. i do wieku XV włącznie wyrażają oko-

ło 25% derywatów, w tym czasie nazwy z *-uła* stanowią około 14%. Za odrębnością typów *-uł*, *-uła* przemawia również struktura antroponimów, ich etymologicznie dewerbalny charakter.

Najwięcej nazw z *-uł* zanotowano na południu Polski, w Małopolsce i na Śląsku. Najbardziej wysunięte na północ obszary to powiaty sierpecki i szubiński (mapa 12).

-uła

Nazwy osobowe z *-uła* tworzą wyrazistą kategorię antroponimiczną. Pod względem frekwencji utrzymują się na podobnym poziomie, jak typ *-uła*. Są wielokrotnie częstsze od formacji z *-uł*. Występują we wszystkich okresach polszczyzny. Przewaga ilościowa typu *-uła* nad *-uł*, dawność chronologiczna obu typów (pojawiają się od XIII-XIV w.), ich układ chronologiczny przekonują o odrębności typów, zob. wcześniejsze nazwy z *-uła*: *Karchuła* 1566 : *Karchuł* XX w., *Maguła* 1724 : *Maguł* XX w.; późniejsze nazwy z *-uła*: *Matuła* 1855 : *Matuł* 1204 oraz pojawiające się równolegle, w tym samym wieku: *Najduła* 1841 : *Najduł* 1843, *Piekuła* 1852 : *Piekuł* 1855. Jedyne postaci z *-uła* XVIII-XIX-wieczne, oboczne do *-oła*, można interpretować jako typ *-oła* ze względu na zmiany fonetyczne samogłoski *o* w sąsiedztwie *ł*, np. *Bryguła* 1846 Lub : *Brygoła* 1846 Olk, RdzP, *Berduła* 1855 Bch : *Berdoła* 1729 BSN, *Szachuła* 1851 Nsz : *Szachoła* 1855 Nsz (por. typ *-oła*, s. 387-88).

Wyodrębnione formacje są derywatami od następujących baz:

I. Bazy antroponimiczne: 1) n.o. \leq im.: derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich: *Dand-uła*, *Dziesz-uła*, *Germ-uła*, *Goszk-uła*//*Gosk-uła*, *Hanib-uła*, *Jand-uła*, *Janik-uła*, *Masz-uła*, *Niecz-uła*, *Pacz-uła*//*Pac-uła*, *Piech-uła*, *Stach-uła*, *Stanib-uła*, *Waci-uła*, *Wasi-uła*; pierwszy lub drugi człon słowiańskich imion złożonych: **Choci-uła*, *Sęd-uła*; imiona pozasłowiańskie: *Idzi-uła*, *Jan-uła*, *Piet-uła*, *Tom-uła*; 2) n.o. \leq im. lub ap.: derywaty sufiksalne antroponimiczne: *Grzech-uła*, *Kosz-uła*, *Macz-uła*//*Maci-uła*, *Mask-uła*, *Wiersz-uła*//*Wirsz-uła*; podstawowe postaci imion słowiańskich: *Synd-uła*, *Święt-uła*; imion pozasłowiańskich: *Mad-uła*, *Mat-uła*, *Wand-uła* lub odpowiadające im podstawy rzeczownikowe, przymiotnikowe, czasownikowe; 3) n.o. \leq ap.: rzeczownikowego: *Dziad-uła*, *Groch-uła*, *Grot-uła*, *Kot-uła*, *Rek-uła*; przymiotnikowego: *Drak-uła*, *Karch-uła*, czasownikowego: *Kok-uła*, *Sark-uła*, *Siek-uła*, *Strad-uła* [138]; 4) n.o.

obce: niemieckie: *Brag-uła, Burg-uła*; czeskie: *Kab-uła, Ondr-uła*; białoruska lub ukraińska: *Saw-uła*; łacińska: *Greg-uła* [6].

II. Bazy apelatywne: 1) rzeczownikowe: *Brzeg-uła, Kańcz-uła, Krom-uła, Nędz-uła, Srak-uła, Stark-uła, Szmat-uła, Szwarb-uła, Want-uła*; 2) przymiotnikowe: *Cięk-uła, Sad-uła, Syt-uła*; 3) czasownikowe: *Bajd-uła, Bieg-uła, Bocz-uła, Cap-uła, Charch-uła, Dryg-uła, Drzem-uła, Dyng-uła, Gib-uła, Mig-uła, Musi-uła, Piersch-uła, Pirsz-uła, Pisk-uła, Przyb-uła, Ryg-uła, Ryp-uła, Szast-uła, Trynd-uła?, Tyrp-uła, Wierzg-uła* [109].

III. Bazy antroponimiczne lub apelatywne: n.o. obca lub rodzimy rzeczownik bądź czasownik: *Gorg-uła*; n.o. rodzime bądź obce lub polskie rzeczowniki: *Bac-uła, Cham-uła, Kob-uła*; polski rzeczownik bądź obcy wyraz pospolity: *Had-uła*; polski czasownik bądź obcy wyraz pospolity: *Hajd-uła* [6].

IV. Derywaty od baz antroponimicznych lub apelatywnych bądź przeniesienia: od podstaw antroponimicznych przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: *Gad-(uła), Gug-(uła), Kuk-(uła), Mak-(uła), Pak-(uła), Szyp-(uła)*; od podstaw czasownikowych przy zachowanych odpowiednikach rzeczownikowych: *Gam-(uła), *Kid-(uła)*; od podstaw rzeczownikowych, czasownikowej przy zachowanym odpowiedniku rzeczownikowym: *Bak-(uła)* [14].

Nazwy osobowe z *-uła* tworzono od antroponimicznych derywatów sufiksalnych z podstawowym *-b-, -oh-, -cz-, -ć-, -d-, -k-, -sz-, -ś-*, por. *Hanibuła : Haniba, Stanibuła : *Staniba, Piechuła : Piech, Piecho, Stachuła : Stach, Stacho, Wiechuła : Wiech, Paczuła//Pacuta : Pac(z), Stecuła : Stec(z), Steć, Waciuła : Wacio, Wacia, Danduća : Danda, -o, Janduća : Janda, Jańda, Goszkuła//Goskuła : Goszka, Goszek, Goszko, Jurkuła : Jurek, Jurk, Jurko, Paskuła : Paszek, Paszko, Jaszuća : Jasz, Maszuła : Masz, Masza, Maszo, Wasiuła : Wasz, Waś, Wasia*, pierwszego lub drugiego członu słowiańskich imion złożonych, imion pozałowiańskich oraz nazw osobowych pochodzenia apelatywnego. Od podstaw antroponimicznych derywowano ponad połowę nazw omawianego typu. Podstawami dla pozostałej części są wyrazy pospolite: rzeczowniki, przymiotniki i czasowniki. Największą aktywność derywacyjną wykazują czasowniki, które występują w dwóch trzecich formacji odapelatywnych. Od podstaw obcych derywowano niewiele ponad 2% nazw. Sufiks *-uła* wystąpił po spółgłoskach twardych, historycznie miękkich i palatalnych.

Zdaniem S. Warchoła (WargG, 57) apelatywne derywaty z *-uła*

spotyka się sporadycznie. W. Doroszewski zwraca uwagę na wielofunkcyjny charakter sufiksu, który tworzy: 1) dewerbalne nomina agentis o nieco pejoratywnym odcieniu, np. *gadula*, *szczekula*; 2) deadiektywne nazwy cech, np. *krzywula*; 3) nadaje wyrazom znaczenie augmentatywno-pejoratywne, jak np. *dryndula*, *gamula*, *gizdula* czy *żakuła* (DorM, 68). H. Gaertner notuje kilka przykładów: *bajduła*, *bekuła* 'grajek', *gadula*, *gibuła* 'niezgrabiasz', *piskuła* 'człowiek rozlazły' i zaznacza, że są to derywaty przeważnie odczasownikowe, funkcjonujące jako przezwiska o charakterze rzeczowników czynnikowych o zabarwieniu ujemnym (GaerG, 280). Sufiks *-uła* wyodrębnia także J. Łoś w kilku rzeczownikach, np. *gamula* 'gamoń, gamajda', *szczekula* 'szczekacz', które zdaniem autora najczęściej funkcjonują jako przezwiska (ŁośG, 48). Nacechowane ekspresywnie nazwy wykonawców czynności, takie jak: *bajduła*, *gadula* (rodzaju żeńskiego i męskiego) oraz *szczekula* (rodzaju męskiego), podają autorki *Słownikowództwa współczesnego języka polskiego* (GrzegS, 224). Derywaty: *gadula*, *krzykuła* znajduje w gwarach Mazowsza i Podlasia A. Kowalska (KowZ II, cz. 1, 33, cz. 2, 132, 133), a rzeczowniki, np. *gadula* 'człowiek lubiący dużo mówić', *sierschuła* 'sierść', *szczekula* 'deska, w której tkwi górny koniec mlonu', *świ-stuła* 'zadymka śnieżna' i *wacuła* 'warga zwierzęca' pochodzą ze *Słownictwa ludowego* K. Dejny (DejS, DejSK). Niewielka liczba derywatów apelatywnych zarówno o charakterze ogólnopolskim, jak i gwarowym tworzy dwie kategorie semantyczne: żeńskie lub męskie ekspresywne nomina agentis oraz ekspresywne nomina attributiva. Apelatywny sufiks o charakterze ekspresywnym od XIII-XIV w. występuje w funkcji antroponimicznej. Derywuje polskie nazwy osobowe od podstaw apelatywnych, przede wszystkim od czasowników, por. *Przekuła* 1399, *Czuła* XVI (1379), *Charchuła* 1455, *Chwytuła* 1683, *Bieguła* 1791, *Miguła* 1855. Jako sufiks antroponimiczny wykazuje znacznie szerszą łączliwość z podstawami derywacyjnymi, dlatego tworzy nazwy nie tylko od podstaw imiennych apelatywnych, por.: *Jazguła* 1462, *Ciguła* 1513, *Chwistula* 1693, *Kwiatuła* 1846, ale także od imion własnych, np. **Chociuła* 1207, *Mikuła* 1392, *Dandula* 1498, *Wichuła* 1566, *Dzieszuła* 1621, *Janikuła* 1748, *Waciula* 1846. Zatem od XIII w. nazwy omawianego typu ustalają się w dwóch płaszczyznach derywacyjnych: onomastycznej i apelatywno-onomastycznej. Dwutorowość derywacyjna wskazuje na niewątpliwie antroponimiczny charakter sufiksu i świadczy o jego apelatywnym pochodzeniu.

Brak informacji o sufiksie w *Słowniku prasłowiańskim* F. Sławskiego (SPS I). W językach słowiańskich wyodrębnia sufiks *-uła* W. Vondrak (VonG, 574) i potwierdza jego istnienie w polszczyźnie takimi przykładami, jak *gadula*, *krzywula*. Prymarnie apelatywny, sekundarnie antroponimiczny przyrostek *-uła* jest strukturą, w której skład wchodzi cząstka *-ul*, interpretowana przez S. Warchoła jako rezultat oddziaływania substratu celtyckiego na język Prasłowian (WarG, 63) oraz *-a* wykładnik żeńskości. Podstawowe *-l-* i postpozytywne *-a* (które nawiązuje również do prasłowiańskich nazw wykonawców czynności typu *sluga*, *vojevoda*) powodują, że przyrostek *-uła* wchodzi w skład rodziny sufiksów agentywnych, takich jak: *-ła*, *-eła*, *-ała*, *-i//yła*, *-oła*. Żeńska postać sufiksu, która na gruncie apelatywnym odnosiła się do żeńskich, dwurodzajowych, następnie męskich desygnatów, w antroponimii zaczęła oznaczać wyłącznie nazwy męskie.

Antroponimiczne formacje z *-uła* występują na całym badanym obszarze, najczęstsze są na Śląsku i w Małopolsce (mapa 12).

-uło

Sufiks *-uło* występuje w trzech nazwach osobowych z XIX w., z powiatów lubelskiego i rzeszowskiego (mapa 12). Podstawą dla n.o. *Sam-uło* jest pierwszy człon słowiańskich imion złożonych: *Sambor*, *Samosąd* lub imiona pozasłowiańskie: *Samson*, *Samuel*. *Jam-uło* jest derywatem od n.o. *Jana* pochodzenia imiennego lub rzeczownikowego, natomiast *Rzesz-uło* derywowano od podstawy czasownikowej *rzeszać*, *rzeszyć*.

Nie znajdujemy informacji na temat występowania sufiksu w apelatywach polskich. Brak również wzmianki o sufiksie *-uło* w leksyce słowiańskiej (VonG) i prasłowiańskiej (SPS I).

W wyjątkowo utworzonych nazwach osobowych wyodrębnimy prymarnie antroponimiczny sufiks *-uło*. Będzie to przyrostek złożony strukturalnie, w którego skład wchodzi cząstka *-uł-* tego samego pochodzenia, co w *-uź*, *-uła* oraz wykładnik *-o* właściwy formom rodzaju nijakiego.

Lokalizacja geograficzna nazw z *-uło*, podobnie jak pozostałych struktur z postpozytywnym *-o*, wskazuje na ich południowo-wschodnie pochodzenie (por. KurzP, Skuls, 35-36).

2. FORMACJE Z SUFIKSAMI ROZSZERZONYMI I ZŁOŻONYMI

Formacje z sufiksami rozszerzonymi powstały w wyniku nawarstwiania się na formacje z sufiksami prostymi innych przyrostków niż z podstawowym *-l-*, *-ł-*. Będą to zarówno przyrostki stopnia podstawowego, jak i struktury wieloprzyrostkowe, np. *-akiewicz* czy *-szczak*. Zgodnie z założeniem pracy formacje z sufiksami rozszerzonymi traktowane są jako struktury, w których zachowują się określone typy formacji prostych. Dlatego analizę struktur przeprowadzono pod kątem wydobycia tych formacji. W następstwie palatalizacji strukturalnej w formacjach rozszerzonych, jak również występowania *e* ruchomego w strukturach zawierających sufiksy: *-la*, *-ło*, *-ła*, *-łó*, *-el*, *-ela*, *-eł*, *-eła*, *-eło* zatarł się obraz typów w formacjach rozszerzonych. Przykładowo w nazwie *Wachlewicz* odczytać można typy: *Wachel*, *Wachela*, *Wacheł*, *Wachła*, natomiast nazwa *Brzuchalski* kryje w sobie formacje proste typu: *Brzuchal*, *Brzuchala*, *Brzuchał*, *Brzuchała*, *Brzuchało*. Liczący kilka tysięcy jednostek leksykalnych materiałów poświadcza dwie grupy formacji rozszerzonych: 1) formacje rozszerzone, pochodne od notowanych w pracy odpowiedniego typu lub typów formacji prostych; 2) formacje rozszerzone, które nie mają takich odpowiedników.

Nadrzędnym kryterium prezentacji tych nazw jest sufix lub struktura sufiksalna powodująca rozszerzenie. Pod danym sufiksem w kolejności omawianych w poprzednim rozdziale typów, a więc: *-(e)ł*, *-ł-*; *-al*, *-ł-*; *-i//yl*, *-ł-*; *-ol*, *-ł-*; *-ul*, *-ł-*, przytoczono przykładowo: pod A - formacje z sufiksami rozszerzonymi od poświadczonych typów z podstawowym *-l-*, *-ł-*, pod B - formacje rozszerzone od podstaw rekonstruowanych. Na końcu materiału cytowanego w nawiasie prostokątnym podano liczbę przykładów z danym wykładnikiem formalnym.

-ach : *-ła*, A : *Mroź-l-ach* [1]

-achowski : *-el-*, A : *Grz-el-achowski* [1]

-aczka : *-ul*, *-ł-*, A : *Mark-ul-aczka* [1]

-ak : *-(e)ł*, *-ł-*, A : *Dryg-l-ak*, *Dur-l-ak*, *Jan-el-ak*, *Musi-el-ak*, *Och-l-ak*, *Sobi-el-ak*, *Wach-l-ak*, *Wasi-el-ak*; B : *Krech-l-ak*, *Pierch-l-ak*, *Wypych-l-ak*; *-al*, *-ł-*, A : *Buk-al-ak*, *Czek-al-ak*, *Goc-al-ak*, *Kosz-al-ak*, *Spych-al-ak*, *Tom-al-ak*; B : *Grob-al-ak*, *Worn-al-ak*; *-i//yl*, *-ł-*, A : *Dub-il-ak*, *Kos-yl-ak*, *Przyb-yl-ak*, *Wojt-yl-ak*; B : *Kub-yl-ak*, *Szym-il-*

-ak, Woht-yl-ak; ol, -ź-, A : Ant-ol-ak, Grab-ol-ak, Groch-ol-ak, Rad-ol-ak; B : Kant-ol-ak, Morg-ol-ak; -ul, -ź-, A : Czap-ul-ak, Groch-ul-ak, Han-ul-ak, Mik-ul-ak; B : Biert-ul-ak, Morg-ul-ak [181]

-akiewicz : -(e)l, -ź-, A : Dur-l-akiewicz, Mark-l-akiewicz [2]

-akowski : -el-, A : Grz-el-akowski [1]

-an : -el-, A : Kosz-el-an [1]

-ański : -ol, -ź-, A : Groch-ol-ańska f. [1]

-as/z : -(e)l-, A : Gam-l-as, Grzebi-el-asz, Kubi-el-as; -yl, -ź-,

A : Wojt-yl-as [4]

-aszek : -yź, A : Przyb-yź-aszek [1]

-aszewicz : -(e)l, A : Dub-l-aszewicz [1]

-at : -uła, A : Piecz-ul-at [1]

-awski : -(e)l-, A : Och-l-awski; -al, -ź-, B : Dani-al-awski [2]

-czak : -el-, A : Grz-el-czak, Kiepc-el-czak; -al, -ź-, A : Mędr-al-czak, Wojt-al-czak; -ol, -ź-, A : Pach-ol-czak [5]

-czewski : -ała, A : Sob-ał-czewski [1]

-czyk : -el-, A : Grz-el-czyk; -al, -ź-, A : Buj-al-czyk, Jędr-al-czyk, Nog-al-czyk, Pietr-al-czyk, Tob-al-czyk; B : Kol-al-czyk; -yź-, A : Przyb-yl-czyk; -ol, -ź-, A : Maki-oź-czyk, Tob-ol-czyk; -ul, -ź-, A : Krzyw-ul-czyk, Wak-ul-czyk; B : Buczk-ul-czyk [27]

-da : -uła, A : Szyc-h-uł-da [1]

-ec//c : -el-, A : Grz-el-ec, Jak-l-ec; -al, -ź-, A : *St-al-ec, Wit-al-ec; B : *Opach-al-ż; -iło, A : Ham-il-ec; -ol, -ź-, B : Ciech-ol-ec; -ul, -ź-, A : Mik-ul-ec, Tryb-ul-ec, Wach-ul-ec; B : Dach-ul-ec [18]

-ecki : -(e)l-, A : Mach-l-ecka f., Rech-l-ecka f., Ścibi-el-ecki; -al, -ź-, A : Kost-al-ecki, Such-al-ecka f.; -ol, -ź-, B : Ręb-ol-ecki; -ul-, -ź-, A : Pask-ul-ecki, Tom-ul-ecka [12]

-ek//k : -(e)l, -ź-, A : Brych-el-k, Dam-l-ek, Mach-el-ek, Wcis-ź-ek, Juch-el-ek, Wani-el-ek; -al, -ź-, A : Bieg-aź-ek, Ciernpi-aź-ek, Fręc-al-ek, Gruch-aź-ek, Mach-aź-ek, Sp-aź-ek//Sp-aź-k, Tom-al-ek; B : Baz-al-ek, Budz-aź-ek, Juch-aź-ek, Komz-al-ek, Massz-aź-ek, Pietrż-aź-ek, Siemi-aź-ek, Stachmi-aź-ek, Zaz-al-ek; -i//yl, -ź-, A : Bub-iź-ek, Dub-iź-ek, Przyb-yź-ek; B : Pász-yl-k, Jaśn-iź-ek; Wodz-iź-ek; -ol-, -ź-, A : Maci-oź-ek, Mizi-oź-ek//Nizi-oź-ek, Sam-ol-ek, Stach-oź-ek, Warch-oź-ek; B : Dymi-oź-ek, Hub-ol-ek, Jasi-oź-ek, Kant-ol-ek, Mazi-oź-ek, Mi-si-oź-ek, Stasi-oź-ek, Wasi-oź-ek; -ul, -ź-, A : Jan-ul-ek, Mat-ul-ek, Piech-uź-ek, Wojt-ul-ek; B : Bard-ul-ek, Piessz-uź-ek, Wiesi-ul-ek [181]

-eński : -(e)l-, A : *Stach-l-eńska* f.; -al, -ź-, B : *Jach-al-eński*;
-ol, -ź-, B : *Mad-ol-eński*; -ula, A : *Garb-ul-eński* [4]

-er : -el-, A : *Grz-el-er?* [1]

-est : -(e)l-, A : *God-l-est* [1]

-ewic(z)//-owic(z) : -(e)l, -ź-, A : *Bog-l-ewic, Gaź-l-ewicz, Goś-l-ewicz, Mat-el-ewicz, Musi-el-ewicz, Pacz-el-owicz, Stach-l-ewicz, Stęch-l-ewicz, Wach-l-ewicz*; B : *Idzi-el-ewicz, Kwiesi-el-ewicz, Rasi-el-ewicz, Zyg-ź-owicz*; -al, -ź-, A : *Bog-al-ewicz, Gib-aź-owicz, Kosm-al-ewicz, Kosz-aź-owic, Kot-al-ewicz, Wojt-al-ewicz*; B : *Dom-al-ewicz, Gryg-aź-owicz, Nicht-al-ewicz*; -i//yl, -ź-, A : *Przyb-yź-owicz, Wojt-yź-owicz*; B : *Kurz-yź-owic, Tep-iź-owicz, Warsz-yl-ewicz, Wojn-iź-owicz*; -ol, -ź-, A : *Groch-ol-ewic, Jan-ol-owic(z), Kręz-oź-owicz, Sam-ol-ewicz*; B : *Dobr-ol-owicz, Jand-oź-owicz*; -ul, -ź-, A : *Mat-ul-ewicz, Mit-ul-ewicz, Red-uź-owicz, Wojt-ul-ewicz*; B : *Jarm-ul-owicz, Prob-ul-ewicz* [93]

-ewiec : -el-, B : *Duch-el-ewiec* [1]

-ewski//-owski : -(e)l, -ź-, A : *Ant-l-ewski, Bart-el-ewska* f., *Bych-ź-owski, Dom-l-ewski, Gab-l-ewski, Gier-ź-owski, Kąsi-el-ewski, Mach-l-owski, Rep-el-ewski, Sapi-el-owski, Sobi-el-owski*; B : *Andr-el-ewski, Chrob-l-ewski, Dąb-l-ewski, Gosi-el-owski, Starbi-el-ewski*; al, -ź-, A : *Dom-al-ewski, Gib-aź-owski, Groch-al-ewski, Kosz-al-ewski, Mach-al-ewski, Miesz-aź-owski, Szuk-aź-owski*; B : *Bad-al-ewski, Cac-aź-owski, Czuch-al-ewski, Gort-al-owski, Milk-aź-owski*; -i//yl, -ź-, A : *Gz-yl-ewska* f., *Radz-iź-owski, Stan-iź-owski*; B : *Drocz-yź-owski, Karb-iź-owski, Kras-iź-owska* f.; -ol, -ź-, A : *Bart-ol-ewska* f., *Groch-ol-ewski, Rad-ol-ewski, Warch-oź-owski*; B : *Grad-ol-ewski, Grzeg-oź-owski, Jasi-oź-owski, Karp-ol-ewski, Strzeg-ol-ewski, Szmata-oź-owski*; -ul, -ź-, A : *Bog-ul-ewski, Garg-ul-ewski, Jak-uź-owski, Mach-ul-ewski, Mik-uź-owski, Wak-ul-ewski*; B : *Far-ul-ewski, Jarm-ul-ewski, Kas-uź-owski* [215]

-ga : -el-, A : *Sobi-el-ga* [1]

-ica : -el-, A : *Jak-l-ica*; -al, -ź-, A : *Mach-al-ica* [2]

-ich : -el-, A : *Red-l-ich* [1]

-icki : -el-, A : *Bych-l-icki, Koch-l-icka* f., *Pet-el-icki*; -al, -ź-, A : *Bab-al-icki, Gr-al-icki* [8]

-iǫ/z : -(e)l, -ź-, A : *Kob-l-ic, Mad-el-ic, Mog-l-ic, Petr-el-icz*; B : *Dziwięt-l-ic, Kaz-el-ic?*; -al, -ź-, A : *Dobieg-al-icz, Mad-al-ic, Pęk-al-ic, Ryk-al-ic*; B : *Kin-al-ic, Rozwi-al-icz*; -yź-, B : *Wymorz-yl-ic*; -ol, -ź-, A : *Tob-ol-ic*; -ul, -ź-, A : *Mik-ul-ic(z), Stach-ul-ic*; B : *Rob-ul-icz* [36]

-ik : -(e)l, -ź-, A : *Gard-el-ik, Kobi-el-ik, Pard-el-ik, Sob-l-ik,*

Wyciś-l-ik; B : Gud-l-ik, Led-l-ik, Tasz-l-ik; -al, -t-, A : Bieg-al-
-ik, Brauch-al-ik, Drap-al-ik, Mig-al-ik; B : Jech-al-ik, Kąs-al-ik,
Spiek-al-ik; -i//yl, -t-, A : Przyb-yl-ik; B : Tasz-yl-ik; -ol, -t-,
A : Bart-ol-ik, Maci-ol-ik, Tob-ol-ik; B : Maj-ol-ik, Och-ol-ik, Sum-
-ol-ik; -ul, -t-, A : Mach-ul-ik, Mik-ul-ik, Pik-ul-ik; B : Czap-ul-
-ik, Żer-ul-ik [128]

-ikowicz : -el-, A : Jak-l-ikowicz [1]

-ikowski : -el-, A : Goś-l-ikowski [1]

-im : -ol, -t-, B : Jar-ol-im? [1]

-in : -(e)l, -t-, A : Bur-l-in, Red-l-in, Tom-l-in; -al, -t-, A :
Grab-al-in, Łap-al-in?; -ol, -t-, A : Bob-ol-in, Ram-ol-in; B : Jar-ol-
-in; -ul, -t-, A : Magd-ul-in, Michalc-ul-in, Piek-ul-in; B : Firk-ul-
-in [35]

-ina : -ol, -t-, B : Dziadzi-ol-ina [1]

-iński : -(e)l, -t-, A : Bart-l-iński, Cierpi-el-iński, Dziub-l-
-iński, Goc-el-iński, Seb-el-iński, Tuch-l-ińska f.; B : Pierzch-l-
-iński, Wierch-l-ińska f.; -al, -t-, A : Dom-al-ińska f., Gorz-al-iński,
Kop-al-ińska f., Mach-al-iński; B : Bat-al-iński, Rzyg-al-iński; -i//yl,
-t-, A : Kot-yl-ińska f., Przyb-yl-iński, Stas-il-iński, Przyt-yl-iński;
-ol, -t-, A : Bart-ol-iński, Rad-ol-iński, Sam-ol-iński; B : Gryg-ol-
-iński, Korp-ol-iński, Mądrog-ol-iński; -ul, -t-, A : Dyng-ul-iński, Gad-
-ul-ińska f., Mak-ul-iński; B : Kwap-ul-iński, Man-ul-iński [101]

-is/z : -al, -t-, A : St-al-isz, Wit-al-is(z); -ul, -t-, B : Jark-
-ul-isz [3]

-iszek : -(e)l, A : Kob-l-iszek, Kobi-el-iszek [2]

-ita : -ała, A : Pat-al-ita [1]

-iwik : -ol, A : *Jędr-ol-iwik [1]

-ka : -el, -t-, A : Kud-el-ka, Mad-el-ka, Wach-el-ka; B : Giesi-
-el-ka, Zys-el-ka; -al, -t-, A : Brod-al-ka, Kosz-al-ka, Kub-al-ka, Mu-
-si-ał-ka, Oprz-ał-ka, Pierzch-ał-ka; B : Fort-al-ka, Seb-ał-ka, Żegn-ał-
-ka; -i//yl, -t-, A : Gn-ił-ka, Pard-yl-ka, Przyb-ył-ka, Wojt-yl-ka; B :
Bat-ył-ka, Skocz-ył-ka; -ol, -t-, A : Bob-ol-ka, Gwizd-oł-ka, Kos-oł-ka,
Pach-oł-ka; B : Bog-ol-ka, Plach-oł-ka, Stasi-oł-ka, Wani-oł-ka; -ul,
-t-, A : Groch-ul-ka, Kub-ul-ka, Mat-ul-ka, Mich-uł-ka, Tom-uł-ka; B :
Boj-uł-ka, Grzeg-uł-ka, Ram-ul-ka, Rych-ul-ka [179]

-ko : -(e)l, -t-, A : Gryz-eł-ko, Pan-el-ko; B : Imi-eł-ko, Sam-
-eł-ko; -ał-, A : Bacz-ał-ko, Miesz-ał-ko, Ogorz-ał-ko, Pis-ał-ko; -i//
//yl, -t-, A : Muż-ył-ko, Przyb-ył-ko, Śn-ił-ko, Wal-ił-ko, Wojt-ył-ko;

B : Kuz-ył-ko; -oł-, A : Pach-oł-ko; B : Sapi-oł-ko; -uł-, A : Pierzch-uł-ko, Rzesz-uł-ko [28]

-kowie(z)//-kiewicz: -ał-, A : Musi-ał-kiewicz//Musł-ał-kowicz, Ogorsz-ał-kowicz; B : Najrż-ał-kiewicz, Szczup-ał-kiewicz; -ył-, A : Przyb-ył-kiewicz//Przyb-ył-kowicz; -oł-, B : Jesi-oł-kiewicz; -uł-, B : Jancz-uł-kowic [11]

-kowski : -el-, A : Grz-el-kowski; -al, -ł-, A : Buj-ał-kowski, Gr-al-kowski, St-al-kowski, Wrz-ał-kowski; B : Kuzi-al-kowska f., Piz-ał-kowski, Wasi-ał-kowski; -oł-, A : Maci-oł-kowski, Pach-oł-kowski; B : Więzi-oł-kowska f.; -uł-, A : Czep-uł-kowski, Wasi-uł-kowska f.; B : Szcz-uł-kowski [20]

-nik : -ol, -ł-, A : Tob-ol-nik [1]

-och : -(e)l, -ł-, A : Jar-l-och, Rad-l-och, Wasz-el-och [3]

-ów : -el-, A : Kas-el-ów [1]

-ski : -(e)l, -ł-, A : Bech-el-ski, Chud-el-ski, Grom-el-ski, Jurgi-el-ski, Kud-el-ski, Mach-el-ski, Och-el-ski, Pach-el-ski, Stach-el-ski, Wasi-el-ski; B : Bach-el-ski, Dorasz-el-ski, Gości-el-ski, Mit-el-ski, Rob-el-ski, Skut-el-ski, Warci-el-ska f.; -al, -ł-, A : Brzuch-al-ski, Cich-al-ski, Dyb-al-ski, Furg-al-ski, Garb-al-ska f., Gib-al-ski, Gwiad-al-ski, Kop-al-ski, Kosz-al-ski, Mach-al-ski, Pask-al-ski, Ryk-al-ski, Skrob-al-ski, Tyr-al-ski, Wit-al-ski; B : Biesi-al-ski, Czuch-al-ski, Do-leż-ał-ski//Dolig-al-ski, Jad-al-ski, Kąs-al-ski, Mięk-al-ski, Popyt-al-ski, Rych-al-ski, Strych-al-ski, Wycisk-al-ski; -i//yl, -ł-, A : Bar-yl-ski, Gz-yl-ski, Przyb-yl-ski, Szum-il-ski; B : Cicsz-yl-ski, Mość-il-ska f., Zr-yl-ski; -ol, -ł-, A : Bąk-ol-ski, Groch-ol-ski, Jak-ol-ski, Kos-ol-ski, Pach-ol-ski, Tuch-ol-ski; B : Bab-ol-ski, Jach-ol-ski, Mad-ol-ski, Pierzch-ol-ski, Rych-ol-ski, Tach-ol-ska f.; -ul, -ł-, A : Bajd-ul-ska f., Dept-ul-ski, Gad-ul-ski, Jach-ul-ski, Kot-ul-ski, Mach-ul-ski, Piech-ul-ska f., Sik-ul-ski, Wach-ul-ski; B : Arg-ul-ski, Barw-ul-ska f., Czok-ul-ski, Dziewk-ul-ski, Gap-ul-ski, Krzych-ul-ski, Smyk-ul-ski [808]

-szczak : -al, -ł-, A : Śmig-ał-szczak [1]

-uch : -(e)l-, A : Bart-el-uch, Masz-l-uch, Pet-l-uch [3]

-uk : -el-, A : Gr-el-uk, Sam-l-uk; -al, -ł-, A : Kic-ał-uk, Nos-al-uk, Puk-al-uk, Sak-al-uk; B : Jak-al-uk, Kołat-al-uk; -ol, -ł-, A : Jarm-ol-uk, Pach-ol-uk [13]

-unin : -el, A : Dob-l-unin [1]

-us : -ela, A : Grzebi-el-us; -ała, A : Marg-al-us [2]

-ut : -el, A : Bol-el-ut; -yl, -ł-, B : Zb-yl-ut [2]

-uta : -yl, -ł-, B : Zb-yl-uta [1].

Formacje rozszerzone zostały wyrażone za pomocą pięćdziesięciu siedmiu sufiksów i struktur sufiksalnych. Tworzą ponad 30% zamieszczonych w słowniku jednostek leksykalnych. Względnie duża liczba wykładników formalnych jest zróżnicowana ze względu na częstość ich użycie. Największą frekwencję wykazuje sufiks *-ski*, który w postaci podstawowej, wariantach morfologicznych, a także w połączeniu z innymi przyrostkami występuje w 55% omawianej grupy nazw. Kolejne pod względem frekwencji są sufiksy z podstawowym *-k-* - 34% formacji rozszerzonych oraz *-ie* i w postaci rozszerzonej *-ewicz//owicz(z)* - 7% tych nazw. Uwzględnione wykładniki formalne tworzą łącznie aż 96% formacji rozszerzonych. Pozostałe poświadczane są kilkoma, a bardzo często tylko pojedynczymi przykładami. Przedstawiona dystrybucja sufiksów nawarstwiających się na antroponimiczne sufiksy z podstawowymi *-l-*, *-ł-* przekonuje o wytworzeniu się w języku polskim w następstwie czynników wewnątrzjęzykowych oraz pozajęzykowych struktur typowych dla antroponimii tzw. modeli antroponimicznych (por. BorN, BrezT, Galt, MatP, 93-103). Układ chronologiczny formacji rozszerzonych dowodzi, że proces nawarstwiania się na struktury z sufiksami prostymi innych sufiksów dokonuje się już od XIII w. i trwa ciągle aż do czasów ustalenia się administracyjnej postaci nazwisk. I tak od XII w. pojawiają się struktury z sufiksami: *-ic*: *Dziewiętlic* 1136, *-ut*: *Zbylut* 1145, od XIII z *-ec//o*: *Kotlec* 1224, **Opachalz* 1238, *-ek*: np. *Niedziątek* 1292 (1273), *Sobiałek* 1241, *-ik*: *Ledlik* 1204, *-is(z)*: *Witalis(z)* 1202, *-uta*: *Zbyluta* 1291, od XIV z sufiksami: *-ak*: *Mukalak?* 1374, *-er*: *Grzeler?* 1308, *-ica*: *Jaklica* 1387, *-ga*: *Sobielga* 1386, *-in*, np. *Bralin* 1324, *Tomlin* 1371 oraz *-ka*, np. *Niedziątka* 1390, *Wierkałka?* 1376. W XVI w. wchodzi w użycie struktury rozszerzone z sufiksami: *-ich*: *Redlich* 1583, *-och*: *Patloch* 1581 oraz *-ski*, np. *Latałski* 1527, *Stężałski* 1502. W dobie średniopolskiej i nowopolskiej zaczynają funkcjonować struktury wielosufiksalne, jak np. *-iwik*: **Jędroliwik* 1718, *-aszek*: *Przybyłaszek* 1754, *-aszewicz*: *Dubłaszewicz* 1862, *-iszek*: *Kobieliszek* XIX, które są rezultatem nakładania innych sufiksów na już istniejące formacje rozszerzone. Wydaje się, że taki proces wynika z dążności języka do neutralizacji ujemnych ekspresywności antroponimicznych wyrażonych przez sufiksy z podstawowym *-l-*, *-ł-*, jak i przez następne przyrostki o podobnej funkcji stylistycznej. Funkcję modelotwórczą, melioratywną spełnia przede wszystkim

kim sufiks *-ski*, o którym już mówiliśmy, że występuje w ponad połowie formacji rozszerzonych.

Zwraca uwagę geografia formacji z sufiksami rozszerzonymi. Można powiedzieć, że są one właściwością całego badanego obszaru z wyraźną przewagą w części północnej. Tu wyodrębniają się formacje ze *-ski*, które od XVI w. zaczynają ekspandować z Mazowsza na obszary przyległe, tak że w wieku XIX tworzą aż dwie trzecie wszystkich formacji rozszerzonych (por. Górni, Brez, MatP, 103). Wspólną cechą formacji z podstawowym *-l-*, *-ź-*, z wyjątkiem typów z postpozytywnym *-o*, jest ich ogólnopolski zasięg, przy czym przewadze frekwencyjnej derywatów z sufiksami prostymi w Polsce południowej przeciwstawia się przewaga liczbowa nazw z sufiksami rozszerzonymi w Polsce północnej (mapy 1-12).

Istotne miejsce wśród formacji rozszerzonych zajmują derywaty z podstawami rekonstruowanymi. Obejmują one 30% omawianej grupy nazw i w pewnej mierze uzupełniają rejestr potencjalnych typów formacji z sufiksami prostymi. Wielu z tych formacji nie znajdzie się w żadnych źródłach, ponieważ ich nie było, a nazwy zostały utworzone za pomocą antroponimicznych formantów złożonych. Stanem wyjściowym dla formantów złożonych były formacje rozszerzone sufiksami: (*-ew//ow*, *-in*)*ski*. Za wyodrębnieniem formantów złożonych przemawiają: duża frekwencja wykładnika *-ski*, jego modelowa funkcja antroponimiczna oraz stosunkowo duża ilość potencjalnych podstaw rekonstruowanych. Ustalanie się takiego formantu następowało w dwóch etapach, najpierw w wyniku tworzenia formacji pochodnych na *-ski* od nazw z sufiksami prostymi, a następnie poprzez aglutynację wyłosowego (*-ew//ow*, *-in*)*ski* z sufiksami prostymi w procesie derywacji antroponimicznej.

Wyodrębnienie się formantów złożonych przypada na wieki od XVI do XIX. Z XVI w. pochodzą najstarsze formacje złożone typu *-elski*: *Bujelski* 1586, *Mocelski* 1592, *-elewski*, np. *Starbielewski* 1517-19, *Szedelewski* 1534, *-liński*: *Pierzchliński* 1579, *Tarohliński* 1572, *-alski*: *Obrąpalski* XVI w., *-aliński*: *Wiżaliński* 1558-59, *-ałowski*: *Dusałowska* f., XVI w. oraz *-uliński*: *Kwapuliński* 1534, *Manuliński* 1561. W XVII w. pojawiają się nazwy typu: *-oliński*: *Mądrogoliński* 1609, *-ulski*: *Krzychulski* 1605, *-ułowski*: *Kąbutowski* 1675, *-yłowski*: *Droczyłowski* XVII w., *Krężyłowski* 1605. Wiek XVIII dostarcza nowych typów z *-olski*: *Wicholski* 1790, *Wierzcholski*//*Wircholski* 1750 oraz *-ylski*: *Niedobylski* 1712. W XIX w. występuje naj-

więcej formacji wszystkich typów. Można zatem przyjąć, że w XIX w. proces ten jest już zakończony.

Najliczniejsze z wymienionych typów są formacje z *-alski*, notowane również w słownictwie apelatywnym. Autorki *Słownictwa współczesnego języka polskiego* (GrzegS, 214) podają za *Słownikiem języka polskiego* pod redakcją W. Doroszewskiego dziesięć rzeczowników pospolitych tego typu, np. *dąsałski*, *gderałski*, *guzdrałski*, *niedotykałski*, zaznaczając, że należą one do słownictwa potocznego, żartobliwego, a cztery z dziesięciu derywatów po raz pierwszy występują w SJP. Zdaniem autorek są to derywaty od czasowników na *-a-*, i dodajmy, względnie młode, chyba nie wykraczające przed wiek XVIII. Przewaga ilościowa formacji antropimicznych i ich dawność chronologiczna przekonują o prymarnej funkcji antropimicznej, a sekundarnej funkcji apelatywnej formatnu (por. SmoczN, 69-70).

IV. UWAGI KOŃCOWE I WNIOSKI

Spojrzenie na nazwy własne osób jak na kategorię znaków mowy (Gald 41-51) postawiło przed autorem zadanie ich interpretacji nie tylko w kontekście antroponimów, ale także na tle apelatywnych znaków językowych. Właściwe, charakterystyczne dla nazw osobowych cechy, odmienne od cech wyrazów pospolitych sprawiły, że poza metodami typowymi dla językoznawstwa uwzględniono takie sposoby postępowania naukowego, które wynikają z charakteru badanego tworzywa, możliwości jego ekscerpcji i określonego celu uwarunkowanego jakością i ilością materiału.

Na podstawie obszernego, obejmującego cezurę chronologiczną od XII do XIX w. i pochodzącego z przeważającej części obszaru Polski zasobu antroponimów podjęto analizę polskich nazw osobowych jako derywatów słowotwórczych z sufiksami antroponimicznymi, powstałymi w wyniku rozwoju podstawowego sufiksu *-lo-*. Stosując właściwe tak rozległemu w czasie i miejscu materiałowi kryteria analizy słowotwórczej kryterium leksykalnoetymologiczne, chronologiczne i geograficzne, wyodrębniono zasób derywatów, typów słowotwórczych i baz derywacyjnych. Określono stopień regularności derywacyjnej antroponimów i zakres produktywności typów. Analizowane struktury omówiono na tle struktur apelatywnych, co pozwoliło na uchwycenie ich genezy oraz ustalenie warunków, w jakich morfemy słowotwórcze w derywatach antroponimicznych funkcjonują jako niewątpliwe formanty onomastyczne. Wyodrębnione typy nazw ujęto w ramy chronologii i geografii.

Poddano analizie onomastycznej ponad sześć tysięcy pięćset nazw osobowych jako odrębnych jednostek leksykalnych, w tym blisko cztery i pół tysiąca poświadczonych formacji z sufiksami prostymi - stopnia podstawowego - oraz ponad dwa tysiące formacji rozszerzonych, powstałych w następstwie nawarstwiania się na sufiksy proste z podstawowym *-l-*, *-ł-* innych wykładników formalnych. Ilość formacji prostych można uzupełnić o tzw. formacje

Potencjalne, nie poświadczone, a ukryte w formacjach rozszerzonych. Trudno tu orzekać o liczbie takich nazw. Można jedynie wnioskować, że część formacji rozszerzonych, która nie ma odpowiedników w postaci formacji prostych i nie powstała w wyniku derywacji formantami złożonymi, uzupełnia dane ilościowe. Dla jasności obrazu jako stan faktyczny przyjęto ilość formacji potwierdzonych.

Formacje z sufiksami prostymi zostały wyrażone za pomocą dwudziestu dziewięciu sufiksów pokrewnych, wchodzących w skład rodziny słotwórczej typów antroponimicznych. Udział ilościowy poszczególnych sufiksów w derywacji nazw jest bardzo zróżnicowany. Największą produktywność wykazuje sufiks *-ała* - ponad osiemset derywatów, następnie w kolejności: *-el* - ponad sześćset, *-aź* - blisko czterysta, *-al* - ponad trzysta oraz *-uła* i *-uła* - blisko trzysta. Zwraca uwagę fakt, że wymienione sufiksy, które zawierają 20% wszystkich wykładników, wyrażają aż 62% derywatów. Inne, jak: *-lo*, *-eł(ż)o*, *-ulo*, *-uło*, pojawiają się wyjątkowo.

Częstość występowania sufiksów zależy od struktury przyrostka, jego funkcji językowej oraz zasięgu terytorialnego. Czynniki te są ze sobą ściśle związane i trudno mówić o nich w izolacji. Aktywność derywacyjną wykazują te sufiksy, które w apelatywach pełnią funkcję ekspresywną, a nie wykazują regularności i wyrazistości kategorialnej, np. *-la*, *-el*, *-al*, *-oź*, *-uła*, bądź prawie nie występują na skutek zatrąty funkcji semantycznej, jak np. *-aź*, *-ela*, *-i//yl*. Można zatem powiedzieć, że na gruncie apelatywnym zatrały funkcję kategorialną, przestały pełnić rolę formantów, bądź nigdy w tej roli nie występowały; jak np. *-yla*, *-i//yż*, *-i//yła*, *-i//yż(ż)o*. Zgoła odmiennie przedstawia się sufiks *-ała*, który wykazuje produktywność zarówno w apelatywach, jak i w antroponimach. Jego aktywność w dwóch płaszczyznach języka spowodowana została paralelizmem funkcji - regularnością kategorialną i wyrazistością stylistyczną. Specjalizacja funkcji typów zdaje się być wynikiem działania w języku takich mechanizmów, które powodują konkretyzację poszczególnych elementów systemu. Jest w zgodzie z prawem zachowania wyrazistości języka, dążności do spełnienia jednej z dwóch podstawowych funkcji: semantycznej albo stylistycznej. Zgodnie z tym prawem formanty o wyrazistej funkcji kategorialnej są typowe dla apelatywów, a formanty o wyrazistej funkcji stylistycznej - dla antroponimów.

Produktywność antroponimiczną wykazują sufiksy, które w swej strukturze mają postpozytywną samogłoskę *-a*. Pierwotnie taka struktura apelatywnego sufiksu oznaczała, że odnosi się on do derywatów rodzaju żeńskiego, wyraża żeńskie kategorie semantyczne. Już w prasłowiańszczyźnie rozpoczął się proces przejmowania przez formy żeńskie funkcji tworzenia nazw męskich. W następstwie tego zjawiska, które nie jest obce polszczyźnie, a także językowi rosyjskiemu (SafR), nastąpiło wzmocnienie wyrażanej przez sufiks funkcji ekspresywnej bądź nabywanie tej właściwości w przypadku wyrażania funkcji kategorialnej. Proces ten dotyczy także sufiksów z postpozytywnym *-o*. W wyniku tych zmian, będących rodzajem deformacji stylistycznej, wytworzyły się takie właściwości sufiksów, które nadawały im charakter formantów antroponimicznych. Idąca w tym kierunku ewolucja funkcji była zgodna z prawem polaryzacji w języku - zachowania maksymalnej różnicy między apelatywami a antroponimami zarówno pod względem formy, jak i treści. Na produktywność sufiksów o strukturze rodzaju nijakiego wpływają dwa czynniki: pozytywny stylistyczny i negatywny geograficzny. Południowo-wschodni zasięg tych formacji sprawił, że struktury z postpozytywnym *-o* wyrażają zaledwie 7% derywatów z sufiksami prostymi.

Nazwy osobowe, wchodzące w skład rodziny słowotwórczej typów antroponimicznych, ustaliły się w następstwie derywacji antroponimicznej, która dokonywała się w dwóch płaszczyznach derywacyjnych wyznaczonych przez typy baz derywacyjnych. Są to płaszczyzny: apelatywno-onomastyczna, uwarunkowana podstawami apelatywnymi, i onomastyczna, zależna od podstaw antroponimicznych. Podstawy apelatywne wyrażone zostały przez rzeczowniki, przymiotniki i czasowniki. W skład podstaw antroponimicznych wchodzi: podstawowe postaci imion słowiańskich, imiona spoza słowiańskiego kręgu kulturowego, derywaty sufiksalne od imion słowiańskich i pozasłowiańskich oraz nazwy osobowe pochodzenia apelatywnego. W skład derywatów sufiksalnych od imion słowiańskich i pozasłowiańskich wchodzi formacje, których podstawę sufiksálną stanowią: *-b-*, *-c-*, *-cz-*, *-č-*, *-d-*; *-g-*, *-ch-*, *-k-*, *-n-*, *-r-*, *-sz-*, *-ś-*, *-t-*. Szczególną aktywność derywacyjną wykazują derywaty, określane w literaturze onomastycznej jako słowiańskie hipokorystyka imienne (RospS), oraz nazwy osobowe z podstawowym *-k-*. Rodzaje baz derywacyjnych, wyodrębnione w następstwie zastosowania kryterium

leksykalnoetymologicznego, stały się podstawą systematyki typów, pozwoliły sformułować uwagi na temat ich genezy, określić stopień regularności derywacyjnej i produktywności antroponimicznej.

Aktywne w płaszczyźnie apelatywno-onomastycznej podstawy apelatywne nawiązują do pierwotnej etymologicznie warstwy derywatów i wskazują na ich denominalny i dewerbalny charakter. Za etymologiczne *deverbativa* uznano te nazwy, które w apelatywnym typie bazy w przeważającej mierze pochodzą od podstaw czasownikowych. Etymologicznymi formacjami denominalnymi są derywaty pochodne w większości od rzeczowników i przymiotników. Charakterystyczną cechą formacji denominalnych jest większy stopień ich łączliwości z rzeczownikami własnymi, np. w derywatach z *-la*, *-ola*, *-ul*, *-ula* sięgający 70%, podczas gdy w formacjach dewerbalnych typu *-ał* udział podstaw antroponimicznych sięga 24%, *-ała* 28%, *-ało* 40%. Derywaty antroponimiczne nawiązują poprzez strukturę podstaw derywacyjnych do prymarnych konstrukcji apelatywnych. Potwierdzają tym słuszność wysuniętej przez onomastów tezy o wtórności *nomen proprium* wobec *nomen appellativum*. Etymologicznymi formacjami dewerbalnymi są derywaty z sufiksami realizowanymi w postaci podstawowego *-ł-*. Formacje sufiksalne z podstawowym *-ł-* wskazują na pochodność denominalną. Są to więc dwa ciągi przyrostków o dziedziczonych z prasłowiańszczyzny bądź powstałych w polszczyźnie na gruncie antroponimicznym, z których jeden nawiązuje do prasłowiańskich sufiksów partycypialnych *-lb*, *-la*, *-lo*, drugi do prasłowiańskich sufiksów imiennych powstałych w rezultacie nawarstwienia się na prasłowiańskie sufiksy partycypialne hipokorystyzujących sufiksów *-jb*, *-ja*. Od XV w. można zaobserwować proces zacierania się różnicy strukturalnej i etymologicznej różnych genetycznie sufiksów antroponimicznych, powodowany ich identyczną ekspresywną funkcją, wspierany zapewne zmianami w zakresie rozwoju *l* i *l'*.

Postaci antroponimicznych sufiksów ustaliły się w wyniku absorpcji morfologicznej wygłosu tematów samogłoskowych podstaw derywacyjnych przez struktury sufiksów. Wydaje się, że nastąpiło to w końcowym stadium prasłowiańszczyzny bądź w okresie wspólnoty lechickiej, najstarsze bowiem derywaty antroponimiczne od podstaw imiennych poświadczają istnienie omawianych w pracy postaci sufiksów antroponimicznych. Ostateczne rozstrzygnięcie problemu będzie możliwe po uwzględnieniu apelatywnej leksyki prasłowiań-

skiej, publikowanej w *Słowniku prasłowiańskim* (SPS), i po dokonaniu analizy słowotwórczej omawianej kategorii nazw na gruncie innych języków słowiańskich.

Aktywność derywacyjna baz antroponimicznych, właściwych wszystkim wyodrębnionym typom, określa stopień regularności słowotwórczej i produktywności antroponimicznej. W nazwach osobowych pochodnych od podstaw antroponimicznych morfemy słowotwórcze z podstawowym *-l-*, *-ł-* występują w funkcji niewątpliwych formantów antroponimicznych. Nazwy osobowe jako derywaty słowotwórcze ustalają się w płaszczyźnie onomastycznej. Występują we wszystkich okresach polszczyzny - od staropolszczyzny do końca XIX w. - równolegle do formacji pochodnych od aktywnych słowotwórczo podstaw apelatywnych. Antroponimiczny typ bazy występuje w ponad połowie derywatów określanych jako genetyczne denominativa i w blisko połowie nazw, które są etymologicznymi formacjami dewerbalnymi. W płaszczyźnie onomastycznej zachodził proces nawarstwiania się na derywaty pierwszego stopnia innych wykładników formalnych. Powstanie formacji z sufiksami rozszerzonymi w następnym etapie stworzyło podstawy do wyodrębnienia się formantów złożonych.

Wygłos podstaw derywacyjnych był wyznacznikiem postaci sufiksów, i tak np. wygłos tematów na inną samogłoskę niż *-a* oraz *-e* \leq *-ę*, jak również wygłos spółgłoskowy pozostałych podstaw apelatywnych i imiennych był przesłanką do wyodrębnienia sufiksów *-aź*, *-aźa*, *-aźo*.

Aktywność derywacyjna wyrazów podstawowych w ramach baz w powiązaniu z produktywnością sufiksów pozwoliła na ustalenie - w opozycji do przeniesień - zakresu derywatów i poszerzenia go o nazwy IV grupy klasyfikacyjnej. Zachowane w słownikach odpowiedniki apelatywne nazw grupy IV powiększają niejednokrotnie przedstawiony w *Monografiach słowotwórczych* (DorM) i w pracach poświęconych typom apelatywnym zasób wyrazów pospolitych, które w przeszłości mogły być podstawą do przeniesień onomastycznych.

O antroponimicznym charakterze formantów decydują: ich funkcja, zakres łączliwości z podstawami derywacyjnymi oraz argumenty chronologiczne. Nazwy własne osób różnią się od wyrazów pospolitych brakiem znaczenia leksykalnego i znaczenia kategoriałnego. Są więc znakami mowy, wyrazami w płaszczyźnie mówienia, w tym sensie należą do zasobu leksykalnego i podlegają ana-

lizie słowotwórczej. Wyodrębnione w pracy formanty pokrewne różnią się od formantów apelatywnych, wyrażających kategorialną funkcję semantyczną, tym, że pełnią funkcję ekspresywną. Zawierają ładunek emocjonalny i dzięki temu w procesie nazywania wyrażają intencję nazywającego o nazywanym. Funkcjonują w płaszczyźnie stylistycznej. Są niezależne od leksyki apelatywnej zaznaczają poprzez łączenie się z podstawami antroponimicznymi. Wyodrębnione sufiksy występują w funkcji formantów antroponimicznych, a nazwy utworzone za ich pomocą stanowią słowotwórczą kategorię antroponimiczną. O stylistycznej funkcji typów świadczą:

1) odapelatywne pochodzenie sufiksów, pełniących w leksyce apelatywnej funkcję ekspresywną;

2) duża aktywność derywacyjna podstaw imiennych w postaci derywatów sufiksalnych z sufiksami hipokorystyzującymi, podobnie jak apelatywnych podstaw ekspresywnych, tak werbalnych, jak i nominalnych;

3) brak wyrażania przez formanty podkategorii antroponimicznych, takich jak: patronimika, matronimika, marytonimika, nazwy odmiejscowe;

4) genetycznie odapelatywny, przezwiskowy charakter nazw, które w większości odnosiły się do środowiska wiejskiego - chłopskiego.

Powstałe w prasłowiańszczyźnie odmienne pod względem pochodzenia sufiksy w formacjach dewerbalnych z partycypialnym *-l-* i w derywatach denominalnych ze strukturalnie złożonym *-l'*- wyrażały w apelatywach różne kategorie semantyczne i pełniły wspólną funkcję ekspresywną. Ekspresywny charakter sufiksów był zawarty zarówno w partycypialnym *-l-*, jak i w denominalnym *-l'*-, które powstało jako rezultat nawarstwienia się hipokorystyzującego sufiksu *-j-* na pierwotne *-l-*. Wyodrębniony w prasłowiańszczyźnie zasób apelatywnych sufiksów pełnił zatem dwie funkcje: semantyczną i stylistyczną. Przejęte przez polszczyznę sufiksy już od okresu staropolskiego tworzą derywaty słowotwórcze w dwóch płaszczyznach języka: apelatywnej i onomastycznej, wykazując większą produktywność bądź wyjątkowość w antroponimii. W apelatywach polskich obok funkcji semantycznej - kategorialnej pełnią funkcję ekspresywną. Tworzą polskie nazwy własne osób od podstaw apelatywnych, wśród których dużą aktywność derywacyjną wykazują ekspresywizmy leksykalne. Nawiązują przez to do prymarnych struk-

tur apelatywnych. Wykazują antroponimiczny charakter, derywując nazwy własne od podstaw antroponimicznych, szczególnie od hipokorystycznych podstaw imiennych. Prymarnie apelatywne typy ze względu na ich charakter ekspresywny, który jest cechą istotną w antroponomii i różni imiona własne od wyrazów pospolitych (SmoczN, 64), stały się wtórnie antroponimiczne bądź były podstawą do tworzenia typów wyłącznie antroponimicznych. Struktury antroponimiczne, jako odapelatywne, pierwotnie wyrażały intencję, miały charakter stylistyczny nadawany im przez sufiksy, które ciążyły ku ekspresywizmom leksykalnym w funkcji podstaw słowotwórczych. Dużą ich część, szczególnie młodsze chronologicznie, do dziś odczuwamy jako ekspresywizmy.

Omówienie konstrukcji onomastycznych na tle odpowiednich typów apelatywnych prowadzi do wniosku, że derywaty antroponimiczne układają się w dwie grupy. Pierwszą grupę tworzą typy antroponimiczne takie, jak: *-ła, -źa, -źo, -el, -ela, -eł, -al, -ala, -ał, -ała, -ało, -ol, -ola, -oł, -oła, -ul, -ula, -ulo, -uła*, zbieżne z odpowiednimi typami apelatywnymi. Właściwością tej grupy typów jest wielokrotnie większa częstość ich użycie w antroponomii niż w apelatywach. Grupę drugą tworzą typy antroponimiczne nie posiadające takiej odpowiedniości. Są to: *-lo, -eła, -eł(ł)o, -uł, -i//ył, -yła, -i//yź, -i//yźa* oraz *-i//yź(ł)o, -uło*. W tej grupie występują typy, które wywodzą się z apelatywnych sufiksów prasłowiańskich, a nie znajdują potwierdzenia w apelatywach polskich: *-lo, -uł* - one pod względem pochodzenia identyfikują się z formacjami grupy pierwszej - i takie, których nie znajdujemy w zasobie apelatywów ani prasłowiańskich, ani rodzimych: *-eło, -yła, -i//yź, -i//yź(ł)o, -uło*. Przyjęcie kryterium etymologicznego przy ocenie struktur onomastycznych powoduje, że wyodrębnione sufiksy antroponimiczne określamy jako odapelatywne i wyłącznie antroponimiczne. Powstałe w następstwie ewolucji fonetycznych i morfologicznych z praindoeuropejskiego sufiksu *-lo-* apelatywne sufiksy prasłowiańskie, odziedziczone przez język polski, zaczęły występować od staropolszczyzny w charakterze formantów antroponimicznych, pełniąc przy tym równolegle - jak w przypadku *-ała* - funkcję apelatywną bądź ograniczając zakres występowania w apelatywach. Pozostałe typy zdają się przemawiać za ich wyłącznie antroponimiczną funkcją. Zatem z punktu widzenia genezy i funkcji omawiane typy antroponimiczne przedstawiają się jako prymarne a-

pelatywnie, sekundarne antroponimicznie z paralelizmem funkcji bądź wyłączością funkcji antroponimicznej oraz jako prymarne i wyłącznie antroponimiczne, powstałe w polszczyźnie na wzór typów pierwszej grupy. Odrębne miejsca zajmują formanty złożone z wygłosowym *-ski*, szczególnie *-alski*, które uznać należy pod względem genezy i funkcji za prymarne w antroponimii, sekundarne w odapelatywach.

O chronologii nazw można powiedzieć, że poza typami: *-eła* od XVI w., *-eło* i *-uło* od XIX w. pozostałe pojawiają się w staropolszczyźnie i występują, zachowując ciągłość, do wieku XIX. Wyznaczona górna granica chronologiczna podyktowana jest tym, że w wieku XIX zachodzi proces ustalania się administracyjnej postaci nazwisk, szczególnie nazwisk ludowych. Dlatego dokumentacja urzędowa z tego czasu zawiera bogaty, prawie kompletny, wykaz potocznych postaci antroponimów. Z tego też okresu pochodzi najwięcej cytatów. Trudno wnioskować o natężeniu typów w poszczególnych wiekach, ponieważ źródła nie muszą oddawać stanu faktycznego. Luki materiałowe mogą również wynikać z braku kompletnych źródeł, złego ich zachowania, jak i znacznych trudności w dotarciu do nich. Od staropolszczyzny obserwujemy proces narastania się na struktury z sufiksami prostymi innych sufiksów. W dobie średniopolskiej i nowopolskiej pojawiają się struktury wielosufiksalne, które są rezultatem dalszego nakładania się na już istniejące formacje rozszerzone innych wykładników formalnych. Od wieku XVI zaczynają występować formacje rozszerzone z sufiksem *-ski* ze wszystkimi jego odmianami morfologicznymi. Produktywność sufiksu, jego modelowa funkcja, spowodowana faktami pozajęzykowymi, była przyczyną wyodrębniania się od XVI w. formantów złożonych w składzie *-l-*, *-ł-* + (*-ow/-ew*, *-in*)*ski*, szczególnie formantu *-alski*. Przyczyn występowania formacji rozszerzonych upatrywałbym z jednej strony w dążności języka do wzbogacenia za pomocą słowotwórstwa zasobu leksykalnego, z drugiej zaś - dotyczy to szczególnie formacji z sufiksem *-ski* - w tendencji onomastycznej do modelowości, schematu nazewniczego.

Geografia typów, poza sufiksami z postpozytywnym *-o*, wskazuje na ich ogólnopolski charakter. Nie stwierdzono tu wyraźnych przeciwstawień w zakresie lokalizacji poszczególnych typów. Zarysowała się natomiast dość wyraźna różnica frekwencyjna. Formacje proste z sufiksami stopnia podstawowego są znacznie częstsze na południu

Polski, natomiast w części północnej częstsze są formacje rozszerzone z sufiksem *-ski* (mapy 1-12). Stan ten ma podłoże regionalne - mazowieckie i, jak już wspominaliśmy, jego dolna granica chronologiczna przypada na wiek XVI. Wiązać go należy z faktami pozajęzykowymi, tzn. podniesieniem do rangi szlacheckiej średniozamożnej ludności w celu związania Mazowsza z Koroną. Wówczas to wyniesiony ze staropolszczyzny typ nazwiska odmiejscowego ze względów społecznych zaczyna pełnić rolę modelu nazewniczego, staje się częsty na Mazowszu i tak ekspansywny, że obejmuje również dzielnice przyległe, szczególnie położone na północy i zachodzie od centrum kształtowania się tego typu struktur rozszerzonych. Formacje proste z postpozytywnym *-o* notowane są w południowym i wschodnim obszarze Polski. Południowo-wschodni obszar, co wynika również z badań przeprowadzonych przez Z. Kurzową (Kurcz P, 133), byłby najbardziej wysuniętym na północ i zachód terenem zwartości typów męskich z samogłoską rodzaju nijakiego.

Praca jest propozycją rozwiązań merytorycznych i technicznych, opartą na możliwie bogatym materiale, który można uzupełniać i porównywać z innymi tego rodzaju ujęciami, dotyczącymi typu lub rodzin typów antroponimicznych. Jej zadaniem nie było rozstrzyganie jednostkowych aktów nazewniczych, lecz wskazanie kierunków rozwoju omawianych kategorii morfologicznych oraz uchwycenie zasad i mechanizmów ich funkcjonowania w języku.

SKRÓTY ŹRÓDEŁ, OPRACOWAŃ ORAZ SYMBOLE

- * - forma zrekonstruowana lub nie odczytana, por. SSNO
- Ź - miesza się, spływa się
- / - stosuje się w przypadku podwójnej możliwości interpretacji sufiksu, np. *-ic/z*
- ← - pochodzi
- - przechodzi
- ? - oznacza hasło wątpliwie odczytane, por. SSNO
- = - równa się, tyle samo co
- ACC - *Album candidissime confraternitatis, Sacratissimi scapularis B.M.W.*, Łowicz 1724, rękopis - rkp, powiat - pow. Łow - Łowicz
- AGKiel - K. Dejna, *Atlas gwarowy województwa kieleckiego*, Łódź 1962-1968
- al. - alias
- AM - *Akta stanu cywilnego parafii rzymskokatolickich... Akta urodzin, małżeństw, zgonów*
 Wojewódzkie Archiwum Państwowe - WAP w Bydgoszczy. Zespół. *Akta metrykalne parafii rzymskokatolickich*, rkp, pow. Brd - Brodnica, par.: Bob - Bobrowo, Brd, BrzP - Brzozie Polskie, Jab - Jabłonowo, Osk - Osiek; pow. Byd - Bydgoszcz, par.: Byd, Dób - Dóbrcz, For - Fordon, Kor - Koronowo, NDąk - Nowa Dąbrówka, Osl - Osielsk, Sam - Samsieczno, SolK - Solec Kujawski, Śls - Ślesin, Włk - Włóki, Wtl - Wtelno, Żoł - Żołędowo; pow. Chj - Chojnice, par.: Chj, CzsChj - Czersk Chojnicki, Kłd - Kłodawa, Leś - Leśno, Lch - Lichnowy, Ogl - Ogorzeliny; pow. Grz - Grudziądz, par.: Łas - Łasin; pow. Lin - Lipno, par.: Bow - Bobrowniki, Chł - Chełmica, Cch - Ciechocin, Czn - Czernikowo, Czar - Czarne, Dor - Dobrzejewice, Dzi - Działyn, Gch - Grochowalsk, Jat - Jastrzębie, Kar - Karnkowo, Kik - Kikoł, Lin, Łąż - Łążyń, Maz - Mazowsze, Mok - Mokowo, Nog - Nowogród, Ose - Osiek, Osw - Ostrowite, Sum - Sumin, Tłw - Tłuchowo, Wlg - Wielgie, Wol

- Wola, Zad - Zaduszniki; pow. Nsz - Nieszawa, par.: Bąd - Bądkowo, Brn - Broniewo, Bro - Broniszewo, Brs - Bronisław, Byc - Byczyna, Byt - Bytoń, Kok - Koneck, KolW - Kościelna Wieś, Krz - Krzywosądz, Lun - Lubanie, Łok - Łowiczek, Mąk - Mąkoszyn, Orl - Orle, Osc - Osęciny, Poł - Połajewo, Raz - Radziejów, Sad - Sadlno, Sęd - Sędzin, Sin - Sinarzewo, Słń - Słońsk, Słż - Służewo, Str - Straszewo, Zbr - Zbrachlin; pow. i par. PtkK - Piotrków Kujawski; pow. i par. RdzCh - Radzyń Chełmiński; pow. Ryp - Rypin, par.: Chr - Chrostkowo, Doń - Dobrzyń, Dul - Dulsk, Łum - Łukomie, Płn - Płonne, RakD - Radziki Duże, Ram - Radomin, Rog - Rogowo, Róż - Róże, Ryp, Sał - Sadłowo, Skr - Skrwilno, Stg - Strzygi, Swd - Świdziebnia, Trb - Trąbin, Żał - Żałe; pow. SępK - Sępólno Krajeńskie, par. Węc - Więcbork; pow. Szb - Szubin, par.: Chm - Chomętowo, Kcn - Kcynia, Szb; pow. Śwc - Świecie, par.: Grc - Gruczno, Jeż - Jeżewo, Luw - Lubiewo, Now - Nowe, Pch - Płochocin, Prz - Przysiersk, Pżk - Pieniążkowo, Ser - Serock, Śwk - Świekatowo, Top - Topólno, Wał - Wałdowo; pow. Tch - Tuchola, par.: Gos - Gostycyn, Jel - Jelencz, Rac - Raciąż, Ślw - Śliwice, Wrz - Wierzchucin; pow. Wąb - Wąbrzeźno, par. Lis - Lisewo; pow. Włc - Włocławek, par.: Bon - Boniewo, Brck - Brześć Kujawski, Chc - Chocień - Chd - Chodecz, Dąb - Dąbie, Grb - Grabkowo, Kłb - Kłobia, Kłk - Kłóbka, Kłt - Kłótno, Kow - Kowal, Ksz - Kruszyn, Leń - Lubień, Lur - Lubraniec, Prd - Przedecz, Smł - Smiałowice, Wnc - Wieniec, Wis - Wistka, Włc, Zgł - Zgłowiączka

WAP w Płocku, rkp, pow. Gon - Gostynin, par.: Błt - Białotarsk, Czm - Czermno, Dob - Dobrzyków, Dun - Duninów, Gon, Pac - Pacyna; pow. Lin, par. WołS - Wola Stara; pow. Płc - Płock, par.: Bąd - Bądkowo, Bls - Bielsk, Blw - Blichowo, Bła - Biała, Bod - Bodzanów, Boł - Bonisław, Brw - Brwilno, Bul - Bulkowo, Cac - Ciachcin, Drb - Drobin, Dan - Daniszewo, Gór - Góra, Iml - Imielnia, Jem - Jemielnica, Kob - Kobylniki, Łęg, Prb - Proboszczewice, Ran - Radzanowo, Rok - Rokicie, Rot - Rogotwórsk, Seń - Siecień, Sik - Sikórz, Słp - Słupno, Stb - Starożreby, Śwn - Święcieniec, Trp - Trzepowo, Woż - Woźniki, Wyd - Wyszogród, Zag - Zagroba, Zak - Zakrzewo; pow. Srp - Sierpc, par.: Beń - Biezuń, Bor

- Borkowo, Boż - Bożewo, Czm, Dob - Dobrzyków, Dun - Duni-
nów, Gol - Goleszyn, Goz - Gozdowo, Gój - Gójsk, Grd - Gra-
dzanowo, Jeż - Jeżewo, Krj - Krajkowo, Kur - Kurowo, Kzb -
Koziebrody, Lig - Ligowo, Lut - Lutocin, Łum - Łukomie, Ran
- Radzanowo

Źródła nie opracowane, pozostające w zbiorach parafialnych
poza zasięgiem informacji archiwistycznej, rkp. pow. Brd,
par. Lid - Lidzbark; pow. Bzn - Brzeziny; pow. Czt - Czę-
stochowa, par. Stw - Strawczyn; pow. Koc. - Końskie, par.
Lip - Lipa; pow. Kut - Kutno, par. Daw - Dąbrowice; pow.
Łęc - Łęczycza, par.: AlkŁdz - Aleksandrów Łódzki, Sied - Sie-
dlec, Tum, Zgr - Zgierz; pow., par. Łow; pow. PtkT - Piotr-
ków Trybunalski, par.: PtkT, Wit - Witów; pow. Ras - Radom-
sko, par.: LgtW - Lgota Wielka, Ras; pow. RawM - Rawa Mazo-
wiecka, par. BłaR - Biała Rawska; pow. Srd - Sieradz, par.:
Brk - Brzyków, Dłt - Dłutów, Łak - Łask

- AN - *Skorowidz do akt notarialnych Rejenta Dobrzelewskiego*
WAP w Piotrkowie Trybunalskim, rkp. pow. PtkT
- ANR - *Skorowidz do akt notarialnych po Rejencie Dębskim*
WAP w Piotrkowie Trybunalskim; rkp, pow. PtkT
- ap. - appellativum
- ASStp - M. A r c t, *Słownik staropolski*, Warszawa 1914
- augm. - augmentativum
- AW - *Akta włościańskie*
WAP w Płocku. Zespół. Komisja Wojewódzka i Rząd Guber-
nialny w Płocku 1816-1866, rkp, pow. Puł - Pułtusk, par.:
Bos - Bossewa, GłdS - Gładczyn Szlachecki, Gók - Górki, Łub
- Łubienica, Nes - Niestępowo, Płw - Płoniawy, Pok - Po-
krzywnica, Ptc - Przetycz, Ryb - Rybenko, Rzw - Rzechowo,
Zat - Zatory
- BenĀ - J. B e n e š, *O českých příjmeních*, Praha 1962
- błr. - białoruski
- BM - *Księga Bractwa Maryjnego*, Widawa 1718-1798, rkp
- BorD - H. B o r e k, *Diachroniczne i synchroniczne klasyfikacje*
nazwisk polskich, "Z polskich studiów slawistycznych" 1978,
seria V, s. 447-455
- BorN - H. B o r e k, *Dawne nazwiska bytomian na -ski*, "Zeszyty
Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu" 1975, seria A,
Filologia Polska XIII, s. 19-21.

- Borz - H. B o r e k, *Zachodniosłowiańskie nazwy toponimiczne z formantem -bn-*, Wrocław 1968
- BrezG - E. B r e z a, *Sposoby germanizacji antroponomów polskich na Pomorzu*, [w:] *Nazewnictwo obszarów językowo mieszanych*, Wrocław 1981, s. 107-115
- BrezN - E. B r e z a, *Nazwy osobowe z sufiksem -sz, -s, -ś po spółgłosce w języku polskim*, "Slavia Occidentalis" XXXV, 1978, s. 15-25
- BrezO - E. B r e z a, *Niektóre nazwy osobowe z sufiksami -bn-, -bn- w języku polskim*, "Prace Filologiczne" XXIX, 1979, s. 7-16
- BrezP - E. B r e z a, *Pochodzenie prądomków szlachty Pomorza Gdańskiego*, Gdańsk 1978
- BrezS - E. B r e z a, *Polskie nazwy osobowe z sufiksem -j-*, "Onomastica" XXVI, 1981, s. 183-201
- BrezT - E. B r e z a, *Nazwiska typu Kaczorowski: Kaczor, Urbanowski: Urban na Pomorzu Gdańskim*, "Gdańskie Studia Językoznawcze" III, 1983, s. 27-74
- BrezZ - E. B r e z a, *Pochodzenie nazwiska Sychta i innych zakończonych przyrostkiem -ta*, "Z polskich studiów slawistycznych" 1978, seria 5, s. 457-462
- BrugG II, 1 - K. B r u g m a n n, *Kurze vergleichende Grammatik der indogermanischen Sprachen*, Strassburg 1902-1904
- BSE - A. B r ü c k n e r, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Warszawa 1957
- BSN - H. B o r e k, U. S z u m s k a, *Nazwiska mieszkańców Bytomia od końca XVI wieku do roku 1740*, Warszawa 1976
- BubN - J. B u b a k, *Nazwiska ludności dawnego starostwa nowotarskiego*, cz. 1-2, Wrocław 1970-1971, pow. NTrg - Nowy Targ
- BysN - J. S. B y s t r o Ń, *Nazwiska polskie*, Lwów 1936
- cf. - confer
- ChludB - J. C h l u d z i ń s k a-Ś w i ą t e c k a, *Budowa słowotwórcza rzeczowników w gwarach Warmii i Mazur*, "Prace Filologiczne" XXII, 1972, s. 160-288
- ChPS - *Chłop i sprawa chłopska w powstaniu styczniowym. Materiały z terenu guberni radomskiej*, Wrocław 1962, pow.: Grj - Grójec, Klc - Kielce, Rad - Radom, San - Sandomierz
- Cn - G. C n a p i i, *Thesaurus polono-latino-graecus*, Cracoviae 1643
- CyrH - W. C y r a n, *Słowotwórczość historyczna a słowotwórczość*

współczesne i słowotwórstwo gwarowe, "Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego" XXVII, 1981, s. 23-28

- CyrS - W. C y r a n, *Słownik gwar w okolicach Siedlec*, maszynopis
- CyrT - W. C y r a n, *Tendencje słowotwórcze w gwarach polskich*, Łódź 1977
- czes. - czeski
- częstot. - częstotliwy
- DejD - K. D e j n a, *Dialekty polskie*, Wrocław 1973
- DejS - K. D e j n a, *Słownictwo ludowe z terenu byłych województw kieleckiego i łódzkiego*, "Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego", A-B, XX, 1974, s. 189-277, C-D, XXI, 1975, s. 135-290, E-J, XXII, 1976, s. 135-268, K, XXIII, 1977, s. 147-290, L-M, XXIV, 1978, s. 149-274, N-Ó, XXV, 1979, s. 123-276, Pa-Por, XXVI, 1980, s. 177-257, Pos-R, XXVII, 1981, s. 129-281
- DejSK - kartoteka *Słownictwa ludowego z terenu byłych województw kieleckiego i łódzkiego* K. D e j n y, Katedra Historii Języka Polskiego i Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Łódzkiego
- DemS - B. D e m b o w s k i, *Słownik gwary podhalańskiej*, "Sprawozdania Komisji Językowej Akademii Umiejętności" V, 1894, s. 339-444
- DG - *Dokumentacja geograficzna. Podziały administracyjne Królestwa Polskiego w okresie 1815-1918*, oprac.: z. 4 - W. Trzebiński (tekst), z. 4a - A. Borkiewicz (mapy), Warszawa 1956
- DG I - *Dokumentacja geograficzna. Niemieckie podziały administracyjne ziem polskich w okresie 1815-1945*, z. 9, oprac. W. Trzebiński, Warszawa 1955
- dial. - dialektalny
- d.-niem. - dolnoniemiecki
- DobG - W. D o b r z y ń s k i, *Gwary powiatu niemodlińskiego*, cz. 2, *Morfologia. Teksty gwarowe*, Wrocław 1967
- DorM - W. D o r o s z e w s k i, *Monografie słowotwórcze II. Formacje z podstawowym -l- w części sufiksальной*, "Prace Filologiczne" XIV, 1929, s. 34-85
- DorM I - W. D o r o s z e w s k i, *Monografie słowotwórcze. Formacje z podstawowym -k- w części sufiksальной*, "Prace Filologiczne" XIII, 1928, s. 1-261
- dziec. - dziecięcy

- eksp. - ekspresywny
- f. - femininum
- fl. - fleksyjny - forma przypadków zależnych
- GaerG - H. G a e r t n e r, *Gramatyka współczesnego języka polskiego*, cz. 3, *Słowotwórstwo*, Lwów 1934
- Gała - S. G a ł a, *Przeniesienia, derywaty, powielenia w antroponimii polskiej*, "Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego" XXVI, 1980, s. 41-47
- GałaD - S. G a ł a, *W sprawie językowej definicji nazw osobowych*, "Onomastica" XXVI, 1981, s. 41-51
- GałaG - S. G a ł a, *Geneza i funkcja antroponimicznych formantów -ał, -ała, -ało*, "Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego" XXVIII, 1982/1983 (wyd. 1983), s. 21-32
- GałaK - S. G a ł a, *Kategorie semantyczne a odmiany stylistyczne w antroponimii*, "Onomastica" XXVIII, 1983, s. 105-133
- GałaNP - S. G a ł a, *Nazwiska i przezwiska ludności byłego powiatu piotrkowskiego*, cz. 2, maszynopis rozprawy doktorskiej
- GałaP - S. G a ł a, *Słowotwórstwo polskich nazw osobowych z formantami -ał, -ała, -ało*, "Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego" XXV, 1979, s. 41-57
- GałaS - S. G a ł a, *Słowotwórstwo nazwisk i przezwisk ludności byłego powiatu piotrkowskiego*, "Studia Językoznawcze" IV, 1979, s. 43-87
- GałaT - S. G a ł a, *Produktywne typy antroponimiczne*, "Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego" XXIV, 1978, s. 39-53
- g.-łuż. - górnołużycy
- GobG - P. G o ł ą b, *Gwara Schoźni i okolicy*, Wrocław 1955
- Goła - T. G o ł ę b i o w s k a, *Antroponimia Orawy*, "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego" 1971, *Prace Językoznawcze* 34
- Got - M. G o t t s c h a l d, *Deutsche Namenkunde*, Berlin 1942
- Górnd - H. G ó r n o w i c z, *Dialekt malborski*, t. 2, z. 1, 2, Gdańsk 1974
- Górnm - H. G ó r n o w i c z, *Materiały antroponimiczne z Powiśla Gdańskiego*, maszynopis
- Górnn - H. G ó r n o w i c z, *Nazwiska ludności autochtonicznej Powiśla*, "Rocznik Gdański" XX/XXI, 1960/1961 (wyd. 1961), s. 163-184

- GórnR - H. G ó r n o w i c z, *Rodowe nazwy miejscowe Mazur i Warmii*, "Komunikaty Mazursko-Warmińskie" 1965, z. 2, s. 197-228
- GórnZ - H. G ó r n o w i c z, *Zniemczone nazwiska polskie na emen-tarzu w Brętowie*, "Rocznik Gdański" XXVIII, 1969, s. 166
- grec. - grecki
- GrodZ - E. G r o d z i ń s k i, *Zarys ogólnej teorii imion własnych*, Warszawa 1973
- GrzegS - R. G r z e g o r c z y k o w a, J. P u z y n i n a, *Słowo-twórstwo współczesnego języka polskiego*, Warszawa 1979
- GrzybN - S. G r z y b o w s k i, *Nazwisko i jego stałość w dawnym prawie polskim*, "Onomastica" III, 1957, s. 485-514.
- gw. - gwarowy z okolic Piotrkowa Trybunalskiego, znany autorowi pracy
- hebr. - hebrajski
- hypoc. - hypocoristicum
- HP - *Historia Polski*, red. S. Kieniewicz, W. Kula, t. 2, cz. 4, mapy, Warszawa 1960
- HrinS - B. D. H r i n c z e n k o, *Słownik ukraińskojęzycznej mowy*, t. 1-4, Kyjów 1907-1909
- ie. - indoeuropejski
- im. - imię
- iter. - iterativum
- KalP - P. K a l i n a, *Podręczny słownik niemiecko-polski*, Warszawa 1964
- KamN - M. K a m i ń s k a, *Nazwiska i przezwiska ludności wieś-niaczej w Łowickiem*, "Onomastica" IV, 1958, s. 79-120
- KarA - M. K a r a ś, *Antroponimiczny sufiks -ur, -ura w języku polskim*, "Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego" 1970, Prace Językoznawcze, z. 29, s. 17-31
- KarN - M. K a r a ś, *Nazwy własne i ich klasyfikacje (nazwy oso-bowe)*, "Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego" XXX, 1972, s. 103-150
- KarP - M. K a r a ś, *Polskie dialekty Orawy, cz. I, Fonologia i fonetyka*, Kraków 1965
- KarS - M. K a r a ś, *Słowiańskie sufiksy antroponimiczne -c, -j, -n*, "Sprawozdania z Posiedzeń Naukowych Oddziału Krakowskiego Polskiej Akademii Nauk" XI/2, 1967 (wyd. 1968), s. 659-662
- kasz. - kaszubski
- KatS - Z. K o w a l i k-K a l e t a, *Staropolskie nazwy osobowe motywowane przez nazwy miejscowe*, Wrocław 1981

- KlemG - Z. K l e m e n s i e w i c z, T. L e h r-S p ł a w i ń s k i, S. U r b a ń c z y k, *Gramatyka historyczna języka polskiego*, Warszawa 1964
- KlichN - E. K l i c h, *Narzecze wsi Borki Nizińskie*, Kraków 1919
- KowF - A. K o w a l s k a, *Formacje z sufiksem -ula w gwarach polskich*, [w:] *Studia linguistica Polono-Jugoslavica II*, Skopje 1982, s. 69-76
- KowZ I, II - A. K o w a l s k a, *Zróżnicowanie słowotwórcze gwar Mazowsza i Podlasia*, t. 1, *Atlas*, cz. 1, *Mapy (1-100)*, cz. 2, *Wykazy i komentarze do map*, 1975, t. 2, *Atlas*, cz. 1, *Mapy (101-200)*, cz. 2, *Wykazy i komentarze do map*, Wrocław 1979
- Koz I, II - S. D. K o z i e r o w s k i, *Nazwiska, przeczyska, przydomki, imiona polskie niektórych typów słowotwórczych. Księga rodzaju ludu polskiego*, cz. 1, Poznań 1938, cz. 2, z. 1, Poznań 1948
- KozP - S. K o z i e r o w s k i, *Pierwotne osiedlenie wielkopolsko-śląskiego pogranicza między Obrą i Odrą a Wartą i Bobrem w świetle nazw geograficznych*, cz. 2, "Slavia Occidentalis" VIII, 1929, s. 231-391
- KozR - materiały S. K o z i e r o w s k i e g o, *Nazwiska, przeczyska, przydomki, imiona polskie niektórych typów słowotwórczych. Księga rodzaju ludu polskiego*, cz. 1, wersja brulionowa przed rokiem 1938, bruliony 1-31, rkp
Archiwum Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Poznaniu. pow. ŚrdW - Środa Wielkopolska
- KSW I, II - *Księgi sądowe wiejskie*, t. 1-2, wyd. B. Ulanowski, [w:] *Stara rodzime prawa polskiego pomniki*, t. 11-12, Kraków 1921
- KucN - M. K u c a ł a, *Co już jest, a co jeszcze nie jest nazwą własną*, "Onomastica" XII, 1967, s. 153-161
- KucS - M. K u c a ł a, *Porównawczy słownik trzech wsi małopolskich*, Wrocław 1957
- KurzP - Z. K u r z o w a, *Polskie rzeczowniki męskie na -o na tle słowiańskim*, "Prace Komisji Językoznawstwa PAN" 1970, nr 26
- KurzS - Z. K u r z o w a, *Staropolskie nazwy osobowe na -o*, "Onomastica" XII, 1967, s. 177-231
- L - S. B. L i n d e, *Słownik języka polskiego*, t. 1-6, Lwów 1854-1860
- LabS - A. T. a b u d a, *Słowniczek kaszubski*, Warszawa 1960

- LCh - W. N. T r e p k a, *Liber generationis plebanorum* ("*Liber chanorum*"), cz. 1-2, Wrocław 1963
- LIC - *Liber inscribendorum ad confraterium angelorum custodum*, Łowicz 1724, rkp
- LMP - *Lustracje i opisy miasta Poznania z XVI-XVIII wieku*, przygotował do druku M. J. Mika, Poznań 1960, pow. Pzn - Poznań
- LubO - W. L u b a ś, *Onomastyka w systemie językowym (na przykładach słowińskich)*, "Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach", 1973, nr 35, Prace Językoznawcze II, s. 7-25
- LWkrk I, II - *Lustracja województwa krakowskiego 1564*, wyd. J. Małecki, cz. 1, Warszawa 1962, cz. 2, Warszawa 1964 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Małopolska)
- LWkrk 1 - *Lustracja województwa krakowskiego 1765, Powiaty: sądecki, szczyrzycki, biecki, cząchowski oraz księstwa: zatorskie i oświęcimskie*, wyd. A. Falniowska-Gradowska, Kraków 1973 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Małopolska)
- LWkrkI - *Lustracja województwa krakowskiego 1789*, indeksy do cz. 1, 2, Wrocław 1963
- LWL - *Lustracja województwa lubelskiego 1565*, wyd. A. Wyczański, Wrocław 1959 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Małopolska)
- LWL 1 - *Lustracja województwa lubelskiego 1661*, wyd. H. Oprawko, K. Schuster, Warszawa 1962 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Małopolska)
- LWM 1 - *Lustracja województwa mazowieckiego 1617-1620*, cz. 1, wyd. A. Wawrzyńczyk, Wrocław 1968 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Mazowsze)
- LWMCh - *Lustracja województw malborskiego i chełmińskiego 1565*, wyd. S. Hoszowski, Gdańsk 1961 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Prusy Królewskie)
- LWMCh 1 - *Lustracja województwa malborskiego i chełmińskiego 1570*, wyd. S. Hoszowski, Gdańsk 1962 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Prusy Królewskie)
- LWMI - *Lustracja województwa mazowieckiego 1565*, indeksy do cz. 1, 2, Warszawa 1971 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Mazowsze)
- LWPK - *Lustracja województw Prus Królewskich 1624 z fragmentem lustracji 1615 roku*, wyd. S. Hoszowski, Gdańsk 1967 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Prusy Królewskie)

- LWPłc - *Lustracje województwa płockiego 1565-1789*, wyd. A. Sucheni-Grabowska, S. M. Szacherska, Warszawa 1965 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Mazowsze)
- LWPod - *Lustracje województwa podlaskiego 1570 i 1576*, wyd. J. Topolski, J. Wiśniewski, Wrocław 1959 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Podlasie)
- LWPom - *Lustracja województwa pomorskiego 1565*, wyd. S. Hoszowski, Gdańsk 1961 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Prusy Królewskie)
- LWR - *Lustracje województwa rawskiego 1564 i 1570*, wyd. Z. Kędzierska, Warszawa 1959 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Mazowsze)
- LWR 1 - *Lustracja województwa rawskiego XVII wieku*, wyd. Z. Kędzierska, Wrocław 1965 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Mazowsze)
- LWR 2 - *Lustracja województwa rawskiego 1789*, wyd. Z. Kędzierska, Wrocław 1971 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Mazowsze)
- LWRus I, II, III - *Lustracja województwa ruskiego 1661-1665*, cz. 1, wyd. K. Arłamowski i W. Kaput, Wrocław 1970, cz. 2, wyd. E. i K. Arłamowscy, Wrocław 1974, cz. 3, wyd. E. i K. Arłamowscy, Wrocław 1976 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Ziemie Ruskie)
- LWS - *Lustracja województwa sandomierskiego 1564-1565*, wyd. W. Ochmański, Wrocław 1963 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Małopolska)
- LWS I - *Lustracja województwa sandomierskiego 1660-1664*, cz. 1, wyd. H. Oprawko, K. Schuster, Kraków 1971 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Małopolska)
- LWSI - *Lustracja województwa sandomierskiego 1789*, indeksy do cz. 1-3, Wrocław 1971 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Małopolska)
- LWVK I, II, III - *Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1628-1632* cz. 1, *Województwa: poznańskie i kaliskie*, wyd. Z. Guldon, Wrocław 1967, cz. 2, *Województwo sieradzkie*, wyd. Z. Guldon, Wrocław 1969, cz. 3, *Województwa: łęczyckie, brzeskokujawskie, inowrocławskie i ziemia dobrzyńska*, wyd. Z. Guldon, Bydgoszcz 1967 (Lustracje Dóbr Królewskich XVI-XVIII Wieku. Wielkopolska)

- LWWKI - *Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich* 1564-
-1565, indeksy do cz. 1, 2, Bydgoszcz 1964 (*Lustracje Dóbr
Królewskich XVI-XVIII Wieku. Wielkopolska i Kujawy*)
- łc. - łaciński
- ŁośG - J. Ł o ś, *Gramatyka polska*, cz. 2, *Słowotwórstwo*, Lwów
1925
- mac. - macedoński
- MachE - V. M a c h e k, *Etymologický slovník jazyka českého*, Pra-
ha 1971
- MAGP - *Mały atlas gwar polskich*, t. 1-12, Wrocław 1957-1970
- MakS - J. M a c i e j e w s k i, *Słownik chełmińsko-dobrzyński
(Siemoń, Dulsk)*, Toruń 1969
- MalB - M. M a l e c, *Budowa morfologiczna staropolskich złożonych
imion osobowych*, Wrocław 1971
- MalS - M. M a l e c, *Staropolskie skrócone nazwy osobowe od i-
mion dwuczłonowych*, Wrocław 1982
- MarR - T. M a r e t i ć, "Rad Jugoslavenske akademije znanosti i
umjetnosti" (Zagreb) LXXXII, 1867, s. 101
- MatP - J. M a t u s z e w s k i, *Polskie nazwisko szlacheckie*,
Łódź 1975
- MatS - J. M a t u s z e w s k i, *Spis ludności parafii Szubin z
1766 roku*, "Studia i Materiały do Dziejów Wielkopolski i
Pomorza", 1960, t. 11, s. 355-444, pow. Szb
- MączL - J. M ą c z y ń s k i, *Lexicon latino-polonicum*, Regiomon-
ti 1564
- MączN - J. M ą c z y ń s k i, *Nazwiska łodzian (XV-XIX wiek)*, Łódź
1970
- MChW I, II, III - *Materiały do dziejów chłopca wielkopolskiego w drugiej po-
łowie XVIII wieku*, wyd. J. Deresiewicz, t. 1, *Województwo
poznańskie*, Wrocław 1956, pow.: Koś - Kościan, Pzn, Wac -
Wałcz, ZWw - ziemia wschowska; t. 2, *Województwo gnieź-
nieńskie*, Wrocław 1956, pow.: Gnz - Gniezno, Kcn, Nak
- Nakło; t. 3, *Województwo kaliskie*, Wrocław 1957, pow.:
Kon - Konin, Pyz - Pyzdry, [w:] *Materiały do dziejów
wsi polskiej*, red. S. Arnold, seria 3, *Inwentarze dóbr
ziemskich*
- MDU - *Materiały do dziejów wstążczenia w Królestwie Polskim*,
Wrocław 1961, seria 2, *Materiały źródłowe do dziejów pol-
skich walk narodowowyzwoleńczych*, t. 6, pow.: PtkT, Bzn

- mhd. - mittelhochdeutsch, czyli średnio-wysoko-niemiecki
- MSGP - kartoteka *Słownika gwar polskich*, Instytut Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
- MSJP - *Mały słownik języka polskiego*, red. S. Skorupska, H. Auder-ska, Z. Łempicka, Warszawa 1968
- myśl. - myśliwski
- n.et. - nazwa etniczna
- NiecM - F. N i e c k u l a, *Polskie nazwy miejscowe z sufiksem -j*, "Rozprawy Komisji Językowej Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego" V, 1965, s. 65-147
- NiecN - F. N i e c k u l a, *Nazwy miejscowe z sufiksami -ov-, -in-na obszarze Wielkopolski i Małopolski*, Wrocław 1971
- NiecP - F. N i e c k u l a, *Pochodzenie i znaczenie nazwy Biecz*, [w:] *Biecz*, *Studia historyczne*, Wrocław 1963, s. 27-33
- nied. - niedokonany
- niem. - niemiecki
- nieod. - nieodmienny
- n.m. - nazwa miejscowa
- n.o. - nazwa osobowa
- n.wł. - nazwa własna
- nz. - nazwisko
- ObrT - A. O b r ę b s k a, *Technika spieszczeń w dzisiejszej pol-szczyźnie*, "Język Polski" XIV, 1929, s. 65-71
- ogpol. - ogólnopolski
- OtrębG - J. O t r ę b s k i, *Gramatyka języka litewskiego*, t. 1-3, Warszawa 1958-1965
- OtrębJ - J. O t r ę b s k i, *Jagiełło*, [w:] *Rakstu krājums velti-jums akademikim profesoram dr Jōnim Endzelinam vina 85 dzī-ves un 65 darba gadu atcerei*, Riga 1959, s. 211-214
- par. - parafia
- PawG - E. P a w ł o w s k i, *Gwara podegrodzka*, Wrocław 1955
- PEB - *Podręczna encyklopedia biblijna*, red. E. Dąbrowski, t. 1-2, Poznań 1959
- peior. - peiorativum
- PetN - J. P e t r, *Niezłożone formy przyniotników w historii i dialektach języka polskiego*, Wrocław 1969
- pl.t. - plurale tantum
- PlutD - F. P l u t a, *Dialekt głogowiecki*, cz. 2, *Słowotwórstwo, fleksja, teksty gwarowe*, Wrocław 1964

- PlutS - F. P l u t a, *Słownictwo Dzierżysławic w powiecie prudnickim*, Wrocław 1973
- płn. - północny
- pog. - pogardliwie
- pol. - polski
- por. - porównaj
- pot. - potoczny, znany autorowi pracy
- pow. - powiat
- prus. - pruski
- przen. - przenośnie
- przym. - przymiotnik
- przys. - przysłówki
- PSJČ - *Průručni slovník jazyka českého*, dil. 1-8, Praha 1935-1957
- psł. - prasłowiański
- PukZ - H. P u k ó w n a, *Zawołania zwierząt domowych na ziemi chełmińskiej*, "Zeszyty Naukowe" Wydziału Humanistycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Gdańsku II, 1962, s. 177-201
- pz. - przezwisko
- RBK - *Registr bractwa kowalskiego (w Bolesławcu nad Prosną)*, cz. 1-9 (1582-1836), rkp, pow. Wln - Wieluń
- RospK - S. R o s p o n d, *Struktura i klasyfikacja nazwiska słowiańskiego na podstawie Słownika nazwisk śląskich*, "Rozprawy Komisji Językowej Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego" V, 1965, s. 9-63
- RospN - S. R o s p o n d, *Stratygrafia słowiańskich nazw miejscowych*, t. 1-2, Wrocław 1974-1976
- RospO - S. R o s p o n d, *O nazwiskach na -ski*, "Poradnik Językowy" 1966, nr 1, s. 1-12
- RospS - S. R o s p o n d, *Słowiańskie hipokorystyka imienne typu Rasz, Rach, Rał itp.* Komunikat, "Sprawozdania Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego" XVIII, 1963, (wyd. 1964), A, s. 44-52
- RospSNS - S. R o s p o n d, *Słownik nazwisk śląskich*, cz. 1, A-F, cz. 2, G-K, Wrocław 1967, 1973
- RospSNSK - kartoteka *Słownika nazwisk śląskich* S. R o s p o n d a, Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Wrocławskiego
- RospW - S. R o s p o n d, *Skąd pochodził Wit Stwosz czy Stosz?*, "Język Polski" XLIII, 1963, s. 4-13

- RedS - J. K. R e d' k o, *Současni ukrajinski prizwyszca*, Kyjiv 1966
- rkp. - rękopis
- rosyj. - rosyjski
- rub. - rubaszny
- rum. - rumuński
- RymP - K. R y m u t, *Słowotwórstwo polskich patronimicznych nazw miejscowych z przyrostkiem *-(ov)itjo- na tle zachodnio-słowiańskim*, Wrocław 1973
- SafR - H. S a f a r e w i c z o w a, *Rzeczowniki na -a i na -o rodzaju męskiego w językach polskim i rosyjskim*, [w:] *Studia linguistica in honorem Thaddei Lehr-Splawinski*, b.m.w. 1963, s. 143-151
- SCh - *Supliki chłopskie XVIII wieku z archiwum prymasa Michała Poniatowskiego*, wyd. J. Leskiewicz, J. Michalski, Warszawa 1954
- schr. - serbsko-chorwacki
- scs. - staro-cerkiewno-słowiański
- SG - *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*, red. B. Chlebowski, t. 1-15, Warszawa 1880-1902
- SGP - J. K a r ł o w i c z, *Słownik gwar polskich*, t. 1-6, Kraków 1900-1911
- SI - *Słownik imion*, red. A. Zareba, Wrocław 1975
- SiudN - A. S i u d u t, *Nazwiska polskie z przyrostkiem -ut*, "Slavia Occidentalis" XIX, 1948, s. 389-397
- SJČ - *Slovník jazyka českeho*, zprac. P. Váša, F. Trávníček, Praha 1941
- SJP - *Słownik języka polskiego*, red. W. Doroszewski, t. 1-10, Warszawa 1958-1968
- SkulO - J. S k u l i n a, *Ostravská mluva*, Ostrava 1979
- SkulS - T. S k u l i n a, *Staroruskie imiennictwo osobowe*, cz. 2, "Prace Onomastyczne" XXI, 1974
- słi. - słowiański
- słow. - słowacki
- SŁPK - *Słownik łacińsko-polski*, oprac. K. Kumaniecki, Warszawa 1965
- SŁPP - *Słownik łacińsko-polski*, red. M. Plezia, t. 1-5, Warszawa 1959-1979
- słow. - słoweński

- Smocz - P. S m o c z y ń s k i, *Czuryło - Kuryło*, "Slavia Orientalis" XVII, 1968, nr 3, s. 407-413
- SmoczN - P. S m o c z y ń s k i, *Nomina appellativa i propria we wzajemnym oddziaływaniu słowotwórczym*, "Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językoznawczego" XXI, 1962, s. 61-82
- SmoczS - P. S m o c z y ń s k i, *Słowiańskie imiona pospolite i własne z podstawowym -ch- w części sufiksальной*, Łódź 1963
- SobG - Z. S o b i e r a j s k i, *Gwary kujawskie*, Poznań 1952
- SOR - *Spisy osad rolnych i budowli bezrolnych położonych we wsi [...] z mocy Najwyższego Ukazu z dnia 19 lutego (2 marca) 1864 roku, o urządzeniu włościan, przeszłych na ich własność, postłużyć mające do nowego rozkładu podatku podymnego włościańskiego*
WAP w Radomiu, rkp, por.: Opt - Opatów, Rad, San - San-
domierz
- SPB - *Podręczny słownik polsko-białoruski*, red. A. Obrębska-Ja-
błońska, M. Biryła, Warszawa 1962
- SPol XVI - *Słownik polszczyzny XVI wieku*, t. 1-12, Wrocław 1966-1979
- SPR i RP - *Słownik polsko-rosyjski*, red. N. I. Grekow, M. F. Rozwadow-
ska, Warszawa 1949; *Słownik rosyjsko-polski*, red. I. H.
Dworecki, Warszawa 1950
- SPS - *Słownik prastłowiański*, red. F. Sławski, t. 1-4, Wrocław
1974-1979
- srb. - serbski
- SSE - F. S ł a w s k i, *Słownik etymologiczny języka polskiego*,
t. 1-4 i t. 5, z. 4, Kraków 1952-1979
- SSJ - *Slovník slovenského jazyka*, red. Š. Peciara, t. 1-5, Bra-
tislava 1959-1965
- SSJC - *Slovník spisovného jazyka českého*, t. 1-4, Praha 1971
- SSNO - *Słownik staropolskich nazw osobowych*, red. W. Taszycki, t.
1-5, i t. 6, z. 1, Wrocław 1965-1981
- SSNOK - *kartoteka Słownika staropolskich nazw osobowych*, Instytut
Języka Polskiego Polskiej Akademii Nauk w Krakowie
- SStp - *Słownik staropolski* red. S. Urbańczyk, t. 1-7 i t. 8, z.
2, Wrocław 1953-1978
- stczes. - staroczeski
- StiebH - Z. S t i e b e r, *Historyczna i współczesna fonologia ję-
zyka polskiego*, Warszawa 1966

- StiebZ - Z. S t i e b e r, *Zarys gramatyki porównawczej języków słowiańskich*, Warszawa 1979
- stp. - staropolski
- SupZ - A. W. S u p e r a n s k a j a, *Znak językowy a nazwa własna*, "Językoznawca" 1970, nr 21-22, s. 171-176
- s.v. - sub voce
- SvobS - J. S v o b o d a, *Staročeská osobní jména a naše příjmení*, Praha 1964
- SW - J. K a r ł o w i c z, A. K r y ń s k i, W. N i e d ź w i e d z k i, *Słownik języka polskiego*, t. 1-8, Warszawa 1900-1927
- SWIL - *Słownik własnych imen ludej (ukrajinsko-rosijskýj i rosijsko-ukrajinskýj)*, red. S. P. Ławczenko, Kyjiw 1961
- SWin - M. O r g e l b r a n d, *Słownik języka polskiego*, cz. 1-2, Wilno 1861
- SWP - *Słownik węgiersko-polski*, red. J. Reychman, Warszawa 1968
- SychS - B. S y c h t a, *Słownik gwar kaszubskich na tle kultury ludowej*, t. 1-7, Wrocław 1967
- SzymG - M. S z y m c z a k, *Gwara Domaniewka i wsi okolicznych w powiecie łęczyckim*, Łódź 1961
- SzymS - M. S z y m c z a k, *Słownik gwary Domaniewka w powiecie łęczyckim*, cz. 1-8, Wrocław 1962-1973
- Šmil - W. Š m i l a u e r, *Soustava českých místních jmen*, [w:] *Místní jména v Čechách*, díl. 5, *Dodatky k dílu A. Profouše*, Praha 1960
- śl. - śląski
- Tasz V - W. T a s z y c k i, *Ze studiów nad polskim imiennictwem osobowym*, V. *Imiona skrócone typu Budz, Budza*, "Język Polski" XXIII, 1938, s. 39-45
- TaszD - W. T a s z y c k i, *Imię Dorosz, nazwisko Doroszewski, nazwa miejscowa Doroszewszczyzna*, "Poradnik Językowy" 1972, s. 189-191
- TaszI - W. T a s z y c k i, *Ze studiów nad polskim imiennictwem osobowym*, I. *Pakosław, Pękosław i pochodne*, "Język Polski" VIII, 1923, s. 97-103
- TaszN - W. T a s z y c k i, *Najdawniejsze polskie imiona osobowe*, Kraków 1925
- TaszP - W. T a s z y c k i, *Polskie nazwy osobowe*, Kraków 1924
- TaszS - W. T a s z y c k i, *Słowiańskie nazwy miejscowe. Ustale-*

nie podziału, "Prace Komisji Językowej Polskiej Akademii Umiejętności" 1946, nr 29

- TP - *Tabele wykazujące uposażenie, obowiązki i powinności rolników po wsiach i miastach osiadłych - Tabele prestacyjne*
 Archiwum Główne Akt Dawnych - AGAD w Warszawie. Zespół. Komisja Województwa Kaliskiego - KWK, rkp, pow.: Kal - Kalisz, Kon, Łęc, Srd, Wln - Wieluń
 Archiwum Państwowe Miasta Łodzi i Województwa Łódzkiego - APŁ. Zespół Piotrkowski. Rząd Gubernialny - Anteriora, rkp, pow.: PtkT, RawM
 WAP w Białymstoku. Zespół. Komisarz Obwodu Łomżyńskiego i Naczelnik Powiatu Łomżyńskiego, rkp, pow.: Aug - Augustów, Łom - Łomża
 WAP w Kielcach. Zespół. Rząd Gubernialny Radomski - RGR, rkp, pow.: Klc - Kielce, Mch - Miechów, Olk - Olkusz, Opn - Opoczno, Opt - Opatów, Stn - Stopnica
 WAP w Lublinie. Zespół. Rząd Gubernialny Lubelski, Wydział Skarbowy - RGL, rkp, pow.: BłaP - Biała Podlaska, Hrb - Hrubieszów, Krs - Krasnystaw, Lub - Lublin, Łuk - Łuków, RdzP - Radzyń Podlaski, Sed - Siedlce, Zam - Zamość
 WAP w Płocku. Komisja Wojewódzka i Rząd Gubernialny Płocki, rkp, pow. Puł - Pułtusk
 WAP w Radomiu. Zespół. Zarząd Dóbr Państwowych, Rząd Gubernialny Sandomierski, rkp, pow.: Opn, Rad, San
- TPD - *Tabele dodatkowe do Tabel prestacyjnych*
 AGAD w Warszawie. Zespół. KWK, rkp, pow.: Kal, Kon, Łęc, Srd, Wln
 Archiwum Państwowe Miasta Łodzi i Województwa Łódzkiego - APŁ. Zespół. Piotrkowski Rząd Gubernialny - Anteriora, rkp, pow.: PtkT, RawM
 WAP w Białymstoku. Komisja Województwa Augustowskiego i Rząd Gubernialny Augustowski, rkp, pow.: Aug, Łom
 WAP w Kielcach. Zespół RGR, rkp, pow.: Klc, Mch, Olk, Opn, Stn
 WAP w Lublinie. Zespół RGL, Wydział Skarbowy, rkp, pow.: Hrb, Krs
- ts - tak samo
 tur. - turecki
 UG - prace magisterskie i doktorska wykonane w Zakładzie Języka

Polskiego Uniwersytetu Gdańskiego: BanA - M. B a n a s i k, *Analiza nazwisk kaszubskich ujawnionych w metrykalnej księdze żarnowieckiej z lat 1593-1664*; BanN - Z. B a n a s z e k, *Nazwiska kaszubskie Strzeczka i okolicy z I połowy XVIII wieku (na podstawie ksiąg metrykalnych parafii Strzeczka), pow. Wej-Wejherowo*; BorzN - F. B a s k a - B o r z y s z k o w s k a, *Nazwiska mieszkańców Lipusza i okolic w XVIII i XIX wieku (na podstawie ksiąg metrykalnych parafii Lipusz), pow. Ksr - Kościerzyna*; BrunA - R. B r u n a t, *Antroponimia i zoonimia zachodniej części byłego powiatu puckiego, pow. Puc - Puck*; DubN - D. D u b e r, *Nazwiska rzemieślników pracujących na Koszubach w roku 1958 (na podstawie Informatora Gospodarczego województwa gdańskiego z roku 1958)*; DymN - B. D y m i ń s k a, *Nazwy osobowe polskie i polskiego pochodzenia w "Spisie ludności Gdańska" z 1770 roku. Stare Miasto - pow. Gdn - Gdańsk*; FranN - A. F r a n k o w s k a, *Nazwiska ludności kaszubskiej na podstawie ksiąg kościelnych z XIX wieku parafii Sierakowice w Kartuskiem, pow. Krt - Kartuzy*; GałN - D. G a ł ą z k a, *Nazwiska ludności autochtonicznej zachodniej części powiatu sztumskiego w XVII i XVIII wieku, na podstawie Aktów Sądu Ziemińskiego w Sztumie, pow. Szt - Sztum*; GębA - A. G o ł ę b i o w s k a, *Antroponimia północno-wschodniej części powiatu wejherowskiego, pow. Wej - Wejherowo*; GinA - B. G i n t e r, *Antroponomastyka i zoonomastyka południowej części powiatu kartuskiego, pow. Krt - Kartuzy*; GonA - M. G o n c i k, *Antroponimia i zoonimia gwary borzyszkowskiej dialektu kaszubskiego*; GórnN - J. G ó r n i a k, *Nazwy osobowe polskie i polskiego pochodzenia w Księgach gdańskiego sądu ławniczego z XVII wieku spisanych*; IckN - W. I w i c k i, *Nazwiska ludności autochtonicznej w powiecie kwidzyńskim w świetle dokumentów parafialnych i urzędowych od XVIII do XX wieku, cz. 1, pow. Kwd - Kwidzyna*; IwA - I. I w i ń s k a, *Antroponimia i zoonimia zachodniej części powiatu ciechanowskiego, pow. Can - Ciechanów*; IwcN - A. I w i c k a, *Nazwiska kaszubskie Swarzewa i okolicy w XVIII i XIX wieku (na podstawie Ksiąg metrykalnych parafii Swarzewo i Strzelno), pow. Puc - Puck*; KamN - I. K a m i ń s k a, *Nazwiska ludności autochtonicznej w powiecie malborskim w świetle dokumentów parafialnych od XVII do XVIII*

wieku, cz. 1, pow. Mab - Malbork; KanA - B. K a n t, Antroponimia i zoonimia powiatu oleckiego, pow. Olc - Olecko; KlanN - W. K l a n k, Nazwy osobowe polskie i polskiego pochodzenia w Księgach obywateli miasta Gdańska (wiek XVII); KlecA - E. L a r i s-K l e c z k o w s k a, Antroponimia i zoonimia północno-wschodniej części powiatu ciechanowskiego, pow. Can; KnypA - M. K n y p e l, Antroponimia i zoonimia wschodniej części byłego powiatu tucholskiego, pow. Tch - Tuchola; KotN - A. K o t l e w s k a, Nazwiska ludności autochtonicznej w powiecie kwidzińskim w świetle dokumentów parafialnych i urzędowych od XVII do XX wieku, cz. I. pow. Kwd - Kwidzyna; KutN - I. K u t o w s k a, Nazwiska ludności kaszubskiej Lipusza i okolic w wieku XIX (na podstawie ksiąg kościelnych parafii Lipusz w Kościerskiem), pow. Ksr - Kościerzyna; LesA - D. L e s i Ń s k a, Antroponimia i zoonimia południowej części powiatu ciechanowskiego, pow. Can; LeszN - W. H i l l - L e s z c z y Ń s k a, Nazwiska mieszkańców Kościerzyny i okolicy w XIX i XX wieku (na podstawie ksiąg metrykalnych parafii Kościerzyna), pow. Ksr; LinN - E. L i n k, Nazwiska mieszkańców Kościerzyny i okolic w XVIII wieku (na podstawie ksiąg metrykalnych parafii Kościerzyna), pow. Ksr; LubA - M. F e d k ó w - L u b o c k a, Antroponomastyka i zoonomastyka zachodniej części powiatu wejherowskiego, pow. Wej; MagE - J. M a g r y ś, Elementy polskie w nazewnictwie osobowym na Żuławach malborskich w 1673 roku; MazN - A. M a z u r e k, Nazwiska w powiecie sztumskim w świetle dokumentów kościelnych głównie z XIX wieku, pow. Szt; MocN - J. M o c e k, Nazwiska mieszkańców Wejherowa w XVIII, XIX i XX wieku na podstawie parafialnych ksiąg metrykalnych, pow. Wej; Moja - H. M o j s i e j o n e k, Antroponimia i zoonimia zachodniej części powiatu tomżyńskiego, pow. Łom; NiedN - K. N i e d z i e l s k a, Nazwiska na Podlasiu w XVI wieku; NonA - U. N o n n a, Antroponomastyka i zoonomastyka północnej części powiatu kartuskiego, pow. Krt; NowN - D. N o w i Ń s k a, Nazwiska ludności autochtonicznej wschodniej części powiatu sztumskiego w świetle dokumentów parafialnych i sądowych od XVII do połowy XIX wieku, pow. Szt; OkN - L. O k o n e k, Nazwy osobowe polskie i polskiego pochodzenia w Księgach obywateli miasta Gdańska w latach 1701-

-1791; OIA - C. O l s z a ń s k a, *Antroponimia i zoonimia wschodniej części powiatu Bielsk Podlaski*, pow. BlsP - Bielsk Podlaski; OIN - W. O l e c h n o w i c z, *Nazwiska ludności autochtonicznej w parafii Kończewice (powiat Malbork) w świetle dokumentów parafialnych od XIX do XX wieku*, pow. Mab; OSA - K. O s i n o w s k a, *Antroponomastyka i zoonomastyka środkowej części powiatu kartuskiego*, pow. Krt; OstN - R. O s t r o w s k a, *Nazwiska ludności kaszubskiej parafii Góra na podstawie tamtejszej księgi chrztów z lat 1738-1825*, pow. Wej; PtakA - M. P t a k, *Antroponimia i zoonimia południowo-wschodniej części powiatu Ostrowiecka*, pow. OstM; RogN - D. R o g o w s k a, *Nazwiska ludności autochtonicznej powiatu malborskiego w świetle dokumentów sądowych z XVII i XVIII wieku*, pow. Mab; RurN - E. R u r a r z, *Nazwiska ludności kociewskiej byłego powiatu kościerskiego na podstawie ksiąg parafialnych Garozyna, Pogódek i Starej Kiszewy XVII-XX wieku*, pow. Ksr; SierA - I. S i e r a d z i ń s k a, *Antroponimia południowo-wschodniej części powiatu wejherowskiego*, pow. Wej; SitN - J. S i t a r z, *Nazwiska kaszubskie Swarzewa i okolic w XVII-XVIII wieku (na podstawie ksiąg metrykalnych parafii Swarzewo i Strzelno)*, pow. Puc; SkalN - E. S k a l s k a, *Nazwiska na Mazowszu w XVI wieku*; StasN - T. S t a s i e w s k a, *Nazwiska mieszkańców Kościerzyny w drugiej połowie XIX wieku*, pow. Ksr; StepN - J. S t e p i e ń, *Nazwiska ludności kaszubskiej parafii Chmielno na podstawie tamtejszej księgi chrztów z lat 1825-1860*, pow. Krt; Sula - G. S u l l i s z, *Antroponimia i zoonimia południowej części powiatu monieckiego*, pow. Moń - Mońki; SzupN - U. S z u p i c k a, *Nazwiska kaszubskie Tyłowa i okolicy XVIII-XX wieku (na podstawie ksiąg metrykalnych parafii Tyłowo)*, pow. Puc; WesN - U. W e s i o ł e k, *Nazwiska kociewskie okolic Tczewa XVIII-XIX wieku (na podstawie ksiąg metrykalnych parafii Miłobądz i Skarszew)*, pow. Tcz - Tczew; WierN - L. W i e r z b o w s k i, *Elementy polskie (i inne lechickie) w nazewnictwie osobowym gdańszczan do końca XVI w.*, praca doktorska, maszynopis; WojN - M. W o j t a n, *Nazwy osobowe polskie i polskiego pochodzenia w Księgach sądowych Gdańska z XVIII wieku*, pow. Gdn; WronA - G. W r o ń s k a,

*Antroponimia i zoonimia wschodniej części byłego powiatu pu-
ckiego, pow. Puc; ZderA - M. Z d e r s k a, Antroponimia
i zoonimia zachodniej części powiatu Maków Mazowiecki, pow.
MakM - Maków Mazowiecki; ŻądA - K. Ż o ł ą d e k, Antropo-
nomastyka i zoonomastyka wschodniej części powiatu kartu-
skiego, pow. Krt*

- ukr. - ukraiński
- UŁ - praca magisterska wykonana w Katedrze Historii Języka Pol-
skiego i Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Łódzkiego, UrbN
- B. U r b a ń s k a, *Nazwiska w księdze parafialnej z Gro-
cholic [...] (1778-1817)*, pow. PtkT
- UrkJ - S. U r b a ń c z y k, *Językowa i kulturalna przeszłość i-
mienia Zygmunt*, [w:] *W służbie nauce i szkole. Księga po-
święcona prof. drowi Z. Klemensiewiczowi*, Warszawa 1970, s.
301-305
- VonG - W. V o n d r á k, *Vergleichende slavische Grammatik*, Bd.
1, Göttingen 1924
- VydČ - B. V y d r a, *Česko-polský slovník*, Praha 1958
- w. - wiek
- WarE - S. W a r c h o ł, *Słowiańskie ekspresywa z podstawowym -k-
-c-, -t-, -l- w części sufiksальной (na bazie języka sta-
ro-cerkiewno-słowiańskiego)*, Lublin 1974
- WarG - S. W a r c h o ł, *W sprawie genezy i funkcji sufiksu -ula
w słowiańskich nazwach osobowych i apelatywach*, "Z polskich
studiów slawistycznych" 1968, seria 3, s. 55-63
- WarS - S. W a r c h o ł, *Słowiańskie nazwy osobowe z sufiksem
-ula, -ul (na tle formacyj apelatywnych)*, "Onomastica" XV,
1970, s. 202-233, XVI, 1971, s. 186-210
- węg. - węgierski
- włos. - włoski
- WojP - M. W o j t y ł a-Ś w i e r z o w s k a, *Prasłowiańskie no-
men agentis*, Wrocław 1974
- WPP - *Wykaz powinności poddańczych w ziemiopłodach (naturaliach),
robotycznie, w daninach pieniężnych obowiązującej gminy [...] za
słusznym wynagrodzeniem zniesionych*

Archiwum Państwowe Miasta Krakowa i Województwa Krakow-
skiego - APK i WK. Zespół C.K. Komisja Ministerialna dla
Zniesienia Ciężarów Gruntowych w Krakowie w latach 1848-1851,
cyrkulę: Bch - Bochnia, Jas - Jasło, NSąc - Nowy Sącz, Res
- Rzeszów, Wad - Wadowice

- WSRP - *Wielki słownik rosyjsko-polski*, red. A. Mirowicz, Warszawa-Moskwa 1970
- wulg. - wulgarny
- ZarO - A. Z a r ę b a, *Osobowe nazwy własne i ich miejsce w systemie językowym*, "Poradnik Językowy" 1979, z. 1, s. 1-12
- ZarP - A. Z a r ę b a, *Polskie imiona ludowe, Wybór materiałów*, "Onomastica" V, 1959, s. 373-408
- ZarR - A. Z a r ę b a, *Ze związków językowych polsko-czechosłowackich (Rodzinny przyrostek -ula)*, "Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej" V, 1965, s. 457-464
- ZarS - A. Z a r ę b a, *Słownik Starych Siołkowie w powiecie opolskim*, Kraków 1960
- ZdanW - T. Z d a n c e w i c z, *Wpływy białoruskie w polskich gwaraach pod Sejnami*, "Sprawozdania Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk" 1962, nr 2, s. 43-56
- zł. - złodziejski
- zob. - zobacz
- ŻabN - B. Ż a b s k a, *Nazwiska polskie typu dopełniaczowego*, Wrocław 1977

POLNISCHE PERSONENNAMEN MIT *-l-/-ł-* ALS GRUNDELEMENT DES SUFFIXTEILS

Zusammenfassung

Die vorliegende Arbeit stellt einen Vorschlag dar, die Wortbildungskategorie von Anthroponymen mit *-l-*, *-ł-* als Grundelement des Suffixteils monographisch zu erfassen. Sie besteht aus 4 Teilen: I. Methodologische Grundlagen; II. Wörterbuch; III. Sprachliche Analyse der Wortbildungsformationen; IV. Schlußbemerkungen und -folgerungen.

Auf Grund der onomastisch-sprachlichen Analyse (mit Berücksichtigung des lexikalisch-etymologischen, chronologischen und geographischen Kriteriums) des historischen Materials, das aus der Zeitperiode vom. 12.-19. Jh. stammt und dessen neuester (aus dem 18. und 19. Jh. stammender) Teil geographisch abgesteckt wurde, ergibt diese Arbeit folgendes:

- 1) Klassifizierung der Wortbildungstypen im Rahmen der behandelten Kategorie von Anthroponymen;
- 2) Bestimmung ihres Produktivitätsbereiches im Vergleich mit betreffenden Typen von Appellativa;
- 3) Festlegung der Bedingungen, unter denen die ausgesonderten Suffixe zu anthroponymischen Formanten werden und Funktion der anthroponymischen Kategorien wahrnehmen;
- 4) Bestimmung der chronologischen Zäsur, in der die namengebenden Typen in der Sprache funktionieren;
- 5) Geographische Lokalisierung der Typen, d. h. Bestimmung ihres territorialen Vorkommensbereiches und ihrer Frequenz.

In über 6500 Personennamen wurden 29 verwandte Wortbildungstypen unterschieden: *-la*, *-lo*; *-ła*, *-ło*; *-el*, *-ela*; *-eł*, *-eła*, *-eł(ł)o*; *-al*, *-ala*; *-ał*, *-ała*, *-ało*; *-i//yl*, *-i//yla*; *-i//ył*, *-i//yła*, *-i//ył(ł)o*; *-ol*, *-ola*; *-oł*, *-oła*; *-ul*, *-ula*, *-ulo*; *-uł*, *-uła*, *-uło*, die eine Wortbildungsfamilie anthroponymischer Typen bilden. Die Besprechung der anthroponymischen Strukturen - mit entsprechenden appellativischen Ableitungen im Hintergrund - führt zu der Schlußfolgerung, daß die anthroponymischen Typen entweder weit häufiger als die appellativischen sind, wie z. B. *-ela*,

-al, *-aź* oder daß sie in der Anthroponymie ausschließlich sind, z. B. *-i//yź*, *-i//yź(ź)o*.

Infolge der Berücksichtigung des etymologischen Kriteriums bei der Einschätzung der onomastischen Ableitungen wurden die anthroponymischen Typen bezeichnet: als adappellativisch und ausschließlich anthroponymisch - nach dem Muster der in der Anthroponymie funktionierenden Typen erster Gruppe gebildet. Die anthroponymischen Typen bilden 2 Serien der Suffixe: mit *-ź-* und mit *-l-*. Mit *-ź-* knüpfen sie an die urslawischen partizipialen Suffixe: *-lb*, *-la*, *-lo* an; durch *-l-* zeigen sie ihre Verbindung mit den urslawischen nominalen Suffixen, die als Folge der Aufschichtung aus den urslawischen partizipialen hypokoristischen Suffixe *-jə*, *-ja* entstanden sind. Die im Polnischen ausgesonderten Typen (mit Ausnahme des Typs *-eźa*, der seit dem 16. Jh. auftritt sowie *-eźo*, *-uźo*, die seit dem 19. Jh. bezeugt sind) funktionieren schon seit der altpolnischen Epoche als anthroponymische Formanten, mit deren Hilfe die Eigennamen der Personen von den anthroponymischen Grundformen abgeleitet werden.

Die Geographie der Typen mit dem Grundelement *-l-*, *-ź-* (die Suffixe mit auslautendem *-o* ausgenommen) weist auf ihre allgemeinpolnische Ausbreitung hin (Landkarten 1-12).

WYKAZ MAP

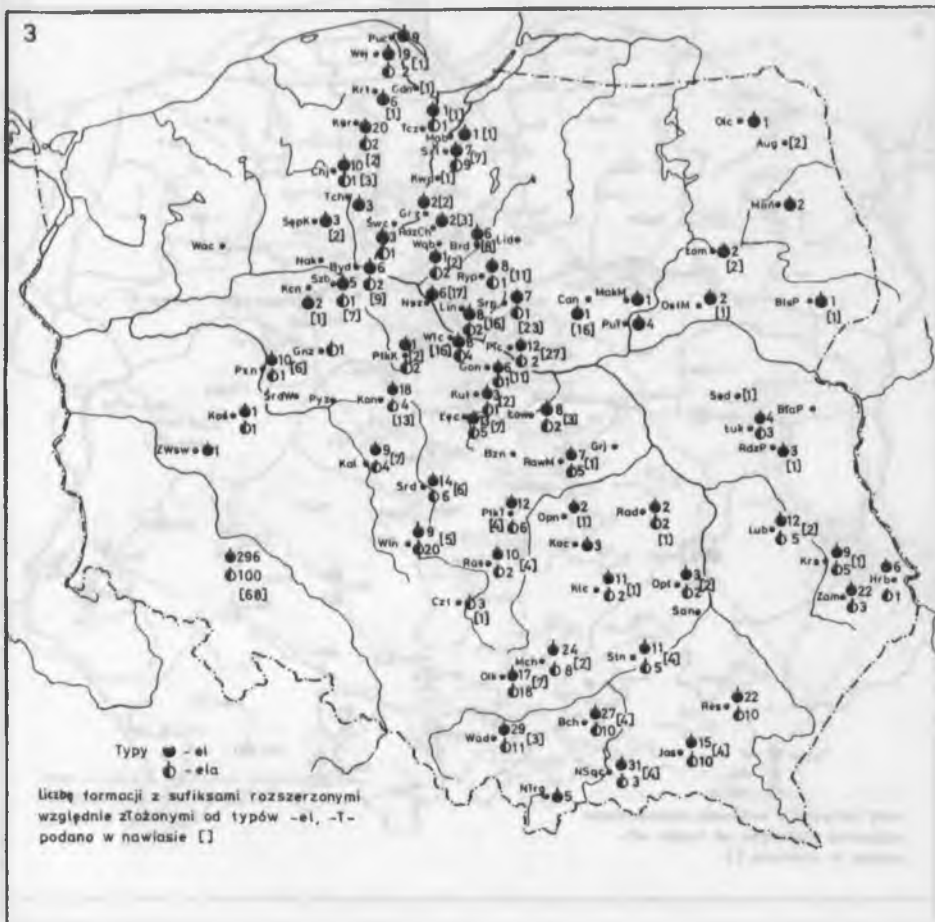
Mapa podziałów administracyjnych.

Mapy typów:

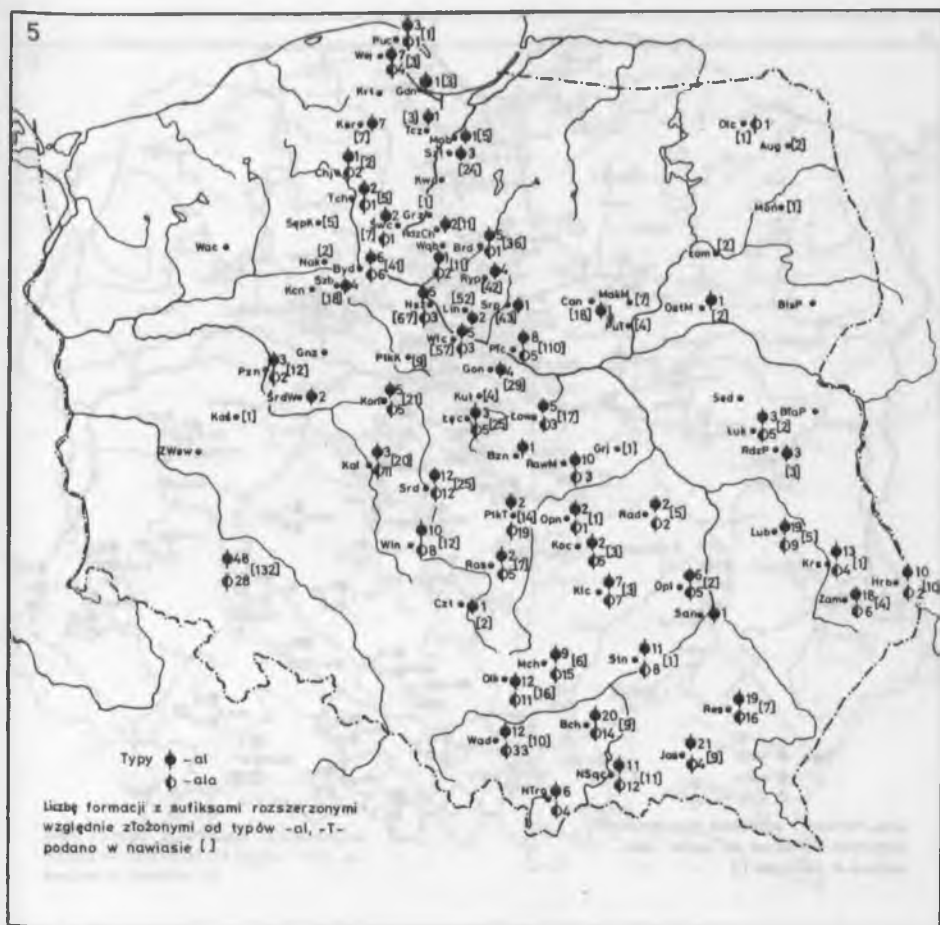
1. -ła,
2. -ła, -ło,
3. -el, -ela,
4. -eł, -eła, -eł(ł)o,
5. -al, -ala,
6. -ał, -ała, -ało,
7. -i//ył, -yła,
8. -i//ył, -i//yła, -i//ył(ł)o,
9. -ol, -ola,
10. -oł, -oła,
11. -ul, -ula, -ulo,
12. -uł, -uła, -uło.

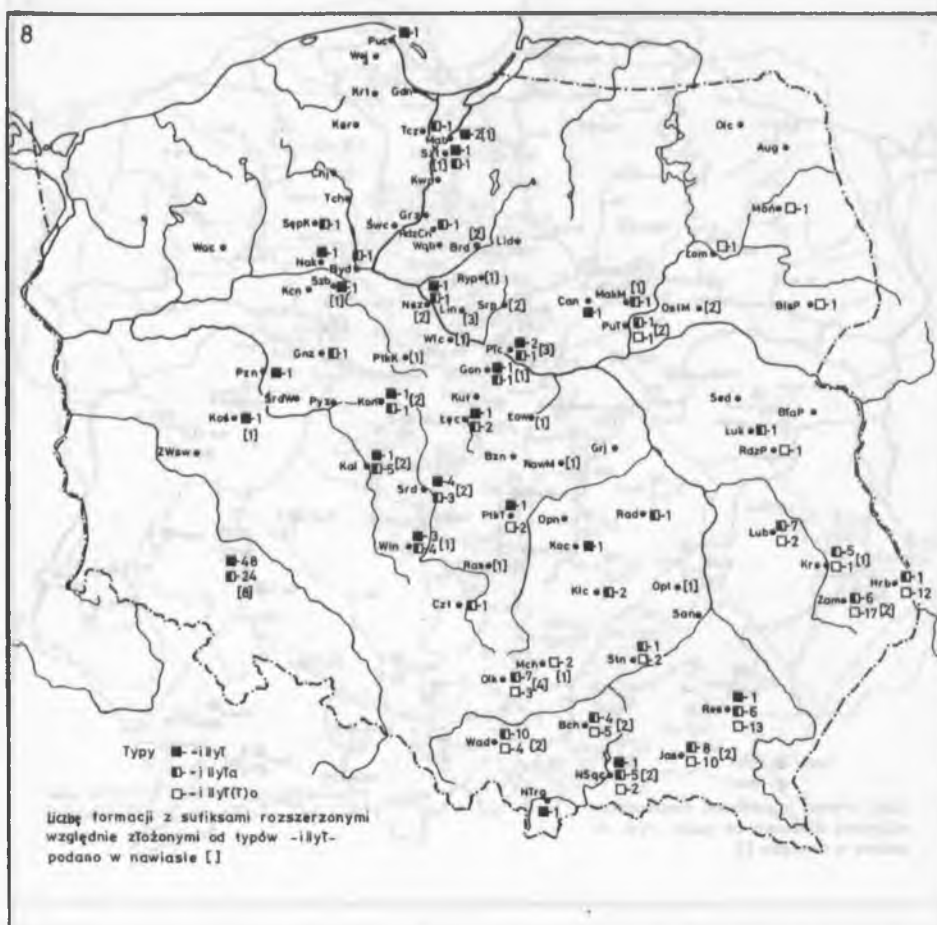

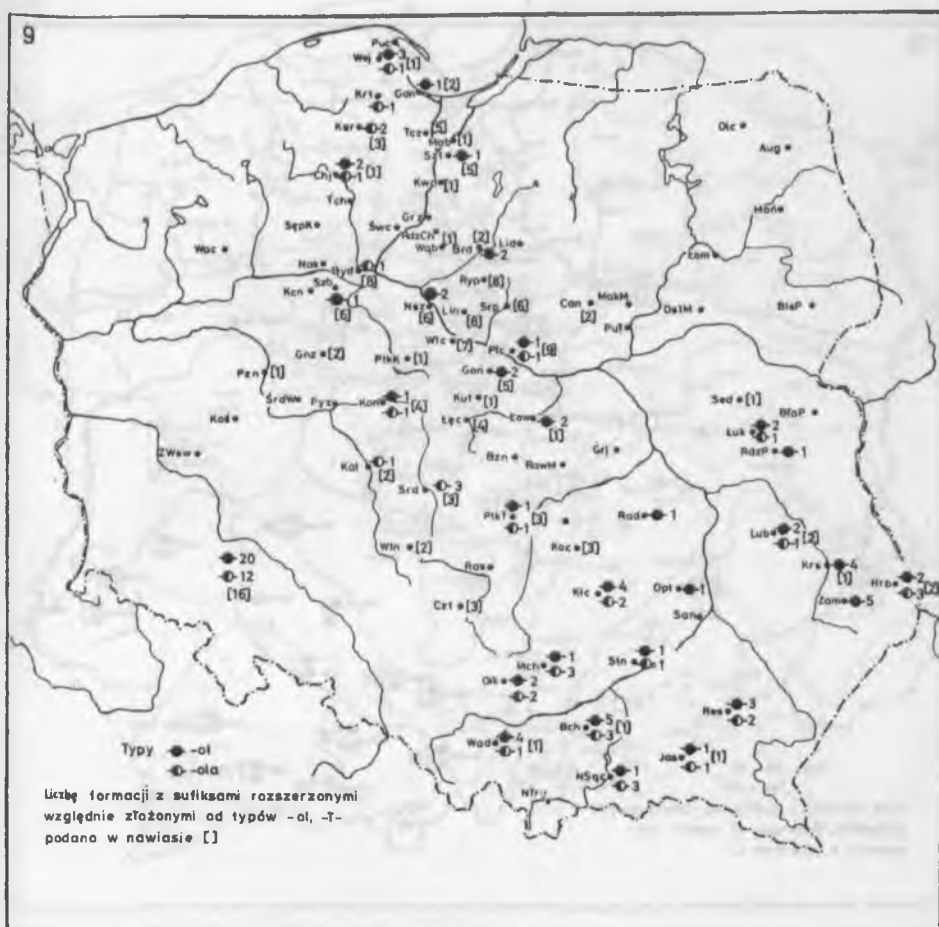

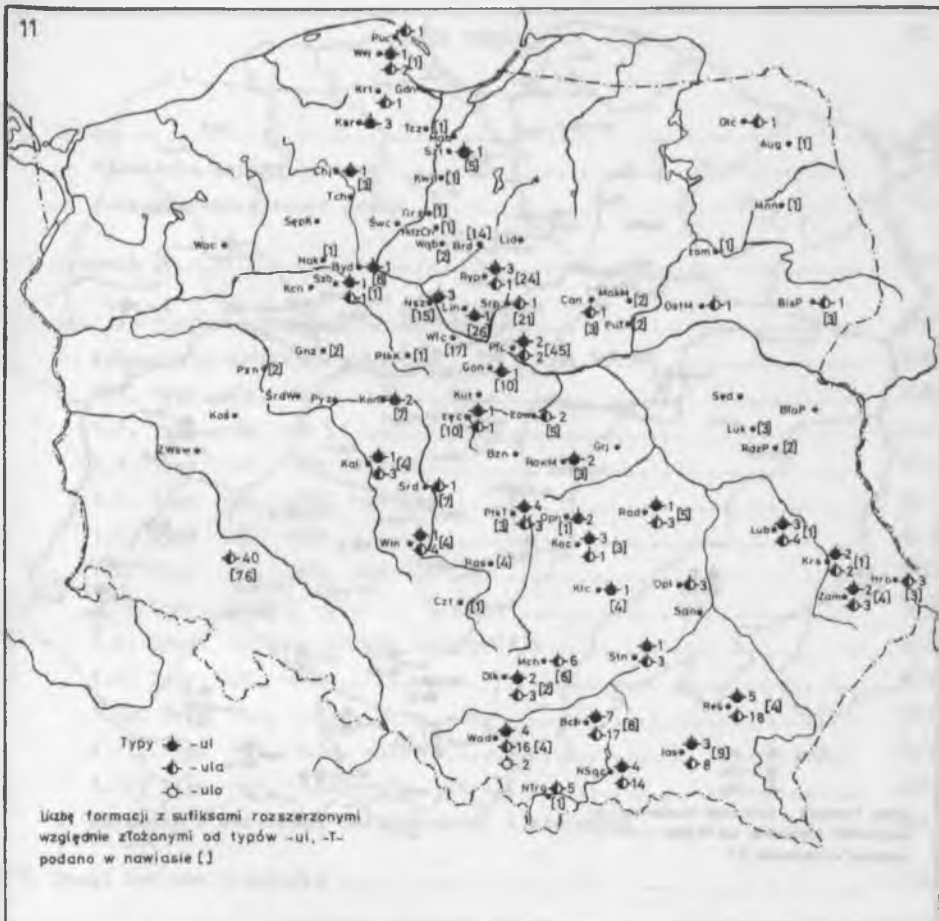

SPIS TRESCI

I. Wstęp	3
1. Założenia metodologiczne	3
2. Podstawa materiałowa pracy	16
II. Słownik	20
III. Analiza językowa formacji słowotwórczych	319
1. Formacje z sufiksami prostymi	319
1.1. Typy <i>-la, -lo</i>	320
1.2. Typy <i>-ła, -ło</i>	324
1.3. Typy <i>-el, -ela</i>	329
1.4. Typy <i>-eł, -eła, -eł(ł)o</i>	340
1.5. Typy <i>-al, -ala</i>	345
1.6. Typy <i>-ał, -ała, -ało</i>	355
1.7. Typy <i>-i//yl, -yla</i>	368
1.8. Typy <i>-i//ył, -i//yła, -i//ył(ł)o</i>	372
1.9. Typy <i>-ol, -ola</i>	377
1.10. Typy <i>-oł, -oła</i>	383
1.11. Typy <i>-ul, -ula, -ulo</i>	390
1.12. Typy <i>-uł, -uła, -uło</i>	399
2. Formacje z sufiksami rozszerzonymi i złożonymi	406
IV. Uwagi końcowe i wnioski	414
Skróty źródeł, opracowań oraz symbole	423
Polnische Personennamen mit <i>-l-/-ł-</i> als Grundelement des Suffix- teils. Zusammenfassung	445
Wykaz map	447

